

ΕΤΗΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

χρήσεως από 1η Ιανουαρίου μέχρι 31η Δεκεμβρίου 2008

Σύμφωνα με το Ν.3556/2007

Μάρτιος 2009

Πίνακας Περιεχομένων

Έκθεση Διαχείρισης του Δ.Σ.

Επεξηγηματική Έκθεση

Δήλωση (άρθρο 4 παρ.2 του Ν. 3556/2007)

Διαθεσιμότητα Ετήσιας Οικονομικής Έκθεσης

Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις του Ομίλου της Τράπεζας Πειραιώς βάσει των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης της 31ης Δεκεμβρίου 2008 (περιλαμβάνεται και η Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή)

Οικονομικές Καταστάσεις της Τράπεζας Πειραιώς βάσει των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης της 31ης Δεκεμβρίου 2008 (περιλαμβάνεται και η Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή)

Συνοπτικά οικονομικά στοιχεία και πληροφορίες της χρήσης από 1/1/2008 μέχρι 31/12/2008 (δημοσιευμένα βάσει του Ν.2190, άρθρο 135 για επιχειρήσεις που συντάσσουν ετήσιες οικονομικές καταστάσεις, ενοποιημένες και μη, κατά τα ΔΛΠ)

Πληροφορίες βάσει του άρθρου 10 του Ν. 3401/ 2005

ΕΚΘΕΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ Δ.Σ.

Κυρίες και Κύριοι Μέτοχοι,

Το 2008 ήταν μια δύσκολη χρονιά με αρνητικές μακροοικονομικές εξελίξεις και ιδιαίτερα μεγάλη μεταβλητότητα σε όλες σχεδόν τις αγορές του πλανήτη. Οι δυσμενείς εκτιμήσεις για την πορεία της παγκόσμιας οικονομίας προκάλεσαν κύμα ρευστοποιήσεων στις κεφαλαιαγορές και, ειδικά, στις μετοχές του τραπεζικού κλάδου, ιδιαίτερα μετά τη χρεοκοπία της Lehman Brothers στα μέσα Σεπτεμβρίου 2008.

Κατά το δεύτερο μισό του έτους, η διεθνής κρίση επεκτάθηκε από το χρηματοπιστωτικό τομέα στην «πραγματική» οικονομία, η οποία πέρασε σε φάση σημαντικού περιορισμού της ανάπτυξής της. Ειδικά το τελευταίο τρίμηνο του 2008, οι μεγαλύτερες ανεπτυγμένες οικονομίες των ΗΠΑ, της Ευρωζώνης και της Ιαπωνίας εμφάνισαν κάμψη του ΑΕΠ, με αποτέλεσμα ο ρυθμός της παγκόσμιας ανάπτυξης να περιοριστεί στο επίπεδο του 3% έναντι ρυθμού άνω του 5% το 2007.

Παράλληλα, οι εκτιμήσεις για το 2009 σκιαγραφούν μια ακόμη δυσκολότερη χρονιά, με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο να κάνει λόγο για οριακά θετική αύξηση του παγκόσμιου ΑΕΠ, με το σύνολο των ανεπτυγμένων οικονομιών σε τροχιά ύφεσης και τις αναδυόμενες οικονομίες με σοβαρή επιβράδυνση της ανάπτυξής τους.

Εν μέσω αυτού του κλίματος, η ελληνική οικονομία το 2008, με τους κυριότερους πυλώνες της, τουρισμό, ναυτιλία και οικοδομική δραστηριότητα, να δοκιμάζονται, κατάφερε να αναπτυχθεί κατά 2,9%, δηλαδή σημαντικά πάνω από το μέσο ρυθμό ανάπτυξης στην Ευρωζώνη που ήταν στο 0,7%.

Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα παρέμεινε στέρεο και υγιές, παρά τους διεθνείς κλυδωνισμούς, μακριά από έκθεση σε «τοξικά» στοιχεία ενεργητικού και αντιμέτωπο με μια -μέχρι στιγμής- ηπιότερη έκδοχή της κρίσης σε σύγκριση με άλλες χώρες, όπως Μεγάλη Βρετανία, ΗΠΑ, κλπ. Κεντρικό θέμα αναδείχθηκε η διασφάλιση της «εμπιστοσύνης» της πελατείας και ως εκ τούτου της αναγκαιότητας για τη λειτουργία του συστήματος ρευστότητας. Παράλληλα, οι μεγάλοι ελληνικοί τραπεζικοί όμιλοι, διαθέτοντας ικανοποιητικό επίπεδο επάρκειας κεφαλαίων, προσαρμόσαν τις πολιτικές τους αναλόγως των συνθηκών του περιβάλλοντος, περνώντας σε μια φάση ισορροπημένης ανάπτυξης μεταξύ χορηγήσεων και καταθέσεων και θωράκισης έναντι ενδεχόμενων κινδύνων.

Επιπρόσθετα, δρώντας προληπτικά από κοινού με την Τράπεζα της Ελλάδος, η ελληνική κυβέρνηση προχώρησε στην εφαρμογή προγράμματος ενίσχυσης της ρευστότητας της ελληνικής οικονομίας για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης. Βάσει σεναρίων προσομοίωσης «ακραίων» καταστάσεων για την ελληνική και τις οικονομίες της ευρύτερης περιοχής, εκτιμήθηκε η πιθανή επίπτωση στους δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων. Έτσι, αποφασίσθηκε και τέθηκε σε εφαρμογή ένα «πακέτο» μέτρων ύψους €28 δισ προκειμένου να διαχετευθεί στις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά της χώρας, σε ευθυγράμμιση με αντίστοιχα προγράμματα που εφάρμοσαν οι περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες και με όρους εγκεκριμένους από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Με αυτά τα δεδομένα, λοιπόν, ο Όμιλος Πειραιώς κινήθηκε τη χρονιά που πέρασε, προσαρμόζοντας έγκαιρα την τακτική του, ώστε να ανταπεξέλθει στις διαρκώς μεταβαλλόμενες συνθήκες. Βασικές προτεραιότητες ήταν και παραμένουν η διασφάλιση υψηλού επιπέδου ρευστότητας και κεφαλαιακής επάρκειας, η διατήρηση ικανοποιητικού επιπέδου ποιότητας του δανειακού χαρτοφυλακίου, λαμβανομένων υπόψη των συνθηκών της αγοράς και η αποτελεσματικότερη δυνατή λειτουργία του. Παράλληλος στόχος πρωταρχικού ενδιαφέροντος ήταν -και συνεχίζει να είναι- η στήριξη των πελατών του Ομίλου, επιχειρήσεων και ιδιωτών.

Σε εφαρμογή όλων των παραπάνω, κατά τη διάρκεια του 2008 η Τράπεζα Πειραιώς:

- ολοκλήρωσε επιτυχώς δύο τιτλοποιήσεις, συγκεκριμένα την πρώτη τιτλοποίηση επιχειρηματικών δανείων της ύψους €1.750 εκατ το Νοέμβριο 2008 και την τρίτη τιτλοποίηση στεγαστικών δανείων ύψους €800 εκατ τον Απρίλιο 2008, οι οποίες χρησιμοποιήθηκαν για άντληση ρευστότητας από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα μέχρι να αποκατασταθεί η λειτουργία των αγορών,
- αποφάσισε τη συμμετοχή της στο πρόγραμμα για την ενίσχυση της ρευστότητας της ελληνικής οικονομίας, προτείνοντας και λαμβάνοντας έγκριση από την Έκτακτη Γενική Συνέλευση των Μετόχων της τον Ιανουάριο του 2009 για αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου κατά €370 εκατ με έκδοση προνομioύχων μετοχών και κατάργηση του δικαιώματος προτίμησης των παλαιών μετόχων υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου. Σημειώνεται ότι, χρήση της εν λόγω δυνατότητας δρομολογήθηκε από όλες τις μεγάλες ελληνικές τράπεζες, με σκοπό την περαιτέρω ενίσχυση της κεφαλαιακής τους βάσης. Επιπλέον, η Τράπεζα αξιοποίησε μέρος και του τρίτου σκέλους των κυβερνητικών μέτρων, λαμβάνοντας ειδικά ομόλογα ύψους €865 εκατ το Δεκέμβριο 2008 (ενίσχυση ρευστότητας κατά €750 εκατ),
- παρακολούθησε στενά την εξέλιξη των δανειακών σχέσεων, επιχειρήσεων και ιδιωτών, στην Ελλάδα και το εξωτερικό, ώστε να λάβει έγκαιρα όλα τα ενδεδειγμένα μέτρα. Γενικά, η διατήρηση της ποιότητας δανείων αποτέλεσε κεντρικό άξονα δράσης για την Πειραιώς το 2008, όπως και όλα τα προηγούμενα χρόνια. Σε αυτό συμβάλλει το ίδιο το επιχειρηματικό μοντέλο της Τράπεζας, το οποίο είναι το πλέον «αποκεντρωμένο» της αγοράς, συνδυάζοντας «τοπική» ταχύτητα αντίδρασης με «κεντρικό» έλεγχο του credit, με έμπειρα στελέχη που πρώτα από όλα έχουν συμβουλευτικό ρόλο για την επιχειρηματική πελατεία. Είναι χαρακτηριστικό ότι η Τράπεζα διαθέτει σημαντικότατο αριθμό έμπειρων credit officers (πάνω από 500 στελέχη),
- πέραν των προβλέψεων που είχαν προϋπολογισθεί συνολικού ύψους €173 εκατ για το 2008, προχώρησε στο σχηματισμό πρόσθετων προβλέψεων προληπτικού χαρακτήρα ύψους €215 εκατ το 4ο 3μηνο του έτους, ώστε να καλυφθεί από ενδεχόμενους μελλοντικούς κινδύνους λόγω επιδείνωσης του οικονομικού περιβάλλοντος,
- συνέπεια του μοντέλου διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου και παρά την επιβράδυνση του ρυθμού ανόδου των χορηγήσεων (από +48% το 2007 στο +27% το 2008), διατήρησε σε ικανοποιητικό επίπεδο την ποιότητα του δανειακού χαρτοφυλακίου. Εφαρμόζοντας συκρατημένη και συνετή πολιτική δανειοδοτήσεων κατάφερε να διατηρήσει χαμηλό δείκτη καθυστερήσεων και με υψηλές εξασφαλίσεις. Έτσι, ο δείκτης μη εξυπηρετούμενων δανείων (>180 ημερών) σε επίπεδο Ομίλου διαμορφώθηκε στο 1,89% από 1,78% το Δεκέμβριο 2007, με δείκτη κάλυψης από προβλέψεις 96%, ενώ με τις εμπράγματα εξασφαλίσεις η κάλυψη διαμορφώνεται στο 155%. Παράλληλα, ο δείκτης δανείων σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών (ΔΠΧΠ 7) διαμορφώθηκε στο 3,56%, οριακά αυξημένος έναντι του Δεκεμβρίου 2007 (3,39%), με αποτέλεσμα η κάλυψη από προβλέψεις να φτάσει στο 51% από 40% ένα χρόνο πριν, ενώ συμπεριλαμβανομένων των εμπράγματων εξασφαλίσεων η κάλυψη να διαμορφωθεί στο 110%,

• διατήρησε το δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας σε ιδιαίτερα ικανοποιητικό επίπεδο, με το συνολικό δείκτη να διαμορφώνεται στο 9,9% και το βασικό δείκτη στο 8,0%, γεγονός που υποδεικνύει την εύρωστη κεφαλαιακή κατάσταση του Ομίλου. Μάλιστα, οι δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας θα ενισχυθούν περαιτέρω το 2009 από την έκδοση προνομιούχων μετοχών υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου ύψους €370 εκατ λόγω της συμμετοχής στο κρατικό πρόγραμμα για την ενίσχυση της ρευστότητας,

• στις αρχές Νοεμβρίου 2008 ήρθε σε συμφωνία με μετόχους της Proton Bank για την απόκτηση του 31% του μετοχικού της κεφαλαίου μέσω ανταλλαγής μετοχών. Επιδίωξη είναι η επίτευξη συνεργιών κόστους (από έξοδα προώθησης-marketing, ενοίκια, υποστηρικτικές λειτουργίες) και εσόδων (αξιοποίηση σταυροειδών πωλήσεων, εργασίες επενδυτικής τραπεζικής), καθώς και η ομαλή ενσωμάτωση αυτής στον Όμιλο Πειραιώς.

Με αυτές τις στρατηγικές αποφάσεις και πολιτικές το 2008 και παρά το ευμετάβλητο περιβάλλον, ο Όμιλος Πειραιώς συνέχισε την πορεία του υλοποιώντας το σχεδιασμό του, επιτυγχάνοντας αύξηση ενεργητικού κατά 18% ή +€8,5 δισ, φτάνοντας τα €55 δισ. Στο τέλος Δεκεμβρίου 2008 οι χορηγήσεις προ προβλέψεων ανέρχονταν σε €39 δισ, ενώ οι καταθέσεις μαζί με τους πιστωτικούς τίτλους λιανικής σε €31 δισ, αυξημένες σημαντικά κατά 27% και 31% αντίστοιχα.

Η σχεδόν ισόρροπη ανάπτυξη καταθέσεων (+€7,4 δισ) και χορηγήσεων (+€8,0 δισ) σε ετήσια βάση συνέβαλε στη βελτίωση του δείκτη «δανείων προς καταθέσεις» στο 112% από 121% ένα χρόνο πριν, λαμβανομένων υπόψη των τιποτοποιήσεων. Η κατά το δυνατό μεγαλύτερη διασπορά των διαπραγματικών πηγών χρηματοδότησης, οι στοχευμένες πολιτικές, όπως ήταν η επιλεγμένη ανάπτυξη δικτύου καταστημάτων, τα νέα καταθετικά προϊόντα και οι ενέργειες marketing συνέβαλαν καθοριστικά στην εκπλήρωση του στόχου διατήρησης της απαιτούμενης ρευστότητας.

Τα προ φόρων και προ προβλέψεων κέρδη του 2008 ανήλθαν σε €774 εκατ από €742 εκατ το 2007, αυξημένα κατά 4%. Τα κέρδη του 2008 επιβαρύνθηκαν από πρόσθετες προβλέψεις €215 εκατ, στο σχηματισμό των οποίων προχώρησε η Τράπεζα το 4ο 3μηνο 2008, προσαρμόζοντας την πολιτική της στις εκτιμήσεις για επιδείνωση του οικονομικού περιβάλλοντος. Έτσι, τα καθαρά κέρδη του 2008 που αναλογούν στους μετόχους διαμορφώθηκαν σε €315 εκατ από €503 εκατ το 2007. Με το έκτακτο χρηματοοικονομικό κέρδος του 2007 από την πώληση πακέτου μετοχών της Τράπεζας Κύπρου, τα κέρδη του 2007 ήταν €622 εκατ. Χωρίς τις πρόσθετες προβλέψεις των €215 εκατ, τα καθαρά κέρδη του 2008 διαμορφώθηκαν σε €530 εκατ έναντι €503 εκατ το 2007, ενισχυμένα κατά 5%.

Τα μετά από φόρους κέρδη ανά μετοχή διαμορφώθηκαν σε €1,64 χωρίς να συνυπολογισθούν οι πρόσθετες προβλέψεις, ενώ εάν συμπεριληφθούν σε €0,97. Το 2007 τα καθαρά κέρδη ανά μετοχή ήταν €1,73 αφαιρούμενου του έκτακτου χρηματοοικονομικού κέρδους (με αυτό στο €2,14).

Αξίζει επίσης να σημειωθεί η αύξηση των καθαρών εντόκων εσόδων κατά 26% και των καθαρών εσόδων από προμήθειες κατά 7%, ενώ ειδικά οι προμήθειες εμπορικής τραπεζικής ενισχύθηκαν κατά 30%. Έτσι, οι πηγές επαναλαμβανόμενης κερδοφορίας (τόκοι και προμήθειες εμπορικής τραπεζικής) αποτέλεσαν το 82% των καθαρών λειτουργικών εσόδων του Ομίλου για το 2008.

Στις επιδόσεις αυτές για άλλη μια χρονιά συνέβαλε τα μέγιστα η δημιουργία νέων μονάδων, 38 στην Ελλάδα και 113 στις χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, την Αίγυπτο και την Κύπρο, με το δίκτυο καταστημάτων να φτάνει σχεδόν τα 900 καταστήματα στο τέλος του 2008, 358 στην Ελλάδα και 537 διεθνώς. Με αυτά τα καταστήματα ολοκληρώθηκε αυτή η φάση ανάπτυξης της Πειραιώς στην Ελλάδα και την ευρύτερη περιοχή, βάσει της στρατηγικής της για μακροπρόθεσμη παρουσία της στη Νοτιοανατολική Ευρώπη και την Ανατολική Μεσόγειο.

Ταυτόχρονα, 1.898 νέες θέσεις εργασίας δημιουργήθηκαν, 289 στην Ελλάδα και 1.609 στο εξωτερικό, με αποτέλεσμα στις 31.12.2008 το ανθρώπινο δυναμικό του Ομίλου να αριθμεί 14.255 άτομα, τα 6.889 στην Ελλάδα και τα 7.366 στο εξωτερικό, ενώ η Πειραιώς εξακολουθεί να είναι εργοδότης πρώτης προτίμησης για εργαζομένους στην Ελλάδα και τη Νοτιοανατολική Ευρώπη, σύμφωνα με σχετικές έρευνες.

Η επέκταση του δικτύου και η συνεχής προσπάθεια του ανθρώπινου δυναμικού επέφερε αύξηση του αριθμού των πελατών της Τράπεζας στην Ελλάδα, οι οποίοι έφτασαν τα 2,1 εκατ από 1,9 εκατ στο τέλος του 2007. Συμπεριλαμβανομένων και των πελατών του Ομίλου Πειραιώς εκτός Ελλάδας, ο συνολικός αριθμός πελατών του Ομίλου υπερέβη τα 3,3 εκατ.

Ολοκληρώνοντας την παράθεση των βασικών χαρακτηριστικών της απόδοσης του Ομίλου Πειραιώς για το 2008, αξίζει επιπρόσθετα να αναφερθεί το επίπεδο του δείκτη αποτελεσματικότητας «κόστος προς έσοδα» στο 54%, αλλά και το ικανοποιητικό επίπεδο της αποδοτικότητας ενεργητικού μετά από φόρους στο 1,1%, καθώς και της αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων μετά από φόρους στο 18% (οι δύο τελευταίοι δείκτες χωρίς τις πρόσθετες προβλέψεις προληπτικού χαρακτήρα του 2008, αν αυτές συμπεριληφθούν, οι δείκτες διαμορφώνονται στο 0,7% και 11% αντίστοιχα).

Το σύνολο των μετοχών της Τράπεζας Πειραιώς στις 31.12.2008 ήταν 329.543.528 ονομαστικής αξίας €4,77 η καθεμιά. Σημειώνεται ότι από τα ίδια κεφάλαια αφαιρείται η αξία των ιδίων μετοχών που κατέχει η Τράπεζα, οι οποίες στο τέλος του έτους ανέρχονταν σε 12.523.754 με ονομαστική αξία €59.738.306,58, αντιπροσωπεύοντας το 3,80% του μετοχικού κεφαλαίου. Στη διάρκεια του 2008 η Τράπεζα αγόρασε 14.228.664 ίδιες μετοχές ονομαστικής αξίας €67.870.727,28 (ποσοστό 4,32% του μετοχικού κεφαλαίου), σε υλοποίηση της απόφασης των Τακτικών Γενικών Συνελεύσεων των Μετόχων της 03.04.2007 και 03.04.2008. Η απόκτηση ιδίων μετοχών σχετίζεται κυρίως με την υλοποίηση επιχειρηματικών κινήσεων (απόκτηση συμμετοχής στην Proton Bank), καθώς και τη δυνατότητα παροχής τους προς το προσωπικό στο πλαίσιο των προγραμμάτων δικαιωμάτων προαίρεσης αγορών μετοχών. Επίσης, στις 05.11.2008 αντάλλαξε 2.379.303 ίδιες μετοχές ονομαστικής αξίας €11.349.275,31 με 19.629.247 μετοχές της Proton Bank. Η αξία αγοράς των ιδίων μετοχών το 2008 ήταν €188.744.718,60, ενώ η αξία κτήσης των ιδίων μετοχών που ανταλλάχθηκαν ήταν €38.116.434,06. Επιπρόσθετα, πρέπει να σημειωθεί ότι στη διάρκεια του 2008 και σε συνέχεια σχετικών αποφάσεων της Γενικής Συνέλευσης και του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας, ακυρώθηκαν 10.407.537 ίδιες μετοχές, ενώ εισήχθησαν προς διαπραγμάτευση 752.478 νέες μετοχές που προέκυψαν από επανεπένδυση του μερίσματος 2007.

Σχετικά με τις συναλλαγές της Τράπεζας με συνδεδεμένα μέρη, όπως μέλη Δ.Σ. και Διοίκησης της Τράπεζας και θυγατρικών, σημειώνεται ότι αυτές δεν ήταν σημαντικές για το 2008, ενώ σε κάθε περίπτωση περιλαμβάνονται στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου.

Όσον αφορά τη χρηματιστηριακή πορεία της τιμής της μετοχής της Τράπεζας το 2008, αυτή επηρεάστηκε από την αντίστοιχη πορεία των τραπεζικών μετοχών διεθνώς εν μέσω ιδιαίτερα δυσμενών συνθηκών για τον κλάδο σε παγκόσμια κλίμακα. Έτσι, η μετοχή της Τράπεζας Πειραιώς παρουσίασε μείωση της τιμής της κατά 76%, όσο δηλαδή περίπου και ο τραπεζικός δείκτης του Χρηματιστηρίου Αθηνών (74%), ακολουθώντας την αρνητική πορεία όλων των τραπεζικών δεικτών διεθνώς.

Τέλος, πρέπει να τονισθεί για μια ακόμη φορά ότι η στρατηγική της Τράπεζας Πειραιώς είναι να αποτελεί την κατεξοχήν τράπεζα του «μεσαίου» χώρου της αγοράς, της επιχείρησης και του νοικοκυριού, στο πλάι των οποίων στάθηκε με συνέπεια την τελευταία δεκαετία. Αυτή ήταν και είναι κεντρική και στρατηγική της επιδίωξη, από την οποία δεν απομακρύνεται ούτε σε αυτές τις ιδιαίτερα δύσκολες σημερινές συνθήκες. Στο παραπάνω συνηγορούν τα μέτρα που έλαβε για ευαίσθητες ομάδες δανειοληπτών το Νοέμβριο 2008, αλλά και η εξαγγελία της για χορήγηση δανείων προς μικρές και μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις σε συνεργασία τόσο με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, όσο και με τα Εμπορικά και Βιομηχανικά Επιμελητήρια της Αθήνας, της Θεσσαλονίκης, της Πάτρας, της Χαλκίδας και του Αγρινίου.

Ταυτόχρονα με την επιχειρηματική δραστηριότητα, η Τράπεζα Πειραιώς παραμένει προσηλωμένη στα θέματα που άπτονται της εταιρικής υπευθυνότητας. Η υιοθέτηση «δεσμεύσεων» για ένταξη βέλτιστων επιχειρησιακών και εργασιακών πρακτικών, αλλά και κοινωνικών, πολιτιστικών και περιβαλλοντολογικών πρωτοβουλιών στις πρακτικές της Τράπεζας πέραν των όσων επιβάλλει ο νόμος, επιβεβαιώνουν τη σημασία που αποδίδεται σε αυτήν την ενότητα δράσης, καθώς θεωρούμε ότι μια υπεύθυνη επιχείρηση δεν πρέπει να μένει απαθής μπροστά στις νέες κοινωνικές συνθήκες που διαμορφώνονται. Στο πλαίσιο αυτό η Τράπεζα Πειραιώς συνέχισε και το 2008 να υποστηρίζει με προσήλωση τις αρχές του Οικουμενικού Συμφώνου του ΟΗΕ (UN Global Compact) μέσα από τις δραστηριότητές της και να δρα εθελοντικά για την προώθηση των αρχών αναφορικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα, τα δικαιώματα εργασίας, την προστασία του περιβάλλοντος και την καταπολέμηση της διαφθοράς. Παράλληλα, η Τράπεζα Πειραιώς συμμετείχε σε διεθνείς πρωτοβουλίες με απώτερο στόχο την προώθηση της έννοιας της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης και την προβολή της, τόσο προς τον επιχειρηματικό κόσμο όσο και προς το κοινωνικό περιβάλλον, με απώτερο στόχο την ισόρροπη επίτευξη κερδοφορίας και βιώσιμης ανάπτυξης.

Κυρίες και Κύριοι Μέτοχοι,

Ένα χρόνο πριν, και ενώ είχαν ήδη διαφανεί τα σημάδια της επερχόμενης οικονομικής κρίσης, απευθυνόμενοι στους Μετόχους μας είχαμε τονίσει την έγκαιρη λήψη όλων των απαραίτητων μέτρων για την προετοιμασία μας εν μέσω της αρνητικής διεθνούς συγκυρίας.

Βασικοί άξονες της προετοιμασίας αυτής ήταν η διατήρηση ικανοποιητικού επιπέδου κεφαλαιακής επάρκειας, η διασφάλιση της αναγκαίας ρευστότητας, η διαχείριση των αναλαμβανόμενων κινδύνων, με έμφαση στον πιστωτικό κίνδυνο και η αποτελεσματικότερη δυνατή λειτουργία με συγκράτηση του κόστους και εκμετάλλευση κάθε δυνατής συνέργιας σε επίπεδο Ομίλου.

Σήμερα και ενώ το παγκόσμιο οικονομικό περιβάλλον κατακλύζεται από αρνητικές ειδήσεις και απαισιόδοξες προβλέψεις, βαδίζουμε με σύνεση και προσοχή, αξιολογώντας τις εξελίξεις και δρώντας με βάση τους παραπάνω άξονες. Είναι δεδομένο ότι τους τελευταίους μήνες έχουν διατυπωθεί ιδιαίτερα αρνητικές κριτικές για τις προοπτικές της Ελλάδας, αλλά και της ευρύτερης περιοχής της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, προδικάζοντας επιδείνωση των μακροοικονομικών εξελίξεων. Ωστόσο, μέτρο των εξελίξεων θα είναι η έγκαιρη διάγνωση και η γρήγορη αντίδραση για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που ανακύπτουν.

Σίγουρα οι έκτακτες αυτές συνθήκες δεν προσφέρονται για μακρόπνοους στόχους, ωστόσο συνεχίζουμε να σχεδιάζουμε και να λειτουργούμε με το βλέμμα τόσο στο παρόν, όσο και στο αύριο και με την αντίληψη ότι μια τέτοιας κλίμακας αναταραχή μπορεί να αποτελέσει και ευκαιρία για αναδιάταξη των δυνάμεων, εξορθολογισμό και έξοδο από την κρίση με ακόμα καλύτερες προοπτικές για τον Όμιλο της Τράπεζας Πειραιώς. Η συνετή, προσεκτική διαχείριση σήμερα, με «χαμηλότερες» ταχύτητες ανάπτυξης, δίνει χρόνο για καλύτερη οργάνωση και αποτελεσματικότερη διαχείριση του υφιστάμενου χαρτοφυλακίου, ώστε να εγγυηθεί την απελευθέρωση του αναπτυξιακού δυναμικού του Ομίλου μετά την ομαλοποίηση των συνθηκών των αγορών, που αναμένεται σταδιακά από το 2010.

Με βάση τις τρέχουσες οικονομικές εξελίξεις και αναμένοντας σημαντική επιβράδυνση της ανάπτυξης στις χώρες δραστηριότητας του Ομίλου της Τράπεζας Πειραιώς, οι στόχοι για το 2009 συνοψίζονται στα εξής:

- **Υψηλή ποιότητα Χαρτοφυλακίου.** Ο Όμιλος Πειραιώς, όλα τα προηγούμενα χρόνια παράλληλα με την σημαντική ανάπτυξη που πέτυχε στο χώρο των χορηγήσεων, ακολούθησε συνετή και επιλεκτική πολιτική που είχε ως απτό αποτέλεσμα τη διατήρηση του δείκτη δανείων σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών σε ιδιαίτερα ικανοποιητικό επίπεδο (3,56%) και μεταξύ των χαμηλότερων στην αγορά. Ο Όμιλος παρακολουθεί σε καθημερινή βάση και πολύ προσεκτικά το δανειακό του χαρτοφυλάκιο, λαμβάνοντας άμεσα όλα τα ενδεδειγμένα μέτρα που απαιτούνται για τη διασφάλιση της ποιότητάς του.
- **Διασφάλιση Ρευστότητας.** Ισόρροπη αύξηση του υπολοίπου καταθέσεων και χορηγήσεων, ενώ προγραμματίζεται και μια σειρά από τιλοποιήσεις δανείων, με στόχο την άντληση ρευστότητας ύψους άνω των €3 δισ. Πέρα των ανωτέρω, θα αξιοποιηθεί και το κρατικό πρόγραμμα θωράκισης, έχοντας πρόσβαση σε ρευστότητα που αναλογεί στην Τράπεζα Πειραιώς ύψους €2,5 δισ (πέρα των €865 εκατ ειδικών ομολόγων που έχουν ήδη ληφθεί).
- **Δραστική Συγκράτηση Λειτουργικού Κόστους.** Η επιβράδυνση των ρυθμών ανάπτυξης των εργασιών επιβάλλει τη συγκράτηση του κόστους λειτουργίας. Στόχος για το 2009 είναι το συνολικό ύψος δαπανών λειτουργίας να μην υπερβεί το 2008.
- **Κεφαλαιακή Επάρκεια.** Μετά την επικείμενη αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου κατά €370 εκατ που αποφάσισε η Γενική Συνέλευση των μετόχων υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου μέσω της έκδοσης προνομιούχων μετοχών, στόχος για το 2009 είναι η διατήρηση του Βασικού Δείκτη (Tier I) σε υψηλό επίπεδο.
- **Πιστωτική Επέκταση.** Στο νέο πλαίσιο που αναμένεται να κινηθεί η διεθνής και ελληνική οικονομία, ο ρυθμός πιστωτικής επέκτασης του Ομίλου προβλέπεται να περιοριστεί στο 5% έως 10%.

Στο πλαίσιο αυτό προετοιμαζόμαστε για την πλήρη αξιοποίηση των αναπτυξιακών προοπτικών της Ελλάδας, αλλά των χωρών της ευρύτερης περιοχής, μόλις οι αγορές σταθεροποιηθούν και το επιτρέψουν. Ως τότε, θα συνεχίσουμε να δουλεύουμε αδιάκοπα για το συμφέρον των πελατών, των εργαζομένων και των μετόχων μας.

Μιχάλης Γ. Σάλλας

Πρόεδρος Δ.Σ.

ΕΠΕΞΗΓΗΜΑΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Η παρούσα επεξηγηματική έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας Πειραιώς προς την Τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων της περιέχει αναλυτικές πληροφορίες κατά την 31/12/2008 αναφορικά με τα ζητήματα της παραγράφου 7 του άρθρου 4του Ν. 3556/2007.

I. Διάρθρωση μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας Πειραιώς

Κατά την 31/12/2008 το μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας Πειραιώς ανήρχετο σε ποσό ενός δισεκατομμυρίου πεντακοσίων εβδομήντα ενός εκατομμυρίων εννιακοσίων είκοσι δύο χιλιάδων εξακοσίων είκοσι οκτώ ευρώ και πενήντα έξι λεπτών (€1.571.922.628,56) διαιρούμενο σε τριακόσια είκοσι εννέα εκατομμύρια πεντακόσιες σαράντα τρεις χιλιάδες πεντακόσιες είκοσι οκτώ (329.543.528) κοινές ονομαστικές μετοχές, ονομαστικής αξίας τεσσάρων ευρώ και εβδομήντα επτά λεπτών (€4,77) η κάθε μία. Οι κοινές μετοχές της Τράπεζας Πειραιώς είναι εισηγμένες προς διαπραγμάτευση στην Αγορά Αξιών του Χρηματιστηρίου Αθηνών.

Τα δικαιώματα των μετόχων της Τράπεζας Πειραιώς, τα οποία πηγάζουν από την κοινή μετοχή της, είναι ανάλογα με το ποσοστό του κεφαλαίου, στο οποίο αντιστοιχεί η καταβεβλημένη αξία της μετοχής. Κάθε κοινή μετοχή παρέχει όλα τα δικαιώματα που προβλέπει ο νόμος και το καταστατικό της και ειδικότερα:

- Το δικαίωμα επί του μερίσματος από τα ετήσια ή τα κατά την εκκαθάριση κέρδη της Τράπεζας. Μετά την αφαίρεση μόνο του τακτικού αποθεματικού, ποσοστό 35% των καθαρών κερδών διανέμεται από τα κέρδη κάθε χρήσης στους μετόχους ως πρώτο μερίσμα, ενώ η χορήγηση πρόσθετου μερίσματος αποφασίζεται από τη Γενική Συνέλευση. Μέρισμα δικαιούται κάθε μέτοχος, ο οποίος αναφέρεται στο τηρούμενο από την Τράπεζα μητρώο μετόχων κατά την ημερομηνία προσδιορισμού δικαιούχων μερίσματος. Το μερίσμα κάθε μετοχής καταβάλλεται στο μέτοχο εντός δύο (2) μηνών από την ημερομηνία της Τακτικής Γενικής Συνέλευσης που ενέκρινε τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις. Ο τρόπος και ο τόπος καταβολής ανακοινώνεται μέσω του Τύπου. Το δικαίωμα είσπραξης του μερίσματος παραγράφεται και το αντίστοιχο ποσό περιέρχεται στο Δημόσιο μετά την παρέλευση 5 ετών από το τέλος του έτους κατά το οποίο ενέκρινε τη διανομή του η Γενική Συνέλευση.
  - Το δικαίωμα ανάληψης της εισφοράς κατά την εκκαθάριση ή, αντίστοιχα, της απόσβεσης κεφαλαίου που αντιστοιχεί στη μετοχή, εφόσον αυτό αποφασισθεί από τη Γενική Συνέλευση.
  - Το δικαίωμα προτίμησης σε κάθε αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας με μετρητά και την ανάληψη νέων μετοχών.
  - Το δικαίωμα λήψης αντιγράφου των οικονομικών καταστάσεων και των εκθέσεων των ορκωτών ελεγκτών και του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας.
  - Το δικαίωμα συμμετοχής στη Γενική Συνέλευση, το οποίο εξειδικεύεται στα εξής επιμέρους δικαιώματα: νομιμοποίησης, παρουσίας, συμμετοχής στις συζητήσεις, υποβολής προτάσεων σε θέματα της ημερήσιας διάταξης, καταχώρησης των απόψεων στα πρακτικά και ψήφου.
- Η Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας διατηρεί όλα τα δικαιώματά της κατά τη διάρκεια της εκκαθάρισης.

Η ευθύνη των μετόχων της Τράπεζας περιορίζεται στην ονομαστική αξία των μετοχών που κατέχουν.

II. Περιορισμοί στη μεταβίβαση των μετοχών της Τράπεζας Πειραιώς

Η μεταβίβαση των μετοχών της Τράπεζας Πειραιώς, οι οποίες είναι άυλες και εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών, γίνεται όπως ορίζει ο Νόμος και δεν υφίστανται εκ του καταστατικού της περιορισμοί στη μεταβίβασή τους.

III. Σημαντικές άμεσες ή έμμεσες συμμετοχές κατά την έννοια του Ν. 3556/2007

Κανένας μεμονωμένος μέτοχος (φυσικό ή νομικό πρόσωπο) δεν κατέχει άμεσα ή έμμεσα ποσοστό μεγαλύτερο από 5% του συνολικού αριθμού των μετοχών της Τράπεζας Πειραιώς.

IV. Μετοχές παρέχουσες ειδικά δικαιώματα ελέγχου

Κατά την 31/12/2008 δεν υφίσταντο μετοχές της Τράπεζας Πειραιώς που παρέχουν στους κατόχους τους ειδικά δικαιώματα ελέγχου.

V. Περιορισμοί στο δικαίωμα ψήφου

Δεν προβλέπονται στο καταστατικό της Τράπεζας περιορισμοί του δικαιώματος ψήφου που απορρέει από τις μετοχές της.

VI. Συμφωνίες μετόχων της Τράπεζας Πειραιώς

Δεν είναι γνωστή στην Τράπεζα η ύπαρξη συμφωνιών μεταξύ των μετόχων της, οι οποίες συνεπάγονται περιορισμούς στη μεταβίβαση των μετοχών της ή στην άσκηση των δικαιωμάτων ψήφου που απορρέουν από τις μετοχές της, με εξαίρεση 2.379.303 μετοχές κυριότητας πρώην μετόχων της Proton Bank στους οποίους μεταβιβάστηκαν ως αντάλλαγμα κατά την εξαγορά από την Τράπεζα ποσοστού 31,3147% της Proton Bank. Οι μετοχές αυτές είναι δεσμευμένες μέχρι την 31/12/2009 προς εξασφάλιση απαιτήσεων της Τράπεζας που τυχόν προκύψουν από την προαναφερόμενη εξαγορά και το δικαίωμα εξώθησης που παρεσχέθη στην Τράπεζα στο πλαίσιο του σχετικού ιδιωτικού συμφωνητικού.

VII. Κανόνες διορισμού και αντικατάστασης μελών Δ.Σ. και τροποποίησης καταστατικού

Στο πλαίσιο των κανόνων του κ.ν. 2190/1920, το καταστατικό της Τράπεζας προβλέπει τα ακόλουθα για την αντικατάσταση μελών του Διοικητικού Συμβουλίου: 'αν κάποιο μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου παραιτηθεί, πεθάνει ή εκπέσει από το αξίωμα του με οποιοδήποτε τρόπο, ή κηρυχθεί έκπτωτο με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου λόγω αδικαιολόγητης απουσίας από τις συνεδριάσεις επί τρεις συνεχείς μήνες, το Διοικητικό Συμβούλιο δύναται να συνεχίσει τη διαχείριση και εκπροσώπηση της Τράπεζας χωρίς την αντικατάσταση των ελλειπόντων μελών εφόσον τα εναπομείναντα μέλη είναι τουλάχιστον εννέα (9). Σε περίπτωση που τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου μειωθούν κάτω από εννέα (9) το Διοικητικό Συμβούλιο υποχρεούται να εκλέξει αντικαταστάτες για το υπόλοιπο της θητείας του μέλους που αντικαθίσταται τουλάχιστον μέχρι του αριθμού των εννέα (9). Η απόφαση της εκλογής υποβάλλεται στη δημοσιότητα του άρθρου 7β του κ.ν. 2190/1920, όπως εκάστοτε ισχύει, και ανακοινώνεται από το Διοικητικό Συμβούλιο στην αμέσως προεχρή Γενική Συνέλευση, η οποία μπορεί να αντικαταστήσει τους εκλεγέντες ακόμα κι αν δεν έχει αναγραφεί σχετικό θέμα στην ημερήσια διάταξη. Πάντως, οι πράξεις του μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου που έχει εκλεγεί με τον τρόπο αυτό θεωρούνται έγκυρες ακόμη και αν το μέλος αντικατασταθεί από τη Γενική Συνέλευση'.

Οι κανόνες που προβλέπει το καταστατικό της Τράπεζας για το διορισμό των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της και την τροποποίηση των διατάξεών του δεν διαφοροποιούνται από τα προβλεπόμενα στον Κ.Ν. 2190/1920.

VIII. Αρμοδιότητα του Δ.Σ. για την έκδοση νέων ή για την αγορά ιδίων μετοχών

Α) Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 13 παρ. 1 στοιχ. β) του Κ.Ν. 2190/1920, και την από 03/05/2007 απόφαση της Β' Επαναληπτικής Τακτικής Γενικής Συνέλευσης των μετόχων της Τράπεζας, το Διοικητικό Συμβούλιο εξουσιοδοτήθηκε να αποφασίζει, συνολικά ή σταδιακά την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου, κατ' ανώτατο όριο μέχρι του ποσού που είναι καταβεβλημένο κατά το χρόνο παροχής της εν λόγω εξουσιοδότησης. Ειδικότερα, το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί, με πλειοψηφία των 2/3 των μελών του, να αποφασίζει αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου μέχρι του ποσού 1.288.830.297,87 ευρώ με έκδοση 270.195.031 μετοχών ονομαστικής αξίας 4,77 ευρώ η κάθε μία και τιμή διάθεσης αυτήν που θα ορίζει η σχετική απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου. Διευκρινίζεται ότι αυτή η αύξηση κεφαλαίου νοείται πάντοτε με παροχή δικαιώματος προτίμησης στους παλαιούς μετόχους και ισχύει για μία πενταετία, ενώ μπορεί να ανανεώνεται από τη Γενική Συνέλευση για χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει την πενταετία για κάθε ανανέωση.

Β) Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 13 παρ. 13 του Κ.Ν. 2190/1920, με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης μπορεί να θεσπισθεί πρόγραμμα διάθεσης μετοχών στη Διοίκηση, τα στελέχη και το προσωπικό, με τη μορφή δικαιώματος προαίρεσης απόκτησης μετοχών κατά τους ειδικότερους όρους της απόφασης αυτής. Η απόφαση της Γενικής Συνέλευσης ορίζει, ιδίως, τον ανώτατο αριθμό μετοχών που μπορεί να αποκτηθούν ή να εκδοθούν (η ονομαστική αξία των οποίων δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει συνολικά το 1/10 του καταβεβλημένου κεφαλαίου κατά την ημερομηνία της απόφασης της Γενικής Συνέλευσης) αν οι δικαιούχοι ασκήσουν το δικαίωμα απόκτησης μετοχών, την τιμή και τους όρους διάθεσης των μετοχών στους δικαιούχους, τους δικαιούχους ή τις κατηγορίες αυτών, τη διάρκεια του προγράμματος και τη μέθοδο προσδιορισμού της τιμής απόκτησης. Με την απόφαση της Γενικής Συνέλευσης μπορεί να ανατίθεται στο Διοικητικό Συμβούλιο ο καθορισμός των δικαιούχων ή των κατηγοριών αυτών, ο τρόπος άσκησης του δικαιώματος και οποιοσδήποτε άλλος όρος του προγράμματος διάθεσης μετοχών.

Το Διοικητικό Συμβούλιο εκδίδει τα πιστοποιητικά δικαιώματος απόκτησης μετοχών και, ανά ημερολογιακό τρίμηνο κατ' ανώτατο όριο, παραδίδει τις μετοχές που έχουν ήδη εκδοθεί ή εκδίδει και παραδίδει τις μετοχές στους δικαιούχους, που άσκησαν το δικαίωμά τους, αυξάνοντας αντίστοιχα το μετοχικό κεφάλαιο και πιστοποιώντας τη σχετική αύξηση αυτού.

Γ) Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 13 παρ. 14 του Κ.Ν. 2190/1920 η Γενική Συνέλευση με απόφασή της μπορεί να εξουσιοδοτεί το Διοικητικό Συμβούλιο να θεσπίζει πρόγραμμα διάθεσης μετοχών σύμφωνα με τα ανωτέρω, αυξάνοντας ενδεχομένως το μετοχικό κεφάλαιο και λαμβάνοντας όλες τις άλλες σχετικές αποφάσεις. Η εξουσιοδότηση ισχύει για πέντε (5) έτη, εκτός αν η Γενική Συνέλευση ορίσει συντομότερο χρόνο ισχύος και είναι ανεξάρτητη από τις εξουσίες του Διοικητικού Συμβουλίου για αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου σύμφωνα με τα αναφερόμενα ανωτέρω υπό Α.

Σε εφαρμογή των ως άνω διατάξεων, σύμφωνα με την απόφαση της Β' Επαναληπτικής Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων της 16ης Μαΐου 2005 θεσπίστηκε 4ετής πρόγραμμα διάθεσης μετοχών προς τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και τα ανώτερα και ανώτατα στελέχη της Τράπεζας και των συνδεδεμένων (κατά την έννοια του άρθρου 42ε του ν.2190/20) με αυτήν εταιρειών, με τη μορφή δικαιώματος προαίρεσης απόκτησης μετοχών (stock option), βάσει του οποίου μπορούν να διατεθούν κατ' ανώτατο όριο 2.000.000 δικαιώματα προαίρεσης για αγορά μετοχών με τιμή διάθεσης €12,20 ανά μετοχή (2ο Πρόγραμμα). Με απόφαση της από 15.5.2006 Β' Επαναληπτικής Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων της Τράπεζας αποφασίστηκε η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου με κεφαλαιοποίηση αποθεματικών και η διανομή δωρεάν μετοχών σε αναλογία μία δωρεάν μετοχή ανά τέσσερις υφιστάμενες. Στη συνέχεια, με απόφαση της ίδιας Γενικής Συνέλευσης αναπροσαρμόστηκε αντίστοιχα το ανώτατο όριο των δικαιωμάτων προαίρεσης σε 2.500.000 δικαιώματα και η τιμή διάθεσης αυτών σε €9,76 προκειμένου να παραμείνει σταθερή η συνολική τιμή διάθεσης στους δικαιούχους.

Κατά την τρίτη περίοδο άσκησης των δικαιωμάτων (01 – 10/12/2008) που χορηγήθηκαν βάσει του 2ου Προγράμματος δεν εκδόθηκαν νέες μετοχές της Τράπεζας, το δε Πρόγραμμα έληξε.

Περαιτέρω, σύμφωνα με την απόφαση της από 15.5.2006 απόφασης της Β' Επαναληπτικής Συνέλευσης των Μετόχων της Τράπεζας, θεσπίστηκε 5ετής πρόγραμμα διάθεσης μετοχών (3ο Πρόγραμμα) προς τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και τα ανώτερα και ανώτατα στελέχη της Τράπεζας και των συνδεδεμένων (κατά την έννοια του άρθρου 42ε του ν.2190/20) με αυτήν εταιρειών, στις οποίες περιλαμβάνονται και εταιρείες με έδρα στο εξωτερικό, με τη μορφή παροχής δικαιωμάτων προαίρεσης αγοράς μετοχών (stock option), που θα ισχύσει και θα εφαρμοσθεί κατά τα έτη 2006, 2007, 2008, 2009 και 2010, παράλληλα και ανεξάρτητα από το προαναφερόμενο 2ο Πρόγραμμα που αποφασίστηκε από τη Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Τράπεζας την 16.5.2005. Στο πλαίσιο του 3ου Προγράμματος, μπορούν να διατεθούν, κατ' ανώτατο όριο, 4.028.820 δικαιώματα προαίρεσης για αγορά μετοχών της Τράπεζας, με τιμή διάθεσης €17,25 ανά μετοχή.

Κατά την τρίτη περίοδο άσκησης των δικαιωμάτων (01 – 10/12/2008) που χορηγήθηκαν βάσει του 3ου Προγράμματος δεν εκδόθηκαν νέες μετοχές της Τράπεζας.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 13 παρ. 14 του Κ.Ν. 2190/1920 και την από 07/05/2008 απόφαση της Β' Επαναληπτικής Τακτικής Γενικής Συνέλευσης των μετόχων της Τράπεζας, το Διοικητικό Συμβούλιο εξουσιοδοτήθηκε να θεσπίζει πρόγραμμα διάθεσης μετοχών σύμφωνα με τα ανωτέρω οριζόμενα, με απόφασή του που λαμβάνεται με πλειοψηφία τουλάχιστον των δύο τρίτων (2/3) του συνόλου των μελών του. Ειδικότερα, στο Διοικητικό Συμβούλιο παρεσχέθη εξουσιοδότηση, η οποία ισχύει για ένα έτος (ήτοι μέχρι 07/05/2009), προκειμένου να θεσπίσει πενταετές πρόγραμμα διάθεσης μετοχών σε στελέχη της Διοίκησης και το προσωπικό της Τράπεζας και των συνδεδεμένων (κατά την έννοια του άρθρου 42ε κ.ν.2190/20) με αυτήν εταιρειών, με τη μορφή δικαιωμάτων προαίρεσης για απόκτηση μετοχών της Τράπεζας (stock options). Στο πλαίσιο του προγράμματος επιτρέπεται να εκδοθούν κατ' ανώτατο όριο πέντε εκατομμύρια (5.000.000) νέες μετοχές, από τις οποίες ετησίως θα ωριμάζει το 1/5. Συμπληρωματικά ή εναλλακτικά θα μπορεί, στο πλαίσιο του προγράμματος, να γίνει και διάθεση μετοχών από το απόθεμα ιδίων μετοχών (treasury stock), που κατέχει η Τράπεζα ή κατόπιν αγορών που θα πραγματοποιήσει για το σκοπό αυτό. Η τιμή διάθεσης των μετοχών δεν είναι δυνατό να είναι κατώτερη από 21,36 ευρώ ανά μετοχή. Μέχρι την 31/12/2008 το Διοικητικό Συμβούλιο δεν είχε λάβει σχετική απόφαση.

Δ) Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 16 του Κ.Ν. 2190/1920, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, οι ανώνυμες εταιρείες μπορούν, οι ίδιες ή με πρόσωπο που ενεργεί στο όνομά του αλλά για λογαριασμό τους, να αποκτούν ίδιες μετοχές με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των μετόχων τους, η οποία ορίζει τους όρους και τις προϋποθέσεις της απόκτησης, και ιδίως, τον ανώτατο αριθμό μετοχών που είναι δυνατόν να αποκτηθούν, τη διάρκεια, για την οποία χορηγείται η έγκριση, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει τους είκοσι τέσσερις (24) μήνες και, σε περίπτωση απόκτησης από επαχθή αιτία (π.χ. αγορά), τα κατώτατα και ανώτατα όρια της αξίας της απόκτησης. Οι αποκτήσεις αυτές γίνονται με τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- η ονομαστική αξία των μετοχών που αποκτήθηκαν, συμπεριλαμβανομένων των μετοχών, τις οποίες είχε αποκτήσει προηγουμένως η εταιρεία και διατηρεί, και των μετοχών, τις οποίες απέκτησε πρόσωπο, το οποίο ενεργούσε στο όνομά του αλλά για λογαριασμό της εταιρείας, δεν είναι δυνατόν να υπερβαίνει το ένα δέκατο (1/10) του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου.
- η απόκτηση μετοχών, συμπεριλαμβανομένων των μετοχών, τις οποίες είχε αποκτήσει προηγουμένως η εταιρεία και διατηρεί, και των μετοχών, τις οποίες απέκτησε πρόσωπο, το οποίο ενεργούσε στο όνομά του αλλά για λογαριασμό της εταιρείας, δεν επιτρέπεται να έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση των ιδίων κεφαλαίων σε ποσό κατώτερο του οριζόμενου στην παράγραφο 1 του άρθρου 44α του Κ.Ν. 2190/1920,
- η συναλλαγή μπορεί να αφορά μόνο μετοχές που έχουν εξοφληθεί πλήρως.

Η Τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας με την από 03/04/2008 απόφασή της ενέκρινε την απόκτηση από την Τράπεζα ιδίων μετοχών μέσω του Χρηματιστηρίου Αθηνών μέχρι, κατ' ανώτατο όριο, 33.000.000 μετοχών, που αποτελεί ποσοστό μικρότερο του 10% του συνόλου των κατά το χρόνο λήψης της απόφασης υφισταμένων μετοχών της Τράπεζας, με εύρος τιμών αγοράς μεταξύ των €4 (κατώτατο όριο) και των €40 (ανώτατο όριο) και για το χρονικό διάστημα 24 μηνών από την ημερομηνία λήψης της απόφασης, δηλαδή το αργότερο μέχρι την 03/04/2010, ενώ οι ίδιες μετοχές που θα αποκτώνται θα είναι δυνατό να διανέμονται και στο προσωπικό της Τράπεζας ή συνδεδεμένης με αυτήν εταιρείας. Στο πλαίσιο υλοποίησης της ανωτέρω απόφασης της Γενικής Συνέλευσης, το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας καθορίζει με σχετική απόφασή του τους βασικούς όρους των επιμέρους συναλλαγών αγοράς ιδίων μετοχών.

ΙΧ. Σημαντικές συμφωνίες που τίθενται σε ισχύ, τροποποιούνται ή λήγουν σε περίπτωση αλλαγής ελέγχου κατόπιν δημόσιας πρότασης
Δεν υφίστανται συμφωνίες, οι οποίες τίθενται σε ισχύ, τροποποιούνται ή λήγουν σε περίπτωση αλλαγής στον έλεγχο της Τράπεζας κατόπιν δημόσιας πρότασης.

Χ. Συμφωνίες με μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου ή το προσωπικό της Τράπεζας
Δεν υπάρχουν συμφωνίες της Τράπεζας με μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της ή με το προσωπικό της, οι οποίες να προβλέπουν αποζημίωσή τους σε περίπτωση αποχώρησής τους εξαιτίας διατύπωσης δημόσιας πρότασης. Οι σχηματισμένες προβλέψεις για αποζημιώσεις λόγω εξόδου από την υπηρεσία, ανήλθαν την 31/12/2008 συνολικά στο ποσό των €36,8 εκ. και αφορούν σε μέλη της Διοίκησης, Γενικούς Διευθυντές, Αναπληρωτές Γενικούς Διευθυντές, Βοηθούς Γενικούς Διευθυντές, Συμβούλους Διοίκησης με αποστολή εργασιών και διοικητικού έργου, επικεφαλής θυγατρικών εταιρειών (εσωτερικού - εξωτερικού) και ανώτατα στελέχη τους.

Για το Δ.Σ. της Τράπεζας
Μιχάλης Γ. Σάλλας

Πρόεδρος Δ.Σ.

ΔΗΛΩΣΗ (άρθρο 4 παρ.2 του Ν. 3556/2007)

Εξ όσων γνωρίζουμε, οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις 2008, οι οποίες καταρτίσθηκαν σύμφωνα με τα ισχύοντα λογιστικά πρότυπα, απεικονίζουν κατά τρόπο αληθή τα στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού, την καθαρή θέση και τα αποτελέσματα χρήσεως της Τράπεζας Πειραιώς Α.Ε, καθώς και των επιχειρήσεων που περιλαμβάνονται στην ενοποίηση εκλαμβανομένων ως σύνολο, καθώς και ότι η ετήσια έκθεση 2008 του Διοικητικού Συμβουλίου απεικονίζει κατά τρόπο αληθή την εξέλιξη, τις επιδόσεις και τη θέση της Τράπεζας Πειραιώς Α.Ε. καθώς και των επιχειρήσεων που περιλαμβάνονται στην ενοποίηση εκλαμβανομένων ως σύνολο, συμπεριλαμβανομένης της περιγραφής των κυριότερων κινδύνων και αβεβαιοτήτων που αντιμετωπίζουν.

Μιχάλης Γ. Σάλλας

Θεόδωρος Ν. Πανταλάκης

Αλέξανδρος Στ. Μάνος

Πρόεδρος Δ.Σ. & CEO

Αντιπρόεδρος Δ.Σ.
και Αναπληρωτής CEO

Διευθύνων Σύμβουλος

ΔΙΑΘΕΣΙΜΟΤΗΤΑ ΕΤΗΣΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ 2008

Η Ετήσια Οικονομική Έκθεση 2008, στην οποία περιλαμβάνονται:

- Η Έκθεση Διαχείρισης του Δ.Σ.
- Η Επεξηγηματική Έκθεση
- Η Δήλωση (άρθρο 4 παρ.2 του Ν. 3556/2007)
- Οι Ετήσιες Οικονομικές Καταστάσεις Τράπεζας και Ομίλου
- Οι Εκθέσεις Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή Τράπεζας και Ομίλου
- Τα Στοιχεία και πληροφορίες χρήσης 2008 της Τράπεζας και του Ομίλου
- Οι πληροφορίες βάσει του άρθρου 10 του Ν. 3401/ 2005

είναι αναρτημένη στο διαδίκτυο στη διεύθυνση <http://www.piraeusbank.gr/ecportal.asp?id=235054&lang=1&nt=102%20&sid=>

ΟΜΙΛΟΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

31 Δεκεμβρίου 2008

Βάσει των Διεθνών Προτύπων
Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης

Οι συνημμένες οικονομικές καταστάσεις εγκρίθηκαν από το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας Πειραιώς Α.Ε. την 12η Μαρτίου 2009 και έχουν αναρτηθεί στο διαδίκτυο στη διεύθυνση www.piraeusbank.gr

Πίνακας Περιεχομένων των Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων

	Σελίδα
Έκθεση Διαχείρισης	3
Επεξηγηματική Έκθεση	6
Ενοποιημένη Κατάσταση Αποτελεσμάτων	9
Ενοποιημένος Ισολογισμός	10
Ενοποιημένη Κατάσταση Μεταβολών στα Ίδια Κεφάλαια	11
Ενοποιημένη Κατάσταση Ταμειακών Ροών	12
Σημειώσεις	
Σημειώσεις επί των ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων:	
1 Γενικές Πληροφορίες για τον Όμιλο	13
2 Γενικές λογιστικές αρχές του Ομίλου	13
2.1 Βάση κατάρτισης ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων	13
2.2 Ενοποίηση	15
2.3 Ξένα νομίσματα	16
2.4 Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	16
2.5 Αναγνώριση του αναβαλλόμενου αποτελέσματος της πρώτης μέρας "deferred day one profit and loss"	17
2.6 Έσοδα και έξοδα τόκων	17
2.7 Έσοδα και έξοδα προμηθειών	17
2.8 Έσοδα από μερίσματα	18
2.9 Χρηματοπιστωτικά στοιχεία ενεργητικού αποτιμώμενα σε εύλογες αξίες μέσω λογαριασμού αποτελεσμάτων	18
2.10 Συμφωνίες πώλησης και επαναγοράς	18
2.11 Επενδυτικό χαρτοφυλάκιο	19
2.12 Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	20
2.13 Άυλα στοιχεία ενεργητικού	21
2.13α Υπεραξία	21
2.13β Λογισμικό	21
2.13γ Λοιπά άυλα στοιχεία ενεργητικού	22
2.14 Ίδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια στοιχεία	22
2.15 Επενδύσεις σε ακίνητα	22
2.16 Πάγια διακρατούμενα προς πώληση	23
2.17 Ακίνητα ως στοιχεία κυκλοφορούντος ενεργητικού	23
2.18 Μισθωμένα πάγια	23
2.19 Ταμείο και χρηματικά διαθέσιμα	24
2.20 Προβλέψεις	24
2.21 Συμβόλαια χρηματοοικονομικών εγγυήσεων	24
2.22 Παροχές σε εργαζομένους	24
2.23 Φόρος Εισοδήματος και αναβαλλόμενοι φόροι	25
2.24 Υποχρεώσεις από δανειακά κεφάλαια	26
2.25 Τιτλοποιήσεις	26
2.26 Μετοχικό κεφάλαιο	26
2.27 Συναλλαγές συνδεδεμένων μερών	26
2.28 Σύνταξη οικονομικών αναφορών ανά τομέα δραστηριότητας	26
2.29 Συμφηφισμός χρηματοοικονομικών μέσων	27
2.30 Συγκριτικά στοιχεία και στρογγυλοποιήσεις	27
3 Διαχείριση χρηματοοικονομικών κινδύνων	28
3.1 Πιστωτικός κίνδυνος	28
3.1.1 Μέτρηση πιστωτικού κινδύνου	28
3.1.2 Διαχείριση ορίων κινδύνου και τεχνικές μείωσης κινδύνου	30
3.1.3 Πολιτική απομείωσης και σχηματισμού προβλέψεων	31
3.1.4 Μέγιστη έκθεση πιστωτικού κινδύνου πριν τον υπολογισμό των εξασφαλίσεων και άλλων μέτρων πιστωτικής προστασίας	32
3.1.5 Δάνεια και απαιτήσεις	32
3.1.6 Χρεωστικοί τίτλοι, έντοκα γραμμάτια και άλλα αξιόγραφα	34
3.1.7 Επανάκτηση καλυμμάτων	34
3.1.8 Συγκέντρωση κινδύνου χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού με έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο	34
3.2 Κίνδυνος αγοράς	35

Σημειώσεις	Σελίδα	
3.3	Κίνδυνος συναλλάγματος	36
3.4	Κίνδυνος επιτοκίου	37
3.5	Κίνδυνος ρευστότητας	38
3.6	Εύλογες αξίες χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων	40
3.7	Υπηρεσίες θεματοφυλακής	40
3.8	Κεφαλαιακή επάρκεια	41
4	Εκτιμήσεις και παραδοχές στην εφαρμογή των λογιστικών αρχών	42
5	Ανάλυση κατά τομέα	43
6	Καθαρά έντοκα έσοδα	45
7	Καθαρό αποτέλεσμα προμηθειών	45
8	Έσοδα από μερίσματα	45
9	Αποτελέσματα από χρεόγραφα εμπορικού χαρτοφυλακίου	45
10	Αποτελέσματα από χρηματοοικονομικά μέσα αποτιμώμενα σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	45
11	Κέρδη από χρεόγραφα επενδυτικού χαρτοφυλακίου	45
12	Λοιπά έσοδα εκμετάλλευσης	46
13	Δαπάνες προσωπικού	46
14	Έξοδα διοίκησης	46
15	Φόρος εισοδήματος	46
16	Κέρδη ανά μετοχή	47
17	Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	47
18	Έντοκα γραμμάτια και άλλα αξιόγραφα	47
19	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	48
20	Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	48
21	Χρηματοοικονομικά μέσα ενεργητικού αποτιμώμενα σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	49
22	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	50
23	Χρεόγραφα επενδυτικού χαρτοφυλακίου	51
24	Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους	52
25	Επενδύσεις σε θυγατρικές και συγγενείς εταιρείες	53
26	Υπεραξία και λοιπά άυλα πάγια στοιχεία ενεργητικού	56
27	Ενσώματες ακινητοποιήσεις	57
28	Επενδύσεις σε ακίνητα	58
29	Πάγια διακρατούμενα για πώληση	58
30	Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	58
31	Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	59
32	Υποχρεώσεις προς πελάτες	59
33	Πιστωτικοί τίτλοι σε κυκλοφορία	59
34	Υβριδικά και λοιπά δανειακά κεφάλαια	60
35	Λοιπές υποχρεώσεις	61
36	Λοιπές προβλέψεις για κινδύνους και βάρη	61
37	Αναβαλλόμενοι φόροι	62
38	Υποχρεώσεις για παροχές μετά τη συνταξιοδότηση	63
39	Ενδεχόμενες υποχρεώσεις και δεσμεύσεις	65
40	Μετοχικό Κεφάλαιο	65
41	Λοιπά αποθεματικά, κέρδη εις νέον και δικαιώματα μειοψηφίας	67
42	Μέρισμα ανά μετοχή	68
43	Ταμείο και χρηματικά διαθέσιμα	68
44	Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη	68
45	Μεταβολές στο χαρτοφυλάκιο θυγατρικών και συγγενών εταιρειών	69
46	Γεγονότα μετά την ημερομηνία ισολογισμού	72
	Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή	73

ΕΚΘΕΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ Δ.Σ.

Κυρίες και Κύριοι Μέτοχοι,

Το 2008 ήταν μια δύσκολη χρονιά με αρνητικές μακροοικονομικές εξελίξεις και ιδιαίτερα μεγάλη μεταβλητότητα σε όλες σχεδόν τις αγορές του πλανήτη. Οι δυσμενείς εκτιμήσεις για την πορεία της παγκόσμιας οικονομίας προκάλεσαν κύμα ρευστοποιήσεων στις κεφαλαιαγορές και, ειδικά, στις μετοχές του τραπεζικού κλάδου, ιδιαίτερα μετά τη χρεοκοπία της Lehman Brothers στα μέσα Σεπτεμβρίου 2008.

Κατά το δεύτερο μισό του έτους, η διεθνής κρίση επεκτάθηκε από το χρηματοπιστωτικό τομέα στην «πραγματική» οικονομία, η οποία πέρασε σε φάση σημαντικού περιορισμού της ανάπτυξής της. Ειδικά το τελευταίο τρίμηνο του 2008, οι μεγαλύτερες ανεπτυγμένες οικονομίες των ΗΠΑ, της Ευρωζώνης και της Ιαπωνίας εμφάνισαν κάμψη του ΑΕΠ, με αποτέλεσμα ο ρυθμός της παγκόσμιας ανάπτυξης να περιοριστεί στο επίπεδο του 3% έναντι ρυθμού άνω του 5% το 2007.

Παράλληλα, οι εκτιμήσεις για το 2009 σκιαγραφούν μια ακόμη δυσκολότερη χρονιά, με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο να κάνει λόγο για οριακά θετική αύξηση του παγκόσμιου ΑΕΠ, με το σύνολο των ανεπτυγμένων οικονομιών σε τροχιά ύφεσης και τις αναδυόμενες οικονομίες με σοβαρή επιβράδυνση της ανάπτυξής τους.

Εν μέσω αυτού του κλίματος, η ελληνική οικονομία το 2008, με τους κυριότερους πυλώνες της, τουρισμό, ναυτιλία και οικοδομική δραστηριότητα, να δοκιμάζονται, κατάφερε να αναπτυχθεί κατά 2,9%, δηλαδή σημαντικά πάνω από το μέσο ρυθμό ανάπτυξης στην Ευρωζώνη που ήταν στο 0,7%.

Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα παρέμεινε στέρεο και υγιές, παρά τους διεθνείς κλυδωνισμούς, μακριά από έκθεση σε «τοξικά» στοιχεία ενεργητικού και αντιμετώπιζε με μια -μέχρι στιγμής- ηπιότερη εκδοχή της κρίσης σε σύγκριση με άλλες χώρες, όπως Μεγάλη Βρετανία, ΗΠΑ, κλπ. Κεντρικό θέμα αναδείχθηκε η διασφάλιση της «εμπιστοσύνης» της πελατείας και ως εκ τούτου της αναγκαιότητας για τη λειτουργία του συστήματος ρευστότητας. Παράλληλα, οι μεγάλοι ελληνικοί τραπεζικοί όμιλοι, διαθέτοντας ικανοποιητικό επίπεδο επάρκειας κεφαλαίων, προσαρμόσαν τις πολιτικές τους αναλόγως των συνθηκών του περιβάλλοντος, περνώντας σε μια φάση ισορροπημένης ανάπτυξης μεταξύ χορηγήσεων και καταθέσεων και θωράκισης έναντι ενδεχόμενων κινδύνων.

Επιπρόσθετα, δρώντας προληπτικά από κοινού με την Τράπεζα της Ελλάδος, η ελληνική κυβέρνηση προχώρησε στην εφαρμογή προγράμματος ενίσχυσης της ρευστότητας της ελληνικής οικονομίας για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης. Βάσει σεναρίων προσομοίωσης «ακραίων» καταστάσεων για την ελληνική και τις οικονομίες της ευρύτερης περιοχής, εκτιμήθηκε η πιθανή επίπτωση στους δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων. Έτσι, αποφασίσθηκε και τέθηκε σε εφαρμογή ένα «πακέτο» μέτρων ύψους €28 δισ προκειμένου να διοχετευθεί στις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά της χώρας, σε ευθυγράμμιση με αντίστοιχα προγράμματα που εφάρμοσαν οι περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες και με όρους εγκεκριμένους από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Με αυτά τα δεδομένα, λοιπόν, ο Όμιλος Πειραιώς κινήθηκε τη χρονιά που πέρασε, προσαρμόζοντας έγκαιρα την τακτική του, ώστε να ανταπεξέλθει στις διαρκώς μεταβαλλόμενες συνθήκες. Βασικές προτεραιότητες ήταν και παραμένουν η διασφάλιση υψηλού επιπέδου ρευστότητας και κεφαλαιακής επάρκειας, η διατήρηση ικανοποιητικού επιπέδου ποιότητας του δανειακού χαρτοφυλακίου, λαμβανομένων υπόψη των συνθηκών της αγοράς και η αποτελεσματικότερη δυνατή λειτουργία του. Παράλληλος στόχος πρωταρχικού ενδιαφέροντος ήταν -και συνεχίζει να είναι- η στήριξη των πελατών του Ομίλου, επιχειρήσεων και ιδιωτών.

Σε εφαρμογή όλων των παραπάνω, κατά τη διάρκεια του 2008 η Τράπεζα Πειραιώς:

- ολοκλήρωσε επιτυχώς δύο πιλοποιήσεις, συγκεκριμένα την πρώτη πιλοποίηση επιχειρηματικών δανείων της ύψους €1.750 εκατ το Νοέμβριο 2008 και την τρίτη πιλοποίηση στεγαστικών δανείων ύψους €800 εκατ τον Απρίλιο 2008, οι οποίες χρησιμοποιήθηκαν για άντληση ρευστότητας από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα μέχρι να αποκατασταθεί η λειτουργία των αγορών,
- αποφάσισε τη συμμετοχή της στο πρόγραμμα για την ενίσχυση της ρευστότητας της ελληνικής οικονομίας, προτείνοντας και λαμβάνοντας έγκριση από την Έκτακτη Γενική Συνέλευση των Μετόχων της τον Ιανουάριο του 2009 για αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου κατά €370 εκατ με έκδοση προνομιούχων μετοχών και κατάργηση του δικαιώματος προτίμησης των παλαιών μετόχων υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου. Σημειώνεται ότι, χρήση της εν λόγω δυνατότητας δρομολογήθηκε από όλες τις μεγάλες ελληνικές τράπεζες, με σκοπό την περαιτέρω ενίσχυση της κεφαλαιακής τους βάσης. Επιπλέον, η Τράπεζα αξιοποίησε μέρος και του τρίτου σκέλους των κυβερνητικών μέτρων, λαμβάνοντας ειδικά ομόλογα ύψους €865 εκατ το Δεκέμβριο 2008 (ενίσχυση ρευστότητας κατά €750 εκατ),
- παρακολούθησε στενά την εξέλιξη των δανειακών σχέσεων, επιχειρήσεων και ιδιωτών, στην Ελλάδα και το εξωτερικό, ώστε να λάβει έγκαιρα όλα τα ενδεχόμενα μέτρα. Γενικά, η διατήρηση της ποιότητας δανείων αποτέλεσε κεντρικό άξονα δράσης για την Πειραιώς το 2008, όπως και όλα τα προηγούμενα χρόνια. Σε αυτό συμβάλλει το ίδιο το επιχειρηματικό μοντέλο της Τράπεζας, το οποίο είναι το πλέον «αποκεντρωμένο» της αγοράς, συνδυάζοντας «τοπική» ταχύτητα αντίδρασης με «κεντρικό» έλεγχο του credit, με έμπειρα στελέχη που πρώτα από όλα έχουν συμβουλευτικό ρόλο για την επιχειρηματική πελατεία. Είναι χαρακτηριστικό ότι η Τράπεζα διαθέτει σημαντικότατο αριθμό έμπειρων credit officers (πάνω από 500 στελέχη),
- πέραν των προβλέψεων που είχαν προϋπολογισθεί συνολικού ύψους €173 εκατ για το 2008, προχώρησε στο σχηματισμό πρόσθετων προβλέψεων προληπτικού χαρακτήρα ύψους €215 εκατ το 4ο 3μηνο του έτους, ώστε να καλυφθεί από ενδεχόμενους μελλοντικούς κινδύνους λόγω επιδείνωσης του οικονομικού περιβάλλοντος,
- συνέπεια του μοντέλου διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου και παρά την επιβράδυνση του ρυθμού ανόδου των χορηγήσεων (από +48% το 2007 στο +27% το 2008), διατήρησε σε ικανοποιητικό επίπεδο την ποιότητα του δανειακού χαρτοφυλακίου. Εφαρμόζοντας συγκρατημένη και συνετή πολιτική δανειοδοτήσεων κατάφερε να διατηρήσει χαμηλό δείκτη καθυστερήσεων και με υψηλές εξασφαλίσεις. Έτσι, ο δείκτης μη εξυπηρετούμενων δανείων (>180 ημερών) σε επίπεδο Ομίλου διαμορφώθηκε στο 1,89% από 1,78% το Δεκέμβριο 2007, με δείκτη κάλυψης από προβλέψεις 96%, ενώ με τις εμπράγματα εξασφαλίσεις η κάλυψη διαμορφώνεται στο 155%. Παράλληλα, ο δείκτης δανείων σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών (ΔΠΧΠ 7) διαμορφώθηκε στο 3,56%, οριακά αυξημένος έναντι του Δεκεμβρίου 2007 (3,39%), με αποτέλεσμα η κάλυψη από προβλέψεις να φτάσει στο 51% από 40% ένα χρόνο πριν, ενώ συμπεριλαμβανομένων των εμπράγματων εξασφαλίσεων η κάλυψη να διαμορφωθεί στο 110%,

• διατήρησε το δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας σε ιδιαίτερα ικανοποιητικό επίπεδο, με το συνολικό δείκτη να διαμορφώνεται στο 9,9% και το βασικό δείκτη στο 8,0%, γεγονός που υποδεικνύει την εύρωστη κεφαλαιακή κατάσταση του Ομίλου. Μάλιστα, οι δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας θα ενισχυθούν περαιτέρω το 2009 από την έκδοση προνομιούχων μετοχών υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου ύψους €370 εκατ λόγω της συμμετοχής στο κρατικό πρόγραμμα για την ενίσχυση της ρευστότητας,

• στις αρχές Νοεμβρίου 2008 ήρθε σε συμφωνία με μετόχους της Proton Bank για την απόκτηση του 31% του μετοχικού της κεφαλαίου μέσω ανταλλαγής μετοχών. Επίδωξη είναι η επίτευξη συνεργιών κόστους (από έξοδα προώθησης-marketing, ενοίκια, υποστηρικτικές λειτουργίες) και εσόδων (αξιοποίηση σταυροειδών πωλήσεων, εργασίες επενδυτικής τραπεζικής), καθώς και η ομαλή ενσωμάτωση αυτής στον Όμιλο Πειραιώς.

Με αυτές τις στρατηγικές αποφάσεις και πολιτικές το 2008 και παρά το ευμετάβλητο περιβάλλον, ο Όμιλος Πειραιώς συνέχισε την πορεία του υλοποιώντας το σχεδιασμό του, επιτυγχάνοντας αύξηση ενεργητικού κατά 18% ή +€8,5 δισ, φτάνοντας τα €55 δισ. Στο τέλος Δεκεμβρίου 2008 οι χορηγήσεις προ προβλέψεων ανέρχονταν σε €39 δισ, ενώ οι καταθέσεις μαζί με τους πιστωτικούς τίτλους λιανικής σε €31 δισ, αυξημένες σημαντικά κατά 27% και 31% αντίστοιχα.

Η σχεδόν ισόρροπη ανάπτυξη καταθέσεων (+€7,4 δισ) και χορηγήσεων (+€8,0 δισ) σε ετήσια βάση συνέβαλε στη βελτίωση του δείκτη «δανείων προς καταθέσεις» στο 112% από 121% ένα χρόνο πριν, λαμβανομένων υπόψη των πιλοποιήσεων. Η κατά το δυνατό μεγαλύτερη διασπορά των διαπραγματικών πηγών χρηματοδότησης, οι στοχευμένες πολιτικές, όπως ήταν η επιλεγμένη ανάπτυξη δικτύου καταστημάτων, τα νέα καταθετικά προϊόντα και οι ενέργειες marketing συνέβαλαν καθοριστικά στην εκπλήρωση του στόχου διατήρησης της απαιτούμενης ρευστότητας.

Τα προ φόρων και προ προβλέψεων κέρδη του 2008 ανήλθαν σε €774 εκατ από €742 εκατ το 2007, αυξημένα κατά 4%. Τα κέρδη του 2008 επιβαρύνθηκαν από πρόσθετες προβλέψεις €215 εκατ, στο σχηματισμό των οποίων προχώρησε η Τράπεζα το 4ο 3μηνο 2008, προσαρμόζοντας την πολιτική της στις εκτιμήσεις για επιδείνωση του οικονομικού περιβάλλοντος. Έτσι, τα καθαρά κέρδη του 2008 που αναλογούν στους μετόχους διαμορφώθηκαν σε €315 εκατ από €503 εκατ το 2007. Με το έκτακτο χρηματοοικονομικό κέρδος του 2007 από την πώληση πακέτου μετοχών της Τράπεζας Κύπρου, τα κέρδη του 2007 ήταν €622 εκατ. Χωρίς τις πρόσθετες προβλέψεις των €215 εκατ, τα καθαρά κέρδη του 2008 διαμορφώθηκαν σε €530 εκατ έναντι €503 εκατ το 2007, ενισχυμένα κατά 5%.

Τα μετά από φόρους κέρδη ανά μετοχή διαμορφώθηκαν σε €1,64 χωρίς να συνυπολογισθούν οι πρόσθετες προβλέψεις, ενώ εάν συμπεριληφθούν σε €0,97. Το 2007 τα καθαρά κέρδη ανά μετοχή ήταν €1,73 αφαιρουμένου του έκτακτου χρηματοοικονομικού κέρδους (με αυτό στο €2,14).

Αξίζει επίσης να σημειωθεί η αύξηση των καθαρών εντόκων εσόδων κατά 26% και των καθαρών εσόδων από προμήθειες κατά 7%, ενώ ειδικά οι προμήθειες εμπορικής τραπεζικής ενισχύθηκαν κατά 30%. Έτσι, οι πηγές επαναλαμβανόμενης κερδοφορίας (τόκοι και προμήθειες εμπορικής τραπεζικής) αποτέλεσαν το 82% των καθαρών λειτουργικών εσόδων του Ομίλου για το 2008.

Στις επιδόσεις αυτές για άλλη μια χρονιά συνέβαλε τα μέγιστα η δημιουργία νέων μονάδων, 38 στην Ελλάδα και 113 στις χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, την Αίγυπτο και την Κύπρο, με το δίκτυο καταστημάτων να φτάνει σχεδόν τα 900 καταστήματα στο τέλος του 2008, 358 στην Ελλάδα και 537 διεθνώς. Με αυτά τα καταστήματα ολοκληρώθηκε αυτή η φάση ανάπτυξης της Πειραιώς στην Ελλάδα και την ευρύτερη περιοχή, βάσει της στρατηγικής της για μακροπρόθεσμη παρουσία της στη Νοτιοανατολική Ευρώπη και την Ανατολική Μεσόγειο.

Ταυτόχρονα, 1.898 νέες θέσεις εργασίας δημιουργήθηκαν, 289 στην Ελλάδα και 1.609 στο εξωτερικό, με αποτέλεσμα στις 31.12.2008 το ανθρώπινο δυναμικό του Ομίλου να αριθμεί 14.255 άτομα, τα 6.889 στην Ελλάδα και τα 7.366 στο εξωτερικό, ενώ η Πειραιώς εξακολουθεί να είναι εργοδότης πρώτης προτίμησης για εργαζομένους στην Ελλάδα και τη Νοτιοανατολική Ευρώπη, σύμφωνα με σχετικές έρευνες.

Η επέκταση του δικτύου και η συνεχής προσπάθεια του ανθρώπινου δυναμικού επέφερε αύξηση του αριθμού των πελατών της Τράπεζας στην Ελλάδα, οι οποίοι έφτασαν τα 2,1 εκατ από 1,9 εκατ στο τέλος του 2007. Συμπεριλαμβανομένων και των πελατών του Ομίλου Πειραιώς εκτός Ελλάδας, ο συνολικός αριθμός πελατών του Ομίλου υπερέβη τα 3,3 εκατ.

Ολοκληρώνοντας την παράθεση των βασικών χαρακτηριστικών της απόδοσης του Ομίλου Πειραιώς για το 2008, αξίζει επιπρόσθετα να αναφερθεί το επίπεδο του δείκτη αποτελεσματικότητας «κόστος προς έσοδα» στο 54%, αλλά και το ικανοποιητικό επίπεδο της αποδοτικότητας ενεργητικού μετά από φόρους στο 1,1%, καθώς και της αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων μετά από φόρους στο 18% (οι δύο τελευταίοι δείκτες χωρίς τις πρόσθετες προβλέψεις προληπτικού χαρακτήρα του 2008, αν αυτές συμπεριληφθούν, οι δείκτες διαμορφώνονται στο 0,7% και 11% αντίστοιχα).

Το σύνολο των μετοχών της Τράπεζας Πειραιώς στις 31.12.2008 ήταν 329.543.528 ονομαστικής αξίας €4,77 η καθεμιά. Σημειώνεται ότι από τα ίδια κεφάλαια αφαιρείται η αξία των ιδίων μετοχών που κατέχει η Τράπεζα, οι οποίες στο τέλος του έτους ανέρχονταν σε 12.523.754 με ονομαστική αξία €59.738.306,58, αντιπροσωπεύοντας το 3,80% του μετοχικού κεφαλαίου. Στη διάρκεια του 2008 η Τράπεζα αγόρασε 14.228.664 ίδιες μετοχές ονομαστικής αξίας €67.870.727,28 (ποσοστό 4,32% του μετοχικού κεφαλαίου), σε υλοποίηση της απόφασης των Τακτικών Γενικών Συνελεύσεων των Μετόχων της 03.04.2007 και 03.04.2008. Η απόκτηση ιδίων μετοχών σχετίζεται κυρίως με την υλοποίηση επιχειρηματικών κινήσεων (απόκτηση συμμετοχής στην Proton Bank), καθώς και τη δυνατότητα παροχής τους προς το προσωπικό στο πλαίσιο των προγραμμάτων δικαιωμάτων προαίρεσης αγορών μετοχών. Επίσης, στις 05.11.2008 αντάλλαξε 2.379.303 ίδιες μετοχές ονομαστικής αξίας €11.349.275,31 με 19.629.247 μετοχές της Proton Bank. Η αξία αγοράς των ιδίων μετοχών το 2008 ήταν €188.744.718,60, ενώ η αξία κτήσης των ιδίων μετοχών που ανταλλάχθηκαν ήταν €38.116.434,06. Επιπρόσθετα, πρέπει να σημειωθεί ότι στη διάρκεια του 2008 και σε συνέχεια σχετικών αποφάσεων της Γενικής Συνέλευσης και του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας, ακυρώθηκαν 10.407.537 ίδιες μετοχές, ενώ εισήχθησαν προς διαπραγμάτευση 752.478 νέες μετοχές που προέκυψαν από επανεπένδυση του μερίσματος 2007.

Σχετικά με τις συναλλαγές της Τράπεζας με συνδεδεμένα μέρη, όπως μέλη Δ.Σ. και Διοίκησης της Τράπεζας και θυγατρικών, σημειώνεται ότι αυτές δεν ήταν σημαντικές για το 2008, ενώ σε κάθε περίπτωση περιλαμβάνονται στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου.

Όσον αφορά τη χρηματιστηριακή πορεία της τιμής της μετοχής της Τράπεζας το 2008, αυτή επηρεάστηκε από την αντίστοιχη πορεία των τραπεζικών μετοχών διεθνώς εν μέσω ιδιαίτερα δυσμενών συνθηκών για τον κλάδο σε παγκόσμια κλίμακα. Έτσι, η μετοχή της Τράπεζας Πειραιώς παρουσίασε μείωση της τιμής της κατά 76%, όσο δηλαδή περίπου και ο τραπεζικός δείκτης του Χρηματιστηρίου Αθηνών (74%), ακολουθώντας την αρνητική πορεία όλων των τραπεζικών δεικτών διεθνώς.

Τέλος, πρέπει να τονισθεί για μια ακόμη φορά ότι η στρατηγική της Τράπεζας Πειραιώς είναι να αποτελεί την κατεξοχήν τράπεζα του «μεσαίου» χώρου της αγοράς, της επιχείρησης και του νοικοκυριού, στο πλάι των οποίων στάθηκε με συνέπεια την τελευταία δεκαπενταετία. Αυτή ήταν και είναι κεντρική και στρατηγική της επιδίωξη, από την οποία δεν απομακρύνεται ούτε σε αυτές τις ιδιαίτερα δύσκολες σημερινές συνθήκες. Στο παραπάνω συνηγορούν τα μέτρα που έλαβε για ευαίσθητες ομάδες δανειοληπτών το Νοέμβριο 2008, αλλά και η εξαγγελία της για χορήγηση δανείων προς μικρές και μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις σε συνεργασία τόσο με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, όσο και με τα Εμπορικά και Βιομηχανικά Επιμελητήρια της Αθήνας, της Θεσσαλονίκης, της Πάτρας, της Χαλκίδας και του Αγρινίου.

Ταυτόχρονα με την επιχειρηματική δραστηριότητα, η Τράπεζα Πειραιώς παραμένει προσηλωμένη στα θέματα που άπτονται της εταιρικής υπευθυνότητας. Η υιοθέτηση «δεσμεύσεων» για ένταξη βέλτιστων επιχειρησιακών και εργασιακών πρακτικών, αλλά και κοινωνικών, πολιτιστικών και περιβαλλοντολογικών πρωτοβουλιών στις πρακτικές της Τράπεζας πέραν των όσων επιβάλλει ο νόμος, επιβεβαιώνουν τη σημασία που αποδίδεται σε αυτήν την ενότητα δράσης, καθώς θεωρούμε ότι μια υπεύθυνη επιχείρηση δεν πρέπει να μένει απαθής μπροστά στις νέες κοινωνικές συνθήκες που διαμορφώνονται. Στο πλαίσιο αυτό η Τράπεζα Πειραιώς συνέχισε και το 2008 να υποστηρίζει με προσήλωση τις αρχές του Οικουμενικού Συμφώνου του ΟΗΕ (UN Global Compact) μέσα από τις δραστηριότητές της και να δρα εθελοντικά για την προώθηση των αρχών αναφορικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα, τα δικαιώματα εργασίας, την προστασία του περιβάλλοντος και την καταπολέμηση της διαφθοράς. Παράλληλα, η Τράπεζα Πειραιώς συμμετείχε σε διεθνείς πρωτοβουλίες με απώτερο στόχο την προώθηση της έννοιας της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης και την προβολή της, τόσο προς τον επιχειρηματικό κόσμο όσο και προς το κοινωνικό περιβάλλον, με απώτερο στόχο την ισόρροπη επίτευξη κερδοφορίας και βιώσιμης ανάπτυξης.

Κυρίες και Κύριοι Μέτοχοι,

Ένα χρόνο πριν, και ενώ είχαν ήδη διαφανεί τα σημάδια της επερχόμενης οικονομικής κρίσης, απευθυνόμενοι στους Μετόχους μας είχαμε τονίσει την έγκαιρη λήψη όλων των απαραίτητων μέτρων για την προετοιμασία μας εν μέσω της αρνητικής διεθνούς συγκυρίας.

Βασικοί άξονες της προετοιμασίας αυτής ήταν η διατήρηση ικανοποιητικού επιπέδου κεφαλαιακής επάρκειας, η διασφάλιση της αναγκαίας ρευστότητας, η διαχείριση των αναλαμβανόμενων κινδύνων, με έμφαση στον πιστωτικό κίνδυνο και η αποτελεσματικότερη δυνατή λειτουργία με συγκράτηση του κόστους και εκμετάλλευση κάθε δυνατής συνέργιας σε επίπεδο Ομίλου.

Σήμερα και ενώ το παγκόσμιο οικονομικό περιβάλλον κατακλύζεται από αρνητικές ειδήσεις και απαισιόδοξες προβλέψεις, βαδίζουμε με σύνεση και προσοχή, αξιολογώντας τις εξελίξεις και δρώντας με βάση τους παραπάνω άξονες. Είναι δεδομένο ότι τους τελευταίους μήνες έχουν διατυπωθεί ιδιαίτερα αρνητικές κριτικές για τις προοπτικές της Ελλάδας, αλλά και της ευρύτερης περιοχής της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, προδικάζοντας επιδείνωση των μακροοικονομικών εξελίξεων. Ωστόσο, μέτρο των εξελίξεων θα είναι η έγκαιρη διάγνωση και η γρήγορη αντίδραση για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που ανακύπτουν.

Σίγουρα οι έκτακτες αυτές συνθήκες δεν προσφέρονται για μακρόπνοους στόχους, ωστόσο συνεχίζουμε να σχεδιάζουμε και να λειτουργούμε με το βλέμμα τόσο στο παρόν, όσο και στο αύριο και με την αντίληψη ότι μια τέτοιας κλίμακας αναταραχή μπορεί να αποτελέσει και ευκαιρία για αναδιάταξη των δυνάμεων, εξορθολογισμό και έξοδο από την κρίση με ακόμα καλύτερες προοπτικές για τον Όμιλο της Τράπεζας Πειραιώς. Η συνετή, προσεκτική διαχείριση σήμερα, με «χαμηλότερες» ταχύτητες ανάπτυξης, δίνει χρόνο για καλύτερη οργάνωση και αποτελεσματικότερη διαχείριση του υφιστάμενου χαρτοφυλακίου, ώστε να εγγυηθεί την απελευθέρωση του αναπτυξιακού δυναμικού του Ομίλου μετά την ομαλοποίηση των συνθηκών των αγορών, που αναμένεται σταδιακά από το 2010.

Με βάση τις τρέχουσες οικονομικές εξελίξεις και αναμένοντας σημαντική επιβράδυνση της ανάπτυξης στις χώρες δραστηριότητας του Ομίλου της Τράπεζας Πειραιώς, οι στόχοι για το 2009 συνοψίζονται στα εξής:

- Υψηλή ποιότητα Χαρτοφυλακίου. Ο Όμιλος Πειραιώς, όλα τα προηγούμενα χρόνια παράλληλα με την σημαντική ανάπτυξη που πέτυχε στο χώρο των χορηγήσεων, ακολούθησε συνετή και επιλεκτική πολιτική που είχε ως απότο αποτέλεσμα τη διατήρηση του δείκτη δανείων σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών σε ιδιαίτερα ικανοποιητικό επίπεδο (3,56%) και μεταξύ των χαμηλότερων στην αγορά. Ο Όμιλος παρακολουθεί σε καθημερινή βάση και πολύ προσεκτικά το δανειακό του χαρτοφυλάκιο, λαμβάνοντας άμεσα όλα τα ενδεδειγμένα μέτρα που απαιτούνται για τη διασφάλιση της ποιότητάς του.
- Διασφάλιση Ρευστότητας. Ισόρροπη αύξηση του υπολοίπου καταθέσεων και χορηγήσεων, ενώ προγραμματίζεται και μια σειρά από πιλοποιήσεις δανείων, με στόχο την άντληση ρευστότητας ύψους άνω των €3 δισ. Πέρα των ανωτέρω, θα αξιοποιηθεί και το κρατικό πρόγραμμα θωράκισης, έχοντας πρόσβαση σε ρευστότητα που αναλογεί στην Τράπεζα Πειραιώς ύψους €2,5 δισ (πέρα των €865 εκατ ειδικών ομολόγων που έχουν ήδη ληφθεί).
- Δραστήρια Συγκράτηση Λειτουργικού Κόστους. Η επιβράδυνση των ρυθμών ανάπτυξης των εργασιών επιβάλλει τη συγκράτηση του κόστους λειτουργίας. Στόχος για το 2009 είναι το συνολικό ύψος δαπανών λειτουργίας να μην υπερβεί το 2008.
- Κεφαλαιακή Επάρκεια. Μετά την επικείμενη αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου κατά €370 εκατ που αποφάσισε η Γενική Συνέλευση των μετόχων υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου μέσω της έκδοσης προνομιούχων μετοχών, στόχος για το 2009 είναι η διατήρηση του Βασικού Δείκτη (Tier I) σε υψηλό επίπεδο.
- Πιστωτική Επέκταση. Στο νέο πλαίσιο που αναμένεται να κινηθεί η διεθνής και ελληνική οικονομία, ο ρυθμός πιστωτικής επέκτασης του Ομίλου προβλέπεται να περιοριστεί στο 5% έως 10%.

Στο πλαίσιο αυτό προετοιμαζόμαστε για την πλήρη αξιοποίηση των αναπτυξιακών προοπτικών της Ελλάδας, αλλά των χωρών της ευρύτερης περιοχής, μόλις οι αγορές σταθεροποιηθούν και το επιτρέψουν. Ως τότε, θα συνεχίσουμε να δουλεύουμε αδιάκοπα για το συμφέρον των πελατών, των εργαζομένων και των μετόχων μας.

Μιχάλης Γ. Σάλλας

Πρόεδρος Δ.Σ.

ΕΠΕΞΗΓΗΜΑΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Η παρούσα επεξηγηματική έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας Πειραιώς προς την Τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων της περιέχει αναλυτικές πληροφορίες κατά την 31/12/2008 αναφορικά με τα ζητήματα της παραγράφου 7 του άρθρου 4του Ν. 3556/2007.

I. Διάρθρωση μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας Πειραιώς

Κατά την 31/12/2008 το μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας Πειραιώς ανήρχετο σε ποσό ενός δισεκατομμυρίου πεντακοσίων εβδομήντα ενός εκατομμυρίων εννιακοσίων είκοσι δύο χιλιάδων εξακοσίων είκοσι οκτώ ευρώ και πενήντα έξι λεπτών (€1.571.922.628,56) διαιρούμενο σε τριακόσια είκοσι εννέα εκατομμύρια πεντακόσιες σαράντα τρεις χιλιάδες πεντακόσιες είκοσι οκτώ (329.543.528) κοινές ονομαστικές μετοχές, ονομαστικής αξίας τεσσάρων ευρώ και εβδομήντα επτά λεπτών (€4,77) η κάθε μία. Οι κοινές μετοχές της Τράπεζας Πειραιώς είναι εισηγμένες προς διαπραγμάτευση στην Αγορά Αξιών του Χρηματιστηρίου Αθηνών.

Τα δικαιώματα των μετόχων της Τράπεζας Πειραιώς, τα οποία πηγάζουν από την κοινή μετοχή της, είναι ανάλογα με το ποσοστό του κεφαλαίου, στο οποίο αντιστοιχεί η καταβεβλημένη αξία της μετοχής. Κάθε κοινή μετοχή παρέχει όλα τα δικαιώματα που προβλέπει ο νόμος και το καταστατικό της και ειδικότερα:

- Το δικαίωμα επί του μερίσματος από τα ετήσια ή τα κατά την εκκαθάριση κέρδη της Τράπεζας. Μετά την αφαίρεση μόνο του τακτικού αποθεματικού, ποσοστό 35% των καθαρών κερδών διανέμεται από τα κέρδη κάθε χρήσης στους μετόχους ως πρώτο μέρισμα, ενώ η χορήγηση πρόσθετου μερίσματος αποφασίζεται από τη Γενική Συνέλευση. Μέρισμα δικαιούται κάθε μέτοχος, ο οποίος αναφέρεται στο τηρούμενο από την Τράπεζα μητρώο μετόχων κατά την ημερομηνία προσδιορισμού δικαιούχων μερίσματος. Το μέρισμα κάθε μετοχής καταβάλλεται στο μέτοχο εντός δύο (2) μηνών από την ημερομηνία της Τακτικής Γενικής Συνέλευσης που ενέκρινε τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις. Ο τρόπος και ο τόπος καταβολής ανακοινώνεται μέσω του Τύπου. Το δικαίωμα εισπραχής του μερίσματος παραγράφεται και το αντίστοιχο ποσό περιέρχεται στο Δημόσιο μετά την παρέλευση 5 ετών από το τέλος του έτους κατά το οποίο ενέκρινε τη διανομή του η Γενική Συνέλευση.
- Το δικαίωμα ανάληψης της εισφοράς κατά την εκκαθάριση ή, αντίστοιχα, της απόσβεσης κεφαλαίου που αντιστοιχεί στη μετοχή, εφόσον αυτό αποφασισθεί από τη Γενική Συνέλευση.
- Το δικαίωμα προτίμησης σε κάθε αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας με μετρητά και την ανάληψη νέων μετοχών.
- Το δικαίωμα λήψης αντιγράφου των οικονομικών καταστάσεων και των εκθέσεων των ορκωτών ελεγκτών και του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας.
- Το δικαίωμα συμμετοχής στη Γενική Συνέλευση, το οποίο εξειδικεύεται στα εξής επιμέρους δικαιώματα: νομιμοποίησης, παρουσίας, συμμετοχής στις συζητήσεις, υποβολής προτάσεων σε θέματα της ημερήσιας διάταξης, καταχώρησης των απόψεων στα πρακτικά και ψήφου. Η Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας διατηρεί όλα τα δικαιώματά της κατά τη διάρκεια της εκκαθάρισης.

Η ευθύνη των μετόχων της Τράπεζας περιορίζεται στην ονομαστική αξία των μετοχών που κατέχουν.

II. Περιορισμοί στη μεταβίβαση των μετοχών της Τράπεζας Πειραιώς

Η μεταβίβαση των μετοχών της Τράπεζας Πειραιώς, οι οποίες είναι άυλες και εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών, γίνεται όπως ορίζει ο Νόμος και δεν υφίστανται εκ του καταστατικού της περιορισμοί στη μεταβίβασή τους.

III. Σημαντικές άμεσες ή έμμεσες συμμετοχές κατά την έννοια του Ν. 3556/2007

Κανένας μεμονωμένος μέτοχος (φυσικό ή νομικό πρόσωπο) δεν κατέχει άμεσα ή έμμεσα ποσοστό μεγαλύτερο από 5% του συνολικού αριθμού των μετοχών της Τράπεζας Πειραιώς.

IV. Μετοχές παρέχουσες ειδικά δικαιώματα ελέγχου

Κατά την 31/12/2008 δεν υφίσταντο μετοχές της Τράπεζας Πειραιώς που παρέχουν στους κατόχους τους ειδικά δικαιώματα ελέγχου.

V. Περιορισμοί στο δικαίωμα ψήφου

Δεν προβλέπονται στο καταστατικό της Τράπεζας περιορισμοί του δικαιώματος ψήφου που απορρέει από τις μετοχές της.

VI. Συμφωνίες μετόχων της Τράπεζας Πειραιώς

Δεν είναι γνωστή στην Τράπεζα η ύπαρξη συμφωνιών μεταξύ των μετόχων της, οι οποίες συνεπάγονται περιορισμούς στη μεταβίβαση των μετοχών της ή στην άσκηση των δικαιωμάτων ψήφου που απορρέουν από τις μετοχές της, με εξαίρεση 2.379.303 μετοχές κυριότητας πρώην μετόχων της Proton Bank στους οποίους μεταβιβάστηκαν ως αντάλλαγμα κατά την εξαγορά από την Τράπεζα ποσοστού 31,3147% της Proton Bank. Οι μετοχές αυτές είναι δεσμευμένες μέχρι την 31/12/2009 προς εξασφάλιση απαιτήσεων της Τράπεζας που τυχόν προκύψουν από την προαναφερόμενη εξαγορά και το δικαίωμα εξώθησης που παρεσχέθη στην Τράπεζα στο πλαίσιο του σχετικού ιδιωτικού συμφωνητικού.

VII. Κανόνες διορισμού και αντικατάστασης μελών Δ.Σ. και τροποποίησης καταστατικού

Στο πλαίσιο των κανόνων του κ.ν. 2190/1920, το καταστατικό της Τράπεζας προβλέπει τα ακόλουθα για την αντικατάσταση μελών του Διοικητικού Συμβουλίου: 'αν κάποιο μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου παραιτηθεί, πεθάνει ή εκπέσει από το αξίωμα του με οποιοδήποτε τρόπο, ή κηρυχθεί έκπτωτο με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου λόγω αδικαιολόγητης απουσίας από τις συνεδριάσεις επί τρεις συνεχείς μήνες, το Διοικητικό Συμβούλιο δύναται να συνεχίσει τη διαχείριση και εκπροσώπηση της Τράπεζας χωρίς την αντικατάσταση των ελλειπόντων μελών εφόσον τα εναπομείναντα μέλη είναι τουλάχιστον εννέα (9). Σε περίπτωση που τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου μειωθούν κάτω από εννέα (9) το Διοικητικό Συμβούλιο υποχρεούται να εκλέξει αντικαταστάτες για το υπόλοιπο της θητείας του μέλους που αντικαθίσταται τουλάχιστον μέχρι του αριθμού των εννέα (9). Η απόφαση της εκλογής υποβάλλεται στη δημοσιότητα του άρθρου 7β του κ.ν. 2190/1920, όπως εκάστοτε ισχύει, και ανακοινώνεται από το Διοικητικό Συμβούλιο στην αμέσως προσεχή Γενική Συνέλευση, η οποία μπορεί να αντικαταστήσει τους εκλεγέντες ακόμα κι αν δεν έχει αναγραφεί σχετικό θέμα στην ημερήσια διάταξη. Πάντως, οι πράξεις του μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου που έχει εκλεγεί με τον τρόπο αυτό θεωρούνται έγκυρες ακόμη και αν το μέλος αντικατασταθεί από τη Γενική Συνέλευση'.

Οι κανόνες που προβλέπει το καταστατικό της Τράπεζας για το διορισμό των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της και την τροποποίηση των διατάξεών του δεν διαφοροποιούνται από τα προβλεπόμενα στον Κ.Ν. 2190/1920.

VIII. Αρμοδιότητα του Δ.Σ. για την έκδοση νέων ή για την αγορά ιδίων μετοχών

A) Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 13 παρ. 1 στοιχ. β) του Κ.Ν. 2190/1920, και την από 03/05/2007 απόφαση της Β' Επαναληπτικής Τακτικής Γενικής Συνέλευσης των μετόχων της Τράπεζας, το Διοικητικό Συμβούλιο εξουσιοδοτήθηκε να αποφασίζει, συνολικά ή σταδιακά την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου, κατ' ανώτατο όριο μέχρι του ποσού που είναι καταβεβλημένο κατά το χρόνο παροχής της εν λόγω εξουσιοδότησης. Ειδικότερα, το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί, με πλειοψηφία των 2/3 των μελών του, να αποφασίζει αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου μέχρι του ποσού € 1.288.830.297,87 με έκδοση 270.195.031 μετοχών ονομαστικής αξίας € 4,77 η κάθε μία και τιμή διάθεσης αυτήν που θα ορίζει η σχετική απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου. Διευκρινίζεται ότι αυτή η αύξηση κεφαλαίου νοείται πάντοτε με παροχή δικαιώματος προτίμησης στους παλαιούς μετόχους και ισχύει για μία πενταετία, ενώ μπορεί να ανανεώνεται από τη Γενική Συνέλευση για χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει την πενταετία για κάθε ανανέωση.

B) Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 13 παρ. 13 του Κ.Ν. 2190/1920, με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης μπορεί να θεσπισθεί πρόγραμμα διάθεσης μετοχών στη Διοίκηση, τα στελέχη και το προσωπικό, με τη μορφή δικαιώματος προαίρεσης απόκτησης μετοχών κατά τους ειδικότερους όρους της απόφασης αυτής. Η απόφαση της Γενικής Συνέλευσης ορίζει, ιδίως, τον ανώτατο αριθμό μετοχών που μπορεί να αποκτηθούν ή να εκδοθούν (η ονομαστική αξία των οποίων δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει συνολικά το 1/10 του καταβεβλημένου κεφαλαίου κατά την ημερομηνία της απόφασης της Γενικής Συνέλευσης) αν οι δικαιούχοι ασκήσουν το δικαίωμα απόκτησης μετοχών, την τιμή και τους όρους διάθεσης των μετοχών στους δικαιούχους, τους δικαιούχους ή τις κατηγορίες αυτών, τη διάρκεια του προγράμματος και τη μέθοδο προσδιορισμού της τιμής απόκτησης. Με την απόφαση της Γενικής Συνέλευσης μπορεί να ανατίθεται στο Διοικητικό Συμβούλιο ο καθορισμός των δικαιούχων ή των κατηγοριών αυτών, ο τρόπος άσκησης του δικαιώματος και οποιοσδήποτε άλλος όρος του προγράμματος διάθεσης μετοχών.

Το Διοικητικό Συμβούλιο εκδίδει τα πιστοποιητικά δικαιώματος απόκτησης μετοχών και, ανά ημερολογιακό τρίμηνο κατ' ανώτατο όριο, παραδίδει τις μετοχές που έχουν ήδη εκδοθεί ή εκδίδει και παραδίδει τις μετοχές στους δικαιούχους, που άσκησαν το δικαίωμά τους, αυξάνοντας αντίστοιχα το μετοχικό κεφάλαιο και πιστοποιώντας τη σχετική αύξηση αυτού.

Γ) Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 13 παρ. 14 του Κ.Ν. 2190/1920 η Γενική Συνέλευση με απόφασή της μπορεί να εξουσιοδοτεί το Διοικητικό Συμβούλιο να θεσπίζει πρόγραμμα διάθεσης μετοχών σύμφωνα με τα ανωτέρω, αυξάνοντας ενδεχομένως το μετοχικό κεφάλαιο και λαμβάνοντας όλες τις άλλες σχετικές αποφάσεις. Η εξουσιοδότηση ισχύει για πέντε (5) έτη, εκτός αν η Γενική Συνέλευση ορίσει συντομότερο χρόνο ισχύος και είναι ανεξάρτητη από τις εξουσίες του Διοικητικού Συμβουλίου για αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου σύμφωνα με τα αναφερόμενα ανωτέρω υπό Α.

Σε εφαρμογή των ως άνω διατάξεων, σύμφωνα με την απόφαση της Β' Επαναληπτικής Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων της 16ης Μαΐου 2005 θεσπίστηκε 4ετές πρόγραμμα διάθεσης μετοχών προς τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και τα ανώτερα και ανώτατα στελέχη της Τράπεζας και των συνδεδεμένων (κατά την έννοια του άρθρου 42ε του ν.2190/20) με αυτήν εταιρειών, με τη μορφή δικαιώματος προαίρεσης απόκτησης μετοχών (stock option), βάσει του οποίου μπορούν να διατεθούν κατ' ανώτατο όριο 2.000.000 δικαιώματα προαίρεσης για αγορά μετοχών με τιμή διάθεσης €12,20 ανά μετοχή (2ο Πρόγραμμα). Με απόφαση της από 15.5.2006 Β' Επαναληπτικής Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων της Τράπεζας αποφασίσθηκε η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου με κεφαλαιοποίηση αποθεματικών και η διανομή δωρεάν μετοχών σε αναλογία μία δωρεάν μετοχή ανά τέσσερις υφιστάμενες. Στη συνέπεια της ίδιας Γενικής Συνέλευσης αναπροσαρμόσθηκε αντίστοιχα το ανώτατο όριο των δικαιωμάτων προαίρεσης σε 2.500.000 δικαιώματα και η τιμή διάθεσης αυτών σε €9,76 προκειμένου να παραμείνει σταθερή η συνολική τιμή διάθεσης στους δικαιούχους.

Κατά την τρίτη περίοδο άσκησης των δικαιωμάτων (01 – 10/12/2008) που χορηγήθηκαν βάσει του 2ου Προγράμματος δεν εκδόθηκαν νέες μετοχές της Τράπεζας, το δε Πρόγραμμα έληξε.

Περαιτέρω, σύμφωνα με την απόφαση της από 15.5.2006 απόφασης της Β' Επαναληπτικής Συνέλευσης των Μετόχων της Τράπεζας, θεσπίστηκε 5ετές πρόγραμμα διάθεσης μετοχών (3ο Πρόγραμμα) προς τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και τα ανώτερα και ανώτατα στελέχη της Τράπεζας και των συνδεδεμένων (κατά την έννοια του άρθρου 42ε του ν.2190/20) με αυτήν εταιρειών, στις οποίες περιλαμβάνονται και εταιρείες με έδρα στο εξωτερικό, με τη μορφή παροχής δικαιωμάτων προαίρεσης αγοράς μετοχών (stock option), που θα ισχύσει και θα εφαρμοσθεί κατά τα έτη 2006, 2007, 2008, 2009 και 2010, παράλληλα και ανεξάρτητα από το προαναφερόμενο 2ο Πρόγραμμα που αποφασίσθηκε από τη Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Τράπεζας την 16.5.2005. Στο πλαίσιο του 3ου Προγράμματος, μπορούν να διατεθούν, κατ' ανώτατο όριο, 4.028.820 δικαιώματα προαίρεσης για αγορά μετοχών της Τράπεζας, με τιμή διάθεσης €17,25 ανά μετοχή.

Κατά την τρίτη περίοδο άσκησης των δικαιωμάτων (01 – 10/12/2008) που χορηγήθηκαν βάσει του 3ου Προγράμματος δεν εκδόθηκαν νέες μετοχές της Τράπεζας.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 13 παρ. 14 του Κ.Ν. 2190/1920 και την από 07/05/2008 απόφαση της Β' Επαναληπτικής Τακτικής Γενικής Συνέλευσης των μετόχων της Τράπεζας, το Διοικητικό Συμβούλιο εξουσιοδοτήθηκε να θεσπίζει πρόγραμμα διάθεσης μετοχών σύμφωνα με τα ανωτέρω οριζόμενα, με απόφασή του που λαμβάνεται με πλειοψηφία τουλάχιστον των δύο τρίτων (2/3) του συνόλου των μελών του. Ειδικότερα, στο Διοικητικό Συμβούλιο παρεσχέθη εξουσιοδότηση, η οποία ισχύει για ένα έτος (ήτοι μέχρι 07/05/2009), προκειμένου να θεσπίσει πενταετές πρόγραμμα διάθεσης μετοχών σε στελέχη της Διοίκησης και το προσωπικό της Τράπεζας και των συνδεδεμένων (κατά την έννοια του άρθρου 42ε κ.ν.2190/20) με αυτήν εταιρειών, με τη μορφή δικαιωμάτων προαίρεσης για απόκτηση μετοχών της Τράπεζας (stock options). Στο πλαίσιο του προγράμματος επιτρέπεται να εκδοθούν κατ' ανώτατο όριο πέντε εκατομμύρια (5.000.000) νέες μετοχές, από τις οποίες ετησίως θα ωριμάζει το 1/5. Συμπληρωματικά ή εναλλακτικά θα μπορεί, στο πλαίσιο του προγράμματος, να γίνει και διάθεση μετοχών από το απόθεμα ιδίων μετοχών (treasury stock), που κατέχει η Τράπεζα ή κατόπιν αγορών που θα πραγματοποιήσει για το σκοπό αυτό. Η τιμή διάθεσης των μετοχών δεν είναι δυνατό να είναι κατώτερη από € 21,36 ανά μετοχή. Μέχρι την 31/12/2008 το Διοικητικό Συμβούλιο δεν είχε λάβει σχετική απόφαση.

Δ) Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 16 του Κ.Ν. 2190/1920, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, οι ανώνυμες εταιρείες μπορούν, οι ίδιες ή με πρόσωπο που ενεργεί στο όνομά του αλλά για λογαριασμό τους, να αποκτούν ίδιες μετοχές με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των μετόχων τους, η οποία ορίζει τους όρους και τις προϋποθέσεις της απόκτησης, και ιδίως, τον ανώτατο αριθμό μετοχών που είναι δυνατόν να αποκτηθούν, τη διάρκεια, για την οποία χορηγείται η έγκριση, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει τους είκοσι τέσσερις (24) μήνες και, σε περίπτωση απόκτησης από επαχθή αιτία (π.χ. αγορά), τα κατώτατα και ανώτατα όρια της αξίας της απόκτησης. Οι αποκτήσεις αυτές γίνονται με τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- η ονομαστική αξία των μετοχών που αποκτήθηκαν, συμπεριλαμβανομένων των μετοχών, τις οποίες είχε αποκτήσει προηγουμένως η εταιρεία και διατηρεί, και των μετοχών, τις οποίες απέκτησε πρόσωπο, το οποίο ενεργούσε στο όνομά του αλλά για λογαριασμό της εταιρείας, δεν είναι δυνατόν να υπερβαίνει το ένα δέκατο (1/10) του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου.

- η απόκτηση μετοχών, συμπεριλαμβανομένων των μετοχών, τις οποίες είχε αποκτήσει προηγουμένως η εταιρεία και διατηρεί, και των μετοχών, τις οποίες απέκτησε πρόσωπο, το οποίο ενεργούσε στο όνομά του αλλά για λογαριασμό της εταιρείας, δεν επιτρέπεται να έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση των ιδίων κεφαλαίων σε ποσό κατώτερο του οριζόμενου στην παράγραφο 1 του άρθρου 44α του Κ.Ν. 2190/1920,
- η συναλλαγή μπορεί να αφορά μόνο μετοχές που έχουν εξοφληθεί πλήρως.

Η Τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας με την από 03/04/2008 απόφασή της ενέκρινε την απόκτηση από την Τράπεζα ιδίων μετοχών μέσω του Χρηματιστηρίου Αθηνών μέχρι, κατ' ανώτατο όριο, 33.000.000 μετοχών, που αποτελεί ποσοστό μικρότερο του 10% του συνόλου των κατά το χρόνο λήψης της απόφασης υφισταμένων μετοχών της Τράπεζας, με εύρος τιμών αγοράς μεταξύ των €4 (κατώτατο όριο) και των €40 (ανώτατο όριο) και για το χρονικό διάστημα 24 μηνών από την ημερομηνία λήψης της απόφασης, δηλαδή το αργότερο μέχρι την 03/04/2010, ενώ οι ίδιες μετοχές που θα αποκτώνται θα είναι δυνατό να διανέμονται και στο προσωπικό της Τράπεζας ή συνδεδεμένης με αυτήν εταιρείας. Στο πλαίσιο υλοποίησης της ανωτέρω απόφασης της Γενικής Συνέλευσης, το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας καθορίζει με σχετική απόφασή του τους βασικούς όρους των επιμέρους συναλλαγών αγοράς ιδίων μετοχών.

ΙΧ. Σημαντικές συμφωνίες που τίθενται σε ισχύ, τροποποιούνται ή λήγουν σε περίπτωση αλλαγής ελέγχου κατόπιν δημόσιας πρότασης
Δεν υφίστανται συμφωνίες, οι οποίες τίθενται σε ισχύ, τροποποιούνται ή λήγουν σε περίπτωση αλλαγής στον έλεγχο της Τράπεζας κατόπιν δημόσιας πρότασης.

Χ. Συμφωνίες με μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου ή το προσωπικό της Τράπεζας
Δεν υπάρχουν συμφωνίες της Τράπεζας με μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της ή με το προσωπικό της, οι οποίες να προβλέπουν αποζημίωσή τους σε περίπτωση αποχώρησής τους εξαιτίας διατύπωσης δημόσιας πρότασης. Οι σχηματισμένες προβλέψεις για αποζημιώσεις λόγω εξόδου από την υπηρεσία, ανήλθαν την 31/12/2008 συνολικά στο ποσό των € 36,8 εκ. και αφορούν σε μέλη της Διοίκησης, Γενικούς Διευθυντές, Αναπληρωτές Γενικούς Διευθυντές, Βοηθούς Γενικούς Διευθυντές, Συμβούλους Διοίκησης με αποστολή εργασιών και διοικητικού έργου, επικεφαλής θυγατρικών εταιρειών (εσωτερικού - εξωτερικού) και ανώτατα στελέχη τους.

Για το Δ.Σ. της Τράπεζας
Μιχάλης Γ. Σάλλας

Πρόεδρος Δ.Σ.

ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

	Σημείωση	Χρήση που έληξε την	
		31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα	6	3.897.769	2.662.084
Τόκοι και εξομοιούμενα έξοδα	6	(2.737.999)	(1.745.115)
ΚΑΘΑΡΑ ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΤΟΚΟΥΣ		1.159.770	916.969
Έσοδα προμηθειών	7	285.622	274.514
Έξοδα προμηθειών	7	(43.975)	(48.047)
ΚΑΘΑΡΑ ΕΣΟΔΑ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ		241.647	226.467
Έσοδα από μερίσματα	8	25.887	10.307
Αποτελέσματα εμπορικού χαρτοφυλακίου	9	(13.348)	49.671
Αποτελέσματα από χρηματοοικονομικά μέσα αποτιμώμενα σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	10	20.706	11.625
Κέρδη από χρεόγραφα επενδυτικού χαρτοφυλακίου	11	297	172.385
Λοιπά έσοδα εκμεταλλεύσεως	12	216.737	245.686
ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΘΑΡΩΝ ΕΣΟΔΩΝ		1.651.696	1.633.109
Αμοιβές και έξοδα προσωπικού	13	(442.076)	(379.022)
Έξοδα διοίκησης	14	(382.516)	(303.935)
Αποσβέσεις	26, 27	(76.979)	(66.062)
Κέρδη από πώληση παγίων		4.978	12.202
Απομείωση αξίας δανείων και απαιτήσεων	22	(386.303)	(115.478)
Λοιπές προβλέψεις	36	(1.881)	(427)
ΣΥΝΟΛΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΕΞΟΔΩΝ		(1.284.777)	(852.722)
Έσοδα συμμετοχών σε συγγενείς εταιρείες	25	18.868	4.927
ΚΕΡΔΗ ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ		385.788	785.313
Φόρος εισοδήματος	15	(54.521)	(133.854)
ΚΕΡΔΗ ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΦΟΡΟΥΣ		331.267	651.459
Κέρδη αναλογούντα στους μετόχους της Τράπεζας		315.087	622.141
Κέρδη αναλογούντα στους μετόχους μειοψηφίας		16.180	29.318
Κέρδη ανά μετοχή αναλογούντα στους μετόχους (σε ευρώ):			
- Βασικά	16	0,9736	2,1364
- Μειωμένα (diluted)	16	0,9736	2,1266

ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

	Σημείωση	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ			
Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	17	3.740.708	3.400.169
Έντοκα γραμμάτια και άλλα αξιόγραφα	18	207.023	214.819
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	19	2.348.289	2.611.891
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα - απαιτήσεις	20	366.253	83.216
Χρεόγραφα εμπορικού χαρτοφυλακίου	21	1.300.519	4.506.731
Χρηματοοικονομικά μέσα αποτιμώμενα σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	21	89.224	508.137
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών (μετά από προβλέψεις)	22	38.312.669	30.288.785
Χρεόγραφα επενδυτικού χαρτοφυλακίου			
-Χρεόγραφα διαθέσιμα προς πώληση	23	875.892	1.383.628
-Διακρατούμενα έως τη λήξη χρεόγραφα	23	3.372.205	110.356
Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους	24	527.699	-
Επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες	25	219.399	116.946
Άυλα πάγια στοιχεία ενεργητικού	26	302.994	264.635
Ίδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια στοιχεία	27	970.990	863.430
Επενδύσεις σε ακίνητα	28	710.374	692.799
Πάγια διακρατούμενα για πώληση	29	10.557	4.696
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	37	254.422	144.397
Ακίνητα ως στοιχεία κυκλοφορούντος ενεργητικού	30	186.069	182.743
Λοιπές απαιτήσεις	30	1.094.572	1.049.963
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ		54.889.856	46.427.340
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ			
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	31	14.121.872	10.705.784
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα - υποχρεώσεις	20	369.692	87.038
Υποχρεώσεις προς πελάτες	32	28.380.817	22.067.315
Πιστωτικοί τίτλοι σε κυκλοφορία	33	6.488.225	7.788.572
Λοιπά δανειακά κεφάλαια	34	765.959	795.831
Υβριδικά κεφάλαια	34	201.444	193.406
Υποχρεώσεις για παροχές μετά τη συνταξιοδότηση	38	198.605	169.604
Προβλέψεις για κινδύνους και βάρη	36	24.160	3.750
Τρέχουσες φορολογικές υποχρεώσεις		98.758	97.851
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις	37	127.770	134.354
Λοιπές υποχρεώσεις	35	1.087.353	1.074.256
ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ		51.864.656	43.117.761
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ			
Μετοχικό Κεφάλαιο	40	1.571.923	1.617.977
Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	40	927.775	1.099.903
Μείον: Ίδιες μετοχές	40	(167.321)	(250.863)
Λοιπά αποθεματικά	41	(177.586)	53.939
Κέρδη εις νέον	41	721.359	561.058
Ίδια Κεφάλαια αναλογούντα στους μετόχους		2.876.149	3.082.015
Δικαιώματα μειοψηφίας		149.051	227.565
ΣΥΝΟΛΟ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ		3.025.200	3.309.579
ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ		54.889.856	46.427.340

ΕΝΟΠΙΗΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΣΤΑ ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

Σημείωση	Αναλογούντα στους μετόχους						ΣΥΝΟΛΟ
	Μετοχικό Κεφάλαιο	Υπέρ το άρτιο	Ίδιες Μετοχές	Λοιπά Αποθεματικά	Κέρδη εις νέον	Δικαιώματα μειοψηφίας	
Υπόλοιπο έναρξης την 1 Ιανουαρίου 2007	1.288.830	88.146	(97.302)	163.650	172.877	216.219	1.832.420
Μεταβολή αποθεματικού διαθέσιμων προς πώληση χρεογράφων	41			(94.651)			(94.651)
Μεταβολή αποθεματικού συναλλαγματικών διαφορών				(35.037)			(35.037)
Αποτέλεσμα από πώληση ιδίων μετοχών					2.973		2.973
Καθαρά έσοδα αναγνωρισμένα απευθείας στην καθαρή θέση	0	0	0	(129.688)	2.973	0	(126.715)
Κέρδη μετά φόρων χρήσης 2007	41				622.141	29.318	651.459
Σύνολο αναγνωρισμένων καθαρών εσόδων 2007	0	0	0	(129.688)	625.114	29.318	524.744
Μερίσματα προηγούμενης χρήσης					(86.462)	(7.643)	(94.105)
Προμέρισμα χρήσης 2007					(117.598)		(117.598)
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου με καταβολή μετρητών	40	322.208	994.481				1.316.689
Έκδοση μετοχικού κεφαλαίου λόγω άσκησης δικαιωμάτων προαίρεσης	40, 41	6.939	17.276		(4.571)		19.644
Αγορές ιδίων μετοχών	40		(188.639)				(188.639)
Πωλήσεις ιδίων μετοχών και επ' αυτών δικαιωμάτων προτίμησης	40, 41		35.079				35.079
Μεταφορά μεταξύ αποθεματικών και κερδών εις νέον				25.101	(25.101)		0
Εξαγορές, πωλήσεις και μεταβολές ποσοστών σε θυγατρικές				(352)	1.648	(12.630)	(11.334)
Λοιπές κινήσεις				(201)	(9.420)	2.300	(7.321)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2007	1.617.977	1.099.903	(250.862)	53.939	561.058	227.564	3.309.579
Υπόλοιπο έναρξης την 1 Ιανουαρίου 2008	1.617.977	1.099.903	(250.862)	53.939	561.058	227.564	3.309.579
Μεταβολή αποθεματικού διαθέσιμων προς πώληση χρεογράφων	41			(177.399)			(177.399)
Μεταβολή αποθεματικού συναλλαγματικών διαφορών				(58.248)			(58.248)
Αποτέλεσμα από πώληση ιδίων μετοχών					(13.431)		(13.431)
Καθαρά έσοδα αναγνωρισμένα απευθείας στην καθαρή θέση	0	0	0	(235.647)	(13.431)	0	(249.078)
Κέρδη μετά φόρων χρήσης 2008	41				315.087	16.180	331.267
Σύνολο αναγνωρισμένων καθαρών εσόδων 2008	0	0	0	(235.647)	301.656	16.180	82.189
Μερίσματα προηγούμενης χρήσης					(118.122)	(2.216)	(120.338)
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου λόγω επανεπένδυσης μερίσματος	40	3.589	12.398				15.988
Ακύρωση ιδίων μετοχών	40	(49.644)	(184.526)	234.170			0
Αγορές ιδίων μετοχών	40		(188.745)				(188.745)
Πώληση ιδίων μετοχών	25, 40		38.116				38.116
Μεταφορά μεταξύ αποθεματικών και κερδών εις νέον				12.590	(12.590)		0
Εξαγορές, πωλήσεις και μεταβολές ποσοστών σε θυγατρικές				(3.871)	(8.246)	(91.749)	(103.866)
Λοιπές κινήσεις				(4.597)	(2.397)	(728)	(7.723)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2008	1.571.923	927.775	(167.321)	(177.586)	721.359	149.051	3.025.200

ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΑΜΕΙΑΚΩΝ ΡΟΩΝ

Σημείωση	Από 1 Ιανουαρίου έως	
	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
<i>Ταμειακές Ροές από Λειτουργικές Δραστηριότητες</i>		
Κέρδη προ φόρων		785.313
Προσαρμογή κερδών προ φόρων:		
Προστίθεται: απομείωση αξίας δανείων και απαιτήσεων και λοιπές προβλέψεις	22, 36	388.184
Προστίθενται: αποσβέσεις	26, 27	76.979
Προστίθενται: παροχές μετά τη συνταξιοδότηση (Κέρδη)/ ζημιές από αποτίμηση εμπορικού χαρτοφυλακίου και χρηματοοικονομικών μέσων αποτιμώμενων σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	38	33.403
(Κέρδη)/ ζημιές από επενδυτικές δραστηριότητες		66.468
		<u>(129.900)</u>
Ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες πριν τη μεταβολή σε λειτουργικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων		820.921
		659.353
<i>Μεταβολές λειτουργικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων:</i>		
Καθαρή (αύξηση)/ μείωση των διαθεσίμων στην Κεντρική Τράπεζα		(283.280)
Καθαρή (αύξηση)/ μείωση των εντόκων γραμματίων και άλλων αξιογράφων		28.877
Καθαρή (αύξηση)/ μείωση των χρεογράφων εμπορικού χαρτοφυλακίου και χρηματοοικονομικών μέσων αποτιμώμενων σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών		1.681.032
Καθαρή (αύξηση)/ μείωση των δανείων και απαιτήσεων σε πιστωτικά ιδρύματα		556.935
Καθαρή (αύξηση)/ μείωση των δανείων και απαιτήσεων σε πιστωτικά ιδρύματα		(8.290.098)
Καθαρή (αύξηση)/ μείωση των λοιπών στοιχείων ενεργητικού		(112.447)
Καθαρή αύξηση/ (μείωση) των υποχρεώσεων προς πιστωτικά ιδρύματα		3.353.748
Καθαρή αύξηση/ (μείωση) των υποχρεώσεων προς πελάτες		6.042.899
Καθαρή αύξηση/ (μείωση) των λοιπών υποχρεώσεων		<u>18.066</u>
Καθαρές ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες πριν την καταβολή φόρου εισοδήματος		3.816.653
		(2.327.754)
Φόρος εισοδήματος που καταβλήθηκε		<u>(70.487)</u>
Καθαρή ταμειακή εισροή/ (εκροή) από λειτουργικές δραστηριότητες		3.746.167
		(2.367.905)
<i>Ταμειακές ροές από επενδυτικές δραστηριότητες</i>		
Αγορά ενσώματων παγίων στοιχείων	27, 28	(328.405)
Πώληση ενσώματων παγίων στοιχείων	27, 28	89.684
Αγορά άυλων παγίων στοιχείων	26	(30.962)
Αγορά χρεογράφων του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου	23	(449.417)
Πώληση χρεογράφων του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου	23	801.753
Αγορά χρεογράφων του διακρατούμενου ως τη λήξη χαρτοφυλακίου	23	(2.440.872)
Λήξη χρεογράφων του διακρατούμενου ως τη λήξη χαρτοφυλακίου	23	51.096
Εξαγορές θυγατρικών εταιρειών, εξαιρουμένων των ταμειακών διαθεσίμων που αποκτήθηκαν	45	144.747
Πωλήσεις θυγατρικών εταιρειών, εξαιρουμένων των ταμειακών διαθεσίμων που πωλήθηκαν	45	5.731
Εξαγορές συγγενών εταιρειών		(31.258)
Πωλήσεις συγγενών εταιρειών		120
Είσπραξη μερισμάτων		<u>25.793</u>
Καθαρή ταμειακή εισροή/ (εκροή) από επενδυτικές δραστηριότητες		(2.161.990)
		(445.921)
<i>Ταμειακές ροές από χρηματοδοτικές δραστηριότητες</i>		
Έκδοση/ (αποπληρωμή) πιστωτικών τίτλων και λοιπών δανειακών κεφαλαίων		(1.322.181)
Έκδοση μετοχικού κεφαλαίου λόγω επανεπένδυσης μερισματος	40	15.987
Πληρωμή μερισμάτων προηγούμενης χρήσης		(120.248)
Αγορά ιδίων μετοχών	40	(188.745)
Πώληση ιδίων μετοχών	25, 40	24.686
Λοιπές ροές από χρηματοδοτικές δραστηριότητες		<u>(7.265)</u>
Καθαρή ταμειακή εισροή/ (εκροή) από χρηματοδοτικές δραστηριότητες		(1.597.767)
		3.485.380
Συναλλαγματικές διαφορές των ταμειακών ισοδυναμίων		<u>(39.714)</u>
Καθαρή αύξηση/ (μείωση) του ταμείου και ταμειακών ισοδυναμίων		(53.304)
		652.767
Ταμείο και ταμειακά ισοδύναμα έναρξης χρήσης	43	5.062.568
Ταμειακά διαθέσιμα νέων εταιριών κατά την εξαγορά, εξαιρουμένων των διεταιρικών υπολοίπων		-
Νέα ταμειακά διαθέσιμα έναρξης		5.062.568
Ταμείο και ταμειακά ισοδύναμα λήξης χρήσης	43	5.009.265
		5.062.568

1 Γενικές Πληροφορίες για τον Όμιλο

Η Τράπεζα Πειραιώς Α.Ε. λειτουργεί ως ανώνυμη τραπεζική εταιρεία, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 2190/1920 περί ανώνυμων εταιρειών, τις διατάξεις του Ν. 3601/2007 περί πιστωτικών ιδρυμάτων και τις διατάξεις των λοιπών συναφών νομοθετημάτων. Σύμφωνα με το άρθρο 2 του Καταστατικού, σκοπός της εταιρείας είναι να ενεργεί για λογαριασμό της ή για λογαριασμό άλλων, όλες τις εργασίες που αναγνωρίζονται ή αναθέτονται από τον νόμο στις Τράπεζες.

Η Τράπεζα Πειραιώς (μητρική εταιρεία) έχει έδρα στην Ελλάδα. Η διεύθυνση της έδρας της είναι Αμερικής 4, Αθήνα. Η Τράπεζα Πειραιώς και οι θυγατρικές της (αποκαλούμενες μαζί ως "ο Όμιλος") αναπτύσσουν δραστηριότητες στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, την Αίγυπτο, τις Ηνωμένες Πολιτείες, καθώς και τη Δυτική Ευρώπη. Ο Όμιλος απασχολεί συνολικά 14.255 άτομα.

Η μετοχή της Τράπεζας Πειραιώς συμμετέχει, πέραν του Γενικού Δείκτη του Χ.Α., σε μια σειρά άλλους δείκτες, όπως FTSE/ATHEX-20, MSCI Greece, MSCI EAFE, DJ Euro Stoxx, DJ Euro Stoxx Banks και FTSE4Good Index.

2 Γενικές λογιστικές αρχές του Ομίλου

Οι λογιστικές αρχές του Ομίλου της Τράπεζας Πειραιώς που ακολουθούνται κατά τη σύνταξη των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων παρατίθενται παρακάτω. Οι λογιστικές αρχές εφαρμόζονται με συνέπεια για όλες τις περιόδους αναφοράς που παρουσιάζονται.

Ο Όμιλος της Τράπεζας Πειραιώς έκανε χρήση των τροποποιήσεων του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου (ΔΛΠ) 39 και του Διεθνούς Προτύπου Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (ΔΠΧΠ) 7, οι οποίες εκδόθηκαν τον Οκτώβριο του 2008 και έχουν ισχύ από 1 Ιουλίου 2008 ή μεταγενέστερη ημερομηνία.

Στις επισυναπτόμενες ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις τα κονδύλια παρουσιάζονται σε χιλιάδες ευρώ (εκτός εάν αναφέρεται διαφορετικά) και οι στρογγυλοποιήσεις πραγματοποιούνται στην πλησιέστερη χιλιάδα.

2.1 Βάση κατάρτισης ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων

Οι παρούσες ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις συντάχθηκαν εφαρμόζοντας πλήρως τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (ΔΠΧΠ).

Βασική αρχή κατάρτισης των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων αποτελεί το ιστορικό κόστος το οποίο αναπροσαρμόζεται με τις αποτιμήσεις του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου, των στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων που αποτελούν μέρος του εμπορικού χαρτοφυλακίου, των παραγώγων χρηματοοικονομικών προϊόντων, καθώς και των επενδύσεων σε ακίνητα. Η κατάρτιση των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων απαιτεί την υιοθέτηση εκτιμήσεων, αρχών και παραδοχών οι οποίες επηρεάζουν την αποτίμηση των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού, την αναγνώριση ενδεχόμενων υποχρεώσεων, καθώς και την καταχώριση των εσόδων και εξόδων στις οικονομικές καταστάσεις.

(α) Δημοσιευμένα πρότυπα και διερμηνείες με ισχύ εντός του 2008:

- Τροποποιήσεις Δ.Λ.Π. 39 και Δ.Π.Χ.Π.7, "Ανατιξινόμηση Χρηματοοικονομικών Περιουσιακών Στοιχείων" (με έναρξη την 1 Ιουλίου 2008 ή μεταγενέστερη ημερομηνία). Η τροποποίηση του Προτύπου επιτρέπει, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, την ανατιξινόμηση μη-παραγώγων χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού του εμπορικού χαρτοφυλακίου σε λοιπές κατηγορίες χρεογράφων. Επιπρόσθετα, η τροποποίηση επιτρέπει υπό προϋποθέσεις τη μεταφορά χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων από το διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλάκιο στην κατηγορία «Δάνεια και Απαιτήσεις».

- Διερμηνεία 11, "Συναλλαγές με ίδιες μετοχές μεταξύ εταιρειών του Ομίλου" (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Μαρτίου 2007 ή μεταγενέστερη ημερομηνία). Η Διερμηνεία 11 παρέχει καθοδήγηση για τη λογιστικοποίηση των μετοχικών δικαιωμάτων προαίρεσης που αφορούν ίδιες μετοχές θυγατρικής εταιρείας ή της μητρικής. Η Διερμηνεία 11 δεν έχει εφαρμογή στον Όμιλο.

- Διερμηνεία 12, "Συμβάσεις παραχώρησης εκμετάλλευσης" (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Ιανουαρίου 2008 ή μεταγενέστερη ημερομηνία). Η Διερμηνεία 12 παραθέτει γενικές αρχές για την αναγνώριση και την επιμέτρηση των υποχρεώσεων και των σχετικών δικαιωμάτων που απορρέουν από τις συμβάσεις παραχώρησης εκμετάλλευσης. Η Διερμηνεία 12 δεν έχει εφαρμογή στον Όμιλο.

- Διερμηνεία 14, "Δ.Λ.Π. 19 - Όριο περιουσιακών στοιχείων καθορισμένων παροχών, ελάχιστες απαιτήσεις χρηματοδότησης και η αλληλεπίδρασή τους" (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Ιανουαρίου 2008 ή μεταγενέστερη ημερομηνία). Η Διερμηνεία 14 παρέχει καθοδήγηση ως προς την επιμέτρηση του ορίου που έχει θεσπιστεί από το Δ.Λ.Π. 19 "Παροχές σε Εργαζόμενους" όσον αφορά στο υπερβάλλον ποσό που μπορεί να αναγνωριστεί ως περιουσιακό στοιχείο. Επιπρόσθετα, εξηγεί την επίδραση των ελάχιστων απαιτήσεων χρηματοδότησης στην επιμέτρηση των συνταξιοδοτικών προγραμμάτων. Η Διερμηνεία 14 δεν έχει εφαρμογή στον Όμιλο.

β) Τα ακόλουθα νέα πρότυπα και διερμηνείες έχουν εκδοθεί κατά το 2008, αλλά δεν εφαρμόζονται υποχρεωτικά κατά το 2008 και δεν έχουν υιοθετηθεί πρόωρα:

- Διερμηνεία 13, "Προγράμματα Επιβράβευσης Πελατών" (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Ιουλίου 2008 ή μεταγενέστερη ημερομηνία). Η Διερμηνεία 13 παραθέτει κανόνες για τη λογιστική απεικόνιση παροχών, όπως οι εκπτώσεις αγαθών ή υπηρεσιών που παρέχονται ως μέσο επιβράβευσης πελατών.

- Διερμηνεία 15, "Συμφωνίες για Κατασκευή Ακινήτων" (σε αναδρομική ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Ιανουαρίου 2009 ή μεταγενέστερη ημερομηνία). Η Διερμηνεία 15 προσδιορίζει την ανάγκη να τυποποιηθεί η λογιστική πρακτική μεταξύ των κατασκευαστών ακινήτων ως προς την αναγνώριση εσόδων που προέρχονται από πωλήσεις διαμερισμάτων ή κατοικιών των οποίων η κατασκευή δεν έχει ολοκληρωθεί.

- Διερμηνεία 16, "Αντιστάθμιση Καθαρής Επένδυσης σε Δραστηριότητα του Εξωτερικού" (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Οκτωβρίου 2008 ή μεταγενέστερη ημερομηνία). Η Διερμηνεία 16 συμπεραίνει ότι το νόμισμα αναφοράς δεν δημιουργεί κίνδυνο στον οποίο είναι εφαρμόσιμη πολιτική αντιστάθμισης από μία επιχείρηση και εν συνεχεία διευκρινίζει ότι στο πλαίσιο ενός ομίλου τα μέσα αντιστάθμισης μπορούν να διακρατούνται από οποιαδήποτε επιχείρηση. Επιπρόσθετα, η Διερμηνεία 16 προβλέπει ότι ενώ το Δ.Λ.Π. 39 "Χρηματοοικονομικά Μέσα: Αναγνώριση και Επimέτρηση" εφαρμόζεται για τον προσδιορισμό του ποσού που ομαδοποιείται στα αποτελέσματα λόγω της μετατροπής των ξένων νομισμάτων που αφορά στο αντισταθμιστικό μέσο, το Δ.Λ.Π. 21 "Οι επιδράσεις των Μεταβολών των Τιμών Συναλλάγματος" θα πρέπει να εφαρμόζεται όσον αφορά στο αντισταθμιζόμενο στοιχείο.
- Δ.Π.Χ.Π. 2 (Τροποποίηση), "Παροχές που Εξαρτώνται από την Αξία των Μετοχών" (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Ιανουαρίου 2009). Το Δ.Π.Χ.Π. 2 παρέχει καθοδήγηση και επαναπροσδιορίζει τις προϋποθέσεις κατοχύρωσης και εν συνεχεία αναφέρεται στις ακυρώσεις που σχετίζονται με παροχές εξαρτώμενες από την αξία των μετοχών.
- Δ.Π.Χ.Π. 3 (Αναθεώρηση), "Συνενώσεις Επιχειρήσεων" (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Ιουλίου 2009). Το Δ.Π.Χ.Π. 3 αναφέρεται στη μέθοδο αγοράς στην περίπτωση των συνενώσεων επιχειρήσεων και προβλέπει την εξοδότηση των συσχετιζόμενων με την εξαγορά εξόδων.
- Δ.Π.Χ.Π. 5 (Τροποποίηση), "Μη Κυκλοφορούντα Περιουσιακά Στοιχεία που κατέχονται προς Πώληση και Διακοπείσες Δραστηριότητες" (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Ιουλίου 2009). Η τροποποίηση του Δ.Π.Χ.Π. 5 συνίσταται στον καθορισμό του πλάνου πώλησης δικαιωμάτων πλειοψηφίας σε θυγατρική.
- Δ.Π.Χ.Π. 8, "Επιχειρηματικοί τομείς" (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Ιανουαρίου 2009). Το Δ.Π.Χ.Π. 8 εισάγει νέες γνωστοποιήσεις σχετικά με τους επιχειρηματικούς τομείς, τα προϊόντα, τις υπηρεσίες, τους γεωγραφικούς τομείς στους οποίους δραστηριοποιείται η Τράπεζα, καθώς και τους σημαντικούς πελάτες της. Το Δ.Π.Χ.Π. 8 αντικαθιστά το ΔΛΠ 14 "Οικονομικές πληροφορίες κατά τομέα".
- Δ.Λ.Π. 1 (Τροποποίηση και Αναθεώρηση), "Παρουσίαση των Οικονομικών Καταστάσεων" (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Ιουλίου 2009). Το Δ.Λ.Π. 1 συνιστά αλλαγές ως προς την κατάσταση μεταβολών καθαρής θέσης, καθώς και την παρουσίαση των αποτελεσμάτων της επιχείρησης. Εν συνεχεία, επιφέρει αλλαγές που αφορούν στην ομαδοποίηση των παραγώγων σε κυκλοφορούντα και μη κυκλοφορούντα όπως και σε τροποποιήσεις γνωστοποιήσεων χρηματοοικονομικών εργαλείων που ενέχουν δικαίωμα επιστροφής και των υποχρεώσεων που ανακύπτουν κατά τη ρευστοποίηση.
- Δ.Λ.Π. 16 (Τροποποίηση), "Ενσώματες Ακίνητοποιήσεις" (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Ιανουαρίου 2009). Το Δ.Λ.Π. 16 παρέχει καθοδήγηση για τον προσδιορισμό του ανακτήσιμου ποσού του παγίου, καθώς και για την περίπτωση πώλησης παγίων διακρατούμενων για μίσθωση.
- Δ.Λ.Π. 19 (Τροποποίηση), "Παροχές σε Εργαζόμενους" (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Ιανουαρίου 2009). Το Δ.Λ.Π. 19 παρέχει καθοδήγηση σχετικά με τις περιεκτικές και το αρνητικό κόστος προϋπηρεσίας, τον προγραμματισμό διοικητικού κόστους, καθώς και τις ενδεχόμενες υποχρεώσεις. Τέλος, επαναπροσδιορίζει το χρονικό ορίζοντα που οι παροχές καθίστανται αποδοτέες.
- Δ.Λ.Π. 20 (Τροποποίηση), "Κυβερνητικές επιχορηγήσεις και γνωστοποίηση κυβερνητικών παροχών" (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Ιανουαρίου 2009). Το Δ.Λ.Π. 20 επικεντρώνεται στα κυβερνητικά δάνεια με επιτόκιο χαμηλότερο αυτού που ισχύει στην αγορά δανεισμού.
- Δ.Λ.Π. 23 (Τροποποίηση), "Κόστος Δανεισμού" (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Ιανουαρίου 2009). Η τροποποίηση του προτύπου έγκειται στα συστατικά στοιχεία του κόστους δανεισμού.
- Δ.Λ.Π. 27 (Τροποποίηση και Αναθεώρηση), "Ενοποιημένες και Ατομικές Οικονομικές Καταστάσεις" (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Ιανουαρίου 2009). Η τροποποίηση του Προτύπου αφορά στην επιμέτρηση θυγατρικής προς πώληση στις ατομικές οικονομικές καταστάσεις, ενώ οι αναθεωρήσεις σχετίζονται με το κόστος μίας επένδυσης κατά την πρώτη εφαρμογή των Δ.Π.Χ.Π. Οι τροποποιήσεις του Προτύπου σχετίζονται άμεσα με αυτές που έχουν συντελεστεί στο Δ.Π.Χ.Π. 3 "Συνενώσεις Επιχειρήσεων" (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Ιουλίου 2009).
- Δ.Λ.Π. 28 (Τροποποίηση), "Επενδύσεις σε Συγγενείς Επιχειρήσεις" (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Ιανουαρίου 2009). Το Δ.Λ.Π. 28 διευκρινίζει τις απαιτούμενες γνωστοποιήσεις στην περίπτωση που συμμετοχές σε συγγενείς επιχειρήσεις αποτιμώνται σε εύλογη αξία μέσω αποτελέσματος και παραθέτει κανόνες που σχετίζονται με την απομείωση μίας επένδυσης σε συγγενή επιχείρηση.
- Δ.Λ.Π. 29 (Τροποποίηση), "Παρουσίαση Οικονομικών Στοιχείων σε Υπερπληθωριστικές Οικονομίες" (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Ιανουαρίου 2009). Το Δ.Λ.Π. 29 περιγράφει τη βάση επιμέτρησης στις οικονομικές καταστάσεις στην περίπτωση παρουσίασης οικονομικών στοιχείων σε υπερπληθωριστικές οικονομίες.
- Δ.Λ.Π. 31 (Τροποποίηση), "Συμμετοχές σε Κοινοπραξίες" (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Ιανουαρίου 2009). Το Δ.Λ.Π. 31 παρέχει τις απαιτούμενες γνωστοποιήσεις στην περίπτωση που συμμετοχές σε κοινοπραξίες αποτιμώνται σε εύλογη αξία μέσω αποτελέσματος.
- Δ.Λ.Π. 32 (Τροποποίηση), "Χρηματοοικονομικά Μέσα: Παρουσίαση" (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Ιανουαρίου 2009). Το Δ.Λ.Π. 32 αναφέρεται στις γνωστοποιήσεις των χρηματοοικονομικών εργαλείων που ενέχουν δικαίωμα επιστροφής και των υποχρεώσεων που ανακύπτουν κατά τη ρευστοποίηση.
- Δ.Λ.Π. 36 (Τροποποίηση), "Απομείωση Αξίας Περιουσιακών Στοιχείων" (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Ιανουαρίου 2009). Το Δ.Λ.Π. 36 παρέχει καθοδήγηση ως προς τη γνωστοποίηση υποθέσεων που χρησιμοποιούνται για τον καθορισμό του ανακτήσιμου ποσού ενός περιουσιακού στοιχείου.

- Δ.Λ.Π. 38 (Τροποποίηση), "Αυλα Στοιχεία Ενεργητικού" (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Ιανουαρίου 2009). Η τροποποίηση του Δ.Λ.Π. 38 επικεντρώνεται στις διαφημιστικές και προωθητικές δραστηριότητες και παρέχει διευκρινίσεις για τη μέθοδο απόσβεσης βάσει μονάδων παραγωγής.

- Δ.Λ.Π. 39 (Τροποποίηση), "Χρηματοοικονομικά Μέσα: Αναγνώριση και επιμέτρηση" (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Ιανουαρίου 2009). Οι τροποποιήσεις του εν λόγω προτύπου αφορούν στην ομαδοποίηση παράγωγων μέσων προς ή από την ομάδα μέσων που επιμετρούνται σε εύλογη αξία μέσω αποτελέσματος.

Επιπρόσθετα αναφέρονται στην αναγνώριση και γνωστοποίηση αντιστάθμισης σε επίπεδο τομέα. Τέλος οι τροποποιήσεις αναφέρονται στα επιλεγμένα αντισταθμισμένα μέσα καθώς και στο πραγματικό επιτόκιο που ισχύει κατά την παύση λογιστικοποίησης εύλογης αξίας.

- Δ.Λ.Π. 40 (Τροποποίηση), "Επενδύσεις σε Ακίνητα" (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Ιανουαρίου 2009). Το Δ.Λ.Π. 40 παρέχει καθοδήγηση για τα ακίνητα υπό εκτέλεση ή ανάπτυξη για μελλοντική χρήση ως επένδυση σε ακίνητα.

- Δ.Λ.Π. 41 (Τροποποίηση), "Γεωργία" (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Ιανουαρίου 2009). Το Δ.Λ.Π. 41 διευκρινίζει το επιτόκιο προεξόφλησης για τον υπολογισμό εύλογης αξίας και παρέχει καθοδήγηση για την περίπτωση επιπρόσθετης βιολογικής μεταποίησης.

2.2 Ενοποίηση

Οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις περιλαμβάνουν την Τράπεζα Πειραιώς, τις θυγατρικές της και τις συγγενείς επιχειρήσεις.

A. Συμμετοχές σε θυγατρικές

Θυγατρικές εταιρίες είναι οι εταιρίες στις οποίες η Τράπεζα ασκεί έλεγχο άμεσα ή έμμεσα μέσω άλλων θυγατρικών εταιριών κατέχοντας άνω του 50% των δικαιωμάτων ψήφου. Για να καθορισθεί εάν ο Όμιλος ασκεί έλεγχο σε μια εταιρεία, λαμβάνεται υπόψη η ύπαρξη και η επιρροή των δυνητικών δικαιωμάτων ψήφου που είναι άμεσα εξασκίσιμα ή μετατρέψιμα. Οι θυγατρικές εταιρίες ενοποιούνται με τη μέθοδο της πλήρους ενοποίησης από την ημερομηνία που αποκτάται ο έλεγχος και παύουν να ενοποιούνται κατά την ημερομηνία που ο Όμιλος δεν ασκεί πλέον τον έλεγχο. Στις θυγατρικές εταιρίες περιλαμβάνονται και οι εταιρίες ειδικού σκοπού στις οποίες η Τράπεζα ασκεί έλεγχο.

Η λογιστική μέθοδος εξαγοράς (purchase method of accounting) χρησιμοποιείται για την λογιστικοποίηση των εξαγορών θυγατρικών του Ομίλου της Τράπεζας Πειραιώς. Το κόστος εξαγοράς ορίζεται ως το τίμημα που καταβλήθηκε μαζί με τα έξοδα που σχετίζονται άμεσα με την εξαγορά. Τα αναγνωριζόμενα στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων, καθώς και οι ενδεχόμενες υποχρεώσεις της εξαγοραζόμενης εταιρείας, επιμετρώνται αρχικά σε εύλογες αξίες κατά την ημερομηνία της εξαγοράς. Το μέρος του κόστους της εξαγοράς που υπερβαίνει την εύλογη αξία των αναλογούντων, στους μετόχους της Τράπεζας, ιδίων κεφαλαίων της εξαγοραζόμενης εταιρείας, καταχωρείται ως υπεραξία στα άυλα στοιχεία ενεργητικού. Στην περίπτωση όπου το κόστος εξαγοράς είναι μικρότερο της εύλογης αξίας των αναλογούντων στους μετόχους της Τράπεζας ιδίων κεφαλαίων της εξαγοραζόμενης εταιρείας, τότε η διαφορά αναγνωρίζεται ως έσοδο απευθείας στα αποτελέσματα. Για τον καθορισμό της εύλογης αξίας των στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων, καθώς και των ενδεχόμενων υποχρεώσεων των πρωτοενοποιούμενων εταιριών, χρησιμοποιείται η μέθοδος κατανομής του κόστους αγοράς (purchase price allocation method).

Οι διεταιρικές συναλλαγές, τα διεταιρικά υπόλοιπα και τα μη πραγματοποιηθέντα κέρδη/ ζημιές, μεταξύ των εταιριών του Ομίλου απαλείφονται.

Οι θυγατρικές εταιρίες του Ομίλου ακολουθούν τις λογιστικές αρχές που έχουν υιοθετηθεί από τον Όμιλο.

B. Συναλλαγές και δικαιώματα μειοψηφίας

Για τη λογιστική αντιμετώπιση συναλλαγών με τη μειοψηφία, ο Όμιλος εφαρμόζει τη λογιστική αρχή κατά την οποία αντιμετωπίζει τις συναλλαγές αυτές ως συναλλαγές με τρίτα μέρη εκτός Ομίλου. Οι πωλήσεις προς την μειοψηφία δημιουργούν κέρδη και ζημιές για τον Όμιλο τα οποία καταχωρούνται στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Οι αγορές από την μειοψηφία δημιουργούν υπεραξία, η οποία είναι η διαφορά ανάμεσα στο αντίτιμο που πληρώθηκε και στο ποσοστό της λογιστικής αξίας της καθαρής θέσης της θυγατρικής εταιρείας που αποκτήθηκε.

Γ. Συμμετοχές σε συγγενείς εταιρίες

Συγγενείς είναι οι εταιρίες στις οποίες ο Όμιλος ασκεί ουσιώδη επιρροή (σύμφωνα με τις διατάξεις του ΔΛΠ 28), αλλά δεν ασκεί έλεγχο. Οι συμμετοχές σε συγγενείς εταιρίες ενοποιούνται με τη μέθοδο της καθαρής θέσης και αρχικά καταχωρούνται στον Ισολογισμό στο κόστος. Οι επενδύσεις σε συγγενείς εταιρίες του Ομίλου περιλαμβάνουν την υπεραξία (μείον όποια απομείωση αξίας) που δημιουργήθηκε κατά την εξαγορά.

Το μερίδιο του Ομίλου στα -μετά την εξαγορά- κέρδη/ ζημιές συγγενών εταιριών καταχωρείται στα αποτελέσματα χρήσης και το μερίδιο στα μετά την εξαγορά αποθεματικά καταχωρείται στα αποθεματικά του Ομίλου. Οι σωρευτικές μεταβολές των αποθεματικών/ κερδών προσαρμόζονται στη λογιστική αξία της επένδυσης σε συγγενείς εταιρίες. Όταν το μερίδιο του Ομίλου στις ζημιές μιας συγγενούς εταιρείας ισούται ή υπερβαίνει το ποσό της συμμετοχής του σε αυτήν, ο Όμιλος δεν αναγνωρίζει περαιτέρω ζημιές εκτός εάν έχει αναλάβει υποχρεώσεις ή έχει κάνει πληρωμές για λογαριασμό της συγγενούς.

Τα μη πραγματοποιηθέντα κέρδη από συναλλαγές μεταξύ των συγγενών εταιριών και του Ομίλου απαλείφονται κατά το ποσοστό που κατέχει ο Όμιλος στις συγγενείς εταιρίες. Οι μη πραγματοποιηθείσες ζημιές απαλείφονται εκτός εάν η συναλλαγή παρέχει ένδειξη απομείωσης του μεταφερόμενου στοιχείου ενεργητικού. Οι λογιστικές αρχές των συγγενών επιχειρήσεων έχουν μεταβληθεί, όπου αυτό ήταν απαραίτητο, ώστε να συμβαδίζουν με αυτές που έχει υιοθετήσει ο Όμιλος. Τα τυχόν κέρδη ή ζημιές από αλλαγές στο ποσοστό συμμετοχής σε συγγενείς εταιρίες αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα χρήσης.

2.3 Ξένα νομίσματα

α) Νόμισμα προσμέτρησης και αναφοράς

Τα κονδύλια τα οποία συμπεριλαμβάνονται στις οικονομικές καταστάσεις της εκάστοτε θυγατρικής εξωτερικού, προσμετρώνται στο νόμισμα του κύριου οικονομικού περιβάλλοντος στο οποίο η θυγατρική λειτουργεί (το νόμισμα προσμέτρησης). Οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις καταρτίζονται σε Ευρώ (νόμισμα προσμέτρησης και αναφοράς) που είναι το νόμισμα της χώρας στην οποία έχει την έδρα της η μητρική.

β) Συναλλαγές και υπόλοιπα

Οι συναλλαγές σε ξένο νόμισμα μετατρέπονται στο νόμισμα προσμέτρησης με τη συναλλαγματική ισοτιμία που υφίσταται την ημερομηνία της συναλλαγής. Οι συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν από την εκκαθάριση τέτοιου είδους συναλλαγών και από τη μετατροπή, με τις συναλλαγματικές ισοτιμίες στο τέλος της χρήσης, των νομισματικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων που εκφράζονται σε ξένο νόμισμα, καταχωρούνται στα αποτελέσματα χρήσης.

γ) Θυγατρικές εταιρείες

Τα αποτελέσματα χρήσης και η οικονομική θέση όλων των θυγατρικών εταιρειών του Ομίλου (εκ των οποίων καμία δεν λειτουργεί σε υπερπληθωριστική οικονομία) που έχουν νόμισμα προσμέτρησης διαφορετικό από το νόμισμα αναφοράς, μετατρέπονται στο νόμισμα αναφοράς ως ακολούθως: τα αποτελέσματα περιόδου/ χρήσης μετατρέπονται σε ευρώ με την μέση ισοτιμία της χρήσης των αντίστοιχων νομισμάτων προσμέτρησης σε ευρώ, ενώ τα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού ενσωματώνονται με βάση την συναλλαγματική ισοτιμία κατά την ημερομηνία κατάρτισης των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων. Τα Ίδια Κεφάλαια της θυγατρικής εταιρείας μετατρέπονται με την ιστορική ισοτιμία.

Οι διαφορές οι οποίες προκύπτουν από τη μετατροπή των οικονομικών καταστάσεων θυγατρικών εξωτερικού, μεταφέρονται απευθείας στα ίδια κεφάλαια σε ειδικό αποθεματικό συναλλαγματικών διαφορών.

Κατά την ενοποίηση, οι συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν από τη μετατροπή των καθαρών επενδύσεων σε εταιρείες εξωτερικού, καθώς και από το δανεισμό και τα χρηματοοικονομικά μέσα που έχουν οριστεί ως μέσα αντιστάθμισης κινδύνου αυτών των επενδύσεων, καταχωρούνται στα ίδια κεφάλαια. Όταν μια εταιρεία εξωτερικού πωληθεί, οι συναλλαγματικές διαφορές αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα χρήσης ως μέρος του κέρδους ή της ζημιάς από την πώληση.

Η προκύπτουσα υπεραξία και οι προσαρμογές σε εύλογες αξίες των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού εξαγοραζόμενης θυγατρικής εξωτερικού αντιμετωπίζονται ως στοιχεία ενεργητικού και παθητικού της θυγατρικής εξωτερικού και μετατρέπονται στο νόμισμα αναφοράς με την συναλλαγματική ισοτιμία της ημερομηνίας κατάρτισης των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

2.4 Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα

Ο Όμιλος χρησιμοποιεί παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα με σκοπό την επίτευξη κερδών ή την αντιστάθμιση κινδύνων όσο και την εξυπηρέτηση πελατειακών αναγκών. Τα παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα που διαπραγματεύεται ο Όμιλος περιλαμβάνουν Συμβάσεις Ανταλλαγής Επιτοκίων, Συμβόλαια Μελλοντικής Εκπλήρωσης, Πιστωτικά Παράγωγα, Δικαιώματα Προαίρεσης, Συμβάσεις Ανταλλαγής Στοιχείων Ενεργητικού, Μελλοντικές Συμφωνίες Επιτοκίου, καθώς και Προθεσμιακές Συμφωνίες Συναλλάγματος.

Τα παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα αρχικά καταχωρούνται στην εύλογη αξία τους κατά την ημερομηνία καταχώρισης του συμβολαίου και κατόπιν αποτιμώνται καθημερινά στην εύλογη αξία τους. Η εύλογη αξία προσδιορίζεται από τις αγοραίες τιμές και από μοντέλα αποτίμησης όπου οι αγοραίες τιμές δεν είναι διαθέσιμες. Οι μεταβολές στην εύλογη αξία των παραγώγων εμφανίζονται στα αποτελέσματα εμπορικού χαρτοφυλακίου. Όταν η εύλογη αξία είναι θετική, τα παράγωγα αποτελούν στοιχεία ενεργητικού, ενώ όταν η εύλογη αξία είναι αρνητική αποτελούν υποχρεώσεις.

Τα παράγωγα που είναι ενσωματωμένα σε άλλα χρηματοοικονομικά μέσα, αναγνωρίζονται ως ξεχωριστά παράγωγα όταν οι κίνδυνοι και τα χαρακτηριστικά τους δεν είναι στενά συνδεδεμένα με αυτά του κυρίου συμβολαίου και το κύριο συμβόλαιο δεν λογίζεται στην εύλογη αξία μέσω του λογαριασμού αποτελεσμάτων. Τα ενσωματωμένα παράγωγα παρουσιάζονται στην εύλογη αξία και οι μεταβολές στην εύλογη αξία αναγνωρίζονται στο λογαριασμό αποτελεσμάτων.

Λογιστική αντιστάθμισης κινδύνων

Ο Όμιλος έχει θεσμοθετήσει πολιτική για την αντιστάθμιση κινδύνων σύμφωνα με τις διατάξεις του αναθεωρημένου ΔΛΠ 39. Για τον καθορισμό της σχέσης αντιστάθμισης και τη λογιστικοποίησή της βάσει των διατάξεων του ΔΛΠ 39 πρέπει να πληρούνται τα ακόλουθα:

- Τεκμηρίωση της αποτελεσματικότητας της σχέσης αντιστάθμισης (hedge effectiveness) κατά την έναρξή της.
- Δυνατότητα υπολογισμού της αποτελεσματικότητας της σχέσης αντιστάθμισης καθ' όλη τη διάρκεια της σχέσης αντιστάθμισης. Η αποτελεσματικότητα της σχέσης αντιστάθμισης πρέπει να κυμαίνεται μεταξύ 80%-125% καθ' όλη τη διάρκεια της σχέσης αντιστάθμισης.
- Αναλυτική καταγραφή των σχέσεων αντιστάθμισης.

Η μέθοδος αναγνώρισης του προκύπτοντος κέρδους ή ζημιάς από την αποτίμηση σε εύλογη αξία, εξαρτάται από το κατά πόσο το παράγωγο προορίζεται ως μέσο αντιστάθμισης κινδύνου, και αν ναι, από τη φύση του αντισταθμιζόμενου στοιχείου. Ο Όμιλος καταχωρεί ορισμένα παράγωγα: (α) ως μέσα αντιστάθμισης εύλογης αξίας αναγνωρισμένων περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων, ή (β) ως μέσα αντιστάθμισης του κινδύνου μεταβολής των ταμειακών ροών από αναγνωρισμένα στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων.

Ο Όμιλος, κατά τη σύναψη της συναλλαγής, καθορίζει τη σχέση μεταξύ των μέσων αντιστάθμισης και των στοιχείων που αντισταθμίζονται, καθώς και το είδος του κινδύνου που αντισταθμίζεται. Επίσης, ελέγχει κατά τη σύναψη της αντιστάθμισης και σε συνεχή βάση, την αποτελεσματικότητα της σχέσης αντιστάθμισης.

(i) Αντιστάθμιση εύλογης αξίας (Fair value hedge)

Μεταβολές στην εύλογη αξία παραγώγων, που προσδιορίζονται ως μέσα αντιστάθμισης εύλογης αξίας, αναγνωρίζονται στο λογαριασμό αποτελεσμάτων, όπως και οι μεταβολές της εύλογης αξίας των στοιχείων που αντισταθμίζονται, οι οποίες οφείλονται στον κίνδυνο που αντισταθμίζεται.

Αν η αντιστάθμιση παύσει να πληρεί τα κριτήρια της αντισταθμιστικής λογιστικής, το ποσό της αναπροσαρμογής της λογιστικής αξίας ενός αντισταθμισμένου στοιχείου για το οποίο χρησιμοποιείται η μέθοδος του πραγματικού επιτοκίου, αποσβένεται στο λογαριασμό αποτελεσμάτων κατά τη διάρκεια της περιόδου μέχρι τη λήξη του. Το ποσό της αναπροσαρμογής της λογιστικής αξίας ενός αντισταθμισμένου μετοχικού τίτλου, παραμένει στα κέρδη εις νέον μέχρι την πώληση του μετοχικού τίτλου.

(ii) Αντιστάθμιση ταμειακών ροών (Cash flow hedge)

Το αποτελεσματικό τμήμα της μεταβολής της εύλογης αξίας των παραγώγων που προσδιορίζονται ως μέσα αντιστάθμισης ταμειακών ροών, αναγνωρίζεται στα ίδια κεφάλαια. Το κέρδος ή η ζημία του μη αποτελεσματικού τμήματος αναγνωρίζεται απευθείας στο λογαριασμό αποτελεσμάτων. Ποσά που έχουν συσσωρευθεί στα ίδια κεφάλαια, μεταφέρονται στο λογαριασμό αποτελεσμάτων τις περιόδους κατά τις οποίες το αντισταθμισμένο στοιχείο επιδρά στο κέρδος ή τη ζημία.

Όταν ένα μέσο αντιστάθμισης λήξει ή πωληθεί, ή όταν η αντιστάθμιση δεν πληρεί πλέον τα κριτήρια της αντισταθμιστικής λογιστικής, τα συσσωρευμένα κέρδη ή ζημίες στα ίδια κεφάλαια κατά τη στιγμή εκείνη, παραμένουν στα ίδια κεφάλαια και όταν η προβλεπόμενη συναλλαγή αναγνωριστεί, τότε αναγνωρίζονται στο λογαριασμό αποτελεσμάτων. Όταν μια προβλεπόμενη συναλλαγή δεν αναμένεται πλέον να πραγματοποιηθεί, το συσσωρευμένο κέρδος ή ζημία στα ίδια κεφάλαια, μεταφέρεται αμέσως στο λογαριασμό αποτελεσμάτων.

(iii) Αντιστάθμιση καθαρής επένδυσης (Net investment hedge)

Οι αντισταθμίσεις καθαρών επενδύσεων σε θυγατρικές εξωτερικού, αντιμετωπίζονται παρόμοια με τις αντισταθμίσεις ταμειακών ροών, δηλαδή, οποιοδήποτε κέρδος ή ζημία του μέσου αντιστάθμισης σχετικά με το αποτελεσματικό τμήμα της αντιστάθμισης, αναγνωρίζεται στα ίδια κεφάλαια, ενώ το κέρδος ή η ζημία σχετικά με το μη αποτελεσματικό τμήμα, αναγνωρίζεται αμέσως στο λογαριασμό αποτελεσμάτων. Συσσωρευμένα κέρδη και ζημίες στα ίδια κεφάλαια, μεταφέρονται στο λογαριασμό αποτελεσμάτων κατά την πώληση της θυγατρικής εξωτερικού.

(iv) Παράγωγα που δεν πληρούν τα κριτήρια για λογιστική αντιστάθμιση

Ορισμένα παράγωγα δεν πληρούν τα κριτήρια για λογιστική αντιστάθμιση. Οι μεταβολές στην εύλογη αξία των παραγώγων αυτών αναγνωρίζονται απευθείας στο λογαριασμό αποτελεσμάτων.

2.5 Αναγνώριση του αναβαλλόμενου αποτελέσματος της πρώτης μέρας “deferred day one profit and loss”

Η καλύτερη ένδειξη για την εύλογη αξία κατά την αρχική καταχώρηση ενός μέσου είναι η τιμή της συναλλαγής (π.χ. η εύλογη αξία του τμήματος που πληρώθηκε ή εισπράχθηκε), εκτός αν η εύλογη αξία αυτού του μέσου, είτε αποδεικνύεται από την σύγκριση με άλλες τρέχουσες συναλλαγές της αγοράς για το ίδιο μέσο, είτε βασίζεται σε τεχνική αποτίμησης, όπου οι μεταβλητές περιλαμβάνουν μόνο δεδομένα από παρατηρήσιμες αγορές.

Ο Όμιλος έχει συνάψει συναλλαγές για τις οποίες η εύλογη αξία προσδιορίζεται σύμφωνα με μοντέλα αποτίμησης όπου οι μεταβλητές δεν είναι όλες τιμές ή επιτόκια της αγοράς. Ένα τέτοιο χρηματοοικονομικό μέσο καταχωρείται αρχικά στην τιμή της συναλλαγής, η οποία είναι η καλύτερη ένδειξη για την εύλογη αξία, παρά το γεγονός ότι η αξία που προκύπτει από ένα σχετικό μοντέλο αποτίμησης μπορεί να διαφέρει. Η διαφορά ανάμεσα στην τιμή της συναλλαγής και στην τιμή που προκύπτει σύμφωνα με το μοντέλο της αποτίμησης, συχνά αποκαλούμενη ως “αναβαλλόμενο αποτέλεσμα πρώτης μέρας” (deferred day one profit and loss) δεν αναγνωρίζεται αμέσως στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Ο χρόνος αναγνώρισης του “αναβαλλόμενου αποτελέσματος της πρώτης μέρας” προσδιορίζεται κατά περίπτωση. Είτε αποσβένεται στην διάρκεια της συναλλαγής, είτε αναβάλλεται έως ότου η εύλογη αξία του μέσου να μπορεί να προσδιοριστεί χρησιμοποιώντας μεταβλητές από την αγορά, είτε αναγνωρίζεται με την ολοκλήρωση της συναλλαγής. Στην συνέχεια, το χρηματοοικονομικό μέσο καταχωρείται στην εύλογη αξία, προσαρμοζόμενο για το “αναβαλλόμενο αποτέλεσμα της πρώτης μέρας”. Μεταγενέστερες αλλαγές στην εύλογη αξία καταχωρούνται αμέσως στην κατάσταση αποτελεσμάτων, χωρίς αντιλογισμό των “αναβαλλόμενων αποτελεσμάτων της πρώτης μέρας”.

2.6 Έσοδα και έξοδα τόκων

Τα έσοδα και έξοδα τόκων αναγνωρίζονται σε δεδουλευμένη βάση στην κατάσταση αποτελεσμάτων για όλα τα τοκοφόρα στοιχεία του ισολογισμού χρησιμοποιώντας το πραγματικό επιτόκιο. Το πραγματικό επιτόκιο προεξοφλεί ακριβώς τις αναμενόμενες μελλοντικές εισπράξεις ή πληρωμές κατά την διάρκεια της αναμενόμενης ζωής ενός χρηματοπιστωτικού μέσου, ή μέχρι την επόμενη ημερομηνία αναπροσαρμογής του επιτοκίου του, ώστε η αξία προεξόφλησης να ισούται με την λογιστική του αξία, συμπεριλαμβανομένων και τυχόν εσόδων/ εξόδων συναλλαγών, που έχουν εισπραχθεί/ πληρωθεί. Ειδικότερα, τα έσοδα τόκων περιλαμβάνουν τα τοκομερίδια από χρεόγραφα σταθερού επιτοκίου και χρεόγραφα συναλλαγών, το δεδουλευμένο premium/ discount των κρατικών και εξομοιούμενων προς αυτών χρεογράφων, καθώς και τους τόκους δανείων/ τοποθετήσεων. Τα δάνεια που έχουν υποστεί απομείωση λογιστικοποιούνται στο ανακτήσιμο ποσό τους και κατά συνέπεια το έσοδο από τόκους αναγνωρίζεται με βάση το πραγματικό επιτόκιο επί της λογιστικής αξίας.

2.7 Έσοδα και έξοδα προμηθειών

Τα έσοδα και έξοδα προμηθειών αναγνωρίζονται σε δεδουλευμένη βάση κατά το χρόνο που παρέχονται οι σχετικές υπηρεσίες προς τους πελάτες ή τον Όμιλο.

Τα έσοδα ή έξοδα συναλλαγών που σχετίζονται με τη δημιουργία χρηματοοικονομικών μέσων, που αποτιμώνται στο αναπόσβεστο κόστος, όπως είναι τα δάνεια, «αναβάλλονται» και αποσβένονται στη διάρκεια ζωής των μέσων αυτών με βάση το πραγματικό επιτόκιο. Τα έσοδα ή έξοδα αυτά, απεικονίζονται ως έσοδα από τόκους στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων.

Οι προμήθειες από κοινοπρακτικά δάνεια καταχωρούνται ως έσοδα με την προϋπόθεση ότι έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία της κοινοπραξίας και ο Όμιλος δεν κρατά μέρος του δανείου ή κρατά ένα μέρος με την ίδια πραγματική απόδοση όπως άλλοι συμμετέχοντες. Οι προμήθειες που προκύπτουν από διαπραγματεύσεις, ή από συμμετοχή σε διαπραγματεύσεις για λογαριασμό τρίτων όπως για παράδειγμα ο διακανονισμός για εξαγορά μετοχών ή άλλων χρεογράφων ή η αγορά/ πώληση εταιρειών- αναγνωρίζονται κατά την ολοκλήρωση της υποκείμενης συναλλαγής.

2.8 Έσοδα από μερίσματα

Το έσοδο από μερίσματα καταχωρείται όταν κατοχυρώνεται το δικαίωμα για την είσπραξη του μερίσματος.

2.9 Χρηματοπιστωτικά στοιχεία ενεργητικού αποτιμώμενα σε εύλογες αξίες μέσω λογαριασμού αποτελεσμάτων

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται δύο υποκατηγορίες: τα χρεόγραφα του εμπορικού χαρτοφυλακίου που αγοράστηκαν με σκοπό την επίτευξη κέρδους από βραχυπρόθεσμες μεταβολές των τιμών, καθώς και τα χρηματοπιστωτικά μέσα τα οποία κατά την αρχική αναγνώριση κατηγοριοποιήθηκαν ως αποτιμώμενα σε εύλογες αξίες μέσω λογαριασμού αποτελεσμάτων (όπως οι συμβάσεις ανταλλαγής στοιχείων ενεργητικού).

Τα χρηματοπιστωτικά μέσα που αποτιμώνται σε εύλογες αξίες μέσω λογαριασμού αποτελεσμάτων καταχωρούνται αρχικά στην εύλογη αξία (τα έξοδα από τη συναλλαγή καταχωρούνται στην κατάσταση αποτελεσμάτων) και στη συνέχεια αποτιμώνται σε εύλογες αξίες με βάση τις τρέχουσες τιμές.

Όλα τα πραγματοποιηθέντα κέρδη/ ζημιές από την πώληση των χρεογράφων εμπορικού χαρτοφυλακίου, καθώς και τα μη πραγματοποιηθέντα κέρδη και ζημιές από την αποτίμησή τους στις εύλογες αξίες, συμπεριλαμβάνονται στα "Αποτελέσματα από χρεόγραφα εμπορικού χαρτοφυλακίου". Όλα τα πραγματοποιηθέντα κέρδη/ ζημιές από την πώληση των χρηματοπιστωτικών μέσων που αποτιμώνται σε εύλογες αξίες μέσω λογαριασμού αποτελεσμάτων, καθώς και τα μη πραγματοποιηθέντα κέρδη και ζημιές από την αποτίμησή τους στις εύλογες αξίες, συμπεριλαμβάνονται στα "Αποτελέσματα από χρηματοοικονομικά μέσα αποτιμώμενα σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών".

Με βάση το αναθεωρημένο ΔΛΠ 39 "Ανατινάζομηση Χρηματοοικονομικών Στοιχείων Ενεργητικού", όπως αυτό εκδόθηκε τον Οκτώβριο του 2008, επιτρέπεται η ανατινάζομηση ορισμένων μη-παράγωγων χρηματοοικονομικών στοιχείων του εμπορικού χαρτοφυλακίου σε λοιπές κατηγορίες χρεογράφων υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Πιο συγκεκριμένα, είναι επιτρεπτή η μεταφορά Χρηματοοικονομικών Στοιχείων Ενεργητικού από την κατηγορία του Εμπορικού Χαρτοφυλακίου στην κατηγορία του Διαθέσιμου προς Πώληση Χαρτοφυλακίου, όταν δεν υπάρχει πρόθεση από τον Όμιλο να τα διακρατήσει έως την λήξη τους και επικρατούν στην αγορά σπάνιες συνθήκες. Επιπρόσθετα, είναι επιτρεπτή η μεταφορά Χρηματοοικονομικών Στοιχείων Ενεργητικού από την κατηγορία του Εμπορικού Χαρτοφυλακίου στην κατηγορία του Διακρατούμενου ως τη Λήξη Χαρτοφυλακίου, όταν υπάρχει πρόθεση από τον Όμιλο να τα διακρατήσει έως την λήξη τους και επικρατούν στην αγορά σπάνιες συνθήκες. Ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο Ενεργητικού που τηρεί τις προϋποθέσεις του ορισμού ως Δάνεια μπορεί να μεταφερθεί από το Εμπορικό στην Κατηγορία των Δανείων, αν ο Όμιλος έχει την πρόθεση να διακρατήσει το στοιχείο αυτό για το προσεχές μέλλον. Το ποσό που μεταφέρεται αντιστοιχεί στην εύλογη αξία που είχε το χρηματοοικονομικό εργαλείο κατά την ημερομηνία της ανατινάζομησης. Το κέρδος ή η ζημιά από την αποτίμηση που είχε αναγνωριστεί στο αποτέλεσμα μέχρι την ημερομηνία υιοθέτησης της τροποποίησης, δεν αναστρέφεται.

Οι αγορές και οι πωλήσεις των χρηματοπιστωτικών μέσων που αποτιμώνται σε εύλογες αξίες μέσω λογαριασμού αποτελεσμάτων αναγνωρίζονται κατά την ημερομηνία συναλλαγής, ημερομηνία κατά την οποία ο Όμιλος δεσμεύεται για την αγορά ή πώληση των χρεογράφων αυτών. Ο Όμιλος παύει να αναγνωρίζει τα χρηματοπιστωτικά στοιχεία στις οικονομικές καταστάσεις από τη στιγμή που παύει να έχει τον έλεγχο των συμβατικών δικαιωμάτων που απορρέουν από αυτά. Ο έλεγχος των δικαιωμάτων ενός χρηματοπιστωτικού στοιχείου παύει να υφίσταται όταν πωληθεί, λήξει ή διαγραφεί, ή όταν όλες οι ταμειακές ροές που σχετίζονται με αυτό μεταβιβαστούν σε ένα τρίτο μέρος. Ο τόκος που προκύπτει από τη διακράτηση των ομολόγων του εμπορικού χαρτοφυλακίου καταχωρείται στα "Έσοδα από Τόκους". Τα μερίσματα τα οποία εισπράττονται από μετοχές του εμπορικού χαρτοφυλακίου συμπεριλαμβάνονται στα "Έσοδα από Μερίσματα".

Τα χρηματοπιστωτικά μέσα χαρακτηρίζονται ως αποτιμώμενα σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών όταν:

- αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση των διακυμάνσεων που θα προέκυπταν εάν τα εν λόγω χρηματοπιστωτικά μέσα τηρούνταν στο κόστος εξαγοράς τους και τα σχετιζόμενα με αυτά παράγωγα ως διακρατούμενα για εμπορικούς σκοπούς,
- οι επενδύσεις σε μετοχές λογιστικοποιούνται και αποτιμώνται σε εύλογες αξίες ενώ δεν πληρούν τα κριτήρια του εμπορικού χαρτοφυλακίου,
- εμπεριέχουν ενσωματωμένα παράγωγα τα οποία επηρεάζουν σημαντικά τις ταμειακές ροές.

2.10 Συμφωνίες πώλησης και επαναγοράς

Τα χρεόγραφα τα οποία πωλούνται με βάση τις συμβάσεις πώλησης και επαναγοράς χρεογράφων (repos) ανατινάζομονται ως στοιχεία ενεργητικού σε ενέχυρο στις οικονομικές καταστάσεις, όταν ο αποδέκτης έχει το δικαίωμα, βάσει συμβολαίου, να πωλήσει ή να επανεκχωρήσει το ενεχυρισμένο στοιχείο. Η υποχρέωση προς το αντισυμβαλλόμενο μέρος περιλαμβάνεται στις υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα ή πελάτες.

Τα χρεόγραφα τα οποία αγοράζονται και επαναπωλούνται, με βάση τις συμβάσεις αγοράς και επαναπώλησης (reverse repos), καταχωρούνται ως απαιτήσεις από πιστωτικά ιδρύματα ή πελάτες.

Η διαφορά μεταξύ της τιμής πώλησης και της τιμής επαναγοράς λογίζεται ως τόκος και αναγνωρίζεται κατά τη διάρκεια της σύμβασης με βάση το πραγματικό επιτόκιο. Χρεόγραφα εκχωρημένα σε αντισυμβαλλόμενους εμφανίζονται στις οικονομικές καταστάσεις ως στοιχεία ενεργητικού. Χρεόγραφα εκχωρημένα στον Όμιλο από αντισυμβαλλόμενους δεν εμφανίζονται στις οικονομικές καταστάσεις παρά μόνο εάν πωληθούν σε τρίτους. Στην περίπτωση αυτή το κέρδος ή η ζημιά εμφανίζονται στα αποτελέσματα εμπορικού χαρτοφυλακίου. Η υποχρέωση να επιστραφούν τα χρεόγραφα αυτά απεικονίζεται στις οικονομικές καταστάσεις στην εύλογη αξία.

2.11 Επενδυτικό χαρτοφυλάκιο

A. Διακρατούμενο έως τη λήξη χαρτοφυλάκιο

Το διακρατούμενο ως τη λήξη είναι το χαρτοφυλάκιο που ο Όμιλος έχει την πρόθεση και τη δυνατότητα να κρατήσει ως τη λήξη. Το χαρτοφυλάκιο των χρεογράφων που διακρατείται ως τη λήξη λογιστικοποιείται αρχικά στην εύλογη αξία (που εμπεριέχει και το κόστος συναλλαγών). Στη συνέχεια, τα χρεόγραφα του διακρατούμενου ως τη λήξη χαρτοφυλακίου αποτιμώνται στο αποσβέσιμο κόστος κτήσης χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου μείον τις συσσωρευμένες απομειώσεις αξίας.

Ένα στοιχείο του ενεργητικού έχει υποστεί απομείωση, αν η λογιστική του αξία υπερβαίνει τη ρευστοποιήσιμη αξία του. Το ποσό της απομείωσης των στοιχείων ενεργητικού που λογιστικοποιούνται στο αποσβέσιμο κόστος κτήσης υπολογίζεται ως η διαφορά της λογιστικής αξίας του στοιχείου ενεργητικού και της παρούσας αξίας των αναμενόμενων μελλοντικών ταμειακών ροών, προεξοφλημένων με το αρχικό πραγματικό επιτόκιο του στοιχείου ενεργητικού. Η απομείωση αξίας επιβαρύνει τα αποτελέσματα περιόδου. Αντικειμενικές ενδείξεις ότι ένα διακρατούμενο έως τη λήξη χρεόγραφο έχει απομειωθεί ή είναι μη εισπράξιμο είναι αυτές που αναφέρονται στη σημείωση 2.12.

Αν ο Όμιλος πουλήσει ή μεταφέρει μέρος του διακρατούμενου ως τη λήξη χαρτοφυλακίου πριν από τη λήξη του, τότε το σύνολο του διακρατούμενου έως τη λήξη χαρτοφυλακίου πρέπει να μεταφερθεί στο διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλάκιο (εκτός αν πληρούνται οι προϋποθέσεις του ΔΛΠ 39) και να αποτιμηθεί στην εύλογη αξία απεικονίζοντας την προκύπτουσα υπεραξία ή υποαξία στο αποθεματικό του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου. Επίσης, δεν θα είναι δυνατή η κατηγοριοποίηση ενός στοιχείου ενεργητικού ως διακρατούμενο ως τη λήξη για τα επόμενα δύο έτη.

Με βάση το αναθεωρημένο ΔΛΠ 39 "Ανατιξινόμηση Χρηματοοικονομικών Στοιχείων Ενεργητικού", όπως εκδόθηκε τον Οκτώβριο του 2008, επιτρέπεται υπό προϋποθέσεις η μεταφορά Χρηματοοικονομικών Στοιχείων Ενεργητικού (εκτός παραγώγων στοιχείων Ενεργητικού) από την κατηγορία του Εμπορικού Χαρτοφυλακίου στην κατηγορία του Διακρατούμενου ως τη λήξη Χαρτοφυλακίου. Η μεταφορά επιτρέπεται όταν υπάρχει πρόθεση από τον Όμιλο να τα διακρατήσει έως την λήξη τους και επικρατούν στην αγορά σπάνιες συνθήκες. Το ποσό που μεταφέρεται αντιστοιχεί στην εύλογη αξία που είχε το χρηματοοικονομικό εργαλείο κατά την ημερομηνία της ανατιξινόμησης. Το κέρδος ή η ζημιά από την αποτίμηση, που είχε αναγνωριστεί στο αποτέλεσμα μέχρι την ημερομηνία υιοθέτησης της τροποποίησης, δεν αναστρέφεται.

Επιπρόσθετα, ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού μπορεί να μεταφερθεί από το Διαθέσιμο προς Πώληση Χαρτοφυλάκιο στο Διακρατούμενο έως την Λήξη Χαρτοφυλάκιο, αν ο Όμιλος έχει την πρόθεση να διακρατήσει το στοιχείο αυτό μέχρι τη λήξη. Το ποσό που μεταφέρεται αντιστοιχεί στην εύλογη αξία που είχε το χρηματοοικονομικό εργαλείο κατά την ημερομηνία της ανατιξινόμησης. Το κέρδος ή η ζημιά από την αποτίμηση που είχε αναγνωριστεί στο Αποθεματικό Διαθέσιμο προς Πώληση Χαρτοφυλάκιο μέχρι την ημερομηνία υιοθέτησης της τροποποίησης δεν αναστρέφεται, αλλά αποσβένεται σταδιακά καθ' όλη την υπολειπόμενη διάρκεια του Διακρατούμενου έως την λήξη Χρηματοοικονομικού Στοιχείου.

Οι συνήθεις αγορές και πωλήσεις των χρεογράφων του διακρατούμενου ως τη λήξη χαρτοφυλακίου αναγνωρίζονται με βάση την ημερομηνία της συναλλαγής, ημερομηνία κατά την οποία ο Όμιλος δεσμεύεται να αγοράσει ή να πωλήσει τα χρεόγραφα. Τα χρεόγραφα του διακρατούμενου ως τη λήξη χαρτοφυλακίου αποαναγνωρίζονται όταν παύει να είναι εφικτή η λήψη των ταμειακών ροών ή όταν ο Όμιλος έχει μεταφέρει κατά το μεγαλύτερο μέρος όλους τους κινδύνους και τα οφέλη σε τρίτους.

B. Διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλάκιο

Το διαθέσιμο προς πώληση είναι το χαρτοφυλάκιο χρεογράφων για τα οποία δεν υπάρχει καθορισμένος χρονικός ορίζοντας διακράτησης και μπορεί να ρευστοποιηθούν ανάλογα με τις ανάγκες ρευστότητας, τις μεταβολές των επιτοκίων ή των τιμών. Η κατηγοριοποίηση χρεογράφων στο διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλάκιο δεν είναι δεσμευτική και συνεπώς επιτρέπεται η μεταγενέστερη αλλαγή κατηγοριοποίησης στο διακρατούμενο έως τη λήξη χαρτοφυλάκιο.

Οι συνήθεις αγορές και πωλήσεις των χρεογράφων του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου αναγνωρίζονται με βάση την ημερομηνία της συναλλαγής, ημερομηνία κατά την οποία ο Όμιλος δεσμεύεται να αγοράσει ή να πωλήσει τα χρεόγραφα.

Τα χρεόγραφα του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου αναγνωρίζονται αρχικά στην εύλογη αξία (συμπεριλαμβανομένων των εξόδων συναλλαγών) και μετέπειτα αποτιμώνται σε εύλογες αξίες με βάση τις τρέχουσες τιμές ή τις αξίες που προκύπτουν από μοντέλα αποτίμησης όπου τρέχουσες τιμές δεν είναι διαθέσιμες σύμφωνα με τις διατάξεις του ΔΛΠ 39. Τα μη πραγματοποιηθέντα κέρδη ή ζημιές τα οποία προκύπτουν από τις μεταβολές της εύλογης αξίας των χρεογράφων που κατατάσσονται στο διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλάκιο καταχωρούνται σε ειδικό αποθεματικό στα ίδια κεφάλαια. Κατά την πώληση των χρεογράφων του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου, τα αντίστοιχα συσσωρευμένα κέρδη/ ζημιές μεταφέρονται από το ειδικό αποθεματικό στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων.

Τα χρεόγραφα του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου αποαναγνωρίζονται όταν παύει να είναι εφικτή η λήψη των ταμειακών ροών ή όταν ο Όμιλος έχει μεταφέρει κατά το μεγαλύτερο μέρος όλους τους κινδύνους και τα οφέλη σε τρίτους.

Με βάση το αναθεωρημένο ΔΛΠ 39 "Ανατιξινόμηση Χρηματοοικονομικών Στοιχείων Ενεργητικού", επιτρέπεται υπό προϋποθέσεις η μεταφορά Χρηματοοικονομικών Στοιχείων Ενεργητικού (εκτός παραγώγων στοιχείων Ενεργητικού) από την κατηγορία του Εμπορικού Χαρτοφυλακίου στην κατηγορία του Διαθέσιμου προς Πώληση Χαρτοφυλακίου. Η μεταφορά επιτρέπεται μόνο όταν δεν υπάρχει πρόθεση από τον Όμιλο να τα διακρατήσει έως την λήξη τους και επικρατούν στην αγορά σπάνιες συνθήκες. Το ποσό που μεταφέρεται αντιστοιχεί στην εύλογη αξία που είχε το χρηματοοικονομικό εργαλείο κατά την ημερομηνία της ανατιξινόμησης.

Το κέρδος ή η ζημιά από την αποτίμηση που είχε αναγνωρισθεί στο αποτέλεσμα μέχρι την ημερομηνία υιοθέτησης της τροποποίησης, δεν αναστρέφεται. Η διαφορά αποτίμησης μετά τη μεταφορά του καταχωρείται στο Αποθεματικό Διαθέσιμου προς Πώληση Χαρτοφυλακίου. Επιπρόσθετα, ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο Ενεργητικού που τηρεί τις προϋποθέσεις του ορισμού ως Δάνεια μπορεί να μεταφερθεί από το Διαθέσιμο προς Πώληση Χαρτοφυλάκιο στην Κατηγορία των Δανείων, αν ο Όμιλος έχει την πρόθεση να διακρατήσει το στοιχείο αυτό για το προσεχές μέλλον. Παράλληλα, ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο Ενεργητικού που δεν τηρεί τις προϋποθέσεις του ορισμού ως Δάνεια μπορεί να μεταφερθεί από το Διαθέσιμο προς Πώληση Χαρτοφυλάκιο στην Κατηγορία του Διακρατούμενου ως την Λήξη Χαρτοφυλακίου, αν ο Όμιλος έχει την πρόθεση να διακρατήσει το στοιχείο αυτό μέχρι τη λήξη.

Το ποσό που μεταφέρεται αντιστοιχεί στην εύλογη αξία που είχε το χρηματοοικονομικό εργαλείο κατά την ημερομηνία της αναταξινόμησης. Το κέρδος ή η ζημιά από την αποτίμηση, που είχε αναγνωρισθεί στο Αποθεματικό Διαθέσιμου προς Πώληση Χαρτοφυλακίου μέχρι την ημερομηνία της αναταξινόμησης δεν αναστρέφεται, αλλά αποσβένεται σταδιακά καθ' όλη την υπολειπόμενη διάρκεια του δανείου και η απεικόνιση των μελλοντικών ταμειακών ροών θα πρέπει να εμπεριέχεται στο πραγματικό επιτόκιο του δανείου.

Ο Όμιλος εξετάζει για κάθε περίοδο σύνταξης οικονομικών καταστάσεων την ύπαρξη ενδείξεων μόνιμης απομείωσης (σημαντικές ή παρατεταμένες μειώσεις της εύλογης αξίας) των χρεογράφων αυτών χρησιμοποιώντας διάφορα μοντέλα αποτίμησης. Τα μοντέλα αυτά για τις μετοχές του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου περιλαμβάνουν αποτίμηση με βάση την τιμή προς την εσωτερική λογιστική αξία (P/BV) όπου χρησιμοποιείται ο συντελεστής 2,5, την τιμή προς τα κέρδη ανά μετοχή (P/E) όπου χρησιμοποιείται ο συντελεστής 15 ή την απόκλιση κατά 25% από την χρηματιστηριακή τους αξία για επενδύσεις οι οποίες είναι εισηγμένες σε χρηματιστηριακή αγορά. Εφόσον από τα παραπάνω μοντέλα προκύψει ένδειξη απομείωσης αξίας, ο Όμιλος αξιολογεί ενδελεχώς τη δυνατότητα άντλησης του κόστους κτήσης της μετοχής βάσει της ιστορικής μεταβλητότητας (volatility) κάθε μίας μετοχής ξεχωριστά.

Όταν υπάρχουν αντικειμενικές ενδείξεις ότι το διαθέσιμο προς πώληση στοιχείο ενεργητικού έχει υποστεί μόνιμη απομείωση, τότε η συσσωρευμένη ζημιά που έχει αναγνωρισθεί στα ίδια κεφάλαια μεταφέρεται στα αποτελέσματα. Η ζημιά αυτή είναι η διαφορά μεταξύ του κόστους κτήσης και της τρέχουσας αξίας αφού αφαιρεθεί τυχόν ζημιά απομείωσης που αναγνωρίστηκε στα αποτελέσματα σε προηγούμενη περίοδο. Η ζημιά απομείωσης των μετοχών του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου, που έχει καταχωρηθεί στα αποτελέσματα, δεν μπορεί να αντιστραφεί. Η ζημιά απομείωσης των ομολόγων του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου μπορεί να αντιστραφεί στα αποτελέσματα στην περίπτωση όπου η αύξηση της τρέχουσας αξίας του διαθέσιμου προς πώληση ομολόγου μπορεί να συνδεθεί με γεγονότα που συνέβη μετά την αρχική αναγνώριση απομείωσης αξίας στα αποτελέσματα.

2.12 Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών

Τα δάνεια που εκταμειούνται από τον Όμιλο καταχωρούνται αρχικά στην εύλογη αξία (που εμπεριέχει το κόστος συναλλαγής). Όταν υπάρχουν ενδείξεις ότι ο Όμιλος δεν θα μπορέσει να εισπράξει όλα τα οφειλόμενα ποσά τα οποία ορίζονται στους συμβατικούς όρους των δανείων, σχηματίζεται πρόβλεψη για απομείωση της αξίας. Το ποσό της σωρευμένης πρόβλεψης είναι η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας και της παρούσας αξίας των εκτιμώμενων μελλοντικών ταμειακών ροών προεξοφλημένες με το πραγματικό επιτόκιο του δανείου.

Μία απαίτηση έχει υποστεί απομείωση αξίας όταν η λογιστική της αξία είναι μεγαλύτερη από το αναμενόμενο ανακτήσιμο ποσό της. Στον όρο "απαίτηση" περιλαμβάνονται οι χορηγήσεις, οι ενέγγυες πιστώσεις και οι εγγυητικές επιστολές.

Ο Όμιλος σε κάθε ημερομηνία σύνταξης οικονομικών καταστάσεων εξετάζει αν υπάρχουν βάσιμες ενδείξεις ότι ένα δάνειο ή ομάδα δανείων έχει υποστεί απομείωση της αξίας της. Εάν υπάρχουν τέτοιες ενδείξεις, υπολογίζεται το ανακτήσιμο ποσό του δανείου ή της ομάδας δανείων και σχηματίζεται πρόβλεψη για απομείωση της αξίας των απαιτήσεων. Το ποσό της πρόβλεψης καταχωρείται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Αντικειμενικές ενδείξεις ότι ένα δάνειο ή μία ομάδα δανείων έχει απομειωθεί ή είναι μη εισπράξιμη αποτελούν οι ακόλουθες:

- I. Σημαντική οικονομική δυσχέρεια του πιστούχου.
- II. Αθέτηση των όρων δανειακής σύμβασης (π.χ. παράλειψη ή καθυστέρηση στις πληρωμές τόκου ή κεφαλαίου).
- III. Ο Όμιλος, για οικονομικούς ή νομικούς λόγους που σχετίζονται με την οικονομική δυσχέρεια του πιστούχου, συμφωνεί με αυτόν κάποια ρύθμιση, την οποία δεν θα εξέταζε κάτω από διαφορετικές συνθήκες.
- IV. Υπάρχει πιθανότητα πτώχευσης ή οικονομικής αναδιοργάνωσης του πιστούχου.
- V. Στοιχεία τα οποία δείχνουν, από την ημερομηνία αρχικής καταχώρησης των δανείων αυτών και ύστερα, την ύπαρξη μετρήσιμης μείωσης στις εκτιμώμενες μελλοντικές εισπράξεις μίας ομάδας δανείων, παρότι η μείωση αυτή δεν μπορεί να εντοπιστεί ακόμη, εξετάζοντας κάθε δάνειο της ομάδας ξεχωριστά, περιλαμβάνοντας:
  - Δυσμενείς μεταβολές στο καθεστώς αποπληρωμής των υπολοίπων των πιστούχων της ομάδας (π.χ. αύξηση του αριθμού των καθυστερημένων πληρωμών λόγω προβλημάτων του κλάδου), ή
  - Οικονομικές συνθήκες σε εθνική ή τοπική κλίμακα, που σχετίζονται με καθυστερήσεις στην εξυπηρέτηση των δανείων της ομάδας (π.χ. αύξηση του ποσοστού ανεργίας σε μία γεωγραφική περιοχή πιστούχων, μείωση της αξίας των ακινήτων που έχουν ληφθεί ως εξασφαλίσεις στην ίδια περιοχή, ή δυσμενείς αλλαγές στις συνθήκες λειτουργίας ενός κλάδου, οι οποίες επηρεάζουν τους πιστούχους που περιλαμβάνονται στη συγκεκριμένη ομάδα).

Η εκτίμηση της ύπαρξης απομείωσης διενεργείται σε επίπεδο πιστούχου, για τις χορηγήσεις που ο Όμιλος θεωρεί σημαντικές και για αυτές που δεν θεωρεί σημαντικές σε επίπεδο πιστούχου ή ομάδας πιστούχων. Οι χορηγήσεις που έχουν αξιολογηθεί σε επίπεδο πιστούχου και για τις οποίες δεν υπήρξαν ενδείξεις απομείωσης, σημαντικές ή όχι, κατατάσσονται σε ομάδες δανείων με παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου και αξιολογούνται σε συλλογική βάση. Οι χορηγήσεις που έχουν αξιολογηθεί σε επίπεδο πιστούχου και για τις οποίες έχει αναγνωρισθεί απομείωση αξίας δεν περιλαμβάνονται σε ομάδες δανείων και συνεπώς δεν αξιολογούνται σε συλλογική βάση.

Για το σκοπό εκτίμησης της απομείωσης αξίας σε συλλογική βάση, οι χορηγήσεις ομαδοποιούνται σύμφωνα με παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου (π.χ. σύμφωνα με κριτήρια αξιολόγησης του Ομίλου τα οποία λαμβάνουν υπόψη τη φύση του χρηματοοικονομικού στοιχείου, τον κλάδο όπου ανήκει, τη γεωγραφική περιοχή, το είδος εξασφάλισης και άλλους σχετικούς παράγοντες).

Αυτά τα χαρακτηριστικά σχετίζονται με την εκτίμηση των μελλοντικών ταμειακών ροών για ομάδες τέτοιων δανείων, υποδηλώνοντας τη δυνατότητα του οφειλέτη να αποπληρώσει όλες τις ληξιπρόθεσμες οφειλές σύμφωνα με τους συμβατικούς όρους των υπό αξιολόγηση χρηματοοικονομικών στοιχείων.

Οι μελλοντικές ταμειακές ροές μίας ομάδας δανείων που εξετάζονται συλλογικά για απομείωση αξίας, εκτιμώνται στη βάση των συμβατικών ταμειακών ροών των στοιχείων ενεργητικού του Ομίλου και σύμφωνα με ιστορικότητα απωλειών για περιουσιακά στοιχεία με χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου παρόμοια με αυτά για τον Όμιλο. Τα ιστορικά δεδομένα ζημιών προσαρμόζονται σύμφωνα με τις τρέχουσες παρατηρήσεις, έτσι ώστε να αντανακλούν τις τρέχουσες συνθήκες οι οποίες δεν επηρέασαν την περίοδο στην οποία αναφέρονται τα ιστορικά δεδομένα ζημιών και παράλληλα, για να αφαιρέσουν τις επιδράσεις συνθηκών της ιστορικής περιόδου που δεν υφίστανται σήμερα.

Οι εκτιμήσεις για τις μεταβολές στις μελλοντικές ταμειακές ροές ομάδων δανείων πρέπει να αντανακλούν και να είναι ευθέως ανάλογες με τις μεταβολές στα δεδομένα από περίοδο σε περίοδο (για παράδειγμα, μεταβολές στους δείκτες ανεργίας, στο επίπεδο των τιμών, στην κανονικότητα ή μη των αποπληρωμών ή οποιοδήποτε άλλο παράγοντες είναι ενδεικτικοί μεταβολών στην πιθανότητα απωλειών για τον Όμιλο, καθώς και το ύψος αυτών των μεταβολών).

Η μεθοδολογία και οι παραδοχές που χρησιμοποιούνται για την εκτίμηση των μελλοντικών ταμειακών ροών επανεξετάζονται τακτικά από τον Όμιλο. Όταν ένα δάνειο θεωρείται ανείσπρακτο, διαγράφεται έναντι της σχετικής πρόβλεψης για απομείωση αξίας δανείων. Τέτοια δάνεια διαγράφονται μετά το πέρας όλων των απαραίτητων διαδικασιών και εφόσον το ποσό της ζημιάς έχει προσδιοριστεί.

Αν σε μεταγενέστερη περίοδο το ποσό της σχηματιζόμενης πρόβλεψης μειωθεί και η μείωση σχετίζεται με αντικειμενικά γεγονότα που συνέβησαν μετά το σχηματισμό της πρόβλεψης, όπως για παράδειγμα βελτίωση της πιστοληπτικής ικανότητας του πιστούχου, τότε η πρόβλεψη μειώνεται και η διαφορά καταχωρείται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Τα δάνεια και οι λοιπές χορηγήσεις αποαναγνωρίζονται όταν παύει να είναι εφικτή η λήψη των ταμειακών ροών ή όταν ο Όμιλος έχει μεταφέρει κατά το μεγαλύτερο μέρος όλους τους κινδύνους και τα οφέλη σε τρίτους.

Τα δάνεια τα οποία είτε σε συλλογική βάση είτε σε επίπεδο πιστούχου λόγω σημαντικότητας, εξετάζονται για μόνιμη απομείωση και των οποίων οι όροι της σύμβασης έχουν επανεξεταστεί, δεν θεωρούνται πλέον ληξιπρόθεσμα αλλά αντιμετωπίζονται ως ενήμερα δάνεια.

2.13 Άυλα στοιχεία ενεργητικού

2.13α Υπεραξία

Η υπεραξία αντιπροσωπεύει το ποσό που καταβάλλει ο Όμιλος σε σχέση με την αναλογούσα εύλογη αξία της καθαρής θέσης της εξαγοραζόμενης θυγατρικής κατά την ημερομηνία εξαγοράς. Οι υπεραξίες που έχουν προκύψει από εξαγορά επιχειρήσεων πριν από την 1η Ιανουαρίου 2004 καταχωρήθηκαν αφαιρετικά των ιδίων κεφαλαίων (σύμφωνα με το ΔΠΧΠ 1). Η θετική υπεραξία που προκύπτει από την εξαγορά επιχείρησης μετά την 1η Ιανουαρίου 2004, αναγνωρίζεται στο κόστος ως άυλο πάγιο στοιχείο του ενεργητικού και εξετάζεται σε κάθε χρήση για απομείωση αξίας. Σε περίπτωση πώλησης θυγατρικής εταιρείας, στο κέρδος ή τη ζημιά από την πώληση συμπεριλαμβάνεται και το ποσό της υπεραξίας που σχετίζεται με την πωληθείσα θυγατρική.

Κατά τη διαδικασία ελέγχου απομείωσης της αξίας της, η υπεραξία κατανέμεται σε Μονάδες Δημιουργίας Ταμειακών Ροών (Μ.Δ.Τ.Ρ.).

Όταν σε μια Μ.Δ.Τ.Ρ. προκύψει ζημιά λόγω μείωσης της αξίας της, η ζημιά αυτή καταρχήν μειώνει το ποσό της υπεραξίας που έχει καταμετρηθεί στη μονάδα αυτή και εν συνεχεία, μειώνει αναλογικά την αξία των στοιχείων ενεργητικού που συνθέτουν, μαζί με την υπεραξία, τη Μ.Δ.Τ.Ρ. Αντιστροφή της υπεραξίας απαγορεύεται σύμφωνα με τις διατάξεις του ΔΛΠ 36. Οι Μ.Δ.Τ.Ρ. παρουσιάζονται στη γνωστοποίηση για τους επιχειρηματικούς τομείς (γνωστοποίηση 5).

Σε περίπτωση που η προκύπτουσα υπεραξία είναι αρνητική, τότε γίνεται επανεκτίμηση της καθαρής θέσης της θυγατρικής και εάν η υπεραξία συνεχίζει να είναι αρνητική, τότε καταχωρείται ως έσοδο στα αποτελέσματα χρήσεως.

2.13β Λογισμικό

Η δαπάνη για αγορά λογισμικού, το οποίο θα επιφέρει μελλοντικά οικονομικά οφέλη στον Όμιλο, καταχωρείται ως άυλο στοιχείο του ενεργητικού. Η συντήρηση των προγραμμάτων λογισμικού αναγνωρίζεται ως έξοδο όταν πραγματοποιείται η δαπάνη.

Αντίθετα, οι δαπάνες που βελτιώνουν ή επιμηκύνουν την απόδοση των προγραμμάτων λογισμικού πέραν των αρχικών τεχνικών προδιαγραφών, ή αντίστοιχα τα έξοδα μετατροπής λογισμικού ενσωματώνονται στο κόστος κτήσεως του άυλου παγίου με απαραίτητη προϋπόθεση να μπορούν να μετρηθούν με αξιοπιστία. Το λογισμικό αποσβένεται στις περισσότερες περιπτώσεις σε 3-4 χρόνια, με εξαίρεση το λογισμικό κεντρικών μηχανογραφικών εφαρμογών η ωφέλιμη ζωή των οποίων εξετάζεται κατά περίπτωση.

2.13γ Λοιπά άυλα στοιχεία ενεργητικού

Ένα άυλο περιουσιακό στοιχείο ενεργητικού αναγνωρίζεται όταν αναμένεται να προκύψουν μελλοντικές οικονομικές ωφέλειες από τη χρήση του. Στο κόστος του άυλου περιουσιακού στοιχείου συμπεριλαμβάνεται και κάθε άμεσο κόστος που απαιτείται για τη δημιουργία, την παραγωγή και την προετοιμασία για τη σωστή λειτουργία του. Παραδείγματα κόστους είναι:

- (α) το κόστος προσωπικού το οποίο είναι δυνατόν να εξακριβωθεί και να αποδοθεί άμεσα στο συγκεκριμένο άυλο στοιχείο.
- (β) οι αμοιβές εξωτερικών συνεργατών που αφορούν τη δημιουργία του άυλου περιουσιακού στοιχείου.

Τα λοιπά άυλα στοιχεία ενεργητικού περιλαμβάνουν άυλα στοιχεία ενεργητικού που αναγνωρίστηκαν κατά τον επιμερισμό του κόστους εξαγοράς νέων θυγατρικών εταιρειών. Τα λοιπά άυλα στοιχεία δύναται να περιλαμβάνουν πελατολόγιο, δίκτυο καταστημάτων και εμπορικά σήματα. Τα λοιπά άυλα στοιχεία ενεργητικού αποσβένονται, με τη σταθερή μέθοδο απόσβεσης, ανάλογα με την εκτίμηση των ετών της ωφέλιμης ζωής τους και ελέγχονται για τυχόν απομείωση αξίας σε ετήσια βάση.

Τόσο τα λοιπά άυλα στοιχεία ενεργητικού όσο και το λογισμικό εξετάζονται για τυχόν απομείωση όταν τα γεγονότα ή οι μεταβολές των συνθηκών υποδεικνύουν ότι η λογιστική τους αξία μπορεί να μην είναι ανακτήσιμη. Όπου η ανακτήσιμη αξία είναι μικρότερη της λογιστικής αξίας του, τα άυλα περιουσιακά στοιχεία και το λογισμικό απομειώνονται στο ανακτήσιμο ποσό.

Σε κάθε ημερομηνία Ισολογισμού εξετάζονται και γίνονται τυχόν προσαρμογές στην ωφέλιμη ζωή των άυλων παγίων.

2.14 Ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια στοιχεία

Τα ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια στοιχεία αποτιμώνται στο ιστορικό κόστος μείον τις συσσωρευμένες αποσβέσεις και τις συσσωρευμένες απομειώσεις αξίας. Στο ιστορικό κόστος περιλαμβάνονται δαπάνες που συνδέονται άμεσα με την αγορά των ενσώματων στοιχείων. Τα ενσώματα πάγια στοιχεία εξετάζονται για τυχόν απομείωση αξίας όταν γεγονότα ή αλλαγές στις συνθήκες παρέχουν ενδείξεις ότι η λογιστική αξία ενδέχεται να μην είναι ανακτήσιμη. Η λογιστική αξία ενός ενσώματου παγίου στοιχείου μειώνεται στην ανακτήσιμη αξία όταν η λογιστική αξία είναι μεγαλύτερη από την εκτιμώμενη ανακτήσιμη αξία. Η ανακτήσιμη αξία είναι η μεγαλύτερη μεταξύ της εύλογης αξίας του ενσώματου παγίου στοιχείου μείον τις δαπάνες για την πώλησή του και της αξίας λόγω χρήσης (value in use).

Ο Όμιλος εφαρμόζει την εναλλακτική μέθοδο του ΔΛΠ 23 «Κόστος Δανεισμού», σύμφωνα με την οποία το κόστος δανεισμού, όταν πληρούνται οι προϋποθέσεις του ΔΛΠ 23 (το κόστος δανεισμού να σχετίζεται άμεσα με την απόκτηση, κατασκευή ή παραγωγή ενός περιουσιακού στοιχείου που απαιτεί σημαντική χρονική περίοδο προετοιμασίας για τη χρήση για την οποία προορίζεται ή για την πώλησή του), μεταφέρεται σε αύξηση του κόστους του σχετικού περιουσιακού στοιχείου.

Οι μεταγενέστερες δαπάνες συμπεριλαμβάνονται στην αξία του παγίου, ή αναγνωρίζονται ως ξεχωριστό πάγιο ανάλογα με την περίπτωση, μόνο όταν πιθανολογείται ότι μελλοντικά οικονομικά οφέλη θα εισρεύσουν στον Όμιλο και οι δαπάνες αυτές μπορούν να αποτιμηθούν αξιόπιστα. Όλες οι υπόλοιπες δαπάνες επισκευών και συντηρήσεων καταχωρούνται στα αποτελέσματα κατά τη χρήση στην οποία πραγματοποιούνται.

Τα οικόπεδα δεν αποσβένονται. Οι αποσβέσεις υπολογίζονται χρησιμοποιώντας την ευθεία μέθοδο, με βάση την εκτιμώμενη ωφέλιμη ζωή των ενσώματων παγίων ως εξής:

- Hardware υπολογιστών: 3-5 χρόνια
- Βελτιώσεις επί μισθωμένων ακινήτων: χαμηλότερη διάρκεια μεταξύ ωφέλιμης ζωής και της διάρκειας μίσθωσης
- Λοιπός εξοπλισμός και έπιπλα: 5-10 χρόνια
- Μεταφορικά μέσα: 6-9 χρόνια
- Ιδιοχρησιμοποιούμενα κτίρια: 25-50 χρόνια

Σε κάθε ημερομηνία Ισολογισμού εξετάζονται και γίνονται τυχόν προσαρμογές τόσο στην ωφέλιμη ζωή των ενσώματων παγίων όσο και στην υπολειμματική αξία τους. Τα κέρδη ή οι ζημιές από εκποιήσεις παγίων περιλαμβάνονται στα αποτελέσματα χρήσης και προσδιορίζονται από τη διαφορά μεταξύ της τιμής πώλησης και της αναπόσβεστης αξίας του παγίου.

Το εύρος της ωφέλιμης ζωής στις περισσότερες των περιπτώσεων ακολουθεί τα αποδεκτά έτη ωφέλιμης ζωής σύμφωνα και με το φορολογικό νόμο.

2.15 Επενδύσεις σε ακίνητα

Τα ακίνητα που κατέχονται με σκοπό τη μακροπρόθεσμη εκμίσθωση ή την απόκτηση υπεραξίας ή και τα δύο, και τα οποία δεν μισθώνονται στην Τράπεζα ή σε θυγατρικές εταιρείες του Ομίλου, κατατάσσονται ως επενδύσεις σε ακίνητα. Οι επενδύσεις σε ακίνητα περιλαμβάνουν οικόπεδα, κτίρια, οικόπεδα και κτίρια λειτουργικής μίσθωσης, καθώς και κτίρια χρηματοδοτικής μίσθωσης.

Τα ακίνητα λειτουργικών μισθώσεων κατηγοριοποιούνται και λογιστικοποιούνται ως επενδύσεις σε ακίνητα, όταν πληρείται ο ορισμός των επενδύσεων σε ακίνητα.

Οι επενδύσεις σε ακίνητα καταχωρούνται αρχικά στο κόστος, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών εξόδων συναλλαγής.

Μετά την αρχική καταχώριση, οι επενδύσεις σε ακίνητα καταχωρούνται στην εύλογη αξία, όπως αυτή εκτιμάται από ανεξάρτητο εκτιμητή. Η εύλογη αξία προσδιορίζεται από τις αγοραίες τιμές ή αναπροσαρμόζεται, αν κρίνεται απαραίτητο, αναλόγως της φύσης, της τοποθεσίας και της κατάστασης του συγκεκριμένου παγίου. Εάν η πληροφόρηση για τις εύλογες αξίες δεν είναι διαθέσιμη, χρησιμοποιούνται μέθοδοι, όπως:

i. Μέθοδος συγκριτική ή στοιχείων κτηματαγοράς: Με αυτήν η αξία που δίδεται στο προς εκτίμηση ακίνητο προσδιορίζεται κατόπιν σύγκρισης των αξιών ακινήτων με ομοειδή χαρακτηριστικά.

ii. Μέθοδος εναπομένουσας αξίας: Η μέθοδος αυτή εφαρμόζεται κυρίως για τον υπολογισμό της αξίας γηπέδων κατάλληλων για αξιοποίηση ή ακινήτων που χρήζουν ανακαίνισης. Υπολογίζονται η αξία του τελικού προϊόντος της ανάπτυξης από την οποία αφαιρείται το κόστος της ανάπτυξης, καθώς και το προσδοκώμενο κέρδος. Το αποτέλεσμα της αφαίρεσης αυτής αποτελεί την εναπομένουσα αξία του ακινήτου. Με την εφαρμογή του τύπου της προεξόφλησης επί της εναπομένουσας αξίας βρίσκεται η παρούσα αξία του προς εκτίμηση ακινήτου.

iii. Μέθοδος υπολειμματικού κόστους αντικατάστασης: Σύμφωνα με αυτή τη μέθοδο υπολογίζεται η τρέχουσα αξία της γης και στη συνέχεια υπολογίζεται η αξία για την κατασκευή των κτισμάτων ως νέων. Εφαρμόζεται συντελεστής απόσβεσης με βάση τον οποίο απομειώνεται η αξία κατασκευής των κτισμάτων ως νέων. Οι δύο αξίες, δηλαδή η αξία γης και η αναπόσβεστη αξία κτισμάτων, προστίθενται και προκύπτει η τρέχουσα αξία του ακινήτου.

iv. Επενδυτική μέθοδος: Ο σκοπός της μεθόδου αυτής είναι να υπολογίσει την κεφαλαιακή αξία του δικαιώματος που έχει ένας επενδυτής να λαμβάνει κάποιο ετήσιο εισόδημα από ένα συγκεκριμένο ακίνητο.

Αυτές οι μέθοδοι επανεξετάζονται ετησίως από εξωτερικούς ανεξάρτητους εκτιμητές. Οι επενδύσεις σε ακίνητα που υπόκεινται σε βελτιώσεις για συνέχιση της χρήσης τους ως επενδύσεις σε ακίνητα ή για τις οποίες η αγορά είναι λιγότερο ενεργή, εξακολουθούν να αποτιμώνται σε εύλογες αξίες. Οι εύλογες αξίες των επενδύσεων σε ακίνητα αντανακλούν εισοδήματα από τρέχουσες μισθώσεις, καθώς και παραδοχές για μελλοντικές μισθώσεις, λαμβάνοντας υπόψη τις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς. Οι εύλογες αξίες αντανακλούν επίσης, οποιοσδήποτε εκροές αναμένονται για τις επενδύσεις σε ακίνητα.

Μερικές από αυτές τις εκροές καταχωρούνται στις υποχρεώσεις, συμπεριλαμβανομένων των υποχρεώσεων από χρηματοδοτικές μισθώσεις οικοπέδων και κτιρίων που κατατάσσονται στις επενδύσεις σε ακίνητα.

Μεταγενέστερες δαπάνες καταχωρούνται στην λογιστική αξία, μόνο όταν είναι πιθανό ότι μελλοντικά οικονομικά οφέλη τα οποία σχετίζονται με το πάγιο θα εισρεύσουν στον Όμιλο και το κόστος του παγίου μπορεί να αποτιμηθεί αξιόπιστα. Όλες οι άλλες δαπάνες βελτίωσης και συντήρησης καταχωρούνται στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά την διάρκεια της περιόδου στην οποία πραγματοποιούνται.

Μεταβολές στην εύλογη αξία καταχωρούνται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Εάν μία επένδυση σε ακίνητο μετατραπεί σε ιδιοχρησιμοποιούμενη, τότε κατηγοριοποιείται στα ενσώματα πάγια και η εύλογη αξία της κατά την ημερομηνία της αλλαγής, θεωρείται ως το νέο κόστος.

Τα ακίνητα που κατασκευάζονται ή αναπτύσσονται για μελλοντική χρήση ως επενδύσεις σε ακίνητα κατατάσσονται στα ενσώματα πάγια και καταχωρούνται στο κόστος μέχρι να ολοκληρωθεί η κατασκευή/ ανάπτυξη, οπότε και αλλάζουν κατηγορία και λογιστικοποιούνται ως επενδύσεις σε ακίνητα. Στην περίπτωση που ενσώματα πάγια αλλάζουν κατηγορία και εντάσσονται στις επενδύσεις σε ακίνητα, επειδή η χρήση τους άλλαξε, οποιαδήποτε αλλαγή μεταξύ λογιστικής και εύλογης αξίας κατά την ημερομηνία της μεταφοράς καταχωρείται στα ίδια κεφάλαια, στο αποθεματικό αναπροσαρμογής παγίων, σύμφωνα με το ΔΛΠ 16. Στην περίπτωση όμως που κέρδος από αποτίμηση στην εύλογη αξία αντιλογίζει προηγούμενη απομείωση αξίας, το κέρδος καταχωρείται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Οι επενδύσεις σε ακίνητα που διακρατούνται για πώληση χωρίς να υπόκεινται σε βελτιώσεις, εντάσσονται στα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία που κατέχονται για πώληση, σύμφωνα με το ΔΠΧΠ 5.

2.16 Πάγια διακρατούμενα προς πώληση

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται πάγια στοιχεία ενεργητικού τα οποία θα πωληθούν εντός 12 μηνών και το κόστος τους θα ανακτηθεί από την πώλησή τους. Τα πάγια διακρατούμενα προς πώληση, με βάση το ΔΠΧΠ 5 "Πάγια στοιχεία Ενεργητικού διακρατούμενα για πώληση και μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες", αποτιμώνται στη χαμηλότερη τιμή μεταξύ λογιστικής και εύλογης αξίας (αφαιρουμένων των εξόδων για την πώλησή τους). Τα πάγια της κατηγορίας αυτής δεν αποσβένονται. Κέρδη/ ζημιές από την πώληση των διακρατούμενων προς πώληση παγίων αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα.

2.17 Ακίνητα ως στοιχεία κυκλοφορούντος ενεργητικού

Τα ακίνητα ως στοιχεία κυκλοφορούντος ενεργητικού αφορούν ακίνητα της Τράπεζας που έχουν αποκτηθεί από πλειστηριασμούς που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις του ΔΛΠ 40, καθώς και ακίνητα των θυγατρικών της τα οποία πωλούνται σταδιακά ως μέρος των δραστηριοτήτων τους. Τα ακίνητα αυτά λογιστικοποιούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του ΔΛΠ 2 ως αποθέματα και αποτιμώνται στην χαμηλότερη τιμή μεταξύ κόστους κτήσης και καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας. Το κόστος κτήσης των ακινήτων των θυγατρικών καθορίζεται σύμφωνα με τη μέθοδο του μέσου σταθμικού κόστους, εξαιρώντας το κόστος δανεισμού. Η καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία είναι η εκτιμώμενη τιμή πώλησης μείον τα έξοδα πώλησης.

2.18 Μισθωμένα πάγια

A. Ο Όμιλος είναι ο μισθωτής

Οι πληρωμές που πραγματοποιούνται για συμβάσεις λειτουργικών μισθώσεων καταχωρούνται στην κατάσταση αποτελεσμάτων στη διάρκεια της λειτουργικής μίσθωσης.

Στην περίπτωση που ο Όμιλος είναι μισθωτής παγίων μέσω χρηματοδοτικής μίσθωσης, τα μισθωμένα αυτά πάγια αναγνωρίζονται ως ενσώματα πάγια και η αντίστοιχη υποχρέωση για καταβολή των μισθωμάτων ως στοιχείο του παθητικού.

Τα ενσώματα μισθωμένα πάγια αρχικά καταχωρούνται στη μικρότερη αξία μεταξύ της εύλογης αξίας του μισθωμένου παγίου και της παρούσας αξίας των μελλοντικών μισθωμάτων. Τα μισθωμένα πάγια αποσβένονται στην ωφέλιμη ζωή του παγίου, εάν είναι μεγαλύτερη από τη διάρκεια της μίσθωσης, μόνο στην περίπτωση όπου εκτιμάται ότι τα μισθωμένα πάγια θα έρθουν στην κυριότητα του Ομίλου στο τέλος της μίσθωσης. Κάθε πληρωμή μισθώματος διαχωρίζεται σε κεφάλαιο και τόκο. Το ποσό του μισθώματος που αφορά κεφάλαιο μειώνει την υποχρέωση, ενώ ο τόκος επιβαρύνει την Κατάσταση Αποτελεσμάτων.

B. Ο Όμιλος είναι ο εκμισθωτής

Στις περιπτώσεις που ο Όμιλος εκμισθώνει ενσώματα πάγια για τα οποία συνάπτει συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης, η παρούσα αξία των καταβληθέντων μισθωμάτων, καταχωρείται ως απαίτηση. Η διαφορά μεταξύ της συνολικής απαίτησης και της παρούσας αξίας της απαίτησης καταχωρείται ως μη δεδουλευμένο χρηματοοικονομικό έσοδο.

Σε περίπτωση που ο Όμιλος μισθώνει πάγια σε τρίτους με συμβάσεις λειτουργικής μίσθωσης, τότε τα πάγια αυτά εμφανίζονται και αποτιμώνται στις οικονομικές καταστάσεις όπως και τα λοιπά πάγια της ίδιας κατηγορίας. Τα έσοδα μισθωμάτων του Ομίλου αναγνωρίζονται κατά τη διάρκεια της μίσθωσης.

2.19 Ταμείο και χρηματικά διαθέσιμα

Το ταμείο και τα χρηματικά διαθέσιμα εμπεριέχουν υπόλοιπα με ληκτότητα μικρότερη των τριών μηνών από την ημέρα απόκτησής τους όπως: μετρητά, χρηματικά διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα, έντοκα γραμμάτια, ομόλογα και απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων. Οι υποχρεωτικές καταθέσεις στην Κεντρική Τράπεζα δεν είναι διαθέσιμες για χρήση καθημερινών δραστηριοτήτων από την Τράπεζα, συνεπώς δεν συμπεριλαμβάνονται στα υπόλοιπα με ληκτότητα μικρότερη των τριών μηνών.

2.20 Προβλέψεις

Οι προβλέψεις για δαπάνες αναδιοργάνωσης και νομικές υποθέσεις καταχωρούνται όταν: α) ο Όμιλος έχει μία παρούσα υποχρέωση (νομική ή τεκμαιρόμενη) ως αποτέλεσμα γεγονότων του παρελθόντος, β) το ενδεχόμενο ότι μια εκροή πόρων θα απαιτηθεί για το διακανονισμό της υποχρέωσης είναι περισσότερο πιθανό απ' ό,τι το ενδεχόμενο να μην απαιτηθεί και γ) το ποσό της υποχρέωσης μπορεί να εκτιμηθεί αξιόπιστα.

Όταν υπάρχει ένας αριθμός όμοιων υποχρεώσεων, η πιθανότητα ότι μία εκροή θα απαιτηθεί για διακανονισμό καθορίζεται λαμβάνοντας υπόψη την κατηγορία των υποχρεώσεων, ως ένα σύνολο. Η πρόβλεψη καταχωρείται, ακόμα και αν η πιθανότητα εκροής για μία υποχρέωση από το σύνολο των υποχρεώσεων είναι μικρή.

Οι προβλέψεις προσμετρώνται στην παρούσα αξία των δαπανών που αναμένεται να απαιτηθούν για τον διακανονισμό της υποχρέωσης, χρησιμοποιώντας ένα επιτόκιο που αντανάκλα τις τρέχουσες εκτιμήσεις της αγοράς για τη διαχρονική αξία του χρήματος και τους συναφείς με την υποχρέωση κινδύνους. Η αύξηση της πρόβλεψης λόγω της παρόδου του χρόνου καταχωρείται ως έξοδο τόκων.

2.21 Συμβόλαια χρηματοοικονομικών εγγυήσεων

Τα συμβόλαια χρηματοοικονομικών εγγυήσεων είναι συμβόλαια τα οποία απαιτούν από τον εκδότη να κάνει συγκεκριμένες πληρωμές προς αποζημίωση του κομιστή για ζημία που έχει υποστεί, επειδή ένας συγκεκριμένος χρεώστης αδυνατεί να προβεί σε πληρωμές όταν πρέπει, σύμφωνα με τους όρους ενός πιστωτικού μέσου. Τέτοια συμβόλαια χρηματοοικονομικών εγγυήσεων δίνονται σε τράπεζες, χρηματοοικονομικά ιδρύματα και άλλους φορείς για λογαριασμό πελατών, ώστε να διασφαλίζονται δάνεια, υπεραναλήψεις και άλλες τραπεζικές εργασίες.

Τα συμβόλαια χρηματοοικονομικών εγγυήσεων καταχωρούνται αρχικά στην εύλογη αξία στις οικονομικές καταστάσεις, την ημέρα που δόθηκε η εγγύηση. Μετά την αρχική καταχώρηση, οι υποχρεώσεις της Τράπεζας στο πλαίσιο τέτοιων συμβολαίων καταχωρούνται στη μεγαλύτερη αξία μεταξύ (α) της αρχικής, μείον τις υπολογισμένες αποσβέσεις, ώστε να αναγνωριστεί με την ευθεία μέθοδο στην κατάσταση αποτελεσμάτων το έσοδο από προμήθειες που έχει καταστεί δεδουλευμένο στη διάρκεια του συμβολαίου και (β) της βέλτιστης εκτίμησης της απαιτούμενης δαπάνης για το διακανονισμό τυχόν χρηματοοικονομικής υποχρέωσης κατά την ημερομηνία του Ισολογισμού. Οι εκτιμήσεις αυτές βασίζονται στην εμπειρία και την κρίση της Διοίκησης από παρόμοιες πράξεις στο παρελθόν και το ιστορικό προηγούμενων ζημιών. Οποιαδήποτε μεταβολή σε υποχρέωση που σχετίζεται με εγγυήσεις, μεταφέρεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

2.22 Παροχές σε εργαζομένους

A. Υποχρεώσεις για συνταξιοδότηση

Τα προγράμματα συνταξιοδότησης που υιοθετούνται από τον Όμιλο χρηματοδοτούνται μέσω πληρωμών σε ασφαλιστικές εταιρίες ή σε κοινωνικά ασφαλιστικά ιδρύματα.

Οι υποχρεώσεις του Ομίλου για συνταξιοδότηση αφορούν συμμετοχή τόσο σε προγράμματα καθορισμένων εισφορών όσο και σε προγράμματα καθορισμένων παροχών.

Τα προγράμματα καθορισμένων εισφορών περιλαμβάνουν την καταβολή εισφορών σε Κρατικά Ταμεία (πχ Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων), με αποτέλεσμα να μην ανακύπτει νομική υποχρέωση του Ομίλου σε περίπτωση που το Κρατικό Ταμείο αδυνατεί να καταβάλλει σύνταξη στον ασφαλιζόμενο. Οι εργοδοτικές εισφορές που καταβάλλονται σε ετήσια βάση περιλαμβάνονται στις δαπάνες προσωπικού και επιβαρύνουν αντίστοιχα την κατάσταση αποτελεσμάτων.

Τα προγράμματα καθορισμένων παροχών είναι προγράμματα συνταξιοδότησης με βάση τα οποία καταβάλλεται στον εργαζόμενο σύνταξη ανάλογα με τα χρόνια προϋπηρεσίας, την ηλικία και το μισθό. Η διαφορά με τα προγράμματα καθορισμένων εισφορών είναι ότι ο εργοδότης φέρει την ευθύνη για την καταβολή των συμφωνημένων παροχών στον εργαζόμενο σε περίπτωση μη εκπλήρωσης των υποχρεώσεων από τα ασφαλιστικά ταμεία-οργανισμούς.

Η υποχρέωση που καταχωρείται στον Ισολογισμό σχετικά με προγράμματα καθορισμένων παροχών είναι η παρούσα αξία της υποχρέωσης για προγράμματα καθορισμένων παροχών κατά την ημερομηνία του Ισολογισμού μείον την εύλογη αξία των περιουσιακών στοιχείων του προγράμματος μαζί με αναλογιστικά κέρδη ή αναλογιστικές ζημιές που δεν αναγνωρίστηκαν και το κόστος προϋπηρεσίας.

Τα αναλογιστικά κέρδη και ζημιές που προκύπτουν από αναπροσαρμογές βάσει ιστορικών στοιχείων και από μεταβολές στις αναλογιστικές παραδοχές, χρεώνονται ή πιστώνονται στα αποτελέσματα κατά το ποσό που αντιστοιχεί στη μέση εναπομένουσα διάρκεια της εργασιακής σχέσης. Η υποχρέωση των καθορισμένων παροχών υπολογίζεται ετησίως από ανεξάρτητους αναλογιστές με τη μέθοδο "προβλεπόμενη πιστωτική μονάδα υποχρέωσης" (projected unit credit method). Το κόστος προϋπηρεσίας καταχωρείται απευθείας στα αποτελέσματα, εκτός εάν οι αλλαγές στα προγράμματα συνταξιοδότησης είναι υπό προϋποθέσεις και αφορούν υπαλλήλους που θα παραμείνουν στην υπηρεσία για συγκεκριμένη χρονική περίοδο (την περίοδο ωρίμανσης). Σε αυτήν την περίπτωση, το κόστος παρελθουσών υπηρεσιών αναγνωρίζεται σύμφωνα με τη σταθερή μέθοδο με βάση τη διάρκεια της περιόδου ωρίμανσης.

Αναλογιστικά κέρδη και ζημιές

Ο Όμιλος επέλεξε να χρησιμοποιήσει τον «Κανόνα Περιθωρίου του 10%» για τα κέρδη/ ζημιές και να αναγνωρίζει τα καθαρά σωρευτικά αναλογιστικά κέρδη/ ζημιές τα οποία υπερέβησαν το μεγαλύτερο από: α) το 10% της καθαρής παρούσας αξίας της υποχρέωσης του προγράμματος καθορισμένων παροχών και β) το 10% της εύλογης αξίας των στοιχείων ενεργητικού του προγράμματος.

Β. Λοιπά προγράμματα μετά την συνταξιοδότηση

Ο Όμιλος παρέχει μετά-συνταξιοδοτικά προγράμματα στους συνταξιοδοτούμενους υπαλλήλους. Η θεμελίωση δικαιώματος συμμετοχής σε αυτά τα προγράμματα, βασίζεται συνήθως στα χρόνια προϋπηρεσίας του υπαλλήλου μέχρι την συνταξιοδότησή του και στη συμπλήρωση ενός κατώτερου αριθμού ετών προϋπηρεσίας.

Τα αναμενόμενα κόστη αυτών των προγραμμάτων συσσωρεύονται κατά την περίοδο παροχής υπηρεσιών του υπαλλήλου, χρησιμοποιώντας μεθοδολογία παρόμοια με αυτή που χρησιμοποιείται στα προγράμματα καθορισμένων παροχών. Αυτές οι υποχρεώσεις αποτιμώνται σε ετήσια βάση από ανεξάρτητους αναλογιστές.

Γ. Προγράμματα διάθεσης μετοχών

Η εύλογη αξία των λαμβανόμενων υπηρεσιών των εργαζομένων σε αντάλλαγμα για τη χορήγηση των δικαιωμάτων του προγράμματος διάθεσης μετοχών καταχωρείται ως έξοδο. Το συνολικό ποσό που εξοδοποιείται κατά την διάρκεια της περιόδου κατοχύρωσης προσδιορίζεται με βάση την εύλογη αξία των δικαιωμάτων που χορηγούνται, εξαιρώντας την επίδραση προϋποθέσεων κατοχύρωσης που δεν στηρίζονται σε δεδομένα της αγοράς (για παράδειγμα, στόχοι κερδοφορίας και μεγέθυνσης πωλήσεων).

Οι προϋποθέσεις κατοχύρωσης που δεν στηρίζονται σε δεδομένα της αγοράς συμπεριλαμβάνονται σε παραδοχές αναφορικά με τον αριθμό των δικαιωμάτων που αναμένεται ότι θα εξασκηθούν. Σε κάθε ημερομηνία Ισολογισμού, ο Όμιλος αναθεωρεί τον αριθμό των δικαιωμάτων που αναμένεται ότι θα εξασκηθούν. Η επίδραση της αναθεώρησης των αρχικών εκτιμήσεων, εάν υπάρχουν, αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων και αντίστοιχη προσαρμογή διενεργείται στα ίδια κεφάλαια για την εναπομένουσα περίοδο κατοχύρωσης.

Το ποσό που εισπράττεται από την έκδοση νέων μετοχών, μετά από την αφαίρεση των άμεσα συσχετιζόμενων εξόδων συναλλαγών, αυξάνει το μετοχικό κεφάλαιο και τη διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο όταν τα δικαιώματα εξασκούνται.

2.23 Φόρος Εισοδήματος και αναβαλλόμενοι φόροι

Οι αναβαλλόμενοι φόροι υπολογίζονται με βάση τη μέθοδο της πλήρους υποχρέωσης (liability method) για όλες τις προσωρινές διαφορές οι οποίες προκύπτουν από τις φορολογικές βάσεις των στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων και των αντίστοιχων λογιστικών αξιών τους. Οι αναβαλλόμενοι φόροι καθορίζονται με τη χρήση των ισχύοντων φορολογικών συντελεστών ή των φορολογικών συντελεστών που τίθενται σε ισχύ κατά την ημερομηνία Ισολογισμού και αναμένεται να εφαρμοστούν κατά την ημερομηνία κατά την οποία η αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση θα χρησιμοποιηθεί και η αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση θα τακτοποιηθεί.

Οι βασικές προσωρινές διαφορές προκύπτουν από τις αποσβέσεις των ενσώματων ακινητοποιήσεων, την αναγνώριση προμηθειών με βάση το πραγματικό επιτόκιο, τις διαφορές κατά την αποτίμηση των χρεογράφων μεταξύ της λογιστικής (αποτιμήσεις βάσει Δ.Λ.Π.) και φορολογικής βάσης, την επανεκτίμηση των διαφόρων στοιχείων ενεργητικού (όπως των επενδύσεων σε ακίνητα), την αναγνώριση της υποχρέωσης από παροχές σε εργαζομένους σύμφωνα με το ΔΛΠ 19. Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις αναγνωρίζονται μόνο στο βαθμό που θεωρείται πιθανή η αναγνώρισή τους στο μέλλον.

Ο αναβαλλόμενος φόρος που προκύπτει από τις μεταβολές στην τρέχουσα αξία των χρεογράφων του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου, καθώς και των σχέσεων αντιστάθμισης κινδύνων ταμειακών ροών, ο οποίος αρχικά χρεώνεται ή πιστώνεται απευθείας στα ίδια κεφάλαια, μεταγενέστερα μεταφέρεται από τα Ίδια Κεφάλαια στα αποτελέσματα χρήσης μαζί με το αναβαλλόμενο κέρδος ή ζημιά.

Ο φόρος εισοδήματος, με βάση τον ισχύοντα φορολογικό συντελεστή, αναγνωρίζεται ως έξοδο στην τρέχουσα χρήση. Οι φορολογικές ζημιές, αναγνωρίζονται ως στοιχείο ενεργητικού αν είναι πιθανόν ότι τα μελλοντικά φορολογητέα κέρδη θα μπορέσουν να χρησιμοποιηθούν για τον συμψηφισμό τους. Ο Όμιλος συμψηφίζει τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις μόνο όταν πληρούνται οι σχετικές προϋποθέσεις από το ΔΛΠ 12.

2.24 Υποχρεώσεις από δανειακά κεφάλαια

Υποχρεώσεις από έκδοση πιστωτικών τίτλων, υβριδικών κεφαλαίων και λοιπών δανειακών κεφαλαίων λογιστικοποιούνται αρχικά, σύμφωνα με τις διατάξεις του ΔΛΠ 39, στην εύλογη αξία τους (έσοδο από την έκδοσή τους μείον το κόστος έκδοσης). Στη συνέχεια, απεικονίζονται στο αποσβέσιμο κόστος. Όποια διαφορά μεταξύ του εσόδου από την έκδοση (μείον το κόστος έκδοσης) και της αξίας αποπληρωμής αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα για όλη τη διάρκεια των δανειακών κεφαλαίων χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου. Οι υποχρεώσεις από δανειακά κεφάλαια του Ομίλου περιλαμβάνουν: μεσοπρόθεσμους τίτλους (EMTN), βραχυπρόθεσμους τίτλους (ECP), ομόλογα ΕΤΒΑ, ομολογιακά δάνεια από τιτλοποίηση στεγαστικών και επιχειρηματικών δανείων, υβριδικά κεφάλαια, κεφάλαια μειωμένης εξασφάλισης και λοιπούς τίτλους.

Οι προνομιούχες μετοχές, οι οποίες φέρουν υποχρεωτική καταβολή μερίσματος ή είναι εξαγοράσιμες σε μια συγκεκριμένη ημερομηνία κατά την επιλογή του μετόχου, καταχωρούνται ως χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις στα λοιπά δανειακά κεφάλαια. Τα μερίσματα από αυτές τις προνομιούχες μετοχές, καταχωρούνται στα αποτελέσματα ως έξοδο τόκου με βάση το αποσβέσιμο κόστος με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου.

Το τμήμα της εύλογης αξίας που αντιστοιχεί στην υποχρέωση ενός μετατρέψιμου σε μετοχές ομολόγου καθορίζεται από το τρέχον επιτόκιο ενός ισότιμου μη μετατρέψιμου ομολόγου. Το ποσό αυτό καταχωρείται ως υποχρέωση με βάση το αποσβέσιμο κόστος έως ότου μετατραπεί ή λήξει. Το υπολειπόμενο μέρος της εύλογης αυτής αξίας κατανέμεται στο δικαίωμα μετατροπής, το οποίο συμπεριλαμβάνεται στα Ίδια Κεφάλαια, καθαρό από φόρους.

Εάν ο Όμιλος εξαγοράσει τα δανειακά κεφάλαια που έχει εκδώσει, τότε τα δανειακά αυτά κεφάλαια αποαναγνωρίζονται από τον Ισολογισμό και η διαφορά μεταξύ της ιστορικής αξίας της υποχρέωσης και της αναμενόμενης εκταμίευσης καταχωρείται στα αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων.

2.25 Τιτλοποιήσεις

Ο Όμιλος τιτλοποιεί περιουσιακά στοιχεία ενεργητικού. Τα στοιχεία αυτά αγοράζονται από τις εταιρείες ειδικού σκοπού οι οποίες εν συνεχεία εκδίδουν ομόλογα σε επενδυτές. Ο Όμιλος ενοποιεί τις εταιρείες ειδικού σκοπού εάν ασκεί έλεγχο. Στην περίπτωση αυτή, τα ομόλογα που εκδίδονται για το σκοπό της τιτλοποίησης περιουσιακών στοιχείων ενεργητικού εμφανίζονται στον Ισολογισμό στο αναπόσβεστο κόστος τους.

2.26 Μετοχικό κεφάλαιο

α) Οι κοινές μετοχές καταχωρούνται στα ίδια κεφάλαια. Τα έξοδα αύξησεως κεφαλαίου μειώνουν τη διαφορά υπέρ το άρτιο.

β) Μερίσματα: Τα μερίσματα που αναλογούν στις κοινές μετοχές, αναγνωρίζονται ως υποχρέωση κατά την περίοδο στην οποία εγκρίνονται από την Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Τράπεζας. Τυχόν προμερίσματα αναγνωρίζονται αφαιρετικά στα ίδια κεφάλαια της Τράπεζας όταν εγκριθούν από το Διοικητικό Συμβούλιο.

γ) Το κόστος απόκτησης ιδίων μετοχών, συμπεριλαμβανομένων των διαφόρων εξόδων απόκτησής τους, εμφανίζεται αφαιρετικά των Ίδιων Κεφαλαίων μέχρι την ακύρωσή ή την πώλησή τους. Τα κέρδη/ ζημιές από την πώληση των ιδίων μετοχών καταχωρούνται απ'ευθείας στα Ίδια Κεφάλαια.

2.27 Συναλλαγές συνδεδεμένων μερών

Τα συνδεδεμένα μέρη περιλαμβάνουν α) Μέλη Δ.Σ. και Διοίκησης της Τράπεζας, β) Μέλη Δ.Σ / Διοίκησης των σημαντικότερων θυγατρικών του Ομίλου, γ) Συγγενείς πρώτου βαθμού (σύζυγοι, τέκνα, κ.α.) και οικονομικά εξαρτώμενα μέλη των μελών Δ.Σ. και Διοίκησης, δ) εταιρείες οι οποίες συναλλάσσονται με τον Όμιλο της Τράπεζας Πειραιώς, εφόσον η συνολική συμμετοχή σε αυτές (μελών Δ.Σ. και Διοίκησης, καθώς και των εξαρτώμενων/ πλησιέστερων μελών τους) υπερβαίνει αθροιστικά το 20%. Συναλλαγές παρόμοιας φύσεως γνωστοποιούνται συγκεντρωτικά. Όλες οι συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη είναι αντικειμενικές και διενεργούνται σύμφωνα με τις εγκεκριμένες χρηματοδοτικές διαδικασίες και πολιτικές της Τράπεζας.

2.28 Σύνταξη οικονομικών αναφορών ανά τομέα δραστηριότητας

Κριτήριο για τον καθορισμό του πρωτεύοντα/ δευτερεύοντα τομέα δραστηριότητας αποτέλεσαν οι κίνδυνοι και τα οφέλη των εσόδων του Ομίλου. Έτσι, οι επιχειρηματικοί τομείς καθορίστηκαν ως πρωτεύοντες, ενώ οι γεωγραφικοί τομείς ως δευτερεύοντες. Ο Όμιλος δραστηριοποιείται σε 4 κύριους τομείς: Λιανική Τραπεζική, Τραπεζική Μεγάλων Επιχειρήσεων, Επενδυτική Τραπεζική, Διαχείριση Κεφαλαίων & Treasury. Ο Όμιλος στον καθορισμό των τομέων έχει εφαρμόσει το όριο του 10% επί των ενοποιημένων κερδών ή του ενοποιημένου ενεργητικού. Το σύνολο των παρουσιαζόμενων τομέων συνιστά παραπάνω από το 75% του συνόλου των εσόδων του Ομίλου.

2.29 Συμψηφισμός χρηματοοικονομικών μέσων

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και οι υποχρεώσεις συμψηφίζονται και το καθαρό ποσό καταχωρείται στον Ισολογισμό, όταν υπάρχει νόμιμο δικαίωμα συμψηφισμού των καταχωρημένων ποσών και υπάρχει η πρόθεση να διακανονιστεί το καθαρό ποσό ή να αναγνωριστεί ταυτόχρονα μια απαίτηση και μια υποχρέωση.

2.30 Συγκριτικά στοιχεία και στρογγυλοποιήσεις

Στις περιπτώσεις που κρίθηκε απαραίτητο, τα συγκριτικά στοιχεία των προηγούμενων χρήσεων αναμορφώθηκαν για να καταστούν ομοειδή με τα στοιχεία της τρέχουσας χρήσης. Διαφορές που παρουσιάζονται μεταξύ των ποσών στις οικονομικές καταστάσεις και των αντίστοιχων ποσών στις σημειώσεις επί των οικονομικών καταστάσεων οφείλονται σε στρογγυλοποιήσεις.

3 Διαχείριση Χρηματοοικονομικών Κινδύνων

Πλαίσιο Διαχείρισης Κινδύνων

Η επιχειρηματική λειτουργία του Ομίλου είναι αλληλένδετη με την ανάληψη χρηματοοικονομικών κινδύνων. Η Διοίκηση έχοντας ως γνώμονα τη διατήρηση της σταθερότητας και της συνέχειας των εργασιών της έχει ως στόχο υψηλής προτεραιότητας την εφαρμογή και τη διαρκή εξέλιξη ενός αποτελεσματικού πλαισίου διαχείρισης κινδύνων για την ελαχιστοποίηση των ενδεχόμενων αρνητικών συνεπειών τους στα οικονομικά αποτελέσματα του Ομίλου.

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας έχει τη συνολική ευθύνη για την ανάπτυξη και την επίβλεψη του πλαισίου διαχείρισης κινδύνων. Μεριμνώντας για την κάλυψη όλων των μορφών κινδύνου, την έγκαιρη και εξειδικευμένη αντιμετώπισή τους, καθώς και τον απαιτούμενο συντονισμό, το Διοικητικό Συμβούλιο έχει ορίσει την Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων (ΕΔΚ) ως υπεύθυνη για την εφαρμογή και την εποπτεία τόσο των αρχών όσο και της πολιτικής διαχείρισης χρηματοοικονομικών κινδύνων. Η ΕΔΚ συνεδριάζει τουλάχιστον σε τριμηνιαία βάση και αναφέρεται στο Διοικητικό Συμβούλιο για τις δραστηριότητές της.

Τόσο οι αρχές όσο και η υφιστάμενη πολιτική διαχείρισης κινδύνων έχουν δημιουργηθεί για τον έγκαιρο εντοπισμό και την ανάλυση των κινδύνων στους οποίους είναι εκτεθειμένος ο Όμιλος, για τη θέσπιση κατάλληλων ορίων και συστημάτων ελέγχου, καθώς επίσης και για τη συστηματική παρακολούθηση των κινδύνων και την τήρηση των θεσπισμένων ορίων. Ο Όμιλος επανεξετάζει σε ετήσια βάση την επάρκεια και την αποτελεσματικότητα του πλαισίου διαχείρισης κινδύνων έτσι ώστε να ανταποκρίνεται στη δυναμική των αγορών, σε μεταβολές στα προσφερόμενα προϊόντα και στις ενδεδειγμένες διεθνείς πρακτικές.

Στον Όμιλο Πειραιώς λειτουργεί ο Τομέας Διαχείρισης Κινδύνων Ομίλου, ο οποίος έχει την εκτελεστική ευθύνη για το σχεδιασμό, την εξειδίκευση και την υλοποίηση του πλαισίου διαχείρισης κινδύνων σύμφωνα με τις κατευθύνσεις της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου. Ο Τομέας αποτελείται από τη Διεύθυνση Διαχείρισης Πιστωτικού Κινδύνου & Κεφαλαιακής Διαχείρισης Ομίλου και τη Διεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνου Αγοράς & Λειτουργικού Κινδύνου Ομίλου. Οι δραστηριότητες του υπόκεινται στον ανεξάρτητο έλεγχο της μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου, η οποία αξιολογεί την επάρκεια και την αποτελεσματικότητα των εφαρμοζόμενων διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων.

Ο Όμιλος παρακολουθεί σε συστηματική βάση τους ακόλουθους κινδύνους οι οποίοι προκύπτουν από τη χρήση πιστωτικών και χρηματοοικονομικών προϊόντων: πιστωτικός κίνδυνος, κίνδυνος αγοράς, κίνδυνος ρευστότητας και λειτουργικός κίνδυνος.

3.1 Πιστωτικός κίνδυνος

Η τραπεζική δραστηριότητα και η κερδοφορία του Ομίλου είναι συνυφασμένες με την ανάληψη πιστωτικού κινδύνου. Πιστωτικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος πραγματοποίησης χρηματοοικονομικής ζημιάς για τον Όμιλο, ο οποίος απορρέει από το ενδεχόμενο αδυναμίας των αντισυμβαλλομένων να εκπληρώσουν τις συμβατικές/ συναλλακτικές τους υποχρεώσεις. Αποτελεί την πιο σημαντική πηγή κινδύνου για τον Όμιλο και για τον λόγο αυτό η αποτελεσματική παρακολούθηση και διαχείριση του αποτελεί πρωταρχικό μέλημα της Διοίκησης. Η συνολική έκθεση του Ομίλου στον πιστωτικό κίνδυνο προέρχεται κατά κύριο λόγο από τα εγκεκριμένα πιστωτικά όρια και τις πιστοδοτήσεις της Επιχειρηματικής και της Ιδιωτικής Πίστης, από τις επενδυτικές και συναλλακτικές δραστηριότητες του Ομίλου, από πράξεις διαπραγμάτευσης στις αγορές παραγώγων, καθώς επίσης και από το διακανονισμό χρεογράφων. Ο βαθμός του κινδύνου που εμπεριέχεται σε κάθε πιστωτικό άνοιγμα εξαρτάται από πολλούς παράγοντες, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται οι γενικότερες συνθήκες της οικονομίας και της αγοράς, η χρηματοοικονομική θέση των οφειλετών, το ύψος, το είδος και η διάρκεια των ανοιγμάτων, καθώς και η ύπαρξη καλυμμάτων και εξασφαλίσεων.

Η εφαρμογή της πιστωτικής πολιτικής η οποία περιγράφει τις αρχές διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου στον Όμιλο, διασφαλίζει την ενιαία και αποτελεσματική αντιμετώπιση του πιστωτικού κινδύνου. Στον Όμιλο της Τράπεζας Πειραιώς εφαρμόζεται ενιαία πολιτική και πρακτική αναφορικά με τις μεθόδους αξιολόγησης και τις διαδικασίες έγκρισης, ανανέωσης και παρακολούθησης των πιστοδοτήσεων. Όλα τα πιστοδοτικά όρια αναθεωρούνται ή/ και ανανεώνονται τουλάχιστον μια φορά το χρόνο, ενώ τα αρμόδια εγκριτικά κλιμάκια καθορίζονται με βάση το ύψος και την κατηγορία του συνολικού πιστωτικού κινδύνου που αναλαμβάνει ο Όμιλος για κάθε οφειλέτη ή ομάδα οφειλετών που σχετίζονται μεταξύ τους.

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας έχει αναθέσει την εκτελεστική ευθύνη για τη διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου στην Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων Ομίλου, η οποία παρακολουθεί και αξιολογεί τον πιστωτικό κίνδυνο που συνδέεται με τις καθημερινές δραστηριότητες του Ομίλου, ενώ επιβλέπει παράλληλα και τον έλεγχο της ορθής εφαρμογής και της λειτουργικότητας των πολιτικών διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου. Στον Τομέα Διαχείρισης Κινδύνων Ομίλου λειτουργεί ξεχωριστή Διεύθυνση Διαχείρισης Πιστωτικού Κινδύνου και Κεφαλαιακής Διαχείρισης με αντικείμενο τη διαρκή παρακολούθηση, τον έλεγχο και τη μέτρηση του πιστωτικού κινδύνου των ανοιγμάτων του Ομίλου έναντι επιχειρήσεων, Ιδιωτών, Πιστωτικών Ιδρυμάτων και Κεντρικών Κυβερνήσεων, καθώς και του αναλαμβανόμενου πιστωτικού κινδύνου σε επίπεδο Ομίλου του αντισυμβαλλόμενου προϊόντων κεφαλαιαγορών & χρηματαγορών.

3.1.1 Μέτρηση πιστωτικού κινδύνου

Κεντρική θέση στο πλαίσιο διαχείρισης κινδύνων του Ομίλου κατέχει η αξιόπιστη μέτρηση του πιστωτικού κινδύνου. Η διαρκής ανάπτυξη υποδομών, συστημάτων και μεθοδολογιών για την ποσοτικοποίηση και την αξιολόγηση του πιστωτικού κινδύνου αποτελεί βασική προϋπόθεση για την έγκαιρη και αποτελεσματική υποστήριξη της Διοίκησης και των επιχειρηματικών μονάδων σχετικά με τη λήψη αποφάσεων, τον καθορισμό πολιτικών και την εκπλήρωση των εποπτικών απαιτήσεων.

α) Δάνεια και απαιτήσεις

Για τη μέτρηση του πιστωτικού κινδύνου που ενέχεται στα δάνεια και τις απαιτήσεις του Ομίλου σε επίπεδο αντισυμβαλλόμενου: (i) αξιολογείται συστηματικά η πιστοληπτική ικανότητα του πελάτη και εκτιμάται το ενδεχόμενο αθέτησης των συμβατικών του υποχρεώσεων, (ii) παρακολουθείται το ύψος της τρέχουσας έκθεσης του Ομίλου στον πιστωτικό κίνδυνο που προκύπτει από το άνοιγμα και (iii) εκτιμάται με βάση τα υφιστάμενα καλύμματα και εξασφαλίσεις το πιθανό ποσοστό ανάκτησης το οποίο ενδέχεται να εισπράξει ο Όμιλος στην περίπτωση που ο πιστούχος αθετήσει τις υποχρεώσεις του. Και οι τρεις αυτές συνιστώσες μέτρησης του πιστωτικού κινδύνου είναι ενσωματωμένες στις καθημερινές λειτουργικές δραστηριότητες του Ομίλου.

(i) Συστηματική αξιολόγηση πιστοληπτικής ικανότητας πελατών και εκτίμηση ενδεχόμενης αθέτησης των συμβατικών υποχρεώσεων

Ο Όμιλος αξιολογεί την πιστοληπτική ικανότητα των αντισυμβαλλομένων και εκτιμά το ενδεχόμενο αθέτησης των συμβατικών τους υποχρεώσεων χρησιμοποιώντας υποδείγματα πιστοληπτικών διαβαθμίσεων (ratings) προσαρμοσμένα στις κατηγορίες και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των αντισυμβαλλομένων. Τα υποδείγματα αυτά έχουν αναπτυχθεί εσωτερικά και συνδυάζουν τη χρηματοοικονομική και στατιστική ανάλυση με την κρίση των αρμόδιων στελεχών, ενώ υποβάλλονται σε αξιολόγηση όπου είναι εφικτό, μέσω της αντιπαραβολής τους με εξωτερικά διαθέσιμη πληροφόρηση.

Βάσει πολιτικής, η διαβάθμιση για κάθε πιστούχο εφαρμόζεται κατά τον καθορισμό των πιστοδοτικών ορίων και ανανεώνεται συστηματικά σε ετήσια βάση. επικαιροποίηση των διαβαθμίσεων γίνεται ακόμη και στις περιπτώσεις όπου προκύπτουν νέες πληροφορίες οι οποίες μπορούν να διαφοροποιήσουν σημαντικά τον ενεχόμενο πιστωτικό κίνδυνο. Ο Όμιλος επικυρώνει τακτικά την προβλεπτική ικανότητα των υποδειγμάτων πιστοληπτικής αξιολόγησης που χρησιμοποιούνται τόσο στην Επιχειρηματική και Ιδιωτική Πίστη, εξασφαλίζοντας έτσι τη δυνατότητα ορθής απεικόνισης του ενεχόμενου πιστωτικού κινδύνου και επιτρέποντας την έγκαιρη λήψη ενεργειών για την αντιμετώπιση πιθανών προβλημάτων.

Επιχειρηματική Πίστη

Σε ό,τι αφορά στην Επιχειρηματική Πίστη, τα υποδείγματα που εφαρμόζονται διαφοροποιούνται ανάλογα με τον τύπο και το μέγεθος της επιχείρησης. Για τις μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις χρησιμοποιείται το σύστημα διαβάθμισης πιστοληπτικής ικανότητας Moody's Risk Advisor, ενώ για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις χρησιμοποιείται εσωτερικά ανεπτυγμένο σύστημα αξιολόγησης, καθώς και συστήματα scoring. Σύμφωνα με το νέο πλαίσιο εποπτείας των πιστωτικών ιδρυμάτων (Βασιλεία II), η Τράπεζα έχει αναπτύξει και εφαρμόζει διακριτά υποδείγματα πιστοληπτικής αξιολόγησης για απαιτήσεις ειδικού χαρακτήριμου (specialized lending).

Οι πιστούχοι της Επιχειρηματικής Πίστης κατηγοριοποιούνται σε δεκατέσσερις (14) διαβαθμίσεις οι οποίες αντιπροσωπεύουν διαφορετικούς βαθμούς πιστωτικού κινδύνου και συνδέονται με διαφορετικές πιθανότητες αθέτησης, επιτρέποντας έτσι την διενέργεια προβλέψεων έναντι συγκεκριμένων ανοιγμάτων. Για κάθε βαθμίδα της κλίμακας αντιστοιχεί και διαφορετική πολιτική συνεργασίας του Ομίλου με τις επιχειρήσεις-πιστούχους.

Ιδιωτική Πίστη

Σε ό,τι αφορά στις πιστοδοτήσεις ιδιωτών, ο Όμιλος δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στην εφαρμογή σύγχρονων μεθόδων μέτρησης του πιστωτικού κινδύνου, εφαρμόζει υποδείγματα αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας για τους υποψήφιους πιστούχους (application scoring), ενώ αναμένεται να αναπτύξει και να εφαρμόσει υποδείγματα σχετικά με την αξιολόγηση της συμπεριφοράς υφιστάμενων πελατών (behavior scoring) για κάθε προϊόν αλλά και σε επίπεδο πελάτη (Σχετικά υποδείγματα ήδη εφαρμόζονται στην Τράπεζα Πειραιώς).

(ii) Παρακολούθηση ύψους τρέχουσας έκθεσης πιστωτικού κινδύνου

Το ύψος της έκθεσης του Ομίλου στον πιστωτικό κίνδυνο προσμετράται, στην περίπτωση των δανείων και των απαιτήσεων, με βάση την ονομαστική τους αξία.

(iii) Ποσοστό ανάκτησης με βάση τα υφιστάμενα καλύμματα και εξασφαλίσεις

Παράλληλα με την αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας των αντισυμβαλλομένων, ο Όμιλος εκτιμά κατά τον καθορισμό/ ανανέωση των πιστοδοτικών ορίων και το ποσοστό ανάκτησης σε σχέση με το άνοιγμα (recovery rate) στην περίπτωση που οι πιστούχοι αδυνατούν να εκπληρώσουν τις συμβατικές τους υποχρεώσεις. Η εκτίμηση αυτή πραγματοποιείται με βάση το είδος της πιστοδότησης και την ύπαρξη ή όχι συνδεδεμένων καλυμμάτων και εξασφαλίσεων. Σε γενικές γραμμές, όσο χειρότερη είναι η πιστοληπτική διαβάθμιση ενός πιστούχου, τόσο μεγαλύτερο είναι το ενδεχόμενο αθέτησης των υποχρεώσεων του προς τον Όμιλο και επομένως τόσο ισχυρότερα θα πρέπει να είναι τα απαιτούμενα καλύμματα και οι εξασφαλίσεις προκειμένου το ποσοστό ανάκτησης να είναι όσο το δυνατόν μεγαλύτερο.

β) Χρεόγραφα

Για τη μέτρηση και την αξιολόγηση του πιστωτικού κινδύνου ο οποίος ενέχεται σε χρεόγραφα, χρησιμοποιούνται κατά κύριο λόγο οι διαβαθμίσεις εξωτερικών οργανισμών πιστοληπτικής αξιολόγησης, όπως για παράδειγμα εκείνες της Moody's, της Standard & Poor's ή άλλων αντίστοιχων οργανισμών. Το ύψος της έκθεσης του Ομίλου στον πιστωτικό κίνδυνο χρεογράφων και άλλων έντοκων γραμματίων προσμετράται με βάση την αγοραία αξία των ανοιγμάτων και/ ή θέσεων εντός και εκτός ισολογισμού. Οι επενδύσεις σε χρεόγραφα αποτελούν ένα μέσο διαφοροποίησης του πιστωτικού κινδύνου, ενώ παράλληλα εξασφαλίζουν μια αξιόπιστη και γρήγορα διαθέσιμη πηγή ρευστότητας για τον Όμιλο.

(γ) Ασκήσεις Προσομοίωσης Καταστάσεων Κρίσης

Οι ασκήσεις προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της μέτρησης και ποσοτικοποίησης του πιστωτικού κινδύνου στον Όμιλο, παρέχοντας εκτιμήσεις του μεγέθους των οικονομικών απωλειών που θα μπορούσαν να προκληθούν κάτω από το ενδεχόμενο ακραίων χρηματοπιστωτικών συνθηκών. Ο Όμιλος της Τράπεζας Πειραιώς, σύμφωνα με τις οδηγίες της Τράπεζας της Ελλάδος (ΠΔ/ΤΕ 2577/ 9.3.2006), διενεργεί σε συστηματική βάση ασκήσεις προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης για τον πιστωτικό κίνδυνο, τα αποτελέσματα των οποίων παρουσιάζονται και αξιολογούνται από την Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων.

Οι ασκήσεις πραγματοποιούνται από τη Διεύθυνση Διαχείρισης Πιστωτικού Κινδύνου και Κεφαλαιακής Διαχείρισης του Ομίλου. Η μεθοδολογία και οι υποθέσεις διαταραχών που εφαρμόζονται χρησιμοποιούν ως βάση τις απαιτήσεις άσκησης που πραγματοποιήθηκαν από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο για το ελληνικό τραπεζικό σύστημα στα πλαίσια του προγράμματος Financial Sector Assessment Program (FSAP), και εμπλουτίζονται επιπρόσθετα με εσωτερικά ανεπτυγμένα σενάρια και υποδείγματα προσαρμοσμένα στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κινδύνων του Ομίλου. Στο πλαίσιο των ασκήσεων αυτών, εξετάζονται τόσο τα δάνεια και οι απαιτήσεις του Ομίλου προς πιστούχους εντός και εκτός της χώρας, όσο και πιστωτικά ανοίγματα στην αγορά ομολόγων.

3.1.2 Διαχείριση ορίων κινδύνων και τεχνικές μείωσης κινδύνου

Ο Όμιλος της Τράπεζας Πειραιώς διαχειρίζεται, ελέγχει και περιορίζει το ύψος και τη συγκέντρωση του πιστωτικού κινδύνου εφαρμόζοντας σύστημα πιστοδοτικών ορίων. Τα πιστοδοτικά όρια προσδιορίζουν τη μέγιστη αποδεκτή ανάληψη κινδύνου ανά αντισυμβαλλόμενο, ανά ομάδα αντισυμβαλλομένων, ανά προϊόν, ανά τομέα δραστηριότητας και ανά χώρα. Επιπρόσθετα, όρια θεσπίζονται και εφαρμόζονται έναντι ανοιγμάτων προς πιστωτικά ιδρύματα. Η συνολική έκθεση του Ομίλου στον πιστωτικό κίνδυνο οφειλετών, συμπεριλαμβανομένων και των πιστωτικών ιδρυμάτων, ελέγχεται περαιτέρω και με την εφαρμογή υπο-ορίων, τα οποία καλύπτουν ανοίγματα εντός και εκτός ισολογισμού, καθώς επίσης και ημερήσιες θέσεις σε χρηματοοικονομικά προϊόντα του χαρτοφυλακίου συναλλαγών, όπως για παράδειγμα σε συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης συναλλαγματικών ισοτιμιών.

Για τον καθορισμό των ορίων πελατών λαμβάνονται υπόψη τυχόν καλύμματα ή εξασφαλίσεις τα οποία μειώνουν το ύψος του αναλαμβανόμενου κινδύνου. Ο Όμιλος κατατάσσει τον κίνδυνο των πιστοδοτήσεων της σε κατηγορίες κινδύνου ανάλογα με το είδος των συνδεδεμένων καλυμμάτων ή εξασφαλίσεων και τη δυνατότητα ρευστοποίησής τους. Τα ανώτατα πιστοδοτικά όρια που μπορούν να εγκριθούν ανά κατηγορία κινδύνου καθορίζονται από το Διοικητικό Συμβούλιο. Στον Όμιλο Πειραιώς καμιά πιστοδότηση δεν εγκρίνεται από ένα μόνο πρόσωπο, με εξαίρεση τα καταναλωτικά δάνεια και τις πιστωτικές κάρτες, εφόσον τηρούνται τα κριτήρια που ορίζονται στην πιστωτική πολιτική, καθώς κατά κανόνα απαιτείται η έγκριση τριών στελεχών. Ανάλογα με το ύψος του κινδύνου έχουν οριστεί εγκριτικά κλιμάκια, ο ρόλος των οποίων στη διαμόρφωση της συνολικής ποιότητας του χαρτοφυλακίου πιστοδοτήσεων του Ομίλου είναι ιδιαίτερα σημαντικός.

Τα πιστοδοτικά όρια στον Όμιλο Πειραιώς έχουν διάρκεια ισχύος μέχρι δώδεκα μήνες και υπόκεινται σε ετησία ή συχνότερη αναθεώρηση. Τα αρμόδια ή τα ανώτερα εγκριτικά κλιμάκια μπορούν όταν συντρέχουν ειδικοί λόγοι να επιλέξουν διάρκεια ισχύος των πιστοδοτικών ορίων μικρότερη των δώδεκα μηνών. Η παρακολούθηση των υπολοίπων έναντι των θεσπισμένων ορίων πραγματοποιείται σε ημερήσια βάση, ενώ τυχόν υπερβάσεις αναφέρονται και αντιμετωπίζονται εγκαίρως.

Στις παραγράφους που ακολουθούν περιγράφονται και άλλες τεχνικές οι οποίες χρησιμοποιούνται στον Όμιλο για τον έλεγχο και τον περιορισμό του πιστωτικού κινδύνου.

α) Καλύμματα και εξασφαλίσεις

Ο Όμιλος λαμβάνει καλύμματα ή/ και εξασφαλίσεις έναντι των πιστοδοτήσεων του σε πελάτες, μειώνοντας το συνολικό πιστωτικό κίνδυνο και διασφαλίζοντας την έγκαιρη αποπληρωμή των απαιτήσεων του.

Για το σκοπό αυτό, έχει προσδιορίσει και ενσωματώσει στην πιστωτική του πολιτική, κατηγορίες αποδεκτών καλυμμάτων και εξασφαλίσεων, οι κυριότερες από τις οποίες είναι οι ακόλουθες:

- Ενέχυρα επί καταθέσεων
- Εγγυητικές επιστολές τραπεζών
- Ενέχυρα επί μεριδίων μετοχικών ή μεικτών Α/Κ, μετοχών, ή ομολόγων
- Ενέχυρα επί επιταγών
- Προσημειώσεις/ υποθήκες ακινήτων
- Υποθήκες πλοίων

Η αποτίμηση των συνδεδεμένων καλυμμάτων ή/ και εξασφαλίσεων πραγματοποιείται αρχικά κατά την στιγμή της έγκρισης της πιστοδότησης με βάση την τρέχουσα ή την εύλογη αξία τους, και επανεκτιμάται σε τακτά χρονικά διαστήματα. Καλύμματα ή εξασφαλίσεις δεν λαμβάνονται γενικά έναντι ανοιγμάτων προς πιστωτικά ιδρύματα, εκτός αν πρόκειται για συμφωνίες επαναπώλησης (reverse repos) ή για άλλες δραστηριότητες δανεισμού χρεογράφων.

β) Παράγωγα

Ο Όμιλος παρακολουθεί και ελέγχει συστηματικά το ύψος και τη διάρκεια των καθαρών ανοικτών της θέσεων στην αγορά παραγώγων. Σε οποιαδήποτε στιγμή, η συνολική έκθεση του Ομίλου στον πιστωτικό κίνδυνο παραγώγων προϊόντων αντιπροσωπεύεται από την θετική αγοραία αξία των ανοικτών θέσεων, πλέον του ενδεχόμενου μελλοντικού πιστωτικού ανοίγματος. Τα πιστωτικά ανοίγματα από θέσεις στην αγορά παραγώγων αποτελούν μέρος των συνολικών πιστοδοτικών ορίων που καθορίζονται για έναν αντισυμβαλλόμενο και λαμβάνονται υπόψη κατά την εγκριτική διαδικασία. Καλύμματα ή εξασφαλίσεις δεν λαμβάνονται συνήθως έναντι ανοιγμάτων σε παράγωγα προϊόντα, εκτός από περιπτώσεις κατά τις οποίες Ο Όμιλος απαιτεί την εφαρμογή περιθωρίου ασφαλείας (margin) από τους αντισυμβαλλόμενους.

Στην Τράπεζα Πειραιώς έχουν θεσπιστεί και παρακολουθούνται συστηματικά για κάθε αντισυμβαλλόμενο, ημερήσια όρια συναλλαγών σε παράγωγα προϊόντα, τα οποία συυπολογίζονται στα συνολικά πιστοδοτικά όρια ενός αντισυμβαλλομένου.

γ) Συμψηφισμός Χρηματοοικονομικών Μέσων

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και οι υποχρεώσεις συμψηφίζονται και το καθαρό ποσό καταχωρείται στον Ισολογισμό, όταν υπάρχει νομικό δικαίωμα συμψηφισμού των καταχωρημένων ποσών και υπάρχει η πρόθεση να διακανονιστεί το καθαρό ποσό ή να αναγνωριστεί ταυτόχρονα μια απαίτηση και μια υποχρέωση.

δ) Πιστοδοτικές Δεσμεύσεις

Ο Όμιλος προβαίνει σε δεσμεύσεις πιστοδοτήσεων προς πελάτες, διασφαλίζοντας τη μελλοντική χρηματοδότησή τους όταν και εφόσον απαιτηθεί. Οι δεσμεύσεις πιστοδοτήσεων ενέχουν τον ίδιο πιστωτικό κίνδυνο με τα δάνεια και τις απαιτήσεις του Ομίλου και αφορούν κατά κύριο λόγο ενέγγυες πιστώσεις και εγγυητικές επιστολές. Η αναπομένουσα διάρκεια των πιστοδοτικών δεσμεύσεων αναλύεται και παρακολουθείται συστηματικά, καθώς σε γενικές γραμμές, δεσμεύσεις με μεγαλύτερη διάρκεια ενέχουν μεγαλύτερο βαθμό κινδύνου από εκείνες με μικρότερη διάρκεια.

3.1.3 Πολιτική απομείωσης και σχηματισμού προβλέψεων

Ο Όμιλος εξετάζει συστηματικά αν υπάρχουν βάσιμες και αντικειμενικές ενδείξεις ότι μία απαίτηση έχει υποστεί απομείωση της αξίας της. Για το σκοπό αυτό διενεργεί σε κάθε ημερομηνία σύνταξης οικονομικών καταστάσεων, έλεγχο απομείωσης της αξίας των δανείων της (impairment test) σύμφωνα με τις γενικές αρχές και τη μεθοδολογία που περιγράφονται στα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, και σχηματίζει ανάλογες προβλέψεις.

Μία απαίτηση έχει υποστεί απομείωση όταν η λογιστική της αξία είναι μεγαλύτερη από το αναμενόμενο ανακτήσιμο ποσό της. Το ανακτήσιμο ποσό προσδιορίζεται από το σύνολο της παρούσας αξίας των εισπράξεων και της παρούσας αξίας από την ρευστοποίηση τυχόν καλυμμάτων ή εξασφαλίσεων σε περίπτωση αδυναμίας του πιστούχου να αποπληρώσει το δάνειο. Όταν υπάρχουν ενδείξεις ότι ο Όμιλος δεν θα μπορέσει να εισπράξει όλα τα οφειλόμενα ποσά σύμφωνα με τους συμβατικούς όρους μιας απαίτησης, σχηματίζεται πρόβλεψη για την απομείωση της αξίας της απαίτησης. Το ποσό της πρόβλεψης είναι η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας και του ανακτήσιμου ποσού της απαίτησης.

Ο Όμιλος, σύμφωνα και με το ΔΛΠ 39, θεωρεί ως βάσιμες και αντικειμενικές ενδείξεις ότι μία απαίτηση ή μία ομάδα απαιτήσεων έχει απομειωθεί, τα κριτήρια που αναφέρονται στην ενότητα 2.12.

Η εκτίμηση ύπαρξης απομείωσης και ο σχηματισμός προβλέψεων διενεργείται εξατομικευμένα σε επίπεδο δανείου για όλες τις χορηγήσεις (τόσο της Λιανικής Τράπεζικής όσο και του επιχειρηματικού χαρτοφυλακίου) που ο Όμιλος θεωρεί σημαντικές και συλλογικά σε επίπεδο ομάδας δανείων για αυτές που θεωρεί λιγότερο σημαντικές. Η εκτίμηση για απομείωση διενεργείται συλλογικά για απαιτήσεις (χαρτοφυλάκια απαιτήσεων) με κοινά χαρακτηριστικά κινδύνου, οι οποίες σε ατομική βάση δεν θεωρούνται σημαντικές. Επίσης, συλλογικά αξιολογούνται και οι απαιτήσεις που σε ατομική βάση δεν έχουν υποστεί απομείωση.

Για τον σκοπό εκτίμησης της απομείωσης αξίας σε συλλογική βάση, τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού ομαδοποιούνται σύμφωνα με παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου (π.χ. σύμφωνα με κριτήρια αξιολόγησης του Ομίλου τα οποία λαμβάνουν υπόψη τη φύση του χρηματοοικονομικού στοιχείου, τον κλάδο όπου ανήκει, τη γεωγραφική περιοχή, το είδος εξασφάλισης και άλλους σχετικούς παράγοντες). Αυτά τα χαρακτηριστικά σχετίζονται με την εκτίμηση των μελλοντικών ταμειακών ροών για ομάδες τέτοιων στοιχείων ενεργητικού, υποδηλώνοντας τη δυνατότητα του οφειλέτη να αποπληρώσει όλες τις ληξιπρόθεσμες οφειλές σύμφωνα με τους συμβατικούς όρους των υπό αξιολόγηση χρηματοοικονομικών στοιχείων.

Οι μελλοντικές ταμειακές ροές μίας ομάδας χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού που εξετάζονται συλλογικά για απομείωση αξίας, εκτιμώνται στη βάση των συμβατικών ταμειακών ροών των στοιχείων ενεργητικού του Ομίλου και σύμφωνα με ιστορικότητα απωλειών για περιουσιακά στοιχεία με χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου παρόμοια με αυτά για τον Όμιλο. Τα ιστορικά δεδομένα ζημιών προσαρμόζονται σύμφωνα με τις τρέχουσες παρατηρήσεις, έτσι ώστε να αντανακλούν τις τρέχουσες συνθήκες οι οποίες δεν επηρέασαν την περίοδο στην οποία αναφέρονται τα ιστορικά δεδομένα ζημιών και παράλληλα, για να αφαιρέσουν τις επιδράσεις συνθηκών της ιστορικής περιόδου που δεν υφίστανται σήμερα.

Αν σε μεταγενέστερη περίοδο το ποσό της σχηματιζόμενης πρόβλεψης μειωθεί και η μείωση σχετίζεται με αντικειμενικά γεγονότα που συνέβησαν μετά το σχηματισμό της πρόβλεψης, όπως για παράδειγμα βελτίωση της πιστοληπτικής ικανότητας του πιστούχου, τότε η πρόβλεψη μειώνεται και η διαφορά καταχωρείται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Διαγραφές

Ο Όμιλος, αφού έχει εξαντλήσει όλες τις δυνατότητες τις οποίες έχει για είσπραξη πιστοδοτήσεων και υπόλοιπων απαιτήσεων και βάσιμα εκτιμά ότι αυτές είναι ανεπίδεκτες είσπραξης, προβαίνει σε διαγραφές επισφαλών απαιτήσεων έναντι των σχετικών προβλέψεων που έχουν ληφθεί για την απομείωση της αξίας τους, μετά από απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας ή των θυγατρικών της ή εξουσιοδοτημένων από αυτά οργάνων. Ο Όμιλος συνεχίζει την παρακολούθηση των απαιτήσεων που διαγράφει για τυχόν αναβίωση των δυνατοτήτων είσπραξης αυτών.

3.1.4 Μέγιστη έκθεση πιστωτικού κινδύνου πριν τον υπολογισμό των εξασφαλίσεων και άλλων μέτρων πιστωτικής προστασίας

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τη μέγιστη έκθεση πιστωτικού κινδύνου του Ομίλου την 31/12/2008 και 31/12/2007, χωρίς να συνυπολογίζονται τα καλύμματα ή άλλα μέσα πιστωτικής προστασίας. Για τα εντός ισολογισμού στοιχεία, τα πιστωτικά ανοίγματα είναι βασισμένα στη λογιστική τους αξία όπως εμφανίζονται στον Ισολογισμό.

	Μέγιστη έκθεση	
	2008	2007
Έκθεση πιστωτικού κινδύνου στοιχείων Ισολογισμού		
Έντοκα γραμμάτια και άλλα αξιόγραφα	207.023	214.819
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	2.348.289	2.611.891
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα - απαιτήσεις	366.253	83.216
Ομόλογα εμπορικού χαρτοφυλακίου	1.236.441	4.355.718
Ομόλογα αποτιμώμενα σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	82.709	508.137
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών (μετά από προβλέψεις)		
Δάνεια σε ιδιώτες		
-Στεγαστικά	6.635.531	5.727.550
-Καταναλωτικά/ προσωπικά δάνεια	4.280.950	3.595.973
-Πιστωτικές κάρτες	717.586	588.540
Δάνεια προς επιχειρήσεις		
-Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	18.310.105	13.501.823
-Μεγάλες επιχειρήσεις	8.368.497	6.874.899
Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους	527.699	-
Ομόλογα επενδυτικού χαρτοφυλακίου	4.044.641	1.214.144
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	1.002.172	959.341
Έκθεση πιστωτικού κινδύνου στοιχείων εκτός Ισολογισμού		
Εγγυητικές επιστολές	3.320.462	2.595.065
Ενέγγυες πιστώσεις	266.644	243.875
Αχρησιμοποίητα πιστωτικά όρια	12.715.181	11.756.868
Κατά την 31 Δεκεμβρίου	64.430.182	54.831.859

3.1.5 Δάνεια και απαιτήσεις

Τα δάνεια και οι απαιτήσεις κατά πελατών και πιστωτικών ιδρυμάτων συνοψίζονται ως εξής:

	31 Δεκεμβρίου 2008		31 Δεκεμβρίου 2007	
	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων
Δάνεια χωρίς απομείωση αξίας	31.113.076	2.237.629	25.634.975	2.602.997
Δάνεια και απαιτήσεις σε καθυστέρηση χωρίς απομείωση αξίας	6.749.458	110.668	4.368.721	8.894
Δάνεια και απαιτήσεις με απομείωση αξίας	1.153.121	-	701.113	-
Προ προβλέψεων	39.015.655	2.348.297	30.704.809	2.611.891
Μείον: Προβλέψεις για απομείωση αξίας	(702.987)	(8)	(416.024)	-
Μετά προβλέψεων	38.312.669	2.348.289	30.288.785	2.611.891

α) Δάνεια χωρίς απομείωση αξίας:

Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών

31 Δεκεμβρίου 2008

	Δάνεια προς ιδιώτες			Δάνεια προς επιχειρήσεις		Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών
	Πιστωτικές κάρτες	Καταναλωτικά/ προσωπικά δάνεια	Στεγαστικά	Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	Μεγάλες επιχειρήσεις	
Διαβαθμίσεις						
Ικανοποιητικής διαβάθμισης	595.573	3.419.494	5.281.379	12.183.583	6.575.056	28.055.084
Ειδικής αναφοράς	-	-	-	2.283.435	774.557	3.057.992
Σύνολο	595.573	3.419.494	5.281.379	14.467.018	7.349.613	31.113.076

31 Δεκεμβρίου 2007

	Δάνεια προς ιδιώτες			Δάνεια προς επιχειρήσεις		Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών
	Πιστωτικές κάρτες	Καταναλωτικά/ προσωπικά δάνεια	Στεγαστικά	Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	Μεγάλες επιχειρήσεις	
Διαβαθμίσεις						
Ικανοποιητικής διαβάθμισης	501.102	2.850.035	4.822.043	10.411.250	6.158.379	24.742.809
Ειδικής αναφοράς	1.469	24.121	8.589	676.936	181.051	892.166
Σύνολο	502.571	2.874.156	4.830.632	11.088.186	6.339.430	25.634.975

Στα δάνεια και απαιτήσεις χωρίς καθυστέρηση ή απομείωση αξίας περιλαμβάνονται ρυθμισμένες απαιτήσεις οι οποίες αναλύονται στον πίνακα που ακολουθεί:

	2008	2007
Δάνεια σε ιδιώτες	9.822	6.032
Δάνεια προς επιχειρήσεις	82.954	87.420
	92.777	93.452

Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται ρυθμισμένες πιστοδοτήσεις κάθε μορφής, οι οποίες είχαν παρουσιάσει αθέτηση υποχρέωσης και οι οποίες εάν δεν είχαν ρυθμιστεί θα παρουσιάζονταν στα δάνεια σε καθυστέρηση χωρίς απομείωση αξίας ή στα δάνεια με απομείωση. Μετά την πάροδο 12 μηνών από την έναρξη εξυπηρέτησης της ρύθμισης και εφόσον αυτή εξυπηρετείται κανονικά, οι απαιτήσεις αυτές αναβαθμίζονται -κατόπιν σχετικής έγκρισης- και αντιμετωπίζονται όπως οι υπόλοιπες ενήμερες πιστοδοτήσεις όσον αφορά στη διαχείρισή τους.

Δάνεια και απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων

Διαβαθμίσεις	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Εξαιρετικής σταθερότητας	1.304.093	1.898.363
Ικανοποιητικής διαβάθμισης	924.351	702.570
Ειδικής αναφοράς	9.185	2.064
Σύνολο	2.237.629	2.602.997

β) Δάνεια και απαιτήσεις σε καθυστέρηση χωρίς απομείωση αξίας:

31 Δεκεμβρίου 2008

	Δάνεια προς ιδιώτες			Δάνεια προς επιχειρήσεις		Σύνολο
	Πιστωτικές κάρτες	Καταναλωτικά/προσωπικά δάνεια	Στεγαστικά	Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	Μεγάλες επιχειρήσεις	
Σε καθυστέρηση 1 - 90 ημέρες	94.693	733.825	1.160.825	3.287.959	951.433	6.228.735
Σε καθυστέρηση 91 - 180 ημέρες	15.873	61.737	70.789	136.142	4.651	289.192
Σε καθυστέρηση > 180 ημέρες	0	0	55.480	164.513	11.539	231.532
Σύνολο	110.566	795.562	1.287.094	3.588.613	967.623	6.749.458
Εύλογη αξία εμπράγματων εξασφαλίσεων	0	128.377	1.110.917	1.941.087	576.400	3.756.781

Η εύλογη αξία των εμπράγματων εξασφαλίσεων αντικατοπτρίζει την ρευστοποιήσιμη αξία των συγκεκριμένων εξασφαλίσεων μετά την εφαρμογή ειδικών συντελεστών προσαρμογής (hair cuts) οι οποίοι προνοούνται στην πιστωτική πολιτική του Ομίλου.

Στην περίπτωση των στεγαστικών δανείων της Τράπεζας, η εύλογη αξία των εμπράγματων εξασφαλίσεων που αφορούν στεγαστικά δάνεια περιλαμβάνει μόνο ακίνητα για τα οποία η Τράπεζα έχει στην κατοχή της την πρώτη (Α') προσημείωση. Για τις περιπτώσεις όπου η αξία του ακινήτου ξεπερνά το ποσό κάλυψης του υπολοίπου του δανείου, ως εύλογη αξία των στεγαστικών δανείων λαμβάνεται υπόψη η αξία του ακινήτου μόνο μέχρι το ποσό κάλυψης του υπολοίπου.

31 Δεκεμβρίου 2007

	Δάνεια προς ιδιώτες			Δάνεια προς επιχειρήσεις		Σύνολο
	Πιστωτικές κάρτες	Καταναλωτικά/προσωπικά δάνεια	Στεγαστικά	Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	Μεγάλες επιχειρήσεις	
Σε καθυστέρηση 1 - 90 ημέρες	63.752	604.647	812.623	2.047.232	362.335	3.890.589
Σε καθυστέρηση 91 - 180 ημέρες	9.173	51.011	29.347	87.941	19.018	196.490
Σε καθυστέρηση > 180 ημέρες	4.965	32.357	30.273	147.145	66.902	281.642
Σύνολο	77.890	688.015	872.243	2.282.318	448.255	4.368.721
Εύλογη αξία εμπράγματων εξασφαλίσεων	0	76.841	779.186	822.047	103.363	1.781.437

γ) Δάνεια και απαιτήσεις με απομείωση αξίας:

31 Δεκεμβρίου 2008

	Δάνεια προς ιδιώτες			Δάνεια προς επιχειρήσεις		Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών
	Πιστωτικές κάρτες	Καταναλωτικά/προσωπικά δάνεια	Στεγαστικά	Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	Μεγάλες επιχειρήσεις	
Δάνεια με απομείωση αξίας	69.295	273.293	124.152	546.236	140.146	1.153.121
Εύλογη αξία εμπράγματων εξασφαλίσεων	0	31.297	98.069	291.186	84.848	505.400

Στο ποσό των δανείων με απομείωση αξίας της 31/12/2008 περιλαμβάνονται δάνεια ύψους € 284 εκ. τα οποία δεν εμφανίζουν καθυστέρηση άνω των 90 ημερών. Το αντίστοιχο ποσό για την 31/12/2007 ανέρχεται σε € 137 εκ.

31 Δεκεμβρίου 2007

	Δάνεια προς ιδιώτες			Δάνεια προς επιχειρήσεις		Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών
	Πιστωτικές κάρτες	Καταναλωτικά/προσωπικά δάνεια	Στεγαστικά	Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	Μεγάλες επιχειρήσεις	
Δάνεια με απομείωση αξίας	38.204	154.886	40.194	293.309	174.520	701.113
Εύλογη αξία εμπράγματων εξασφαλίσεων	0	3.966	32.274	137.446	73.345	247.031

3.1.6 Χρεωστικοί τίτλοι, έντοκα γραμμάτια και άλλα αξιόγραφα

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει ανάλυση των εντόκων γραμματίων και άλλων αξιογράφων, των χρεογράφων εμπορικού και επενδυτικού χαρτοφυλακίου, των απαιτήσεων από χρεωστικούς τίτλους και των χρηματοοικονομικών μέσων αποτιμώμενων σε εύλογες αξίες στα αποτελέσματα ανά κατηγορία πιστωτικής διαβάθμισης κατά την 31η Δεκεμβρίου 2008, σύμφωνα με τις διαβαθμίσεις της Standard & Poor's ή τα ισοδύναμά τους:

	Έντοκα γραμμάτια και άλλα αξιόγραφα	Χρεόγραφα εμπορικού χαρτοφυλακίου	Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους	Χρηματ/κά μέσα αποτιμώμενα σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσμάτων λογαριασμών	Χρεόγραφα επενδυτικού χαρτοφυλακίου	Σύνολο
AAA	-	13.400	-	1.435	170.425	185.259
AA- to AA+	-	9.753	-	-	41.529	51.282
A- to A+	-	1.143.746	318.220	81.129	3.626.452	5.169.547
Λιγότερο από A-	40.047	36.019	30.251	-	175.791	282.108
Μη διαβαθμισμένα	166.977	33.523	179.227	145	30.444	410.316
Σύνολο	207.023	1.236.441	527.699	82.708	4.044.641	6.098.513

3.1.7 Επανάκτηση καλυμμάτων

Εντός της χρήσης 2008, ο Όμιλος απέκτησε στοιχεία ενεργητικού μετά από τη μεταβίβαση της κυριότητας των καλυμμάτων απαιτήσεων του:

Κατηγορία στοιχείου ενεργητικού	2008	2007
Ακίνητα	31.573	30.204
	31.573	30.204

Τα εν λόγω στοιχεία ενεργητικού κατέχονται προσωρινά για πώληση από τον Όμιλο προς πλήρη ή μερική αποπληρωμή των απαιτήσεων από πελάτες. Συμπεριλαμβάνονται στη γραμμή του Ισολογισμού "Ακίνητα ως στοιχεία κυκλοφορούντος ενεργητικού".

3.1.8 Συγκέντρωση κινδύνου χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού με έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο

α) Γεωγραφικοί τομείς

Ο παρακάτω πίνακας αναλύει την κύρια έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο του Ομίλου σε λογιστικές αξίες, κατηγοριοποιημένη κατά γεωγραφική περιοχή την 31 Δεκεμβρίου 2008. Η έκθεση πιστωτικού κινδύνου έχει βασιστεί στη χώρα εγκατάστασης των θυγατρικών εταιρειών του Ομίλου.

	Ελλάδα	Νοτιοανατολική Ευρώπη	Υπόλοιπη Ευρώπη	ΗΠΑ	Αίγυπτος	Σύνολο
Έντοκα γραμμάτια και άλλα αξιόγραφα	-	40.047	-	-	166.977	207.023
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	2.080.048	32.273	91.756	44.160	100.052	2.348.289
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα - απαιτήσεις	356.091	10.162	-	-	-	366.253
Ομόλογα εμπορικού χαρτοφυλακίου	1.166.899	69.542	-	-	-	1.236.441
Ομόλογα αποτιμώμενα σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	82.709	-	-	-	-	82.709
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών (μετά από προβλέψεις)						
Δάνεια προς ιδιώτες						
-Στεγαστικά	5.950.843	569.505	74.950	29.353	10.880	6.635.531
-Καταναλωτικά - προσωπικά δάνεια	2.564.095	1.431.073	98.849	784	186.149	4.280.950
-Πιστωτικές κάρτες	661.789	39.460	-	-	16.337	717.586
Δάνεια προς επιχειρήσεις	18.903.509	2.762.022	4.082.133	364.550	566.388	26.678.602
Ομόλογα επενδυτικού χαρτοφυλακίου	3.809.884	61.221	69.642	86.931	16.963	4.044.641
Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους	489.961	-	37.738	-	-	527.699
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	876.784	62.117	40.298	8.593	14.379	1.002.172
Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2008	36.942.611	5.077.422	4.495.365	534.371	1.078.126	48.127.895
Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2007	32.713.282	3.735.411	2.420.160	549.877	817.320	40.236.050

β) Τομείς δραστηριότητας

Ο παρακάτω πίνακας αναλύει την κύρια έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο του Ομίλου σε λογιστικές αξίες, κατηγοριοποιημένη ανά τομέα δραστηριότητας την 31 Δεκεμβρίου 2008. Ο Όμιλος έχει καταλείψει την έκθεση σε κίνδυνο ανά κλάδο δραστηριότητας των αντισυμβαλλόμενων.

	Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα	Βιομηχανία	Κατασκευές	Διαχείριση ακινήτων	Project Finance	Εμπορικές εταιρείες	Ναυτιλία	Δημόσιος τομέας	Τουρισμός	Ενέργεια & μεταφορές	Λοιποί τομείς	Ιδιώτες	Σύνολο
Έντοκα γραμμάτια και άλλα αξιόγραφα	40.047					-		166.977					207.023
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	2.348.289					-							2.348.289
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα - απαιτήσεις	366.253					-							366.253
Ομόλογα εμπορικού χαρτοφυλακίου	193.607					-		1.042.834					1.236.441
Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους	34.856	2.881	-	-	-	-	-	318.220	-	-	171.741	-	527.699
Χρηματοπιστωτικά μέσα αποτιμώμενα σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	21	-	-	-	-	-	-	82.564	-	121	3	-	82.709
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών (μετά από προβλέψεις)													
Δάνεια προς ιδιώτες													
-Στεγαστικά	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6.635.531	6.635.531
-Καταναλωτικά - προσωπικά δάνεια	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4.280.950	4.280.950
-Πιστωτικές κάρτες	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	717.586	717.586
Δάνεια προς επιχειρήσεις	1.125.320	5.490.829	2.729.088	1.948.629	1.559.199	4.554.386	1.400.380	192.275	1.803.701	1.373.815	4.483.041	17.940	26.678.602
Ομόλογα επενδυτικού χαρτοφυλακίου	413.080	17.922	-	-	-	-	-	3.529.513	-	19.850	64.276	-	4.044.641
Λοπά στοιχεία ενεργητικού	33.558	34.470	2.538	4.063	-	34.254	-	42.988	4	77	818.716	31.503	1.002.172
Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2008	4.555.030	5.546.102	2.731.626	1.952.692	1.559.199	4.588.640	1.400.380	5.375.371	1.803.705	1.393.863	5.537.777	11.683.510	48.127.895
Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2007	3.571.988	5.176.297	2.437.673	798.267	1.555.461	3.774.909	1.105.048	5.829.889	1.238.396	647.247	4.046.403	10.054.472	40.236.050

Καθώς τα δάνεια της Διαχείρισης Ακινήτων και του Project Finance δεν είχαν παρουσιαστεί διακριτά στις οικονομικές καταστάσεις της 31/12/2007, ο Όμιλος αναμόρφωσε για λόγους συγκρισιμότητας τα υπόλοιπα ανά τομέα δραστηριότητας του 2007.

3.2 Κίνδυνος αγοράς

Ο κίνδυνος αγοράς αφορά την πιθανότητα απωλειών λόγω μεταβολής στο επίπεδο ή στη μεταβλητότητα των τιμών αγοράς, όπως είναι οι τιμές μετοχών, επιτοκίων ή συναλλαγματικών ισοτιμιών. Ο Όμιλος της Τράπεζας Πειραιώς εφαρμόζει σύγχρονες και ευρέως αποδεκτές τεχνικές για την μέτρηση του κινδύνου αγοράς, όπως αποτιμήσεις Αξίας σε Κίνδυνο (Value-at-Risk), Κερδών σε Κίνδυνο (Earnings-at-Risk) και Δεικτών Ευαισθησίας (Sensitivity Indicators).

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας έχει εγκρίνει ενιαία Πολιτική Διαχείρισης Κινδύνου Αγοράς, η οποία εφαρμόζεται στον Όμιλο από τις αρχές του 2003. Η πολιτική περιγράφει τους βασικούς ορισμούς που αφορούν την διαχείριση του κινδύνου αγοράς και καθορίζει τους ρόλους και τις ευθύνες των εμπλεκόμενων μονάδων και στελεχών. Για κάθε μονάδα του Ομίλου με δικαίωμα ανάληψης κινδύνου έχουν καθοριστεί αντίστοιχα όρια ανάληψης κινδύνου αγοράς που παρακολουθούνται σε συστηματική βάση. Τα όρια δεν καθορίζονται μόνο για στοιχεία του χαρτοφυλακίου συναλλαγών (trading book), αλλά και για τα υπόλοιπα στοιχεία ισολογισμού (banking book) των μονάδων και αναφέρονται σε αποτιμήσεις Αξίας σε Κίνδυνο (Value-at-Risk), Κερδών σε Κίνδυνο (Earnings-at-Risk) και σε Δείκτες Ευαισθησίας. Το Value at Risk υπολογίζεται στο επίπεδο του χαρτοφυλακίου συναλλαγών που αφορά τα χρηματοοικονομικά μέσα τα οποία αποτιμώνται σε τιμές αγοράς.

Η αποτίμηση Αξίας σε Κίνδυνο είναι η εκτίμηση της μέγιστης δυνητικής μείωσης (ζημίας) στην καθαρή τρέχουσα αξία ενός χαρτοφυλακίου, που μπορεί να συμβεί σε ένα καθορισμένο χρονικό διάστημα και για ένα συγκεκριμένο επίπεδο εμπιστοσύνης (confidence level). Ο Όμιλος της Τράπεζας Πειραιώς εφαρμόζει την Riskmetrics παραμετρική μέθοδο υπολογισμού Value-at-Risk, με χρονικό ορίζοντα μιας ημέρας και επίπεδο εμπιστοσύνης 99%. Η μεθοδολογία Value at Risk δεν μπορεί να καλύψει εκτίμηση οικονομικών απωλειών που μπορεί να προκύψει από εξαιρετικά ασυνήθιστες οικονομικές μεταβολές και γι' αυτό, η ανάλυση κινδύνου αγοράς συνοδεύεται από έναν αριθμό σεναρίων προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης. Τα σεναρία αυτά βασίζονται στους κύριους παράγοντες κινδύνου που μπορούν να επηρεάσουν την αξία των στοιχείων του ισολογισμού.

Ο Όμιλος εφαρμόζει πρόγραμμα εκ των υστέρων ελέγχου (back-testing) για το χαρτοφυλάκιο συναλλαγών, για τις εκτιμήσεις του μεγέθους Αξίας-σε-Κίνδυνο. Σε καθημερινή βάση συγκρίνεται η τιμή Value-at-Risk όπως αυτή υπολογίζεται, με την αντίστοιχη μεταβολή στην αξία του χαρτοφυλακίου, λόγω μεταβολής των τιμών της αγοράς.

Το χαρτοφυλάκιο συναλλαγών του Ομίλου αφορά θέσεις σε ομόλογα, συνάλλαγμα, θέσεις σε μετοχές, θέσεις σε χρηματιστηριακά και εξωχρηματιστηριακά παράγωγα.

Η τιμή Value-at-Risk στις 31/12/2008 ήταν για το σύνολο του χαρτοφυλακίου συναλλαγών του Ομίλου € 5,46 εκατ. Η εκτίμηση αυτή αναλύεται σε € 2,09 εκατ. τιμή Value-at-Risk για τον επιτοκιακό κίνδυνο, € 4,27 εκατ. τιμή Value-at-Risk για τον χρηματιστηριακό κίνδυνο, € 2,64 εκατ., τιμή Value-at-Risk για τον συναλλαγματικό κίνδυνο και € 0,11 εκατ. τιμή Value at Risk για τον κίνδυνο εμπορευμάτων. Με τη διάρθρωση του χαρτοφυλακίου συναλλαγών στις 31/12/2008, επιτυγχάνεται μείωση € 3,65 εκατ. στην συνολική τιμή Value-at-Risk, λόγω του βαθμού διαφοροποίησης του χαρτοφυλακίου. Κατά το 2008 σημειώθηκε μείωση στο VaR του χαρτοφυλακίου συναλλαγών του Ομίλου λόγω της μείωσης των μετοχών στο χαρτοφυλάκιο συναλλαγών και στο χαρτοφυλάκιο διαθέσιμο προς πώληση (οι εισηγμένες μετοχές του χαρτοφυλακίου διαθέσιμο προς πώληση συμπεριλαμβάνονται για σκοπούς υπολογισμού VaR στο χαρτοφυλάκιο συναλλαγών).

Αντίστοιχα, η τιμή Value-at-Risk στις 31/12/2007 ήταν για το σύνολο του χαρτοφυλακίου συναλλαγών € 6,49 εκατ. Η εκτίμηση αυτή αναλύεται σε € 1,08 εκατ. τιμή Value-at-Risk για τον επιτοκιακό κίνδυνο, € 6,69 εκατ. τιμή Value-at-Risk για τον χρηματιστηριακό κίνδυνο και € 0,18 εκατ. τιμή Value-at-Risk για το συναλλαγματικό κίνδυνο. Με τη διάρθρωση του χαρτοφυλακίου συναλλαγών στις 31/12/2007, επιτυγχάνεται μείωση € 1,46 εκατ. στη συνολική τιμή Value-at-Risk, λόγω του βαθμού διαφοροποίησης του χαρτοφυλακίου.

Τα παραπάνω συνοψίζονται στον ακόλουθο πίνακα (ποσά σε ευρώ εκατ.):

	Χαρτοφυλάκιο Συναλλαγών Ομίλου Συνολικό VaR	VAR Επιτοκιακός κίνδυνος	VAR Κίνδυνος Μετοχών	VAR Συναλλαγματικός Κίνδυνος	VAR Κίνδυνος Εμπορευμάτων	Μείωση λόγω διαφοροποίησης χαρτοφυλακίου
31/12/2008	5,46	2,09	4,27	2,64	0,11	-3,65
31/12/2007	6,49	1,08	6,69	0,18	0,00	-1,46

3.3 Κίνδυνος συναλλάγματος

Ο Όμιλος εκτίθεται στις επιδράσεις της μεταβολής των ισοτιμιών των διαφόρων νομισμάτων που επηρεάζουν την χρηματοοικονομική του θέση και τις ταμειακές του ροές. Η Διοίκηση θέτει όρια στην έκθεση του Ομίλου στις μεταβολές του συναλλάγματος τα οποία παρακολουθούνται καθημερινά. Ο παρακάτω πίνακας συνοψίζει την συναλλαγματική έκθεση του Ομίλου την 31/12/2008. Παρουσιάζονται τα στοιχεία ενεργητικού και οι υποχρεώσεις ανά νόμισμα σε λογιστικές αξίες, ενώ δεν περιλαμβάνονται οι αντισταθμιστικές θέσεις σε παράγωγα οι οποίες μειώνουν σημαντικά τον αναλαμβανόμενο κίνδυνο:

	EUR	USD	GBP	JPY	CHF	Λοιπά Νομίσματα	Σύνολο
Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2008							
Κίνδυνος συναλλάγματος στοιχείων ενεργητικού							
Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	3.247.721	96.940	7.193	8.174	4.363	376.317	3.740.708
Έντοκα γραμμάτια και άλλα αξιόγραφα	-	-	-	-	-	207.023	207.023
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	1.217.437	1.056.216	4.183	5.394	29.775	35.284	2.348.289
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα - απαιτήσεις	127.206	110.199	165	109.788	11.005	7.890	366.253
Χρεόγραφα εμπορικού χαρτοφυλακίου	1.232.003	8.110	-	-	-	60.406	1.300.519
Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους	489.961	37.738	-	-	-	-	527.699
Χρηματοπιστωτικά μέσα αποτιμώμενα σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	68.504	0	-	20.720	-	-	89.224
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών (μετά από προβλέψεις)	30.566.908	3.182.380	94.772	170.803	2.688.352	1.609.453	38.312.669
Χρεόγραφα επενδυτικού χαρτοφυλακίου	3.920.781	219.269	-	-	-	108.048	4.248.097
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	904.783	26.934	(244)	1.445	5.084	64.171	1.002.172
Σύνολο χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού (Α)	41.775.304	4.737.784	106.070	316.323	2.738.579	2.468.592	52.142.652
Κίνδυνος συναλλάγματος υποχρεώσεων							
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	11.807.607	2.069.812	23.227	17.481	25.618	178.128	14.121.872
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα - υποχρεώσεις	121.245	127.607	-	98.859	12.290	9.691	369.692
Υποχρεώσεις προς πελάτες	19.530.100	2.906.127	171.924	3.800.064	15.391	1.957.211	28.380.817
Πιστωτικοί τίτλοι σε κυκλοφορία	6.441.351	27.480	311	-	-	19.083	6.488.225
Υβριδικά και λοιπά δανειακά κεφάλαια	963.745	3.657	-	-	-	-	967.403
Λοιπές υποχρεώσεις	833.299	65.134	(11.156)	35.419	29.671	107.850	1.060.218
Σύνολο υποχρεώσεων (Β)	39.697.347	5.199.817	184.307	3.951.823	82.971	2.271.964	51.388.228
Καθαρή χρηματοοικονομική θέση στοιχείων ενεργητικού - υποχρεώσεων (Α-Β)	2.077.957	(462.033)	(78.237)	(3.635.500)	2.655.609	196.628	754.425
Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2007							
Σύνολο χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού	36.478.489	3.011.365	95.611	184.332	1.781.152	2.407.333	43.958.282
Σύνολο χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων	34.618.368	4.275.045	333.554	1.121.105	143.338	2.220.792	42.712.202
Καθαρή θέση χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού - υποχρεώσεων	1.860.121	(1.263.680)	(237.943)	(936.773)	1.637.814	186.541	1.246.080

3.4 Κίνδυνος επιτοκίου

Ο Επιτοκιακός Κίνδυνος ορίζεται ως ο κίνδυνος μίας αρνητικής επίπτωσης στην οικονομική θέση του Ομίλου, εξαιτίας της έκθεσής του σε μεταβολές στις αγορές επιτοκίων. Η αποδοχή αυτού του είδους κινδύνου θεωρείται ένα αναπόσπαστο κομμάτι των τραπεζικών εργασιών και μπορεί να αποτελέσει μία σημαντική πηγή κερδοφορίας και αύξησης της αξίας του Ομίλου. Παρόλα αυτά, υψηλά επίπεδα επιτοκιακού κινδύνου ενδέχεται να επηρεάσουν δυσμενώς τα κέρδη του Ομίλου.

Αλλαγές στις τιμές των επιτοκίων επηρεάζουν τα αποτελέσματα του Ομίλου, μεταβάλλοντας το καθαρό επιτοκιακό αποτέλεσμα, καθώς και την αξία άλλων εσόδων ή εξόδων ευαίσθητων σε μεταβολές επιτοκίων. Οι μεταβολές των επιτοκίων επηρεάζουν επίσης την αξία των στοιχείων ενεργητικού και των υποχρεώσεων, αφού η παρούσα αξία μελλοντικών χρηματοροών (και σε ορισμένες περιπτώσεις οι ίδιες οι χρηματοροές) μεταβάλλεται όταν τα επιτόκια αλλάζουν. Συνεπώς, μία αποτελεσματική διαδικασία διαχείρισης κινδύνων, η οποία εκτιμά, παρακολουθεί και συντελεί στην διατήρηση του επιτοκιακού κινδύνου μέσα σε αποδεκτά όρια (μέσω αποτελεσματικής αντιστάθμισης, όπου αυτή κρίνεται απαραίτητη), είναι επιτακτική για την οικονομική ασφάλεια του Ομίλου.

Ο Όμιλος Τράπεζας Πειραιώς εφαρμόζει πολιτική διαχείρισης επιτοκιακού κινδύνου που υιοθετεί τεχνικές αποτιμήσεων που βασίζονται στην Ανάλυση Επιτοκιακού Ανοίγματος (Interest Rate Gap Analysis).

Σύμφωνα με αυτήν, τα στοιχεία απαιτήσεων και υποχρεώσεων, κατανέμονται σε χρονικές περιόδους ανάλογα με την εναπομένουσα διάρκεια μέχρι την λήξη τους (περίπτωση στοιχείων σταθερού επιτοκίου), ή σύμφωνα με την ημερομηνία του επόμενου επαναπροσδιορισμού του επιτοκίου τους (περίπτωση στοιχείων κυμαινόμενου επιτοκίου).

Η θετική εύλογη αξία των παραγώγων έχει συμπεριληφθεί στα "Λοιπά στοιχεία ενεργητικού", στη στήλη "Άτοκα", ενώ στην ίδια στήλη αντίστοιχα, η αρνητική δίκαιη αξία των παραγώγων έχει συμπεριληφθεί στις "Λοιπές υποχρεώσεις".

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει το βαθμό έκθεσης του Ομίλου στον επιτοκιακό κίνδυνο, σύμφωνα με την Ανάλυση Επιτοκιακού Ανοίγματος. Σε περιπτώσεις όπου για οποιοδήποτε απαιτήσεις ή υποχρεώσεις δεν υπάρχει τακτή συμβατική ημερομηνία λήξης (ανοιχτοί αλληλόχρεοι λογαριασμοί) ή ημερομηνία επαναπροσδιορισμού επιτοκίου (καταθέσεις όψεως ή ταμειευτηρίου), τότε αυτές κατατάσσονται στην χρονική περίοδο μέχρι ένα μήνα. Οι απαιτήσεις ή υποχρεώσεις σε ξένο νόμισμα μετατρέπονται σε Ευρώ με βάση τις τρέχουσες συναλλαγματικές ισοτιμίες.

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2008	Έως 1 μήνα	1 - 3 μήνες	3 - 12 μήνες	1 - 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Άτοκα	Σύνολο
Ενεργητικό							
Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	3.311.676	3.135	103.311	44.383	-	278.203	3.740.708
Έντοκα γραμμάτια και άλλα αξιόγραφα	22.290	34.184	150.549	-	-	-	207.023
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	2.307.927	25.705	13.483	522	-	653	2.348.289
Χρεόγραφα εμπορικού χαρτοφυλακίου	409.710	81.156	640.106	203.939	(36.153)	1.761	1.300.519
Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους	-	-	-	355.958	171.741	-	527.699
Χρηματοπιστωτικά μέσα αποτιμώμενα σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	23	121	10.385	58.622	13.556	6.515	89.224
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών (μετά από προβλέψεις)	21.500.600	9.528.085	4.394.117	2.926.047	666.805	(702.986)	38.312.668
Χρεόγραφα επενδυτικού χαρτοφυλακίου	394.911	210.381	3.014.236	277.414	147.699	203.456	4.248.097
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	54.452	69.659	174.957	8.223	28	1.061.106	1.368.425
Σύνολο χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού (Α)	28.001.589	9.952.426	8.501.145	3.875.106	963.677	848.709	52.142.652
Υποχρεώσεις							
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	12.114.542	1.333.554	585.492	23.388	63.003	1.894	14.121.872
Υποχρεώσεις προς πελάτες	17.877.308	6.607.644	3.279.255	352.725	27.371	236.514	28.380.817
Πιστωτικοί τίτλοι σε κυκλοφορία	1.228.573	2.338.956	1.677.295	1.243.236	-	165	6.488.225
Υβριδικά και λοιπά δανειακά κεφάλαια	602.264	359.219	-	3.657	-	2.263	967.403
Λοιπές υποχρεώσεις	75.967	32.059	85.112	12.097	212.025	1.039.785	1.457.046
Σύνολο υποχρεώσεων (Β)	31.898.655	10.671.432	5.627.154	1.635.103	302.399	1.280.621	51.415.363
Συνολικό άνοιγμα επαναπροσδιορισμού επιτοκίου (Α-Β)	(3.897.065)	(719.006)	2.873.991	2.240.003	661.278	(431.912)	727.289

Η παραπάνω ανάλυση δεν περιλαμβάνει το επιτοκιακό άνοιγμα των παραγώγων, μέσω του οποίου αντισταθμίζονται τα επιτοκιακά ανοίγματα εντός ισολογισμού.

Ακολουθούν οι πίνακες με τα συγκριτικά στοιχεία για την προηγούμενη χρήση:

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2007	Έως 1 μήνα	1 - 3 μήνες	3 - 12 μήνες	1 - 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Άτοκα	Σύνολο
Σύνολο χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού	27.309.189	6.763.579	3.549.353	4.119.029	1.024.941	1.300.983	44.067.074
Σύνολο χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων	27.130.262	9.029.960	2.670.875	957.685	1.660.815	1.262.605	42.712.202
Συνολικό άνοιγμα επαναπροσδιορισμού επιτοκίου (Α-Β)	178.927	(2.266.381)	878.478	3.161.344	(635.874)	38.378	1.354.872

Η Ανάλυση Επιτοκιακού Ανοίγματος επιτρέπει την εκτίμηση του επιτοκιακού κινδύνου μέσω του δείκτη "Επιτοκιακών Αποτελεσμάτων σε Κίνδυνο", ο οποίος εκφράζει την αρνητική επίπτωση στο προβλεπόμενο ετήσιο επιτοκιακό αποτέλεσμα από μια παράλληλη σε όλες τις διάρκειες μεταβολή των επιτοκίων σε όλα τα νομίσματα.

Παράλληλα, στον Όμιλο της Τράπεζας Πειραιώς, ως μέγεθος εκτίμησης του επιτοκιακού κινδύνου, υπολογίζεται και η μεταβολή της καθαρής παρούσας αξίας των στοιχείων ενεργητικού – υποχρεώσεων, αναφορικά με μεταβολή των επιτοκίων.

Ο Όμιλος της Τράπεζας Πειραιώς αποτιμά πιθανές οικονομικές απώλειες αναφορικά με υποθετικά σενάρια κρίσης στις αγορές των επιτοκίων. Τα πιθανά σενάρια κρίσης περιλαμβάνουν έντονες μεταβολές στα επίπεδα των επιτοκίων, αλλαγές στην κλίση και το σχήμα των καμπυλών επιτοκίων, ή μεταβολές στη μεταβλητότητα των τιμών αγοράς.

3.5 Κίνδυνος ρευστότητας

Ο Όμιλος της Τράπεζας Πειραιώς αναγνωρίζει ότι η αποτελεσματική διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας συμβάλλει ουσιαστικά στην ικανότητα εκπλήρωσης των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων, χωρίς τον κίνδυνο να προκύψουν σημαντικές οικονομικές απώλειες.

Ο κίνδυνος ρευστότητας που διατρέχει ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα είναι ο κίνδυνος αδυναμίας εκπλήρωσης των χρηματοοικονομικών του υποχρεώσεων, όταν αυτές γίνουν απαιτητές, λόγω έλλειψης απαραίτητης ρευστότητας.

Από το τέλος του 2003 εφαρμόζεται στις μονάδες του Ομίλου ενιαία Πολιτική Διαχείρισης Κινδύνου Ρευστότητας. Η πολιτική αυτή είναι σύμφωνη με διεθνώς εφαρμοσμένες πρακτικές και εποπτικές διατάξεις και είναι προσαρμοσμένη στις επιμέρους δραστηριότητες και οργανωτικές δομές του Ομίλου της Τράπεζας Πειραιώς. Η πολιτική αυτή περιγράφει τους βασικούς ορισμούς και μεθοδολογίες αποτίμησης του κινδύνου ρευστότητας, καθορίζει τους ρόλους και τις υπευθυνότητες των εμπλεκόμενων μονάδων και στελεχών και περιγράφει οδηγίες για το χειρισμό καταστάσεων κρίσης ρευστότητας. Η πολιτική επικεντρώνεται στις ανάγκες ρευστότητας που αναμένεται να προκύψουν για το χρονικό διάστημα μιας εβδομάδας και ενός μήνα, αναφορικά με υποθετικά σενάρια κρίσης ρευστότητας.

Επιπλέον, η πολιτική ορίζει και ένα Σχέδιο Διαχείρισης Καταστάσεων Κρίσης Ρευστότητας, το οποίο τίθεται σε εφαρμογή σε περίπτωση κρίσης ρευστότητας. Μία τέτοια κρίση μπορεί να οφείλεται είτε σε συγκεκριμένο γεγονός που σχετίζεται με δραστηριότητες του Ομίλου της Τράπεζας Πειραιώς, είτε με τις γενικότερες συνθήκες των αγορών. Συνθήκες ενεργοποίησης και ενδείξεις αυξημένης ετοιμότητας, λειτουργούν ως δείκτες για την ενεργοποίηση του Σχεδίου Διαχείρισης Καταστάσεων Κρίσης Ρευστότητας.

Επιπρόσθετα, η Τράπεζα Πειραιώς υπολογίζει και παρακολουθεί τους υποχρεωτικούς δείκτες ρευστότητας, «Δείκτης Ρευστών Διαθεσίμων» και «Δείκτης Ασυμφωνίας Ληκτότητας Απαιτήσεων – Υποχρεώσεων», όπως αυτοί ορίζονται σύμφωνα με την Πράξη Διοικητή, με θέμα το πλαίσιο ελέγχου από την Τράπεζα της Ελλάδος της επάρκειας ρευστότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων.

Τα επίπεδα των δεικτών κοινοποιούνται καθημερινά στις αντίστοιχες Διαχειριστικές Μονάδες, και όλα τα σχετικά σχόλια και αποτιμήσεις της Διεύθυνσης Διαχείρισης Κινδύνων Αγοράς και Λειτουργικών Κινδύνων συμπεριλαμβάνονται στο σύνολο των αναφορών που παρέχονται στα μέλη της Επιτροπής Διαχείρισης Ενεργητικού –Υποχρεώσεων (ALCO).

Για την ελαχιστοποίηση του κινδύνου ρευστότητας λαμβάνονται μέτρα, όπως η διατήρηση χαρτοφυλακίων χρεογράφων που μπορούν να ρευστοποιηθούν άμεσα, η διεύρυνση των καταθετικών λογαριασμών "μεγάλης διασποράς" (λογαριασμοί ταμειυτηρίου), καθώς και η ενίσχυση καταθετικών προϊόντων με μακροπρόθεσμη διάρκεια (ομόλογα ΕΤΒΑ). Επιπλέον, εντός του 2008, το τρίτο πρόγραμμα τιτλοποίησης στεγαστικών δανείων, ονομαστικής αξίας € 800 εκ., καθώς και το πρώτο πρόγραμμα τιτλοποίησης επιχειρηματικών δανείων, ονομαστικής αξίας € 1.750 εκ., επαύξησαν τη ρευστότητα. Τέλος, μέσα στο 2008, αντλήθηκαν € 500 εκ. επιπλέον, μέσω της σύναψης Διατραπέζιου Δανείου τύπου Schuldschein, ύψους € 450 εκ. και της εκταμίευσης μακροπρόθεσμου δανείου από την European Investment Bank, ύψους € 50 εκ. και διάρκειας 12 ετών.

Επιπλέον, η Τράπεζα συμμετέχει στις ρυθμίσεις του νόμου για την "Ενίσχυση της ρευστότητας της οικονομίας". Συγκεκριμένα έχει ήδη αντληθεί ρευστότητα ύψους € 750 εκ., μέσω ειδικής διάθεσης Ομολόγων Ελληνικού Δημοσίου έναντι εξασφαλίσεων, ενώ εκκρεμεί η έκδοση προνομίωχων μετοχών ύψους € 370 εκ.

Γενικότερα, η παρακολούθηση του κινδύνου ρευστότητας επικεντρώνεται στη διαχείριση των ταμειακών εισροών και εκροών σε χρονικές περιόδους, ώστε κάτω από φυσιολογικές συνθήκες, ο Όμιλος να έχει την δυνατότητα να ανταποκριθεί στις ταμειακές του υποχρεώσεις. Για το σκοπό αυτό πραγματοποιείται η Ανάλυση Ανοίγματος Ρευστότητας (Liquidity Gap Analysis), που διαμορφώνει μία εικόνα των αναμενόμενων χρηματοροών που προκύπτουν από όλα τα στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων, ταξινομημένα σε χρονικές περιόδους ανάλογα με το πότε πραγματοποιούνται.

Για την εφαρμογή της Ανάλυσης Ανοίγματος Ρευστότητας, θεωρήθηκε πως οι τακτές πληρωμές προς τον Όμιλο θα πραγματοποιηθούν στο ακέραιο και εγκαίρως, και από την άλλη πλευρά όλες οι υποχρεώσεις του Ομίλου θα εκπληρωθούν στο ακέραιο – για παράδειγμα, οι καταθέτες θα αποσύρουν τα χρήματά τους αντί να ανανεώσουν τις καταθέσεις τους. Σε περιπτώσεις όπου δεν υπάρχει συμβατική ημερομηνία λήξης για οποιοδήποτε απαιτήσεις ή υποχρεώσεις (ανοιχτοί αλληλόχρεοι λογαριασμοί, καταθέσεις όψεως ή ταμειυτηρίου), τότε αυτές κατατάσσονται στην στήλη "έως 1 μήνα" του παρακάτω πίνακα.

α) Ταμειακές ροές εκτός παραγώγων

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται, κατά την ημερομηνία του Ισολογισμού, οι πληρωτέες ταμειακές ροές από τον Όμιλο από χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις εκτός παραγώγων με βάση τις εναπομένουσες συμβατικές ημερομηνίες λήξης. Τα ποσά που αναφέρονται είναι οι συμβατικές μη προεξοφλημένες ταμειακές ροές. Ο Όμιλος διαχειρίζεται τον κίνδυνο ρευστότητας βάσει των εκτιμώμενων μη προεξοφλημένων ταμειακών ροών. Υποχρεώσεις σε ξένο νόμισμα έχουν μετατραπεί σε ευρώ με βάση τις τρέχουσες συναλλαγματικές ισοτιμίες.

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2008	Έως 1 μήνα	1 - 3 μήνες	3 - 12 μήνες	1 - 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
Ρευστότητα υποχρεώσεων						
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	12.176.214	860.883	651.189	977.089	86.745	14.752.120
Υποχρεώσεις προς πελάτες	17.957.149	6.634.163	3.302.318	332.183	27.385	28.253.199
Πιστωτικοί τίτλοι σε κυκλοφορία	514.215	1.434.145	1.903.271	4.408.094	1.819.038	10.078.762
Λοιπά δανειακά κεφάλαια	8.232	121	-	-	798.440	806.792
Υβριδικά κεφάλαια	2.263	-	-	-	229.327	231.590
Λοιπές υποχρεώσεις	131.382	41.637	87.678	14.539	824.373	1.099.609
Συνολικές υποχρεώσεις (συμβατικές ημερομηνίες λήξης)	30.789.455	8.970.948	5.944.457	5.731.906	3.785.307	55.222.072
Σύνολο ενεργητικού (αναμενόμενες ημερομηνίες λήξης)	16.682.295	2.793.136	5.267.527	16.795.013	22.288.824	63.826.795

Όμιλος Τράπεζας Πειραιώς - 31 Δεκεμβρίου 2008
Ποσά σε χιλιάδες ευρώ (Εκτός εάν αναφέρεται διαφορετικά)

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2007	Έως 1 μήνα	1 - 3 μήνες	3 - 12 μήνες	1 - 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
Ρευστότητα υποχρεώσεων						
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	7.565.283	2.947.502	525.753	342.299	579	11.381.416
Υποχρεώσεις προς πελάτες	16.612.637	3.011.645	1.394.291	358.457	13.221	21.390.251
Πιστωτικοί τίτλοι σε κυκλοφορία	1.659.530	994.232	1.257.231	3.460.856	285.779	7.657.628
Λοιπά δανειακά κεφάλαια	11.637	5.545	32.008	163.477	1.110.023	1.322.690
Υβριδικά κεφάλαια	2.997	-	9.080	45.615	217.357	275.049
Λοιπές υποχρεώσεις	201.374	42.635	54.928	40.392	586.940	926.269
Συνολικές υποχρεώσεις (συμβατικές ημερομηνίες λήξης)	26.053.458	7.001.559	3.273.291	4.411.096	2.213.899	42.953.303
Σύνολο ενεργητικού (αναμενόμενες ημερομηνίες λήξης)	16.961.646	2.990.347	3.257.747	12.205.449	16.832.983	52.248.172

β) Ταμειακές ροές παραγώγων

βi) Παράγωγα που εκκαθαρίζονται με συμφητισμό

Τα παράγωγα προϊόντα του Ομίλου που εκκαθαρίζονται με συμφητισμό περιλαμβάνουν: α) παράγωγα συναλλάγματος: εξω-χρηματιστηριακά δικαιώματα προαίρεσης σε συνάλλαγμα, συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης συναλλάγματος, δικαιώματα προαίρεσης σε συνάλλαγμα διαπραγματεύσιμα σε χρηματιστηριακή αγορά και β) παράγωγα επιτοκίου: συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων, προθεσμιακές συμφωνίες επιτοκίων, εξω-χρηματιστηριακά δικαιώματα προαίρεσης επιτοκίου, λοιπά συμβόλαια επιτοκίων, συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης επιτοκίων διαπραγματεύσιμα σε χρηματιστηριακή αγορά και δικαιώματα προαίρεσης επιτοκίου διαπραγματεύσιμα σε χρηματιστηριακή αγορά.

Ο παρακάτω πίνακας αναλύει, κατά την ημερομηνία του Ισολογισμού, τις συμβατικές μη προεξοφλημένες ταμειακές ροές των παραγώγων χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και παθητικού του Ομίλου που εκκαθαρίζονται με συμφητισμό σύμφωνα με την εναπομένουσα χρονική περίοδο μέχρι την λήξη τους βάσει του συμβολαίου.

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2008	Έως 1 μήνα	1 - 3 μήνες	3 - 12 μήνες	1 - 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
Παράγωγα διακρατούμενα για εμπορικούς σκοπούς						
-Παράγωγα συναλλάγματος	-	135	-	-	-	135
-Παράγωγα επιτοκίου	(1.269)	479	(39.727)	(68.782)	(10.548)	(119.847)
Παράγωγα διακρατούμενα για αντιστάθμιση εύλογης αξίας						
-Παράγωγα συναλλάγματος	1.737	-	-	-	-	1.737
-Παράγωγα επιτοκίου	279	(370)	(4.691)	(9.182)	-	(13.963)
Σύνολο	747	245	(44.418)	(77.964)	(10.548)	(131.938)

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2007

Παράγωγα διακρατούμενα για εμπορικούς σκοπούς

-Παράγωγα επιτοκίου

551	(3.308)	(2.745)	(12.581)	5.444	(12.639)
-----	---------	---------	----------	-------	----------

Παράγωγα διακρατούμενα για αντιστάθμιση εύλογης αξίας

-Παράγωγα συναλλάγματος

42	-	-	-	-	42
----	---	---	---	---	----

-Παράγωγα επιτοκίου

110	512	(1.719)	(3.974)	447	(4.624)
-----	-----	---------	---------	-----	---------

-Λοιπά παράγωγα

443	12	173	20	-	648
-----	----	-----	----	---	-----

Σύνολο

1.146	(2.784)	(4.291)	(16.535)	5.891	(16.573)
--------------	----------------	----------------	-----------------	--------------	-----------------

βii) Παράγωγα που εκκαθαρίζονται χωρίς συμφητισμό

Τα παράγωγα προϊόντα του Ομίλου που εκκαθαρίζονται χωρίς συμφητισμό περιλαμβάνουν: α) παράγωγα συναλλάγματος: προθεσμιακά συμβόλαια συναλλάγματος, συμβάσεις ανταλλαγής νομισμάτων, β) παράγωγα επιτοκίου: διανομισματικές συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων και γ) δικαιώματα προαίρεσης.

Ο παρακάτω πίνακας αναλύει, κατά την ημερομηνία του Ισολογισμού, τα παράγωγα χρηματοοικονομικά στοιχεία (ενεργητικού και υποχρεώσεις) που εκκαθαρίζονται χωρίς συμφητισμό σύμφωνα με την εναπομένουσα χρονική περίοδο μέχρι την λήξη τους βάσει του συμβολαίου.

Οι συνολικές εκροές και συνολικές εισροές για κάθε κατηγορία παραγώγου και ομάδας ληκτότητας γνωστοποιούνται ως μη προεξοφλημένες ροές βάσει συμβολαίου.

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2008	Έως 1 μήνα	1 - 3 μήνες	3 - 12 μήνες	1 - 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
Παράγωγα διακρατούμενα για εμπορικούς σκοπούς						
-Παράγωγα συναλλάγματος						
Εκροή	5.809.911	1.444.990	255.424	157.289	-	7.667.613
Εισροή	5.672.385	1.360.347	253.048	157.832	-	7.443.611

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2007	Έως 1 μήνα	1 - 3 μήνες	3 - 12 μήνες	1 - 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
Παράγωγα διακρατούμενα για εμπορικούς σκοπούς						
-Παράγωγα συναλλάγματος						
Εκροή	4.217.354	1.357.863	1.396.672	91.039	-	7.062.928
Εισροή	4.206.451	1.361.397	1.494.489	95.934	-	7.158.271
-Λοιπά παράγωγα						
Εκροή	116	2	-	-	-	118
Εισροή	466	16.122	23.613	-	-	40.201
Συνολική εκροή	4.217.470	1.357.865	1.396.672	91.039	0	7.063.046
Συνολική εισροή	4.206.917	1.377.519	1.518.102	95.934	0	7.198.472

3.6 Εύλογες αξίες χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων

Ο ακόλουθος πίνακας παρουσιάζει τις λογιστικές και εύλογες αξίες για τα χρηματοοικονομικά μέσα (στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων) που δεν τηρούνται σε εύλογες αξίες στον ενοποιημένο ισολογισμό.

	Λογιστική Αξία		Εύλογη Αξία	
	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Χρηματοοικονομικά στοιχεία Ενεργητικού				
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων		2.348.289	2.442.908	2.623.272
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών (μετά από προβλέψεις)		38.312.669	39.069.706	30.983.201
-Δάνεια προς ιδιώτες		11.634.066	12.102.263	10.166.711
-Δάνεια προς επιχειρήσεις		26.678.602	26.967.443	20.816.490
Διακρατούμενα ως τη λήξη χρεόγραφα επενδυτικού χαρτοφυλακίου		3.372.205	3.340.095	110.356
Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους		527.699	516.240	-
Χρηματοοικονομικές Υποχρεώσεις				
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα		14.121.872	14.159.591	10.703.198
Υποχρεώσεις προς πελάτες		28.380.817	28.456.848	22.065.154
-Τρεχούμενοι λογαριασμοί και καταθέσεις όψεως		4.468.736	4.468.736	5.006.942
-Ταμειστήριο		3.382.247	3.382.247	3.572.432
-Καταθέσεις προθεσμίας		19.727.066	19.802.956	12.351.560
-Λοιπές καταθέσεις		244.165	244.165	264.099
-Πράξεις προσωρινής εκχώρησης χρεογράφων - Repos		558.603	558.743	870.121
Πιστωτικοί τίτλοι σε κυκλοφορία		6.488.225	6.520.692	7.898.613
Λοιπά δανειακά και υβριδικά κεφάλαια		967.403	888.162	980.053

α) Η εύλογη αξία των απαιτήσεων και υποχρεώσεων κατά πιστωτικών ιδρυμάτων βασίζεται στην προεξόφληση χρηματοροών χρησιμοποιώντας επιτόκια διαπραπτικής αγοράς ανάλογα και με τη διάρκεια της κάθε κατάθεσης.

β) Η εύλογη αξία των δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών, υπολογίζεται προεξοφλώντας τις αναμενόμενες μελλοντικές ταμειακές ροές χρησιμοποιώντας κατάλληλες καμπύλες επιτοκίων που αντιστοιχούν σε χρηματοοικονομικά μέσα με αντίστοιχο πιστωτικό κίνδυνο και διάρκεια.

γ) Οι εύλογες αξίες των χρεογράφων του επενδυτικού χαρτοφυλακίου και απαιτήσεων από χρεωστικούς τίτλους βασίζονται σε τιμές που καθορίζονται από την αγορά. Όπου οι αγοραίες τιμές δεν είναι διαθέσιμες, η εύλογη αξία έχει καθορισθεί με βάση τις τιμές άλλων χρεογράφων με παρόμοια χαρακτηριστικά ή με τη μέθοδο της προεξόφλησης χρηματοροών (discounted cash flow model).

δ) Η υπολογιζόμενη εύλογη αξία των υποχρεώσεων προς πελάτες βασίζεται στην προεξόφληση χρηματοροών χρησιμοποιώντας επιτόκια διαπραπτικής αγοράς ανάλογα και με τη διάρκεια της κάθε κατάθεσης.

ε) Η εύλογη αξία των πιστωτικών τίτλων σε κυκλοφορία βασίζεται σε τιμές αγοράς. Όπου αυτές δεν είναι διαθέσιμες, η εύλογη αξία έχει καθορισθεί με βάση τις τιμές άλλων χρεογράφων με παρόμοια χαρακτηριστικά (λήξη, απόδοση) ή με τη μέθοδο της προεξόφλησης χρηματοροών.

ζ) Η εύλογη αξία των λοιπών δανειακών και υβριδικών κεφαλαίων βασίζεται σε τιμές αγοράς. Όταν δεν υπάρχουν αξιόπιστες τιμές αγοράς, γίνεται προεξόφληση χρηματοροών με κατάλληλες καμπύλες επιτοκίων.

3.7 Υπηρεσίες θεματοφυλακής

Ο Όμιλος προσφέρει υπηρεσίες θεματοφυλακής προς τρίτους για πληθώρα χρηματοοικονομικών προϊόντων. Οι υπηρεσίες αυτές περιλαμβάνουν διαδικασίες όπως φύλαξη αξιών, εκκαθάριση χρηματιστηριακών συναλλαγών επί αξιών στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, διενέργεια εταιρικών πράξεων, είσπραξη εισοδήματος κτλ, για λογαριασμό ιδιωτών και εταιρειών. Τα εν λόγω χρηματοοικονομικά προϊόντα προς φύλαξη και διαχείριση για λογαριασμό τρίτων, καθώς και το έσοδο που προκύπτει από αυτά δεν περιλαμβάνονται στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου. Οι συγκεκριμένες υπηρεσίες ενέχουν μόνο λειτουργικούς κινδύνους.

3.8 Κεφαλαιακή επάρκεια

Ο Όμιλος της Τράπεζας Πειραιώς εφαρμόζει το νέο εποπτικό πλαίσιο κεφαλαικής επάρκειας "Βασιλεία II" από την 1η Ιανουαρίου 2008, ακολουθώντας την Ελληνική νομοθεσία (ν.3601/2007). Το εν λόγω εποπτικό πλαίσιο εισάγει κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του λειτουργικού κινδύνου και επιφέρει σημαντικές τροποποιήσεις για τον υπολογισμό των κεφαλαικών απαιτήσεων έναντι του πιστωτικού κινδύνου.

Αναγνωρίζοντας τη σημασία διατήρησης αλλά και ενίσχυσης της κεφαλαιακής βάσης, στην αναπτυξιακή πορεία του Ομίλου της Τράπεζας Πειραιώς, η κεφαλαιακή επάρκεια παρακολουθείται σε τακτά χρονικά διαστήματα από τα αρμόδια όργανα της Τράπεζας και υποβάλλεται σε τριμηνιαία βάση στην εποπτεύουσα αρχή, την Τράπεζα της Ελλάδος.

Η Τράπεζα της Ελλάδος απαιτεί από κάθε Τραπεζικό Όμιλο να διαθέτει ένα ελάχιστο επίπεδο εποπτικών ιδίων κεφαλαίων σε σχέση με το ύψος των αναλαμβανόμενων κινδύνων.

Ο Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας ορίζεται ως ο λόγος των εποπτικών ιδίων κεφαλαίων προς τα σταθμισμένα έναντι των κινδύνων στοιχεία ενεργητικού και εκτός ισολογισμού στοιχεία. Η ελάχιστη τιμή του εν λόγω δείκτη καθορίζεται από το νέο νομοθετικό και εποπτικό πλαίσιο και ανέρχεται στο 8%.

Οι βασικοί στόχοι του Ομίλου της Τράπεζας Πειραιώς σχετικά με τη διαχείριση της κεφαλαιακής επάρκειας, συνοψίζονται ως εξής:

- Η συμμόρφωση με τις κεφαλαιακές απαιτήσεις, έναντι αναλαμβανόμενων κινδύνων σύμφωνα με το Ελληνικό εποπτικό πλαίσιο.
- Η διαφύλαξη της δυνατότητας του Ομίλου Πειραιώς να συνεχίσει απρόσκοπτα τις δραστηριότητές του, έτσι ώστε να προσφέρει αποδόσεις και οφέλη στους μετόχους του.
- Η διατήρηση μίας ισχυρής και σταθερής κεφαλαιακής βάσης η οποία να υποστηρίζει τα επιχειρηματικά σχέδια της Διοίκησης του Ομίλου.

Τα εποπτικά κεφάλαια του Ομίλου, όπως ορίζονται από την Τράπεζα της Ελλάδος διακρίνονται σε Βασικά (Tier I) και Συμπληρωματικά κεφάλαια (Tier II).

Για να υπολογιστούν τα εποπτικά κεφάλαια, τα ίδια κεφάλαια υπόκεινται σε εποπτικές προσαρμογές, όπως αφαίρεση άυλων πάγιων στοιχείων και υπεραξίας (goodwill), αφαίρεση κερδών από αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία επενδύσεων σε ακίνητα, αφαίρεση μέρους των διαθέσιμων προς πώληση αποθεματικών, αφαίρεση του προτεινόμενου προς διανομή μερίσματος. Από την 1/1/2008 και μετά, τα αφαιρετικά στοιχεία των εποπτικών κεφαλαίων επιβαρύνουν κατά 50% τα βασικά κεφάλαια και κατά 50% τα συμπληρωματικά κεφάλαια. Ο εν λόγω επιμερισμός δεν ίσχυε για την 31/12/2007.

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Βασικά ίδια κεφάλαια		
Μετοχικό Κεφάλαιο	1.571.923	1.617.977
Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	927.775	1.099.903
Μείον: Ίδιες Μετοχές	(167.321)	(250.863)
Δικαιώματα μειοψηφίας	149.051	227.565
Αποθεματικό διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλακίου	(162.414)	14.986
Τακτικό αποθεματικό και λοιπά αποθεματικά	(15.173)	38.953
Κέρδη εις νέον	721.359	561.058
Υβριδικά Κεφάλαια	201.444	193.406
Μείον: Άυλα πάγια στοιχεία	(302.994)	(264.635)
Σύνολο εποπτικών προσαρμογών της λογιστικής καθαρής θέσης	62.255	(223.979)
Σύνολο βασικών ιδίων κεφαλαίων	2.985.905	3.014.371
Συμπληρωματικά ίδια κεφάλαια		
Υποχρεώσεις από μειωμένης εξασφάλισης δάνεια	762.302	792.329
Σύνολο εποπτικών προσαρμογών των συμπληρωματικών ιδίων κεφαλαίων	(36.043)	20.319
Αφαιρετικά στοιχεία συμπληρωματικών ιδίων κεφαλαίων	-	(37.955)
Σύνολο συμπληρωματικών ιδίων κεφαλαίων	726.259	774.693
Εποπτικά Κεφάλαια	3.712.164	3.789.064
Σύνολο σταθμισμένου έναντι των κινδύνων ενεργητικού (εντός & εκτός ισολογισμού στοιχεία)	37.502.372	30.895.647
Βασικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας (Tier I)	8,0%	9,8%
Συνολικός Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας	9,9%	12,3%

Ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας της 31/12/2008 υπολογίστηκε σύμφωνα με τις διατάξεις της "Βασιλείας II", ενώ ο δείκτης της 31/12/2007 σύμφωνα με τις διατάξεις της "Βασιλείας I". Η εφαρμογή της "Βασιλείας II" από 1/1/2008 δεν επηρέασε σημαντικά το δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας της Τράπεζας.

Σημειώνεται ότι, τα στοιχεία που αφορούν την δημοσιοποίηση εποπτικής φύσεως πληροφοριών σχετικά με την κεφαλαιακή επάρκεια και τη διαχείριση των κινδύνων, όπως ορίζεται από την ΠΔ/ΤΕ 2592 /20.8.2007 σχετικά με τον Πυλώνα III, θα δημοσιοποιηθούν στον ιστόχωρο της Τράπεζας.

4 Εκτιμήσεις και παραδοχές στην εφαρμογή των λογιστικών αρχών

Ο Όμιλος κατά τη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων προβαίνει σε ορισμένες εκτιμήσεις και παραδοχές για τη μελλοντική κατάσταση ορισμένων στοιχείων του ενεργητικού και των υποχρεώσεων που επηρεάζουν την απεικόνιση των στοιχείων αυτών στις οικονομικές καταστάσεις. Οι εκτιμήσεις αυτές και οι παραδοχές εξετάζονται σε κάθε περίοδο με βάση ιστορικά στοιχεία αλλά και προσδοκίες για μελλοντικά γεγονότα.

1. Απομείωση δανείων και λοιπών απαιτήσεων

Ο Όμιλος σε κάθε ημερομηνία σύνταξης οικονομικών καταστάσεων εξετάζει αν υπάρχουν βάσιμες ενδείξεις ότι μια απαίτηση ή ομάδα απαιτήσεων έχει υποστεί απομείωση της αξίας της. Εάν υπάρχουν τέτοιες ενδείξεις, υπολογίζεται το ανακτήσιμο ποσό της απαίτησης ή της ομάδας απαιτήσεων και σχηματίζεται πρόβλεψη για απομείωση της αξίας των απαιτήσεων. Το ποσό της πρόβλεψης καταχωρείται στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Οι ενδείξεις αυτές περιγράφονται στη σημείωση 2.12. Οι εκτιμήσεις, οι παραδοχές και η μεθοδολογία που χρησιμοποιείται εξετάζονται τακτικά προκειμένου οι αποκλίσεις ανάμεσα στις εκτιμώμενες απομειώσεις και τις πραγματικές ζημίες από την αδυναμία είσπραξης των χορηγήσεων να μην είναι σημαντικές.

2. Εύλογη αξία παραγώγων χρηματοοικονομικών προϊόντων

Η εύλογη αξία παραγώγων χρηματοοικονομικών προϊόντων τα οποία δεν διαπραγματεύονται σε κάποια αγορά προσδιορίζεται από μοντέλα αποτίμησης. Τα μοντέλα αυτά, αν και βασίζονται σε μετρήσιμα στοιχεία, απαιτούν εκτιμήσεις και παραδοχές (όπως για τον προσδιορισμό της μεταβλητότητας –volatility- και του πιστωτικού κινδύνου) οι οποίες επανεξετάζονται σε τακτά διαστήματα και όπου οι συνθήκες των αγορών μεταβάλλονται.

3. Απομείωση του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου

Το διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλάκιο απεικονίζεται σε εύλογη αξία οι μεταβολές της οποίας καταχωρούνται σε ειδικό αποθεματικό. Απομείωση της αξίας του χαρτοφυλακίου αυτού υπάρχει όταν η μείωση της εύλογης αξίας σε σχέση με το κόστος κτήσης είναι σημαντική ή παρατεταμένη (απαιτείται εκτίμηση) και τότε το αποθεματικό αυτό μεταφέρεται στα αποτελέσματα της χρήσης. Επίσης, εκτιμήσεις χρησιμοποιούνται και για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας χρεογράφων τα οποία δεν διαπραγματεύονται σε κάποια αγορά. Για τα χρεόγραφα αυτά, η εύλογη αξία που υπολογίζεται από διάφορα οικονομικά μοντέλα συνυπολογίζεται μαζί με εκτιμήσεις για την ύπαρξη κλαδικών διακυμάνσεων και προοπτικών, καθώς και με την οικονομική κατάσταση των εταιρειών των οποίων ο Όμιλος κατέχει χρεόγραφα.

4. Τιτλοποιήσεις και εταιρείες ειδικού σκοπού

Ο Όμιλος χρηματοδοτεί τη δημιουργία εταιρειών ειδικού σκοπού (SPEs) για διάφορους λόγους συμπεριλαμβανομένου και της τιτλοποίησης περιουσιακών στοιχείων. Ο Όμιλος δεν ενοποιεί εταιρείες ειδικού σκοπού στις οποίες δεν ασκεί έλεγχο. Καθώς σε ορισμένες περιπτώσεις δεν είναι εύκολο να προσδιοριστεί κατά πόσο ο Όμιλος πράγματι ασκεί έλεγχο σε εταιρεία ειδικού σκοπού, προβαίνει σε εκτιμήσεις για την έκθεση σε κινδύνους και οφέλη, καθώς και για τη δυνατότητα του να λαμβάνει λειτουργικές αποφάσεις για τη συγκεκριμένη εταιρεία ειδικού σκοπού. Σε πολλές περιπτώσεις, υπάρχουν στοιχεία τα οποία αν ληφθούν υπόψη μεμονωμένα, υποδεικνύουν ύπαρξη ελέγχου ή έλλειψη αυτού αναφορικά με την εταιρεία ειδικού σκοπού, εάν όμως ληφθούν υπόψη συνολικά, καθιστούν δύσκολη την απόφαση για το εάν ασκείται έλεγχος. Σε τέτοιες περιπτώσεις η εταιρεία ειδικού σκοπού ενοποιείται.

5. Επενδύσεις διακρατούμενες έως την λήξη

Σχετικά με την κατηγοριοποίηση των μη - παραγώγων χρηματοπιστωτικών μέσων με σταθερές ή προσδιορισίμες πληρωμές και καθορισμένη ημερομηνία λήξης, ο Όμιλος ακολουθεί τις διατάξεις του ΔΛΠ 39 και τα κατατάσσει στο διακρατούμενο έως την λήξη χαρτοφυλάκιο. Αυτού του είδους η κατηγοριοποίηση προϋποθέτει σημαντική αξιολόγηση. Για την αξιολόγηση αυτή, ο Όμιλος εκτιμά την πρόθεση και την ικανότητά του να διακρατά αυτού του είδους τις επενδύσεις μέχρι την λήξη. Εάν ο Όμιλος δεν κρατήσει αυτές τις επενδύσεις μέχρι την λήξη, εκτός από ειδικές περιπτώσεις –όπως π.χ. να πουλήσει ένα μικρό ποσό κοντά στην ημερομηνία λήξης- έχει την υποχρέωση να μεταφέρει το σύνολο του διακρατούμενου έως τη λήξη χαρτοφυλακίου στο διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλάκιο. Η αποτίμηση των επενδύσεων γίνεται τότε στην εύλογη αξία.

6. Φόρος εισοδήματος

Ο Όμιλος υπόκειται σε φόρο εισοδήματος στις χώρες στις οποίες δραστηριοποιείται. Αυτό απαιτεί εκτιμήσεις για τον προσδιορισμό της πρόβλεψης φόρου εισοδήματος κατά τη διάρκεια της χρήσης, καθώς ο τελικός προσδιορισμός του φόρου είναι αβέβαιος. Όπου το τελικό φορολογικό αποτέλεσμα διαφέρει από τα ποσά που αναγνωρίστηκαν αρχικά, οι διαφορές επηρεάζουν το φόρο εισοδήματος και τις αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις/ απαιτήσεις της περιόδου όπου ολοκληρώνεται ο προσδιορισμός.

5 Ανάλυση κατά τομέα

α) Επιχειρηματικοί Τομείς

Ο Όμιλος έχει αναγνωρίσει τους ακόλουθους επιχειρηματικούς τομείς:

Λιανική Τραπεζική – Ο τομέας περιλαμβάνει εργασίες εμπορικής τραπεζικής της Τράπεζας και των θυγατρικών της εταιρειών που απευθύνονται σε νοικοκυριά, καθώς και σε μεσαίες και μικρές επιχειρήσεις (καταθέσεις, χορηγήσεις, κίνηση κεφαλαίων, εισαγωγές – εξαγωγές, εγγυητικές επιστολές κ.α.).

Τραπεζική Μεγάλων Επιχειρήσεων – Ο τομέας περιλαμβάνει εργασίες εμπορικής τραπεζικής της Τράπεζας και των θυγατρικών της εταιρειών που απευθύνονται σε μεγάλες επιχειρήσεις, καθώς επίσης και σε ναυτιλιακές εταιρείες, οι οποίες εξυπηρετούνται από κεντρικές υπηρεσίες, λόγω των εξειδικευμένων αναγκών τους (καταθέσεις, χορηγήσεις, ομολογιακά δάνεια, χρηματοδότηση έργων, κίνηση κεφαλαίων, εισαγωγές – εξαγωγές, εγγυητικές επιστολές κ.α.).

Επενδυτική Τραπεζική – Ο τομέας περιλαμβάνει εργασίες επενδυτικής τραπεζικής της Τράπεζας και των θυγατρικών της εταιρειών (συμβουλευτικές και επενδυτικές υπηρεσίες, αναδοχές, χρηματιστηριακές συναλλαγές κ.α.).

Διαχείριση Κεφαλαίων και Treasury – Ο τομέας περιλαμβάνει εργασίες διαχείρισης περιουσίας τρίτων, καθώς και για ίδιο λογαριασμό, της Τράπεζας και των θυγατρικών της εταιρειών (εργασίες wealth management, αμοιβαία κεφάλαια, διαχείριση διαθεσίμων).

Λοιποί – Ο τομέας περιλαμβάνει εργασίες της Τράπεζας και των θυγατρικών της εταιρειών που δεν συμπεριλαμβάνονται σε κάποιον από τους προηγούμενους τομείς (εργασίες κεντρικών υπηρεσιών, εργασίες real estate, υπηρεσίες πληροφορικής κ.α.).

Παρατίθεται ανάλυση των εσόδων και λοιπών στοιχείων κατά επιχειρηματικό τομέα του Ομίλου:

<u>1/1-31/12/2008</u>	<u>Λιανική Τραπεζική</u>	<u>Τραπεζική Μεγάλων Επιχειρήσεων</u>	<u>Επενδυτική Τραπεζική</u>	<u>Διαχείριση Κεφαλαίων & Treasury</u>	<u>Λοιποί</u>	<u>Απαλοιφές</u>	<u>Όμιλος</u>
Έσοδα	2.110.346	813.635	48.637	1.093.946	367.106	-	4.433.670
Έσοδα από άλλους επιχειρηματικούς τομείς	367.137	38.254	1.388	1.934	502.554	(911.266)	0
Συνολικά έσοδα	2.477.482	851.889	50.025	1.095.880	869.660	(911.266)	4.433.670
Καθαρά έσοδα	1.402.797	335.069	39.260	76.945	(202.375)	-	1.651.696
Καθαρά έσοδα από άλλους επιχειρηματικούς τομείς	(243.473)	(33.536)	(8.260)	(2.813)	346.328	(58.246)	0
Συνολικά καθαρά έσοδα	1.159.323	301.533	31.000	74.132	143.954	(58.246)	1.651.696
Αποτελέσματα κατά τομέα	193.767	82.254	20.568	22.351	47.979	-	366.919
Συμμετοχή στα κέρδη συγγενών εταιρειών							18.868
Αποτελέσματα προ φόρων							385.788
Φόρος εισοδήματος							(54.521)
Αποτελέσματα μετά φόρων							331.267
Λοιπά στοιχεία κατά τομέα							
Κεφαλαιουχικές δαπάνες	209.245	44.723	501	339	104.559	-	359.367
Αποσβέσεις	42.335	6.992	669	564	26.418	-	76.979
Απομείωση αξίας δανείων και απαιτήσεων	279.675	92.149	132	-	14.348	-	386.303
<u>1/1-31/12/2007</u>	<u>Λιανική Τραπεζική</u>	<u>Τραπεζική Μεγάλων Επιχειρήσεων</u>	<u>Επενδυτική Τραπεζική</u>	<u>Διαχείριση Κεφαλαίων & Treasury</u>	<u>Λοιποί</u>	<u>Απαλοιφές</u>	<u>Όμιλος</u>
Έσοδα	1.512.426	499.187	93.288	846.270	475.099	-	3.426.270
Έσοδα από άλλους επιχειρηματικούς τομείς	219.065	23.751	592	133	388.040	(631.581)	0
Συνολικά έσοδα	1.731.491	522.938	93.880	846.403	863.139	(631.581)	3.426.270
Καθαρά έσοδα	1.205.182	214.172	78.624	75.989	59.142	-	1.633.109
Καθαρά έσοδα από άλλους επιχειρηματικούς τομείς	(215.833)	(38.583)	(12.415)	(10.130)	333.497	(56.536)	0
Συνολικά καθαρά έσοδα	989.349	175.589	66.209	65.859	392.639	(56.536)	1.633.109
Αποτελέσματα κατά τομέα	401.919	65.191	61.949	44.267	207.060	-	780.386
Συμμετοχή στα κέρδη συγγενών εταιρειών							4.927
Αποτελέσματα προ φόρων							785.313
Φόρος εισοδήματος							(133.854)
Αποτελέσματα μετά φόρων							651.459
Λοιπά στοιχεία κατά τομέα							
Κεφαλαιουχικές δαπάνες	174.010	45.921	18.163	910	112.851	-	351.855
Αποσβέσεις	35.209	6.276	1.052	779	22.746	-	66.062
Απομείωση αξίας δανείων και απαιτήσεων	79.315	30.035	460	-	5.668	-	115.478
Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2008							
Στοιχεία ενεργητικού κατά τομέα	26.863.788	12.242.046	129.375	11.986.665	3.667.983	-	54.889.856
Υποχρεώσεις κατά τομέα	21.205.171	3.356.584	84.070	20.848.310	6.370.522	-	51.864.656
Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2007							
Στοιχεία ενεργητικού κατά τομέα	22.334.173	9.263.542	130.416	11.332.738	3.366.471	-	46.427.340
Υποχρεώσεις κατά τομέα	13.372.301	1.110.708	124.121	19.237.790	9.272.841	-	43.117.761

Στο αποτέλεσμα προ φόρων των λοιπών τομέων του 2008, δεν υπάρχει μεμονωμένος κλάδος με ποσοστό συμμετοχής άνω του 10%.

Στα αποτελέσματα της χρήσης 2007 των λοιπών επιχειρηματικών τομέων περιλαμβάνεται ποσό € 159,3 εκ. που αφορά το κέρδος από την πώληση της συμμετοχής στην Τράπεζα Κύπρου.

Οι κεφαλαιουχικές δαπάνες περιλαμβάνουν προσθήκες άυλων και ενσώματων παγίων στοιχείων ενεργητικού που πραγματοποιήθηκαν στη διάρκεια της χρήσης από τους επιμέρους επιχειρηματικούς τομείς.

Τα έσοδα και καθαρά έσοδα από άλλους επιχειρηματικούς τομείς περιλαμβάνουν έσοδα και καθαρά έσοδα από διεταιρικές συναλλαγές που πραγματοποιούνται από τις επιμέρους λειτουργικές μονάδες του κάθε επιχειρηματικού τομέα με αυτές των υπολοίπων τομέων. Οι εν λόγω διεταιρικές συναλλαγές πραγματοποιούνται σε συνήθεις όρους συναλλαγών.

β) Γεωγραφικοί τομείς

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τη γεωγραφική κατανομή (δευτερεύοντα διαχωρισμό τομέων) των στοιχείων ενεργητικού, των εσόδων και κεφαλαιουχικών δαπανών του Ομίλου όπως προβλέπεται από το ΔΛΠ 14. Ο επιμερισμός έχει βασιστεί στη χώρα εγκατάστασης των θυγατρικών.

	Σύνολο Ενεργητικού	Έσοδα	Καθαρά Έσοδα	Κεφαλαιουχικές δαπάνες
31 Δεκεμβρίου 2008				
Ελλάδα	42.988.442	3.429.432	1.381.650	249.714
Νοτιοανατολική Ευρώπη	5.484.649	676.328	520.260	86.865
Υπόλοιπη Ευρώπη	4.664.961	159.979	(321.576)	-
ΗΠΑ	534.114	33.187	21.179	547
Αίγυπτος	1.217.691	134.745	50.184	22.242
Σύνολο	54.889.856	4.433.670	1.651.696	359.367
31 Δεκεμβρίου 2007				
Ελλάδα	38.055.426	2.926.679	1.590.395	211.337
Νοτιοανατολική Ευρώπη	4.188.207	371.105	296.063	98.904
Υπόλοιπη Ευρώπη	2.552.909	3.776	(308.709)	10.692
ΗΠΑ	550.154	38.737	21.939	2.898
Αίγυπτος	1.080.644	85.974	33.421	28.024
Σύνολο	46.427.340	3.426.271	1.633.109	351.855

Το αρνητικό καθαρό έσοδο από το γεωγραφικό τομέα "Υπόλοιπη Ευρώπη" προκύπτει από το κόστος άντλησης πιστωτικών τίτλων (ECP, EMTN) πιλοποιήσεις δανείων, κεφαλαίων μειωμένης εξασφάλισης (TIER II) και υβριδικών κεφαλαίων (TIER I). Εάν δεν είχε ληφθεί υπόψη το ανωτέρω κόστος, τα καθαρά έσοδα του τομέα αυτού θα ανέρχονταν σε € 55,3 εκ. για τη χρήση του 2008 (2007: € 19,1 εκ).

Ο Όμιλος δραστηριοποιείται σε 4 κύριους επιχειρηματικούς τομείς και σε 5 γεωγραφικές περιοχές. Η Ελλάδα είναι η χώρα δραστηριοποίησης της Τράπεζας Πειραιώς. Οι δραστηριότητες στην Ελλάδα περιλαμβάνουν όλους τους επιχειρηματικούς τομείς.

Στην Νοτιοανατολική Ευρώπη, οι χώρες στις οποίες δραστηριοποιείται ο Όμιλος είναι η Αλβανία, η Βουλγαρία, η Ρουμανία, η Σερβία, η Ουκρανία και η Κύπρος. Οι κύριες επιχειρηματικές δραστηριότητες αφορούν τη Λιανική Τραπεζική, την Τραπεζική Μεγάλων Επιχειρήσεων, την Επενδυτική Τραπεζική και τη Διαχείριση Κεφαλαίων & Treasury.

Στην υπόλοιπη Ευρώπη, ο Όμιλος δραστηριοποιείται στην Μ. Βρετανία και το Λουξεμβούργο με κύριο αντικείμενο την Τραπεζική Μεγάλων Επιχειρήσεων, την Επενδυτική Τραπεζική και τη Διαχείριση Κεφαλαίων & Treasury.

Ο Όμιλος δραστηριοποιείται στις ΗΠΑ όπου οι κύριες επιχειρηματικές δραστηριότητες αφορούν τη Λιανική Τραπεζική.

Στην Αίγυπτο, οι κύριες επιχειρηματικές δραστηριότητες του Ομίλου αφορούν τη Λιανική Τραπεζική και την Τραπεζική Μεγάλων Επιχειρήσεων.

6 Καθαρά έντοκα έσοδα

	1/1-31/12/2008	1/1-31/12/2007
Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα		
Τόκοι τίτλων σταθερής απόδοσης	547.224	299.328
Τόκοι δανείων πελατών	2.269.363	1.577.102
Τόκοι απαιτήσεων κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	109.222	195.860
Τόκοι συμβάσεων ανταλλαγής επιτοκίων	767.897	440.200
Λοιποί τόκοι έσοδα	204.063	149.593
Σύνολο τόκων και εξομοιούμενων εσόδων	3.897.769	2.662.084
Τόκοι και εξομοιούμενα έξοδα		
Τόκοι καταθέσεων πελατών και πράξεων προσωρινής εκχώρησης χρεογράφων	(1.126.362)	(634.142)
Τόκοι πιστωτικών τίτλων σε κυκλοφορία και λοιπών δανειακών κεφαλαίων	(449.835)	(341.849)
Τόκοι υποχρεώσεων προς πιστωτικά ιδρύματα	(258.110)	(213.812)
Τόκοι συμβάσεων ανταλλαγής επιτοκίων	(726.747)	(423.823)
Τόκοι χρηματοδοτικής μίσθωσης επενδυτικών ακινήτων	(21.849)	(20.229)
Λοιποί τόκοι έξοδα	(155.096)	(111.260)
Σύνολο τόκων και εξομοιούμενων εξόδων	(2.737.999)	(1.745.115)
Καθαρά Έντοκα Έσοδα	1.159.770	916.969

Το ποσό των δεδουλευμένων τόκων των δανείων που έχουν υποστεί απομείωση αξίας είναι € 57.822 χιλιάδες (2007: € 31.177 χιλιάδες).

7 Καθαρό αποτέλεσμα προμηθειών

	1/1-31/12/2008	1/1-31/12/2007
Έσοδα προμηθειών		
Εμπορική τραπεζική	231.041	184.652
Επενδυτική τραπεζική	42.358	70.360
Διαχείριση κεφαλαίων	12.223	19.502
Σύνολο εσόδων προμηθειών	285.622	274.514
Έξοδα προμηθειών		
Εμπορική τραπεζική	(30.954)	(31.078)
Επενδυτική τραπεζική	(12.545)	(16.615)
Διαχείριση κεφαλαίων	(475)	(354)
Σύνολο εξόδων προμηθειών	(43.975)	(48.047)
Καθαρό αποτέλεσμα προμηθειών	241.647	226.466

8 Έσοδα από μερίσματα

	1/1-31/12/2008	1/1-31/12/2007
Μερίσματα χρεογράφων διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου	14.369	5.060
Μερίσματα χρεογράφων εμπορικού χαρτοφυλακίου	11.519	5.247
	25.887	10.307

9 Αποτελέσματα από χρεόγραφα εμπορικού χαρτοφυλακίου

	1/1-31/12/2008	1/1-31/12/2007
Κέρδη μείον ζημιές συναλλάγματος	90.775	42.182
Κέρδη μείον ζημιές μετοχών και αμοιβαίων κεφαλαίων	(49.747)	32.486
Κέρδη μείον ζημιές παραγώγων	(83.873)	(19.358)
Κέρδη μείον ζημιές ομολόγων	29.497	(5.639)
	(13.348)	49.671

10 Αποτελέσματα από χρηματοοικονομικά μέσα αποτιμώμενα σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών

	1/1-31/12/2008	1/1-31/12/2007
Κέρδη μείον ζημιές μετοχών αποτιμώμενων σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	2.420	-
Κέρδη μείον ζημιές λοιπών χρηματοοικονομικών μέσων αποτιμώμενων σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	18.286	11.625
	20.706	11.625

11 Κέρδη από χρεόγραφα επενδυτικού χαρτοφυλακίου

	1/1-31/12/2008	1/1-31/12/2007
Κέρδη μείον ζημιές μετοχών και αμοιβαίων κεφαλαίων διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου	3.926	162.463
Κέρδη μείον ζημιές ομολόγων διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου	(4.217)	(63)
Κέρδη μείον ζημιές από πώληση θυγατρικών και συγγενών	2.545	14.015
Απομείωση αξίας μετοχών και αμοιβαίων κεφαλαίων διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου (σημείωση 23)	(1.957)	(4.030)
	297	172.385

Σημειώνεται ότι στα κέρδη μείον ζημιές επενδυτικού χαρτοφυλακίου της χρήσης 2007, περιλαμβάνεται ποσό € 159,3 εκ. προερχόμενο από την πώληση της συμμετοχής της Τράπεζας Πειραιώς στην Τράπεζα Κύπρου (ποσοστό 8,08%).

12 Λοιπά έσοδα εκμετάλλευσης

	1/1-31/12/2008	1/1-31/12/2007
Έσοδα από δραστηριότητες διαχείρισης ακινήτων (είσπραξη ενοικίων και αποτέλεσμα από αποτίμηση επενδυτικών ακινήτων)	87.950	134.874
Έσοδα από τη δραστηριότητα της ΕΤΒΑ ΒΙΠΕ	27.171	24.246
Έσοδα από δραστηριότητες πληροφορικής	10.933	8.920
Έσοδα από δραστηριότητες λειτουργικής μίσθωσης	40.609	17.231
Λοιπά έσοδα εκμετάλλευσης	50.074	60.415
	216.737	245.686

Οι απαιτήσεις του Ομίλου από λειτουργικές μισθώσεις αναλύονται ως εξής:

Απαιτήσεις από λειτουργικές μισθώσεις	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Μέχρι 1 έτος	124.918	52.663
Από 1 έτος έως 5 έτη	229.861	140.973
Μετά από 5 έτη	3.119.195	3.027.643
	3.473.974	3.221.279

Το μεγαλύτερο μέρος των απαιτήσεων από λειτουργικές μισθώσεις οφείλεται κυρίως στα μισθώματα της Picar A.E. από τη διαχείριση του κτιρίου Citylink.

13 Δαπάνες προσωπικού

	1/1-31/12/2008	1/1-31/12/2007
Μισθοί και ημερομίσθια	(320.112)	(271.684)
Εισφορές κοινωνικής ασφάλισης	(69.668)	(56.205)
Λοιπές δαπάνες προσωπικού	(18.893)	(15.892)
Δαπάνες παροχών μετά τη συνταξοδότηση (σημείωση 38)	(33.403)	(35.241)
	(442.076)	(379.022)

Στους μισθούς και ημερομίσθια περιλαμβάνεται ποσό € 6.508 χιλ. που αφορά το συνολικό κόστος των προγραμμάτων προαίρεσης αγορών σε μετοχές για τη χρήση 2008 (2007: € 6.792 χιλ.). Για τις τροποποιήσεις του 2ου και 3ου προγράμματος προαίρεσης μετοχών σχετική είναι η σημείωση 40. Στο συνολικό κόστος των δικαιωμάτων προαίρεσης αγορών σε μετοχές, περιλαμβάνεται και το κόστος που αντιστοιχεί στα δικαιώματα προαίρεσης που χορηγήθηκαν στα μέλη Δ.Σ. και διοίκησης (σημείωση 44).

Ο αριθμός προσωπικού του Ομίλου για το έτος 2008 ήταν 14.255 (Δεκέμβριος 2007: 12.357). Ο μέσος αριθμός του προσωπικού για τη χρήση 2008 ήταν 13.306.

14 Έξοδα διοίκησης

	1/1-31/12/2008	1/1-31/12/2007
Ενοίκια	(68.367)	(42.706)
Φόροι - τέλη	(52.857)	(43.933)
Διαφήμιση	(45.941)	(45.124)
Εξυπηρέτηση - προώθηση τραπεζικών προϊόντων	(33.648)	(28.739)
Αμοιβές και δαπάνες τρίτων	(52.137)	(46.748)
Έξοδα φύλαξης και συντήρησης παγίων	(27.144)	(20.790)
Έξοδα τηλεπικοινωνιών και ηλεκτρικής ενέργειας	(27.120)	(18.720)
Λοιπά έξοδα διοίκησης	(75.302)	(57.175)
	(382.516)	(303.935)

Τα λοιπά έξοδα διοίκησης περιλαμβάνουν ενοίκια εξοπλισμού, δωρεές, έξοδα ταξιδίων, εισφορές και αναλώσιμα.

15 Φόρος εισοδήματος

	1/1-31/12/2008	1/1-31/12/2007
Τρέχων φόρος	(119.885)	(68.716)
Αναβαλλόμενος φόρος (Σημείωση 37)	74.347	(34.638)
Προβλέψεις για φόρους	(8.982)	(30.500)
	(54.521)	(133.854)

Ο συντελεστής φόρου των νομικών προσώπων στην Ελλάδα, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις του άρθρου 109 παρ. 1 του Ν. 2238/1994 ανέρχεται σε ποσοστό 25% για τις χρήσεις 2007 και 2008. Για τις θυγατρικές εταιρείες που δραστηριοποιούνται σε άλλες χώρες, ο φόρος έχει υπολογιστεί με τους αντίστοιχους ισχύοντες ονομαστικούς φορολογικούς συντελεστές για τις χρήσεις 2007 και 2008 (Βουλγαρία: 10%, Ρουμανία: 16%, Η.Π.Α.: 35%, Σερβία: 10%, Ουκρανία: 25%, Αίγυπτος: 20% και Κύπρος 10%). Για την Αλβανία, ο ονομαστικός φορολογικός συντελεστής ανέρχεται σε 20% για το 2007 και 10% για το 2008.

Η Τράπεζα Πειραιώς έχει ελεγχθεί από τις φορολογικές αρχές και έχει περαιώσει οριστικά όλες τις ανέλεγκτες φορολογικά χρήσεις, μέχρι και τη χρήση 2006. Οι ανέλεγκτες χρήσεις των θυγατρικών και συγγενών εταιρειών παρατίθενται στη σημείωση 25. Για τις ανέλεγκτες χρήσεις έχει διενεργηθεί σχετική πρόβλεψη σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (ΔΠΧΠ).

Ο φόρος που αναλογεί στα κέρδη προ φόρων του Ομίλου διαφέρει από το ποσό που θα προέκυπτε χρησιμοποιώντας τον ονομαστικό φορολογικό συντελεστή της Τράπεζας ως εξής:

	2008	2007
Κέρδη προ φόρων	385.788	785.313
Φόρος που αντιστοιχεί	(96.447)	(196.328)
Εισόδημα που δεν υπόκειται σε φορολογία (φόρος που αναλογεί)	46.567	57.491
Μη εκπιπτόμενα έξοδα (φόρος που αναλογεί) και προβλέψεις ανέλεγκτων χρήσεων	(13.821)	(20.810)
Επίδραση εφαρμογής διαφορετικών φορολογικών συντελεστών μητρικής και θυγατρικών	11.581	11.339
Επίδραση στον αναβαλλόμενο φόρο από τη νομοθετημένη μελλοντική μεταβολή του φορολογικού συντελεστή	(12.251)	-
Επίδραση κερδών από συμμετοχές σε συγγενείς	1.542	317
Συμπληρωματικός φόρος 3% επί εισοδήματος από ακίνητα	(98)	(58)
Συμφηφισμός προηγούμενων μη χρησιμοποιηθέντων φορολογικών ζημιών	8.405	14.195
Φόρος εισοδήματος	(54.521)	(133.854)

16 Κέρδη ανά μετοχή

Τα βασικά κέρδη ανά μετοχή υπολογίζονται με βάση τα κέρδη μετά φόρων αναλογούντα στους μετόχους της Τράπεζας με το μέσο σταθμισμένο αριθμό μετοχών που βρισκόταν σε κυκλοφορία κατά τη διάρκεια της χρήσης, εξαιρώντας το μέσο αριθμό ιδίων μετοχών που είχε στην κατοχή του ο Όμιλος. Για τον υπολογισμό των μειωμένων κερδών ανά μετοχή λαμβάνονται υπόψη όλες οι κατηγορίες δυνητικών τίτλων.

	1/1-31/12/2008	1/1-31/12/2007
Βασικά κέρδη ανά μετοχή		
Κέρδη αναλογούντα στους μετόχους της Τράπεζας	315.087	622.141
Μέσος σταθμισμένος αριθμός μετοχών	323.625.530	291.212.470
Βασικά κέρδη ανά μετοχή (σε ευρώ)	0,9736	2,1364
Μειωμένα κέρδη ανά μετοχή		
Κέρδη αναλογούντα στους μετόχους της Τράπεζας	315.087	622.141
Μέσος σταθμισμένος αριθμός μετοχών	323.625.530	291.212.470
Προσαρμογή για δικαιώματα προαίρεσης	-	1.335.856
Μέσος σταθμισμένος αριθμός μετοχών για μειωμένα κέρδη ανά μετοχή	323.625.530	292.548.326
Μειωμένα κέρδη ανά μετοχή (σε ευρώ)	0,9736	2,1266

Τα δικαιώματα προαίρεσης του 3ου προγράμματος δεν επηρέασαν τον υπολογισμό των μειωμένων κερδών ανά μετοχή, καθώς η μέση χρηματιστηριακή τιμή των κοινών μετοχών κατά τη διάρκεια του 2008 ήταν μικρότερη της τιμής άσκησης των δικαιωμάτων προαίρεσης. Επίσης, το 2ο πρόγραμμα δικαιωμάτων προαίρεσης δεν επηρέασε τα μειωμένα κέρδη ανά μετοχή λόγω παραίτησης των δικαιούχων και της εν συνεχεία λήξης του προγράμματος.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του ΔΛΠ 33, ο μέσος σταθμισμένος αριθμός μετοχών για τη χρήση 2007, έχει προσαρμοστεί με συντελεστή 1,00014 προκειμένου να απεικονιστεί η επίπτωση στα κέρδη ανά μετοχή (βασικά και μειωμένα) από την επανεπένδυση του μερίσματος που πραγματοποιήθηκε εντός της χρήσης 2008.

17 Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Ταμείο	431.400	382.755
Nostros και λογαριασμοί όψεως σε τράπεζες	308.534	251.210
Υπόλοιπα στην Κεντρική Τράπεζα	1.794.731	1.771.129
Επιταγές εισπρακτέες - Γραφείο Συμφηφισμού Κεντρικής Τράπεζας	415.597	487.909
Συμπεριλαμβανόμενα στο Ταμείο και χρηματικά διαθέσιμα κάτω των 90 ημερών (Σημείωση 43)	2.950.261	2.893.003
Υποχρεωτικές καταθέσεις στην Κεντρική Τράπεζα	790.446	507.166
	3.740.708	3.400.169

Οι υποχρεωτικές καταθέσεις στην Κεντρική Τράπεζα δεν είναι διαθέσιμες για χρήση καθημερινών δραστηριοτήτων από τον Όμιλο. Οι λογαριασμοί nostros και όψεως σε τράπεζες έχουν κυμαινόμενο επιτόκιο.

18 Έντοκα γραμμάτια και άλλα αξιόγραφα

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Έντοκα γραμμάτια λοιπών κρατών	56.474	35.393
Συμπεριλαμβανόμενα στο Ταμείο και χρηματικά διαθέσιμα κάτω των 90 ημερών (Σημείωση 43)	56.474	35.393
Έντοκα γραμμάτια λοιπών κρατών	150.549	179.426
	207.023	214.819

Τα έντοκα γραμμάτια λοιπών κρατών αφορούν έντοκα γραμμάτια των χωρών Αλβανίας και Αιγύπτου που κατέχουν οι θυγατρικές εταιρείες του Ομίλου με έδρα στις αντίστοιχες χώρες. Το σύνολο των εντόκων γραμματίων είναι σταθερού επιτοκίου και είναι κυρίως ετήσιας διάρκειας.

19 Δάνεια και απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Τοποθετήσεις σε Τράπεζες εσωτερικού και Τράπεζες εξωτερικού	1.860.482	1.773.487
Επιταγές εισπρακτέες	9.203	10.955
Συμφωνίες επαναπώλησης τίτλων	132.844	207
Συμπεριλαμβανόμενα στο Ταμείο και χρηματικά διαθέσιμα κάτω των 90 ημερών (Σημείωση 43)	2.002.529	1.784.650
Τοποθετήσεις σε Τράπεζες (άνω των 90 ημερών)	340.229	32.066
Επιταγές εισπρακτέες (άνω των 90 ημερών)	1.879	39
Συμφωνίες επαναπώλησης τίτλων	3.652	795.136
	345.760	827.241
Σύνολο απαιτήσεων κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	2.348.289	2.611.891

Το σύνολο των απαιτήσεων από πιστωτικά ιδρύματα είναι κυμαινόμενου επιτοκίου.

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων μέχρι ενός έτους	2.347.767	2.537.893
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων πάνω από ένα έτος	522	73.999
	2.348.289	2.611.892

Τραπεζικά ομόλογα εύλογης αξίας € 43,2 εκ. την 1/10/2008, μεταφέρθηκαν από το χαρτοφυλάκιο «Διαθέσιμο προς πώληση» στις «Απαιτήσεις από Πιστωτικά Ιδρύματα», καθώς δεν διαπραγματεύονται σε ενεργή αγορά.

20 Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα

Τα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα που κατέχει ο Όμιλος περιλαμβάνουν Συμβόλαια Συναλλάγματος, Συμβόλαια Μελλοντικής Εκπλήρωσης Επιτοκίου, Συμβάσεις Ανταλλαγής Συναλλάγματος ή/ και Επιτοκίου, Δικαιώματα Προαίρεσης Αγοράς/ Πώλησης Συναλλάγματος ή/ και Επιτοκίου ή/ και Μετοχών. Τα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα καταχωρούνται αρχικά στην εύλογη αξία τους κατά την ημερομηνία καταχώρησης του συμβολαίου και κατόπιν αποτιμώνται καθημερινά στην εύλογη αξία τους. Η εύλογη αξία προσδιορίζεται από τις αγοραίες τιμές και από μοντέλα αποτίμησης όπου δεν είναι διαθέσιμες τρέχουσες τιμές. Τα παράγωγα με θετική εύλογη αξία αναγνωρίζονται ως στοιχεία του ενεργητικού, ενώ αυτά με αρνητική εύλογη αξία αναγνωρίζονται ως υποχρεώσεις.

Οι συμβάσεις ανταλλαγής (swaps) είναι συμβατικές συμφωνίες μεταξύ δύο αντισυμβαλλόμενων (εξω-χρηματιστηριακές) για την ανταλλαγή ταμειακών ροών λόγω μεταβολής σε επιτόκια, τιμές συναλλάγματος, μετοχικούς δείκτες, τιμές προϊόντων (π.χ. τιμές πετρελαίου) και στην περίπτωση συμβάσεων ανταλλαγής πιστωτικού κινδύνου (credit default swaps) συμφωνείται η ανταλλαγή πληρωμών βάσει ονομαστικών αξιών (notional amounts) αναφορικά με καθορισμένα γεγονότα που σχετίζονται με την πιστοληπτική ικανότητα του αντισυμβαλλόμενου.

Τα προθεσμιακά συμβόλαια (forwards) είναι συμβατικές συμφωνίες μεταξύ δύο αντισυμβαλλόμενων (εξω-χρηματιστηριακές) για την αγορά ενός νομίσματος έναντι κάποιου άλλου ή για την ανταλλαγή ταμειακών ροών επιτοκίων σε καθορισμένη τιμή και ημερομηνία στο μέλλον.

Τα συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης (futures) είναι συμβατικές υποχρεώσεις για την είσπραξη ή πληρωμή ενός καθαρού ποσού σύμφωνα με τις μεταβολές στην τιμή/ επιτόκιο του υποκείμενου χρηματοοικονομικού μέσου (underlying financial instrument). Τα συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης διαπραγματεύονται σε τυποποιημένα ποσά σε οργανωμένες αγορές και υπόκεινται σε καθημερινό διακανονισμό του λογαριασμού περιθωρίου.

Τα δικαιώματα προαίρεσης (options) είναι συμβατικές συμφωνίες οι οποίες ενέχουν το δικαίωμα αλλά όχι την υποχρέωση για τον αγοραστή να αγοράσει ή να πωλήσει ένα ορισμένο ποσό ενός χρηματοοικονομικού μέσου ή ξένου νομίσματος σε καθορισμένη τιμή ή επιτόκιο σε μια μελλοντική ημερομηνία. Τα δικαιώματα προαίρεσης διαπραγματεύονται είτε σε οργανωμένες αγορές, είτε εξω-χρηματιστηριακά (OTC).

Οι ονομαστικές αξίες των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων δεν αποτελούν απαραίτητα τα ποσά των σχετικών μελλοντικών ταμειακών ροών, ούτε τις τρέχουσες εύλογες αξίες των υποκείμενων μέσων και για το λόγο αυτό δεν υποδηλώνουν την έκθεση του Ομίλου στον πιστωτικό κίνδυνο, στον κίνδυνο αγοράς ή στον κίνδυνο ρευστότητας. Ονομαστική αξία είναι η αξία του υποκείμενου τίτλου του παραγώγου και αποτελεί τη βάση για τη μέτρηση της εύλογης αξίας των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων. Οι μεταβολές στις εύλογες αξίες καθορίζονται από τις μεταβολές στην τιμή ή το επιτόκιο του υποκείμενου τίτλου και αντανακλούν το ποσό που πρέπει να πληρωθεί (υποχρέωση) ή να εισπραχθεί (απαίτηση). Οι ονομαστικές και εύλογες αξίες των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων που κατέχονταν στο τέλος του έτους παρουσιάζονται παρακάτω.

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2008	Ονομαστικές αξίες	Εύλογες Αξίες	
		Ενεργητικού	Παθητικού
Παράγωγα διακρατούμενα για εμπορικούς σκοπούς			
Συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης (futures)	185.800	-	-
Συμβάσεις ανταλλαγής στοιχείων ενεργητικού (asset swaps)	75.506	176	15.049
Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων (interest rate swaps)	11.089.771	143.538	147.679
Συμβάσεις ανταλλαγής νομισμάτων (currency swaps)	6.804.550	9.576	8.001
Προθεσμιακά συμβόλαια συναλλάγματος (FX forwards)	532.108	151.749	142.013
Δικαιώματα προαίρεσης (options) και λοιπά παράγωγα	225.834	56.353	7.019
		361.392	319.761

Όμιλος Τράπεζας Πειραιώς - 31 Δεκεμβρίου 2008
Ποσά σε χιλιάδες ευρώ (Εκτός εάν αναφέρεται διαφορετικά)

Ενσωματωμένα παράγωγα		Ενεργητικού	Παθητικού
Καταθέσεις/ δάνεια πελατών συνδεδεμένες με δικαιώματα προαίρεσης	153.778	4.861	4.398
Παράγωγα διακρατούμενα για αντιστάθμιση εύλογης αξίας			
Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων (interest rate swaps)	1.323.655	0	45.533
Σύνολο αναγνωρισμένων παραγώγων στοιχείων ενεργητικού/ υποχρεώσεων		366.253	369.692
Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2007		Ονομαστικές αξίες	Εύλογες Αξίες
Παράγωγα διακρατούμενα για εμπορικούς σκοπούς		Ενεργητικού	Παθητικού
Συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης (futures)	86.700	-	-
Συμβάσεις ανταλλαγής στοιχείων ενεργητικού (asset swaps)	490.915	6.528	13.069
Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων (interest rate swaps)	10.153.167	58.969	51.765
Συμβάσεις ανταλλαγής νομισμάτων (currency swaps)	7.120.929	6.326	7.122
Προθεσμιακές συμφωνίες επιτοκίων (FRAs)	475.711	366	-
Προθεσμιακά συμβόλαια συναλλάγματος (FX forwards)	439.971	15	1.734
Δικαιώματα προαίρεσης (options)	100.000	114	114
Λοιπά παράγωγα	3.018.784	56	(198)
		72.376	73.605
Ενσωματωμένα παράγωγα			
Καταθέσεις/ δάνεια πελατών συνδεδεμένες με δικαιώματα προαίρεσης	189.422	10.280	9.346
Παράγωγα διακρατούμενα για αντιστάθμιση εύλογης αξίας			
Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων (Interest rate swaps)	156.034	560	4.087
Σύνολο αναγνωρισμένων παραγώγων στοιχείων ενεργητικού/ υποχρεώσεων		83.216	87.038

Η Τράπεζα χρησιμοποιεί παράγωγα προϊόντα προκειμένου να αντισταθμίσει την έκθεσή της σε κίνδυνο αγοράς. Η αντιστάθμιση αυτή επιτυγχάνεται αντισταθμίζοντας είτε συγκεκριμένα χρηματοοικονομικά στοιχεία είτε το σύνολο ή μέρος χαρτοφυλακίου. Οι πρακτικές και η λογιστική αντιστάθμισης κινδύνων παρουσιάζονται στη σημείωση 2.4.

Συγκεκριμένα, η Τράπεζα, κάνοντας χρήση αντισταθμίσεων εύλογης αξίας, αντισταθμίζει τον κίνδυνο επιτοκίου που προκύπτει από πιθανή μείωση της εύλογης αξίας ομολόγων που περιλαμβάνονται στο «Διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλάκιο» και στις «Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους» σταθερού επιτοκίου. Αντισταθμίζει επίσης, τον κίνδυνο επιτοκίου που προκύπτει και από πιθανή μείωση της εύλογης αξίας δανείων που η Τράπεζα έχει χορηγήσει σε ευρώ και ξένο νόμισμα, με σταθερό επιτόκιο. Η αντιστάθμιση επιτυγχάνεται με την χρήση συμβάσεων ανταλλαγής επιτοκίων.

Η καθαρή εύλογη αξία αυτών των συμβάσεων ανταλλαγής την 31/12/2008 ήταν πιστωτική € 45,5 εκατ. (2007: πιστωτική € 3,5 εκατ.). Οι ζημιές από τα μέσα αντιστάθμισης ήταν € 41,9 εκατ. (2007: € 2,6 εκατ. ζημία). Τα κέρδη από τα αντισταθμισμένα χρηματοοικονομικά στοιχεία ήταν € 42,6 εκατ. (2007: € 2,4 εκατ. κέρδος).

21 Χρηματοοικονομικά μέσα ενεργητικού αποτιμώμενα σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Χρεόγραφα εμπορικού χαρτοφυλακίου		
Ομόλογα Εκδόσεως Ελληνικού Δημοσίου	-	349.523
Συμπεριλαμβανόμενα στο Ταμείο και Χρηματικά διαθέσιμα κάτω των 90 ημερών (Σημείωση 43)	-	349.523
Ομόλογα Εκδόσεως Ελληνικού Δημοσίου	872.439	3.639.911
Ομόλογα Εκδόσεως Δημοσίου άλλων κρατών	58.656	50.194
Ομόλογα εταιριών	166.658	280.073
Τραπεζικά ομόλογα	10.204	-
Έντοκα γραμμάτια Ελληνικού Δημοσίου	101.945	14.915
Έντοκα γραμμάτια Δημοσίου άλλων κρατών	26.540	21.101
	1.236.441	4.006.194
Μετοχές εισηγμένες στο ΧΑ	63.706	127.216
Μετοχές εισηγμένες σε Χρηματιστήρια εξωτερικού	63	13.763
Αμοιβαία κεφάλαια	309	10.034
	64.078	151.013
Σύνολο χρεογράφων εμπορικού χαρτοφυλακίου	1.300.519	4.506.731
Λοιπά χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που αποτιμώνται σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	89.224	508.137

Από τα ανωτέρω ομόλογα του εμπορικού χαρτοφυλακίου της 31/12/2008, ποσό € 632 εκ. είναι σταθερού επιτοκίου, € 462 εκ. μεταβλητού επιτοκίου και € 142 εκ. zero-coupon. Τα αντίστοιχα ποσά για την 31/12/2007 ανέρχονται σε € 2.185 εκ., € 1.787 εκ. και € 384 εκ. (zero-coupon). Οι δεδουλευμένοι τόκοι ομολόγων, που μεταφέρθηκαν στις αντίστοιχες κατηγορίες ομολόγων, ανέρχονται σε € 21 εκ. (2007: € 89 εκ.)

Στα λοιπά χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που αποτιμώνται σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών περιλαμβάνονται κυρίως τα ομόλογα των συμβάσεων ανταλλαγής στοιχείων ενεργητικού (asset swaps). Η αρχική κατάταξή τους στο εν λόγω χαρτοφυλάκιο πραγματοποιήθηκε προκειμένου να μειωθούν οι διακυμάνσεις των αποτελεσμάτων που θα προέκυπταν εάν τα εν λόγω χρηματοπιστωτικά μέσα τηρούνταν στο κόστος εξαγοράς τους και τα σχετιζόμενα με αυτά παράγωγα ανταλλαγής επιτοκίων ως διακρατούμενα για εμπορικούς σκοπούς. Τα λοιπά χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που αποτιμώνται σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών είναι σταθερού επιτοκίου και περιλαμβάνουν δεδουλευμένους τόκους ύψους € 2 εκ.

Ο Όμιλος, κάνοντας χρήση των τροποποιήσεων του Δ/Π 39 και Δ/ΠΧ 7 «Επαναταξινόμηση Χρηματοοικονομικών Περιουσιακών Στοιχείων», επαναταξινόμησε χρεόγραφα του «Εμπορικού χαρτοφυλακίου» στα χαρτοφυλάκια «Διαθέσιμο προς πώληση» και «Διακρατούμενα έως την λήξη», καθώς ο Όμιλος έχει την πρόθεση να τα διακρατήσει στο προσεχές μέλλον κι επιπρόσθετα εκτιμάται ότι η εύλογη αξία των εισηγμένων εταιρειών, των αμοιβαίων κεφαλαίων και των ομολόγων, λόγω των ιδιαίτερων συνθηκών που επικρατούν στη χρηματοοικονομική αγορά την περίοδο αυτή, δεν αντανακλούν τη δυναμική και τις προοπτικές ανάπτυξης των εκδοτών, χρεόγραφα των οποίων κατέχει ο Όμιλος.

Αναλυτικότερα, ο Όμιλος, εφαρμόζοντας τις παραπάνω τροποποιήσεις την 1/7/2008 για μετοχές εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών και αμοιβαία κεφάλαια και την 1/10/2008 για μετοχές εισηγμένες σε χρηματιστήρια του εξωτερικού, μετέφερε από τα «Χρεόγραφα Εμπορικού Χαρτοφυλακίου» στα «Χρεόγραφα Διαθέσιμα προς Πώληση» του Επενδυτικού χαρτοφυλακίου, μετοχές εισηγμένες ποσού € 58,9 εκ. Η αρνητική αποτίμηση των ανωτέρω τίτλων, για την περίοδο μετά την μεταφορά, ποσού € 20,3 εκ. καταχωρήθηκε στο αποθεματικό «Διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλακίου». Η ζημία από την αποτίμηση των ανωτέρω τίτλων ύψους € 22,5 εκ. για την περίοδο μέχρι τη μεταφορά εξακολουθεί να εμφανίζεται στα αποτελέσματα εμπορικού χαρτοφυλακίου της χρήσης 2008. Ομόλογα εύλογης αξίας € 339,9 εκ. την 1/10/2008 μεταφέρθηκαν από το «Εμπορικό χαρτοφυλάκιο» στο χαρτοφυλάκιο «Διαθέσιμο προς πώληση». Η αρνητική αποτίμηση των ομολόγων αυτών της περιόδου από 1/10/2008 έως και 31/12/2008 ποσού € 14,4 εκ. καταχωρήθηκε στο αποθεματικό «Διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου». Η ζημία για την περίοδο 1/1/2008 έως 30/9/2008, των ομολόγων που μεταφέρθηκαν από το «Εμπορικό χαρτοφυλάκιο» ύψους € 7,2 εκ. εξακολουθεί να εμφανίζεται στα αποτελέσματα του έτους. Τέλος, ομόλογα εύλογης αξίας € 601,2 εκ. την 1/10/2008 μεταφέρθηκαν από το «Εμπορικό χαρτοφυλάκιο» στο χαρτοφυλάκιο «Διακρατούμενα έως την λήξη» και η αξία αυτή αποτελεί το αποσβέσιμο κόστος κτήσης. Η ζημία για την περίοδο 1/1/2008 έως 30/9/2008, των ομολόγων που μεταφέρθηκαν από το «Εμπορικό χαρτοφυλάκιο», ύψους € 336 χιλ. εξακολουθεί να εμφανίζεται στα αποτελέσματα του έτους. Εάν τα ομόλογα είχαν παραμείνει στο «Εμπορικό χαρτοφυλάκιο», η αρνητική αποτίμησή τους ποσού € 5,3 εκ. θα είχε εμφανιστεί στα αποτελέσματα εμπορικού χαρτοφυλακίου.

22 Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Δάνεια προς ιδιώτες		
Στεγαστικά δάνεια	6.692.625	5.743.069
Καταναλωτικά/ προσωπικά και λοιπά δάνεια	4.488.349	3.717.054
Πιστωτικές κάρτες	775.434	618.665
	11.956.407	10.078.788
Δάνεια προς επιχειρήσεις	27.059.248	20.626.020
Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών	39.015.655	30.704.809
Μειον: Προβλέψεις για ζημιές (απομειώσεις) από δάνεια και απαιτήσεις πελατών	(702.987)	(416.024)
Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών (μετά από προβλέψεις)	38.312.669	30.288.785
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών μέχρι ενός έτους	15.400.814	12.904.404
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών πάνω από ένα έτος	22.911.854	17.384.381
	38.312.669	30.288.785

Από τις απαιτήσεις κατά πελατών (προ προβλέψεων), ποσό € 4.741 εκ. (2007: € 4.363 εκ.) αφορά χορηγήσεις σταθερού επιτοκίου, ενώ ποσό € 34.275 εκ. (2007: € 26.342 εκ.) αφορά χορηγήσεις κυμαινόμενου επιτοκίου.

Κίνηση πρόβλεψης (απομείωσης) για ζημιές από δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες

α) Δάνεια προς ιδιώτες

	Καταναλωτικά/ προσωπικά και			Σύνολο
	Στεγαστικά δάνεια	Λοιπά δάνεια	Πιστωτικές κάρτες	
Υπόλοιπο έναρξης 1/1/2007	9.880	102.663	16.295	128.838
Υπόλοιπο έναρξης νέων θυγατρικών	-	34	-	34
Έξοδο χρήσης	5.242	48.018	14.121	67.381
Διαγραφές δανείων	-	(27.483)	(407)	(27.890)
Συναλλαγματικές διαφορές	397	(2.151)	117	(1.637)
Υπόλοιπο λήξης χρήσης 31/12/2007	15.519	121.081	30.126	166.726
Υπόλοιπο έναρξης 1/1/2008	15.519	121.081	30.126	166.726
Υπόλοιπο έναρξης νέων θυγατρικών	-	1.574	180	1.754
Έξοδο χρήσης	41.650	94.571	27.973	164.194
Διαγραφές δανείων	(4)	(5.265)	(20)	(5.289)
Συναλλαγματικές διαφορές	(71)	(4.562)	(411)	(5.044)
Υπόλοιπο λήξης χρήσης 31/12/2008	57.094	207.399	57.848	322.341

β) Δάνεια προς επιχειρήσεις

Υπόλοιπο έναρξης 1/1/2007	248.994
Υπόλοιπο έναρξης νέων θυγατρικών	1.327
Έξοδο χρήσης	40.810
Διαγραφές δανείων	(42.454)
Συναλλαγματικές διαφορές	621
Υπόλοιπο λήξης χρήσης 31/12/2007	249.298
Υπόλοιπο έναρξης 1/1/2008	249.298
Υπόλοιπο έναρξης νέων θυγατρικών	10.397
Έξοδο χρήσης	202.727
Διαγραφές δανείων	(81.432)
Συναλλαγματικές διαφορές	(345)
Υπόλοιπο λήξης χρήσης 31/12/2008	380.646

Το έξοδο της χρήσης 2008 ποσού € 386,3 εκ. (2007: € 115,5 εκ.) στην κατάσταση αποτελεσμάτων περιλαμβάνει ποσό € 19,4 εκ. (2007: € 4,8 εκ.) που αφορά πρόβλεψη λοιπών απαιτήσεων και έξοδο ασφαλιστρών για κάλυψη πιστωτικού κινδύνου. Το έξοδο της χρήσης 2007 συμπεριλαμβάνει διαγραφή δανείων ποσού € 2,5 εκ. απ'ευθείας στα αποτελέσματα. Το έξοδο της χρήσης 2007 συμπεριλαμβάνει αντιστροφή προβλέψεων λοιπών απαιτήσεων € 80 χιλ.

Τα δάνεια και οι άλλες χορηγήσεις σε πελάτες περιλαμβάνουν απαιτήσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις:

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Ακαθάριστες επενδύσεις σε χρηματοδοτικές μισθώσεις		
Μέχρι ένα έτος	435.333	406.568
Από 1 έτος έως 5 έτη	1.029.412	846.180
Περισσότερο από 5 έτη	990.829	753.556
	2.455.574	2.006.304
Μη δεδουλευμένα χρηματοοικονομικά έσοδα	(624.223)	(513.999)
Καθαρές επενδύσεις σε χρηματοδοτικές μισθώσεις	1.831.352	1.492.305

Οι καθαρές επενδύσεις σε χρηματοδοτικές μισθώσεις αναλύονται ως εξής:

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Μέχρι ένα έτος	336.766	326.561
Από 1 έτος έως 5 έτη	774.526	621.479
Περισσότερο από 5 έτη	720.060	544.265
	1.831.352	1.492.305

23 Χρεόγραφα επενδυτικού χαρτοφυλακίου

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Χρεόγραφα διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου		
Ομολογίες και Άλλοι Τίτλοι Σταθερής Απόδοσης		
Εκδόσεως Ελληνικού Δημοσίου	218.836	816.532
Εκδόσεως Δημοσίου άλλων κρατών	59.770	88.088
Ομόλογα εταιριών	337.796	148.691
Ομόλογα τραπεζών	56.034	50.476
	672.436	1.103.787
Μετοχές και άλλοι τίτλοι μεταβλητής απόδοσης		
Μετοχές εισηγμένες στο ΧΑ	92.030	149.689
Μετοχές εισηγμένες σε χρηματιστήρια εξωτερικού	13.117	1.309
Μη εισηγμένες μετοχές	89.119	128.843
Αμοιβαία κεφάλαια	9.190	-
	203.456	279.840
Σύνολο διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου	875.892	1.383.628

Από τα ανωτέρω ομόλογα του επενδυτικού χαρτοφυλακίου της 31/12/2008, ποσό € 248,2 εκ. είναι σταθερού επιτοκίου και € 424,3 εκ. μεταβλητού επιτοκίου. Τα αντίστοιχα ποσά για την 31/12/2007 ανέρχονται σε € 344 εκ., € 870 εκ. μεταβλητού επιτοκίου.

Ο Όμιλος κάνοντας χρήση των τροποποιήσεων του ΔΛΠ 39 και ΔΠΧΠ 7 «Επαναταξινόμηση Χρηματοοικονομικών Περιουσιακών Στοιχείων», επαναταξινόμησε χρεόγραφα του «Εμπορικού χαρτοφυλακίου» στα χαρτοφυλάκια «Διαθέσιμο προς πώληση» και «Διακρατούμενα έως την λήξη» (σημείωση 21).

Επιπλέον, βάσει των ανωτέρω τροποποιήσεων ομόλογο εύλογης αξίας € 272,2 εκ. την 1/10/2008 μεταφέρθηκε από το χαρτοφυλάκιο «Διαθέσιμο προς πώληση» στο χαρτοφυλάκιο «Διακρατούμενα έως την λήξη». Το σχηματισμένο αποθεματικό του ομολόγου αυτού έως την 30/9/2008 ζημίας ύψους € 1,5 εκ. θα αποσβεστεί στα αποτελέσματα με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου μέχρι τη λήξη του ομολόγου. Εάν το ομόλογο αυτό είχε παραμείνει στο «Διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλάκιο», θα είχε επιβαρύνει το αποθεματικό κατά € 6,0 εκ. Εταιρικά ομόλογα εύλογης αξίας € 34,4 εκ. και τραπεζικά ομόλογα εύλογης αξίας € 43,2 εκ. την 1/10/2008, μεταφέρθηκαν από το χαρτοφυλάκιο «Διαθέσιμο προς πώληση» στα «Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους» και στις «Απαιτήσεις από Πιστωτικά Ιδρύματα» αντίστοιχα, καθώς δεν διαπραγματεύονται σε ενεργή αγορά και πληρούν τις λοιπές προϋποθέσεις του ΔΛΠ 39 για την κατάταξη τους ως Δάνεια και Απαιτήσεις. Το σχηματισμένο αποθεματικό των ομολόγων αυτών έως την 30/9/2008 ζημίας ύψους € 11,7 εκ. θα αποσβεστεί στα αποτελέσματα με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου μέχρι τη λήξη των ομολόγων. Εάν τα ομόλογα αυτά είχαν παραμείνει στο «διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλάκιο», θα είχε επιβαρύνει το αποθεματικό αυτό κατά € 21,9 εκ. Οι τόκοι από τα ομόλογα αυτά θα συνεχίσουν να αναγνωρίζονται στα έσοδα από τόκους, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου. Οι τόκοι των χρεογράφων που μεταφέρθηκαν και θα υπολογιστούν βάσει του πραγματικού επιτοκίου δεν θα διαφοροποιηθούν σημαντικά από τους τόκους βάσει του ονομαστικού επιτοκίου. Συνεπώς οι μελλοντικές ταμειακές ροές των χρεογράφων αναμένονται στο ύψος της ονομαστικής αξίας και των μελλοντικών τόκων.

Η κίνηση του επενδυτικού χαρτοφυλακίου έχει ως εξής:

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Κίνηση του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου		
Υπόλοιπο έναρξης χρήσης	1.383.628	1.300.126
Υπόλοιπο έναρξης νέων θυγατρικών εταιρειών κατά την ημερομηνία απόκτησης	1.122	2.956
Προσθήκες	449.417	956.724
Μεταφορά από συγγενείς εταιρείες	14.358	7.255
Μεταφορά στις συγγενείς εταιρείες	(15.250)	(14.358)
Μεταφορές από εμπορικό χαρτοφυλάκιο	398.780	-
Μεταφορές στις Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους (σημείωση 24) και στις Απαιτήσεις προς Πιστωτικά Ιδρύματα (σημείωση 19)	(77.615)	-
Μετατροπή άλλων στοιχείων ενεργητικού σε χρεόγραφα	-	11.227
Αναγνώριση δανείων σύμφωνα με το ΔΛΠ 39	-	(25.000)
Διαθέσεις	(801.753)	(876.024)
Μεταβολές στην εύλογη αξία	(206.158)	36.050
Μεταφορές στα Διακρατούμενα έως τη λήξη χρεόγραφα	(272.191)	-
Απομείωση αξίας (σημείωση 11)	(1.957)	(4.030)
Συναλλαγματικές διαφορές	3.512	(11.298)
Υπόλοιπο λήξης χρήσης	875.892	1.383.628

Οι μεταφορές από τις συγγενείς εταιρείες στο διαθέσιμο χαρτοφυλάκιο προς πώληση πραγματοποιούνται όταν παύσουν να πληρούνται οι προϋποθέσεις που ορίζει το ΔΛΠ 28 για την αναγνώριση μιας εταιρείας ως συγγενούς. Επίσης, όταν ο Όμιλος αποκτήσει ουσιώδη επιρροή σε μία εταιρεία του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου, τότε αυτή μεταφέρεται στις συγγενείς εταιρείες.

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Διακρατούμενα έως τη λήξη χρεόγραφα		
Εκδόσεως Ελληνικού Δημοσίου	3.263.095	-
Εκδόσεως Δημοσίου άλλων κρατών	89.769	108.606
Ομόλογα εταιριών	19.341	1.750
Σύνολο διακρατούμενου έως την λήξη χαρτοφυλακίου	3.372.205	110.356
Κίνηση του διακρατούμενου έως τη λήξη χαρτοφυλακίου		
Υπόλοιπο έναρξης χρήσης	110.356	99.880
Προσθήκες	2.440.872	35.394
Μεταφορές από εμπορικό χαρτοφυλάκιο	601.240	-
Μεταφορές από διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλάκιο	272.191	-
Λήξη χρεογράφων	(51.096)	(22.521)
Συναλλαγματικές διαφορές	(1.359)	(2.397)
Υπόλοιπο λήξης χρήσης	3.372.204	110.356

Από τα ανωτέρω διακρατούμενα έως τη λήξη ομόλογα, ποσό € 3.266,2 εκ. είναι μεταβλητού επιτοκίου και € 105,9 εκ. είναι σταθερού επιτοκίου.

24 Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους εταιριών	209.479	-
Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους Εκδόσεως Ελληνικού Δημοσίου	318.220	-
Σύνολο απαιτήσεων από χρεωστικούς τίτλους	527.699	0

Εταιρικά ομόλογα εύλογης αξίας € 34,4 εκ. την 1/10/2008, μεταφέρθηκαν από το χαρτοφυλάκιο «Διαθέσιμο προς πώληση» στις «Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους» καθώς δεν διαπραγματεύονται σε ενεργή αγορά (σημείωση 23).

25 Επενδύσεις σε θυγατρικές και συγγενείς εταιρείες

Οι επενδύσεις της Τράπεζας Πειραιώς σε θυγατρικές και συγγενείς εταιρείες είναι:

Α) Θυγατρικές εταιρείες (μέθοδος ολικής ενσωμάτωσης)

α/α	Επωνυμία Εταιρείας	Αντικείμενο εργασιών	% συμμετοχής	Χώρα	Φορολογικά ανέλεγκτες χρήσεις
1.	Marathon Banking Corporation	Τραπεζικές Υπηρεσίες	87,91%	Η.Π.Α.	2008
2.	Tirana Bank I.B.C. S.A.	Τραπεζικές Υπηρεσίες	91,24%	Αλβανία	2007-2008
3.	Piraeus Bank Romania S.A.	Τραπεζικές Υπηρεσίες	100,00%	Ρουμανία	2007-2008
4.	Piraeus Bank Beograd A.D.	Τραπεζικές Υπηρεσίες	100,00%	Σερβία	2006-2008
5.	Piraeus Bank Bulgaria A.D.	Τραπεζικές Υπηρεσίες	99,98%	Βουλγαρία	2004-2008
6.	Piraeus Bank Egypt S.A.E.	Τραπεζικές Υπηρεσίες	95,36%	Αίγυπτος	1999-2008
7.	OJSC Piraeus Bank ICB	Τραπεζικές Υπηρεσίες	99,95%	Ουκρανία	2008
8.	Τράπεζα Πειραιώς Κύπρου ΛΤΔ	Τραπεζικές Υπηρεσίες	100,00%	Κύπρος	2006-2008
9.	Piraeus Asset Management Europe S.A.	Διαχείριση Αμοιβαίων Κεφαλαίων	100,00%	Λουξεμβούργο	-
10.	Πειραιώς Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε.	Χρηματοδοτικές μισθώσεις	100,00%	Ελλάδα	2006-2008
11.	Piraeus Leasing Romania S.R.L.	Χρηματοδοτικές μισθώσεις	100,00%	Ρουμανία	2003-2008
12.	Πειραιώς Μεσίτες Ασφαλ. και Αντασφαλ. Εργασιών Α.Ε.	Μεσίτεια Ασφαλειών - Αντασφαλειών	100,00%	Ελλάδα	2007-2008
13.	Tirana Leasing S.A.	Χρηματοδοτικές μισθώσεις	100,00%	Αλβανία	2008
14.	Πειραιώς Α.Ε.Π.Ε.Υ.	Χρηματιστηριακές εργασίες	100,00%	Ελλάδα	2006-2008
15.	Piraeus Group Capital LTD	Έκδοση πιστωτικών τίτλων	100,00%	Ηνωμένο Βασίλειο	-
16.	Piraeus Leasing Bulgaria EAD.	Χρηματοδοτικές μισθώσεις	100,00%	Βουλγαρία	2008
17.	Piraeus Auto Leasing Bulgaria EAD.	Χρονομίσθωση αυτοκινήτων	100,00%	Βουλγαρία	2008
18.	Piraeus Group Finance P.L.C.	Έκδοση πιστωτικών τίτλων	100,00%	Ηνωμένο Βασίλειο	2007-2008
19.	Multicollection A.E.	Αξιολόγηση και είσπραξη εμπορικών απαιτήσεων	51,00%	Ελλάδα	2007-2008
20.	Πειραιώς Factoring A.E.	Πρακτόρευση απαιτήσεων	100,00%	Ελλάδα	2005-2008
21.	Πειραιώς Multifin A.E.	Εμπόριο αυτοκινήτων	100,00%	Ελλάδα	2007-2008
22.	Picar A.E.	Διαχείριση χώρων City Link	100,00%	Ελλάδα	2005-2008
23.	Bulfina S.A.	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	100,00%	Βουλγαρία	2003-2008
24.	Πειραιώς ATFS A.E.	Λογιστικές και φορολογικές υπηρεσίες	100,00%	Ελλάδα	2007-2008
25.	Γενική Εταιρεία Κατασκευών και Αναπτύξεων Α.Ε.	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας & συμμετοχών	66,67%	Ελλάδα	2007-2008
26.	Πειραιώς Best Leasing A.T.E.E.	Χρονομίσθωση αυτοκινήτων	48,08%	Ελλάδα	2008
27.	Πειραιώς Direct Services A.E.	Παροχή τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών	100,00%	Ελλάδα	2007-2008
28.	Exodus A.E.	Εφαρμογών πληροφορικής	50,10%	Ελλάδα	2008
29.	Οικιστική Ανάπτυξη Κομοτηνής Α.Ε.	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	100,00%	Ελλάδα	2007-2008
30.	Πειραιώς Real Estate A.E.	Τεχνική και κατασκευαστική εταιρεία	100,00%	Ελλάδα	2007-2008
31.	ND Αναπτυξιακή Α.Ε.	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	100,00%	Ελλάδα	2007-2008
32.	Property Horizon A.E.	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	100,00%	Ελλάδα	2007-2008
33.	ΕΤΒΑ ΒΙ.ΠΕ. Α.Ε.	Ανάπτυξη/ διαχείριση βιομηχανικών περιοχών	65,00%	Ελλάδα	2006-2008
34.	Πειραιώς Property A.E.	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	100,00%	Ελλάδα	2006-2008
35.	Πειραιώς Development A.E.	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	100,00%	Ελλάδα	2006-2008
36.	Πειραιώς Asset Management Α.Ε.Δ.Α.Κ.	Διαχείριση Αμοιβαίων Κεφαλαίων	100,00%	Ελλάδα	2007-2008
37.	Πειραιώς Buildings A.E.	Ανάπτυξη ακινήτου	100,00%	Ελλάδα	2005-2008
38.	Πειραιώς Developer A.E.	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	100,00%	Ελλάδα	2006-2008
39.	Estia Mortgage Finance PLC	Εταιρεία ειδικού σκοπού για πηλ. στεγ. δανείων	-	Ηνωμένο Βασίλειο	-
40.	Euroinvestment & Finance Public LTD	Τραπεζικές, χρηματοεπενδυτικές, κτημ. εργασίες	90,79%	Κύπρος	2002-2008
41.	Ακίνητα Λάκκος Μικέλλη LTD	Εταιρεία εκμετάλλευσης ακινήτων	50,65%	Κύπρος	2005-2008
42.	Φιλοκτηματική Δημόσια LTD	Ανάπτυξη γης και κτηματικής περιουσίας	53,26%	Κύπρος	2005-2008
43.	Φιλοκτηματική Εργοληπτική LTD	Τεχνική & κατασκευαστική εταιρεία	53,26%	Κύπρος	2005-2008
44.	AGR Investments A.E. Απόκτησης Τηλοποιούμενων Απαιτήσεων	Εταιρεία Τηλοποιούμενων απαιτήσεων	100,00%	Ελλάδα	2005-2008
45.	New Evolution Κτηματική Τουρ. & Αναπτ. Α.Ε.	Κτηματική Τουριστική & Αναπτυξιακή εταιρεία	100,00%	Ελλάδα	2005-2008
46.	Imperial Stockbrokers Limited	Χρηματιστηριακές εργασίες	100,00%	Κύπρος	2002-2008
47.	Imperial Eurobrokers Limited	Χρηματιστηριακές εργασίες	100,00%	Κύπρος	2002-2008
48.	EMF Investors Limited	Εταιρεία επενδύσεων	100,00%	Κύπρος	2002-2008
49.	Euroinvestment Mutual Funds Limited	Διαχείριση Αμοιβαίων Κεφαλαίων	100,00%	Κύπρος	2002-2008
50.	Bull Fund Limited	Εταιρεία επενδύσεων	100,00%	Κύπρος	2002-2008
51.	Good Works Ενεργειακή Α.Ε. Φωτοβολταϊκών Έργων	Κατασκευή, Λειτουργ. & Εκμ. Φωτοβολταϊκών Πάρκων	33,15%	Ελλάδα	2005-2008
52.	Πειραιώς Green Investments A.E.	Εταιρεία Συμμετοχών	100,00%	Ελλάδα	2005-2008
53.	New Up Dating Development Κτημ. Τουρ. & Αναπτ. Α.Ε.	Κτηματική Τουριστική & Αναπτυξιακή εταιρεία	100,00%	Ελλάδα	2005-2008
54.	Sunholdings Properties Company LTD	Ανάπτυξη γης και κτηματικής περιουσίας	26,63%	Κύπρος	2005-2008
55.	Πειραιώς Κάρτες Α.Ε.	Παροχή χρημ. συμβουλών & υπηρεσιών	100,00%	Ελλάδα	2008
56.	Polytron Properties Limited	Ανάπτυξη γης και κτηματικής περιουσίας	39,95%	Κύπρος	2006-2008
57.	Shinefocus Limited	Ανάπτυξη γης και κτηματικής περιουσίας	53,26%	Κύπρος	1999-2008
58.	Capital Investments & Finance S.A.	Εταιρεία επενδύσεων	100,00%	Λιβερία	-
59.	Maples Invest & Holding S.A.	Εταιρεία επενδύσεων	100,00%	Βρετανικές Παρθένες Νήσοι	-
60.	Margetson Invest & Finance S.A.	Εταιρεία επενδύσεων	100,00%	Βρετανικές Παρθένες Νήσοι	-
61.	Vitria Investments S.A.	Εταιρεία επενδύσεων	100,00%	Παναμάς	-
62.	Piraeus Insurance Brokerage EOOD	Μεσίτεια Ασφαλειών	99,98%	Βουλγαρία	2007-2008
63.	SSIF Piraeus Securities Romania S.A.	Χρηματιστηριακές εργασίες	99,33%	Ρουμανία	2007-2008
64.	Trieris Real Estate Management LTD	Διαχείριση της Trieris Real Estate Ltd	100,00%	Βρετανικές Παρθένες Νήσοι	-

α/α	Επωνυμία Εταιρείας	Αντικείμενο εργασιών	% συμμετοχής	Χώρα	Φορολογικά ανέλεγκτες χρήσεις
65.	Piraeus Egypt Asset Management S.A.E.	Διαχείριση Περιουσίας	85,71%	Αίγυπτος	2003-2008
66.	Piraeus Egypt Leasing Co.	Χρηματοδοτικές μισθώσεις	95,33%	Αίγυπτος	2007-2008
67.	Piraeus Egypt Brokerage Co.	Χρηματιστηριακές εργασίες	95,17%	Αίγυπτος	2007-2008
68.	Piraeus Insurance - Reinsurance Broker Romania S.R.L.	Μεσίτεια Ασφαλειών - Αντασφαλειών	100,00%	Ρουμανία	2007-2008
69.	Piraeus Real Estate Consultants S.R.L.	Τεχνική & κατασκευαστική εταιρεία	100,00%	Ρουμανία	2007-2008
70.	Πειραιώς Leasing Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε.	Χρηματοδοτικές μισθώσεις	100,00%	Ελλάδα	2000-2008
71.	Ιαπετός Ενεργειακή Α.Ε. Φωτοβολταϊκών Έργων	Ανάπτυξη Φωτοβολταϊκών Πάρκων	33,16%	Ελλάδα	2007-2008
72.	Φοίβη Ενεργειακή Α.Ε. Φωτοβολταϊκών Έργων	Ανάπτυξη Φωτοβολταϊκών Πάρκων	33,16%	Ελλάδα	2007-2008
73.	Ορίων Ενεργειακή Α.Ε. Φωτοβολταϊκών Έργων	Ανάπτυξη Φωτοβολταϊκών Πάρκων	33,16%	Ελλάδα	2007-2008
74.	Αστράιος Ενεργειακή Α.Ε. Φωτοβολταϊκών Έργων	Ανάπτυξη Φωτοβολταϊκών Πάρκων	33,16%	Ελλάδα	2007-2008
75.	Multicollection Romania S.R.L.	Αξιολόγηση και είσπραξη εμπορικών απαιτήσεων	51,00%	Ρουμανία	2006-2008
76.	Olympic Εμπορικές και Τουριστικές Επιχειρήσεις Α.Ε.	Λειτουργικές μισθώσεις	94,00%	Ελλάδα	2008
77.	Piraeus Rent Doo Beograd	Λειτουργικές μισθώσεις	100,00%	Σερβία	2007-2008
78.	Estia Mortgage Finance II PLC	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τίτλοπ. στεγ. δανείων	-	Ηνωμένο Βασίλειο	-
79.	Piraeus Leasing Doo Beograd	Χρηματοδοτικές Μισθώσεις	100,00%	Σερβία	2007-2008
80.	Piraeus Real Estate Consultants Doo	Τεχνική & κατασκευαστική εταιρεία	100,00%	Σερβία	2006-2008
81.	Piraeus Real Estate Bulgaria EOOD	Τεχνική & κατασκευαστική εταιρεία	100,00%	Βουλγαρία	2007-2008
82.	Piraeus Real Estate Egypt LLC	Τεχνική & κατασκευαστική εταιρεία	99,80%	Αίγυπτος	2007-2008
83.	Piraeus Bank Egypt Investment Company	Εταιρεία επενδύσεων	95,17%	Αίγυπτος	2007-2008
84.	Piraeus Best Leasing Bulgaria EAD	Χρονομίσθωση αυτοκινήτων	99,98%	Βουλγαρία	2007-2008
85.	Πειραιώς Πρακτορειακή Ασφαλιστικών Εργασιών Α.Ε.	Πρακτορειακή Ασφαλιστική	100,00%	Ελλάδα	2007-2008
86.	Piraeus Capital Management Α.Ε. (πρώην KL REAL ESTATE AE)	Αμοιβαία Κεφάλαια Επιχειρηματικών Συμμετοχών	100,00%	Ελλάδα	2007-2008
87.	Estia Mortgage Finance III PLC	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τίτλοπ. στεγ. δανείων	-	Ηνωμένο Βασίλειο	-
88.	Piraeus Insurance Consultant	Μεσίτεια Ασφαλειών	93,35%	Αίγυπτος	2008
89.	Integrated Storage System Co.	Εταιρεία Αποθηκ. Διαχ/σης & Κίνησης Αλληλογρ.	89,54%	Αίγυπτος	2004-2008
90.	Axia Finance PLC	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τίτλοπ. επιχ. Δανείων	-	Ηνωμένο Βασίλειο	-

Οι εταιρείες με αριθμηση 39, 78, 87 και 90 αποτελούν οχήματα ειδικού σκοπού για τίτλοποίηση δανείων και έκδοση πιστωτικών τίτλων. Οι εταιρείες με αριθμηση 26, 51, 54, 56 και 71-74, οι οποίες στον παραπάνω πίνακα εμφανίζονται με ποσοστά μικρότερα του 50%, αποτελούν θυγατρικές του Ομίλου λόγω άσκησης ελέγχου.

Β) Συγγενείς εταιρείες (μέθοδος ενσωμάτωσης καθαρής θέσης)

α/α	Επωνυμία Εταιρείας	Αντικείμενο εργασιών	% συμμετοχής	Χώρα	Φορολογικά ανέλεγκτες χρήσεις
1.	Εταιρία Διαχείρισης & Ανάπτυξης ΕΤΕΠ Κρήτης Α.Ε.	Διαχείριση τεχνολογικού πάρκου	30,45%	Ελλάδα	2000-2008
2.	Αναπτυξιακή Εταιρία Έβρου Α.Ε.	Διαχείριση κοινοτικών προγραμμάτων	30,00%	Ελλάδα	2000-2008
3.	Στάλκο Α.Β.Ε.	Παραγωγή ηλεκτρολογικού εξοπλισμού	25,00%	Ελλάδα	2003-2008
4.	Delphi Advanced Research Technologies LTD	Υπηρεσίες Πληροφορικής	25,00%	Κύπρος	2006-2008
5.	Project on Line Α.Ε.	Εφαρμογών πληροφορικής	40,00%	Ελλάδα	2004-2008
6.	Alexandria for Development & Investment	Εταιρεία επενδύσεων	20,98%	Αίγυπτος	2008
7.	Nile Shoes Company	Βιομηχανία Υποδηματοποιίας	37,51%	Αίγυπτος	2003-2008
8.	APE Commercial Property Κτημ. Τουρ. & Αναπτ. Α.Ε.	Κτηματική, τουριστική και αναπτυξιακή εταιρεία	27,80%	Ελλάδα	2005-2008
9.	APE Fixed Assets Κτημ. Τουρ. & Αναπτ. Α.Ε.	Κτηματική, τουριστική και αναπτυξιακή εταιρεία	27,80%	Ελλάδα	2005-2008
10.	Borg El Arab Company	Παραγωγή φυτικών ελαίων & ζωικών τροφών	26,20%	Αίγυπτος	-
11.	Trieris Real Estate LTD	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	22,80%	Βρετανικές Παρθένες Νήσοι	-
12.	Ευρωπαϊκή Πίστη Α.Ε.Γ.Α.	Ασφάλειες γενικές, ζωής και αντασφάλειες	30,23%	Ελλάδα	2001-2008
13.	APE Επενδυτικής Περιουσίας Α.Ε.	Κτηματική, τουριστική και αναπτυξιακή εταιρεία	27,20%	Ελλάδα	2007-2008
14.	Sciens Διεθνής Α.Ε. Επενδύσεων και Συμμετοχών	Εταιρεία Συμμετοχών	29,80%	Ελλάδα	2005-2008
15.	Εκκαθαρίσεις Ακτοπλοίας Ανώνυμη Εταιρεία Α.Ε.	Εκκαθαρίσεις Ειστηρίων	49,00%	Ελλάδα	2007-2008
16.	Πειραιώς Επενδύσεις Ακίνητης Περιουσίας Α.Ε.Ε.Α.Π.	Εταιρεία επενδύσεων ακίνητης περιουσίας	33,80%	Ελλάδα	2006-2008
17.	Proton Bank Α.Ε.	Τραπεζικές Υπηρεσίες	31,31%	Ελλάδα	2007-2008
18.	Euroterra Ανώνυμη Εταιρεία Ακινήτων	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	29,22%	Ελλάδα	2007-2008
19.	Rebikat Ανώνυμη Εταιρεία Ακινήτων	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	30,00%	Ελλάδα	2007-2008
20.	Abies Ανώνυμη Εταιρεία Ακινήτων	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	30,00%	Ελλάδα	2001-2008

Οι μεταβολές στο χαρτοφυλάκιο θυγατρικών και συγγενών εταιρειών αναφέρονται στη σημείωση 45.

Η κίνηση των επενδύσεων σε συγγενείς εταιρείες έχει ως εξής:

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Υπόλοιπο έναρξης χρήσης	116.946	29.737
Προσθήκες	31.258	73.792
Διαθέσεις	-	(9.324)
Μερίδιο στα κέρδη/ (ζημιές) μετά φόρων	18.868	4.927
Μεταφορές από αλλαγές χαρτοφυλακίων	49.560	26.337
Αποαναγνώριση/ Αναγνώριση δανείων σύμφωνα με το ΔΛΠ 39	8.135	(6.300)
Συναλλαγματικές διαφορές	(5.368)	(2.223)
Υπόλοιπο λήξης χρήσης	219.399	116.946

Στην ανωτέρω κίνηση των συγγενών εταιρειών, οι «μεταφορές από αλλαγές χαρτοφυλακίων» αφορούν κυρίως μεταφορές από το διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλάκιο (σημείωση 23) και τη μεταφορά της Πειραιώς Επενδύσεις Ακίνητης Περιουσίας Α.Ε.Ε.Α.Π. από τις θυγατρικές στις συγγενείς εταιρείες λόγω πώλησης ποσοστού συμμετοχής.

Στις 5/11/2008 ο Όμιλος απέκτησε το 31,31% της Proton Bank Α.Ε., έναντι τιμήματος € 24,7 εκ., ποσό που περιλαμβάνεται στις προσθήκες των επενδύσεων σε συγγενείς εταιρείες. Η ανωτέρω απόκτηση έγινε μέσω ανταλλαγής 19.629.247 μετοχών της Proton Bank με 2.379.303 μετοχές Τράπεζας Πειραιώς από το απόθεμα ιδίων μετοχών της. Η σχέση ανταλλαγής που συμφωνήθηκε είναι 8,25 μετοχές της Proton Bank για κάθε μία μετοχή της Τράπεζας Πειραιώς και αντιστοιχεί στις τιμές κλεισίματος των δύο μετοχών στο ΧΑ την 31/10/08. Από την εν λόγω εξαγορά και με βάση την προσδιορισθείσα για σκοπούς ενοποίησης εύλογη αξία των ιδίων κεφαλαίων της Proton Τράπεζα Α.Ε., προσαρμοσμένων κατά το ύψος της αναγνωρισμένης στον Ισολογισμό της υπεραξίας, προέκυψε αρνητική υπεραξία ύψους € 25,6 εκ., η οποία αναγνωρίστηκε ως «Εσοδο συμμετοχών σε συγγενείς εταιρείες» στα ενοποιημένα αποτελέσματα χρήσης. Σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από το ΔΠΧΠ 3, επανεξετάστηκε και επιβεβαιώθηκε ο υπολογισμός της εύλογης αξίας της καθαρής θέσης και της προκύπτουσας αρνητικής υπεραξίας με βάση τη διαθέσιμη πληροφόρηση κατά την ημερομηνία εξαγοράς. Η συνεισφορά της Proton Τράπεζα ΑΕ στα ενοποιημένα αποτελέσματα του Ομίλου της Τράπεζας Πειραιώς ΑΕ μετά την ημερομηνία εξαγοράς και έως την 31-12-2008 είναι ζημία ποσού € 0,5 εκ.

31 Δεκεμβρίου 2008

Εταιρεία	Χώρα	% συμμετοχής	Κέρδη/ (Ζημιές) προ φόρων	Σύνολο εσόδων	Σύνολο Ενεργητικού	Σύνολο Υποχρεώσεων
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ Ε.Τ.Ε.Π. ΚΡΗΤΗΣ	Ελλάδα	30,45%	16	58	221	29
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΒΡΟΥ Α.Ε.	Ελλάδα	30,00%	(35)	324	220	16
ΣΤΑΛΚΟ Α.Β.Ε.	Ελλάδα	25,00%	85	4.922	5.082	811
PROJECT ON LINE Α.Ε.	Ελλάδα	40,00%	70	1.430	1.073	504
ALEXANDRIA FOR DEVELOPMENT AND INVESTMENT	Αίγυπτος	20,98%	184	311	8.761	5.087
NILE SHOES COMPANY	Αίγυπτος	37,51%	40	1.401	1.406	572
ΑΡΕ COMMERCIAL PROPERTY ΚΤΗΜ. ΤΟΥΡ. & ΑΝΑΠΤ. Α.Ε.	Ελλάδα	27,80%	-	-	71.213	67.555
ΑΡΕ FIXED ASSETS ΚΤΗΜ. ΤΟΥΡ. & ΑΝΑΠΤ. Α.Ε.	Ελλάδα	27,80%	-	-	45.844	42.986
DELPHI ADVANCED RESEARCH TECHNOLOGIES LTD	Κύπρος	25,00%	-	378	223	116
BORG EL ARAB COMPANY	Αίγυπτος	26,20%	1.472	63.650	25.955	18.539
TRIERIS REAL ESTATE LTD	Βρετανικές Παρθένες Νήσοι	22,80%	476	3.079	33.871	698
ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΠΙΣΤΗ Α.Ε.Γ.Α.	Ελλάδα	30,23%	*	*	*	*
ΑΡΕ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ Α.Ε.	Ελλάδα	27,20%	-	0	125.025	124.977
SCIENS ΔΙΕΘΝΗΣ Α.Ε. ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ	Ελλάδα	29,80%	*	*	*	*
ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΕΙΣ ΑΚΤΟΠΛΟΪΑΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Α.Ε.	Ελλάδα	49,00%	(1)	0	59	3
ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ Α.Ε.Ε.Α.Π.	Ελλάδα	33,80%	4.116	20.889	116.345	824
PROTON BANK Α.Ε.	Ελλάδα	31,31%	2.523	11.699	1.949.677	1.790.605
EUROTERRA ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΚΙΝΗΤΩΝ	Ελλάδα	29,22%	-	-	104.544	7.823
REBIKAT ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΚΙΝΗΤΩΝ	Ελλάδα	30,00%	-	-	21.536	108
ABIES ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΚΙΝΗΤΩΝ	Ελλάδα	30,00%	(2)	-	2.299	320

Κατά την ημερομηνία έγκρισης των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων της Τράπεζας, οι εισηγμένες συγγενείς εταιρείες ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΠΙΣΤΗ Α.Ε.Γ.Α. και SCIENS ΔΙΕΘΝΗΣ Α.Ε. ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ δεν είχαν ανακοινώσει τα ετήσια οικονομικά τους στοιχεία για το 2008. Συνεπώς δεν κρίθηκε σκόπιμη η αναφορά μεγεθών και αποτελεσμάτων για τις εν λόγω εταιρείες. Τα κέρδη προ φόρων και το σύνολο εσόδων της PROTON BANK Α.Ε. που αναφέρονται στον παραπάνω πίνακα αφορούν το διάστημα μετά από εξαγορά ποσοστού από την Τράπεζα Πειραιώς. Με βάση τις χρηματιστηριακές τιμές της 31/12/2008, η εύλογη αξία της συμμετοχής της Τράπεζας σε εισηγμένες συγγενείς εταιρείες είναι η εξής: Ευρωπαϊκή Πίστη Α.Ε.Γ.Α. € 6,2 εκ., Sciens Διεθνής Α.Ε. Επενδύσεων και Συμμετοχών € 18,5 εκ., Πειραιώς Επενδύσεις Ακίνητης Περιουσίας Α.Ε.Ε.Α.Π. € 20,8 εκ. και Proton Bank Α.Ε. € 12,0 εκ.

31 Δεκεμβρίου 2007

Εταιρεία	Χώρα	% συμμετοχής	Κέρδη/ (Ζημιές) προ φόρων	Σύνολο εσόδων	Σύνολο Ενεργητικού	Σύνολο Υποχρεώσεων
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ Ε.Τ.Ε.Π. ΚΡΗΤΗΣ	Ελλάδα	30,45%	3	65	187	7
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΒΡΟΥ Α.Ε.	Ελλάδα	30,00%	(91)	128	256	69
ΕΤΑΝΑΛ Α.Ε.	Ελλάδα	25,00%	163	455	16.544	15.909
ΣΤΑΛΚΟ Α.Β.Ε.	Ελλάδα	25,00%	191	4.602	6.313	2.908
PROJECT ON LINE Α.Ε.	Ελλάδα	40,00%	239	1.115	2.593	2.411
ALEXANDRIA FOR DEVELOPMENT AND INVESTMENT	Αίγυπτος	20,98%	53	184	8.227	4.998
NILE SHOES COMPANY	Αίγυπτος	37,51%	32	1.107	1.363	573
PIRAEUS INSURANCE CONSULTANT	Αίγυπτος	38,15%	60	125	105	0
INTEGRATED STORAGE SYSTEM CO	Αίγυπτος	38,15%	10	301	236	146
ΑΡΕ COMMERCIAL PROPERTY ΚΤΗΜΑΤΙΚΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ Α.Ε.	Ελλάδα	27,80%	-	-	30.914	32.557
ΑΡΕ FIXED ASSETS ΚΤΗΜΑΤΙΚΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ Α.Ε.	Ελλάδα	27,80%	-	-	41.131	43.209
DELPHI ADVANCED RESEARCH TECHNOLOGIES LTD	Κύπρος	22,67%	28	305	149	29
BORG EL ARAB COMPANY	Αίγυπτος	26,20%	187	18.035	21.172	16.810
TRIERIS REAL ESTATE LTD	Βρετανικές Παρθένες Νήσοι	22,80%	964	676	33.108	16.135
ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΠΙΣΤΗ Α.Ε.Γ.Α.	Ελλάδα	30,00%	4.000	72.600	195.000	147.174
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΧΑΛΥΒΟΣ Α.Ε.	Ελλάδα	30,83%	7.213	208.812	136.761	123.577
ΑΡΕ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ Α.Ε.	Ελλάδα	27,20%	(12)	-	125.049	125.001
SCIENS ΔΙΕΘΝΗΣ Α.Ε. ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ	Ελλάδα	29,80%	3.026	6.986	281.972	53.346

26 Υπεραξία και λοιπά άυλα πάγια στοιχεία ενεργητικού

2007	Υπεραξία	Λογισμικό	Λοιπά άυλα	Σύνολο
Αξία κτήσης				
Υπόλοιπο έναρξης 1ης Ιανουαρίου 2007	139.163	74.670	50.404	264.237
Υπόλοιπο έναρξης νέων εταιρειών κατά την ημερομηνία απόκτησης	-	802	6	808
Προσθήκες	42.646	19.460	31.561	93.668
Διαθέσεις / Διαγραφές	-	(67)	-	(67)
Συναλλαγματικές διαφορές	(2.223)	(276)	(735)	(3.234)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2007	179.586	94.590	81.236	355.412
Συσσωρευμένες αποσβέσεις				
Υπόλοιπο έναρξης 1ης Ιανουαρίου 2007	-	(55.660)	(16.286)	(71.946)
Υπόλοιπο έναρξης νέων εταιρειών κατά την ημερομηνία απόκτησης	-	(567)	(4)	(571)
Έξοδο χρήσης	-	(10.890)	(7.894)	(18.784)
Διαθέσεις/ Διαγραφές	-	14	-	14
Συναλλαγματικές διαφορές	-	263	246	509
Συσσωρευμένες αποσβέσεις 31 Δεκεμβρίου 2007	-	(66.840)	(23.938)	(90.777)
Αναπόσβεστη αξία την 31 Δεκεμβρίου 2007	179.586	27.751	57.298	264.635

Στη χρήση 2007, ποσό € 41.078 χιλ. από τις συνολικές προσθήκες στην υπεραξία, αφορά την υπεραξία που προέκυψε κατά την εξαγορά από την Τράπεζα των θυγατρικών εταιρειών International Commerce Bank JSC και Olympic Εμπορικές & Τουριστικές Επιχειρήσεις Α.Ε..

2008	Υπεραξία	Λογισμικό	Λοιπά άυλα	Σύνολο
Αξία κτήσης				
Υπόλοιπο έναρξης 1ης Ιανουαρίου 2008	179.586	94.590	81.236	355.412
Υπόλοιπο έναρξης νέων εταιρειών κατά την ημερομηνία απόκτησης	-	451	-	451
Προσθήκες	23.981	25.943	5.019	54.943
Μεταφορές	-	5.476	1.782	7.259
Διαθέσεις/ Διαγραφές	(3.882)	(11)	0	(3.892)
Συναλλαγματικές διαφορές	1.236	(574)	248	910
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2008	200.921	125.877	88.285	415.083
Συσσωρευμένες αποσβέσεις				
Υπόλοιπο έναρξης 1ης Ιανουαρίου 2008	-	(66.840)	(23.938)	(90.777)
Υπόλοιπο έναρξης νέων εταιρειών κατά την ημερομηνία απόκτησης	-	(389)	-	(389)
Έξοδο χρήσης	-	(10.745)	(10.063)	(20.809)
Μεταφορές	-	(212)	(161)	(373)
Διαθέσεις/ Διαγραφές	-	11	0	11
Συναλλαγματικές διαφορές	-	364	(116)	248
Συσσωρευμένες αποσβέσεις 31ης Δεκεμβρίου 2008	-	(77.812)	(34.278)	(112.090)
Αναπόσβεστη αξία την 31 Δεκεμβρίου 2008	200.921	48.065	54.007	302.994

Στη χρήση 2008, ποσό € 22.366 χιλ. από τις συνολικές προσθήκες στην υπεραξία, αφορά την υπεραξία που προέκυψε κατά την εξαγορά του δικτύου καταστημάτων της Arab Bank στην Κύπρο, μέσω της θυγατρικής εταιρίας Τράπεζα Πειραιώς Κύπρου ΛΤΔ. (σημείωση 45).

Η Τράπεζα, βάσει των διατάξεων του ΔΛΠ 38, εντός του 2008 επαναξιολόγησε την ωφέλιμη ζωή επιλεγμένων άυλων στοιχείων, προκειμένου οι αποσβέσεις τους να ακολουθούν ορθότερα χρονικά τα οφέλη χρήσης τους. Εάν η Τράπεζα δεν πραγματοποιούσε τις παραπάνω αλλαγές, το έξοδο αποσβέσεων των άυλων παγίων στοιχείων για τη χρήση του 2008 θα ήταν αυξημένο κατά € 5,3 εκατ.

Η υπεραξία εξετάζεται για απομείωση σε ετήσια βάση ή και συχνότερα εφόσον υπάρχει ένδειξη ενδεχόμενης μόνιμης απομείωσης. Δε διαπιστώθηκε απομείωση αξίας κατά το 2008, όπως και το 2007.

27 Ενσώματες ακινητοποιήσεις

2007	Γήπεδα και Κτίρια	Έπιπλα, ηλεκτρονικός και λοιπός εξοπλισμός	Ακινήτοποιήσεις υπο εκτέλεση	Λοιπά Ενσώματα Πάγια	Βελτιώσεις Εκμισθωμένων ακινήτων	Σύνολο
Αξία κτήσης						
Υπόλοιπο έναρξης 1ης Ιανουαρίου 2007	273.899	214.083	41.270	98.206	157.436	784.894
Υπόλοιπο εταιρειών που πωλήθηκαν εντός της χρήσης	-	(14)	-	(15)	-	(29)
Υπόλοιπο έναρξης νέων εταιρειών κατά την ημερ. απόκτησης	9.249	4.439	4.078	244.100	2.819	264.685
Προσθήκες	26.954	41.769	87.040	72.627	35.741	264.130
Μεταφορές	36.967	4.314	(51.972)	562	16.456	6.327
Διαθέσεις	(23.631)	(842)	(11.406)	(34.899)	(2.036)	(72.815)
Διαγραφές	-	(838)	(3.036)	(7)	(550)	(4.431)
Συναλλαγματικές διαφορές	(1.236)	(1.154)	(203)	(231)	(1.278)	(4.102)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2007	322.202	261.756	65.770	380.344	208.588	1.238.660
Συσσωρευμένες αποσβέσεις						
Υπόλοιπο έναρξης 1ης Ιανουαρίου 2007	(16.815)	(150.067)	-	(29.792)	(64.133)	(260.807)
Υπόλοιπο εταιρειών που πωλήθηκαν εντός της χρήσης	-	8	-	2	-	10
Υπόλοιπο έναρξης νέων εταιρειών κατά την ημερ. απόκτησης	(499)	(3.347)	-	(57.650)	(1.204)	(62.700)
Έξοδο χρήσης	(6.983)	(23.978)	-	(28.047)	(13.467)	(72.476)
Μεταφορές	30	(64)	-	(227)	243	(17)
Διαθέσεις	915	631	-	16.228	5	17.779
Διαγραφές	-	837	-	5	343	1.185
Συναλλαγματικές διαφορές	146	769	-	163	719	1.797
Συσσωρευμένες αποσβέσεις 31 Δεκεμβρίου 2007	(23.207)	(175.211)	-	(99.318)	(77.494)	(375.230)
Αναπόσβεστη αξία την 31 Δεκεμβρίου 2007	298.995	86.545	65.770	281.026	131.094	863.430

Το ανωτέρω συνολικό έξοδο της χρήσης 2007 (€ 91.260 χιλ.) των ενσώματων ακινητοποιήσεων και των λοιπων άυλων πάγιων στοιχείων περιλαμβάνει αποσβέσεις της Πειραιώς Best Leasing και της Olympic Εμπορικές & Τουριστικές Επιχ/σεις ποσού € 12.877 χιλ. και € 12.321 χιλ. αντίστοιχα, οι οποίες συμπεριλήφθηκαν στα "Λοιπά έσοδα εκμετάλλευσης" στην ενοποιημένη κατάσταση αποτελεσμάτων.

2008	Γήπεδα και Κτίρια	Έπιπλα, ηλεκτρονικός και λοιπός εξοπλισμός	Ακινήτοποιήσεις υπο εκτέλεση	Λοιπά Ενσώματα Πάγια	Βελτιώσεις Εκμισθωμένων ακινήτων	Σύνολο
Αξία κτήσης						
Υπόλοιπο έναρξης 1ης Ιανουαρίου 2008	322.202	261.756	65.770	380.344	208.588	1.238.660
Υπόλοιπο εταιρειών που πωλήθηκαν εντός της χρήσης	(57.298)	(4)	-	-	-	(57.302)
Υπόλοιπο έναρξης νέων εταιρειών κατά την ημερ. απόκτησης	24.046	4.266	0	883	2	29.198
Προσθήκες	3.778	51.418	80.781	133.183	46.778	315.938
Μεταφορές	(10.536)	11.677	(28.308)	(20.841)	35.769	(12.239)
Διαθέσεις	(18.476)	(475)	(2.630)	(65.657)	(531)	(87.768)
Διαγραφές/ απομειώσεις	0	(319)	(3.245)	(424)	(222)	(4.210)
Συναλλαγματικές διαφορές	(5.089)	(3.115)	(2.023)	(860)	(2.209)	(13.296)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2008	258.627	325.203	110.345	426.629	288.177	1.408.981
Συσσωρευμένες αποσβέσεις						
Υπόλοιπο έναρξης 1ης Ιανουαρίου 2008	(23.207)	(175.211)	-	(99.318)	(77.494)	(375.230)
Υπόλοιπο εταιρειών που πωλήθηκαν εντός της χρήσης	3.773	3	-	-	-	3.776
Υπόλοιπο έναρξης νέων εταιρειών κατά την ημερ. απόκτησης	0	(2.729)	-	(168)	(2)	(2.899)
Έξοδο χρήσης	(9.106)	(27.333)	-	(49.225)	(16.779)	(102.443)
Μεταφορές	3.608	(289)	-	1.526	(1.075)	3.770
Διαθέσεις	515	409	-	31.294	359	32.578
Διαγραφές	0	297	-	163	184	644
Συναλλαγματικές διαφορές	98	1.273	-	352	90	1.813
Συσσωρευμένες αποσβέσεις 31ης Δεκεμβρίου 2008	(24.318)	(203.580)	-	(115.375)	(94.718)	(437.991)
Αναπόσβεστη αξία την 31 Δεκεμβρίου 2008	234.309	121.624	110.345	311.253	193.459	970.990

Το ανωτέρω συνολικό έξοδο της χρήσης 2008 (€ 123.252 χιλ.) των ενσώματων ακινητοποιήσεων και των λοιπων άυλων πάγιων στοιχείων περιλαμβάνει αποσβέσεις της Πειραιώς Best Leasing και της Olympic Εμπορικές & Τουριστικές Επιχ/σεις ποσού € 14.518 χιλ. και € 31.755 χιλ. αντίστοιχα, οι οποίες συμπεριλήφθηκαν στα "Λοιπά έσοδα εκμετάλλευσης" στην ενοποιημένη κατάσταση αποτελεσμάτων.

Η Τράπεζα, βάσει των διατάξεων του ΔΛΠ 16, εντός του 2008 επαναξιολόγησε την ωφέλιμη ζωή και την υπολειμματική αξία ορισμένων κατηγοριών ενσώματων πάγιων στοιχείων ενεργητικού, προκειμένου οι αποσβέσεις τους να ακολουθούν ορθότερα χρονικά τα οφέλη χρήσης τους. Εάν η Τράπεζα δεν πραγματοποιούσε τις παραπάνω αλλαγές, το έξοδο αποσβέσεων των ενσώματων πάγιων στοιχείων για τη χρήση του 2008 θα ήταν αυξημένο κατά € 9,5 εκατ.

28 Επενδύσεις σε ακίνητα

	2008	2007
Υπόλοιπο έναρξης χρήσης	692.799	619.748
Υπόλοιπο εταιρειών που πωλήθηκαν εντός της χρήσης	(37.381)	(31.523)
Αναπροσαρμογές αξίας	53.541	110.033
Προσθήκες	3.654	22.145
Μεταφορές	21.941	(11.023)
Διαθέσεις	(24.103)	(16.226)
Συναλλαγματικές διαφορές	(77)	(355)
Υπόλοιπο λήξης χρήσης	710.374	692.799

Το έσοδο από μισθώματα επενδύσεων σε ακίνητα είναι € 34.037 χιλ. (2007: € 31.421 χιλ.) Οι λειτουργικές δαπάνες των μισθωμένων επενδύσεων σε ακίνητα είναι € 4.239 χιλ. (2007: € 6.311 χιλ.).

Από το σύνολο των μεταφορών της χρήσης 2008, ποσό € 17.914 χιλ. μεταφέρθηκε στις "Επενδύσεις σε ακίνητα" από τα "Ακίνητα ως στοιχεία κυκλοφορούντος ενεργητικού".

Οι επενδύσεις σε ακίνητα αποτιμώνται στην εύλογη αξία, όπως αυτή εκτιμάται από εξωτερικούς ανεξάρτητους εκτιμητές σε ετήσια βάση. Η εύλογη αξία προσδιορίζεται από τις αγοραίες τιμές ή εάν η πληροφόρηση για τις εύλογες αξίες δεν είναι διαθέσιμη, χρησιμοποιούνται μέθοδοι αποτίμησης όπως αναφέρονται στην ενότητα 2.15. Το σύνολο της αξίας των επενδύσεων σε ακίνητα από χρηματοδοτικές μισθώσεις την 31/12/2008 είναι € 484,6 εκ. (2007: € 475,7 εκ.).

29 Πάγια διακρατούμενα για πώληση

2007	
Υπόλοιπο έναρξης χρήσης	12.844
Υπόλοιπο έναρξης θυγατρικών που εξαγοράστηκαν στη χρήση	49
Προσθήκες	2.610
Μεταφορές	(280)
Πωλήσεις	(9.640)
Συναλλαγματικές διαφορές	(886)
Υπόλοιπο την 31/12/2007	4.696
2008	
Υπόλοιπο έναρξης χρήσης	4.696
Προσθήκες	8.813
Μεταφορές	(1.243)
Πωλήσεις	(1.848)
Συναλλαγματικές διαφορές	138
Υπόλοιπο την 31/12/2008	10.557

Το κέρδος που προέκυψε από την πώληση των παγίων διακρατούμενων για πώληση εντός της χρήσης 2008 ήταν € 199,7 χιλ. (2007: κέρδος € 142,5 χιλ.) και έχει συμπεριληφθεί στην κατάσταση αποτελεσμάτων στην θέση "Κέρδη/ ζημιές από πώληση παγίων".

Το υπόλοιπο των παγίων (κυρίως ακίνητα) διακρατούμενα για πώληση αντιπροσωπεύουν κυρίως εκπλειστηριάσματα θυγατρικών τραπεζών εξωτερικού στην Αίγυπτο, τη Βουλγαρία και την Ουκρανία για τα οποία η διαδικασία πώλησης είναι χρονοβόρα και αναμένεται να ολοκληρωθεί εντός του 2009.

30 Λοιπά στοιχεία ενεργητικού

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Ακίνητα ως στοιχεία κυκλοφορούντος ενεργητικού	186.069	182.743
Ακίνητα ως στοιχεία κυκλοφορούντος ενεργητικού	186.069	182.743
Προπληρωμένα έξοδα και έσοδα εισπρακτέα	275.249	274.440
Προπληρωμένοι φόροι και παρακρατηθέντες φόροι	183.703	109.233
Απαιτήσεις από φορολογικές αρχές και το Δημόσιο	99.032	30.619
Λογαριασμοί χρηματιστηριακής εκκαθάρισης μετοχών	2.918	6.687
Αποθέματα αυτοκινήτων	92.400	90.622
Απαιτήσεις από συναλλαγές πιστωτικών καρτών	74.245	69.928
Απαιτήσεις κατά τρίτων	93.259	79.300
Λοιπά στοιχεία	273.765	389.135
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	1.094.572	1.049.963
	1.280.642	1.232.706
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού μέχρι ενός έτους	1.008.414	886.924
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού πάνω από ένα έτος	272.227	345.782
	1.280.642	1.232.706

Τα ακίνητα ως στοιχεία κυκλοφορούντος ενεργητικού για τη χρήση 2008 περιλαμβάνουν ακίνητα - αποθέματα της ΕΤΒΑ ΒΙΠΕ ποσού € 107,9 εκ. (2007: € 125,1 εκ.), ακίνητα της Τράπεζας που αποκτήθηκαν από πλειστηριασμούς ποσού € 72,6 εκ. (2007: € 51,7 εκ.), καθώς και ακίνητα - αποθέματα θυγατρικών εταιρειών real estate ποσού € 5,6 εκ. (2007: € 5,9 εκ.).

Στα "Λοιπά στοιχεία" περιλαμβάνονται απαιτήσεις από πελάτες και λοιποί χρεωστικοί λογαριασμοί που προκύπτουν από την καθημερινή δραστηριότητα του Ομίλου.

31 Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Ποσά οφειλόμενα σε κεντρικές τράπεζες	8.850.991	1.400.906
Καταθέσεις από τράπεζες	2.646.778	5.656.296
Λοιπές υποχρεώσεις σε τράπεζες	1.436.404	2.265.907
Υποχρεώσεις προς Π.Ι - Repros	1.187.700	1.382.675
	14.121.872	10.705.784
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα μέχρι ενός έτους	13.538.927	10.202.230
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα πάνω από ένα έτος	582.945	503.554
	14.121.872	10.705.784

Το σύνολο των υποχρεώσεων προς πιστωτικά ιδρύματα είναι κυμαινόμενου επιτοκίου.

Στις λοιπές υποχρεώσεις σε Τράπεζες περιλαμβάνεται το υπόλοιπο του δανείου Schuldschein. Ο συνολικός δανεισμός μέσω Schuldschein ανέρχεται την 31/12/2008 στα € 950 εκ. έναντι € 500 εκ. την 31/12/2007.

32 Υποχρεώσεις προς πελάτες

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Τρεχούμενοι λογαριασμοί και καταθέσεις όψεως	4.468.736	5.007.055
Ταμειτήριο	3.382.247	3.572.553
Καταθέσεις προθεσμίας	19.727.066	12.353.526
Λοιπές καταθέσεις	244.165	264.141
Πράξεις προσωρινής εκχώρησης χρεογράφων - Repros	558.603	870.040
	28.380.817	22.067.315
Υποχρεώσεις προς πελάτες μέχρι ενός έτους	27.858.388	21.225.542
Υποχρεώσεις προς πελάτες πάνω από ένα έτος	522.429	841.773
	28.380.817	22.067.315

Στις υποχρεώσεις προς πελάτες περιλαμβάνονται καταθέσεις ύψους € 507,4 εκ. (2007: € 194 εκ.) οι οποίες είναι δεσμευμένες. Στις λοιπές καταθέσεις περιλαμβάνονται επιταγές πληρωτέες ύψους € 88,7 εκ. (2007: € 123 εκ.). Από το σύνολο των υποχρεώσεων προς πελάτες (εξαιρουμένων των επιταγών και των repos), ποσό € 7.569 εκ. (2007: € 8.144 εκ.) αφορά καταθέσεις κυμαινόμενου επιτοκίου, ενώ ποσό € 20.165 εκ. (2007: € 12.929 εκ.) αφορά καταθέσεις σταθερού επιτοκίου.

Το πρόσθετο κεφάλαιο κάλυψης καταθέσεων το οποίο έχει καταβληθεί από την Τράπεζα βάσει του Ν. 3746/2009 εντός του Δεκεμβρίου 2008 στο Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων και Επενδύσεων (ΤΕΚΕ) δεν έχει αναγνωρισθεί ως στοιχείο ενεργητικού, αλλά συμψηφίστηκε με την αντίστοιχη κατάθεση.

33 Πιστωτικοί τίτλοι σε κυκλοφορία

	Νόμισμα	Μέσο επιτόκιο (%)		31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
		2008	2007		
Ομόλογα ΕΤΒΑ	EUR	4,70%	3,30%	2.513.581	793.972
ECP - Βραχυπρόθεσμοί τίτλοι	EUR	4,84%	4,20%	272.588	2.559.822
	USD	3,84%	5,40%	20.567	206.206
	GBP	5,85%	5,75%	311	50.257
	CHF	3,15%	2,64%	-	20.788
	JPY	1,17%	1,00%	-	68.418
				293.467	2.905.491
Λοιποί πιστωτικοί τίτλοι	BGN	7,43%	5,33%	19.083	19.107
EMTN - Μεσομακροπρόθεσμοί τίτλοι					
€ 32,5 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2010			Μεταβλητό	705	738
€ 21,65 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2010			Μεταβλητό	430	1.350
€ 500 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2010			Euribor + 0,30%	493.272	489.288
€ 2,15 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2008			Μεταβλητό	-	2.150
€ 3,43 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2009			Μεταβλητό	390	3.025
USD 15 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2009			Libor + 0,10%	7.292	8.476
USD 20 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2009			Libor + 0,20%	-	9.659
USD 15 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2008			Libor + 0,05%	-	8.944
€ 500 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2009			Euribor + 0,20%	497.944	492.361
€ 25 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2008			Euribor + 0,15%	-	24.999
€ 60 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2015			Μεταβλητό	60.000	60.000
€ 20 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2008			Euribor + 0,10%	-	12.907
€ 10 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2013			Euribor + 0,30%	9.991	9.990
€ 500 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2011			Euribor + 0,25%	488.601	455.257
€ 20 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2008			Euribor + 0,05%	-	11.036
€ 5,05 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2011			Μεταβλητό	4.750	5.050
€ 50 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2010			Euribor + 0,225%	50.000	50.000
€ 750 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2010			Euribor + 0,20%	707.202	711.605
€ 53 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2008			Euribor + 0,08%	-	53.000
€ 60 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2008			Euribor + 0,05%	-	59.983
€ 20 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2012			Euribor + 0,20%	19.974	19.966

Όμιλος Τράπεζας Πειραιώς - 31 Δεκεμβρίου 2008
Ποσά σε χιλιάδες ευρώ (Εκτός εάν αναφέρεται διαφορετικά)

	Μέσο επιτόκιο (%)	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
EMTN - Μεσομακροπρόθεσμοι τίτλοι			
€ 30 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2008	Euribor + 0,05%	-	29.988
€ 20 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2008	Euribor + 0,05%	-	19.991
€ 20 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2008	Euribor + 0,05%	-	19.989
€ 20 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2008	Euribor + 0,05%	-	19.990
€ 10 εκ. σταθερού επιτοκίου λήξης 2009	Σταθερό	-	10.000
€ 10 εκ. σταθερού επιτοκίου λήξης 2009	Σταθερό	-	10.000
€ 45 εκ. σταθερού/ κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2009	Σταθερό/ Euribor + 0,25%	-	-
€ 45 εκ. σταθερού/ κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2009	Σταθερό/ Euribor + 0,25%	45.000	-
€ 40 εκ. σταθερού/ κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2009	Σταθερό/ Euribor + 0,28%	-	-
€ 10 εκ. σταθερού/ κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2010	Σταθερό/ Euribor + 0,35%	3.412	-
Προϋπολογισμένοι τόκοι και λοιπά έξοδα		6.748	10.248
		2.395.710	2.609.990
Ομολογιακό δάνειο από τιτλοποίηση στεγαστικών δανείων			
€ 750 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2040	Euribor + 0,18	330.779	444.600
€ 1.250 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2054	Euribor + 0,18	935.605	1.015.412
		1.266.384	1.460.012
Ομολογιακό δάνειο από τιτλοποίηση επιχειρηματικών δανείων			
€ 1.750 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2035	Euribor + 0,45	-	-
Σύνολο πιστωτικών τίτλων σε κυκλοφορία		6.488.225	7.788.572
Πιστωτικοί τίτλοι σε κυκλοφορία μέχρι ενός έτους		3.008.251	3.409.073
Πιστωτικοί τίτλοι σε κυκλοφορία πάνω από ένα έτος		3.479.974	4.379.499
		6.488.225	7.788.572

Οι τίτλοι των προγραμμάτων ECP και EMTN εκδίδονται μέσω της θυγατρικής Piraeus Group Finance PLC. Εντός της χρήσης 2008, οι σε κυκλοφορία ευρισκόμενοι βραχυπρόθεσμοι τίτλοι του προγράμματος ECP κυμάνθηκαν στο επίπεδο των € 2,5 δις. Σημειώνεται ότι οι εκδόσεις EMTN των € 45 εκ. και € 40 εκ., λήξης 2009, οι οποίες στον ανωτέρω πίνακα εμφανίζονται με μηδενικά υπόλοιπα, είναι κατεχόμενες από την Τράπεζα κατά την 31/12/2008.

Η πρώτη έκδοση ομολόγων από τιτλοποίηση στεγαστικών δανείων ύψους € 750 εκ. πραγματοποιήθηκε από τη συσταθείσα για το σκοπό αυτό εταιρία Estia Mortgage Finance PLC στο Ην. Βασίλειο το 2005. Τα ομόλογα παρέχουν στον εκδότη την δυνατότητα ανάκλησης στα 9 έτη και το μέσο κόστος ανέρχεται σε Euribor 3 μηνών συν 18 μονάδες βάσης.

Η δεύτερη έκδοση ομολόγων με κάλυψη στεγαστικών δανείων ύψους € 1,25 δις. πραγματοποιήθηκε από τη συσταθείσα για το σκοπό αυτό εταιρία Estia Mortgage Finance II PLC στο Ην. Βασίλειο τον Ιούλιο του 2007. Τα ομόλογα παρέχουν στον εκδότη την δυνατότητα ανάκλησης στα 7 έτη και το μέσο κόστος ανέρχεται σε Euribor 3 μηνών συν 18 μονάδες βάσης.

Η τρίτη έκδοση ομολόγων με κάλυψη στεγαστικών δανείων ύψους € 800 εκ. πραγματοποιήθηκε από τη συσταθείσα για το σκοπό αυτό εταιρία Estia Mortgage Finance III PLC στο Ην. Βασίλειο τον Απρίλιο του 2008. Τα ομόλογα παρέχουν στον εκδότη την δυνατότητα ανάκλησης στα 7 έτη και το μέσο κόστος ανέρχεται σε Euribor 3 μηνών συν 45 μονάδες βάσης. Η εν λόγω έκδοση διακρατήθηκε από την Τράπεζα Πειραιώς και μπορεί να χρησιμοποιηθεί για αναχρηματοδότηση από την Ε.Κ.Τ.

Η πρώτη έκδοση ομολόγων από τιτλοποίηση επιχειρηματικών δανείων ύψους € 1.750 εκ. πραγματοποιήθηκε από τη συσταθείσα για το σκοπό αυτό εταιρεία Axia Finance PLC στο Ην. Βασίλειο τον Νοέμβριο του 2008. Το μέσο κόστος των ομολόγων ανέρχεται σε Euribor 3 μηνών συν 45 μονάδες βάσης. Η εν λόγω έκδοση διακρατήθηκε από την Τράπεζα Πειραιώς και μπορεί να χρησιμοποιηθεί για αναχρηματοδότηση από την Ε.Κ.Τ.

Οι λοιποί πιστωτικοί τίτλοι έχουν εκδοθεί από την Piraeus Bank Bulgaria στις 19/7/2004 (€ 3,6 εκ. χωρίς δικαίωμα ανάκλησης, με σταθερό επιτόκιο 6,67% και με διάρκεια 5 έτη) και στις 7/3/2007 (€ 15,3 εκ. χωρίς δικαίωμα ανάκλησης, με τοκομερίδιο 3 μηνών Sofibor συν 0,7% και με διάρκεια 3 έτη).

34 Υβριδικά και λοιπά δανειακά κεφάλαια

	Επιτόκιο (%)	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Υβριδικά κεφάλαια (Tier I)			
€ 200 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου	Euribor + 1,25	199.191	191.632
Προϋπολογισμένοι τόκοι και λοιπά έξοδα		2.253	1.774
		201.444	193.406
Κεφάλαια μειωμένης εξασφάλισης (Tier II)			
€ 400 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2014	Euribor + 0,60	379.493	393.650
€ 400 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2016	Euribor + 0,55	378.335	395.784
Προϋπολογισμένοι τόκοι και λοιπά έξοδα		4.474	2.895
		762.302	792.329
Λοιπά κεφάλαια μειωμένης εξασφάλισης (USD)	6,60%	3.657	3.502
Σύνολο υβριδικών και λοιπών δανειακών κεφαλαίων		967.403	989.237

Τα υβριδικά κεφάλαια έχουν εκδοθεί από την Piraeus Group Capital Ltd τον Οκτώβριο 2004. Έχουν δυνατότητα ανάκλησης από τον εκδότη από τα 10 έτη και φέρουν ονομαστικό επιτόκιο Euribor 3 μηνών συν 125 μονάδες βάσης.

Τα κεφάλαια μειωμένης εξασφάλισης έχουν εκδοθεί από την Piraeus Group Finance PLC μέσω του προγράμματος EMTN. Την 29/9/2004 εκδόθηκε ποσό € 400 εκ. με 10ετή διάρκεια, δυνατότητα ανάκλησης στα 5 έτη και ονομαστικό επιτόκιο Euribor 3 μηνών συν 60 μονάδες βάσης. Την 20/7/2006 εκδόθηκε ποσό € 400 εκ. 10ετή διάρκεια, δυνατότητα ανάκλησης στα 5 έτη και ονομαστικό επιτόκιο Euribor 3 μηνών συν 55 μονάδες βάσης.

Οι δεδουλευμένοι τόκοι των υβριδικών και λοιπών δανειακών κεφαλαίων περιλαμβάνονται στα δανειακά κεφάλαια που αφορούν. Ο Όμιλος εξυπηρετεί κανονικά τις πληρωμές κεφαλαίου και τόκων των ανωτέρω δανειακών κεφαλαίων. Το υπόλοιπο των υβριδικών και λοιπών δανειακών κεφαλαίων της 31/12/2008 ποσού € 967,4 εκ. αφορά υπόλοιπα άνω του ενός έτους.

35 Λοιπές υποχρεώσεις

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Προεισπραγμένα έσοδα και έξοδα πληρωτέα	272.219	280.956
Υποχρεώσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις	211.749	215.630
Υποχρεώσεις από συναλλαγές μέσω ΔΙΑΣ	192.629	210.996
Παρακρατηθέντες φόροι και εισφορές	74.590	43.092
Προμηθευτές	64.773	94.287
Λοιπά στοιχεία υποχρεώσεων	271.395	229.295
	1.087.353	1.074.256
Λοιπές υποχρεώσεις μέχρι ενός έτους	851.655	210.487
Λοιπές υποχρεώσεις πάνω από ένα έτος	235.699	863.769
	1.087.353	1.074.256

Τα λοιπά στοιχεία υποχρεώσεων περιλαμβάνουν κυρίως πιστωτικούς λογαριασμούς που προκύπτουν από την καθημερινή δραστηριότητα του Ομίλου.

Η υποχρέωση χρηματοδοτικής μίσθωσης του Ομίλου αναλύεται ως εξής:

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Ακαθάριστες υποχρεώσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις		
Μέχρι ένα έτος	25.810	22.855
Από 1 έτος έως 5 έτη	330.454	369.084
Περισσότερο από 5 έτη	1.844.067	2.072.541
	2.200.332	2.464.480
Χρηματοοικονομικά έξοδα	(1.988.583)	(2.248.850)
Καθαρές υποχρεώσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις	211.749	215.630

Οι καθαρές υποχρεώσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις αναλύονται ως εξής:

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Μέχρι ένα έτος	17.387	9.421
Από 1 έτος έως 5 έτη	83.345	74.067
Περισσότερο από 5 έτη	111.017	132.142
	211.749	215.630

Στις υποχρεώσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις περιλαμβάνεται η υποχρέωση (€ 209,6 εκ.) από τη σύμβαση χρηματοδοτικής μίσθωσης του ακινήτου Citylink από τη θυγατρική εταιρία του Ομίλου, Picas A.E., συνολικής διάρκειας πενήντα δύο ετών.

36 Λοιπές προβλέψεις για κινδύνους και βάρη

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Υπόλοιπο έναρξης χρήσης	3.750	11.744
Μεταφορές από προβλέψεις λοιπών στοιχείων ενεργητικού	19.116	-
Έξοδο χρήσης	1.881	427
Διαγραφές προβλέψεων	(490)	-
Μεταφορά προβλέψεων για διαφορές φορολογικού ελέγχου στις τρέχουσες φορολογικές υποχρεώσεις	-	(8.837)
Συναλλαγματικές διαφορές	(95)	416
Υπόλοιπο λήξης χρήσης	24.160	3.750

Κατά την 31/12/2008, αναγνωρίστηκε, λόγω της απορρόφησης της ETBA Finance από την Τράπεζα, στις λοιπές προβλέψεις ποσό ύψους € 10,3 εκ. το οποίο κατά την 31/12/2007 είχε εμφανιστεί αφαιρετικά των λοιπών στοιχείων ενεργητικού. Ομοίως, σχηματισμένη πρόβλεψη θυγατρικής εταιρείας ποσού € 8,8 εκ. αναγνωρίστηκε στις λοιπές προβλέψεις, ενώ την 31/12/2007 είχε εμφανιστεί αφαιρετικά των λοιπών στοιχείων ενεργητικού.

37 Αναβαλλόμενοι φόροι

Ο αναβαλλόμενος φόρος υπολογίζεται για την Τράπεζα με βάση τη μέθοδο της πλήρους υποχρέωσης (liability method) για όλες τις προσωρινές διαφορές. Ο αναβαλλόμενος φόρος για την χρήση 2008 για την Τράπεζα και τις θυγατρικές της στην Ελλάδα υπολογίστηκε αφού ελήφθη υπόψη η νομοθετημένη μελλοντική μείωση των ονομαστικών φορολογικών συντελεστών. Για την χρήση 2007, οι αναβαλλόμενοι φόροι υπολογίστηκαν με βάση τον ονομαστικό φορολογικό συντελεστή του 2007. Οι ονομαστικοί φορολογικοί συντελεστές των θυγατρικών εταιρειών του Ομίλου διαφοροποιούνται από τον ονομαστικό φορολογικό συντελεστή της Τράπεζας (σημείωση 15).

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις και τα αναβαλλόμενα στοιχεία ενεργητικού αναλύονται ως εξής:

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις		
Προσαρμογή αποσβέσεων παγίων	10.000	12.261
Αποτίμηση επενδύσεων σε ακίνητα	39.872	35.895
Αποτίμηση παραγώνων	-	15.115
Αποτίμηση χρεογράφων	10.483	29.475
Αναγνώριση προμηθειών με βάση το πραγματικό επιτόκιο	1.730	6.796
Απομείωση αξίας απαιτήσεων	14.993	3.324
Λοιπές απαιτήσεις χορηγήσεων	10.206	1.781
Αναγνώριση αναβαλλόμενης φορολογικής υποχρέωσης από τον επιμερισμό του κόστους εξαγοράς θυγατρικών εταιρειών	4.144	5.302
Άυλα πάγια στοιχεία	14.290	6.539
Λοιπά αναβαλλόμενα στοιχεία υποχρεώσεων	22.053	17.866
	127.770	134.354
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις		
Συντάξεις και λοιπές παροχές μετά την συνταξιοδότηση	35.027	35.374
Απομείωση αξίας απαιτήσεων	27.957	7.004
Λοιπές προβλέψεις	8.343	992
Χρεόγραφα που αποτιμώνται σε τρέχουσες αξίες στα αποτελέσματα	265	217
Διαγραφή άυλων στοιχείων ενεργητικού	2.429	2.966
Αποτίμηση χρεογράφων	134.084	48.256
Αποτίμηση παραγώνων	20.625	17.186
Αναγνώριση φορολογικών ζημιών	8.579	8.086
Απομείωση αξίας συμμετοχών	664	48
Αναγνώριση προμηθειών με βάση το πραγματικό επιτόκιο	8.454	14.390
Λοιπά αναβαλλόμενα φορολογικά στοιχεία ενεργητικού	7.994	9.878
	254.422	144.397
Καθαρή αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση	126.651	10.043

Η κίνηση της καθαρής αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης έχει ως εξής:

	2008	2007
Καθαρή αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση την 1η Ιανουαρίου	10.043	28.194
Καθαρή αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση νέων εταιρειών κατά την εξαγορά τους	(931)	(12.262)
Επίδραση αναβαλλόμενου φόρου στα αποτελέσματα χρήσης	74.346	(34.638)
Πώληση/ αποτίμηση του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου	43.193	28.749
Καθαρή αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση την 31η Δεκεμβρίου	126.651	10.043

Η κίνηση του αναβαλλόμενου φόρου στα αποτελέσματα της χρήσης (σημείωση 15) έχει ως εξής:

	2008	2007
Συντάξεις και λοιπές παροχές μετά την συνταξιοδότηση	(347)	(3.209)
Απομείωση αξίας απαιτήσεων	9.283	2.455
Λοιπές απαιτήσεις χορηγήσεων	(8.425)	(1.781)
Αναγνώριση προμηθειών με βάση το πραγματικό επιτόκιο	(870)	1.625
Αποτίμηση επενδύσεων σε ακίνητα	(3.046)	(25.185)
Αποτίμηση παραγώνων	18.554	1.185
Αναγνώριση φορολογικών ζημιών	493	1.788
Αποσβέσεις παγίων	2.261	(10.448)
Άυλα στοιχεία ενεργητικού	(8.288)	(6.046)
Χρεόγραφα που αποτιμώνται σε τρέχουσες αξίες στα αποτελέσματα	47	217
Αποτίμηση χρεογράφων	61.628	13.736
Λοιπές προβλέψεις	7.351	992
Αναβαλλόμενος φόρος από τον επιμερισμό του κόστους εξαγοράς θυγατρικών εταιρειών	1.158	(1.158)
Απομείωση αξίας συμμετοχών	616	(13.571)
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές προσωρινές διαφορές	(6.071)	4.762
	74.346	(34.638)

Εντός της χρήσης 2008, ποσό αναβαλλόμενου φόρου € 43.193 χιλ. που αφορά πωλήσεις και αποτίμηση των διαθέσιμων προς πώληση χρεογράφων δεν επηρέασε τα αποτελέσματα της χρήσης, αλλά αύξησε το αποθεματικό του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου όπως προβλέπεται από τις σχετικές διατάξεις των ΔΠΧΠ. Επίσης, η κίνηση του αναβαλλόμενου φόρου επηρεάστηκε από την καθαρή φορολογική υποχρέωση νέων εταιρειών ποσού € 931 χιλ.

Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις επί φορολογικών ζημιών αναγνωρίζονται μόνο στο βαθμό που θεωρείται πιθανή η αναγνώρισή τους στο μέλλον.

38 Υποχρεώσεις για παροχές μετά τη συνταξιοδότηση

Η συνολική υποχρέωση για παροχές μετά τη συνταξιοδότηση και το αντίστοιχο έξοδο για τις χρήσεις 2008 και 2007 για τον Όμιλο της Τράπεζας Πειραιώς παρουσιάζεται στον ακόλουθο πίνακα:

	2008	2007
Υποχρέωση για παροχές μετά τη συνταξιοδότηση την 1η Ιανουαρίου	169.604	153.232
Μεταβολή για την χρήση	33.403	35.241
Υπόλοιπο έναρξης νέων εταιρειών	15.355	-
Εισφορές που πληρώθηκαν	(18.855)	(18.192)
Πρόβλεψη μη ληφθεισών αδειών	(902)	(677)
Υποχρέωση για παροχές μετά τη συνταξιοδότηση την 31η Δεκεμβρίου	198.605	169.604

1) Τράπεζα Πειραιώς

Η πρόβλεψη η οποία πραγματοποιείται, βασίζεται σε γνωμοδοτήσεις νομικών συμβούλων, καθώς και σε αναλογιστική μελέτη από ανεξάρτητο αναλογιστή με βάση τη μέθοδο "προβεβλημένης πιστωτικής μονάδας υποχρέωσης", σύμφωνα με την οποία το κόστος για αποζημιώσεις λόγω συνταξιοδότησης προσωπικού επιβαρύνει την κατάσταση αποτελεσμάτων με σκοπό να επιμεριστεί και να αναγνωριστεί το αναλογούν κόστος, στην περίοδο που οι υπάλληλοι παρέχουν τις υπηρεσίες τους. Η αντίστοιχη υποχρέωση που εμφανίζεται στον Ισολογισμό υπολογίζεται ως η παρούσα αξία των ταμειακών ροών με βάση το επιτόκιο των εταιρικών ομολόγων υψηλής πιστοληπτικής διαβάθμισης που έχουν ληκτότητα ανάλογη με αυτή της υποχρέωσης. Κατά την 31/12/2008 πραγματοποιήθηκε αναλογιστική μελέτη. Η απεικόνιση της πρόβλεψης βασίστηκε στα αποτελέσματα της μελέτης αυτής και έχει ως εξής:

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Υποχρεώσεις Ισολογισμού		
Παροχές μετά την συνταξιοδότηση - χρηματοδοτούμενες	66.772	68.615
Παροχές μετά την συνταξιοδότηση - Μη χρηματοδοτούμενες	106.006	92.391
	172.778	161.006
Πρόβλεψη μη ληφθεισών αδειών	284	1.187
Προβλέψεις απορροφηθείσας εταιρείας	159	-
Σύνολο υποχρέωσης	173.221	162.193
	1/1-31/12/2008	1/1-31/12/2007
Αποτελέσματα Χρήσης		
Παροχές μετά την συνταξιοδότηση - χρηματοδοτούμενες	(7.133)	(7.151)
Παροχές μετά την συνταξιοδότηση - Μη χρηματοδοτούμενες	(21.686)	(24.591)
Έξοδο παροχών απορροφηθείσας εταιρείας	(29)	-
	(28.847)	(31.742)

A) Παροχές μετά τη συνταξιοδότηση - Χρηματοδοτούμενες

Τα ποσά που αναγνωρίζονται στον ισολογισμό αναλύονται ως εξής:

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Παρούσα αξία υποχρεώσεων	88.903	88.095
Εύλογη Αξία περιουσιακών στοιχείων	(15.411)	(13.763)
	73.492	74.332
Μη καταχωρηθείσες αναλογιστικές (ζημιές)/ κέρδη	(6.720)	(5.717)
Υποχρέωση στον Ισολογισμό	66.772	68.615

Η Τράπεζα έκανε χρήση των διατάξεων του Ν. 3371/ 2005 για την ένταξη των ασφαλισμένων και συνταξιούχων του Ταμείου Επικουρικής Ασφάλισης Προσωπικού Εμπορικής Τράπεζας της Ελλάδος (Τ.Ε.Α.Π.Ε.Τ.Ε.) στην ασφάλιση του Ενιαίου Ταμείου Ασφάλισης Μισθωτών (Ε.Τ.Ε.Α.Μ.) και του Ενιαίου Ταμείου Ασφάλισης Τραπεζοϋπαλλήλων (Ε.Τ.Α.Τ.). Το ποσό της επιβάρυνσης ισούται με € 59,6 εκ. (€ 9,7 εκ. θα καταβληθούν στο ΕΤΕΑΜ και € 49,9 εκ. θα καταβληθούν στο ΕΤΑΤ), καθορίστηκε βάσει της ειδικής οικονομικής μελέτης που προβλέπεται από το νόμο, επικυρώθηκε από τη Βουλή με το Ν. 3455/2006, άρθρο 26 και δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 84, τεύχος Α' (18/4/2006). Το ποσό αυτό θα καταβληθεί σε 10 ισόποσες ετήσιες δόσεις ύψους € 7,1 εκ. η κάθε μία, εκ των οποίων οι 4 δόσεις ύψους € 28,4 εκ. έχουν καταβληθεί έως την 31/12/2008. Αν και το ΤΕΑΠΕΤΕ δεν συγκαταλέγεται πλέον στις χρηματοδοτούμενες παροχές, παρουσιάζεται μαζί με τις χρηματοδοτούμενες κατά την 31/12/2008 και κατά την 31/12/2007.

Τα ποσά που επιβάρυναν τα αποτελέσματα της χρήσης έχουν ως εξής:

	1/1-31/12/2008	1/1-31/12/2007
Κατάσταση Αποτελεσμάτων		
Κόστος τρέχουσας υπηρεσίας	(3.464)	(3.696)
Δαπάνη Τόκου	(4.186)	(3.784)
Αναμενόμενη απόδοση περιουσιακών στοιχείων	570	459
Καθαρά αναλογιστικά κέρδη/ (ζημιές) για τη χρήση	424	25
Αναγνώριση κόστους προϋπηρεσίας	(476)	-
Κέρδος/ (κόστος) περικοπών/ διακανονισμών/ τερματισμού υπηρεσίας	-	(155)
Σύνολο που περιλαμβάνεται στις δαπάνες προσωπικού	(7.133)	(7.151)

Η κίνηση της παρούσας αξίας της υποχρέωσης για τη χρήση 2008 αναλύεται ως εξής:

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Υπόλοιπο έναρξης	88.095	91.441
Κόστος τρέχουσας υπηρεσίας	3.464	3.696
Δαπάνη τόκου	4.186	3.784
Εισφορές εργαζομένων	1.527	1.366
Παροχές που καταβλήθηκαν από τα περιουσιακά στοιχεία	(2.108)	(1.543)
Παροχές που καταβλήθηκαν από τον εργοδότη	(7.134)	(7.124)
Έξοδα	(58)	(49)
(Κέρδος)/ κόστος περικοπών/ διακανονισμών/ τερματισμού υπηρεσίας	-	(1)
Κόστος προϋπηρεσίας	476	-
Αναλογιστικά (κέρδη)/ ζημιές	454	(3.475)
Υπόλοιπο λήξης	88.903	88.095

Η κίνηση της εύλογης αξίας των περιουσιακών στοιχείων για τις χρήσεις 2008 και 2007 αναλύεται ως εξής:

	2008	2007
Υπόλοιπο έναρξης	13.763	12.061
Αναμενόμενη απόδοση περιουσιακών στοιχείων	570	459
Εισφορές εργοδότη	1.842	1.638
Εισφορές εργαζομένων	1.527	1.366
Παροχές που καταβλήθηκαν	(2.108)	(1.543)
Έξοδα	(58)	(49)
Κέρδη/ (ζημιές) περιουσιακών στοιχείων	(125)	(169)
Υπόλοιπο λήξης	15.410	13.763

Η κίνηση της υποχρέωσης όπως αναγνωρίζεται στον Ισολογισμό αναλύεται ως εξής:

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Υπόλοιπο έναρξης	68.615	70.226
Μεταβολή για τη χρήση	7.133	7.151
Εισφορές που πληρώθηκαν από τον εργοδότη	(1.842)	(1.638)
Παροχές που καταβλήθηκαν από τον εργοδότη	(7.134)	(7.124)
Υπόλοιπο λήξης	66.772	68.615

B) Παροχές μετά την συνταξιοδότηση - Μη Χρηματοδοτούμενες

Τα ποσά που αναγνωρίζονται στον Ισολογισμό αναλύονται ως εξής:

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Παρούσα αξία υποχρεώσεων	160.265	128.965
Μη καταχωρημένες αναλογιστικές (ζημιές)/ κέρδη	(7.765)	(3.928)
Μη καταχωρημένο κόστος προϋπηρεσίας	(46.494)	(32.646)
Υποχρέωση στον Ισολογισμό	106.006	92.391

Η κίνηση της παρούσας αξίας της υποχρέωσης για τις χρήσεις 2008 και 2007 αναλύεται ως εξής:

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Υπόλοιπο έναρξης	128.965	91.819
Κόστος τρέχουσας υπηρεσίας	9.282	8.902
Δαπάνη τόκου	5.691	4.475
Παροχές που καταβλήθηκαν από τον εργοδότη	(8.071)	(8.834)
(Κέρδος)/ κόστος περικοπών/ διακανονισμών/ τερματισμού υπηρεσίας	(3.916)	(634)
Κόστος προϋπηρεσίας	23.731	41.554
Αναλογιστικά (κέρδη)/ ζημιές	4.583	(8.317)
Υπόλοιπο λήξης	160.265	128.965

Τα ποσά που επιβάρυναν τα αποτελέσματα των χρήσεων 2008 και 2007 έχουν ως εξής:

	1/1-31/12/2008	1/1-31/12/2007
Κατάσταση Αποτελεσμάτων		
Κόστος τρέχουσας υπηρεσίας	(9.282)	(8.902)
Δαπάνη τόκου	(5.691)	(4.475)
Καθαρά αναλογιστικά κέρδη/ (ζημιές) για τη χρήση	(64)	(765)
Αναγνώριση κόστους προϋπηρεσίας	(9.882)	(10.831)
Κέρδος/ (κόστος) περικοπών/ διακανονισμών/ τερματισμού υπηρεσίας	3.234	382
Σύνολο που περιλαμβάνεται στις δαπάνες προσωπικού	(21.686)	(24.591)

Η κίνηση της υποχρέωσης όπως αναγνωρίζεται στον ισολογισμό αναλύεται ως εξής:

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Υπόλοιπο έναρξης	92.391	76.634
Μεταβολή για την χρήση	21.686	24.591
Παροχές που καταβλήθηκαν από τον εργοδότη	(8.071)	(8.834)
Υπόλοιπο τέλους	106.006	92.391

Οι κύριες αναλογιστικές παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν για τις χρηματοδοτούμενες και μη χρηματοδοτούμενες παροχές έχουν ως εξής:

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Προεξοφλητικό επιτόκιο	5,60%	5,50%
Αναμενόμενη απόδοση περιουσιακών στοιχείων	4,50%	4,50%
Μελλοντικές αυξήσεις μισθών	4,00%	4,00%
Μελλοντικές αυξήσεις συντάξεων	2,50%	2,50%

2) Θυγατρικές εταιρείες

Για τον καθορισμό της υποχρέωσης που τυχόν απορρέει από προγράμματα καθορισμένων παροχών θυγατρικών εταιρειών του Ομίλου διενεργήθηκε αναλογιστική μελέτη από ανεξάρτητο αναλογιστή. Το συνολικό ύψος της υποχρέωσης των θυγατρικών ανέρχεται σε € 25.383 χιλ. (2007: € 7.411 χιλ.). Η συνολική επιβάρυνση στα αποτελέσματα χρήσης από τα προγράμματα καθορισμένων παροχών της Τράπεζας, συμπεριλαμβανομένου εξόδου € 29 χιλ. απορροφούμενης εταιρείας, ανέρχεται σε € 28.848 χιλ. (2007: € 31.742 χιλ.) και των θυγατρικών εταιρειών του Ομίλου σε € 4.555 χιλ. (2007: € 3.499 χιλ.).

39 Ενδεχόμενες υποχρεώσεις και δεσμεύσεις

A) Νομικές διαδικασίες

Οι αγωγές που εκκρεμούν κατά του Ομίλου την 31/12/2008, πλην των περιπτώσεων για τις οποίες έχουν σχηματιστεί προβλέψεις (σημείωση 36), δεν αναμένεται να έχουν σημαντική επίπτωση στην οικονομική κατάσταση του Ομίλου, σύμφωνα με την άποψη των νομικών υπηρεσιών της Τράπεζας και των θυγατρικών της.

B) Δανειακές δεσμεύσεις

Κατά την 31/12/2008 ο Όμιλος είχε τις ακόλουθες κεφαλαιακές δεσμεύσεις:

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Εγγυητικές επιστολές	3.320.462	2.595.065
Ενέγγυες πιστώσεις	266.644	243.875
Αχρησιμοποίητα πιστωτικά όρια	12.715.181	11.756.868
	16.302.287	14.595.808

Γ) Στοιχεία ενεργητικού σε ενέχυρο

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	246	-
Χρεόγραφα εμπορικού χαρτοφυλακίου	1.063.601	3.073.425
Χρεόγραφα επενδυτικού χαρτοφυλακίου	3.749.377	85.071
Απαιτήσεις κατά πελατών	865.000	-
Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους	450.000	-
	6.128.224	3.158.496

Δ) Υποχρεώσεις λειτουργικών μισθώσεων

Οι υποχρεώσεις του Ομίλου από μελλοντικές ελάχιστες καταβολές μισθωμάτων βάσει μη ακυρώσιμων λειτουργικών μισθώσεων αναλύονται ως εξής:

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Έως 1 έτος	37.661	37.150
Από 1 έως 5 έτη	164.370	150.901
Άνω των 5 ετών	357.125	308.777
	559.156	496.828

40 Μετοχικό Κεφάλαιο

	Κοινές Μετοχές	Υπέρ το Άρτιο	Ίδιες μετοχές	Σύνολο
Υπόλοιπο έναρξης 1ης Ιανουαρίου 2007	1.288.830	88.146	(97.302)	1.279.674
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου με καταβολή μετρητών	322.208	994.481	-	1.316.689
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου από την εξάσκηση δικαιωμάτων προαίρεσης 2ου και 3ου προγράμματος	6.939	17.276	-	24.215
Αγορές ιδίων μετοχών	-	-	(188.639)	(188.639)
Πωλήσεις ιδίων μετοχών	-	-	24.417	24.417
Πώληση δικαιωμάτων από ίδιες μετοχές	-	-	10.662	10.662
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2007	1.617.977	1.099.903	(250.862)	2.467.018
	Κοινές Μετοχές	Υπέρ το Άρτιο	Ίδιες μετοχές	Σύνολο
Υπόλοιπο έναρξης 1ης Ιανουαρίου 2008	1.617.977	1.099.903	(250.862)	2.467.018
Ακύρωση ιδίων μετοχών	(49.644)	(184.526)	234.170	0
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου λόγω επανεπένδυσης μερίσματος	3.589	12.398	-	15.987
Αγορές ιδίων μετοχών	-	-	(188.745)	(188.745)
Πώληση ιδίων μετοχών (σημείωση 25)	-	-	38.116	38.116
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2008	1.571.923	927.775	(167.321)	2.332.378

Στον παρακάτω πίνακα παρατίθεται η ανάλυση της μεταβολής του αριθμού των μετοχών της Τράπεζας:

	Αριθμός μετοχών		
	Εκδοθείσες μετοχές	Ίδιες μετοχές	Καθαρός αριθμός μετοχών
Υπόλοιπο έναρξης 1ης Ιανουαρίου 2007	270.195.031	(4.758.247)	265.436.784
Έκδοση μετοχικού κεφαλαίου	67.548.758	-	67.548.758
Έκδοση νέων μετοχών λόγω άσκησης δικαιωμάτων προαίρεσης αγοράς μετοχών	1.454.798	-	1.454.798
Αγορές ιδίων μετοχών	-	(7.323.853)	(7.323.853)
Πωλήσεις ιδίων μετοχών	-	1.000.000	1.000.000
Πώληση δικαιωμάτων από ίδιες μετοχές	-	-	-
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2007	339.198.587	(11.082.100)	328.116.487
	Αριθμός μετοχών		
	Εκδοθείσες μετοχές	Ίδιες μετοχές	Καθαρός αριθμός μετοχών
Υπόλοιπο έναρξης 1ης Ιανουαρίου 2008	339.198.587	(11.082.100)	328.116.487
Ακύρωση ιδίων μετοχών	(10.407.537)	10.407.537	0
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου λόγω επανεπένδυσης μερίσματος	752.478	-	752.478
Αγορές ιδίων μετοχών	-	(14.228.664)	(14.228.664)
Πώληση ιδίων μετοχών (σημείωση 25)	-	2.379.303	2.379.303
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2008	329.543.528	(12.523.924)	317.019.604

Η ονομαστική αξία των μετοχών της Τράπεζας είναι € 4,77 ανά μετοχή. Το μετοχικό κεφάλαιο είναι ολοσχερώς καταβλημένο.

Κατά τη συνεδρίαση της Τακτικής Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων της Τράπεζας την 3/4/2008 αποφασίστηκε, σύμφωνα με το άρθρο 16 του ν.2190/20 περί ανωνύμων εταιρειών, η απόκτηση από την Τράπεζα μέσω του Χρηματιστηρίου Αθηνών μέχρι, κατ' ανώτατο όριο, 33.000.000 ιδίων μετοχών, που αποτελεί ποσοστό μικρότερο του 10% του συνόλου των υφισταμένων μετοχών της Τράπεζας, συμπεριλαμβανομένων των μετοχών τις οποίες είχε αποκτήσει προηγουμένως η Τράπεζα και διατηρεί με εύρος τιμών αγοράς μεταξύ των € 4 (κατώτατη τιμή) και των € 40 (ανώτατη τιμή). Οι ανωτέρω αγορές ιδίων μετοχών πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί εντός είκοσι τεσσάρων μηνών από την απόφαση της Γενικής Συνέλευσης, δηλαδή το αργότερο μέχρι 3/4/2010, ενώ οι ίδιες μετοχές που θα αποκτώνται θα είναι δυνατό να διανέμονται και στο προσωπικό της Τράπεζας ή συνδεδεμένης με αυτήν εταιρείας.

Η Β' Επαναληπτική Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας Πειραιώς που πραγματοποιήθηκε την 7/5/2008 αποφάσισε, σε εκπλήρωση υποχρέωσης αναληφθείσας με το Ενημερωτικό Δελτίο της από 6/7/2007 αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας, τη μείωση του μετοχικού της κεφαλαίου κατά € 49.643.951,49, με ακύρωση 10.407.537 ιδίων μετοχών της Τράπεζας. Μετά τη μείωση, το μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας διαμορφώθηκε στο ποσό € 1.568.333.308,50, διαιρούμενο σε 328.791.050 μετοχές ονομαστικής αξίας € 4,77 ευρώ κάθε μία.

Περαιτέρω, η ίδια Γενική Συνέλευση αποφάσισε την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας μέχρι ποσού € 26.378.367,12, με έκδοση μέχρι 5.530.056 νέων κοινών ονομαστικών μετοχών, η οποία συντελέστηκε με καταβολή μετρητών και με παροχή στους μετόχους της δυνατότητας επανεπένδυσης του μερίσματος χρήσης 2007 (που απέμεινε μετά την αφαίρεση του ήδη καταβληθέντος προσωρινού μερίσματος), ήτοι ποσού € 0,36 ανά μετοχή. Οι νέες μετοχές διετέθησαν στην τιμή των € 21,36 ανά μετοχή. Το συνολικό ποσό μερίσματος που επανεπενδύθηκε ανήλθε σε € 16.072.930,08. Συνεπεία των ανωτέρω, το μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας αυξήθηκε κατά το ποσό € 3.589.320,06 με την έκδοση 752.478 νέων μετοχών ονομαστικής αξίας € 4,77. Η υπέρ το άρτιο αξία των μετοχών ποσού € 12.483.610,02 ήχθη στο λογαριασμό «Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο», ο οποίος και αυξήθηκε κατά το ποσό αυτό μείον τα έξοδα της αύξησης.

Κατόπιν των ανωτέρω εταιρικών πράξεων, το μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας ανέρχεται σήμερα σε € 1.571.922.628,56 διαιρούμενο σε 329.543.528 κοινές ονομαστικές με ψήφο μετοχές.

Προγράμματα δικαιωμάτων προαίρεσης αγοράς μετοχών

Στην Β' Επαναληπτική Τακτική Γενική Συνέλευση της 7/5/2008 αποφασίστηκε η παροχή εξουσιοδότησης προς το Διοικητικό Συμβούλιο, σύμφωνα με το άρθρο 13 παρ. 14 του κ.ν. 2190/1920, η οποία θα ισχύει για ένα έτος, προκειμένου να θεσπίσει πενταετές πρόγραμμα διάθεσης μετοχών σε στελέχη της Διοίκησης και το προσωπικό της Τράπεζας και των συνδεδεμένων (κατά την έννοια του άρθρου 42ε κ.ν.2190/20) με αυτήν εταιρειών με τη μορφή δικαιωμάτων προαίρεσης για απόκτηση μετοχών (stock options). Στο πλαίσιο του προγράμματος θα επιτρέπεται να εκδοθούν μέχρι κατ' ανώτατο όριο 5.000.000 νέες μετοχές από τις οποίες ετησίως θα ωριμάζει το 1/5. Συμπληρωματικά ή εναλλακτικά θα μπορεί, στο πλαίσιο του προγράμματος, να γίνει και διάθεση μετοχών από το απόθεμα ιδίων μετοχών (treasury stock), που κατέχει η Τράπεζα ή κατόπιν αγορών που θα πραγματοποιήσει για το σκοπό αυτό. Η τιμή διάθεσης των μετοχών δεν θα είναι κατώτερη από 21,36 ευρώ ανά μετοχή. Μέχρι την 31/12/2008 το Διοικητικό Συμβούλιο δεν είχε λάβει σχετική απόφαση με αποτέλεσμα το ανωτέρω πρόγραμμα να μην έχει υλοποιηθεί.

2ο Πρόγραμμα Δικαιωμάτων Προαίρεσης

Στο πλαίσιο του παραπάνω προγράμματος που ίσχυε από το 2005, επιτρεπόταν να εκδοθούν κατ' ανώτατο όριο 2.000.000 νέες κοινές ονομαστικές μετοχές της Τράπεζας. Την 30η Νοεμβρίου κάθε έτους ωριμάζετο το ¼ του συνολικού αριθμού δικαιωμάτων προαίρεσης που έχουν χορηγηθεί σε κάθε δικαιούχο, οι δε δικαιούχοι μπορούσαν να ασκούν ολικά ή μερικά τα ώριμα δικαιώματα προαίρεσης που τους αναλογούν, αρχής γενομένης από τον Δεκέμβριο 2006, υπό την προϋπόθεση ότι το ποσοστό αύξησης της τιμής της μετοχής της Τράπεζας για το χρονικό διάστημα από 1ης Ιανουαρίου μέχρι 30ης Νοεμβρίου καθενός από τα έτη ισχύος του προγράμματος δεν υστερεί του ποσοστού αύξησης του δείκτη τραπεζικών μετοχών του Χρηματιστηρίου Αθηνών για το ίδιο χρονικό διάστημα. Η διάθεση των μετοχών έγινε σε τιμή € 12,20 ανά μετοχή. Δικαιώματα αποκτηθέντα αλλά μη ασκηθέντα σε προηγούμενο έτος θα μπορούσαν να ασκηθούν σε επόμενο έτος μαζί με τα δικαιώματα που θα ωριμάσουν τότε, με καταληκτική ημερομηνία λήξης του προγράμματος το Δεκέμβριο του έτους 2008.

Εντός του 2006, αποφασίσθηκε α) η αύξηση του συνολικού αριθμού των μετοχών που εκδίδονται βάσει του παραπάνω Προγράμματος από 2.000.000 σε 2.500.000, έτσι ώστε να αντιστοιχούν στο ίδιο ποσοστό επί του συνολικού μετοχικού κεφαλαίου, όπως αυτό διαμορφώθηκε μετά την αποφασισθείσα αύξηση από την Γενική Συνέλευση της 15/5/2006, με διανομή μιας δωρεάν μετοχής για κάθε τέσσερις υφιστάμενες μετοχές και β) την αντίστοιχη προσαρμογή της τιμής διάθεσης κάθε μετοχής από € 12,20 σε € 9,76. Σημειώνεται ότι η μέση εύλογη αξία του κάθε δικαιώματος είχε αρχικά υπολογιστεί σε € 2,90.

Την 1/10/2008, δικαιούχοι 456.108 δικαιωμάτων του 2ου προγράμματος προαίρεσης μετοχών παραιτήθηκαν από το δικαίωμα άσκησης. Η αξία του δικαιώματος κατά την ημερομηνία παραίτησης προσδιορίστηκε βάσει μοντέλου αποτίμησης (Black and Scholes) την ανωτέρω ημερομηνία. Τα υπόλοιπα 267.346 δικαιώματα έληξαν χωρίς να ασκηθούν κατά τη λήξη του προγράμματος την 30/11/2008.

Την 1/10/2008 λόγω της προαναφερθείσας τροποποίησης προγράμματος, επιβαρύνθηκαν τα αποτελέσματα χρήσης κατά το αναλογούν έξοδο με αντίστοιχη αύξηση του ειδικού αποθεματικού.

Η εύλογη αξία του κάθε δικαιώματος την 1/10/2008 σύμφωνα με το μοντέλο αποτίμησης ανήλθε σε 4,80 ευρώ. Οι σημαντικές μεταβλητές που υπεισέρχονται στο μοντέλο είναι η τιμή της μετοχής κατά την 1/10/2008 (€14,40), η τιμή εξάσκησης (€ 9,76), το επιτόκιο προεξόφλησης (5,114%) και η μεταβλητότητα της τιμής της μετοχής (62,284%). Το συνολικό ποσό που αφορούσε τις παρατήσεις περιοριζόμενο στο ύψος της αρχικής εύλογης αξίας αποδεσμεύθηκε με μείωση του σχηματισμένου αποθεματικού.

3ο Πρόγραμμα Δικαιωμάτων Προαίρεσης

Στο πλαίσιο του παραπάνω προγράμματος που ίσχυε από το 2006 και λήγει τον Δεκέμβριο του έτους 2010, επιτρέπεται να εκδοθούν κατ' ανώτατο όριο 4.028.820 νέες μετοχές, με τιμή διάθεσης € 17,25. Ετησίως και ειδικότερα κατά την 30η Νοεμβρίου κάθε έτους ισχύος του Προγράμματος αυτού θα ωριμάζει και θα μπορεί να ασκηθεί το 1/5 του συνολικού αριθμού των χορηγηθέντων σε κάθε δικαιούχο δικαιωμάτων προαίρεσης. Δικαιώματα αποκτηθέντα, αλλά μη ασκηθέντα σε προηγούμενο έτος θα μπορούν να ασκηθούν σε επόμενο έτος μαζί με τα δικαιώματα που θα ωριμάσουν τότε, με καταληκτική ημερομηνία αυτή της λήξης του προγράμματος κατά το μήνα Δεκέμβριο 2010. Η μέση εύλογη αξία του κάθε δικαιώματος είχε αρχικά υπολογιστεί σε € 3,31.

Την 1/10/2008, δικαιούχοι 2.671.680 δικαιωμάτων του 3ου προγράμματος προαίρεσης μετοχών παραιτήθηκαν από το δικαίωμα άσκησης. Η αξία του δικαιώματος κατά την ημερομηνία παραίτησης προσδιορίστηκε βάσει μοντέλου αποτίμησης (Black and Scholes) την ανωτέρω ημερομηνία. Τα υπόλοιπα 71.900 δικαιώματα μπορούν να ασκηθούν μέχρι τη λήξη του προγράμματος. Κατά τη διάρκεια του 2008, δεν ασκήθηκαν δικαιώματα.

Την 1/10/2008 λόγω της προαναφερθείσας τροποποίησης προγράμματος, επιβαρύνθηκαν τα αποτελέσματα χρήσης κατά το αναλογούν έξοδο με αντίστοιχη αύξηση του ειδικού αποθεματικού.

Η εύλογη αξία του κάθε δικαιώματος την 1/10/2008 σύμφωνα με το μοντέλο αποτίμησης ανήλθε σε 2,31 ευρώ. Οι σημαντικές μεταβλητές που υπεισέρχονται στο μοντέλο είναι η τιμή της μετοχής κατά την 1/10/2008 (€ 14,40), η τιμή εξάσκησης (€17,25), η μερισματική απόδοση (5,152%), το επιτόκιο προεξόφλησης (4,586%) και η μεταβλητότητα της τιμής της μετοχής (41,30%). Καθώς η εν λόγω αξία ήταν μικρότερη της αρχικής εύλογης αξίας των δικαιωμάτων, το συνολικό ποσό βάσει της αποτίμησης της 1/10/2008 που αφορούσε τις παρατήσεις αποδεσμεύθηκε με μείωση του σχηματισμένου αποθεματικού.

41 Λοιπά αποθεματικά, κέρδη εις νέον και δικαιώματα μειοψηφίας

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Τακτικό αποθεματικό	77.964	65.374
Έκτακτο αποθεματικό	1.200	1.205
Αποθεματικό διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλακίου	(162.414)	14.986
Αποθεματικό συναλλαγματικών διαφορών	(94.852)	(36.604)
Λοιπά αποθεματικά	515	8.978
Σύνολο λοιπών αποθεματικών	(177.586)	53.939
Υπόλοιπο κερδών εις νέον	721.359	561.058
Σύνολο λοιπών αποθεματικών και κερδών εις νέον	543.773	614.997
	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Κίνηση λοιπών αποθεματικών		
Υπόλοιπο έναρξης χρήσης	53.939	163.650
Μεταβολή αποθεματικού διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου	(177.399)	(94.651)
Μεταφορά από κέρδη εις νέον	-	1.239
Σχηματισμός τακτικού αποθεματικού	12.590	23.862
Έκδοση μετοχικού κεφαλαίου λόγω άσκησης δικαιωμάτων προαίρεσης	-	(4.571)
Διαφορές από συναλλαγματικές μετατροπές και λοιπές προσαρμογές	(66.716)	(35.590)
Υπόλοιπο λήξης χρήσης	(177.586)	53.939

Το τακτικό αποθεματικό της Τράπεζας και των θυγατρικών εσωτερικού σχηματίζεται σύμφωνα με το Ν. 2190/1920, όπως ισχύει και τις διατάξεις του καταστατικού καθενιάς από αυτές. Για τις θυγατρικές εξωτερικού ισχύει η νομοθεσία της χώρας στην οποία εδρεύουν.

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Κίνηση αποθεματικού διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου		
Υπόλοιπο έναρξης χρήσης	14.986	109.637
Κέρδος/ (ζημία) από την αποτίμηση ομολόγων του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου	(47.459)	(7.246)
Κέρδος/ (ζημία) από την αποτίμηση μετοχών και αμοιβαίων κεφαλαίων του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου	(158.231)	43.145
Αναβαλλόμενοι φόροι	43.063	28.830
Ανακύκλωση της αποτίμησης των πωληθέντων χρεογράφων του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου	296	(162.293)
Διαφορές από συναλλαγματικές μετατροπές και λοιπές προσαρμογές	(15.069)	2.913
Υπόλοιπο λήξης χρήσης	(162.414)	14.986
Κίνηση κερδών εις νέον	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Υπόλοιπο έναρξης χρήσης	561.058	172.877
Κέρδη μετά φόρων χρήσης αναλογούντα στους μετόχους της Τράπεζας	315.087	622.141
Μερίσματα προηγούμενης χρήσης	(118.122)	(86.462)
Προμέρισμα χρήσης	-	(117.598)
Κέρδη/ (ζημίες) από πωλήσεις ιδίων μετοχών	(13.431)	2.973
Μεταφορά σε αποθεματικά	(12.590)	(25.101)
Εξαγορές, απορροφήσεις και μεταβολές ποσοστών σε θυγατρικές	(8.246)	1.648
Διαφορές από συναλλαγματικές μετατροπές και λοιπές προσαρμογές	(2.397)	(9.420)
Υπόλοιπο λήξης χρήσης	721.359	561.058

Κατά την Τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας Πειραιώς της 3ης Απριλίου 2008, αποφασίσθηκε, μεταξύ άλλων, η διανομή μερίσματος € 0,72 ανά μετοχή για το 2007 (συμπεριλαμβανομένου του αναφερόμενου στη συνέχεια προμερίσματος). Από το παραπάνω συνολικό μέρισμα ανά μετοχή (€ 0,72), προμέρισμα ύψους € 0,36 ανά μετοχή είχε ήδη καταβληθεί εντός του Δεκεμβρίου 2007, σύμφωνα με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της 31/10/2007. Το προμέρισμα (€ 0,36 ανά μετοχή) καταχωρήθηκε αφαιρετικά στα ίδια κεφάλαια της Τράπεζας κατά τη χρήση 2007.

Η μείωση των δικαιωμάτων μειοψηφίας από € 227,6 εκ. την 31/12/2007 σε € 149,1 εκ. την 31/12/2008 οφείλεται κατά κύριο λόγο στην αλλαγή της μεθόδου ενοποίησης της Πειραιώς Α.Ε.Ε.Α.Π.

42 Μέρισμα ανά μετοχή

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 16, παράγραφος 8, εδάφιο β και του άρθρου 45 παράγραφος 1 και 2 του Κ.Ν. 2190/1920 σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 1 παράγραφος 3 του Ν. 3723/2008, το διανεμητέο μέρισμα δεν επιτρέπεται να υπερβεί το οριζόμενο ως ελάχιστο από τις διατάξεις του Α.Ν. 148/1967, δηλαδή το 35% των διανεμητέων κερδών της χρήσης του 2008. Εξάλλου, με την υπ' αριθμ. 522 /25-2-2009 τροπολογία στο Σχέδιο Νόμου «Σύστημα Άυλων Τίτλων, διατάξεις για την Κεφαλαιαγορά, φορολογικά θέματα και λοιπές διατάξεις» που κατατέθηκε προς ψήφιση στην Βουλή από το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, προβλέπεται επίσης ότι σε περίπτωση διανομής μερίσματος για τη χρήση του 2008, η διανομή αυτή θα γίνει αποκλειστικά υπό μορφή μετοχών.

43 Ταμείο και χρηματικά διαθέσιμα

Για σκοπούς σύνταξης της κατάστασης ταμειακών ροών, ως ταμείο και χρηματικά διαθέσιμα νοούνται τα ακόλουθα υπόλοιπα τα οποία έχουν λήξη μικρότερη των 90 ημερών από την ημερομηνία απόκτησής τους.

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα (Σημείωση 17)	2.950.261	2.893.003
Έντοκα γραμμάτια και άλλα αξιόγραφα (Σημείωση 18)	56.474	35.393
Δάνεια και άλλες χορηγήσεις σε πιστωτικά ιδρύματα (Σημείωση 19)	2.002.529	1.784.650
Χρηματοοικονομικά μέσα ενεργητικού αποτιμώμενα σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών (Σημείωση 21)	-	349.523
	5.009.265	5.062.568

44 Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη

Τα συνδεδεμένα μέρη περιλαμβάνουν α) Μέλη Δ.Σ. και Διοίκησης της Τράπεζας, β) Πλησιέστερα μέλη και οικονομικά εξαρτώμενα μέλη (σύζυγοι, τέκνα, κ.α) των μελών Δ.Σ. και Διοίκησης, γ) Εταιρείες οι οποίες συναλλάσσονται με τον Όμιλο της Τράπεζας Πειραιώς, εφόσον η συνολική συμμετοχή σε αυτές (μελών Δ.Σ. και διοίκησης, καθώς και των εξαρτώμενων/ πλησιέστερων μελών τους) υπερβαίνει αθροιστικά το 20%.

	Μέλη Δ.Σ. και Διοίκηση Τράπεζας	
	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Υπόλοιπο δανείων	244.345	177.459
Υπόλοιπο καταθέσεων	130.101	28.169

Οι εγγυητικές επιστολές και οι ενέγγυες πιστώσεις προς τα μέλη του Δ.Σ. και τη Διοίκηση της Τράπεζας κατά την 31/12/2008 ανέρχονται σε € 1,7 εκ. (31/12/2007: € 11 εκ.). Το συνολικό έσοδο από τα δάνεια προς μέλη του Δ.Σ. και τη Διοίκηση της Τράπεζας για τη χρήση 2008 είναι € 13,8 εκ. (31/12/2007: € 8,5 εκ.). Το έξοδο από τις καταθέσεις των προαναφερόμενων συνδεδεμένων μερών είναι € 1,8 εκ. (31/12/2007: € 0,9 εκ.).

Οι χορηγήσεις και οι εγγυητικές επιστολές προς συνδεδεμένα μέρη συνιστούν ελάχιστο ποσοστό επί του συνόλου των χορηγήσεων και εγγυητικών επιστολών αντίστοιχα του Ομίλου. Έχουν δοθεί μέσα στα πλαίσια των εγκεκριμένων χρηματοδοτικών πολιτικών και διαδικασιών του Ομίλου, με επαρκείς εξασφαλίσεις και καλύμματα. Οι χορηγήσεις προς συνδεδεμένα μέρη εξυπηρετούνται κανονικά και καμία πρόβλεψη δεν έχει σχηματιστεί για τα υπόλοιπά τους.

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Αμοιβές μελών Διοίκησης		
Μισθοί και λοιπές αμοιβές	12.062	19.364
Παροχές λήξεως της εργασιακής σχέσης	3.464	4.354
	15.526	23.718

Το συνολικό κόστος των δικαιωμάτων προαίρεσης αγορών σε μετοχές που έχουν χορηγηθεί στα μέλη Δ.Σ. και διοίκησης είναι € 2,5 εκ. (31/12/2007: € 3 εκ.) (σημείωση 13). Το σύνολο των προβλέψεων για τα μέλη Δ.Σ. και διοίκησης ανέρχεται σε € 36,8 εκ. κατά την 31/12/2008 (31/12/2007: € 32,7 εκ.). Το σύνολο των εν λόγω προβλέψεων έχει συμπεριληφθεί στις υποχρεώσεις για παροχές μετά τη συνταξιοδότηση (σημείωση 38).

	Συγγενείς εταιρείες	
	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Καταθέσεις	116.477	41.947
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών και πιστωτικών ιδρυμάτων	400.367	301
Τόκοι / έξοδο	(3.849)	(1.075)
Τόκοι / έσοδο	4.855	16

45 Μεταβολές στο χαρτοφυλάκιο θυγατρικών και συγγενών εταιρειών

Από 1/1/2008 έως 31/12/2008 πραγματοποιήθηκαν οι κάτωθι μεταβολές στο χαρτοφυλάκιο θυγατρικών και συγγενών εταιρειών του Ομίλου:

α) Εξαγορές εταιρειών:

Η Τράπεζα στις 25/1/2008 μέσω της θυγατρικής της εταιρείας στην Κύπρο, Τράπεζα Πειραιώς Κύπρου ΛΤΔ, απέκτησε το δίκτυο καταστημάτων της Arab Bank στην Κύπρο έναντι τιμήματος € 19 εκ. Από την προαναφερθείσα εξαγορά προέκυψε υπεραξία ύψους € 22,4 εκ.. Η Τράπεζα εφάρμοσε τις προβλεπόμενες διατάξεις του ΔΠΧΠ 3 «Συνενώσεις Επιχειρήσεων» για τον επιμερισμό του κόστους εξαγοράς αναπροσαρμόζοντας τα στοιχεία ενεργητικού, παθητικού και τις ενδεχόμενες υποχρεώσεις της εν λόγω θυγατρικής σε εύλογες αξίες. Μετά την ολοκλήρωση του επιμερισμού του κόστους εξαγοράς, οι εύλογες αξίες των στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων που αποκτήθηκαν και η προκύπτουσα υπεραξιά έχουν ως εξής:

	Δίκτυο καταστημάτων Arab Bank	
	Λογιστική αξία	Εύλογη αξία
Στοιχεία Ενεργητικού		
Άυλα πάγια στοιχεία	455	455
Ενσώματα πάγια στοιχεία	19.707	29.712
Χορηγήσεις	302.036	302.036
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	43.552	43.653
Σύνολο στοιχείων Ενεργητικού	365.750	375.856
Στοιχεία Υποχρεώσεων		
Υποχρεώσεις προς πελάτες και πιστωτικά ιδρύματα	332.931	332.931
Λοιπές Υποχρεώσεις	40.547	46.115
Σύνολο στοιχείων Υποχρεώσεων	373.478	379.046
Καθαρή Θέση	(7.728)	(3.190)
Σύνολο Καθαρής Θέσης και Υποχρεώσεων	365.750	375.856
Συνολικό Κόστος Εξαγοράς		19.176
Ποσοστό καθαρής θέσης που εξαγοράστηκε		100%
Υπεραξία (goodwill) εξαγοράς		22.366

β) Συμμετοχή σε αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου:

Η Τράπεζα κάλυψε κατά την 3/1/2008, 24/1/2008 και 31/10/2008 το σύνολο της αύξησης μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας Πειραιώς Κύπρου ΛΤΔ με το ποσό των € 2 εκ., € 47,4 εκ. και € 70 εκ. αντιστοίχως, με αμετάβλητο το ποσοστό συμμετοχής (100%).

Η Τράπεζα στις 30/1/2008 συμμετείχε στην αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της Trieris Real Estate Ltd με το ποσό των € 3,65 εκ. με αμετάβλητο το ποσοστό συμμετοχής της (22,8%).

Η Τράπεζα κάλυψε στις 27/2/2008 και στις 23/7/2008 το σύνολο των αυξήσεων του μετοχικού κεφαλαίου της Piraeus Bank Beograd A.D. με το συνολικό ποσό των € 50 εκ. με αμετάβλητο το ποσοστό συμμετοχής της (100%).

Στις 12/5/2008 ολοκληρώθηκε η μείωση του μετοχικού κεφαλαίου της ΓΕΚΑ, κατά την οποία επιστράφηκαν στην Τράπεζα € 6 εκ., χωρίς καμία μεταβολή του ποσοστού συμμετοχής της (66,67%).

Στις 25/6/08 η Τράπεζα συμμετείχε στην αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της Marathon Banking Corporation, με το ποσό των € 6,4 εκ. αυξάνοντας το ποσοστό συμμετοχής της από 86,64% σε 87,91 %.

Η Τράπεζα συμμετείχε στις 28/7/2008 στην αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της Piraeus Bank Egypt S.A.E. με το ποσό των € 22,9 εκ. με αμετάβλητο το ποσοστό συμμετοχής της (95,4%).

Στις 29/7/2008 η Τράπεζα κάλυψε το σύνολο της αύξησης μετοχικού κεφαλαίου της Πειραιώς Factoring A.E., ήτοι €6 εκ. χωρίς μεταβολή του ποσοστού συμμετοχής της (100%).

Στις 6/8/2008 ολοκληρώθηκε η μείωση του μετοχικού κεφαλαίου της Πειραιώς Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε., κατά την οποία επιστράφηκαν στην Τράπεζα € 9,6 εκ., χωρίς καμία μεταβολή του ποσοστού συμμετοχής της.

Στις 16/9/2008 η Πειραιώς Leasing Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε., θυγατρική κατά ποσοστό 100% της Πειραιώς Χρηματοδοτικές Μισθώσεις ΑΕ, προέβη σε μείωση του μετοχικού της κεφαλαίου με μείωση της ονομαστικής αξίας της μετοχή της. Ως εκ τούτου, η Πειραιώς Χρηματοδοτικές Μισθώσεις ΑΕ εισέπραξε επιστροφή κεφαλαίου ύψους € 28,4 εκ. χωρίς καμία μεταβολή του ποσοστού συμμετοχής της.

Η Piraeus Bank Egypt SAE, θυγατρική της Τράπεζας, συμμετείχε στις 29/7/2008 στην αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της Piraeus Egypt Leasing Co με το ποσό των € 2,4 εκ. διατηρώντας το ποσοστό συμμετοχής της στο 99,93%.

Στις 30/9/2008 η θυγατρική της Τράπεζας, Piraeus Bank Egypt SAE, συμμετείχε στην αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της Piraeus Insurance Consultant SAE με το ποσό των € 85,9 χιλ. διατηρώντας το ποσοστό συμμετοχής της στο 40%. Στην ίδια αύξηση μετοχικού κεφαλαίου συμμετείχε και η κατά 99,8% θυγατρική της Piraeus Bank Egypt SAE, Piraeus Bank Egypt Investment Co με το ποσό των € 124,5 χιλ. διατηρώντας αμετάβλητο το ποσοστό συμμετοχής της (58%).

Η Τράπεζα κάλυψε στις 7/11/2008 το σύνολο της αύξησης μετοχικού κεφαλαίου της Piraeus Capital Management A.E. (πρώην KL Real Estate A.E. Εκμετάλλευσης Ακινήτων) με το ποσό των € 50 χιλ, με αμετάβλητο το ποσοστό συμμετοχής της.

Στις 17/12/2008 η Τράπεζα συμμετείχε στην αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της θυγατρικής της, Tirana Bank I.C.B., με το ποσό των € 9,5 εκ. αυξάνοντας το ποσοστό συμμετοχής της από 90,72% σε 91,24%.

Στις 16/12/2008 η Τράπεζα συμμετείχε στην αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας APE Fixed Assets A.E. με το ποσό των € 1,39 εκ., διατηρώντας αμετάβλητο το ποσοστό συμμετοχής της.

Στις 11/12/2008 η Τράπεζα συμμετείχε στην αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας APE Commercial Property A.E. με το ποσό των € 1,47 εκ., διατηρώντας αμετάβλητο το ποσοστό συμμετοχής της.

γ) Αποκτήσεις - Αυξήσεις ποσοστών συμμετοχής:

Η Τράπεζα επαύξησε τη συμμετοχή της στην Πειραιώς Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε. μέσω σταδιακών αγορών καθ' όλη τη διάρκεια του έτους 2008, έναντι συνολικού τιμήματος € 16 εκ. αυξάνοντας το ποσοστό της από 87,55% σε 100%. Το μεγαλύτερο μέρος της επαύξησης διενεργήθηκε στο πλαίσιο της Δημόσιας πρότασης και της ασκήσεως του δικαιώματος εξαγοράς των υπολοίπων μετοχών της εταιρείας, που υπέβαλλε η Τράπεζα. Συγκεκριμένα, στις 24/9/2008 υποβλήθηκε από την Τράπεζα Πειραιώς Α.Ε. η προαιρετική δημόσια πρόταση για την αγορά μετοχών της θυγατρικής εταιρείας Πειραιώς Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε., στην τιμή των € 5,30 ανά μετοχή με καταβολή μετρητών, η οποία και εγκρίθηκε από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς με την υπ' αριθμόν 4/492/27.11.2008 απόφαση του Διοικητικού της Συμβουλίου.

Την 1/2/2008, η Τράπεζα επαύξησε τη συμμετοχή της στην Euroinvestment & Finance LTD έναντι € 11 χιλ. αυξάνοντας το ποσοστό της κατά 0,13% σε 90,79%.

Η Τράπεζα επαύξησε τη συμμετοχή της στην Πειραιώς Επενδύσεις Ακίνητης Περιουσίας ΑΕΕΑΠ έναντι € 130 χιλ. αυξάνοντας το ποσοστό της κατά 0,1% σε 38,8%.

Στις 12/6/2008 η Ευρωπαϊκή Πίστη Α.Ε.Γ.Α. προέβη σε ακύρωση ιδίων μετοχών και μείωση του μετοχικού της κεφαλαίου. Ως εκ τούτου, το ποσοστό της Τράπεζας Πειραιώς Α.Ε. αυξήθηκε από 30,00% σε 30,23%.

Στις 22/9/2008, η κατά 99,8% θυγατρική της Piraeus Bank Egypt S.A.E., Piraeus Bank Egypt Investment Company, απέκτησε συμμετοχή στην Piraeus Insurance Consultant – Egypt S.A.E. κατά ποσοστό 58%, καταβάλλοντας το ποσό των € 79 χιλ. Σημειώνεται ότι η Piraeus Bank Egypt S.A.E. κατέχει άμεσο ποσοστό 40% στην Piraeus Insurance Consultant – Egypt S.A.E.

Στις 22/09/2008, η κατά 99,8% θυγατρική της Piraeus Bank Egypt SAE, Piraeus Bank Egypt Investment Company, απέκτησε συμμετοχή στην Integrated Storage Systems Co κατά ποσοστό 45% καταβάλλοντας το ποσό των € 144 χιλ. Επιπλέον, στις 26/10/2008 η Piraeus Bank Egypt Investment Company αύξησε περαιτέρω την συμμετοχή της στην Integrated Storage Systems Co με την καταβολή € 33 χιλ., με αποτέλεσμα το τελικό ποσοστό συμμετοχής της να διαμορφωθεί σε 54%. Σημειώνεται ότι η Piraeus Bank Egypt S.A.E. κατέχει άμεσο ποσοστό 40% στην Integrated Storage Systems Co.

Στις 5/11/2008 η Τράπεζα απέκτησε το 31,31% της Proton Bank Α.Ε., έναντι τιμήματος € 24,7 εκ.

Λόγω απόκτησης ουσιώδους επιρροής μεταφέρθηκαν από το Διαθέσιμο Χαρτοφυλάκιο της Τράπεζας στο χαρτοφυλάκιο των συγγενών εταιρειών οι εταιρείες Rebikat, Euroterra και Abies, για τις οποίες η Τράπεζα κατέχει πλέον ποσοστό συμμετοχής 30%, 29,22% και 30% αντίστοιχα.

Η Ελληνική Εταιρεία Χάλυβος Α.Ε., την οποία κατέχει η Τράπεζα κατά ποσοστό 30,8%, μεταφέρθηκε από το χαρτοφυλάκιο των συγγενών εταιρειών σε αυτό του Διαθέσιμου προς Πώληση Χαρτοφυλακίου, καθώς δε συντρέχουν πλέον οι προϋποθέσεις για την ενοποίηση αυτής με τη μέθοδο της καθαρής θέσης.

δ) Εκκαθαρίσεις, μεταβιβάσεις ποσοστών και πωλήσεις εταιρειών

Η Τράπεζα στις 1/2/2008 πούλησε το 25% της συμμετοχής της στην Ετανάλ Α.Ε. έναντι € 120 χιλ.

Η εταιρεία Εκκαθαρίσεις Ακτοπλοΐας Α.Ε. στις 6/3/2008, θυγατρική κατά 100% της εταιρείας Πειραιώς ATFS Α.Ε., μεταβιβάστηκε κατά 49% στη Τράπεζα έναντι τιμήματος € 32 χιλ. και το υπόλοιπο 51% σε τρίτους έναντι € 34 χιλ.

Η εταιρεία Piraeus Capital Management Α.Ε. (πρώην KL Real Estate Α.Ε. Εκμετάλλευσης Ακινήτων), θυγατρική κατά 100% της ATFS ΑΕ, μεταβιβάστηκε στις 25/9/2008 κατά ποσοστό 100% στην Τράπεζα Πειραιώς Α.Ε. έναντι τιμήματος €66 χιλ.

Στις 19/9/2008, η Τράπεζα πούλησε το 5% της συμμετοχής της στην Πειραιώς Α.Ε.Ε.Α.Π. έναντι € 5,69 εκ., με αποτέλεσμα την μείωση του ποσοστού συμμετοχής της σε 33,8% και την μεταφορά της εταιρείας στο χαρτοφυλάκιο των συγγενών εταιρειών, καθώς δε συντρέχουν πλέον οι προϋποθέσεις για την ενοποίηση με τη μέθοδο της ολικής ενσωμάτωσης.

ε) Μετασχηματισμοί εταιρειών

Στις 29/12/2008 η Τράπεζα απορρόφησε την κατά 100% θυγατρική της εταιρία, ETBA Finance Α.Ε.

Στις 31/12/2008 ολοκληρώθηκε η συγχώνευση, με σύσταση νέας ανώνυμης εταιρείας, των θυγατρικών εταιρειών της Τράπεζας, Πειραιώς Best Leasing Α.Τ.Ε.Ε. και Olympic Εμπορικές και Τουριστικές Επιχειρήσεις Α.Ε. Η Τράπεζα συμμετείχε έμμεσα στην Πειραιώς Best Leasing Α.Τ.Ε.Ε. μέσω της Πειραιώς Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε., το ποσοστό συμμετοχής της οποίας ήταν 48,08%. Η Τράπεζα συμμετείχε στην Olympic Εμπορικές και Τουριστικές Επιχειρήσεις Α.Ε. με ποσοστό 94%. Στη νέα εταιρεία που προέκυψε από την συγχώνευση, η συμμετοχή της Πειραιώς Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε. ανέρχεται σε 20% και της Τράπεζας σε 54,89%.

Η εταιρεία Euroinvestment & Finance Ltd, θυγατρική της Τράπεζας κατά 90,79%, μεταβίβασε στην Τράπεζα Πειραιώς Κύπρου Ltd τις συμμετοχές αυτής στις εταιρείες Delphi Advanced Research Technologies Ltd., Imperial Stockbrokers Ltd., Imperial Eurobrokers Ltd., EMF Investors Ltd., Euroinvestment Mutual Funds Ltd και Bull Fund Ltd.

στ) Αλλαγές επωνυμίας

Έγινε αλλαγή επωνυμίας της θυγατρικής της Τράπεζας Πειραιώς στην Ουκρανία από OJSC International Commerce Bank (ICB) σε OJSC Piraeus Bank ICB, της εταιρείας Phenillion Enterprises Ltd σε Τράπεζα Πειραιώς Κύπρου ΛΤΔ και της KL Real Estate Α.Ε. Εκμετάλλευσης Ακινήτων σε Piraeus Capital Management Α.Ε.

Οι μεταβολές στο χαρτοφυλάκιο του Ομίλου σε θυγατρικές εταιρείες εντός της χρήσης 2008 που περιγράφονται ανωτέρω, συνοψίζονται στον πίνακα που ακολουθεί:

	2008	2007
Συμμετοχή σε αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου	216.882	565.884
Ίδρυση εταιρειών	32	2.552
Σύνολο συμμετοχής σε αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου και ίδρυσης θυγατρικών εταιρειών	216.913	568.436
Αύξηση ποσοστού σε θυγατρικές του Ομίλου	16.426	16.540
Εξαγορά θυγατρικών εταιρειών	15.000	81.235
Μείον: Ταμείο και ταμειακά διαθέσιμα που εξαγοράστηκαν	(176.173)	(33.239)
Σύνολο καθαρών εκρμών/ (εισορών) από εξαγορά θυγατρικών εταιρειών και αύξησης ποσοστού σε θυγατρικές	(144.747)	64.536

Εντός της χρήσης 2008, η υπεραξία που προέκυψε από εξαγορές και αυξήσεις ποσοστών θυγατρικών εταιρειών του Ομίλου ανήλθε σε € 23.981 χιλ. (2007: € 42.646 χιλ.).

46 Γεγονότα μετά την ημερομηνία ισολογισμού

Η Έκτακτη Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Τράπεζας Πειραιώς που πραγματοποιήθηκε στις 23/1/2009 ενέκρινε την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου κατά ποσό € 370.000.000, με έκδοση 77.568.134 προνομιούχων μετοχών ονομαστικής αξίας € 4,77 καθεμία και κατάργηση του δικαιώματος προτίμησης των παλαιών μετόχων υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου, σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου 3723/2008 "για την ενίσχυση της ρευστότητας της οικονομίας και την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης".

Στις 3/2/2009 ο διεθνής οίκος πιστοληπτικής αξιολόγησης Moody's προχώρησε σε υποβάθμιση της μακροπρόθεσμης πιστοληπτικής διαβάθμισης της Τράπεζας σε A2 από A1 με αρνητικές προοπτικές.

Αθήνα, 12 Μαρτίου 2009

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
ΚΑΙ Σ.Ε.Ο.

Ο ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
ΚΑΙ ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ Σ.Ε.Ο.

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ
ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΜΙΧΑΛΗΣ Γ. ΣΑΛΛΑΣ
Α.Δ.Τ. Τ 164347

ΘΕΟΔΩΡΟΣ Ν. ΠΑΝΤΑΛΑΚΗΣ
Α.Δ.Τ. ΑΕ 11928Ε

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Δ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
Α.Δ.Τ. ΑΑ 019570

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ι. ΛΙΑΠΗΣ
Α.Δ.Τ. Φ 364378
Α.Μ. Αδείας Ο.Ε.Ε. Α/ 7253

Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή Προς τους Μετόχους της Ανώνυμης Εταιρείας «ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ Α.Ε.»

Έκθεση επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Ελέγξαμε τις συνημμένες ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις της Ανώνυμης Εταιρείας ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ Α.Ε. (η «Τράπεζα») και των θυγατρικών της (ο «Όμιλος») που αποτελούνται από τον ισολογισμό της 31ης Δεκεμβρίου 2008 και τις καταστάσεις αποτελεσμάτων, μεταβολών ιδίων κεφαλαίων και ταμειακών ροών της χρήσης που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και περίληψη των σημαντικών λογιστικών πολιτικών και λοιπές επεξηγηματικές σημειώσεις.

Ευθύνη Διοίκησης για τις Οικονομικές Καταστάσεις

Η Διοίκηση της Τράπεζας έχει την ευθύνη για την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση αυτών των οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η ευθύνη αυτή περιλαμβάνει το σχεδιασμό, την εφαρμογή και διατήρηση συστήματος εσωτερικού ελέγχου που αφορά στην κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση οικονομικών καταστάσεων, απαλλαγμένων από ουσιώδη ανακρίβεια, που οφείλεται σε απάτη ή λάθος. Η ευθύνη αυτή περιλαμβάνει επίσης την επιλογή και εφαρμογή κατάλληλων λογιστικών πολιτικών και τη διενέργεια λογιστικών εκτιμήσεων, οι οποίες είναι λογικές για τις περιστάσεις.

Ευθύνη Ελεγκτή

Δική μας ευθύνη είναι η έκφραση γνώμης επί αυτών των οικονομικών καταστάσεων, με βάση τον έλεγχο μας. Διενεργήσαμε τον έλεγχο σύμφωνα με τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα. Τα πρότυπα αυτά απαιτούν τη συμμόρφωσή μας με τους κανόνες δεοντολογίας και το σχεδιασμό και διενέργεια του ελέγχου μας με σκοπό την αποκόμιση εύλογης διασφάλισης για το κατά πόσο οι οικονομικές καταστάσεις είναι απαλλαγμένες από ουσιώδη ανακρίβεια.

Ο έλεγχος περιλαμβάνει τη διενέργεια διαδικασιών για τη συγκέντρωση ελεγκτικών τεκμηρίων σχετικά με τα ποσά και τις πληροφορίες που περιλαμβάνονται στις οικονομικές καταστάσεις. Οι διαδικασίες επιλέγονται κατά την κρίση του ελεγκτή και περιλαμβάνουν την εκτίμηση του κινδύνου ουσιώδους ανακρίβειας των οικονομικών καταστάσεων, λόγω απάτης ή λάθους. Για την εκτίμηση του κινδύνου αυτού, ο ελεγκτής λαμβάνει υπόψη το σύστημα εσωτερικού ελέγχου που αφορά στην κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων, με σκοπό το σχεδιασμό κατάλληλων ελεγκτικών διαδικασιών για τις περιστάσεις, αλλά όχι για την έκφραση γνώμης επί της αποτελεσματικότητας του συστήματος εσωτερικού ελέγχου της Τράπεζας. Ο έλεγχος περιλαμβάνει επίσης την αξιολόγηση της καταλληλότητας των λογιστικών πολιτικών που εφαρμόστηκαν και του εύλογου των εκτιμήσεων που έγιναν από τη Διοίκηση, καθώς και αξιολόγηση της συνολικής παρουσίασης των οικονομικών καταστάσεων.

Πιστεύουμε ότι τα ελεγκτικά τεκμήρια που έχουμε συγκεντρώσει είναι επαρκή και κατάλληλα για τη θεμελίωση της γνώμης μας.

Γνώμη

Κατά τη γνώμη μας, οι συνημμένες ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζουν εύλογα από κάθε ουσιώδη άποψη την οικονομική κατάσταση του Ομίλου κατά την 31η Δεκεμβρίου 2008, τη χρηματοοικονομική του επίδοση και τις ταμειακές του ροές για τη χρήση που έληξε την ημερομηνία αυτή σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Αναφορά επί Άλλων Νομικών Θεμάτων

Επαληθεύσαμε τη συμφωνία και την αντιστοίχιση του περιεχομένου της Έκθεσης του Διοικητικού Συμβουλίου με τις συνημμένες οικονομικές καταστάσεις, στα πλαίσια των οριζόμενων από τα άρθρα 43α και 107 και 37 του Κ.Ν.2190/1920.

Αθήνα, 12 Μαρτίου 2009
Ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής

PRICEWATERHOUSECOOPERS

ΠράσιγουωτερχαουσΚούπερς
Ανώνυμος Ελεγκτική Εταιρεία
Λ. Κηφισίας 268, 152 32 Χαλάνδρι
Α.Μ. ΣΟΕΛ 113

Βασίλειος Γούτης
Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 10411

ΠΑΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ Α.Ε.

Ατομικές Οικονομικές Καταστάσεις

31 Δεκεμβρίου 2008

**Βάσει των Διεθνών Προτύπων
Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης**

Οι συνημμένες οικονομικές καταστάσεις εγκρίθηκαν από το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας Πειραιώς Α.Ε. την 12η Μαρτίου 2009 και έχουν αναρτηθεί στο διαδίκτυο στη διεύθυνση www.piraeusbank.gr

Πίνακας Περιεχομένων των Οικονομικών Καταστάσεων

	Σελίδα
Κατάσταση Αποτελεσμάτων	3
Ισολογισμός	4
Κατάσταση Μεταβολών στα Ίδια Κεφάλαια	5
Κατάσταση Ταμειακών Ροών	6
Σημείωση	
Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων:	
1 Γενικές πληροφορίες για την Τράπεζα	7
2 Γενικές λογιστικές αρχές της Τράπεζας	7
2.1 Βάση κατάρτισης οικονομικών καταστάσεων	7
2.2 Ξένα νομίσματα	9
2.3 Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	9
2.4 Αναγνώριση του αναβαλλόμενου αποτελέσματος της πρώτης μέρας "deferred day one profit and loss"	10
2.5 Έσοδα και έξοδα τόκων	10
2.6 Έσοδα και έξοδα προμηθειών	10
2.7 Έσοδα από μερίσματα	11
2.8 Χρηματοπιστωτικά στοιχεία ενεργητικού αποτιμώμενα σε εύλογες αξίες μέσω λογαριασμού αποτελεσμάτων	11
2.9 Συμφωνίες πώλησης και επαναγοράς	11
2.10 Επενδυτικό χαρτοφυλάκιο	11
2.11 Επενδύσεις σε θυγατρικές και συγγενείς εταιρείες	13
2.12 Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	13
2.13 Λογισμικό και λοιπά άυλα στοιχεία ενεργητικού	14
2.14 Ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια στοιχεία	14
2.15 Επενδύσεις σε ακίνητα	15
2.16 Πάγια διακρατούμενα για πώληση	15
2.17 Ακίνητα ως στοιχεία κυκλοφορούντος ενεργητικού	15
2.18 Μισθωμένα πάγια	15
2.19 Ταμείο και χρηματικά διαθέσιμα	16
2.20 Προβλέψεις	16
2.21 Συμβόλαια χρηματοοικονομικών εγγυήσεων	16
2.22 Παροχές σε εργαζομένους	16
2.23 Φόρος Εισοδήματος και αναβαλλόμενοι φόροι	17
2.24 Μετοχικό κεφάλαιο	17
2.25 Υποχρεώσεις από δανειακά κεφάλαια	17
2.26 Συναλλαγές συνδεδεμένων μερών	18
2.27 Σύntαξη οικονομικών αναφορών ανά τομέα δραστηριότητας	18
2.28 Συμψηφισμός χρηματοοικονομικών μέσων	18
2.29 Συγκριτικά στοιχεία και στρογγυλοποιήσεις	18
3 Διαχείριση χρηματοοικονομικών κινδύνων	19
3.1 Πιστωτικός κίνδυνος	19
3.1.1 Μέτρηση πιστωτικού κινδύνου	19
3.1.2 Διαχείριση ορίων και τεχνικές μείωσης κινδύνου	21
3.1.3 Πολιτική απομείωσης και σχηματισμού προβλέψεων	22
3.1.4 Μέγιστη έκθεση πιστωτικού κινδύνου πριν τον υπολογισμό των εξασφαλίσεων και άλλων μέτρων πιστωτικής προστασίας	23
3.1.5 Δάνεια και απαιτήσεις	23
3.1.6 Χρεωστικοί τίτλοι, έντοκα γραμμάτια και άλλα αξιόγραφα	25
3.1.7 Επανάκτηση καλυμμάτων	25
3.1.8 Συγκέντρωση κινδύνου χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού με έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο	25

3.2	Κίνδυνος αγοράς	26
3.3	Κίνδυνος συναλλάγματος	27
3.4	Κίνδυνος επιτοκίου	28
3.5	Κίνδυνος ρευστότητας	29
3.6	Εύλογες αξίες χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων	31
3.7	Υπηρεσίες θεματοφυλακής	32
3.8	Κεφαλαιακή επάρκεια	32
4	Εκτιμήσεις και παραδοχές στην εφαρμογή των λογιστικών αρχών	33
5	Ανάλυση κατά τομέα	34
6	Καθαρά έντοκα έσοδα	35
7	Καθαρά έσοδα προμηθειών	35
8	Έσοδα από μερίσματα	35
9	Αποτελέσματα από χρεόγραφα εμπορικού χαρτοφυλακίου	36
10	Αποτελέσματα από χρηματοοικονομικά μέσα αποτιμώμενα σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	36
11	Κέρδη μείον ζημιές από χρεόγραφα επενδυτικού χαρτοφυλακίου	36
12	Λοιπά έσοδα εκμετάλλευσης	36
13	Δαπάνες προσωπικού	36
14	Έξοδα διοίκησης	36
15	Φόρος Εισοδήματος	37
16	Κέρδη ανά μετοχή	37
17	Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	37
18	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	38
19	Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	38
20	Χρηματοοικονομικά μέσα ενεργητικού αποτιμώμενα σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	39
21	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	40
22	Χρεόγραφα επενδυτικού χαρτοφυλακίου	41
23	Απαιτήσεις από Χρεωστικούς Τίτλους	42
24	Επενδύσεις σε θυγατρικές και συγγενείς εταιρείες	42
25	Αυλα στοιχεία ενεργητικού	44
26	Ενσώματες ακινητοποιήσεις	44
27	Επενδύσεις σε ακίνητα	45
28	Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	45
29	Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	45
30	Υποχρεώσεις προς πελάτες	45
31	Πιστωτικοί τίτλοι σε κυκλοφορία	46
32	Υβριδικά και λοιπά δανειακά κεφάλαια	47
33	Λοιπές υποχρεώσεις	47
34	Λοιπές προβλέψεις για κινδύνους και βάρη	48
35	Αναβαλλόμενοι φόροι	48
36	Υποχρεώσεις για παροχές μετά τη συνταξιοδότηση	49
37	Ενδεχόμενες υποχρεώσεις και δεσμεύσεις	51
38	Μετοχικό κεφάλαιο	51
39	Λοιπά αποθεματικά και κέρδη εις νέον	53
40	Μέρισμα ανά μετοχή	54
41	Ταμείο και χρηματικά διαθέσιμα	54
42	Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη	54
43	Γεγονότα μετά την ημερομηνία ισολογισμού	55
	Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή	56

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

	Σημείωση	Χρήση που έληξε την	
		31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα	6	3.230.268	2.321.512
Τόκοι και εξομοιούμενα έξοδα	6	(2.380.580)	(1.616.172)
ΚΑΘΑΡΑ ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΤΟΚΟΥΣ		849.687	705.340
Έσοδα προμηθειών	7	151.700	128.146
Έξοδα προμηθειών	7	(44.086)	(38.307)
ΚΑΘΑΡΑ ΕΣΟΔΑ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ		107.614	89.840
Έσοδα από μερίσματα	8	47.496	35.482
Αποτελέσματα εμπορικού χαρτοφυλακίου	9	(72.950)	26.010
Αποτελέσματα από χρηματοοικονομικά μέσα αποτιμώμενα σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	10	17.587	11.616
Κέρδη/ (Ζημιές) από χρεόγραφα επενδυτικού χαρτοφυλακίου	11	(44.761)	178.491
Λοιπά έσοδα εκμεταλλεύσεως	12	31.868	33.868
ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΘΑΡΩΝ ΕΣΟΔΩΝ		936.542	1.080.646
Αμοιβές και έξοδα προσωπικού	13	(266.401)	(254.173)
Έξοδα διοίκησης	14	(263.826)	(227.518)
Αποσβέσεις	25, 26	(29.251)	(34.523)
Κέρδη/ (Ζημιές) από πώληση παγίων		(99)	763
Απομείωση αξίας δανείων και απαιτήσεων	21	(239.875)	(67.097)
ΣΥΝΟΛΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΕΞΟΔΩΝ		(799.453)	(582.547)
ΚΕΡΔΗ ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ		137.089	498.099
Φόρος εισοδήματος	15	(23.941)	(74.908)
ΚΕΡΔΗ ΜΕΤΑ ΦΟΡΩΝ		113.148	423.191
Κέρδη ανά μετοχή (σε ευρώ):			
- Βασικά	16	0,3496	1,4532
- Μειωμένα (diluted)	16	0,3496	1,4466

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

	Σημείωση	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ			
Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	17	2.486.574	2.066.182
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	18	4.636.273	4.296.193
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα - απαιτήσεις	19	356.820	76.325
Χρεόγραφα εμπορικού χαρτοφυλακίου	20	1.166.899	4.403.891
Χρηματοοικονομικά μέσα αποτιμώμενα σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	20	84.984	508.137
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών (μετά από προβλέψεις)	21	33.482.619	26.762.959
Χρεόγραφα επενδυτικού χαρτοφυλακίου			
-Χρεόγραφα διαθέσιμα προς πώληση	22	792.700	1.274.431
-Διακρατούμενα έως τη λήξη χρεόγραφα	22	3.263.095	-
Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους	23	527.699	-
Επενδύσεις σε θυγατρικές εταιρείες	24	1.815.390	1.694.920
Επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες	24	181.497	105.011
Άυλα πάγια στοιχεία ενεργητικού	25	37.794	21.200
Ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια στοιχεία	26	317.266	252.997
Επενδύσεις σε ακίνητα	27	42.676	39.562
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	35	216.939	113.033
Ακίνητα ως στοιχεία κυκλοφορούντος ενεργητικού	28	72.577	51.734
Λοιπές απαιτήσεις	28	731.196	676.735
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ		50.212.997	42.343.311
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ			
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	29	14.445.532	10.704.842
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα - υποχρεώσεις	19	360.907	83.609
Υποχρεώσεις προς πελάτες	30	24.109.587	19.030.022
Πιστωτικοί τίτλοι σε κυκλοφορία	31	6.778.951	7.707.932
Υβριδικά και λοιπά δανειακά κεφάλαια	32	963.745	985.141
Υποχρεώσεις για παροχές μετά τη συνταξιοδότηση	36	173.222	162.193
Προβλέψεις για κινδύνους και βάρη	34	10.665	10.360
Τρέχουσες φορολογικές υποχρεώσεις		62.848	60.988
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις	35	50.187	61.207
Λοιπές υποχρεώσεις	33	633.526	592.732
ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ		47.589.170	39.399.025
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ			
Μετοχικό Κεφάλαιο	38	1.571.923	1.617.977
Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	38	927.775	1.099.903
Μείον: Ίδιες μετοχές	38	(167.319)	(250.860)
Λοιπά αποθεματικά	39	(91.573)	71.208
Κέρδη εις νέον	39	383.022	406.057
ΣΥΝΟΛΟ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ		2.623.827	2.944.285
ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ		50.212.997	42.343.311

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΣΤΑ ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

	Σημείωση	Μετοχικό Κεφάλαιο	Υπέρ το άρτιο	Ίδιες Μετοχές	Λοιπά Αποθεματικά	Κέρδη εις νέον	ΣΥΝΟΛΟ
Υπόλοιπο έναρξης την 1 Ιανουαρίου 2007		1.288.830	88.146	(97.300)	144.265	204.154	1.628.095
Μεταβολή αποθεματικού διαθεσίμων προς πώληση χρεογράφων	39				(96.884)		(96.884)
Αποτέλεσμα από πώληση ιδίων μετοχών						2.973	2.973
Καθαρά έσοδα αναγνωρισμένα απευθείας στην καθαρή θέση		0	0	0	(96.884)	2.973	(93.911)
Κέρδη μετά φόρων χρήσης 2007	39				21.160	402.031	423.191
Σύνολο αναγνωρισμένων καθαρών εσόδων 2007		0	0	0	(75.724)	405.004	329.280
Μερίσματα προηγούμενης χρήσης						(86.462)	(86.462)
Προμέρισμα χρήσης 2007						(117.598)	(117.598)
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου με καταβολή μετρητών	38	322.208	994.481				1.316.689
Έκδοση μετοχικού κεφαλαίου λόγω άσκησης δικαιωμάτων προαίρεσης	38	6.939	17.276		(4.571)		19.644
Αγορές ιδίων μετοχών	38			(188.639)			(188.639)
Πωλήσεις ιδίων μετοχών και επ' αυτών δικαιωμάτων προτίμησης	38			35.079			35.079
Λοιπές κινήσεις					7.238	958	8.196
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2007		1.617.977	1.099.903	(250.860)	71.208	406.057	2.944.285
Υπόλοιπο έναρξης την 1 Ιανουαρίου 2008		1.617.977	1.099.903	(250.860)	71.208	406.057	2.944.285
Μεταβολή αποθεματικού διαθεσίμων προς πώληση χρεογράφων	39				(163.860)		(163.860)
Αποτέλεσμα από πώληση ιδίων μετοχών						(13.431)	(13.431)
Καθαρά έσοδα αναγνωρισμένα απευθείας στην καθαρή θέση		0	0	0	(163.860)	(13.431)	(177.291)
Κέρδη μετά φόρων χρήσης 2008	39				5.657	107.490	113.148
Σύνολο αναγνωρισμένων καθαρών εσόδων 2008		0	0	0	(158.202)	94.059	(64.143)
Μερίσματα προηγούμενης χρήσης						(118.122)	(118.122)
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου λόγω επανεπένδυσης μερίσματος		3.589	12.398				15.987
Ακύρωση ιδίων μετοχών		(49.644)	(184.526)	234.170			0
Αγορές ιδίων μετοχών	38			(188.745)			(188.745)
Πώληση ιδίων μετοχών	24,38			38.116			38.116
Απορρόφηση εταιρείας και λοιπές κινήσεις					(4.578)	1.027	(3.551)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2008		1.571.923	927.775	(167.319)	(91.573)	383.022	2.623.827

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΑΜΕΙΑΚΩΝ ΡΟΩΝ

	Σημειώσεις	Χρήση που έληξε την	
		31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Ταμειακές Ροές από Λειτουργικές Δραστηριότητες			
Κέρδη προ φόρων		137.089	498.099
Προσαρμογή κερδών προ φόρων:			
Προστίθεται: απομείωση αξίας δανείων και απαιτήσεων	21	239.875	67.097
Προστίθενται: αποσβέσεις	25, 26	29.251	34.523
Προστίθενται: παροχές μετά τη συνταξιοδότηση	36	28.848	31.742
(Κέρδη)/ ζημιές από αποτίμηση εμπορικού χαρτοφυλακίου και χρηματοοικονομικών μέσων αποτιμώμενων σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών		50.811	(1.355)
(Κέρδη)/ ζημιές από επενδυτικές δραστηριότητες		(11.233)	(239.109)
<i>Ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες πριν τη μεταβολή σε λειτουργικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων</i>		474.641	390.997
<i>Μεταβολές λειτουργικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων:</i>			
Καθαρή (αύξηση)/ μείωση των διαθεσίμων στην Κεντρική Τράπεζα		1.200	2.702
Καθαρή (αύξηση)/ μείωση των χρεογράφων εμπορικού χαρτοφυλακίου και χρηματοοικονομικών μέσων αποτιμώμενων σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών		1.846.868	(2.633.279)
Καθαρή (αύξηση)/ μείωση των δανείων και απαιτήσεων σε πιστωτικά ιδρύματα		718.816	(1.319.494)
Καθαρή (αύξηση)/ μείωση των δανείων και απαιτήσεων σε πελάτες		(6.966.712)	(8.077.618)
Καθαρή (αύξηση)/ μείωση των λοιπών στοιχείων ενεργητικού		(479.682)	(278.056)
Καθαρή αύξηση/ (μείωση) των υποχρεώσεων προς πιστωτικά ιδρύματα		3.740.689	5.995.300
Καθαρή αύξηση/ (μείωση) των υποχρεώσεων προς πελάτες		5.079.565	4.424.003
Καθαρή αύξηση/ (μείωση) των λοιπών υποχρεώσεων		300.578	119.792
<i>Ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες πριν την καταβολή του φόρου εισοδήματος</i>		4.715.964	(1.375.653)
Φόρος εισοδήματος που καταβλήθηκε		(39.115)	(30.916)
Καθαρές ταμειακές εισροές/ (εκροές) από λειτουργικές δραστηριότητες		4.676.849	(1.406.569)
<i>Ταμειακές ροές από επενδυτικές δραστηριότητες</i>			
Αγορά ενσώματων ακινητοποιήσεων	26,27	(91.792)	(114.217)
Πώληση ενσώματων παγίων στοιχείων	26,27	10.680	19.508
Αγορά άυλων παγίων στοιχείων	25	(17.998)	(14.586)
Αγορά χρεογράφων του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου	22	(431.463)	(937.523)
Πώληση χρεογράφων του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου	22	753.651	783.254
Αγορά χρεογράφων του διακρατούμενου ως τη λήξη χαρτοφυλακίου	22	(2.389.664)	-
Εξαγορές θυγατρικών εταιρειών και συμμετοχή σε αυξήσεις μετοχικών κεφαλαίων	24	(214.888)	(660.377)
Πωλήσεις θυγατρικών εταιρειών		5.697	1.939
Εξαγορά συγγενών εταιρειών και συμμετοχή σε αυξήσεις μετοχικών κεφαλαίων	24	(31.290)	(73.758)
Πώληση συγγενών εταιρειών		120	20.003
Είσπραξη μερισμάτων από θυγατρικές εταιρείες		21.803	19.385
Είσπραξη μερισμάτων από συγγενείς εταιρείες		4.830	8
Είσπραξη μερισμάτων του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου		12.963	4.717
Είσπραξη μερισμάτων του εμπορικού χαρτοφυλακίου		2.342	2.852
Καθαρή εισροή/ (εκροή) από επενδυτικές δραστηριότητες		(2.365.010)	(948.795)
<i>Ταμειακές ροές από χρηματοδοτικές δραστηριότητες</i>			
Έκδοση/ (αποπληρωμή) πιστωτικών τίτλων και λοιπών δανειακών κεφαλαίων		(950.377)	2.470.824
Έκδοση μετοχικού κεφαλαίου λόγω επανεπένδυσης μερίσματος		15.987	1.336.333
Πληρωμή μερίσματος και προμερίσματος	39	(118.122)	(204.060)
Αγορά ιδίων μετοχών	38	(188.745)	(188.639)
Πώληση ιδίων μετοχών	24,38	24.686	38.053
Καθαρή εισροή/ (εκροή) από χρηματοδοτικές δραστηριότητες		(1.216.571)	3.452.511
Συναλλαγματικές διαφορές των ταμειακών ισοδύναμων		(7.527)	(7.796)
Καθαρή αύξηση/ (μείωση) του ταμείου και ταμειακών ισοδύναμων		1.087.742	1.089.351
Ταμείο και ταμειακά ισοδύναμα έναρξης χρήσης	41	5.354.552	4.265.201
Ταμείο και ταμειακά ισοδύναμα λήξης χρήσης	41	6.442.294	5.354.552

1 Γενικές Πληροφορίες για την Τράπεζα

Η Τράπεζα Πειραιώς Α.Ε. λειτουργεί ως ανώνυμη τραπεζική εταιρεία, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 2190/1920 περί ανώνυμων εταιρειών, τις διατάξεις του Ν. 3601/2007 περί πιστωτικών ιδρυμάτων και τις διατάξεις των λοιπών συναφών νομοθετημάτων. Σύμφωνα με το άρθρο 2 του Καταστατικού, σκοπός της εταιρείας είναι να ενεργεί για λογαριασμό της ή για λογαριασμό άλλων, όλες τις εργασίες που αναγνωρίζονται ή αναθέτονται από τον νόμο στις Τράπεζες.

Η Τράπεζα Πειραιώς έχει την έδρα της στη Ελλάδα. Η διεύθυνση της έδρας της είναι Αμερικής 4, Αθήνα. Η Τράπεζα Πειραιώς αναπτύσσει δραστηριότητες στην Ελλάδα και στο Λονδίνο (Ην. Βασιλείο). Η Τράπεζα απασχολεί συνολικά 5.142 άτομα.

Η μετοχή της Τράπεζας Πειραιώς συμμετέχει, πέραν του Γενικού Δείκτη του Χ.Α., σε μια σειρά άλλους δείκτες, όπως FTSE/ATHEX-20, MSCI Greece, MSCI EAFE, DJ Euro Stoxx, DJ Euro Stoxx Banks και FTSE4Good Index.

2 Γενικές λογιστικές αρχές της Τράπεζας

Οι λογιστικές αρχές της Τράπεζας Πειραιώς που ακολουθήθηκαν κατά τη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων παρατίθενται παρακάτω.

Οι λογιστικές αρχές εφαρμόζονται με συνέπεια για όλες τις περιόδους αναφοράς που παρουσιάζονται. Οι οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας Πειραιώς καταρτίζονται σε Ευρώ.

Η Τράπεζα Πειραιώς έκανε χρήση των τροποποιήσεων του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου (ΔΛΠ) 39 και του Διεθνούς Προτύπου Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (ΔΠΧΠ) 7, οι οποίες εκδόθηκαν τον Οκτώβριο του 2008 και έχουν ισχύ από 1 Ιουλίου 2008 ή μεταγενέστερη ημερομηνία.

Στις επισυναπτόμενες Οικονομικές Καταστάσεις τα κονδύλια παρουσιάζονται σε χιλιάδες ευρώ (εκτός εάν αναφέρεται διαφορετικά) και οι στρογγυλοποιήσεις πραγματοποιούνται στην πλησιέστερη χιλιάδα.

2.1 Βάση κατάρτισης οικονομικών καταστάσεων

Οι παρούσες οικονομικές καταστάσεις συντάχθηκαν εφαρμόζοντας πλήρως τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (ΔΠΧΠ).

Βασική αρχή κατάρτισης των οικονομικών καταστάσεων αποτελεί το ιστορικό κόστος το οποίο αναπροσαρμόζεται με τις αποτιμήσεις του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου, των στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων που αποτελούν μέρος του εμπορικού χαρτοφυλακίου, των παραγώγων χρηματοοικονομικών προϊόντων, καθώς και των παγίων διακρατούμενων για επενδυτικούς σκοπούς. Η κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων απαιτεί την υιοθέτηση εκτιμήσεων, αρχών και παραδοχών οι οποίες επηρεάζουν την αποτίμηση των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού, την αναγνώριση ενδεχόμενων υποχρεώσεων, καθώς και την καταχώριση των εσόδων και εξόδων στις οικονομικές καταστάσεις.

(α) Δημοσιευμένα πρότυπα και διερμηνείες σε ισχύ εντός του 2008:

-Τροποποιήσεις Δ.Λ.Π. 39 και Δ.Π.Χ.Π. 7, "Αναταξινόμηση Χρηματοοικονομικών Περιουσιακών Στοιχείων" (με έναρξη την 1 Ιουλίου 2008 ή μεταγενέστερη ημερομηνία). Η τροποποίηση του Προτύπου επιτρέπει, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, την αναταξινόμηση μη-παράγωγων χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού του εμπορικού χαρτοφυλακίου σε λοιπές κατηγορίες χρεογράφων. Επιπρόσθετα, η τροποποίηση επιτρέπει υπό προϋποθέσεις τη μεταφορά χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων από το διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλάκιο στην κατηγορία «Δάνεια και Απαιτήσεις».

- Διερμηνεία 11, "Συναλλαγές με ίδιες μετοχές μεταξύ εταιρειών του Ομίλου" (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Μαρτίου 2007 ή μεταγενέστερη ημερομηνία). Η Διερμηνεία 11 παρέχει καθοδήγηση για τη λογιστικοποίηση των μετοχικών δικαιωμάτων προαίρεσης που αφορούν ίδιες μετοχές θυγατρικής εταιρείας ή της μητρικής. Η Διερμηνεία 11 δεν έχει εφαρμογή στην Τράπεζα.

- Διερμηνεία 12, "Συμβάσεις παραχώρησης εκμετάλλευσης" (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Ιανουαρίου 2008 ή μεταγενέστερη ημερομηνία). Η Διερμηνεία 12 παραθέτει γενικές αρχές για την αναγνώριση και την επιμέτρηση των υποχρεώσεων και των σχετικών δικαιωμάτων που απορρέουν από τις συμβάσεις παραχώρησης εκμετάλλευσης. Η Διερμηνεία 12 δεν έχει εφαρμογή στην Τράπεζα.

- Διερμηνεία 14, "Δ.Λ.Π. 19 - Όριο περιουσιακών στοιχείων καθορισμένων παροχών, ελάχιστες απαιτήσεις χρηματοδότησης και η αλληλεπίδρασή τους" (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Ιανουαρίου 2008 ή μεταγενέστερη ημερομηνία). Η Διερμηνεία 14 παρέχει καθοδήγηση ως προς την επιμέτρηση του ορίου που έχει θεσπιστεί από το Δ.Λ.Π. 19 "Παροχές σε Εργαζόμενους" όσον αφορά στο υπερβάλλον ποσό που μπορεί να αναγνωριστεί ως περιουσιακό στοιχείο. Επιπρόσθετα, εξηγεί την επίδραση των ελάχιστων απαιτήσεων χρηματοδότησης στην επιμέτρηση των συνταξιοδοτικών προγραμμάτων. Η Διερμηνεία 14 δεν έχει εφαρμογή στην Τράπεζα.

β) Τα ακόλουθα νέα πρότυπα και διερμηνείες έχουν εκδοθεί κατά το 2008, αλλά δεν εφαρμόζονται υποχρεωτικά κατά το 2008 και δεν έχουν υιοθετηθεί πρόωρα:

- Διερμηνεία 13, "Προγράμματα Επιβράβευσης Πελατών" (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Ιουλίου 2008 ή μεταγενέστερη ημερομηνία). Η Διερμηνεία 13 παραθέτει κανόνες για τη λογιστική απεικόνιση παροχών, όπως οι εκπτώσεις αγαθών ή υπηρεσιών που παρέχονται ως μέσο επιβράβευσης πελατών.

- Διερμηνεία 15, "Συμφωνίες για Κατασκευή Ακινήτων" (σε αναδρομική ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Ιανουαρίου 2009 ή μεταγενέστερη ημερομηνία). Η Διερμηνεία 15 προσδιορίζει την ανάγκη να τυποποιηθεί η λογιστική πρακτική μεταξύ των κατασκευαστών ακινήτων ως προς την αναγνώριση εσόδων που προέρχονται από πωλήσεις διαμερισμάτων ή κατοικιών των οποίων η κατασκευή δεν έχει ολοκληρωθεί.

- Διερμηνεία 16, "Αντιστάθμιση Καθαρής Επένδυσης σε Δραστηριότητα του Εξωτερικού" (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Οκτωβρίου 2008 ή μεταγενέστερη ημερομηνία). Η Διερμηνεία 16 συμπεραίνει ότι το νόμισμα αναφοράς δεν δημιουργεί κίνδυνο στον οποίο είναι εφαρμόσιμη πολιτική αντιστάθμισης από μία επιχείρηση και εν συνεχεία διευκρινίζει ότι στο πλαίσιο ενός ομίλου τα μέσα αντιστάθμισης μπορούν να διακρατούνται από οποιαδήποτε επιχείρηση. Επιπρόσθετα, η Διερμηνεία 16 προβλέπει ότι ενώ το Δ.Λ.Π. 39 "Χρηματοοικονομικά Μέσα: Αναγνώριση και Επimέτρηση" εφαρμόζεται για τον προσδιορισμό του ποσού που ομαδοποιείται στα αποτελέσματα λόγω της μετατροπής των ξένων νομισμάτων που αφορά στο αντισταθμιστικό μέσο, το Δ.Λ.Π. 21 "Οι επιδράσεις των Μεταβολών των Τιμών Συναλλάγματος" θα πρέπει να εφαρμόζεται όσον αφορά στο αντισταθμιζόμενο στοιχείο.
- Δ.Π.Χ.Π. 2 (Τροποποίηση), "Παροχές που Εξαρτώνται από την Αξία των Μετοχών" (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Ιανουαρίου 2009). Το Δ.Π.Χ.Π. 2 παρέχει καθοδήγηση και επαναπροσδιορίζει τις προϋποθέσεις κατοχύρωσης και εν συνεχεία αναφέρεται στις ακυρώσεις που σχετίζονται με παροχές εξαρτώμενες από την αξία των μετοχών.
- Δ.Π.Χ.Π. 3 (Αναθεώρηση), "Συνενώσεις Επιχειρήσεων" (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Ιουλίου 2009). Το Δ.Π.Χ.Π. 3 αναφέρεται στη μέθοδο αγοράς στην περίπτωση των συνενώσεων επιχειρήσεων και προβλέπει την εξοδότηση των συσχετιζόμενων με την εξαγορά εξόδων.
- Δ.Π.Χ.Π. 5 (Τροποποίηση), "Μη Κυκλοφορούντα Περιουσιακά Στοιχεία που κατέχονται προς Πώληση και Διακοπείσες Δραστηριότητες" (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Ιουλίου 2009). Η τροποποίηση του Δ.Π.Χ.Π. 5 συνίσταται στον καθορισμό του πλάνου πώλησης δικαιωμάτων πλειοψηφίας σε θυγατρική.
- Δ.Π.Χ.Π. 8, "Επιχειρηματικοί τομείς" (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Ιανουαρίου 2009). Το ΔΠΧΠ 8 εισάγει νέες γνωστοποιήσεις σχετικά με τους επιχειρηματικούς τομείς, τα προϊόντα, τις υπηρεσίες, τους γεωγραφικούς τομείς στους οποίους δραστηριοποιείται η Τράπεζα, καθώς και τους σημαντικούς πελάτες του. Το ΔΠΧΠ 8 αντικαθιστά το ΔΛΠ 14 "Οικονομικές πληροφορίες κατά τομέα".
- Δ.Λ.Π. 1 (Τροποποίηση και Αναθεώρηση), "Παρουσίαση των Οικονομικών Καταστάσεων" (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Ιουλίου 2009). Το Δ.Λ.Π. 1 συνιστά αλλαγές ως προς την κατάσταση μεταβολών καθαρής θέσης, καθώς και την παρουσίαση των αποτελεσμάτων της επιχείρησης. Εν συνεχεία, επιφέρει αλλαγές που αφορούν στην ομαδοποίηση των παραγώγων σε κυκλοφορούντα και μη κυκλοφορούντα, όπως και σε τροποποιήσεις γνωστοποιήσεων χρηματοοικονομικών εργαλείων που ενέχουν δικαίωμα επιστροφής και των υποχρεώσεων που ανακύπτουν κατά τη ρευστοποίηση.
- Δ.Λ.Π. 16 (Τροποποίηση), "Ενσώματες Ακίνητοποιήσεις" (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Ιανουαρίου 2009). Το Δ.Λ.Π. 16 παρέχει καθοδήγηση για τον προσδιορισμό του ανακτήσιμου ποσού του παγίου, καθώς και για την περίπτωση πώλησης παγίων διακρατούμενων για μίσθωση.
- Δ.Λ.Π. 19 (Τροποποίηση), "Παροχές σε Εργαζόμενους" (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Ιανουαρίου 2009). Το Δ.Λ.Π 19 παρέχει καθοδήγηση σχετικά με τις περιεκτές και το αρνητικό κόστος προϋπηρεσίας, τον προγραμματισμό διοικητικού κόστους, καθώς και τις ενδεχόμενες υποχρεώσεις. Τέλος, επαναπροσδιορίζει τον χρονικό ορίζοντα που οι παροχές καθίστανται αποδοτές.
- Δ.Λ.Π. 20 (Τροποποίηση), "Κυβερνητικές επιχορηγήσεις και γνωστοποίηση κυβερνητικών παροχών" (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Ιανουαρίου 2009). Το Δ.Λ.Π. 20 επικεντρώνεται στα κυβερνητικά δάνεια με επιτόκιο χαμηλότερο αυτού που ισχύει στην αγορά δανεισμού.
- Δ.Λ.Π. 23 (Τροποποίηση), "Κόστος Δανεισμού" (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Ιανουαρίου 2009). Η τροποποίηση του προτύπου έγκειται στα συστατικά στοιχεία του κόστους δανεισμού.
- Δ.Λ.Π. 27 (Τροποποίηση και Αναθεώρηση), "Ενοποιημένες και Ατομικές Οικονομικές Καταστάσεις" (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Ιανουαρίου 2009). Η τροποποίηση του Προτύπου αφορά στην επιμέτρηση θυγατρικής προς πώληση στις ατομικές οικονομικές καταστάσεις, ενώ οι αναθεωρήσεις σχετίζονται με το κόστος μίας επένδυσης κατά την πρώτη εφαρμογή των Δ.Π.Χ.Π. Οι τροποποιήσεις του Προτύπου σχετίζονται άμεσα με αυτές που έχουν συντελεστεί στο Δ.Π.Χ.Π. 3 "Συνενώσεις Επιχειρήσεων" (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Ιουλίου 2009).
- Δ.Λ.Π. 28 (Τροποποίηση), "Επενδύσεις σε Συγγενείς Επιχειρήσεις" (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Ιανουαρίου 2009). Το Δ.Λ.Π. 28 διευκρινίζει τις απαιτούμενες γνωστοποιήσεις στην περίπτωση που συμμετοχές σε συγγενείς επιχειρήσεις αποτιμώνται σε εύλογη αξία μέσω αποτελέσματος και παραθέτει κανόνες που σχετίζονται με την απομείωση μίας επένδυσης σε συγγενή επιχείρηση.
- Δ.Λ.Π. 29 (Τροποποίηση), "Παρουσίαση Οικονομικών Στοιχείων σε Υπερπληθωριστικές Οικονομίες" (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Ιανουαρίου 2009). Το Δ.Λ.Π. 29 περιγράφει τη βάση επιμέτρησης στις οικονομικές καταστάσεις στην περίπτωση παρουσίασης οικονομικών στοιχείων σε υπερπληθωριστικές οικονομίες.
- Δ.Λ.Π. 31 (Τροποποίηση), "Συμμετοχές σε Κοινοπραξίες" (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Ιανουαρίου 2009). Το Δ.Λ.Π. 31 παρέχει τις απαιτούμενες γνωστοποιήσεις στην περίπτωση που συμμετοχές σε κοινοπραξίες αποτιμώνται σε εύλογη αξία μέσω αποτελέσματος.
- Δ.Λ.Π. 32 (Τροποποίηση), "Χρηματοοικονομικά Μέσα: Παρουσίαση" (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Ιανουαρίου 2009). Το Δ.Λ.Π. 32 αναφέρεται στις γνωστοποιήσεις των χρηματοοικονομικών εργαλείων που ενέχουν δικαίωμα επιστροφής και των υποχρεώσεων που ανακύπτουν κατά τη ρευστοποίηση.
- Δ.Λ.Π. 36 (Τροποποίηση), "Απομείωση Αξίας Περιουσιακών Στοιχείων" (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Ιανουαρίου 2009). Το Δ.Λ.Π. 36 παρέχει καθοδήγηση ως προς τη γνωστοποίηση υποθέσεων που χρησιμοποιούνται για τον καθορισμό του ανακτήσιμου ποσού ενός περιουσιακού στοιχείου.
- Δ.Λ.Π. 38 (Τροποποίηση), "Άυλα Στοιχεία Ενεργητικού" (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Ιανουαρίου 2009). Η τροποποίηση του Δ.Λ.Π. 38 επικεντρώνεται στις διαφημιστικές και προωθητικές δραστηριότητες και παρέχει διευκρινίσεις για την μέθοδο απόσβεσης βάσει μονάδων παραγωγής .

- Δ.Λ.Π. 39 (Τροποποίηση), "Χρηματοοικονομικά Μέσα: Αναγνώριση και επιμέτρηση" (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Ιανουαρίου 2009). Οι τροποποιήσεις του εν λόγω προτύπου αφορούν στην ομαδοποίηση παραγώγων μέσων προς ή από την ομάδα μέσων που επιμετρούνται σε εύλογη αξία μέσω αποτελέσματος. Επιπρόσθετα, αναφέρονται στην αναγνώριση και γνωστοποίηση αντιστάθμισης σε επίπεδο τομέα. Τέλος οι τροποποιήσεις αναφέρονται στα επιλεγμένα αντισταθμιζόμενα μέσα καθώς και στο πραγματικό επιτόκιο που ισχύει κατά την παύση λογιστικοποίησης αντιστάθμισης εύλογης αξίας.

- Δ.Λ.Π. 40 (Τροποποίηση), "Επενδύσεις σε Ακίνητα" (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Ιανουαρίου 2009). Το Δ.Λ.Π. 40 παρέχει καθοδήγηση για τα ακίνητα υπό εκτέλεση ή ανάπτυξη για μελλοντική χρήση ως επένδυση σε ακίνητα.

- Δ.Λ.Π. 41 (Τροποποίηση), "Γεωργία" (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Ιανουαρίου 2009). Το Δ.Λ.Π. 41 διευκρινίζει το επιτόκιο προεξόφλησης για τον υπολογισμό εύλογης αξίας και παρέχει καθοδήγηση για την περίπτωση επιπρόσθετης βιολογικής μεταποίησης.

2.2 Ξένα νομίσματα

α) Νόμισμα προσμέτρησης και αναφοράς

Οι οικονομικές καταστάσεις καταρτίζονται σε Ευρώ (νόμισμα προσμέτρησης και αναφοράς) που είναι το νόμισμα της χώρας στην οποία έχει την έδρα της η Τράπεζα.

β) Συναλλαγές και υπόλοιπα

Οι συναλλαγές σε ξένο νόμισμα μετατρέπονται στο νόμισμα προσμέτρησης με τη συναλλαγματική ισοτιμία που υφίσταται την ημερομηνία της συναλλαγής. Οι συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν από την εκκαθάριση τέτοιου είδους συναλλαγών και από τη μετατροπή των νομισματικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων που εκφράζονται σε ξένο νόμισμα καταχωρούνται στα αποτελέσματα χρήσης.

2.3 Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα

Η Τράπεζα χρησιμοποιεί παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα με σκοπό την επίτευξη κερδών ή την αντιστάθμιση κινδύνων, όσο και την εξυπηρέτηση πελατειακών αναγκών. Τα παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα που διαπραγματεύεται η Τράπεζα περιλαμβάνουν Συμβάσεις Ανταλλαγής Επιτοκίων, Συμβόλαια Μελλοντικής Εκπλήρωσης, Πιστωτικά Παράγωγα, Δικαιώματα Προαίρεσης, Συμβάσεις Ανταλλαγής Στοιχείων Ενεργητικού, Μελλοντικές Συμφωνίες Επιτοκίου, καθώς και Προθεσμιακές Συμφωνίες Συναλλάγματος.

Τα παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα αρχικά καταχωρούνται στην εύλογη αξία τους κατά την ημερομηνία καταχώρισης του συμβολαίου και κατόπιν αποτιμώνται καθημερινά στην εύλογη αξία τους. Η εύλογη αξία προσδιορίζεται από τις αγοραίες τιμές και από μοντέλα αποτίμησης όπου οι αγοραίες τιμές δεν είναι διαθέσιμες. Οι μεταβολές στην εύλογη αξία των παραγώγων εμφανίζονται στα αποτελέσματα εμπορικού χαρτοφυλακίου. Όταν η εύλογη αξία είναι θετική, τα παράγωγα αποτελούν στοιχεία ενεργητικού, ενώ όταν η εύλογη αξία είναι αρνητική αποτελούν υποχρεώσεις.

Τα παράγωγα που είναι ενσωματωμένα σε άλλα χρηματοοικονομικά μέσα, αναγνωρίζονται ως ξεχωριστά παράγωγα όταν οι κίνδυνοι και τα χαρακτηριστικά τους δεν είναι στενά συνδεδεμένα με αυτά του κυρίου συμβολαίου και το κύριο συμβόλαιο δεν λογίζεται στην εύλογη αξία μέσω του λογαριασμού αποτελεσμάτων. Τα ενσωματωμένα παράγωγα παρουσιάζονται στην εύλογη αξία και οι μεταβολές στην εύλογη αξία αναγνωρίζονται στο λογαριασμό αποτελεσμάτων.

Λογιστική αντιστάθμισης κινδύνων

Η Τράπεζα έχει θεσμοθετήσει πολιτική για την αντιστάθμιση κινδύνων σύμφωνα με τις διατάξεις του αναθεωρημένου ΔΛΠ 39.

Για τον καθορισμό της σχέσης αντιστάθμισης και τη λογιστικοποίησή της βάσει των διατάξεων του ΔΛΠ 39 πρέπει να πληρούνται τα ακόλουθα:

- Τεκμηρίωση της αποτελεσματικότητας της σχέσης αντιστάθμισης (hedge effectiveness) κατά την έναρξή της.

- Δυνατότητα υπολογισμού της αποτελεσματικότητας της σχέσης αντιστάθμισης καθ' όλη τη διάρκεια της σχέσης αντιστάθμισης. Η αποτελεσματικότητα της σχέσης αντιστάθμισης πρέπει να κυμαίνεται μεταξύ 80%-125% καθ' όλη τη διάρκεια της σχέσης αντιστάθμισης.

- Αναλυτική καταγραφή των σχέσεων αντιστάθμισης.

Η μέθοδος αναγνώρισης του προκύπτοντος κέρδους ή ζημίας από την αποτίμηση σε εύλογη αξία, εξαρτάται από το κατά πόσο το παράγωγο προορίζεται ως μέσο αντιστάθμισης κινδύνου, και αν ναι, από τη φύση του αντισταθμιζόμενου στοιχείου. Η Τράπεζα καταχωρεί ορισμένα παράγωγα: (α) ως μέσα αντιστάθμισης εύλογης αξίας αναγνωρισμένων περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων, ή (β) ως μέσα αντιστάθμισης του κινδύνου μεταβολής των ταμειακών ροών από αναγνωρισμένα στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων.

Η Τράπεζα, κατά τη σύναψη της συναλλαγής, καθορίζει τη σχέση μεταξύ των μέσων αντιστάθμισης και των στοιχείων που αντισταθμίζονται, καθώς και το είδος του κινδύνου που αντισταθμίζεται. Επίσης, ελέγχει κατά τη σύναψη της αντιστάθμισης και σε συνεχή βάση, την αποτελεσματικότητα της σχέσης αντιστάθμισης.

(i) Αντιστάθμιση εύλογης αξίας (Fair value hedge)

Μεταβολές στην εύλογη αξία παραγώγων, που προσδιορίζονται ως μέσα αντιστάθμισης εύλογης αξίας, αναγνωρίζονται στο λογαριασμό αποτελεσμάτων, όπως και οι μεταβολές της εύλογης αξίας των στοιχείων που αντισταθμίζονται, οι οποίες οφείλονται στον κίνδυνο που αντισταθμίζεται.

Αν η αντιστάθμιση παύσει να πληρεί τα κριτήρια της αντισταθμιστικής λογιστικής, το ποσό της αναπροσαρμογής της λογιστικής αξίας ενός αντισταθμισμένου στοιχείου για το οποίο χρησιμοποιείται η μέθοδος του πραγματικού επιτοκίου, αποσβένεται στο λογαριασμό αποτελεσμάτων κατά τη διάρκεια της περιόδου μέχρι τη λήξη του. Το ποσό της αναπροσαρμογής της λογιστικής αξίας ενός αντισταθμισμένου μετοχικού τίτλου, παραμένει στα κέρδη εις νέον μέχρι την πώληση του μετοχικού τίτλου.

(ii) Αντιστάθμιση ταμειακών ροών (Cash flow hedge)

Το αποτελεσματικό τμήμα της μεταβολής της εύλογης αξίας των παραγώγων που προσδιορίζονται ως μέσα αντιστάθμισης ταμειακών ροών, αναγνωρίζεται στα ίδια κεφάλαια. Το κέρδος ή η ζημία του μη αποτελεσματικού τμήματος αναγνωρίζεται απευθείας στο λογαριασμό αποτελεσμάτων.

Ποσά που έχουν συσσωρευθεί στα ίδια κεφάλαια, μεταφέρονται στο λογαριασμό αποτελεσμάτων τις περιόδους κατά τις οποίες το αντισταθμισμένο στοιχείο επιδρά στο κέρδος ή τη ζημία.

Όταν ένα μέσο αντιστάθμισης λήξει ή πωληθεί, ή όταν η αντιστάθμιση δεν πληρεί πλέον τα κριτήρια της αντισταθμιστικής λογιστικής, τα συσσωρευμένα κέρδη ή ζημίες στα ίδια κεφάλαια κατά τη στιγμή εκείνη, παραμένουν στα ίδια κεφάλαια και όταν η προβλεπόμενη συναλλαγή αναγνωριστεί, τότε αναγνωρίζονται στο λογαριασμό αποτελεσμάτων. Όταν μια προβλεπόμενη συναλλαγή δεν αναμένεται πλέον να πραγματοποιηθεί, το συσσωρευμένο κέρδος ή ζημία στα ίδια κεφάλαια, μεταφέρεται αμέσως στο λογαριασμό αποτελεσμάτων.

(iii) Αντιστάθμιση καθαρής επένδυσης (Net investment hedge)

Οι αντισταθμίσεις καθαρών επενδύσεων σε θυγατρικές εξωτερικού, αντιμετωπίζονται παρόμοια με τις αντισταθμίσεις ταμειακών ροών, δηλαδή, οποιοδήποτε κέρδος ή ζημία του μέσου αντιστάθμισης σχετικά με το αποτελεσματικό τμήμα της αντιστάθμισης, αναγνωρίζεται στα ίδια κεφάλαια, ενώ το κέρδος ή η ζημία σχετικά με το μη αποτελεσματικό τμήμα, αναγνωρίζεται αμέσως στο λογαριασμό αποτελεσμάτων. Συσσωρευμένα κέρδη και ζημίες στα ίδια κεφάλαια, μεταφέρονται στο λογαριασμό αποτελεσμάτων κατά την πώληση της θυγατρικής εξωτερικού.

(iv) Παράγωγα που δεν πληρούν τα κριτήρια για λογιστική αντιστάθμιση

Ορισμένα παράγωγα δεν πληρούν τα κριτήρια για λογιστική αντιστάθμιση. Οι μεταβολές στην εύλογη αξία των παραγώγων αυτών αναγνωρίζονται απευθείας στο λογαριασμό αποτελεσμάτων.

2.4 Αναγνώριση του αναβαλλόμενου αποτελέσματος της πρώτης μέρας “deferred day one profit and loss”

Η καλύτερη ένδειξη για την εύλογη αξία κατά την αρχική καταχώρηση ενός μέσου είναι η τιμή της συναλλαγής (π.χ. η εύλογη αξία του τιμήματος που πληρώθηκε ή εισπράχθηκε), εκτός αν η εύλογη αξία αυτού του μέσου, είτε αποδεικνύεται από την σύγκριση με άλλες τρέχουσες συναλλαγές της αγοράς για το ίδιο μέσο, είτε βασίζεται σε τεχνική αποτίμησης, όπου οι μεταβλητές περιλαμβάνουν μόνο δεδομένα από παρατηρήσιμες αγορές.

Η Τράπεζα έχει συνάψει συναλλαγές για τις οποίες η εύλογη αξία προσδιορίζεται σύμφωνα με μοντέλα αποτίμησης όπου οι μεταβλητές δεν είναι όλες τιμές ή επιτόκια της αγοράς. Ένα τέτοιο χρηματοοικονομικό μέσο καταχωρείται αρχικά στην τιμή της συναλλαγής, η οποία είναι η καλύτερη ένδειξη για την εύλογη αξία, παρά το γεγονός ότι η αξία που προκύπτει από ένα σχετικό μοντέλο αποτίμησης μπορεί να διαφέρει. Η διαφορά ανάμεσα στην τιμή της συναλλαγής και στην τιμή που προκύπτει σύμφωνα με το μοντέλο της αποτίμησης, συχνά αποκαλούμενη ως “αναβαλλόμενο αποτέλεσμα πρώτης μέρας” (deferred day one profit and loss) δεν αναγνωρίζεται αμέσως στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Ο χρόνος αναγνώρισης του “αναβαλλόμενου αποτελέσματος της πρώτης μέρας” προσδιορίζεται κατά περίπτωση. Είτε αποσβένεται στην διάρκεια της συναλλαγής, είτε αναβάλλεται έως ότου η εύλογη αξία του μέσου να μπορεί να προσδιοριστεί χρησιμοποιώντας μεταβλητές από την αγορά, είτε αναγνωρίζεται με την ολοκλήρωση της συναλλαγής. Στην συνέχεια, το χρηματοοικονομικό μέσο καταχωρείται στην εύλογη αξία, προσαρμοζόμενο για το “αναβαλλόμενο αποτέλεσμα της πρώτης μέρας”. Μεταγενέστερες αλλαγές στην εύλογη αξία καταχωρούνται αμέσως στην κατάσταση αποτελεσμάτων, χωρίς αντιλογισμό των “αναβαλλόμενων αποτελεσμάτων της πρώτης μέρας”.

2.5 Έσοδα και έξοδα τόκων

Τα έσοδα και έξοδα τόκων αναγνωρίζονται σε δεδουλευμένη βάση στην κατάσταση αποτελεσμάτων για τα τοκοφόρα στοιχεία του ισολογισμού χρησιμοποιώντας το πραγματικό επιτόκιο. Το πραγματικό επιτόκιο προεξοφλεί ακριβώς τις αναμενόμενες μελλοντικές εισπράξεις ή πληρωμές κατά τη διάρκεια της αναμενόμενης ζωής ενός χρηματοπιστωτικού μέσου, ή μέχρι την επόμενη ημερομηνία αναπροσαρμογής του επιτοκίου του, ώστε η αξία προεξόφλησης να ισούται με τη λογιστική του αξία, συμπεριλαμβανομένων και τυχόν εσόδων/ εξόδων συναλλαγών, που έχουν εισπραχθεί/ πληρωθεί. Ειδικότερα, τα έσοδα τόκων περιλαμβάνουν τα τοκομερίδια από χρεόγραφα επενδυτικού και εμπορικού χαρτοφυλακίου, τους τόκους δανείων και τοποθετήσεων, καθώς και το δεδουλευμένο υπέρ/ υπό το άρτιο (premium/discount) των κρατικών και εξομοιούμενων προς αυτών χρεογράφων. Τα δάνεια που έχουν υποστεί απομείωση λογιστικοποιούνται στο ανακτήσιμο ποσό τους και κατά συνέπεια το έσοδο από τόκους αναγνωρίζεται με βάση το πραγματικό επιτόκιο επί της λογιστικής αξίας.

2.6 Έσοδα και έξοδα προμηθειών

Τα έσοδα και έξοδα προμηθειών αναγνωρίζονται σε δεδουλευμένη βάση κατά το χρόνο που παρέχονται οι σχετικές υπηρεσίες προς τους πελάτες ή την Τράπεζα. Τα έσοδα ή έξοδα συναλλαγών που σχετίζονται με τη δημιουργία χρηματοοικονομικών μέσων, που αποτιμώνται στο αναπόσβεστο κόστος, όπως είναι τα δάνεια, «αναβάλλονται» και αποσβένονται στη διάρκεια ζωής των μέσων αυτών με βάση το πραγματικό επιτόκιο. Τα έσοδα ή έξοδα αυτά, απεικονίζονται ως έσοδα από τόκους στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων.

Οι προμήθειες από κοινοπρακτικά δάνεια καταχωρούνται ως έσοδα με την προϋπόθεση ότι έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία της κοινοπραξίας και η Τράπεζα δεν κρατά μέρος του δανείου ή κρατά ένα μέρος με την ίδια πραγματική απόδοση όπως άλλοι συμμετέχοντες. Οι προμήθειες που προκύπτουν από διαπραγματεύσεις, ή από συμμετοχή σε διαπραγματεύσεις για λογαριασμό τρίτων -όπως για παράδειγμα ο διακανονισμός για εξαγορά μετοχών ή άλλων χρεογράφων ή αγορά/ πώληση εταιρειών - αναγνωρίζονται κατά την ολοκλήρωση της υποκείμενης συναλλαγής.

2.7 Έσοδα από μερίσματα

Το έσοδο από μερίσματα καταχωρείται όταν κατοχυρώνεται το δικαίωμα για την είσπραξη του μερίσματος.

2.8 Χρηματοπιστωτικά στοιχεία ενεργητικού αποτιμώμενα σε εύλογες αξίες μέσω λογαριασμού αποτελεσμάτων

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται δύο υποκατηγορίες: τα χρεόγραφα του εμπορικού χαρτοφυλακίου που αγοράστηκαν με σκοπό την επίτευξη κέρδους από βραχυπρόθεσμες μεταβολές των τιμών, καθώς και τα χρηματοπιστωτικά μέσα τα οποία κατά την αρχική αναγνώριση κατηγοριοποιήθηκαν ως αποτιμώμενα σε εύλογες αξίες μέσω λογαριασμού αποτελεσμάτων (όπως οι συμβάσεις ανταλλαγής στοιχείων ενεργητικού).

Τα χρηματοπιστωτικά μέσα που αποτιμώνται σε εύλογες αξίες μέσω λογαριασμού αποτελεσμάτων καταχωρούνται αρχικά στην εύλογη αξία (τα έξοδα από τη συναλλαγή καταχωρούνται στην κατάσταση αποτελεσμάτων) και στη συνέχεια αποτιμώνται σε εύλογες αξίες με βάση τις τρέχουσες τιμές.

Όλα τα πραγματοποιηθέντα κέρδη/ζημιές από την πώληση των χρεογράφων εμπορικού χαρτοφυλακίου, καθώς και τα μη πραγματοποιηθέντα κέρδη και ζημιές από την αποτίμησή τους στις εύλογες αξίες, συμπεριλαμβάνονται στα "Αποτελέσματα από χρεόγραφα εμπορικού χαρτοφυλακίου". Όλα τα πραγματοποιηθέντα κέρδη/ζημιές από την πώληση των χρηματοπιστωτικών μέσων που αποτιμώνται σε εύλογες αξίες μέσω λογαριασμού αποτελεσμάτων, καθώς και τα μη πραγματοποιηθέντα κέρδη και ζημιές από την αποτίμησή τους στις εύλογες αξίες, συμπεριλαμβάνονται στα "Αποτελέσματα από χρηματοοικονομικά μέσα αποτιμώμενα σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών".

Με βάση το αναθεωρημένο ΔΛΠ 39 "Αναταξινόμηση Χρηματοοικονομικών Στοιχείων Ενεργητικού", όπως αυτό εκδόθηκε τον Οκτώβριο του 2008, επιτρέπεται η αναταξινόμηση ορισμένων μη-παράγωγων χρηματοοικονομικών στοιχείων του εμπορικού χαρτοφυλακίου σε λοιπές κατηγορίες χρεογράφων υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Πιο συγκεκριμένα, είναι επιτρεπτή η μεταφορά Χρηματοοικονομικών Στοιχείων Ενεργητικού από την κατηγορία του Εμπορικού Χαρτοφυλακίου στην κατηγορία του Διαθέσιμου προς Πώληση Χαρτοφυλακίου, όταν δεν υπάρχει πρόθεση από την Τράπεζα να τα διακρατήσει έως την λήξη τους και επικρατούν στην αγορά σπάνιες συνθήκες. Επιπρόσθετα, είναι επιτρεπτή η μεταφορά Χρηματοοικονομικών Στοιχείων Ενεργητικού από την κατηγορία του Εμπορικού Χαρτοφυλακίου στην κατηγορία του Διακρατούμενου ως τη λήξη Χαρτοφυλακίου, όταν υπάρχει πρόθεση από την Τράπεζα να τα διακρατήσει έως την λήξη τους και επικρατούν στην αγορά σπάνιες συνθήκες. Ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο Ενεργητικού που τηρεί τις προϋποθέσεις του ορισμού ως Δάνεια μπορεί να μεταφερθεί από το Εμπορικό στην Κατηγορία των Δανείων, αν η Τράπεζα έχει την πρόθεση να διακρατήσει το στοιχείο αυτό για το προσεχές μέλλον. Το ποσό που μεταφέρεται αντιστοιχεί στην εύλογη αξία που είχε το χρηματοοικονομικό εργαλείο κατά την ημερομηνία της αναταξινόμησης. Το κέρδος ή η ζημιά από την αποτίμηση, που είχε αναγνωριστεί στο αποτέλεσμα μέχρι την ημερομηνία υιοθέτησης της τροποποίησης, δεν αναστρέφεται.

Οι αγορές και οι πωλήσεις των χρηματοπιστωτικών μέσων που αποτιμώνται σε εύλογες αξίες μέσω λογαριασμού αποτελεσμάτων αναγνωρίζονται κατά την ημερομηνία συναλλαγής, ημερομηνία κατά την οποία η Τράπεζα δεσμεύεται για την αγορά ή πώληση των χρεογράφων αυτών. Η Τράπεζα παύει να αναγνωρίζει τα χρηματοπιστωτικά στοιχεία στις οικονομικές καταστάσεις από τη στιγμή που παύει να έχει τον έλεγχο των συμβατικών δικαιωμάτων που απορρέουν από αυτά. Ο έλεγχος των δικαιωμάτων ενός χρηματοπιστωτικού στοιχείου παύει να υφίσταται όταν πωληθεί, λήξει ή διαγραφεί, ή όταν όλες οι ταμειακές ροές που σχετίζονται με αυτό μεταβιβαστούν σε ένα τρίτο μέρος. Ο τόκος που προκύπτει από τη διακράτηση των ομολόγων του εμπορικού χαρτοφυλακίου καταχωρείται στα "Έσοδα από Τόκους". Τα μερίσματα τα οποία εισπράττονται από μετοχές του εμπορικού χαρτοφυλακίου συμπεριλαμβάνονται στα "Έσοδα από Μερίσματα".

Τα χρηματοπιστωτικά μέσα χαρακτηρίζονται ως αποτιμώμενα σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών όταν:

- αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση των διακυμάνσεων που θα προέκυπταν εάν τα εν λόγω χρηματοπιστωτικά μέσα τηρούνταν στο κόστος εξαγοράς τους και τα σχετιζόμενα με αυτά παράγωγα ως διακρατούμενα για εμπορικούς σκοπούς,
- οι επενδύσεις σε μετοχές λογιστικοποιούνται και αποτιμώνται σε εύλογες αξίες ενώ δεν πληρούν τα κριτήρια του εμπορικού χαρτοφυλακίου,
- εμπεριέχουν ενσωματωμένα παράγωγα τα οποία επηρεάζουν σημαντικά τις ταμειακές ροές.

2.9 Συμφωνίες πώλησης και επαναγοράς

Τα χρεόγραφα τα οποία πωλούνται με βάση τις συμβάσεις πώλησης και επαναγοράς χρεογράφων (repos) αναταξινομούνται ως στοιχεία ενεργητικού σε ενέχυρο στις οικονομικές καταστάσεις, όταν ο αποδέκτης έχει το δικαίωμα, βάσει συμβολαίου, να πωλήσει ή να επανεκχωρήσει το ενεχυρισμένο στοιχείο. Η υποχρέωση προς το αντισυμβαλλόμενο μέρος περιλαμβάνεται στις υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα ή πελάτες.

Τα χρεόγραφα τα οποία αγοράζονται και επαναπωλούνται, με βάση τις συμβάσεις αγοράς και επαναπώλησης (reverse repos), καταχωρούνται ως απαιτήσεις από πιστωτικά ιδρύματα ή πελάτες. Η διαφορά μεταξύ της τιμής πώλησης και της τιμής επαναγοράς λογίζεται ως τόκος και αναγνωρίζεται κατά τη διάρκεια της σύμβασης με βάση το πραγματικό επιτόκιο.

Χρεόγραφα εκχωρημένα σε αντισυμβαλλόμενους εμφανίζονται στις οικονομικές καταστάσεις ως στοιχεία ενεργητικού. Χρεόγραφα εκχωρημένα στην Τράπεζα από αντισυμβαλλόμενους δεν εμφανίζονται στις οικονομικές καταστάσεις παρά μόνο εάν πωληθούν σε τρίτους. Στην περίπτωση αυτή το κέρδος ή η ζημιά εμφανίζονται στα αποτελέσματα εμπορικού χαρτοφυλακίου. Η υποχρέωση να επιστραφούν τα χρεόγραφα αυτά απεικονίζεται στις οικονομικές καταστάσεις στην εύλογη αξία.

2.10 Επενδυτικό χαρτοφυλάκιο

Οι αρμόδιες Διευθύνσεις της Τράπεζας αποφασίζουν για την κατηγοριοποίηση των χρεογράφων στα επιμέρους χαρτοφυλάκια κατά την ημερομηνία αγοράς τους.

A. Διακρατούμενο έως τη λήξη χαρτοφυλάκιο

Το διακρατούμενο ως τη λήξη είναι το χαρτοφυλάκιο που η Τράπεζα Πειραιώς έχει την πρόθεση και τη δυνατότητα να κρατήσει ως τη λήξη. Το χαρτοφυλάκιο των χρεογράφων που διακρατείται ως τη λήξη λογιστικοποιείται αρχικά στην εύλογη αξία (που εμπεριέχει και το κόστος συναλλαγών). Στη συνέχεια, τα χρεόγραφα του διακρατούμενου ως τη λήξη χαρτοφυλακίου αποτιμώνται στο αναπόσβεστο κόστος κτήσης χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου μείον τις συσσωρευμένες απομειώσεις αξίας.

Ένα στοιχείο του ενεργητικού έχει υποστεί απομείωση, αν η λογιστική του αξία υπερβαίνει τη ρευστοποιήσιμη αξία του. Το ποσό της απομείωσης των στοιχείων ενεργητικού που λογιστικοποιούνται στο αποσβέσιμο κόστος κτήσης υπολογίζεται ως η διαφορά της λογιστικής αξίας του στοιχείου ενεργητικού και της παρούσας αξίας των αναμενόμενων μελλοντικών ταμειακών ροών, προεξοφλημένων με το αρχικό πραγματικό επιτόκιο του στοιχείου ενεργητικού. Η απομείωση αξίας επιβαρύνει τα αποτελέσματα περιόδου. Αντικειμενικές ενδείξεις ότι ένα διακρατούμενο έως τη λήξη χρεόγραφο έχει απομειωθεί ή είναι μη εισπράξιμο είναι αυτές που αναφέρονται στη σημείωση 2.12.

Αν η Τράπεζα Πειραιώς πουλήσει ή μεταφέρει μέρος του διακρατούμενου ως τη λήξη χαρτοφυλακίου πριν από τη λήξη του, τότε το σύνολο του διακρατούμενου έως τη λήξη χαρτοφυλακίου πρέπει να μεταφερθεί στο διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλάκιο (εκτός αν πληρούνται οι προϋποθέσεις του ΔΛΠ 39) και να αποτιμηθεί στην εύλογη αξία απεικονίζοντας την προκύπτουσα υπεραξία ή υποαξία στο αποθεματικό του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου. Επίσης, δεν θα είναι δυνατή η κατηγοριοποίηση ενός στοιχείου ενεργητικού ως διακρατούμενο ως τη λήξη για τα επόμενα δύο έτη.

Με βάση το αναθεωρημένο ΔΛΠ 39 "Αναταξινόμηση Χρηματοοικονομικών Στοιχείων Ενεργητικού", όπως αυτό εκδόθηκε τον Οκτώβριο του 2008, επιτρέπεται υπό προϋποθέσεις η μεταφορά Χρηματοοικονομικών Στοιχείων Ενεργητικού (εκτός παραγώγων στοιχείων Ενεργητικού) από την κατηγορία του Εμπορικού Χαρτοφυλακίου στην κατηγορία του Διακρατούμενου ως τη λήξη Χαρτοφυλακίου. Η μεταφορά επιτρέπεται όταν υπάρχει πρόθεση από την Τράπεζα να τα διακρατήσει έως την λήξη τους και επικρατούν στην αγορά σπάνιες συνθήκες. Το ποσό που μεταφέρεται αντιστοιχεί στην εύλογη αξία που είχε το χρηματοοικονομικό εργαλείο κατά την ημερομηνία της αναταξινόμησης. Το κέρδος ή η ζημιά από την αποτίμηση, που είχε αναγνωριστεί στο αποτέλεσμα μέχρι την ημερομηνία υιοθέτησης της τροποποίησης, δεν αναστρέφεται.

Επιπρόσθετα, ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού μπορεί να μεταφερθεί από το Διαθέσιμο προς Πώληση Χαρτοφυλάκιο στο Διακρατούμενο έως την Λήξη Χαρτοφυλάκιο, αν η Τράπεζα έχει την πρόθεση να διακρατήσει το στοιχείο αυτό μέχρι τη λήξη. Το ποσό που μεταφέρεται αντιστοιχεί στην εύλογη αξία που είχε το χρηματοοικονομικό εργαλείο κατά την ημερομηνία της αναταξινόμησης. Το κέρδος ή η ζημιά από την αποτίμηση, που είχε αναγνωριστεί στο Αποθεματικό Διαθέσιμο προς Πώληση Χαρτοφυλάκιο μέχρι την ημερομηνία υιοθέτησης της τροποποίησης δεν αναστρέφεται, αλλά αποσβένεται σταδιακά καθ' όλη την υπολειπόμενη διάρκεια του Διακρατούμενου έως την λήξη Χρηματοοικονομικού Στοιχείου.

Οι συνήθεις αγορές και πωλήσεις των χρεογράφων του διακρατούμενου έως τη λήξη χαρτοφυλακίου αναγνωρίζονται με βάση την ημερομηνία της συναλλαγής, ημερομηνία κατά την οποία η Τράπεζα δεσμεύεται να αγοράσει ή να πουλήσει τα χρεόγραφα. Τα χρεόγραφα του διακρατούμενου έως τη λήξη χαρτοφυλακίου αποαναγνωρίζονται όταν παύει να είναι εφικτή η λήψη των ταμειακών ροών ή όταν η Τράπεζα έχει μεταφέρει κατά το μεγαλύτερο μέρος όλους τους κινδύνους και τα οφέλη σε τρίτους.

B. Διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλάκιο

Το διαθέσιμο προς πώληση είναι το χαρτοφυλάκιο χρεογράφων για τα οποία δεν υπάρχει καθορισμένος χρονικός ορίζοντας διακράτησης και μπορεί να ρευστοποιηθούν ανάλογα με τις ανάγκες ρευστότητας, τις μεταβολές των επιτοκίων ή των τιμών. Η κατηγοριοποίηση χρεογράφων στο διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλάκιο δεν είναι δεσμευτική και συνεπώς επιτρέπεται η μεταγενέστερη αλλαγή κατηγοριοποίησης στο διακρατούμενο έως τη λήξη χαρτοφυλάκιο.

Οι συνήθεις αγορές και πωλήσεις των χρεογράφων του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου αναγνωρίζονται με βάση την ημερομηνία της συναλλαγής - ημερομηνία κατά την οποία ο Όμιλος δεσμεύεται να αγοράσει ή να πουλήσει τα χρεόγραφα.

Τα χρεόγραφα του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου αναγνωρίζονται αρχικά στην εύλογη αξία (συμπεριλαμβανομένων των εξόδων συναλλαγών) και μετέπειτα αποτιμώνται σε εύλογες αξίες με βάση τις τρέχουσες τιμές ή τις αξίες που προκύπτουν από μοντέλα αποτίμησης όπου οι τρέχουσες τιμές δεν είναι διαθέσιμες σύμφωνα με τις διατάξεις του ΔΛΠ 39.

Τα μη πραγματοποιηθέντα κέρδη ή ζημιές τα οποία προκύπτουν από τις μεταβολές της εύλογης αξίας των χρεογράφων που κατατάσσονται στο διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλάκιο καταχωρούνται σε ειδικό αποθεματικό στα ίδια κεφάλαια. Κατά την πώληση των χρεογράφων του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου τα αντίστοιχα συσσωρευμένα κέρδη/ ζημιές μεταφέρονται από το ειδικό αποθεματικό στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Τα χρεόγραφα του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου αποαναγνωρίζονται όταν παύει να είναι εφικτή η λήψη των ταμειακών ροών ή όταν ο Όμιλος έχει μεταφέρει κατά το μεγαλύτερο μέρος όλους τους κινδύνους και τα οφέλη σε τρίτους.

Με βάση το αναθεωρημένο ΔΛΠ 39 "Αναταξινόμηση Χρηματοοικονομικών Στοιχείων Ενεργητικού", επιτρέπεται υπό προϋποθέσεις η μεταφορά Χρηματοοικονομικών Στοιχείων Ενεργητικού (εκτός παραγώγων στοιχείων Ενεργητικού) από την κατηγορία του Εμπορικού Χαρτοφυλακίου στην κατηγορία του Διαθέσιμου προς Πώληση Χαρτοφυλακίου. Η μεταφορά επιτρέπεται μόνο όταν δεν υπάρχει πρόθεση από την Τράπεζα να τα διακρατήσει έως την λήξη τους και επικρατούν στην αγορά σπάνιες συνθήκες. Το ποσό που μεταφέρεται αντιστοιχεί στην εύλογη αξία που είχε το χρηματοοικονομικό εργαλείο κατά την ημερομηνία της αναταξινόμησης. Το κέρδος ή η ζημιά από την αποτίμηση, που είχε αναγνωριστεί στο αποτέλεσμα μέχρι την ημερομηνία υιοθέτησης της τροποποίησης, δεν αναστρέφεται. Η διαφορά αποτίμησης μετά τη μεταφορά του καταχωρείται στο Αποθεματικό Διαθέσιμου προς Πώληση Χαρτοφυλακίου.

Επιπρόσθετα, ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο Ενεργητικού που τηρεί τις προϋποθέσεις του ορισμού ως Δάνεια μπορεί να μεταφερθεί από το Διαθέσιμο προς Πώληση Χαρτοφυλάκιο στην Κατηγορία των Δανείων, αν η Τράπεζα έχει την πρόθεση να διακρατήσει το στοιχείο αυτό για το προσεχές μέλλον. Παράλληλα, ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο Ενεργητικού που δεν τηρεί τις προϋποθέσεις του ορισμού ως Δάνεια μπορεί να μεταφερθεί από το Διαθέσιμο προς Πώληση Χαρτοφυλάκιο στην Κατηγορία του Διακρατούμενου ως την Λήξη Χαρτοφυλακίου, αν η Τράπεζα έχει την πρόθεση να διακρατήσει το στοιχείο αυτό μέχρι τη λήξη.

Το ποσό που μεταφέρεται αντιστοιχεί στην εύλογη αξία που είχε το χρηματοοικονομικό εργαλείο κατά την ημερομηνία της αναταξινόμησης. Το κέρδος ή η ζημιά από την αποτίμηση, που είχε αναγνωρισθεί στο Αποθεματικό Διαθέσιμου προς Πώληση Χαρτοφυλακίου μέχρι την ημερομηνία της αναταξινόμησης, δεν αναστρέφεται, αλλά αποσβένεται σταδιακά καθ' όλη την υπολειπόμενη διάρκεια του δανείου και η απεικόνιση των μελλοντικών ταμειακών ροών θα πρέπει να εμπεριέχεται στο πραγματικό επιτόκιο του δανείου.

Η Τράπεζα εξετάζει για κάθε περίοδο σύνταξης οικονομικών καταστάσεων την ύπαρξη ενδείξεων μόνιμης απομείωσης (σημαντικές ή παρατεταμένες μειώσεις της εύλογης αξίας) των χρεογράφων αυτών χρησιμοποιώντας διάφορα μοντέλα αποτίμησης. Τα μοντέλα αυτά για τις μετοχές του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου περιλαμβάνουν αποτίμηση με βάση την τιμή προς την εσωτερική λογιστική αξία (P/BV) όπου χρησιμοποιείται ο συντελεστής 2,5, την τιμή προς τα κέρδη ανά μετοχή (P/E) όπου χρησιμοποιείται ο συντελεστής 15 ή απόκλιση κατά 25% από την χρηματιστηριακή τους αξία για επενδύσεις οι οποίες είναι εισηγμένες σε χρηματιστηριακή αγορά. Εφόσον από τα παραπάνω μοντέλα προκύψει ένδειξη απομείωσης αξίας, η Τράπεζα αξιολογεί ενδελεχώς τη δυνατότητα άντλησης του κόστους κτήσης της μετοχής βάσει της ιστορικής μεταβλητότητας (volatility) κάθε μίας μετοχής ξεχωριστά.

Όταν υπάρχουν αντικειμενικές ενδείξεις ότι το διαθέσιμο προς πώληση στοιχείο ενεργητικού έχει υποστεί μόνιμη απομείωση, τότε η συσσωρευμένη ζημιά που έχει αναγνωρισθεί στα ίδια κεφάλαια μεταφέρεται στα αποτελέσματα. Η ζημιά αυτή είναι η διαφορά μεταξύ του κόστους κτήσης και της τρέχουσας αξίας αφού αφαιρεθεί τυχόν ζημιά απομείωσης που αναγνωρίσθηκε στα αποτελέσματα σε προηγούμενη περίοδο.

Η ζημιά απομείωσης των μετοχών του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου, που έχει καταχωρηθεί στα αποτελέσματα, δεν μπορεί να αντιστραφεί. Η ζημιά απομείωσης των ομολόγων του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου μπορεί να αντιστραφεί στα αποτελέσματα στην περίπτωση όπου η αύξηση της τρέχουσας αξίας του διαθέσιμου προς πώληση ομολόγου μπορεί να συνδεθεί με γεγονός που συνέβη μετά την αρχική αναγνώριση απομείωσης αξίας στα αποτελέσματα.

2.11 Επενδύσεις σε θυγατρικές και συγγενείς εταιρείες

Οι επενδύσεις σε θυγατρικές και συγγενείς εταιρείες καταχωρούνται στις οικονομικές καταστάσεις αρχικά στο κόστος (συμπεριλαμβανομένων των εξόδων συναλλαγών).

Η Επιτροπή Διαχείρισης Ενεργητικού και Παθητικού (Asset Liability Committee) της Τράπεζας Πειραιώς εξετάζει για κάθε περίοδο σύνταξης οικονομικών καταστάσεων την ύπαρξη ενδείξεων μόνιμης απομείωσης (σημαντικές ή παρατεταμένες μειώσεις της εύλογης αξίας) των χρεογράφων αυτών χρησιμοποιώντας διάφορα μοντέλα αποτίμησης. Τα μοντέλα αυτά περιλαμβάνουν αποτίμηση με βάση την τιμή προς την εσωτερική λογιστική αξία (P/BV) όπου χρησιμοποιείται ο συντελεστής 2,5, την τιμή προς τα κέρδη ανά μετοχή (P/E) όπου χρησιμοποιείται ο συντελεστής 15 ή την απόκλιση κατά 25% από την χρηματιστηριακή τους αξία για επενδύσεις οι οποίες είναι εισηγμένες σε χρηματιστηριακή αγορά, σε συνδυασμό πάντα με την ιστορική μεταβλητότητα (volatility) κάθε μίας μετοχής ξεχωριστά. Εκτός από τα προαναφερόμενα μοντέλα, η Επιτροπή προκειμένου να εκτιμήσει την εύλογη αξία των θυγατρικών και των συγγενών για τους σκοπούς του παραπάνω ελέγχου απομείωσης, συνυπολογίζει την ύπαρξη απότομων κλαδικών διακυμάνσεων και αποφάσεις της Διοίκησης της Τράπεζας για ρευστοποίηση, παύση λειτουργίας ή απορρόφηση των συγκεκριμένων εταιρειών. Σε περιπτώσεις που διαπιστώνεται ένδειξη μόνιμης απομείωσης, η ζημιά καταχωρείται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

2.12 Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών

Τα δάνεια που εκταμιεύονται από την Τράπεζα Πειραιώς καταχωρούνται αρχικά στην εύλογη αξία (που εμπεριέχει το κόστος συναλλαγής). Όταν υπάρχουν ενδείξεις ότι η Τράπεζα Πειραιώς δεν θα μπορέσει να εισπράξει όλα τα οφειλόμενα ποσά τα οποία ορίζονται στους συμβατικούς όρους των δανείων, σχηματίζεται πρόβλεψη για απομείωση της αξίας. Το ποσό της σωρευμένης πρόβλεψης είναι η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας και της παρούσας αξίας των εκτιμώμενων μελλοντικών ταμειακών ροών προεξοφλημένων με το πραγματικό επιτόκιο του δανείου.

Μία απαίτηση έχει υποστεί απομείωση αξίας όταν η λογιστική της αξία είναι μεγαλύτερη από το αναμενόμενο ανακτήσιμο ποσό της. Στον όρο "απαίτηση" περιλαμβάνονται οι χορηγήσεις, οι ενέγγυες πιστώσεις και οι εγγυητικές επιστολές.

Η Τράπεζα σε κάθε ημερομηνία σύνταξης οικονομικών καταστάσεων εξετάζει αν υπάρχουν βάσιμες ενδείξεις ότι μία απαίτηση ή ομάδα απαιτήσεων έχει υποστεί απομείωση της αξίας της. Εάν υπάρχουν τέτοιες ενδείξεις, υπολογίζεται το ανακτήσιμο ποσό της απαίτησης ή της ομάδας απαιτήσεων και σχηματίζεται πρόβλεψη για απομείωση της αξίας των απαιτήσεων. Το ποσό της πρόβλεψης καταχωρείται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Αντικειμενικές ενδείξεις ότι μία απαίτηση ή μία ομάδα απαιτήσεων έχει απομειωθεί ή είναι μη εισπράξιμη αποτελούν οι ακόλουθες:

- I. Σημαντική οικονομική δυσχέρεια του πιστούχου.
- II. Αθέτηση των όρων δανειακής σύμβασης (π.χ. παράλειψη ή καθυστέρηση στις πληρωμές τόκου ή κεφαλαίου).
- III. Η Τράπεζα, για οικονομικούς ή νομικούς λόγους που σχετίζονται με την οικονομική δυσχέρεια του πιστούχου, συμφωνεί με αυτόν κάποια ρύθμιση, την οποία δεν θα εξέταζε κάτω από διαφορετικές συνθήκες.
- IV. Υπάρχει πιθανότητα πτώχευσης ή οικονομικής αναδιοργάνωσης του πιστούχου.
- V. Στοιχεία τα οποία δείχνουν, από την ημερομηνία αρχικής καταχώρησης των δανείων αυτών και ύστερα, την ύπαρξη μετρήσιμης μείωσης στις εκτιμώμενες μελλοντικές εισπράξεις μιας ομάδας δανείων, παρότι η μείωση αυτή δεν μπορεί να εντοπιστεί ακόμη, εξετάζοντας κάθε δάνειο της ομάδας ξεχωριστά, περιλαμβάνοντας:
  - Δυσμενείς μεταβολές στο καθεστώς αποπληρωμής των υπολοίπων των πιστούχων της ομάδας (π.χ. αύξηση του αριθμού των καθυστερημένων πληρωμών λόγω προβλημάτων του κλάδου), ή
  - Οικονομικές συνθήκες σε εθνική ή τοπική κλίμακα, που σχετίζονται με καθυστερήσεις στην εξυπηρέτηση των δανείων της ομάδας (π.χ. αύξηση του ποσοστού ανεργίας σε μία γεωγραφική περιοχή πιστούχων, μείωση της αξίας των ακινήτων που έχουν ληφθεί ως εξασφαλίσεις στην ίδια περιοχή, ή δυσμενείς αλλαγές στις συνθήκες λειτουργίας ενός κλάδου, οι οποίες επηρεάζουν τους πιστούχους που περιλαμβάνονται στη συγκεκριμένη ομάδα).

Η εκτίμηση της ύπαρξης απομείωσης διενεργείται σε επίπεδο πιστούχου, για τις χορηγήσεις που η Τράπεζα θεωρεί σημαντικές και σε επίπεδο πιστούχου ή ομάδας πιστούχων για αυτές που θεωρεί λιγότερο σημαντικές. Οι χορηγήσεις που έχουν αξιολογηθεί σε επίπεδο πιστούχου και για τις οποίες δεν υπήρξαν ενδείξεις απομείωσης, σημαντικές ή όχι, κατατάσσονται σε ομάδες απαιτήσεων με παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου και αξιολογούνται σε συλλογική βάση. Οι χορηγήσεις που έχουν αξιολογηθεί σε επίπεδο πιστούχου και για τις οποίες έχει αναγνωρισθεί απομείωση αξίας δεν περιλαμβάνονται σε ομάδες απαιτήσεων και συνεπώς δεν αξιολογούνται σε συλλογική βάση.

Για τον σκοπό εκτίμησης της απομείωσης αξίας σε συλλογική βάση, οι χορηγήσεις ομαδοποιούνται σύμφωνα με παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου (π.χ. σύμφωνα με κριτήρια αξιολόγησης της Τράπεζας τα οποία λαμβάνουν υπόψη τη φύση του χρηματοοικονομικού στοιχείου, τον κλάδο όπου ανήκει, τη γεωγραφική περιοχή, το είδος εξασφάλισης και άλλοι σχετικοί παράγοντες). Αυτά τα χαρακτηριστικά σχετίζονται με την εκτίμηση των μελλοντικών ταμειακών ροών για ομάδες τέτοιων δανείων, υποδηλώνοντας τη δυνατότητα του οφειλέτη να αποπληρώσει όλες τις ληξιπρόθεσμες οφειλές σύμφωνα με τους συμβατικούς όρους των υπό αξιολόγηση χρηματοοικονομικών στοιχείων.

Οι μελλοντικές ταμειακές ροές μίας ομάδας δανείων που εξετάζονται συλλογικά για απομείωση αξίας, εκτιμώνται στη βάση των συμβατικών ταμειακών ροών των στοιχείων ενεργητικού της Τράπεζας και σύμφωνα με ιστορικότητα απωλειών για περιουσιακά στοιχεία με χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου παρόμοια με αυτά για την Τράπεζα. Τα ιστορικά δεδομένα ζημιών προσαρμόζονται σύμφωνα με τις τρέχουσες παρατηρήσεις, έτσι ώστε να αντανακλούν τις τρέχουσες συνθήκες οι οποίες δεν επηρέασαν την περίοδο στην οποία αναφέρονται τα ιστορικά δεδομένα ζημιών και παράλληλα, για να αφαιρέσουν τις επιδράσεις συνθηκών της ιστορικής περιόδου που δεν υφίστανται σήμερα.

Οι εκτιμήσεις για τις μεταβολές στις μελλοντικές ταμειακές ροές ομάδων δανείων πρέπει να αντανακλούν και να είναι ευθέως ανάλογες με τις μεταβολές στα δεδομένα από περίοδο σε περίοδο (για παράδειγμα, μεταβολές στους δείκτες ανεργίας, στο επίπεδο των τιμών, στην κανονικότητα ή μη των αποπληρωμών ή οποιοδήποτε άλλο παράγοντες είναι ενδεικτικοί μεταβολών στην πιθανότητα απωλειών για την Τράπεζα, καθώς και το ύψος αυτών των μεταβολών). Η μεθοδολογία και οι παραδοχές που χρησιμοποιούνται για την εκτίμηση των μελλοντικών ταμειακών ροών επανεξετάζονται τακτικά από την Τράπεζα.

Όταν ένα δάνειο θεωρείται ανείσπρακτο, διαγράφεται έναντι της σχετικής πρόβλεψης για απομείωση αξίας δανείων. Τέτοια δάνεια διαγράφονται μετά το πέρας όλων των απαραίτητων διαδικασιών και εφόσον το ποσό της ζημιάς έχει προσδιοριστεί. Αν σε μεταγενέστερη περίοδο το ποσό της σχηματιζόμενης πρόβλεψης μειωθεί και η μείωση σχετίζεται με αντικειμενικά γεγονότα που συνέβησαν μετά το σχηματισμό της πρόβλεψης, όπως για παράδειγμα βελτίωση της πιστοληπτικής ικανότητας του πιστούχου, τότε η πρόβλεψη μειώνεται και η διαφορά καταχωρείται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Τα δάνεια και οι λοιπές χορηγήσεις αποαναγνωρίζονται όταν παύει να είναι εφικτή η λήψη των ταμειακών ροών ή όταν η Τράπεζα έχει μεταφέρει κατά το μεγαλύτερο μέρος όλους τους κινδύνους και τα οφέλη σε τρίτους.

Τα δάνεια τα οποία είτε υπόκεινται συλλογικά σε αξιολόγηση για την ύπαρξη απομείωσης αξίας είτε κρίνονται σημαντικά σε ατομικό επίπεδο πιστούχου και για τα οποία οι όροι της σύμβασης έχουν επανεξετασθεί, δεν θεωρούνται πλέον ληξιπρόθεσμα και αντιμετωπίζονται ως ενήμερα δάνεια.

2.13 Λογισμικό και λοιπά άυλα στοιχεία ενεργητικού

Ένα άυλο περιουσιακό στοιχείο ενεργητικού αναγνωρίζεται όταν αναμένεται να προκύψουν μελλοντικές οικονομικές ωφέλειες από την χρήση του. Στο κόστος του άυλου περιουσιακού στοιχείου συμπεριλαμβάνεται και κάθε άμεσο κόστος που απαιτείται για τη δημιουργία, την παραγωγή και την προετοιμασία για την σωστή λειτουργία του. Παραδείγματα κόστους είναι:

- Το κόστος προσωπικού το οποίο είναι δυνατόν να εξακριβωθεί και να αποδοθεί άμεσα στο συγκεκριμένο άυλο στοιχείο.
- Οι αμοιβές εξωτερικών συνεργατών που αφορούν την δημιουργία του άυλου περιουσιακού στοιχείου.

Η δαπάνη για αγορά λογισμικού, το οποίο θα επιφέρει μελλοντικά οικονομικά οφέλη στην Τράπεζα, καταχωρείται ως άυλο στοιχείο του ενεργητικού. Η συντήρηση των προγραμμάτων λογισμικού αναγνωρίζεται ως έξοδο όταν πραγματοποιείται η δαπάνη. Αντίθετα, οι δαπάνες που βελτιώνουν ή επιμηκύνουν την απόδοση των προγραμμάτων λογισμικού πέραν των αρχικών τεχνικών προδιαγραφών, ή αντίστοιχα τα έξοδα μετατροπής λογισμικού ενσωματώνονται στο κόστος κτήσεως του άυλου παγίου με απαραίτητη προϋπόθεση να μπορούν να μετρηθούν με αξιοπιστία. Το λογισμικό αποσβένεται στις περισσότερες περιπτώσεις σε 3-4 χρόνια, με εξαίρεση το λογισμικό κεντρικών μηχανογραφικών εφαρμογών, η ωφέλιμη ζωή των οποίων εξετάζεται κατά περίπτωση.

Τα άυλα περιουσιακά στοιχεία εξετάζονται για τυχόν απομείωση όταν τα γεγονότα ή οι μεταβολές των συνθηκών υποδεικνύουν ότι η λογιστική τους αξία μπορεί να μην είναι ανακτήσιμη. Όπου η ανακτήσιμη αξία είναι μικρότερη της λογιστικής αξίας του, τα άυλα περιουσιακά στοιχεία απομειώνονται στο ανακτήσιμο ποσό.

Σε κάθε ημερομηνία Ισολογισμού εξετάζονται και γίνονται τυχόν προσαρμογές στην ωφέλιμη ζωή των άυλων παγίων.

2.14 Ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια στοιχεία

Τα ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια στοιχεία αποτιμώνται στο ιστορικό κόστος μείον τις συσσωρευμένες αποσβέσεις και τις συσσωρευμένες απομειώσεις αξίας. Στο ιστορικό κόστος περιλαμβάνονται δαπάνες που συνδέονται άμεσα με την αγορά των ενσώματων στοιχείων. Τα ενσώματα πάγια στοιχεία εξετάζονται για τυχόν απομείωση αξίας όταν γεγονότα ή αλλαγές στις συνθήκες παρέχουν ενδείξεις ότι η λογιστική αξία ενδέχεται να μην είναι ανακτήσιμη. Η λογιστική αξία ενός ενσώματου παγίου στοιχείου μειώνεται στην ανακτήσιμη αξία όταν η λογιστική αξία είναι μεγαλύτερη από την εκτιμώμενη ανακτήσιμη αξία. Η ανακτήσιμη αξία είναι η μεγαλύτερη μεταξύ της εύλογης αξίας του ενσώματου παγίου στοιχείου μείον τις δαπάνες για την πώλησή του και της αξίας λόγω χρήσης (value in use).

Η Τράπεζα εφαρμόζει την εναλλακτική μέθοδο του ΔΛΠ 23 «Κόστος Δανεισμού», σύμφωνα με την οποία το κόστος δανεισμού, όταν πληρούνται οι προϋποθέσεις του ΔΛΠ 23 (το κόστος δανεισμού να σχετίζεται άμεσα με την απόκτηση, κατασκευή ή παραγωγή ενός περιουσιακού στοιχείου που απαιτεί σημαντική χρονική περίοδο προετοιμασίας για την χρήση για την οποία προορίζεται ή για την πώλησή του), μεταφέρεται σε αύξηση του κόστους του σχετικού περιουσιακού στοιχείου.

Οι μεταγενέστερες δαπάνες συμπεριλαμβάνονται στην αξία του παγίου, ή αναγνωρίζονται ως ξεχωριστό πάγιο ανάλογα με την περίπτωση, μόνο όταν πιθανολογείται ότι μελλοντικά οικονομικά οφέλη θα εισρεύσουν στην Τράπεζα και οι δαπάνες αυτές μπορούν να αποτιμηθούν αξιόπιστα. Όλες οι υπόλοιπες δαπάνες επισκευών και συντηρήσεων καταχωρούνται στα αποτελέσματα κατά την χρήση στην οποία πραγματοποιούνται.

Τα οικόπεδα δεν αποσβένονται. Οι αποσβέσεις υπολογίζονται χρησιμοποιώντας την ευθεία μέθοδο, με βάση την εκτιμώμενη ωφέλιμη ζωή των παγίων ως εξής:

- Hardware υπολογιστών: 3-5 χρόνια
- Βελτιώσεις επί μισθωμένων ακινήτων: Χαμηλότερη διάρκεια μεταξύ ωφέλιμης ζωής και της διάρκειας μίσθωσης
- Λοιπός εξοπλισμός και έπιπλα: 5-10 χρόνια
- Μεταφορικά μέσα: 6-9 χρόνια
- Ίδιοχρησιμοποιούμενα κτίρια: 25-50 χρόνια

Σε κάθε ημερομηνία Ισολογισμού εξετάζονται και γίνονται τυχόν προσαρμογές τόσο στην ωφέλιμη ζωή των ενσώματων παγίων όσο και στην υπολλειμματική αξία τους. Τα κέρδη ή οι ζημιές από εκποιήσεις παγίων περιλαμβάνονται στα αποτελέσματα χρήσης και προσδιορίζονται από τη διαφορά μεταξύ της τιμής πώλησης και της αναπόσβεστης αξίας του παγίου. Το εύρος της ωφέλιμης ζωής στις περισσότερες των περιπτώσεων ακολουθεί τα αποδεκτά έτη ωφέλιμης ζωής σύμφωνα και με το φορολογικό νόμο.

2.15 Επενδύσεις σε ακίνητα

Τα ακίνητα που κατέχονται με σκοπό τη μακροπρόθεσμη εκμίσθωση ή την απόκτηση υπεραξίας ή και τα δύο κατατάσσονται ως επενδύσεις σε ακίνητα.

Οι επενδύσεις σε ακίνητα καταχωρούνται αρχικά στο κόστος, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών εξόδων συναλλαγής. Μετά την αρχική καταχώριση, οι επενδύσεις σε ακίνητα καταχωρούνται στην εύλογη αξία, όπως αυτή εκτιμάται από ανεξάρτητο εκτιμητή. Η εύλογη αξία προσδιορίζεται από τις αγοραίες τιμές ή αναπροσαρμόζεται, αν κρίνεται απαραίτητο, αναλόγως της φύσης, της τοποθεσίας και της κατάστασης του συγκεκριμένου παγίου.

Οι εύλογες αξίες των επενδύσεων σε ακίνητα αντανακλούν εισοδήματα από τρέχουσες μισθώσεις, καθώς και παραδοχές για μελλοντικές μισθώσεις, λαμβάνοντας υπόψη τις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς. Οι εύλογες αξίες αντανακλούν επίσης, οποιεσδήποτε εκροές αναμένονται για τις επενδύσεις σε ακίνητα.

Μερικές από αυτές τις εκροές καταχωρούνται στις υποχρεώσεις, συμπεριλαμβανομένων των υποχρεώσεων από χρηματοδοτικές μισθώσεις οικοπέδων και κτιρίων που κατατάσσονται στις επενδύσεις σε ακίνητα.

Μεταγενέστερες δαπάνες καταχωρούνται στην λογιστική αξία, μόνο όταν είναι πιθανό ότι μελλοντικά οικονομικά οφέλη τα οποία σχετίζονται με το πάγιο θα εισρεύσουν στην Τράπεζα και το κόστος του παγίου μπορεί να αποτιμηθεί αξιόπιστα. Όλες οι άλλες δαπάνες βελτίωσης και συντήρησης καταχωρούνται στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά την διάρκεια της περιόδου στην οποία πραγματοποιούνται.

Μεταβολές στην εύλογη αξία καταχωρούνται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Εάν μία επένδυση σε ακίνητο μετατραπεί σε ίδιοχρησιμοποιούμενη, τότε κατηγοριοποιείται στα ενσώματα πάγια και η εύλογη αξία της κατά την ημερομηνία της αλλαγής, θεωρείται ως το νέο κόστος.

Στην περίπτωση που ενσώματα πάγια αλλάζουν κατηγορία και εντάσσονται στις επενδύσεις σε ακίνητα, επειδή η χρήση τους άλλαξε, οποιαδήποτε αλλαγή μεταξύ λογιστικής και εύλογης αξίας κατά την ημερομηνία της μεταφοράς καταχωρείται στα ίδια κεφάλαια, στο αποθεματικό αναπροσαρμογής παγίων, σύμφωνα με το ΔΛΠ 16. Στην περίπτωση όμως που κέρδος από αποτίμηση στην εύλογη αξία αντιλογίζει προηγούμενη απομείωση αξίας, το κέρδος καταχωρείται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Οι επενδύσεις σε ακίνητα που διακρατούνται για πώληση χωρίς να υπόκεινται σε βελτιώσεις, εντάσσονται στα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία που κατέχονται για πώληση, σύμφωνα με το ΔΠΧΠ 5.

2.16 Πάγια διακρατούμενα για πώληση

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται πάγια στοιχεία ενεργητικού τα οποία θα πωληθούν εντός 12 μηνών και το κόστος τους θα ανακτηθεί από την πώλησή τους. Τα πάγια διακρατούμενα προς πώληση, με βάση το ΔΠΧΠ 5 "Πάγια στοιχεία Ενεργητικού διακρατούμενα για πώληση και μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες", αποτιμώνται στη χαμηλότερη τιμή μεταξύ λογιστικής και εύλογης αξίας (αφαιρουμένων των εξόδων για την πώλησή τους). Τα πάγια της κατηγορίας αυτής δεν αποσβένονται. Κέρδη/ ζημιές από την πώληση των διακρατούμενων προς πώληση παγίων αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα.

2.17 Ακίνητα ως στοιχεία κυκλοφορούντος ενεργητικού

Τα ακίνητα ως στοιχεία κυκλοφορούντος ενεργητικού περιλαμβάνουν ακίνητα από πλειστηριασμούς που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις του ΔΛΠ 40. Τα εν λόγω ακίνητα λογιστικοποιούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του ΔΛΠ 2 ως αποθέματα και αποτιμώνται στην χαμηλότερη τιμή μεταξύ κόστους κτήσης και καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας. Το κόστος κτήσης καθορίζεται σύμφωνα με τη μέθοδο του μέσου σταθμικού κόστους, εξαιρώντας το κόστος δανεισμού. Η καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία είναι η εκτιμώμενη τιμή πώλησης μείον τα έξοδα πώλησης.

2.18 Μισθωμένα πάγια

Στην περίπτωση που η Τράπεζα Πειραιώς είναι μισθωτής παγίων μέσω λειτουργικών μισθώσεων, τα μισθώματα καταχωρούνται στην κατάσταση αποτελεσμάτων στη διάρκεια της λειτουργικής μίσθωσης.

Στην περίπτωση που η Τράπεζα Πειραιώς είναι μισθωτής παγίων μέσω χρηματοδοτικής μίσθωσης, τα μισθωμένα αυτά πάγια αναγνωρίζονται ως ενσώματα πάγια και η αντίστοιχη υποχρέωση για καταβολή των μισθωμάτων ως στοιχείο του παθητικού. Τα ενσώματα μισθωμένα πάγια αρχικά καταχωρούνται στη μικρότερη αξία μεταξύ της εύλογης αξίας του μισθωμένου παγίου και της παρούσας αξίας των μελλοντικών μισθωμάτων.

Τα μισθωμένα πάγια αποσβένονται στην ωφέλιμη ζωή του παγίου, εάν είναι μεγαλύτερη από τη διάρκεια της μίσθωσης, μόνο στην περίπτωση όπου εκτιμάται ότι τα μισθωμένα πάγια θα έρθουν στην κυριότητα της Τράπεζας στο τέλος της μίσθωσης. Κάθε πληρωμή μισθώματος διαχωρίζεται σε κεφάλαιο και τόκο. Το ποσό του μισθώματος που αφορά κεφάλαιο μειώνει την υποχρέωση, ενώ ο τόκος καταχωρείται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

2.19 Ταμείο και χρηματικά διαθέσιμα

Το ταμείο και τα χρηματικά διαθέσιμα περιλαμβάνουν υπόλοιπα με ληκτότητα μικρότερη των τριών μηνών από την ημέρα απόκτησής τους όπως: μετρητά, χρηματικά διαθέσιμα στην κεντρική τράπεζα, έντοκα γραμμάτια και άλλα αξιόγραφα και χρεόγραφα εμπορικού χαρτοφυλακίου και απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων. Οι υποχρεωτικές καταθέσεις στην Κεντρική Τράπεζα δεν είναι διαθέσιμες για χρήση καθημερινών δραστηριοτήτων από την Τράπεζα, συνεπώς δεν συμπεριλαμβάνονται στα υπόλοιπα με ληκτότητα μικρότερη των τριών μηνών.

2.20 Προβλέψεις

Οι προβλέψεις για δαπάνες αναδιοργάνωσης και νομικές υποθέσεις καταχωρούνται όταν: α) η Τράπεζα έχει μία παρούσα υποχρέωση (νομική ή τεκμαιρόμενη) ως αποτέλεσμα γεγονότων του παρελθόντος, β) το ενδεχόμενο ότι μια εκροή πόρων θα απαιτηθεί για το διακανονισμό της υποχρέωσης είναι περισσότερο πιθανό απ' ό,τι το ενδεχόμενο να μην απαιτηθεί και γ) το ποσό της υποχρέωσης μπορεί να εκτιμηθεί αξιόπιστα.

Όταν υπάρχει ένας αριθμός όμοιων υποχρεώσεων, η πιθανότητα ότι μία εκροή θα απαιτηθεί για διακανονισμό καθορίζεται λαμβάνοντας υπόψη την κατηγορία των υποχρεώσεων ως ένα σύνολο. Η πρόβλεψη καταχωρείται, ακόμα και αν η πιθανότητα εκροής για μία υποχρέωση από το σύνολο των υποχρεώσεων είναι μικρή.

Οι προβλέψεις προσμετρώνται στην παρούσα αξία των δαπανών που αναμένεται να απαιτηθούν για τον διακανονισμό της υποχρέωσης, χρησιμοποιώντας ένα επιτόκιο που αντανακλά τις τρέχουσες εκτιμήσεις της αγοράς για τη διαχρονική αξία του χρήματος και τους συναφείς με την υποχρέωση κινδύνους. Η αύξηση της πρόβλεψης λόγω της παρόδου του χρόνου καταχωρείται ως έξοδο τόκων.

2.21 Συμβόλαια χρηματοοικονομικών εγγυήσεων

Τα συμβόλαια χρηματοοικονομικών εγγυήσεων είναι συμβόλαια τα οποία απαιτούν από τον εκδότη να κάνει συγκεκριμένες πληρωμές προς αποζημίωση του κομιστή για ζημία που έχει υποστεί, επειδή ένας συγκεκριμένος χρεώστης αδυνατεί να προβεί σε πληρωμές όταν πρέπει, σύμφωνα με τους όρους ενός πιστωτικού μέσου. Τέτοια συμβόλαια χρηματοοικονομικών εγγυήσεων δίνονται σε τράπεζες, χρηματοοικονομικά ιδρύματα και άλλους φορείς για λογαριασμό πελατών, ώστε να διασφαλίζονται δάνεια, υπεραναλήψεις και άλλες τραπεζικές εργασίες.

Τα συμβόλαια χρηματοοικονομικών εγγυήσεων καταχωρούνται αρχικά στην εύλογη αξία στις οικονομικές καταστάσεις, την ημέρα που δόθηκε η εγγύηση. Μετά την αρχική καταχώρηση, οι υποχρεώσεις της Τράπεζας στο πλαίσιο τέτοιων συμβολαίων καταχωρούνται στη μεγαλύτερη αξία μεταξύ (α) της αρχικής, μείον τις υπολογισμένες αποσβέσεις, ώστε να αναγνωριστεί με την ευθεία μέθοδο στη κατάσταση αποτελεσμάτων το έσοδο από προμήθειες που έχει καταστεί δεδουλευμένο στη διάρκεια του συμβολαίου και (β) της βέλτιστης εκτίμησης της απαιτούμενης δαπάνης για το διακανονισμό τυχόν χρηματοοικονομικής υποχρέωσης κατά την ημερομηνία του Ισολογισμού.

Οι εκτιμήσεις αυτές βασίζονται στην εμπειρία και την κρίση της Διοίκησης από παρόμοιες πράξεις στο παρελθόν και το ιστορικό προηγούμενων ζημιών. Οποιαδήποτε μεταβολή σε υποχρέωση που σχετίζεται με εγγυήσεις, μεταφέρεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

2.22 Παροχές σε εργαζομένους

A. Υποχρεώσεις για συνταξιοδότηση

Τα προγράμματα συνταξιοδότησης που υιοθετούνται από την Τράπεζα Πειραιώς χρηματοδοτούνται μέσω πληρωμών σε ασφαλιστικές εταιρίες ή σε κοινωνικά ασφαλιστικά ιδρύματα.

Οι υποχρεώσεις της Τράπεζας Πειραιώς για συνταξιοδότηση αφορούν συμμετοχή τόσο σε προγράμματα καθορισμένων εισφορών όσο και σε προγράμματα καθορισμένων παροχών.

Τα προγράμματα καθορισμένων εισφορών περιλαμβάνουν την καταβολή εισφορών σε Ταμεία (π.χ. Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων), με αποτέλεσμα να μην ανακύπτει νομική υποχρέωση της Τράπεζας Πειραιώς σε περίπτωση που το Κρατικό Ταμείο αδυνατεί να καταβάλλει σύνταξη στον ασφαλιζόμενο. Η υποχρέωση του εργοδότη περιορίζεται στην καταβολή των εργοδοτικών εισφορών στα Ταμεία. Οι εργοδοτικές εισφορές που καταβάλλονται σε ετήσια βάση περιλαμβάνονται στις δαπάνες προσωπικού και επιβαρύνουν αντίστοιχα την κατάσταση αποτελεσμάτων.

Τα προγράμματα καθορισμένων παροχών είναι προγράμματα συνταξιοδότησης με βάση τα οποία καταβάλλεται στον εργαζόμενο σύνταξη ανάλογα με τα χρόνια προϋπηρεσίας, την ηλικία και το μισθό. Η διαφορά με τα προγράμματα καθορισμένων εισφορών είναι ότι ο εργοδότης φέρει την ευθύνη για την καταβολή των συμφωνημένων παροχών στον εργαζόμενο σε περίπτωση μη εκπλήρωσης των υποχρεώσεων από τα ασφαλιστικά ταμεία - οργανισμούς.

Η υποχρέωση που καταχωρείται στον Ισολογισμό σχετικά με προγράμματα καθορισμένων παροχών είναι η παρούσα αξία της υποχρέωσης για προγράμματα καθορισμένων παροχών κατά την ημερομηνία του Ισολογισμού μείον την εύλογη αξία των περιουσιακών στοιχείων του προγράμματος μαζί με αναλογιστικά κέρδη ή αναλογιστικές ζημιές που δεν αναγνωρίστηκαν και το κόστος προϋπηρεσίας.

Τα αναλογιστικά κέρδη και ζημιές που προκύπτουν από αναπροσαρμογές βάσει ιστορικών στοιχείων και από μεταβολές στις αναλογιστικές παραδοχές, χρεώνονται ή πιστώνονται στα αποτελέσματα κατά το ποσό που αντιστοιχεί στη μέση εναπομένουσα διάρκεια της εργασιακής σχέσης. Η υποχρέωση των καθορισμένων παροχών υπολογίζεται ετησίως από ανεξάρτητους αναλογιστές με τη μέθοδο "προβλεπόμενης πιστωτικής μονάδας υποχρέωσης" (projected unit credit method). Το κόστος προϋπηρεσίας καταχωρείται απευθείας στα αποτελέσματα, εκτός εάν οι αλλαγές στα προγράμματα συνταξιοδότησης είναι υπό προϋποθέσεις και αφορούν υπαλλήλους που θα παραμείνουν στην υπηρεσία για συγκεκριμένη χρονική περίοδο (την περίοδο ωρίμανσης). Σε αυτήν την περίπτωση, το κόστος παρελθουσών υπηρεσιών αναγνωρίζεται σύμφωνα με τη σταθερή μέθοδο με βάση τη διάρκεια της περιόδου ωρίμανσης.

Αναλογιστικά κέρδη και ζημιές

Η Τράπεζα Πειραιώς επέλεξε να χρησιμοποιήσει τον «Κανόνα Περιθωρίου του 10%» για τα κέρδη/ ζημιές και να αναγνωρίζει τα καθαρά σωρευτικά αναλογιστικά κέρδη/ ζημιές τα οποία υπερέβησαν το μεγαλύτερο από: α) το 10% της καθαρής παρούσας αξίας της υποχρέωσης του προγράμματος καθορισμένων παροχών και β) το 10% της εύλογης αξίας των στοιχείων ενεργητικού του προγράμματος.

Β. Λοιπά προγράμματα μετά την συνταξιοδότηση

Η Τράπεζα Πειραιώς παρέχει μετά - συνταξιοδοτικά προγράμματα στους συνταξιοδοτούμενους υπαλλήλους. Η θεμελίωση δικαιώματος συμμετοχής σε αυτά τα προγράμματα, βασίζεται συνήθως στα χρόνια προϋπηρεσίας του υπαλλήλου μέχρι την συνταξιοδότησή του και στη συμπλήρωση ενός κατώτερου αριθμού ετών προϋπηρεσίας. Τα αναμενόμενα κόστη αυτών των προγραμμάτων συσσωρεύονται κατά την περίοδο παροχής υπηρεσιών του υπαλλήλου, χρησιμοποιώντας μεθοδολογία παρόμοια με αυτή που χρησιμοποιείται στα προγράμματα καθορισμένων παροχών. Αυτές οι υποχρεώσεις αποτιμώνται σε ετήσια βάση από ανεξάρτητους αναλογιστές.

Γ. Προγράμματα διάθεσης μετοχών

Η εύλογη αξία των λαμβανόμενων υπηρεσιών των εργαζομένων σε αντάλλαγμα για τη χορήγηση των δικαιωμάτων του προγράμματος διάθεσης μετοχών καταχωρείται ως έξοδο. Το συνολικό ποσό που εξοδοποιείται κατά την διάρκεια της περιόδου κατοχύρωσης προσδιορίζεται με βάση την εύλογη αξία των δικαιωμάτων που χορηγούνται, εξαιρώντας την επίδραση προϋποθέσεων κατοχύρωσης που δεν στηρίζονται σε δεδομένα της αγοράς (για παράδειγμα, στόχοι κερδοφορίας και μεγέθυνσης πωλήσεων). Οι προϋποθέσεις κατοχύρωσης που δεν στηρίζονται σε δεδομένα της αγοράς συμπεριλαμβάνονται σε παραδοχές αναφορικά με τον αριθμό των δικαιωμάτων που αναμένεται ότι θα εξασκηθούν. Σε κάθε ημερομηνία Ισολογισμού, η Τράπεζα αναθεωρεί τον αριθμό των δικαιωμάτων που αναμένεται ότι θα εξασκηθούν. Η επίδραση της αναθεώρησης των αρχικών εκτιμήσεων, εάν υπάρχουν, αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων και αντίστοιχη προσαρμογή διενεργείται στα ίδια κεφάλαια για την εναπομένουσα περίοδο κατοχύρωσης.

Το ποσό που εισπράττεται από την έκδοση νέων μετοχών, μετά από την αφαίρεση των άμεσα συσχετιζόμενων εξόδων συναλλαγών, αυξάνει το μετοχικό κεφάλαιο και τη διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο όταν τα δικαιώματα εξασκούνται.

2.23 Φόρος Εισοδήματος και αναβαλλόμενοι φόροι

Οι αναβαλλόμενοι φόροι υπολογίζονται με βάση τη μέθοδο της πλήρους υποχρέωσης (liability method) για όλες τις προσωρινές διαφορές οι οποίες προκύπτουν από τις φορολογικές βάσεις των στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων και των αντίστοιχων λογιστικών αξιών τους. Οι αναβαλλόμενοι φόροι καθορίζονται με τη χρήση των ισχυόντων φορολογικών συντελεστών ή των φορολογικών συντελεστών που τίθενται σε ισχύ κατά την ημερομηνία Ισολογισμού και αναμένεται να εφαρμοστούν κατά την ημερομηνία κατά την οποία η αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση θα χρησιμοποιηθεί και η αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση θα τακτοποιηθεί.

Οι βασικές προσωρινές διαφορές προκύπτουν από τις αποσβέσεις των ενσώματων ακινητοποιήσεων, την αναγνώριση προμηθειών με βάση το πραγματικό επιτόκιο, τις διαφορές κατά την αποτίμηση των χρεογράφων μεταξύ της λογιστικής (αποτιμήσεις βάσει Δ.Λ.Π.) και φορολογικής (αποτιμήσεις βάσει Παρ.5 αρθ. 28 του Π.Δ. 186/ 92) βάσης, την επανεκτίμηση των διαφόρων στοιχείων ενεργητικού (όπως των επενδύσεων σε ακίνητα), την αναγνώριση της υποχρέωσης από παροχές σε εργαζομένους σύμφωνα με το ΔΛΠ 19. Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις αναγνωρίζονται μόνο στο βαθμό που θεωρείται πιθανή η αναγνώρισή τους στο μέλλον.

Ο αναβαλλόμενος φόρος που προκύπτει από τις μεταβολές στην τρέχουσα αξία των χρεογράφων του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου, καθώς και των σχέσεων αντιστάθμισης κινδύνων ταμειακών ροών, ο οποίος αρχικά χρεώνεται ή πιστώνεται απευθείας στα ίδια κεφάλαια, μεταγενέστερα μεταφέρεται από τα Ίδια Κεφάλαια στα αποτελέσματα χρήσης μαζί με τα αναβαλλόμενα κέρδη ή ζημιά.

Ο φόρος εισοδήματος, με βάση τον ισχύοντα φορολογικό συντελεστή, αναγνωρίζεται ως έξοδο στην τρέχουσα χρήση. Οι φορολογικές ζημιές, αναγνωρίζονται ως στοιχείο ενεργητικού αν είναι πιθανόν ότι τα μελλοντικά φορολογητέα κέρδη θα μπορέσουν να χρησιμοποιηθούν για τον συμψηφισμό τους. Η Τράπεζα συμψηφίζει τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις μόνο όταν πληρούνται οι σχετικές προϋποθέσεις από το ΔΛΠ 12.

2.24 Μετοχικό κεφάλαιο

α) Οι κοινές μετοχές καταχωρούνται στα ίδια κεφάλαια. Τα έξοδα αυξήσεως κεφαλαίου μειώνουν τη διαφορά υπέρ το άρτιο.

β) Μερίσματα: Τα μερίσματα που αναλογούν στις κοινές μετοχές, αναγνωρίζονται ως υποχρέωση κατά την περίοδο στην οποία εγκρίνονται από την Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Τράπεζας. Τυχόν προμερίσματα αναγνωρίζονται αφαιρετικά στα ίδια κεφάλαια της Τράπεζας όταν εγκριθούν από το Διοικητικό Συμβούλιο.

γ) Το κόστος απόκτησης ιδίων μετοχών, συμπεριλαμβανομένων των διαφόρων εξόδων απόκτησής τους, εμφανίζεται αφαιρετικά των Ίδιων Κεφαλαίων μέχρι την ακύρωση ή την πώλησή τους. Τα κέρδη/ ζημιές από την πώληση των ιδίων μετοχών καταχωρούνται απευθείας στα Ίδια Κεφάλαια.

2.25 Υποχρεώσεις από δανειακά κεφάλαια

Υποχρεώσεις από έκδοση πιστωτικών τίτλων, υβριδικών κεφαλαίων και λοιπών δανειακών κεφαλαίων λογιστικοποιούνται αρχικά, σύμφωνα με τις διατάξεις του ΔΛΠ 39, στην εύλογη αξία τους (έσοδο από την έκδοσή τους μείον το κόστος έκδοσης). Στη συνέχεια, απεικονίζονται στο αποσβέσιμο κόστος. Όποια διαφορά μεταξύ του εσόδου από την έκδοση (μείον το κόστος έκδοσης) και της αξίας αποπληρωμής αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα για όλη τη διάρκεια των δανειακών κεφαλαίων χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου. Οι υποχρεώσεις από δανειακά κεφάλαια της Τράπεζας περιλαμβάνουν: μεσοπρόθεσμους τίτλους (EMTN), βραχυπρόθεσμους τίτλους (ECP), ομόλογα ETBA, ομολογιακά δάνεια από τιτλοποίηση στεγαστικών και επιχειρηματικών δανείων, υβριδικά κεφάλαια και κεφάλαια μειωμένης εξασφάλισης.

Οι προνομιούχες μετοχές, οι οποίες φέρουν υποχρεωτική καταβολή μερίσματος ή είναι εξαγοράσιμες σε μια συγκεκριμένη ημερομηνία κατά την επιλογή του μετόχου, καταχωρούνται ως χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις στα λοιπά δανειακά κεφάλαια. Τα μερίσματα από αυτές τις προνομιούχες μετοχές, καταχωρούνται στα αποτελέσματα ως έξοδο τόκου με βάση το αποσβέσιμο κόστος με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου.

Το τμήμα της εύλογης αξίας που αντιστοιχεί στην υποχρέωση ενός μετατρέψιμου ομολόγου καθορίζεται από το τρέχον επιτόκιο ενός ισότιμου μη μετατρέψιμου ομολόγου. Το ποσό αυτό καταχωρείται ως υποχρέωση με βάση το αποσβέσιμο κόστος έως ότου μετατραπεί ή λήξει. Το υπολειπόμενο μέρος της εύλογης αυτής αξίας κατανέμεται στο δικαίωμα μετατροπής, το οποίο συμπεριλαμβάνεται στα Ίδια Κεφάλαια, καθαρό από φόρους.

Εάν η Τράπεζα εξαγοράσει τα δανειακά κεφάλαια που έχει εκδώσει, τότε τα δανειακά αυτά κεφάλαια αποαναγνωρίζονται από τον Ισολογισμό και η διαφορά μεταξύ της ιστορικής αξίας της υποχρέωσης και της αναμενόμενης εκταμίευσης καταχωρείται στα αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων.

2.26 Συναλλαγές συνδεδεμένων μερών

Τα συνδεδεμένα μέρη περιλαμβάνουν: α) Μέλη Δ.Σ. και Διοίκησης της Τράπεζας, β) Συγγενείς πρώτου βαθμού (σύζυγοι, τέκνα, κ.α) και οικονομικά εξαρτώμενα μέλη των μελών Δ.Σ. και Διοίκησης και γ) εταιρείες οι οποίες συναλλάσσονται με την Τράπεζα Πειραιώς, εφόσον η συνολική συμμετοχή σε αυτές (μελών Δ.Σ. και Διοίκησης, καθώς και των εξαρτώμενων μελών ή συγγενών τους πρώτου βαθμού) υπερβαίνει αθροιστικά το 20%. Συναλλαγές παρόμοιας φύσεως γνωστοποιούνται συγκεντρωτικά. Όλες οι συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη είναι αντικειμενικές και διενεργούνται σύμφωνα με τις εγκεκριμένες χρηματοδοτικές διαδικασίες και πολιτικές της Τράπεζας.

2.27 Σύνταξη οικονομικών αναφορών ανά τομέα δραστηριότητας

Κριτήριο για τον καθορισμό του πρωτεύοντα και δευτερεύοντα τομέα δραστηριότητας αποτελεί η φύση και η προέλευση των εσόδων της Τράπεζας Πειραιώς. Έτσι, οι επιχειρηματικοί τομείς καθορίζονται ως πρωτεύοντες, ενώ οι γεωγραφικοί τομείς ως δευτερεύοντες. Η Τράπεζα δραστηριοποιείται σε τέσσερις κύριους τομείς: Λιανική Τραπεζική, Τραπεζική Μεγάλων Επιχειρήσεων, Επενδυτική Τραπεζική, Διαχείριση Κεφαλαίων & Treasury. Η Τράπεζα Πειραιώς στον καθορισμό των τομέων έχει εφαρμόσει το όριο του 10% επί των κερδών ή του ενεργητικού. Το σύνολο των παρουσιαζόμενων τομέων συνιστά παραπάνω από το 75% του συνόλου των εσόδων της Τράπεζας Πειραιώς.

2.28 Συμψηφισμός χρηματοοικονομικών μέσων

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων συμψηφίζονται και το καθαρό ποσό καταχωρείται στον Ισολογισμό, όταν υπάρχει νόμιμο δικαίωμα συμψηφισμού των καταχωρημένων ποσών και υπάρχει η πρόθεση να διακανονιστεί το καθαρό ποσό ή να αναγνωριστεί ταυτόχρονα μια απαίτηση και μια υποχρέωση.

2.29 Συγκριτικά στοιχεία και στρογγυλοποιήσεις

Στις περιπτώσεις που κρίθηκε απαραίτητο, τα συγκριτικά στοιχεία των προηγούμενων χρήσεων αναμορφώθηκαν για να καταστούν ομοειδή με τα στοιχεία της τρέχουσας χρήσης. Διαφορές που παρουσιάζονται μεταξύ των ποσών στις οικονομικές καταστάσεις και των αντίστοιχων ποσών στις σημειώσεις επί των οικονομικών καταστάσεων οφείλονται σε στρογγυλοποιήσεις.

3 Διαχείριση Χρηματοοικονομικών Κινδύνων

Πλαίσιο Διαχείρισης Κινδύνων

Η επιχειρηματική λειτουργία της Τράπεζας είναι αλληλένδετη με την ανάληψη χρηματοοικονομικών κινδύνων. Η Διοίκηση έχοντας ως γνώμονα τη διατήρηση της σταθερότητας και της συνέχειας των εργασιών της έχει ως στόχο υψηλής προτεραιότητας την εφαρμογή και τη διαρκή εξέλιξη ενός αποτελεσματικού πλαισίου διαχείρισης κινδύνων για την ελαχιστοποίηση των ενδεχόμενων αρνητικών συνεπειών τους στα οικονομικά αποτελέσματα της Τράπεζας.

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας έχει τη συνολική ευθύνη για την ανάπτυξη και την επίβλεψη του πλαισίου διαχείρισης κινδύνων. Μεριμώντας για την κάλυψη όλων των μορφών κινδύνου, την έγκαιρη και εξειδικευμένη αντιμετώπισή τους, καθώς και τον απαιτούμενο συντονισμό, το Διοικητικό Συμβούλιο έχει ορίσει την Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων (ΕΔΚ) ως υπεύθυνη για την εφαρμογή και την εποπτεία τόσο των αρχών όσο και της πολιτικής διαχείρισης χρηματοοικονομικών κινδύνων. Η ΕΔΚ συνεδριάζει τουλάχιστον σε τριμηνιαία βάση και αναφέρεται στο Διοικητικό Συμβούλιο για τις δραστηριότητές της.

Τόσο οι αρχές όσο και η υφιστάμενη πολιτική διαχείρισης κινδύνων έχουν δημιουργηθεί για τον έγκαιρο εντοπισμό και την ανάλυση των κινδύνων στους οποίους είναι εκτεθειμένη η Τράπεζα, για τη θέσπιση κατάλληλων ορίων και συστημάτων ελέγχου, καθώς επίσης και για τη συστηματική παρακολούθηση των κινδύνων και την τήρηση των θεσπισμένων ορίων. Η Τράπεζα επανεξετάζει σε ετήσια βάση την επάρκεια και την αποτελεσματικότητα του πλαισίου διαχείρισης κινδύνων έτσι ώστε να ανταποκρίνεται στη δυναμική των αγορών, σε μεταβολές στα προσφερόμενα προϊόντα και στις ενδεδειγμένες διεθνείς πρακτικές.

Στην Τράπεζα Πειραιώς λειτουργεί ο Τομέας Διαχείρισης Κινδύνων Ομίλου, ο οποίος έχει την εκτελεστική ευθύνη για το σχεδιασμό, την εξειδίκευση και την υλοποίηση του πλαισίου διαχείρισης κινδύνων σύμφωνα με τις κατευθύνσεις της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου. Ο Τομέας αποτελείται από τη Διεύθυνση Πιστωτικού Κινδύνου & Κεφαλαιακής Διαχείρισης Ομίλου και τη Διεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνου Αγοράς & Λειτουργικού Κινδύνου Ομίλου. Οι δραστηριότητες του υπόκεινται στον ανεξάρτητο έλεγχο της μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου, η οποία αξιολογεί την επάρκεια και την αποτελεσματικότητα των εφαρμοζόμενων διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων.

Η Τράπεζα παρακολουθεί σε συστηματική βάση τους ακόλουθους κινδύνους οι οποίοι προκύπτουν από τη χρήση πιστωτικών και χρηματοοικονομικών προϊόντων: πιστωτικός κίνδυνος, κίνδυνος αγοράς, κίνδυνος ρευστότητας και λειτουργικός κίνδυνος.

3.1 Πιστωτικός κίνδυνος

Η τραπεζική δραστηριότητα και η κερδοφορία της Τράπεζας είναι συνυφασμένες με την ανάληψη πιστωτικού κινδύνου. Πιστωτικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος πραγματοποίησης χρηματοοικονομικής ζημιάς για την Τράπεζα, ο οποίος απορρέει από το ενδεχόμενο αδυναμίας των αντισυμβαλλομένων να εκπληρώσουν τις συμβατικές/ συναλλακτικές τους υποχρεώσεις. Αποτελεί την πιο σημαντική πηγή κινδύνου για την Τράπεζα και για τον λόγο αυτό η αποτελεσματική παρακολούθηση και διαχείριση του αποτελεί πρωταρχικό μέλημα της Διοίκησης. Η συνολική έκθεση της Τράπεζας στον πιστωτικό κίνδυνο προέρχεται κατά κύριο λόγο από τα εγκεκριμένα πιστωτικά όρια και τις πιστοδοτήσεις της Επιχειρηματικής και της Ιδιωτικής Πίστης, από τις επενδυτικές και συναλλακτικές δραστηριότητες της Τράπεζας, από πράξεις διαπραγμάτευσης στις αγορές παραγώγων, καθώς επίσης και από το διακανονισμό χρεογράφων. Ο βαθμός του κινδύνου που εμπεριέχεται σε κάθε πιστωτικό άνοιγμα εξαρτάται από πολλούς παράγοντες, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται οι γενικότερες συνθήκες της οικονομίας και της αγοράς, η χρηματοοικονομική θέση των οφειλετών, το ύψος, το είδος και η διάρκεια των ανοιγμάτων, καθώς και η ύπαρξη καλυμμάτων και εξασφαλίσεων.

Η εφαρμογή της πιστωτικής πολιτικής η οποία περιγράφει τις αρχές διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου στην Τράπεζα, διασφαλίζει την ενιαία και αποτελεσματική αντιμετώπιση του πιστωτικού κινδύνου. Στην Τράπεζα Πειραιώς εφαρμόζεται ενιαία πολιτική και πρακτική αναφορικά με τις μεθόδους αξιολόγησης και τις διαδικασίες έγκρισης, ανανέωσης και παρακολούθησης των πιστοδοτήσεων. Όλα τα πιστοδοτικά όρια αναθεωρούνται ή/ και ανανεώνονται τουλάχιστον μια φορά το χρόνο, ενώ τα αρμόδια εγκριτικά κλιμάκια καθορίζονται με βάση το ύψος και την κατηγορία του συνολικού πιστωτικού κινδύνου που αναλαμβάνει η Τράπεζα για κάθε οφειλέτη ή ομάδα οφειλετών που σχετίζονται μεταξύ τους.

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας έχει αναθέσει την εκτελεστική ευθύνη για τη διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου στην Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων Ομίλου, η οποία παρακολουθεί και αξιολογεί τον πιστωτικό κίνδυνο που συνδέεται με τις καθημερινές δραστηριότητες του Ομίλου, ενώ επιβλέπει παράλληλα και τον έλεγχο της ορθής εφαρμογής και της λειτουργικότητας των πολιτικών διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου. Στον Τομέα Διαχείρισης Κινδύνων Ομίλου λειτουργεί ξεχωριστή Διεύθυνση Διαχείρισης Πιστωτικού Κινδύνου και Κεφαλαιακής Διαχείρισης με αντικείμενο τη διαρκή παρακολούθηση, τον έλεγχο και τη μέτρηση του πιστωτικού κινδύνου των ανοιγμάτων του Ομίλου έναντι επιχειρήσεων, Ιδιωτών, Πιστωτικών Ιδρυμάτων και Κεντρικών Κυβερνήσεων, καθώς και του αναλαμβανόμενου πιστωτικού κινδύνου σε επίπεδο Ομίλου του αντισυμβαλλόμενου προϊόντων κεφαλαιαγορών & χρηματαγορών.

3.1.1 Μέτρηση πιστωτικού κινδύνου

Κεντρική θέση στο πλαίσιο διαχείρισης κινδύνων της Τράπεζας κατέχει η αξιόπιστη μέτρηση του πιστωτικού κινδύνου. Η διαρκής ανάπτυξη υποδομών, συστημάτων και μεθοδολογιών για την ποσοτικοποίηση και την αξιολόγηση του πιστωτικού κινδύνου αποτελεί βασική προϋπόθεση για την έγκαιρη και αποτελεσματική υποστήριξη της Διοίκησης και των επιχειρηματικών μονάδων σχετικά με τη λήψη αποφάσεων, τον καθορισμό πολιτικών και την εκπλήρωση των εποπτικών απαιτήσεων.

α) Δάνεια και απαιτήσεις

Για τη μέτρηση του πιστωτικού κινδύνου που ενέχεται στα δάνεια και τις απαιτήσεις της Τράπεζας σε επίπεδο αντισυμβαλλομένου:

(i) αξιολογείται συστηματικά η πιστοληπτική ικανότητα του πελάτη και εκτιμάται το ενδεχόμενο αθέτησης των συμβατικών του υποχρεώσεων, (ii) παρακολουθείται το ύψος της τρέχουσας έκθεσης της Τράπεζας στον πιστωτικό κίνδυνο που προκύπτει από το άνοιγμα και (iii) εκτιμάται με βάση τα υφιστάμενα καλύμματα και εξασφαλίσεις το πιθανό ποσοστό ανάκτησης το οποίο ενδέχεται να εισπράξει η Τράπεζα στην περίπτωση που ο πιστούχος αθετήσει τις υποχρεώσεις του. Και οι τρεις αυτές συνιστώσες μέτρησης του πιστωτικού κινδύνου είναι ενσωματωμένες στις καθημερινές λειτουργικές δραστηριότητες της Τράπεζας.

(i) Συστηματική αξιολόγηση πιστοληπτικής ικανότητας πελατών και εκτίμηση ενδεχόμενης αθέτησης των συμβατικών υποχρεώσεων

Η Τράπεζα αξιολογεί την πιστοληπτική ικανότητα των αντισυμβαλλομένων και εκτιμά το ενδεχόμενο αθέτησης των συμβατικών τους υποχρεώσεων χρησιμοποιώντας υποδείγματα πιστοληπτικών διαβαθμίσεων (ratings) προσαρμοσμένα στις κατηγορίες και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των αντισυμβαλλομένων. Τα υποδείγματα αυτά έχουν αναπτυχθεί εσωτερικά και συνδυάζουν τη χρηματοοικονομική και στατιστική ανάλυση με την κρίση των αρμόδιων στελεχών, ενώ υποβάλλονται σε αξιολόγηση όπου είναι εφικτό, μέσω της αντιπαραβολής τους με εξωτερικά διαθέσιμη πληροφόρηση.

Βάσει πολιτικής, η διαβάθμιση για κάθε πιστούχο εφαρμόζεται κατά τον καθορισμό των πιστοδοτικών ορίων και ανανεώνεται συστηματικά σε ετήσια βάση. Επικαιροποίηση των διαβαθμίσεων γίνεται ακόμη και στις περιπτώσεις όπου προκύπτουν νέες πληροφορίες οι οποίες μπορούν να διαφοροποιήσουν σημαντικά τον ενεχόμενο πιστωτικό κίνδυνο. Η Τράπεζα επικυρώνει τακτικά την προβλεπτική ικανότητα των υποδειγμάτων πιστοληπτικής αξιολόγησης που χρησιμοποιούνται τόσο στην Επιχειρηματική και Ιδιωτική Πίστη, εξασφαλίζοντας έτσι τη δυνατότητα ορθής απεικόνισης του ενεχόμενου πιστωτικού κινδύνου και επιτρέποντας την έγκαιρη λήψη ενεργειών για την αντιμετώπιση πιθανών προβλημάτων.

Επιχειρηματική Πίστη

Σε ό,τι αφορά στην Επιχειρηματική Πίστη, τα υποδείγματα που εφαρμόζονται διαφοροποιούνται ανάλογα με τον τύπο και το μέγεθος της επιχείρησης. Για τις μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις χρησιμοποιείται το σύστημα διαβάθμισης πιστοληπτικής ικανότητας Moody's Risk Advisor, ενώ για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις χρησιμοποιείται εσωτερικά ανεπτυγμένο σύστημα αξιολόγησης, καθώς και συστήματα scoring. Σύμφωνα με το νέο πλαίσιο εποπτείας των πιστωτικών ιδρυμάτων (Βασιλεία II), η Τράπεζα έχει αναπτύξει και εφαρμόζει διακριτά υποδείγματα πιστοληπτικής αξιολόγησης για απαιτήσεις ειδικού χαρακτήρισμού (specialized lending).

Οι πιστούχοι της Επιχειρηματικής Πίστης κατηγοριοποιούνται σε δεκατέσσερις (14) διαβαθμίσεις οι οποίες αντιπροσωπεύουν διαφορετικούς βαθμούς πιστωτικού κινδύνου και συνδέονται με διαφορετικές πιθανότητες αθέτησης, επιτρέποντας έτσι την διενέργεια προβλέψεων έναντι συγκεκριμένων ανοιγμάτων. Για κάθε βαθμίδα της κλίμακας αντιστοιχεί και διαφορετική πολιτική συνεργασίας της Τράπεζας με τις επιχειρήσεις-πιστούχους.

Ιδιωτική Πίστη

Σε ό,τι αφορά στις πιστοδοτήσεις ιδιωτών, η Τράπεζα δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στην εφαρμογή σύγχρονων μεθόδων μέτρησης του πιστωτικού κινδύνου, εφαρμόζει υποδείγματα αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας για τους υποψήφιους πιστούχους (application scoring), ενώ έχει ήδη θέσει σε εφαρμογή υποδείγματα σχετικά με την αξιολόγηση της συμπεριφοράς υφιστάμενων πελατών (behavior scoring) για κάθε προϊόν αλλά και σε επίπεδο πελάτη.

(ii) Παρακολούθηση ύψους τρέχουσας έκθεσης πιστωτικού κινδύνου

Το ύψος της έκθεσης της Τράπεζας στον πιστωτικό κίνδυνο προσμετράται, στην περίπτωση των δανείων και των απαιτήσεων, με βάση την ονομαστική τους αξία.

(iii) Ποσοστό ανάκτησης με βάση τα υφιστάμενα καλύμματα και εξασφαλίσεις

Παράλληλα με την αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας των αντισυμβαλλομένων, η Τράπεζα εκτιμά κατά τον καθορισμό/ ανανέωση των πιστοδοτικών ορίων και το ποσοστό ανάκτησης σε σχέση με το άνοιγμα (recovery rate) στην περίπτωση που οι πιστούχοι αδυνατούν να εκπληρώσουν τις συμβατικές τους υποχρεώσεις. Η εκτίμηση αυτή πραγματοποιείται με βάση το είδος της πιστοδότησης και την ύπαρξη ή όχι συνδεδεμένων καλυμμάτων και εξασφαλίσεων. Σε γενικές γραμμές, όσο χειρότερη είναι η πιστοληπτική διαβάθμιση ενός πιστούχου, τόσο μεγαλύτερο είναι το ενδεχόμενο αθέτησης των υποχρεώσεων του προς την Τράπεζα και επομένως τόσο ισχυρότερα θα πρέπει να είναι τα απαιτούμενα καλύμματα και οι εξασφαλίσεις προκειμένου το ποσοστό ανάκτησης να είναι όσο το δυνατόν μεγαλύτερο.

β) Χρεόγραφα

Για τη μέτρηση και την αξιολόγηση του πιστωτικού κινδύνου ο οποίος ενέχεται σε χρεόγραφα, χρησιμοποιούνται κατά κύριο λόγο οι διαβαθμίσεις εξωτερικών οργανισμών πιστοληπτικής αξιολόγησης, όπως για παράδειγμα εκείνες της Moody's, της Standard & Poor's ή άλλων αντίστοιχων οργανισμών. Το ύψος της έκθεσης της Τράπεζας στον πιστωτικό κίνδυνο χρεογράφων και άλλων έντοκων γραμματίων προσμετράται με βάση την αγοραία αξία των ανοιγμάτων και/ ή θέσεων εντός και εκτός ισολογισμού. Οι επενδύσεις σε χρεόγραφα αποτελούν ένα μέσο διαφοροποίησης του πιστωτικού κινδύνου, ενώ παράλληλα εξασφαλίζουν μια αξιόπιστη και γρήγορα διαθέσιμη πηγή ρευστότητας για την Τράπεζα.

(γ) Ασκήσεις Προσομοίωσης Καταστάσεων Κρίσης

Οι ασκήσεις προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της μέτρησης και ποσοτικοποίησης του πιστωτικού κινδύνου στην Τράπεζα, παρέχοντας εκτιμήσεις του μεγέθους των οικονομικών απωλειών που θα μπορούσαν να προκληθούν κάτω από το ενδεχόμενο ακραίων χρηματοπιστωτικών συνθηκών. Η Τράπεζα Πειραιώς, σύμφωνα με τις οδηγίες της Τράπεζας της Ελλάδος (ΠΔ/ΤΕ 2577/ 9.3.2006), διενεργεί σε συστηματική βάση ασκήσεις προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης για τον πιστωτικό κίνδυνο, τα αποτελέσματα των οποίων παρουσιάζονται και αξιολογούνται από την Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων.

Οι ασκήσεις πραγματοποιούνται από τη Διεύθυνση Διαχείρισης Πιστωτικού Κινδύνου και Κεφαλαιακής Διαχείρισης του Ομίλου. Η μεθοδολογία και οι υποθέσεις διαταραχών που εφαρμόζονται χρησιμοποιούν ως βάση τις απαιτήσεις άσκησης που πραγματοποιήθηκαν από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο για το ελληνικό τραπεζικό σύστημα στα πλαίσια του προγράμματος Financial Sector Assessment Program (FSAP), και εμπλουτίζονται επιπρόσθετα με εσωτερικά ανεπτυγμένα σενάρια και υποδείγματα προσαρμοσμένα στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κινδύνων της Τράπεζας. Στο πλαίσιο των ασκήσεων αυτών, εξετάζονται τόσο τα δάνεια και οι απαιτήσεις της Τράπεζας προς πιστούχους εντός και εκτός της χώρας, όσο και πιστωτικά ανοίγματα στην αγορά ομολόγων.

3.1.2 Διαχείριση ορίων και τεχνικές μείωσης κινδύνου

Η Τράπεζα Πειραιώς διαχειρίζεται, ελέγχει και περιορίζει το ύψος και τη συγκέντρωση του πιστωτικού κινδύνου εφαρμόζοντας σύστημα πιστοδοτικών ορίων. Τα πιστοδοτικά όρια προσδιορίζουν τη μέγιστη αποδεκτή ανάληψη κινδύνου ανά αντισυμβαλλόμενο, ανά ομάδα αντισυμβαλλομένων, ανά προϊόν, ανά τομέα δραστηριότητας και ανά χώρα. Επιπρόσθετα, όρια θεσπίζονται και εφαρμόζονται έναντι ανοιγμάτων προς πιστωτικά ιδρύματα. Η συνολική έκθεση της Τράπεζας στον πιστωτικό κίνδυνο οφειλετών, συμπεριλαμβανομένων και των πιστωτικών ιδρυμάτων, ελέγχεται περαιτέρω και με την εφαρμογή υπο-ορίων, τα οποία καλύπτουν ανοίγματα εντός και εκτός ισολογισμού, καθώς επίσης και ημερήσιες θέσεις σε χρηματοοικονομικά προϊόντα του χαρτοφυλακίου συναλλαγών, όπως για παράδειγμα σε συμβόλαιο μελλοντικής εκπλήρωσης συναλλαγματικών ισοτιμιών.

Για τον καθορισμό των ορίων πελατών λαμβάνονται υπόψη τυχόν καλύμματα ή εξασφαλίσεις τα οποία μειώνουν το ύψος του αναλαμβανόμενου κινδύνου. Η Τράπεζα κατατάσσει τον κίνδυνο των πιστοδοτήσεων της σε κατηγορίες κινδύνου ανάλογα με το είδος των συνδεδεμένων καλυμμάτων ή εξασφαλίσεων και τη δυνατότητα ρευστοποίησής τους. Τα ανώτατα πιστοδοτικά όρια που μπορούν να εγκριθούν ανά κατηγορία κινδύνου καθορίζονται από το Διοικητικό Συμβούλιο. Στην Τράπεζα Πειραιώς καμιά πιστοδότηση δεν εγκρίνεται από ένα μόνο πρόσωπο, με εξαίρεση τα καταναλωτικά δάνεια και τις πιστωτικές κάρτες, εφόσον τηρούνται τα κριτήρια που ορίζονται στην πιστωτική πολιτική, καθώς κατά κανόνα απαιτείται η έγκριση τριών στελεχών. Ανάλογα με το ύψος του κινδύνου έχουν οριστεί εγκριτικά κλιμάκια, ο ρόλος των οποίων στη διαμόρφωση της συνολικής ποιότητας του χαρτοφυλακίου πιστοδοτήσεων της Τράπεζας είναι ιδιαίτερα σημαντικός.

Τα πιστοδοτικά όρια στην Τράπεζα Πειραιώς έχουν διάρκεια ισχύος μέχρι δώδεκα μήνες και υπόκεινται σε ετησία ή συχνότερη αναθεώρηση. Τα αρμόδια ή τα ανώτερα εγκριτικά κλιμάκια μπορούν όταν συντρέχουν ειδικοί λόγοι να επιλέξουν διάρκεια ισχύος των πιστοδοτικών ορίων μικρότερη των δώδεκα μηνών. Η παρακολούθηση των υπολοίπων έναντι των θεσπισμένων ορίων πραγματοποιείται σε ημερήσια βάση, ενώ τυχόν υπερβάσεις αναφέρονται και αντιμετωπίζονται εγκαίρως.

Στις παραγράφους που ακολουθούν περιγράφονται και άλλες τεχνικές οι οποίες χρησιμοποιούνται στην Τράπεζα για τον έλεγχο και τον περιορισμό του πιστωτικού κινδύνου.

α) Καλύμματα και εξασφαλίσεις

Η Τράπεζα λαμβάνει καλύμματα ή/ και εξασφαλίσεις έναντι των πιστοδοτήσεων της σε πελάτες, μειώνοντας το συνολικό πιστωτικό κίνδυνο και διασφαλίζοντας την έγκαιρη αποπληρωμή των απαιτήσεων της. Για το σκοπό αυτό, έχει προσδιορίσει και ενσωματώσει στην πιστωτική της πολιτική, κατηγορίες αποδεκτών καλυμμάτων και εξασφαλίσεων, οι κυριότερες από τις οποίες είναι οι ακόλουθες:

- Ενέχυρα επί καταθέσεων
- Εγγυητικές επιστολές τραπεζών
- Ενέχυρα επί μεριδίων μετοχικών ή μεικτών Α/Κ, μετοχών, ή ομολόγων
- Ενέχυρα επί επιταγών
- Προσημειώσεις ακινήτων/ υποθήκες ακινήτων
- Υποθήκες πλοίων

Η αποτίμηση των συνδεδεμένων καλυμμάτων ή/ και εξασφαλίσεων πραγματοποιείται αρχικά κατά τη στιγμή της έγκρισης της πιστοδότησης με βάση την τρέχουσα ή την εύλογη αξία τους, και επανεκτιμάται σε τακτά χρονικά διαστήματα. Καλύμματα ή εξασφαλίσεις δεν λαμβάνονται γενικά έναντι ανοιγμάτων προς πιστωτικά ιδρύματα, εκτός αν πρόκειται για συμφωνίες επαναπώλησης (reverse repos) ή για άλλες δραστηριότητες δανεισμού χρεογράφων.

β) Παράγωγα

Η Τράπεζα παρακολουθεί και ελέγχει συστηματικά το ύψος και τη διάρκεια των καθαρών ανοικτών της θέσεων στην αγορά παραγώγων. Σε οποιαδήποτε στιγμή, η συνολική έκθεση της Τράπεζας στον πιστωτικό κίνδυνο παραγώγων προϊόντων αντιπροσωπεύεται από την θετική αγοραία αξία των ανοικτών θέσεων πλέον του ενδεχόμενου μελλοντικού πιστωτικού ανοίγματος. Τα πιστωτικά ανοίγματα από θέσεις στην αγορά παραγώγων αποτελούν μέρος των συνολικών πιστοδοτικών ορίων που καθορίζονται για έναν αντισυμβαλλόμενο και λαμβάνονται υπόψη κατά την εγκριτική διαδικασία. Καλύμματα ή εξασφαλίσεις δεν λαμβάνονται συνήθως έναντι ανοιγμάτων σε παράγωγα προϊόντα, εκτός από περιπτώσεις κατά τις οποίες η Τράπεζα απαιτεί την εφαρμογή περιθωρίου ασφαλείας (margin) από τους αντισυμβαλλόμενους.

Στην Τράπεζα Πειραιώς έχουν θεσπιστεί και παρακολουθούνται συστηματικά για κάθε αντισυμβαλλόμενο, ημερήσια όρια συναλλαγών σε παράγωγα προϊόντα, τα οποία συνυπολογίζονται στα συνολικά πιστοδοτικά όρια ενός αντισυμβαλλομένου.

γ) Συμφηφισμός Χρηματοοικονομικών Μέσων

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και οι υποχρεώσεις συμφηφίζονται και το καθαρό ποσό καταχωρείται στον Ισολογισμό, όταν υπάρχει νομικό δικαίωμα συμφηφισμού των καταχωρημένων ποσών και υπάρχει η πρόθεση να διακανονιστεί το καθαρό ποσό ή να αναγνωριστεί ταυτόχρονα μια απαίτηση και μια υποχρέωση.

δ) Πιστοδοτικές Δεσμεύσεις

Η Τράπεζα προβαίνει σε δεσμεύσεις πιστοδοτήσεων προς πελάτες, διασφαλίζοντας τη μελλοντική χρηματοδότησή τους όταν και εφόσον απαιτηθεί. Οι δεσμεύσεις πιστοδοτήσεων ενέχουν τον ίδιο πιστωτικό κίνδυνο με τα δάνεια και τις απαιτήσεις της Τράπεζας και αφορούν κατά κύριο λόγο ενέγγυες πιστώσεις και εγγυητικές επιστολές. Η εναπομένουσα διάρκεια των πιστοδοτικών δεσμεύσεων αναλύεται και παρακολουθείται συστηματικά, καθώς σε γενικές γραμμές, δεσμεύσεις με μεγαλύτερη διάρκεια ενέχουν μεγαλύτερο βαθμό κινδύνου από εκείνες με μικρότερη διάρκεια.

3.1.3 Πολιτική απομείωσης και σχηματισμού προβλέψεων

Η Τράπεζα Πειραιώς εξετάζει συστηματικά αν υπάρχουν βάσιμες και αντικειμενικές ενδείξεις ότι μία απαίτηση έχει υποστεί απομείωση της αξίας της. Για το σκοπό αυτό διενεργεί σε κάθε ημερομηνία σύνταξης οικονομικών καταστάσεων, έλεγχο απομείωσης της αξίας των δανείων της (impairment test) σύμφωνα με τις γενικές αρχές και τη μεθοδολογία που περιγράφονται στα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, και σχηματίζει ανάλογες προβλέψεις.

Μία απαίτηση έχει υποστεί απομείωση όταν η λογιστική της αξία είναι μεγαλύτερη από το αναμενόμενο ανακτήσιμο ποσό της. Το ανακτήσιμο ποσό προσδιορίζεται από το σύνολο της παρούσας αξίας των εισπράξεων και της παρούσας αξίας από την ρευστοποίηση τυχόν καλυμμάτων ή εξασφαλίσεων σε περίπτωση αδυναμίας του πιστούχου να αποπληρώσει το δάνειο. Όταν υπάρχουν ενδείξεις ότι η Τράπεζα δεν θα μπορέσει να εισπράξει όλα τα οφειλόμενα ποσά σύμφωνα με τους συμβατικούς όρους μιας απαίτησης, σχηματίζεται πρόβλεψη για την απομείωση της αξίας της απαίτησης. Το ποσό της πρόβλεψης είναι η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας και του ανακτήσιμου ποσού της απαίτησης.

Η Τράπεζα, σύμφωνα και με το ΔΛΠ 39, θεωρεί ως βάσιμες και αντικειμενικές ενδείξεις ότι μία απαίτηση ή μία ομάδα απαιτήσεων έχει απομειωθεί, τα κριτήρια που αναφέρονται στην ενότητα 2.12.

Η εκτίμηση ύπαρξης απομείωσης και ο σχηματισμός προβλέψεων διενεργείται εξατομικευμένα σε επίπεδο δανείου για όλες τις χορηγήσεις (τόσο της Λιανικής Τράπεζικής όσο και του επιχειρηματικού χαρτοφυλακίου) που η Τράπεζα θεωρεί σημαντικές και συλλογικά σε επίπεδο ομάδας δανείων για αυτές που θεωρεί λιγότερο σημαντικές. Η εκτίμηση για απομείωση διενεργείται συλλογικά για απαιτήσεις (χαρτοφυλάκια απαιτήσεων) με κοινά χαρακτηριστικά κινδύνου, οι οποίες σε ατομική βάση δεν θεωρούνται σημαντικές. Επίσης, συλλογικά αξιολογούνται και οι απαιτήσεις που σε ατομική βάση δεν έχουν υποστεί απομείωση.

Για τον σκοπό εκτίμησης της απομείωσης αξίας σε συλλογική βάση, τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού ομαδοποιούνται σύμφωνα με παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου (π.χ. σύμφωνα με κριτήρια αξιολόγησης της Τράπεζας τα οποία λαμβάνουν υπόψη τη φύση του χρηματοοικονομικού στοιχείου, τον κλάδο όπου ανήκει, τη γεωγραφική περιοχή, το είδος εξασφάλισης και άλλους σχετικούς παράγοντες). Αυτά τα χαρακτηριστικά σχετίζονται με την εκτίμηση των μελλοντικών ταμειακών ροών για ομάδες τέτοιων στοιχείων ενεργητικού, υποδηλώνοντας τη δυνατότητα του οφειλέτη να αποπληρώσει όλες τις ληξιπρόθεσμες οφειλές σύμφωνα με τους συμβατικούς όρους των υπό αξιολόγηση χρηματοοικονομικών στοιχείων.

Οι μελλοντικές ταμειακές ροές μίας ομάδας χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού που εξετάζονται συλλογικά για απομείωση αξίας, εκτιμώνται στη βάση των συμβατικών ταμειακών ροών των στοιχείων ενεργητικού της Τράπεζας και σύμφωνα με ιστορικότητα απωλειών για περιουσιακά στοιχεία με χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου παρόμοια με αυτά για την Τράπεζα. Τα ιστορικά δεδομένα ζημιών προσαρμόζονται σύμφωνα με τις τρέχουσες παρατηρήσεις, έτσι ώστε να αντανakλούν τις τρέχουσες συνθήκες οι οποίες δεν επηρέασαν την περίοδο στην οποία αναφέρονται τα ιστορικά δεδομένα ζημιών και παράλληλα, για να αφαιρέσουν τις επιδράσεις συνθηκών της ιστορικής περιόδου που δεν υφίστανται σήμερα.

Αν σε μεταγενέστερη περίοδο το ποσό της σχηματιζόμενης πρόβλεψης μειωθεί και η μείωση σχετίζεται με αντικειμενικά γεγονότα που συνέβησαν μετά το σχηματισμό της πρόβλεψης, όπως για παράδειγμα βελτίωση της πιστοληπτικής ικανότητας του πιστούχου, τότε η πρόβλεψη μειώνεται και η διαφορά καταχωρείται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Διαγραφές

Η Τράπεζα αφού έχει εξαντλήσει όλες τις δυνατότητες τις οποίες έχει για είσπραξη πιστοδοτήσεων και υπόλοιπων απαιτήσεων και βάσιμα εκτιμά ότι αυτές είναι ανεπίδεκτες είσπραξης, προβαίνει σε διαγραφές επισφαλών απαιτήσεων έναντι των σχετικών προβλέψεων που έχουν ληφθεί για την απομείωση της αξίας τους, μετά από απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου ή εξουσιοδοτημένων από αυτό οργάνων. Η Τράπεζα συνεχίζει την παρακολούθηση των απαιτήσεων που διαγράφει για τυχόν αναβίωση των δυνατοτήτων είσπραξης αυτών.

3.1.4 Μέγιστη έκθεση πιστωτικού κινδύνου πριν τον υπολογισμό των εξασφαλίσεων και άλλων μέτρων πιστωτικής προστασίας

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τη μέγιστη έκθεση πιστωτικού κινδύνου της Τράπεζας την 31/12/2008 και 31/12/2007, χωρίς να συνυπολογίζονται τα καλύμματα ή άλλα μέσα πιστωτικής προστασίας. Για τα εντός ισολογισμού στοιχεία, τα πιστωτικά ανοίγματα είναι βασισμένα στη λογιστική τους αξία όπως εμφανίζονται στον Ισολογισμό.

	Μέγιστη έκθεση	
	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Έκθεση πιστωτικού κινδύνου στοιχείων Ισολογισμού		
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	4.636.273	4.296.193
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα - απαιτήσεις	356.820	76.325
Ομόλογα Εμπορικού Χαρτοφυλακίου	1.166.899	4.294.620
Ομόλογα αποτιμώμενα σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	82.564	508.137
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών (μετά από προβλέψεις)		
Δάνεια σε ιδιώτες:		
-Στεγαστικά	6.030.267	5.306.194
-Καταναλωτικά/ προσωπικά δάνεια	2.485.361	2.309.790
-Πιστωτικές κάρτες	661.789	551.999
Δάνεια προς επιχειρήσεις		
-Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	14.934.187	10.977.667
-Μεγάλες επιχειρήσεις	9.371.015	7.617.309
Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους	527.699	-
Ομόλογα Επενδυτικού Χαρτοφυλακίου	3.877.777	1.004.573
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	731.196	676.735
Έκθεση πιστωτικού κινδύνου στοιχείων εκτός Ισολογισμού		
Εγγυητικές επιστολές	2.917.096	2.317.635
Ενέγγυες πιστώσεις	143.729	171.176
Αχρησιμοποίητα πιστωτικά όρια	13.369.023	12.365.397
Κατά την 31 Δεκεμβρίου	61.291.694	52.473.750

3.1.5 Δάνεια και απαιτήσεις

Τα δάνεια και οι απαιτήσεις κατά πελατών και πιστωτικών ιδρυμάτων συνοψίζονται ως εξής:

	31 Δεκεμβρίου 2008		31 Δεκεμβρίου 2007	
	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων
Δάνεια χωρίς απομείωση αξίας	27.999.777	4.636.273	23.212.174	4.296.193
Δάνεια και απαιτήσεις σε καθυστέρηση χωρίς απομείωση αξίας	5.139.985	0	3.364.736	-
Δάνεια και απαιτήσεις με απομείωση αξίας	824.791	0	503.207	-
Προ προβλέψεων	33.964.553	4.636.273	27.080.117	4.296.193
Μείον: Προβλέψεις για απομείωση αξίας	(481.935)	0	(317.158)	-
Μετά προβλέψεων	33.482.619	4.636.273	26.762.959	4.296.193

α) Δάνεια χωρίς απομείωση αξίας:

Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών

31 Δεκεμβρίου 2008	Δάνεια προς ιδιώτες			Δάνεια προς επιχειρήσεις		Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών
	Πιστωτικές κάρτες	Καταναλωτικά/ προσωπικά δάνεια	Στεγαστικά	Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	Μεγάλες επιχειρήσεις	
Διαβαθμίσεις						
Ικανοποιητικής διαβάθμισης	541.858	1.898.625	4.781.639	10.031.072	8.348.123	25.601.318
Ειδικής αναφοράς	0	0	0	2.020.364	378.095	2.398.460
Σύνολο	541.858	1.898.625	4.781.639	12.051.437	8.726.219	27.999.777
31 Δεκεμβρίου 2007	Δάνεια προς ιδιώτες			Δάνεια προς επιχειρήσεις		Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών
Διαβαθμίσεις						
Ικανοποιητικής διαβάθμισης	469.907	1.778.298	4.462.552	8.627.533	7.145.609	22.483.899
Ειδικής αναφοράς	-	-	-	549.617	178.658	728.275
Σύνολο	469.907	1.778.298	4.462.552	9.177.150	7.324.267	23.212.174

Στα δάνεια και απαιτήσεις χωρίς καθυστέρηση ή απομείωση αξίας περιλαμβάνονται ρυθμισμένες απαιτήσεις οι οποίες αναλύονται στον πίνακα που ακολουθεί:

	2008	2007
Δάνεια προς ιδιώτες	9.315	5.436
Δάνεια προς επιχειρήσεις	67.853	83.440
	77.168	88.876

Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται ρυθμισμένες πιστοδοτήσεις κάθε μορφής, οι οποίες είχαν παρουσιάσει αθέτηση υποχρέωσης και οι οποίες εάν δεν είχαν ρυθμιστεί θα παρουσιάζονταν στα δάνεια σε καθυστέρηση χωρίς απομείωση αξίας ή στα δάνεια με απομείωση. Μετά την πάροδο 12 μηνών από την έναρξη εξυπηρέτησης της ρύθμισης και εφόσον αυτή εξυπηρετείται κανονικά, οι απαιτήσεις αυτές αναβαθμίζονται -κατόπιν σχετικής έγκρισης- και αντιμετωπίζονται όπως οι υπόλοιπες ενήμερες πιστοδοτήσεις, όσον αφορά στη διαχείρισή τους.

Δάνεια και απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων

Διαβαθμίσεις	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Εξαιρετικής σταθερότητας	2.438.051	1.754.962
Ικανοποιητικής διαβάθμισης	2.189.037	2.539.168
Ειδικής αναφοράς	9.185	2.063
Σύνολο	4.636.273	4.296.193

β) Δάνεια και απαιτήσεις σε καθυστέρηση χωρίς απομείωση αξίας:

31 Δεκεμβρίου 2008	Δάνεια προς ιδιώτες			Δάνεια προς επιχειρήσεις		Σύνολο δανείων και απαιτήσεων
	Πιστωτικές κάρτες	Καταναλωτικά/ προσωπικά δάνεια	Στεγαστικά	Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	Μεγάλες επιχειρήσεις	
Σε καθυστέρηση 1 - 90 ημέρες	89.644	501.339	1.064.909	2.532.864	600.644	4.789.399
Σε καθυστέρηση 91 - 180 ημέρες	14.621	31.394	59.703	77.123	0	182.842
Σε καθυστέρηση > 180 ημέρες	0	0	47.540	116.530	3.674	167.744
Σύνολο	104.265	532.733	1.172.152	2.726.517	604.318	5.139.985
Εύλογη αξία εμπράγματων εξασφαλίσεων	0	47.277	1.014.755	1.336.202	92.620	2.490.855

Η εύλογη αξία των εμπράγματων εξασφαλίσεων αντικατοπτρίζει την ρευστοποιήσιμη αξία των συγκεκριμένων εξασφαλίσεων μετά την εφαρμογή ειδικών συντελεστών προσαρμογής (hair cuts) οι οποίοι προνοούνται στην πιστωτική πολιτική της Τράπεζας.

Η εύλογη αξία των εμπράγματων εξασφαλίσεων που αφορούν στεγαστικά δάνεια περιλαμβάνει μόνο ακίνητα για τα οποία η Τράπεζα έχει στην κατοχή της την πρώτη (Α') προσημείωση. Για τις περιπτώσεις όπου η αξία του ακινήτου ξεπερνά το ποσό κάλυψης του υπολοίπου του δανείου, ως εύλογη αξία των στεγαστικών δανείων λαμβάνεται υπόψη η αξία του ακινήτου μόνο μέχρι το ποσό κάλυψης του υπολοίπου.

31 Δεκεμβρίου 2007	Δάνεια προς ιδιώτες			Δάνεια προς επιχειρήσεις		Σύνολο δανείων και απαιτήσεων
	Πιστωτικές κάρτες	Καταναλωτικά/ προσωπικά δάνεια	Στεγαστικά	Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	Μεγάλες επιχειρήσεις	
Σε καθυστέρηση 1 - 90 ημέρες	60.704	456.838	767.512	1.536.681	215.847	3.037.582
Σε καθυστέρηση 91 - 180 ημέρες	8.111	29.223	25.640	78.831	1.156	142.961
Σε καθυστέρηση > 180 ημέρες	0	1.462	23.919	98.256	60.556	184.193
Σύνολο	68.815	487.523	817.071	1.713.768	277.559	3.364.736
Εύλογη αξία εμπράγματων εξασφαλίσεων	0	47.214	732.623	755.965	49.052	1.584.854

γ) Δάνεια και απαιτήσεις με απομείωση αξίας:

31 Δεκεμβρίου 2008	Δάνεια προς ιδιώτες			Δάνεια προς επιχειρήσεις		Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών
	Πιστωτικές κάρτες	Καταναλωτικά/ προσωπικά δάνεια	Στεγαστικά	Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	Μεγάλες επιχειρήσεις	
Δάνεια με απομείωση αξίας	60.161	169.132	117.296	352.354	125.848	824.791
Εύλογη αξία εμπράγματων εξασφαλίσεων	0	6.417	91.372	194.809	69.668	362.266

Στο ποσό των δανείων με απομείωση αξίας της 31/12/2008 περιλαμβάνονται δάνεια ύψους € 190 εκ. τα οποία δεν εμφανίζουν καθυστέρηση άνω των 90 ημερών. Το αντίστοιχο ποσό για την 31/12/2007 ανέρχεται σε € 25 εκ.

31 Δεκεμβρίου 2007	Δάνεια προς ιδιώτες			Δάνεια προς επιχειρήσεις		Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών
	Πιστωτικές κάρτες	Καταναλωτικά/ προσωπικά δάνεια	Στεγαστικά	Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	Μεγάλες επιχειρήσεις	
Δάνεια με απομείωση αξίας	37.063	120.454	37.029	201.504	107.157	503.207
Εύλογη αξία εμπράγματων εξασφαλίσεων	0	2.809	26.351	102.566	18.525	150.251

3.1.6 Χρεωστικοί τίτλοι, έντοκα γραμμάτια και άλλα αξιόγραφα

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει ανάλυση των χρεογράφων εμπορικού και επενδυτικού χαρτοφυλακίου, των χρηματοοικονομικών μέσων αποτιμώμενων σε εύλογες αξίες και των απαιτήσεων από χρεωστικούς τίτλους στα αποτελέσματα ανά κατηγορία πιστωτικής διαβάθμισης κατά την 31η Δεκεμβρίου 2008, σύμφωνα με τις διαβαθμίσεις της Standard & Poor's ή τα ισοδύναμά τους:

	Χρηματ/κά μέσα αποτιμώμενα σε		Χρεόγραφα επενδυτικού χαρτοφυλακίου	Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους	Σύνολο
	Χρεόγραφα εμπορικού χαρτ/κίου	εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών			
AAA	13.400	1.435	94.723	0	109.558
AA- to AA+	9.753	0	35.702	0	45.454
A- to A+	1.143.746	81.129	3.623.526	318.220	5.166.621
Λιγότερο από A-	0	0	114.109	30.251	144.361
Μη διαβαθμισμένα	0	0	9.717	179.227	188.944
Σύνολο	1.166.899	82.564	3.877.777	527.699	5.654.938

3.1.7 Επανάκτηση καλυμμάτων

Εντός της χρήσης 2008, η Τράπεζα απέκτησε στοιχεία ενεργητικού μετά από τη μεταβίβαση της κυριότητας των καλυμμάτων απαιτήσεων της:

Κατηγορία στοιχείου ενεργητικού	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Ακίνητα	22.144	21.274
	22.144	21.274

Τα εν λόγω στοιχεία ενεργητικού κατέχονται προσωρινά για πώληση από την Τράπεζα προς πλήρη ή μερική αποπληρωμή των απαιτήσεων από πελάτες. Συμπεριλαμβάνονται στη γραμμή του Ισολογισμού "Ακίνητα ως στοιχεία κυκλοφορούντος ενεργητικού".

3.1.8 Συγκέντρωση κινδύνου χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού με έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο

α) Γεωγραφικοί τομείς

Ο παρακάτω πίνακας αναλύει σε λογιστικές αξίες την έκθεση της Τράπεζας σε πιστωτικό κίνδυνο, κατηγοριοποιημένη κατά γεωγραφική περιοχή την 31 Δεκεμβρίου 2008.

	Ελλάδα	Ην. Βασίλειο	Σύνολο
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	4.544.518	91.756	4.636.273
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα - απαιτήσεις	356.820	-	356.820
Ομόλογα Εμπορικού Χαρτοφυλακίου	1.166.899	-	1.166.899
Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους	489.961	37.738	527.699
Ομόλογα αποτιμώμενα σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	82.564	-	82.564
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών (μετά από προβλέψεις)	29.222.213	4.260.406	33.482.619
Δάνεια προς ιδιώτες	8.999.144	178.273	9.177.417
-Στεγαστικά	5.950.843	79.424	6.030.267
-Καταναλωτικά - προσωπικά δάνεια	2.386.512	98.849	2.485.361
-Πιστωτικές κάρτες	661.789	-	661.789
Δάνεια προς επιχειρήσεις	20.223.069	4.082.133	24.305.202
Ομόλογα Επενδυτικού Χαρτοφυλακίου	3.808.134	69.642	3.877.777
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	703.523	27.674	731.196
Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2008	40.374.631	4.487.215	44.861.846
Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2007	35.198.601	2.420.941	37.619.542

β) Τομείς δραστηριότητας

Ο παρακάτω πίνακας αναλύει σε λογιστικές αξίες την έκθεση της Τράπεζας σε πιστωτικό κίνδυνο, κατηγοριοποιημένη ανά τομέα δραστηριότητας την 31 Δεκεμβρίου 2008. Η Τράπεζα έχει κατανείμει την έκθεση σε κίνδυνο ανά κλάδο δραστηριότητας των αντισυμβαλλόμενων.

	Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα	Βιομηχανία	Κατασκευές	Διαχείριση ακινήτων	Project Finance	Εμπορικές εταιρείες	Ναυτιλία	Δημόσιος τομέας	Τουρισμός	Ενέργεια & μεταφορές	Λοιποί τομείς	Ιδιώτες	Σύνολο
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	4.636.273												4.636.273
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα - απαιτήσεις	356.820												356.820
Χρεόγραφα Εμπορικού Χαρτοφυλακίου													0
-Ομόλογα	167.067							897.887					1.064.954
-Εντοκα γραμμάτια και άλλα αξιόγραφα								101.945					101.945
Χρηματοπιστωτικά μέσα αποτιμώμενα σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών								82.564					82.564
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών (μετά από προβλέψεις)													0
Δάνεια προς ιδιώτες												6.030.267	6.030.267
-Στεγαστικά												2.485.361	2.485.361
-Καταναλωτικά - προσωπικά δάνεια												661.789	661.789
-Πιστωτικές κάρτες													
Δάνεια προς επιχειρήσεις	3.016.018	4.332.509	1.723.109	1.289.554	1.820.539	3.981.121	1.399.390	167.762	1.538.274	1.080.338	3.956.587		24.305.202
Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους	34.856	2.881						318.220			171.741		527.699
Ομόλογα Επενδυτικού Χαρτοφυλακίου	274.615							3.519.035		19.850	64.276		3.877.777
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού											731.196		731.196
Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2008	8.485.650	4.335.390	1.723.109	1.289.554	1.820.539	3.981.121	1.399.390	5.087.413	1.538.274	1.100.189	4.923.800	9.177.417	44.861.847
Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2007	6.303.163	4.307.694	1.917.245	520.319	1.555.461	3.344.605	1.076.799	5.510.312	1.103.218	511.620	3.301.123	8.167.983	37.619.542

Καθώς τα δάνεια της Διαχείρισης Ακινήτων και του Project Finance δεν είχαν παρουσιαστεί διακριτά στις οικονομικές καταστάσεις της 31/12/2007, η Τράπεζα αναμόρφωσε για λόγους συγκρισιμότητας τα υπόλοιπα ανά τομέα δραστηριότητας του 2007.

3.2 Κίνδυνος αγοράς

Ο κίνδυνος αγοράς αφορά την πιθανότητα απωλειών λόγω μεταβολής στο επίπεδο ή στη μεταβλητότητα των τιμών αγοράς, όπως είναι οι τιμές μετοχών, επιτοκίων ή συναλλαγματικών ισοτιμιών. Η Τράπεζα Πειραιώς εφαρμόζει σύγχρονες και ευρέως αποδεκτές τεχνικές για την μέτρηση του κινδύνου αγοράς, όπως αποτιμήσεις Αξίας σε Κίνδυνο (Value-at-Risk), Κερδών σε Κίνδυνο (Earnings-at-Risk) και Δεικτών Ευαισθησίας (Sensitivity Indicators).

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας έχει εγκρίνει ενιαία Πολιτική Διαχείρισης Κινδύνου Αγοράς, η οποία εφαρμόζεται στην Τράπεζα από τις αρχές του 2003. Η πολιτική περιγράφει τους βασικούς ορισμούς που αφορούν την διαχείριση του κινδύνου αγοράς και καθορίζει τους ρόλους και τις ευθύνες των εμπλεκόμενων μονάδων και στελεχών. Για κάθε μονάδα με δικαίωμα ανάληψης κινδύνου της Τράπεζας έχουν καθοριστεί όρια κινδύνου αγοράς που παρακολουθούνται σε συστηματική βάση. Τα όρια δεν καθορίζονται μόνο για στοιχεία του χαρτοφυλακίου συναλλαγών (trading book), αλλά και για τα υπόλοιπα στοιχεία ισολογισμού (banking book) και αναφέρονται σε αποτιμήσεις Αξίας σε Κίνδυνο (Value-at-Risk), Κερδών σε Κίνδυνο (Earnings-at-Risk) και σε Δείκτες Ευαισθησίας. Το Value-at-Risk παρακολουθείται από την Τράπεζα σε συνολικό επίπεδο όπου και γίνεται η διαχείριση κινδύνων, τόσο για το τραπεζικό όσο και για το χαρτοφυλάκιο συναλλαγών μαζί. Επιπλέον, το Value at Risk υπολογίζεται και στο επίπεδο του χαρτοφυλακίου συναλλαγών που αφορά τα χρηματοοικονομικά μέσα τα οποία αποτιμώνται σε τιμές αγοράς. Η τιμή Value-at-Risk για το τραπεζικό χαρτοφυλάκιο της Τράπεζας Πειραιώς την 31/12/2008, ήταν € 20,25 εκατ.

Η αποτίμηση Αξίας σε Κίνδυνο είναι η εκτίμηση της μέγιστης δυνητικής μείωσης (ζημίας) στην καθαρή τρέχουσα αξία ενός χαρτοφυλακίου, που μπορεί να συμβεί σε ένα καθορισμένο χρονικό διάστημα και για ένα συγκεκριμένο επίπεδο εμπιστοσύνης (confidence level). Η Τράπεζα Πειραιώς εφαρμόζει την Riskmetrics παραμετρική μέθοδο υπολογισμού Value-at-Risk, με χρονικό ορίζοντα μιας ημέρας και επίπεδο εμπιστοσύνης 99%. Η μεθοδολογία Value at Risk δεν μπορεί να καλύψει εκτίμηση οικονομικών απωλειών που μπορεί να προκύψει από εξαιρετικά ασυνήθιστες οικονομικές μεταβολές και γι' αυτό, η ανάλυση κινδύνου αγοράς συνοδεύεται από έναν αριθμό σεναρίων προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης. Τα σενάρια αυτά βασίζονται στους κύριους παράγοντες κινδύνου που μπορεί να επηρεάσουν την αξία των στοιχείων του ισολογισμού.

Η Τράπεζα εφαρμόζει πρόγραμμα εκ των υστέρων ελέγχου (back-testing) για το χαρτοφυλάκιο συναλλαγών της Τράπεζας και για τις εκτιμήσεις του μεγέθους Αξίας-σε-Κίνδυνο. Σε καθημερινή βάση συγκρίνεται η τιμή Value-at-Risk όπως αυτή υπολογίζεται, με την αντίστοιχη μεταβολή στην αξία του χαρτοφυλακίου, λόγω μεταβολής των τιμών της αγοράς.

Το χαρτοφυλάκιο συναλλαγών της Τράπεζας αφορά θέσεις σε ομόλογα, συνάλλαγμα, θέσεις σε μετοχές, θέσεις σε χρηματιστηριακά και εξωχρηματιστηριακά παράγωγα.

Η τιμή Value-at-Risk στις 31/12/2008 ήταν για το σύνολο του χαρτοφυλακίου συναλλαγών της Τράπεζας € 5,1 εκατ. Η εκτίμηση αυτή αναλύεται σε € 2,09 εκατ. τιμή Value-at-Risk για τον επιτοκιακό κίνδυνο, € 4,17 εκατ. τιμή Value-at-Risk για τον χρηματιστηριακό κίνδυνο, € 2,37 εκατ. τιμή Value-at-Risk για τον συναλλαγματικό κίνδυνο και € 0,11 εκατ. τιμή Value-at-Risk για τον κίνδυνο εμπορευμάτων. Με τη διάρθρωση του χαρτοφυλακίου συναλλαγών στις 31/12/2008, επιτυγχάνεται μείωση € 3,65 εκατ. στην συνολική τιμή Value-at-Risk, λόγω του βαθμού διαφοροποίησης του χαρτοφυλακίου. Κατά το 2008 σημειώθηκε μείωση στο VaR του χαρτοφυλακίου συναλλαγών της Τράπεζας λόγω της μείωσης των μετοχών στο χαρτοφυλάκιο συναλλαγών και στο χαρτοφυλάκιο διαθέσιμο προς πώληση (οι εισηγμένες μετοχές του χαρτοφυλακίου διαθέσιμο προς πώληση συμπεριλαμβάνονται για σκοπούς υπολογισμού VaR στο χαρτοφυλάκιο συναλλαγών).

Αντίστοιχα, η τιμή Value-at-Risk στις 31/12/2007 ήταν για το σύνολο του χαρτοφυλακίου συναλλαγών της Τράπεζας € 6,49 εκατ. Η εκτίμηση αυτή αναλύεται σε € 1,08 εκατ. τιμή Value-at-Risk για τον επιτοκιακό κίνδυνο, € 6,69 εκατ. τιμή Value-at-Risk για τον χρηματιστηριακό κίνδυνο, και € 0,18 εκατ. τιμή Value-at-Risk για το συναλλαγματικό κίνδυνο. Με τη διάρθρωση του χαρτοφυλακίου συναλλαγών στις 31/12/2007, επιτυγχάνεται μείωση € 1,46 εκατ. στην συνολική τιμή Value-at-Risk, λόγω του βαθμού διαφοροποίησης του χαρτοφυλακίου.

Τα παραπάνω συνοψίζονται στον ακόλουθο πίνακα (ποσά σε εκατ. ευρώ):

	Χαρτοφυλάκιο Συναλλαγών Τράπεζας Συνολικό VaR	VaR Επιτοκιακός κίνδυνος	VaR Κίνδυνος Μετοχών	VaR Συναλλαγματικός Κίνδυνος	VaR Κίνδυνος Εμπορευμάτων	Μείωση λόγω διαφοροποίησης χαρτοφυλακίου
2008	5,10	2,09	4,17	2,37	0,11	-3,65
2007	6,49	1,08	6,69	0,18	0,00	-1,46

3.3 Κίνδυνος συναλλάγματος

Οι επιδράσεις της μεταβολής των ισοτιμιών των διαφόρων νομισμάτων επηρεάζουν την χρηματοοικονομική θέση και τις ταμειακές ροές της Τράπεζας. Η Διοίκηση θέτει όρια στην έκθεση της Τράπεζας στις μεταβολές του συναλλάγματος τα οποία παρακολουθούνται καθημερινά. Ο παρακάτω πίνακας συνοψίζει την συναλλαγματική έκθεση της Τράπεζας Πειραιώς στις 31/12/2008. Παρουσιάζονται τα στοιχεία ενεργητικού και οι υποχρεώσεις ανά νόμισμα σε λογιστικές αξίες, ενώ δεν περιλαμβάνονται οι αντισταθμιστικές θέσεις σε παράγωγα οι οποίες μειώνουν σημαντικά τον αναλαμβανόμενο κίνδυνο:

	EUR	USD	GBP	JPY	CHF	Λοιπά νομίσματα	Σύνολο
Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2008							
Κίνδυνος συναλλάγματος στοιχείων ενεργητικού							
Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	2.429.213	27.459	4.695	7.944	2.560	14.703	2.486.574
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	2.596.103	1.257.420	210	5.410	499.179	277.951	4.636.273
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα - απαιτήσεις	125.418	110.609	-	109.788	11.005	-	356.820
Χρεόγραφα Εμπορικού Χαρτοφυλακίου	1.165.910	989	-	-	-	-	1.166.899
Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους	489.961	37.738	-	-	-	-	527.699
Χρηματοπιστωτικά μέσα αποτιμώμενα σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	64.264	-	-	20.720	-	-	84.984
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών (μετά από προβλέψεις)	28.752.783	2.341.967	94.849	169.503	2.123.516	-	33.482.619
Χρεόγραφα Επενδυτικού Χαρτοφυλακίου	3.916.349	128.655	-	-	-	10.791	4.055.795
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	701.479	20.710	78	1.468	4.787	2.675	731.196
Σύνολο χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού (Α)	40.241.480	3.925.547	99.833	314.832	2.641.047	306.119	47.528.858
Κίνδυνος συναλλάγματος υποχρεώσεων							
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	12.012.516	2.330.168	32.603	17.527	23.267	29.451	14.445.532
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα - υποχρεώσεις	121.195	127.126	-	98.859	12.290	1.437	360.907
Υποχρεώσεις προς πελάτες	18.215.755	1.874.596	136.399	3.801.909	11.725	69.203	24.109.587
Πιστωτικοί τίτλοι σε κυκλοφορία	6.712.469	50.784	15.698	-	-	-	6.778.951
Υβριδικά και λοιπά δανειακά κεφάλαια	963.745	-	-	-	-	-	963.745
Λοιπές υποχρεώσεις	473.746	54.514	(2.574)	34.118	22.527	24.059	606.390
Σύνολο χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων (Β)	38.499.426	4.437.187	182.126	3.952.412	69.810	124.150	47.265.112
Καθαρή χρηματοοικονομική θέση στοιχείων ενεργητικού - υποχρεώσεων (Α-Β)	1.742.054	(511.640)	(82.293)	(3.637.580)	2.571.237	181.969	263.746
Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2007							
Σύνολο χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού	35.479.775	2.169.401	69.549	184.238	1.766.378	286.722	39.956.061
Σύνολο χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων	33.735.354	3.443.723	323.940	1.121.127	133.416	346.717	39.104.278
Καθαρή θέση χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού - υποχρεώσεων	1.744.420	(1.274.322)	(254.392)	(936.889)	1.632.962	(59.995)	851.783

3.4 Κίνδυνος επιτοκίου

Ο Επιτοκιακός Κίνδυνος ορίζεται ως ο κίνδυνος ζημίας που προκύπτει από μεταβολές στις αγορές επιτοκίων. Αλλαγές στις τιμές των επιτοκίων επηρεάζουν τα κέρδη της Τράπεζας, μεταβάλλοντας το καθαρό επιτοκιακό αποτέλεσμα, καθώς και την αξία άλλων εσόδων ή εξόδων ευαίσθητων σε μεταβολές επιτοκίων. Οι μεταβολές των επιτοκίων επηρεάζουν επίσης την αξία των στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων, αφού η παρούσα αξία μελλοντικών χρηματοροών (και σε ορισμένες περιπτώσεις οι ίδιες οι χρηματοροές) μεταβάλλεται όταν τα επιτόκια αλλάζουν.

Η Τράπεζα Πειραιώς εφαρμόζει πολιτική διαχείρισης επιτοκιακού κινδύνου και υιοθετεί τεχνικές αποτιμήσεων που βασίζονται στην Ανάλυση Επιτοκιακού Ανοίγματος (Interest Rate Gap Analysis).

Σύμφωνα με αυτήν, τα στοιχεία απαιτήσεων και υποχρεώσεων, κατανέμονται σε χρονικές περιόδους ανάλογα με την εναπομένουσα διάρκεια μέχρι την λήξη τους (περίπτωση στοιχείων σταθερού επιτοκίου), ή σύμφωνα με την ημερομηνία του επόμενου επαναπροσδιορισμού του επιτοκίου τους (περίπτωση στοιχείων κυμαινόμενου επιτοκίου).

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει το βαθμό έκθεσης της Τράπεζας στον επιτοκιακό κίνδυνο, σύμφωνα με την Ανάλυση Επιτοκιακού Ανοίγματος. Σε περιπτώσεις όπου για οποιαδήποτε απαιτήσεις ή υποχρεώσεις δεν υπάρχει τακτή συμβατική ημερομηνία λήξης (ανοιχτοί αλληλόχρεοι λογαριασμοί) ή ημερομηνία επαναπροσδιορισμού επιτοκίου (καταθέσεις όψεως ή ταμειυτηρίου), τότε αυτές κατατάσσονται στη χρονική περίοδο μέχρι ένα μήνα.

Συγκεκριμένα, οι καταθέσεις όψεως, ταμειυτηρίου, καθώς και οι τρεχούμενοι λογαριασμοί που έχουν κατανεμηθεί στην χρονική περίοδο μέχρι ένα μήνα, ανέρχονται σε € 7 δις (2007: € 7,5 δις) και αποτελούν το 44% (2007: 49%) των συνολικών "Υποχρεώσεων προς πελάτες" που έχουν κατανεμηθεί στη συγκεκριμένη χρονική περίοδο.

Η θετική εύλογη αξία των παραγώγων έχει συμπεριληφθεί στα "Λοιπά στοιχεία ενεργητικού", στη στήλη "Άτοκα", ενώ στην ίδια στήλη αντίστοιχα, η αρνητική δίκαιη αξία των παραγώγων έχει συμπεριληφθεί στις "Λοιπές υποχρεώσεις".

Στον πίνακα, οι απαιτήσεις και οι υποχρεώσεις σε ξένο νόμισμα μετατρέπονται σε Ευρώ με βάση τις τρέχουσες συναλλαγματικές ισοτιμίες.

	Έως 1 μήνα	1 - 3 μήνες	3 - 12 μήνες	1 - 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Άτοκα	Σύνολο
Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2008							
Ενεργητικό							
Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	2.486.574	-	-	-	-	-	2.486.574
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	4.232.644	317.280	86.350	-	-	-	4.636.273
Χρεόγραφα εμπορικού χαρτοφυλακίου	409.375	70.961	545.495	177.222	(36.153)	-	1.166.899
Χρηματοπιστωτικά μέσα αποτιμώμενα σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	-	-	10.385	58.622	13.556	2.420	84.984
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών (μετά από προβλέψεις)	19.663.609	7.905.606	4.106.460	2.061.987	226.892	(481.935)	33.482.619
Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους	-	-	-	355.958	171.741	-	527.699
Χρεόγραφα επενδυτικού χαρτοφυλακίου	394.908	192.695	2.987.160	239.067	63.947	178.018	4.055.795
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	-	-	-	-	-	1.088.016	1.088.016
Σύνολο χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού	27.187.110	8.486.541	7.735.850	2.892.855	439.983	786.520	47.528.858
Υποχρεώσεις							
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	12.442.889	1.370.189	582.453	11.118	38.882	-	14.445.532
Υποχρεώσεις προς πελάτες	15.609.977	5.936.632	2.407.319	76.868	-	78.791	24.109.587
Πιστωτικοί τίτλοι σε κυκλοφορία	1.570.945	3.388.350	1.704.064	115.593	-	-	6.778.951
Υβριδικά και λοιπά δανειακά κεφάλαια	565.253	398.492	-	-	-	-	963.745
Λοιπές υποχρεώσεις	-	-	-	-	-	994.433	994.433
Σύνολο χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων	30.189.064	11.093.663	4.693.836	203.578	38.882	1.073.224	47.292.248
Καθαρή ονομαστική αξία παραγώγων	1.754.696	727.910	(1.143.127)	(1.168.497)	(398.168)	-	(227.185)
Συνολικό άνοιγμα επιτοκιακού κινδύνου	(1.247.258)	(1.879.212)	1.898.887	1.520.780	2.933	(286.704)	9.425

Τα εκτός ισολογισμού στοιχεία που εμφανίζονται στο κάτω μέρος του πίνακα περιλαμβάνουν τα ανοίγματα που προέρχονται από συναλλαγές σε παράγωγα οι οποίες εκτελούνται είτε για σκοπούς διαπραγματεύσεως είτε για σκοπούς αντιστάθμισης χωρίς να γίνεται απαραίτητα χρήση αντισταθμιστικής λογιστικής (hedge accounting).

Ακολουθεί πίνακας με τα συγκριτικά στοιχεία για την προηγούμενη χρήση:

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2007	Έως 1 μήνα	1 - 3 μήνες	3 - 12 μήνες	1 - 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Άτοκα	Σύνολο
Σύνολο χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού	27.122.663	6.392.414	2.314.794	3.523.642	404.447	815.031	40.572.990
Σύνολο χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων	26.193.698	9.463.157	2.268.350	392.985	-	786.088	39.104.278
Καθαρή ονομαστική αξία παραγώνων	102.362	1.018.532	(245.089)	(661.145)	(113.937)	-	100.724
Συνολικό άνοιγμα επιτοκιακού κινδύνου (Α-Β)	1.031.326	(2.052.211)	(198.644)	2.469.512	290.510	28.943	1.569.435

Η Ανάλυση Επιτοκιακού Ανοίγματος επιτρέπει την εκτίμηση του επιτοκιακού κινδύνου μέσω του δείκτη "Επιτοκιακών Αποτελεσμάτων σε Κίνδυνο", ο οποίος εκφράζει την αρνητική επίπτωση στο προβλεπόμενο ετήσιο επιτοκιακό αποτέλεσμα από μια παράλληλη σε όλες τις διάρκειες μεταβολή των επιτοκίων σε όλα τα νομίσματα.

Παράλληλα, στην Τράπεζα Πειραιώς, ως μέγεθος εκτίμησης του επιτοκιακού κινδύνου, υπολογίζεται και η μεταβολή της καθαρής παρούσας αξίας των στοιχείων ενεργητικού – υποχρεώσεων, αναφορικά με μεταβολή των επιτοκίων.

Συγκεκριμένα, η αρνητική επίπτωση στην καθαρή τρέχουσα αξία όλων των στοιχείων Ισολογισμού της Τράπεζας Πειραιώς, έναντι παράλληλης ανόδου των καμπυλών επιτοκίων κατά 100 μονάδες βάσης σε όλα τα νομίσματα, εκτιμάται σε € 30 εκ. (2007: € 48 εκ.).

Παράλληλα, στην Τράπεζα Πειραιώς αποτιμώνται πιθανές οικονομικές απώλειες αναφορικά με υποθετικά σενάρια κρίσης στις αγορές των επιτοκίων. Τα πιθανά σενάρια κρίσης περιλαμβάνουν έντονες μεταβολές στα επίπεδα των επιτοκίων, αλλαγές στην κλίση και το σχήμα των καμπυλών επιτοκίων, ή μεταβολές στη μεταβλητότητα των τιμών αγοράς.

3.5 Κίνδυνος ρευστότητας

Η Τράπεζα Πειραιώς αναγνωρίζει ότι η αποτελεσματική διαχείριση του Κινδύνου Ρευστότητας συμβάλλει ουσιαστικά στην ικανότητα εκπλήρωσης των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων, χωρίς τον κίνδυνο να προκύψουν σημαντικές οικονομικές απώλειες.

Ο κίνδυνος ρευστότητας που διατρέχει ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα είναι ο κίνδυνος αδυναμίας εκπλήρωσης των χρηματοοικονομικών του υποχρεώσεων, όταν αυτές γίνουν απαιτητές, λόγω έλλειψης απαραίτητης ρευστότητας.

Από το τέλος του 2003 εφαρμόζεται στις μονάδες της Τράπεζας ενιαία Πολιτική Διαχείρισης Κινδύνου Ρευστότητας. Η πολιτική αυτή είναι σύμφωνη με διεθνώς εφαρμοσμένες πρακτικές και εποπτικές διατάξεις και είναι προσαρμοσμένη στις επιμέρους δραστηριότητες και οργανωτικές δομές της Τράπεζας Πειραιώς.

Η πολιτική περιγράφει τους βασικούς ορισμούς και μεθοδολογίες αποτίμησης του κινδύνου ρευστότητας, καθορίζει τους ρόλους και τις υπευθυνότητες των εμπλεκόμενων μονάδων και στελεχών και περιγράφει οδηγίες για το χειρισμό καταστάσεων κρίσης ρευστότητας. Η πολιτική επικεντρώνεται στις ανάγκες ρευστότητας που αναμένεται να προκύψουν για το χρονικό διάστημα μιας εβδομάδας και ενός μήνα, αναφορικά με υποθετικά σενάρια κρίσης ρευστότητας.

Επιπλέον, η πολιτική ορίζει και ένα Σχέδιο Διαχείρισης Καταστάσεων Κρίσης Ρευστότητας, το οποίο τίθεται σε εφαρμογή σε περίπτωση κρίσης ρευστότητας. Μία τέτοια κρίση μπορεί να οφείλεται είτε σε συγκεκριμένο γεγονός που σχετίζεται με δραστηριότητες της Τράπεζας Πειραιώς, είτε με τις γενικότερες συνθήκες των αγορών. Συνθήκες ενεργοποίησης και ενδείξεις αυξημένης ετοιμότητας, λειτουργούν ως δείκτες για την ενεργοποίηση του Σχεδίου Διαχείρισης Καταστάσεων Κρίσης Ρευστότητας.

Επιπρόσθετα, η Τράπεζα Πειραιώς υπολογίζει και παρακολουθεί τους υποχρεωτικούς δείκτες ρευστότητας, «Δείκτες Ρευστών Διαθεσίμων» και «Δείκτης Ασυμφωνίας Ληκτότητας Απαιτήσεων – Υποχρεώσεων», όπως αυτοί ορίζονται σύμφωνα με την Πράξη Διοικήτη, με θέμα το πλαίσιο ελέγχου από την Τράπεζα της Ελλάδος της επάρκειας ρευστότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων.

Τα επίπεδα των δεικτών κοινοποιούνται καθημερινά στις αντίστοιχες Διαχειριστικές Μονάδες, και όλα τα σχετικά σχόλια και αποτιμήσεις της Διεύθυνσης Διαχείρισης Κινδύνων Αγοράς και Λειτουργικών Κινδύνων συμπεριλαμβάνονται στο σύνολο των αναφορών που παρέχονται στα μέλη της Επιτροπής Διαχείρισης Ενεργητικού – Υποχρεώσεων (ALCO).

Στο τέλος κάθε ημερολογιακού έτους, υπολογίζονται οι υποχρεωτικοί δείκτες με βάση τα προϋπολογιζόμενα μεγέθη Ενεργητικού και Υποχρεώσεων του επόμενου έτους και ανακοινώνονται στην Τράπεζα της Ελλάδος.

Επιπλέον, η Τράπεζα εφαρμόζει σενάρια προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης (Stress Testing) και αξιολογεί την επίπτωσή τους επί της ρευστότητας και επί των υποχρεωτικών δεικτών.

Για την ελαχιστοποίηση του κινδύνου ρευστότητας λαμβάνονται μέτρα, όπως η διατήρηση χαρτοφυλακίων χρεογράφων που μπορούν να ρευστοποιηθούν άμεσα, η διεύρυνση των καταθετικών λογαριασμών "μεγάλης διασποράς" (λογαριασμοί ταμειωτηρίου), καθώς και η ενίσχυση καταθετικών προϊόντων με μακροπρόθεσμη διάρκεια (ομόλογα ΕΤΒΑ). Επιπλέον, εντός του 2008, το τρίτο πρόγραμμα τιτλοποίησης στεγαστικών δανείων, ονομαστικής αξίας € 800 εκ., καθώς και το πρώτο πρόγραμμα τιτλοποίησης επιχειρηματικών δανείων, ονομαστικής αξίας 1.750 εκ. ευρώ, επαύξησαν τη ρευστότητα. Τέλος, μέσα στο 2008, αντλήθηκαν € 500 εκ. επιπλέον, μέσω της σύναψης Διαπραπτικού Δανείου τύπου Schuldschein, ύψους € 450 εκ. και της εκταμίευσης μακροπρόθεσμου δανείου από την European Investment Bank, ύψους € 50 εκ. και διάρκειας 12 ετών.

Επιπλέον η Τράπεζα συμπεριέχει στις ρυθμίσεις του νόμου για την "Ενίσχυση της ρευστότητας της οικονομίας". Συγκεκριμένα έχει ήδη αντλήσει ρευστότητα ύψους € 750 εκ., μέσω ειδικής διάθεσης Ομολόγων Ελληνικού Δημοσίου έναντι εξασφαλίσεων, ενώ εκκρεμεί η έκδοση προνομίουχων μετοχών ύψους € 370 εκ.

Γενικότερα, η παρακολούθηση του κινδύνου ρευστότητας επικεντρώνεται στη διαχείριση των ταμειακών εισροών και εκροών σε χρονικές περιόδους, ώστε κάτω από φυσιολογικές συνθήκες, η Τράπεζα να έχει την δυνατότητα να ανταποκριθεί στις ταμειακές της υποχρεώσεις. Για το σκοπό αυτό πραγματοποιείται Ανάλυση Ανοίγματος Ρευστότητας (Liquidity Gap Analysis), που διαμορφώνει μια εικόνα των αναμενόμενων χρηματοροών που προκύπτουν από όλα τα στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων, ταξινομημένα σε χρονικές περιόδους, ανάλογα με το πότε αυτά πραγματοποιούνται.

Για την εφαρμογή της Ανάλυσης Ανοίγματος Ρευστότητας, θεωρήθηκε πως οι τακτές πληρωμές προς την Τράπεζα θα πραγματοποιηθούν στο ακέραιο και εγκαίρως, και από την άλλη πλευρά όλες οι υποχρεώσεις της Τράπεζας θα εκπληρωθούν στο ακέραιο – (για παράδειγμα, οι καταθέτες θα αποσύρουν τα χρήματά τους αντί να ανανεώσουν τις καταθέσεις τους). Σε περιπτώσεις όπου για οποιοδήποτε λόγο για εκτιμώμενες μη προεξοφλημένες ταμειακές ροές (ανοιχτοί αλληλόχρεοι λογαριασμοί, καταθέσεις όψεως ή ταμειευτηρίου), τότε αυτές κατατάσσονται στην χρονική περίοδο μέχρι ένα μήνα.

α) Ταμειακές ροές εκτός παραγώγων

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται, κατά την ημερομηνία του Ισολογισμού, οι πληρωτέες ταμειακές ροές από την Τράπεζα από χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις εκτός παραγώγων με βάση τις εναπομένουσες συμβατικές ημερομηνίες λήξης. Τα ποσά που αναφέρονται είναι οι συμβατικές μη προεξοφλημένες ταμειακές ροές. Η Τράπεζα διαχειρίζεται τον κίνδυνο ρευστότητας βάσει των εκτιμώμενων μη προεξοφλημένων ταμειακών ροών. Υποχρεώσεις σε ξένο νόμισμα έχουν μετατραπεί σε ευρώ με βάση τις τρέχουσες συναλλαγματικές ισοτιμίες.

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2008	Έως 1 μήνα	1 - 3 μήνες	3 - 12 μήνες	1 - 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
Ρευστότητα υποχρεώσεων						
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	12.478.489	886.341	623.766	536.622	45.688	14.570.906
Υποχρεώσεις προς πελάτες	15.750.529	6.036.063	2.501.389	79.880	-	24.367.862
Πιστωτικοί τίτλοι σε κυκλοφορία	630.251	1.436.474	2.437.226	2.585.442	1.005.210	8.094.603
Λοιπά δανειακά κεφάλαια	5.803	3.726	21.962	122.533	826.900	980.925
Υβριδικά κεφάλαια	3.154	-	6.505	36.102	211.829	257.590
Λοιπές υποχρεώσεις	-	-	-	-	633.526	633.526
Συνολικές υποχρεώσεις (συμβατικές ημερομηνίες λήξης)	28.868.226	8.362.605	5.590.847	3.360.580	2.723.151	48.905.410
Σύνολο ενεργητικού (αναμενόμενες ημερομηνίες λήξης)	16.828.418	2.566.347	5.305.758	14.824.308	19.685.739	59.210.568
Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2007	Έως 1 μήνα	1 - 3 μήνες	3 - 12 μήνες	1 - 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
Ρευστότητα υποχρεώσεων						
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	7.603.247	2.924.758	514.982	552.642	-	11.595.628
Υποχρεώσεις προς πελάτες	14.762.219	2.652.479	935.080	39.899	-	18.389.677
Πιστωτικοί τίτλοι σε κυκλοφορία	1.640.254	1.086.021	1.146.097	3.317.397	1.688.123	8.877.892
Λοιπά δανειακά κεφάλαια	5.448	5.485	32.008	159.975	908.370	1.111.286
Υβριδικά κεφάλαια	2.997	-	9.080	45.615	217.357	275.048
Λοιπές υποχρεώσεις	-	-	-	-	592.274	592.274
Συνολικές υποχρεώσεις (συμβατικές ημερομηνίες λήξης)	24.014.164	6.668.743	2.637.247	4.115.528	3.406.123	40.841.805
Σύνολο ενεργητικού (αναμενόμενες ημερομηνίες λήξης)	17.892.798	3.123.832	1.876.461	11.274.487	14.685.159	48.852.737

β) Ταμειακές ροές παραγώγων

βι) Παράγωγα που εκκαθαρίζονται με συμψηφισμό

Τα παράγωγα προϊόντα της Τράπεζας που εκκαθαρίζονται με συμψηφισμό περιλαμβάνουν: α) παράγωγα συναλλάγματος: εξω-χρηματιστηριακά δικαιώματα προαίρεσης σε συνάλλαγμα, συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης συναλλάγματος, δικαιώματα προαίρεσης σε συνάλλαγμα διαπραγματεύσιμα σε χρηματιστηριακή αγορά και β) παράγωγα επιτοκίου: συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων, προθεσμιακές συμφωνίες επιτοκίων, εξω-χρηματιστηριακά δικαιώματα προαίρεσης επιτοκίου, λοιπά συμβόλαια επιτοκίων, συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης επιτοκίων διαπραγματεύσιμα σε χρηματιστηριακή αγορά και δικαιώματα προαίρεσης επιτοκίου διαπραγματεύσιμα σε χρηματιστηριακή αγορά.

Ο παρακάτω πίνακας αναλύει, κατά την ημερομηνία του Ισολογισμού, τις συμβατικές μη προεξοφλημένες ταμειακές ροές των παραγώγων χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και παθητικού της Τράπεζας που εκκαθαρίζονται με συμψηφισμό σύμφωνα με την εναπομένουσα χρονική περίοδο μέχρι την λήξη τους βάσει του συμβολαίου.

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2008	Έως 1 μήνα	1 - 3 μήνες	3 - 12 μήνες	1 - 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
Παράγωγα διακρατούμενα για εμπορικούς σκοπούς						
-Παράγωγα επιτοκίου	(1.488)	515	(37.981)	(68.782)	(10.548)	(118.284)
Παράγωγα διακρατούμενα για αντιστάθμιση εύλογης αξίας						
-Παράγωγα επιτοκίου	279	(370)	(4.691)	(9.182)	-	(13.963)
Σύνολο	(1.210)	145	(42.672)	(77.964)	(10.548)	(132.248)
Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2007	Έως 1 μήνα	1 - 3 μήνες	3 - 12 μήνες	1 - 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
Παράγωγα διακρατούμενα για εμπορικούς σκοπούς						
-Παράγωγα επιτοκίου	551	(3.308)	(2.745)	(12.581)	5.445	(12.639)
Παράγωγα διακρατούμενα για αντιστάθμιση εύλογης αξίας						
-Παράγωγα επιτοκίου	109	510	(1.720)	(4.020)	(104)	(5.225)
Σύνολο	660	(2.798)	(4.465)	(16.601)	5.341	(17.863)

βii) Παράγωγα που εκκαθαρίζονται χωρίς συμφητισμό

Τα παράγωγα προϊόντα της Τράπεζας που εκκαθαρίζονται χωρίς συμφητισμό περιλαμβάνουν: α) παράγωγα συναλλάγματος: προθεσμιακά συμβόλαια συναλλάγματος, συμβάσεις ανταλλαγής νομισμάτων και β) παράγωγα επιτοκίου: διανομισματικές συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων και γ) δικαιώματα προαίρεσης.

Ο παρακάτω πίνακας αναλύει, κατά την ημερομηνία του Ισολογισμού, τα παράγωγα χρηματοοικονομικά στοιχεία της εταιρείας (ενεργητικού και υποχρεώσεων) που εκκαθαρίζονται χωρίς συμφητισμό σύμφωνα με την εναπομένουσα χρονική περίοδο μέχρι την λήξη τους βάσει του συμβολαίου.

Οι συνολικές εκροές και συνολικές εισροές για κάθε κατηγορία παραγώγου και ομάδας ληκτότητας γνωστοποιούνται ως μη προεξοφλημένες ροές βάση συμβολαίου.

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2008

	Έως 1 μήνα	1 - 3 μήνες	3 - 12 μήνες	1 - 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
Παράγωγα διακρατούμενα για εμπορικούς σκοπούς						
-Παράγωγα συναλλάγματος						
Εκροή	(5.450.077)	(1.444.633)	(243.943)	(124.779)	-	(7.263.432)
Εισροή	5.314.285	1.359.990	241.855	125.223	-	7.041.353

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2007

	Έως 1 μήνα	1 - 3 μήνες	3 - 12 μήνες	1 - 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
Παράγωγα διακρατούμενα για εμπορικούς σκοπούς						
-Παράγωγα συναλλάγματος						
Εκροή	(3.797.342)	(1.357.391)	(1.396.472)	(91.039)	-	(6.642.244)
Εισροή	3.789.156	1.360.924	1.494.293	95.934	-	6.740.307

3.6 Εύλογες αξίες χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων

Ο ακόλουθος πίνακας παρουσιάζει τις λογιστικές και εύλογες αξίες για τα χρηματοοικονομικά μέσα (στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων) που δεν τηρούνται σε εύλογες αξίες στον ισολογισμό της Τράπεζας.

	Λογιστική Αξία		Εύλογη Αξία	
	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού				
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	4.636.273	4.296.193	4.696.140	4.317.474
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών (μετά από προβλέψεις)	33.482.619	26.762.959	34.223.580	27.462.259
-Δάνεια προς ιδιώτες	9.177.417	8.167.983	9.618.310	8.381.331
-Δάνεια προς επιχειρήσεις	24.305.202	18.594.976	24.605.270	19.080.928
Διακρατούμενα έως τη λήξη χρεόγραφα επενδυτικού χαρτοφυλακίου	3.263.095	-	3.229.726	-
Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους	527.699	-	516.240	-
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις				
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	14.445.532	10.704.842	14.458.362	10.708.652
Υποχρεώσεις προς πελάτες	24.109.587	19.030.022	24.185.210	19.027.783
-Τρεχούμενοι λογαριασμοί και καταθέσεις όψεως	3.742.031	4.009.760	3.742.031	4.009.760
-Ταμειτήριο	3.095.277	3.347.160	3.095.277	3.347.160
-Καταθέσεις προθεσμίας	16.583.320	10.599.282	16.658.802	10.596.954
-Λοιπές καταθέσεις	155.954	203.726	155.954	203.726
-Πράξεις προσωρινής εκχώρησης χρεογράφων - Repos	533.005	870.093	533.145	870.182
Πιστωτικοί τίτλοι σε κυκλοφορία	6.778.951	7.707.932	6.811.418	7.690.226
Υβριδικά και λοιπά δανειακά κεφάλαια	963.745	985.141	884.504	970.621

α) Η εύλογη αξία των απαιτήσεων και υποχρεώσεων κατά πιστωτικών ιδρυμάτων βασίζεται στην προεξόφληση χρηματοροών χρησιμοποιώντας επιτόκια διαπραγματευτικής αγοράς ανάλογα και με τη διάρκεια της κάθε κατάθεσης.

β) Η εύλογη αξία των δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών, υπολογίζεται προεξοφλώντας τις αναμενόμενες μελλοντικές ταμειακές ροές χρησιμοποιώντας κατάλληλες καμπύλες επιτοκίων που αντιστοιχούν σε χρηματοοικονομικά μέσα με αντίστοιχο πιστωτικό κίνδυνο και διάρκεια.

γ) Οι εύλογες αξίες των χρεογράφων του επενδυτικού χαρτοφυλακίου και απαιτήσεων από χρεωστικούς τίτλους βασίζονται σε τιμές που καθορίζονται από την αγορά. Όπου οι αγοραίες τιμές δεν είναι διαθέσιμες, η εύλογη αξία έχει καθορισθεί με βάση τις τιμές άλλων χρεογράφων με παρόμοια χαρακτηριστικά ή με τη μέθοδο της προεξόφλησης χρηματοροών (discounted cash flow model).

δ) Η υπολογιζόμενη εύλογη αξία των υποχρεώσεων προς πελάτες βασίζεται στην προεξόφληση χρηματοροών χρησιμοποιώντας επιτόκια διαπραγματευτικής αγοράς ανάλογα και με τη διάρκεια της κάθε κατάθεσης.

ε) Η εύλογη αξία των πιστωτικών τίτλων σε κυκλοφορία βασίζεται σε τιμές αγοράς. Όπου αυτές δεν είναι διαθέσιμες, η εύλογη αξία έχει καθορισθεί με βάση τις τιμές άλλων χρεογράφων με παρόμοια χαρακτηριστικά (λήξη, απόδοση) ή με τη μέθοδο της προεξόφλησης χρηματοροών.

ζ) Η εύλογη αξία των λοιπών δανειακών και υβριδικών κεφαλαίων βασίζεται σε τιμές αγοράς. Όταν δεν υπάρχουν αξιόπιστες τιμές αγοράς, γίνεται προεξόφληση χρηματοροών με κατάλληλες καμπύλες επιτοκίων.

3.7 Υπηρεσίες θεματοφυλακής

Η Τράπεζα προσφέρει υπηρεσίες θεματοφυλακής προς τρίτους για πληθώρα χρηματοοικονομικών προϊόντων. Οι υπηρεσίες αυτές περιλαμβάνουν διαδικασίες όπως φύλαξη αξιών, εκκαθάριση χρηματιστηριακών συναλλαγών επί αξιών στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, διενέργεια εταιρικών πράξεων, είσπραξη εισοδήματος κτλ, για λογαριασμό ιδιωτών και εταιρειών. Τα εν λόγω χρηματοοικονομικά προϊόντα προς φύλαξη και διαχείριση για λογαριασμό τρίτων, καθώς και το έσοδο που προκύπτει από αυτά δεν περιλαμβάνονται στις οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας. Οι συγκεκριμένες υπηρεσίες ενέχουν μόνο λειτουργικούς κινδύνους.

3.8 Κεφαλαιακή επάρκεια

Η Τράπεζα Πειραιώς εφαρμόζει το νέο εποπτικό πλαίσιο κεφαλαιακής επάρκειας "Βασιλεία II" από την 1η Ιανουαρίου 2008, ακολουθώντας την Ελληνική νομοθεσία (ν.3601/2007). Το εν λόγω εποπτικό πλαίσιο εισάγει κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του λειτουργικού κινδύνου και επιφέρει σημαντικές τροποποιήσεις για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του πιστωτικού κινδύνου.

Αναγνωρίζοντας τη σημασία διατήρησης αλλά και ενίσχυσης της κεφαλαιακής βάσης, στην αναπτυξιακή πορεία της Τράπεζας Πειραιώς, η κεφαλαιακή επάρκεια παρακολουθείται σε τακτά χρονικά διαστήματα από τα αρμόδια όργανα της Τράπεζας και υποβάλλεται σε τριμηνιαία βάση στην εποπτεύουσα αρχή, την Τράπεζα της Ελλάδος.

Η Τράπεζα της Ελλάδος απαιτεί από κάθε Πιστωτικό Ίδρυμα να διαθέτει ένα ελάχιστο επίπεδο εποπτικών ιδίων κεφαλαίων σε σχέση με το ύψος των αναλαμβανόμενων κινδύνων.

Ο Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας ορίζεται ως ο λόγος των εποπτικών ιδίων κεφαλαίων προς τα σταθμισμένα έναντι των κινδύνων στοιχεία ενεργητικού και εκτός ισολογισμού στοιχεία. Η ελάχιστη τιμή του εν λόγω δείκτη καθορίζεται από το νέο νομοθετικό και εποπτικό πλαίσιο και ανέρχεται στο 8%

Οι βασικοί στόχοι της Τράπεζας Πειραιώς σχετικά με την διαχείριση της κεφαλαιακής επάρκειας, συνοψίζονται ως εξής:

- Η συμμόρφωση με τις κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι αναλαμβανόμενων κινδύνων σύμφωνα με το Ελληνικό εποπτικό πλαίσιο .
- Η διαφύλαξη της δυνατότητας της Τράπεζας Πειραιώς να συνεχίσει απρόσκοπτα τις δραστηριότητές της, έτσι ώστε να προσφέρει αποδόσεις και οφέλη στους μετόχους της.
- Η διατήρηση μίας ισχυρής και σταθερής κεφαλαιακής βάσης η οποία να υποστηρίζει τα επιχειρηματικά σχέδια της Διοίκησης της Τράπεζας.

Τα εποπτικά κεφάλαια της Τράπεζας, όπως ορίζονται από την Τράπεζα της Ελλάδος διακρίνονται σε Βασικά (Tier I) και Συμπληρωματικά (Tier II).

Για να υπολογιστούν τα εποπτικά κεφάλαια, τα ίδια κεφάλαια υπόκεινται σε εποπτικές προσαρμογές, όπως αφαίρεση άυλων πάγιων στοιχείων και υπεραξίας (Goodwill), αφαίρεση κερδών από αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία επενδύσεων σε ακίνητα, αφαίρεση μέρους των διαθέσιμων προς πώληση αποθεματικών, αφαίρεση του προτεινόμενου προς διανομή μερίσματος. Από την 1/1/2008 και μετά, τα αφαιρετικά στοιχεία των εποπτικών κεφαλαίων επιβαρύνουν κατά 50% τα βασικά κεφάλαια και κατά 50% τα συμπληρωματικά κεφάλαια. Ο εν λόγω επιμερισμός δεν ίσχυε για την 31/12/2007.

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Βασικά ίδια κεφάλαια		
Μετοχικό Κεφάλαιο	1.571.923	1.617.977
Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	927.775	1.099.903
Μείον: Ίδιες Μετοχές	(167.319)	(250.860)
Αποθεματικό διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου	(149.715)	14.145
Τακτικό αποθεματικό και λοιπά αποθεματικά	58.142	57.063
Κέρδη εις νέον	383.022	406.057
Μείον: Άυλα πάγια στοιχεία	(37.794)	(21.200)
Σύνολο εποπτικών προσαρμογών της λογιστικής καθαρής θέσης	70.766	(124.682)
Σύνολο βασικών ιδίων κεφαλαίων	2.656.800	2.798.403
Συμπληρωματικά ίδια κεφάλαια		
Υποχρεώσεις από μειωμένης εξασφάλισης δάνεια	963.745	985.141
Σύνολο εποπτικών προσαρμογών των συμπληρωματικών ιδίων κεφαλαίων	(43.619)	(23.020)
Σύνολο συμπληρωματικών ιδίων κεφαλαίων	920.126	962.121
Αφαιρετικά στοιχεία ιδίων κεφαλαίων	-	(34.974)
Εποπτικά Κεφάλαια	3.576.926	3.725.550
Σύνολο σταθμισμένου έναντι των κινδύνων ενεργητικού (εντός & εκτός ισολογισμού στοιχεία)	31.534.034	28.560.386
Βασικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας (Tier I)	8,4%	9,8%
Συνολικός Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας	11,3%	13,0%

Ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας της 31/12/2008 υπολογίστηκε σύμφωνα με τις διατάξεις της "Βασιλείας II", ενώ ο δείκτης της 31/12/2007 σύμφωνα με τις διατάξεις της "Βασιλείας I". Η εφαρμογή της "Βασιλείας II" από 1/1/2008 δεν επηρέασε σημαντικά το δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας της Τράπεζας.

Σημειώνεται ότι, τα στοιχεία που αφορούν την δημοσιοποίηση εποπτικής φύσεως πληροφοριών σχετικά με την κεφαλαιακή επάρκεια και την διαχείριση των κινδύνων, όπως ορίζεται από την ΠΔ/ΤΕ 2592 /20.8.2007 σχετικά με τον Πυλώνα III, θα δημοσιοποιηθούν στον ιστοχώρο της Τράπεζας.

4 Εκτιμήσεις και παραδοχές στην εφαρμογή των λογιστικών αρχών

Η Τράπεζα κατά τη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων προβαίνει σε ορισμένες εκτιμήσεις και παραδοχές για την μελλοντική κατάσταση ορισμένων στοιχείων του ενεργητικού και των υποχρεώσεων που επηρεάζουν την απεικόνιση των στοιχείων αυτών στις οικονομικές καταστάσεις. Οι εκτιμήσεις αυτές και οι παραδοχές εξετάζονται σε κάθε περίοδο με βάση ιστορικά στοιχεία αλλά και προσδοκίες για μελλοντικά γεγονότα.

1. Απομείωση δανείων και λοιπών χορηγήσεων

Η Τράπεζα σε κάθε ημερομηνία σύνταξης οικονομικών καταστάσεων εξετάζει αν υπάρχουν βάσιμες ενδείξεις ότι μια απαίτηση ή ομάδα απαιτήσεων έχει υποστεί απομείωση της αξίας της. Εάν υπάρχουν τέτοιες ενδείξεις, υπολογίζεται το ανακτήσιμο ποσό της απαίτησης ή της ομάδας απαιτήσεων και σχηματίζεται πρόβλεψη για απομείωση της αξίας των απαιτήσεων. Το ποσό της πρόβλεψης καταχωρείται στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Οι ενδείξεις αυτές περιγράφονται στη σημείωση 2.12. Οι εκτιμήσεις, οι παραδοχές και η μεθοδολογία που χρησιμοποιείται εξετάζονται τακτικά προκειμένου οι αποκλίσεις ανάμεσα στις εκτιμώμενες απομειώσεις και τις πραγματικές ζημιές από την αδυναμία είσπραξης των χορηγήσεων να μην είναι σημαντικές.

2. Εύλογη αξία παραγώγων χρηματοοικονομικών προϊόντων

Η εύλογη αξία παραγώγων χρηματοοικονομικών προϊόντων τα οποία δεν διαπραγματεύονται σε κάποια αγορά προσδιορίζεται από μοντέλα αποτίμησης. Τα μοντέλα αυτά, αν και βασίζονται σε μετρήσιμα στοιχεία, απαιτούν εκτιμήσεις και παραδοχές (όπως για τον προσδιορισμό της μεταβλητότητας –volatility- και του πιστωτικού κινδύνου) οι οποίες επανεξετάζονται σε τακτά διαστήματα και όπου οι συνθήκες των αγορών μεταβάλλονται.

3. Απομείωση του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου

Το διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλάκιο απεικονίζεται σε εύλογη αξία οι μεταβολές της οποίας καταχωρούνται σε ειδικό αποθεματικό. Απομείωση της αξίας του χαρτοφυλακίου αυτού υπάρχει όταν η μείωση της εύλογης αξίας σε σχέση με το κόστος κτήσης είναι σημαντική ή παρατεταμένη (απαιτείται εκτίμηση) και τότε το αποθεματικό αυτό μεταφέρεται στα αποτελέσματα της χρήσης. Επίσης, εκτιμήσεις χρησιμοποιούνται και για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας χρεογράφων τα οποία δεν διαπραγματεύονται σε κάποια αγορά. Για τα χρεόγραφα αυτά η εύλογη αξία που προκύπτει από διάφορα οικονομικά μοντέλα συνυπολογίζεται μαζί με εκτιμήσεις για την ύπαρξη κλαδικών διακυμάνσεων και προοπτικών, καθώς και με την οικονομική κατάσταση των εταιρειών των οποίων η Τράπεζα κατέχει χρεόγραφα.

4. Επενδύσεις διακρατούμενες έως την λήξη

Σχετικά με την κατηγοριοποίηση των μη - παραγώγων χρηματοπιστωτικών μέσων με σταθερές ή προσδιορισμένες πληρωμές και καθορισμένη ημερομηνία λήξης, η Τράπεζα ακολουθεί τις διατάξεις του ΔΛΠ 39 και τα κατατάσσει στο διακρατούμενο έως την λήξη χαρτοφυλάκιο. Αυτού του είδους η κατηγοριοποίηση προϋποθέτει σημαντική αξιολόγηση. Για την αξιολόγηση αυτή, η Τράπεζα εκτιμά την πρόθεση και την ικανότητά της να διακρατά αυτού του είδους τις επενδύσεις μέχρι την λήξη. Εάν η Τράπεζα δεν κρατήσει αυτές τις επενδύσεις μέχρι την λήξη, εκτός από ειδικές περιπτώσεις - όπως π.χ. να πουλήσει ένα μικρό ποσό κοντά στην ημερομηνία λήξης - είναι υποχρεωμένη να μεταφέρει το σύνολο του διακρατούμενου έως τη λήξη χαρτοφυλακίου στο διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλάκιο. Η αποτίμηση των επενδύσεων γίνεται τότε στην εύλογη αξία.

5. Φόρος εισοδήματος

Η Τράπεζα υπόκειται σε φόρο εισοδήματος στις χώρες στις οποίες δραστηριοποιείται. Αυτό απαιτεί εκτιμήσεις για τον προσδιορισμό της πρόβλεψης φόρου εισοδήματος κατά τη διάρκεια της χρήσης, καθώς ο τελικός προσδιορισμός του φόρου είναι αβέβαιος. Όπου το τελικό φορολογικό αποτέλεσμα διαφέρει από τα ποσά που αναγνωρίστηκαν αρχικά, οι διαφορές θα επηρεάσουν το φόρο εισοδήματος και τις αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις/ απαιτήσεις της περιόδου όπου ολοκληρώνεται ο προσδιορισμός.

5 Ανάλυση κατά τομέα

α) Επιχειρηματικοί Τομείς

Η Τράπεζα Πειραιώς έχει αναγνωρίσει τους ακόλουθους επιχειρηματικούς τομείς:

Λιανική Τραπεζική – Ο τομέας περιλαμβάνει εργασίες εμπορικής τραπεζικής της Τράπεζας που απευθύνονται σε νοικοκυριά, καθώς και σε μεσαίες και μικρές επιχειρήσεις (καταθέσεις, χορηγήσεις, κίνηση κεφαλαίων, εισαγωγές – εξαγωγές, εγγυητικές επιστολές κ.α.).

Τραπεζική Μεγάλων Επιχειρήσεων – Ο τομέας περιλαμβάνει εργασίες εμπορικής τραπεζικής της Τράπεζας που απευθύνονται σε μεγάλες επιχειρήσεις, καθώς επίσης και σε ναυτιλιακές εταιρείες, οι οποίες εξυπηρετούνται από κεντρικές υπηρεσίες, λόγω των εξειδικευμένων αναγκών τους (καταθέσεις, χορηγήσεις, ομολογιακά δάνεια, χρηματοδότηση έργων, κίνηση κεφαλαίων, εισαγωγές – εξαγωγές, εγγυητικές επιστολές κ.α.).

Επενδυτική Τραπεζική – Ο τομέας περιλαμβάνει εργασίες επενδυτικής τραπεζικής της Τράπεζας (συμβουλευτικές και επενδυτικές υπηρεσίες, αναδοχές, χρηματιστηριακές συναλλαγές κ.α.).

Διαχείριση Κεφαλαίων και Treasury – Ο τομέας περιλαμβάνει εργασίες διαχείρισης περιουσίας τρίτων, καθώς και για ίδιο λογαριασμό της Τράπεζας (εργασίες wealth management, αμοιβαία κεφάλαια, διαχείριση διαθεσίμων).

Λοιποί – Ο τομέας περιλαμβάνει εργασίες της Τράπεζας που δεν συμπεριλαμβάνονται σε κάποιον από τους προηγούμενους τομείς (εργασίες κεντρικών υπηρεσιών κ.α.).

Παρατίθεται ανάλυση των εσόδων και λοιπών στοιχείων κατά επιχειρηματικό τομέα της Τράπεζας:

	Λιανική Τραπεζική	Τραπεζική Μεγάλων Επιχειρήσεων	Επενδυτική Τραπεζική	Διαχείριση κεφαλαίων & Treasury	Λοιποί	Σύνολο
1/1-31/12/2008						
Έσοδα	1.630.109	615.091	9.213	1.069.545	37.250	3.361.208
Καθαρά έσοδα	716.455	186.224	9.105	52.553	(27.795)	936.542
Αποτελέσματα κατά τομέα	67.796	56.521	5.680	7.093	-	137.089
Αποτελέσματα προ φόρων						137.089
Φόρος εισοδήματος						(23.941)
Αποτελέσματα μετά φόρων						113.148
Λοιπά στοιχεία κατά τομέα						
Κεφαλαιουχικές δαπάνες	25.057	13	-	194	84.526	109.790
Αποσβέσεις	13.389	140	5	476	15.242	29.251
Απομείωση αξίας δανείων και απαιτήσεων	170.824	59.089	-	-	9.963	239.875
1/1-31/12/2007						
Έσοδα	1.209.027	369.039	29.582	830.612	296.865	2.735.125
Καθαρά έσοδα	668.265	100.236	29.496	60.623	222.026	1.080.646
Αποτελέσματα κατά τομέα	237.439	22.377	27.521	34.029	176.733	498.099
Αποτελέσματα προ φόρων						498.099
Φόρος εισοδήματος						(74.908)
Αποτελέσματα μετά φόρων						423.191
Λοιπά στοιχεία κατά τομέα						
Κεφαλαιουχικές δαπάνες	32.888	295	16	840	94.764	128.803
Αποσβέσεις	16.192	235	5	724	17.367	34.523
Απομείωση αξίας δανείων και απαιτήσεων	45.966	17.403	-	-	3.728	67.097
Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2008						
Στοιχεία ενεργητικού κατά τομέα	23.298.770	10.668.011	7	11.974.656	4.271.553	50.212.997
Υποχρεώσεις κατά τομέα	23.015.876	2.585.954	-	20.827.739	1.159.602	47.589.170
Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2007						
Στοιχεία ενεργητικού κατά τομέα	19.292.593	7.941.566	15	11.329.757	3.779.380	42.343.311
Υποχρεώσεις κατά τομέα	18.400.876	806.487	-	19.217.004	974.658	39.399.025

Οι κεφαλαιουχικές δαπάνες περιλαμβάνουν προσθήκες άυλων και ενσώματων παγίων στοιχείων ενεργητικού που πραγματοποιήθηκαν στη διάρκεια της χρήσης από τους επιμέρους επιχειρηματικούς τομείς.

Τα έσοδα και καθαρά έσοδα από άλλους επιχειρηματικούς τομείς περιλαμβάνουν έσοδα και καθαρά έσοδα από διεταιρικές συναλλαγές που πραγματοποιούνται από τις επιμέρους λειτουργικές μονάδες του κάθε επιχειρηματικού τομέα με αυτές των υπολοίπων τομέων.

β) Γεωγραφικοί τομείς

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τη γεωγραφική κατανομή (δευτερεύοντα διαχωρισμό τομέων) των στοιχείων ενεργητικού και των εσόδων και των κεφαλαιουχικών δαπανών της Τράπεζας Πειραιώς όπως προβλέπεται από το ΔΛΠ 14.

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2008

	Σύνολο Ενεργητικού	Έσοδα	Καθαρά Έσοδα	Κεφαλαιουχικές δαπάνες
Ελλάδα	45.711.117	3.129.301	1.112.907	109.572
Ην. Βασίλειο	4.501.881	231.907	(176.366)	218
Σύνολο	50.212.997	3.361.208	936.542	109.790

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2007

	Σύνολο Ενεργητικού	Έσοδα	Καθαρά Έσοδα	Κεφαλαιουχικές δαπάνες
Ελλάδα	39.921.192	2.625.565	1.347.865	128.676
Ην. Βασίλειο	2.422.119	109.560	(267.219)	127
Σύνολο	42.343.311	2.735.125	1.080.646	128.803

Το αρνητικό καθαρό έσοδο από το γεωγραφικό τομέα "Ηνωμένο Βασίλειο" προκύπτει από το κόστος άντλησης πιστωτικών τίτλων (ECP, EMTN), κεφαλαίων μειωμένης εξασφάλισης (TIER II) και υβριδικών κεφαλαίων (TIER I). Εάν δεν είχε ληφθεί υπόψη το ανωτέρω κόστος, τα καθαρά έσοδα του τομέα αυτού θα ανέρχονταν σε € 55,3 εκ. για τη χρήση του 2008 (2007: € 19,1 εκ).

Η Τράπεζα δραστηριοποιείται σε 4 κύριους επιχειρηματικούς τομείς και σε 2 χώρες. Η Ελλάδα είναι η κύρια χώρα δραστηριοποίησης της Τράπεζας Πειραιώς. Οι δραστηριότητες στην Ελλάδα περιλαμβάνουν όλους τους επιχειρηματικούς τομείς, ενώ κύριο αντικείμενο στο Ηνωμένο Βασίλειο είναι η Τραπεζική Μεγάλων Επιχειρήσεων, η Επενδυτική Τραπεζική και η Διαχείριση Κεφαλαίων & Treasury.

6 Καθαρά έντοκα έσοδα

Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα	1/1-31/12/2008	1/1-31/12/2007
Τόκοι τίτλων σταθερής απόδοσης	641.639	347.428
Τόκοι δανείων πελατών	1.725.175	1.286.357
Τόκοι απαιτήσεων κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	196.073	221.348
Τόκοι συμβάσεων ανταλλαγής επιτοκίων	635.392	445.596
Λοιποί τόκοι έσοδα	31.988	20.782
Σύνολο τόκων και εξομοιούμενων εσόδων	3.230.268	2.321.512

Τόκοι και εξομοιούμενα έξοδα

Τόκοι καταθέσεων πελατών και πράξεων προσωρινής εκχώρησης χρεογράφων	(923.087)	(533.968)
Τόκοι πιστωτικών τίτλων σε κυκλοφορία και λοιπών δανειακών κεφαλαίων	(420.238)	(342.091)
Τόκοι υποχρεώσεων προς πιστωτικά ιδρύματα	(252.199)	(202.144)
Τόκοι συμβάσεων ανταλλαγής επιτοκίων	(632.593)	(429.407)
Λοιποί τόκοι έξοδα	(152.463)	(108.562)
Σύνολο τόκων και εξομοιούμενων εξόδων	(2.380.580)	(1.616.172)

Καθαρά έντοκα έσοδα

849.687   **705.340**

Το ποσό των δεδουλευμένων τόκων των δανείων που έχουν υποστεί απομείωση αξίας είναι € 34.620 χιλιάδες (2007: € 28.220 χιλιάδες).

7 Καθαρά έσοδα προμηθειών

Έσοδα προμηθειών	1/1-31/12/2008	1/1-31/12/2007
Εμπορική τραπεζική	130.289	91.844
Επενδυτική τραπεζική	13.019	22.030
Διαχείριση κεφαλαίων	8.392	14.272
Σύνολο εσόδων προμηθειών	151.700	128.146

Έξοδα προμηθειών

Εμπορική τραπεζική	(32.368)	(27.735)
Επενδυτική τραπεζική	(3.492)	(2.588)
Διαχείριση κεφαλαίων	(8.226)	(7.983)
Σύνολο εξόδων προμηθειών	(44.086)	(38.306)

Καθαρά έσοδα προμηθειών

107.614   **89.840**

8 Έσοδα από μερίσματα

	1/1-31/12/2008	1/1-31/12/2007
Μερίσματα από θυγατρικές εταιρείες	27.303	27.788
Μερίσματα από συγγενείς εταιρείες	4.830	8
Μερίσματα χρεογράφων διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου	13.021	4.834
Μερίσματα χρεογράφων εμπορικού χαρτοφυλακίου	2.342	2.852
Σύνολο	47.496	35.482

9 Αποτελέσματα από χρεόγραφα εμπορικού χαρτοφυλακίου

	1/1-31/12/2008	1/1-31/12/2007
Κέρδη μείον ζημιές συναλλάγματος	46.156	25.417
Κέρδη μείον ζημιές μετοχών και αμοιβαίων κεφαλαίων	(21.129)	14.814
Κέρδη μείον ζημιές παραγώγων	(131.669)	(9.172)
Κέρδη μείον ζημιές ομολόγων	33.693	(5.050)
	(72.950)	26.010

10 Αποτελέσματα από χρηματοοικονομικά μέσα αποτιμώμενα σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών

	1/1-31/12/2008	1/1-31/12/2007
Κέρδη μείον ζημιές μετοχών αποτιμώμενων σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	2.420	-
Κέρδη μείον ζημιές λοιπών χρηματοοικονομικών μέσων αποτιμώμενων σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	15.167	11.616
	17.587	11.616

11 Κέρδη μείον ζημιές από χρεόγραφα επενδυτικού χαρτοφυλακίου

	1/1-31/12/2008	1/1-31/12/2007
Κέρδη μείον ζημιές μετοχών και αμοιβαίων κεφαλαίων διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου (σημείωση 39)	3.606	161.162
Κέρδη μείον ζημιές ομολόγων διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου (σημείωση 39)	(4.118)	643
Κέρδη μείον ζημιές από πώληση θυγατρικών και συγγενών	462	17.239
Απομείωση αξίας μετοχών και αμοιβαίων κεφαλαίων διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου (σημείωση 22)	-	(553)
Απομείωση αξίας θυγατρικών	(44.711)	-
	(44.761)	178.491

Εντός της χρήσης του 2008, ως αποτέλεσμα της διαδικασίας του ελέγχου απομείωσης (impairment test) των συμμετοχών, μειώθηκε το κόστος συμμετοχής της Τράπεζας στη θυγατρική εταιρεία Πειραιώς Multifin κατά € 44,7 εκ. Το νέο κόστος συμμετοχής στην Πειραιώς Multifin μετά την ανωτέρω απομείωση ανέρχεται σε € 48,5 εκ. Σημειώνεται ότι αντίστοιχο ποσό ύψους € 44,7 εκ. είχε διαγραφεί από την καθαρή θέση του Ομίλου κατά την 1η εφαρμογή των ΔΠΧΠ βάσει των διατάξεων του ΔΠΧΠ 1 και ως εκ τούτου το ποσό της απομείωσης δεν επιδρά στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.

Εντός της χρήσης 2007, η Τράπεζα Πειραιώς πώλησε τη συμμετοχή της στην Τράπεζα Κύπρου (ποσοστό 8,08%). Το προ φόρων κέρδος από την παραπάνω συναλλαγή ανήλθε σε € 159,3 εκ.

12 Λοιπά έσοδα εκμετάλλευσης

	1/1-31/12/2008	1/1-31/12/2007
Έσοδα ενοικίων	1.918	1.298
Κέρδη / (ζημιές) από αποτίμηση επενδύσεων σε ακίνητα	8.597	14.334
Λοιπά έσοδα τραπεζικών εργασιών	4.599	799
Λοιπά έσοδα εκμετάλλευσης	16.754	17.436
	31.868	33.867

13 Δαπάνες προσωπικού

	1/1-31/12/2008	1/1-31/12/2007
Μισθοί και ημερομίσθια	(188.368)	(175.848)
Εισφορές κοινωνικής ασφάλισης	(39.399)	(35.899)
Λοιπές δαπάνες προσωπικού	(9.786)	(10.684)
Δαπάνες παροχών μετά τη συνταξιοδότηση (σημείωση 36)	(28.848)	(31.742)
	(266.401)	(254.173)

Στους μισθούς και ημερομίσθια περιλαμβάνεται ποσό € 6.508 χιλ. που αφορά το συνολικό κόστος των προγραμμάτων προαίρεσης αγορών σε μετοχές για τη χρήση 2008 (2007: € 6.792 χιλ.). Για τις τροποποιήσεις του 2ου και 3ου προγράμματος προαίρεσης μετοχών σχετική είναι η σημείωση 38. Στο συνολικό κόστος των δικαιωμάτων προαίρεσης αγορών σε μετοχές, περιλαμβάνεται και το κόστος που αντιστοιχεί στα δικαιώματα προαίρεσης που χορηγήθηκαν στα μέλη Δ.Σ. και διοίκησης (σημείωση 42).

Ο αριθμός του προσωπικού της Τράπεζας Πειραιώς στις 31 Δεκεμβρίου 2008 ήταν 5.142 έναντι 4.901 στο τέλος του 2007. Ο μέσος αριθμός του προσωπικού για τη χρήση 2008 είναι 5.022.

14 Έξοδα διοίκησης

	1/1-31/12/2008	1/1-31/12/2007
Ενοίκια	(45.092)	(36.571)
Φόροι - τέλη	(39.191)	(33.880)
Διαφήμιση	(29.315)	(28.828)
Εξυπηρέτηση - προώθηση τραπεζικών προϊόντων	(42.627)	(42.143)
Αμοιβές και δαπάνες τρίτων	(32.417)	(28.981)
Έξοδα φύλαξης και συντήρησης παγίων	(14.348)	(11.651)
Έξοδα τηλεπικοινωνιών και ηλεκτρικής ενέργειας	(11.265)	(8.034)
Λοιπά έξοδα διοίκησης	(49.571)	(37.430)
	(263.826)	(227.518)

Τα λοιπά έξοδα διοίκησης περιλαμβάνουν ενοίκια εξοπλισμού, δωρεές, έξοδα ταξιδίων, εισφορές και αναλώσιμα.

15 Φόρος Εισοδήματος

	1/1-31/12/2008	1/1-31/12/2007
Τρέχων φόρος	(88.939)	(29.024)
Αναβαλλόμενος Φόρος (σημείωση 35)	72.811	(15.384)
Προβλέψεις για φόρους	(7.813)	(30.500)
	(23.941)	(74.908)

Η Τράπεζα Πειραιώς έχει ελεγχθεί από τις φορολογικές αρχές και έχει περαιώσει οριστικά όλες τις ανέλεγκτες φορολογικά χρήσεις, μέχρι και τη χρήση 2006. Για τις ανέλεγκτες χρήσεις έχει διενεργηθεί σχετική πρόβλεψη σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (ΔΠΧΠ).

Ο συντελεστής φόρου των νομικών προσώπων στην Ελλάδα, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις του άρθρου 109 παρ. 1 του Ν. 2238/1994 ανέρχεται σε ποσοστό 25% για τις χρήσεις 2007 και 2008.

Ο φόρος που αναλογεί στα κέρδη προ φόρων της Τράπεζας διαφέρει από το ποσό που θα προέκυπτε χρησιμοποιώντας τον ονομαστικό φορολογικό συντελεστή της Τράπεζας ως εξής:

	1/1-31/12/2008	1/1-31/12/2007
Κέρδη προ φόρων	137.089	498.099
Φόρος που αντιστοιχεί (25%)	(34.272)	(124.525)
Εισόδημα μη υποκείμενο σε φόρο (φόρος που αναλογεί)	29.997	52.222
Μη εκπιπτόμενα έξοδα (φόρος που αναλογεί) και προβλέψεις ανέλεγκτων χρήσεων	(8.188)	(2.547)
Επίδραση στον αναβαλλόμενο φόρο από την νομοθετημένη μελλοντική μεταβολή του φορολογικού συντελεστή	(11.380)	-
Συμπληρωματικός φόρος 3% επί εισοδήματος από ακίνητα	(98)	(58)
Φόρος εισοδήματος	(23.941)	(74.908)

16 Κέρδη ανά μετοχή

Τα βασικά κέρδη ανά μετοχή υπολογίζονται με βάση τα κέρδη μετά φόρων και το μέσο σταθμισμένο αριθμό μετοχών που βρισκόταν σε κυκλοφορία κατά την διάρκεια της χρήσης, εξαιρώντας το μέσο αριθμό ιδίων μετοχών που είχε στην κατοχή της η Τράπεζα Πειραιώς. Για τον υπολογισμό των μειωμένων κερδών ανά μετοχή λαμβάνονται υπόψη όλες οι κατηγορίες δυνητικών τίτλων.

	1/1-31/12/2008	1/1-31/12/2007
Βασικά κέρδη ανά μετοχή		
Κέρδη μετά φόρων	113.148	423.191
Μέσος σταθμισμένος αριθμός μετοχών	323.625.700	291.212.647
Βασικά κέρδη ανά μετοχή (σε ευρώ)	0,3496	1,4532

Μειωμένα κέρδη ανά μετοχή

	1/1-31/12/2008	1/1-31/12/2007
Κέρδη μετά φόρων	113.148	423.191
Μέσος σταθμισμένος αριθμός μετοχών	323.625.700	291.212.647
Προσαρμογή για δικαιώματα προαίρεσης	-	1.335.856
Μέσος σταθμισμένος αριθμός μετοχών για μειωμένα κέρδη ανά μετοχή	323.625.700	292.548.503
Μειωμένα κέρδη ανά μετοχή (σε ευρώ)	0,3496	1,4466

Τα δικαιώματα προαίρεσης του 3ου προγράμματος δεν επηρέασαν τον υπολογισμό των μειωμένων κερδών ανά μετοχή, καθώς η μέση χρηματιστηριακή τιμή των κοινών μετοχών κατά τη διάρκεια του 2008 ήταν μικρότερη της τιμής άσκησης των δικαιωμάτων προαίρεσης. Επίσης, το 2ο πρόγραμμα δικαιωμάτων προαίρεσης δεν επηρέασε τα μειωμένα κέρδη ανά μετοχή λόγω παραίτησης των δικαιούχων και της εν συνεχεία λήξης του προγράμματος.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του ΔΛΠ 33, ο μέσος σταθμισμένος αριθμός μετοχών για τη χρήση 2007, έχει προσαρμοστεί με συντελεστή 1,00014 προκειμένου να απεικονιστεί η επίπτωση στα κέρδη ανά μετοχή (βασικά και μειωμένα) από την επανεπένδυση του μερίσματος που πραγματοποιήθηκε εντός της χρήσης 2008.

17 Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Ταμείο	319.574	274.892
Nostros και λογαριασμοί όψεως σε τράπεζες	138.606	57.779
Υπόλοιπα στην Κεντρική Τράπεζα	1.618.653	1.248.426
Επιταγές εισπρακτέες - Γραφείο Συμφηφισμού Κεντρικής Τράπεζας	409.741	483.885
Συμπεριλαμβανόμενα στο Ταμείο και Χρηματικά διαθέσιμα κάτω των 90 ημερών (σημείωση 41)	2.486.574	2.064.982
Υποχρεωτικές καταθέσεις στην Κεντρική Τράπεζα	-	1.200
	2.486.574	2.066.182

Οι λογαριασμοί nostros και όψεως σε τράπεζες έχουν κυμαινόμενο επιτόκιο.

18 Δάνεια και απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Τοποθετήσεις σε Τράπεζες	3.827.722	2.940.047
Συμφωνίες επαναπώλησης τίτλων	127.998	-
Συμπεριλαμβανόμενα στο Ταμείο και χρηματικά διαθέσιμα κάτω των 90 ημερών (σημείωση 41)	3.955.720	2.940.047
Τοποθετήσεις σε Τράπεζες (άνω των 90 ημερών)	676.902	561.201
Συμφωνίες επαναπώλησης τίτλων	3.652	794.945
	4.636.274	4.296.193
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων μέχρι ενός έτους	4.370.326	4.222.400
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων πάνω από ένα έτος	265.947	73.793
	4.636.273	4.296.193

Το σύνολο των απαιτήσεων κατά πιστωτικών ιδρυμάτων είναι κυμαινόμενου επιτοκίου.

Τραπεζικά ομόλογα εύλογης αξίας € 43,2 εκ. την 1/10/2008, μεταφέρθηκαν από το χαρτοφυλάκιο «Διαθέσιμο προς πώληση» στις «Απαιτήσεις από Πιστωτικά Ιδρύματα», καθώς δεν διαπραγματεύονται σε ενεργή αγορά.

19 Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα

Τα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα που κατέχει η Τράπεζα Πειραιώς περιλαμβάνουν Συμβόλαια Συναλλάγματος, Συμβόλαια Μελλοντικής Εκπλήρωσης Επιτοκίου, Συμβάσεις Ανταλλαγής Συναλλάγματος ή/ και Επιτοκίου, Δικαιώματα Προαίρεσης Αγοράς/ Πώλησης Συναλλάγματος ή/ και Επιτοκίου ή/ και Μετοχών, τα οποία καταχωρούνται αρχικά στην εύλογη αξία τους κατά την ημερομηνία καταχώρησης του συμβολαίου και κατόπιν καθημερινά αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους. Η εύλογη αξία προσδιορίζεται από τις τρέχουσες τιμές και από μοντέλα αποτίμησης όπου δεν είναι διαθέσιμες τρέχουσες τιμές. Τα παράγωγα με θετική εύλογη αξία αναγνωρίζονται ως στοιχεία του ενεργητικού, ενώ αυτά με αρνητική εύλογη αξία αναγνωρίζονται ως υποχρεώσεις.

Οι συμβάσεις ανταλλαγής (swaps) είναι συμβατικές συμφωνίες μεταξύ δύο αντισυμβαλλόμενων (εξω-χρηματιστηριακές) για την ανταλλαγή ταμειακών ροών λόγω μεταβολής σε επιτόκια, τιμές συναλλάγματος, μετοχικούς δείκτες, τιμές προϊόντων (π.χ. τιμές πετρελαίου) και στην περίπτωση συμβάσεων ανταλλαγής πιστωτικού κινδύνου (credit default swaps) συμφωνείται η ανταλλαγή πληρωμών βάσει ονομαστικών αξιών (notional amounts) αναφορικά με καθορισμένα γεγονότα που σχετίζονται με την πιστοληπτική ικανότητα του αντισυμβαλλόμενου.

Τα προθεσμιακά συμβόλαια (forwards) είναι συμβατικές συμφωνίες μεταξύ δύο αντισυμβαλλόμενων (εξω-χρηματιστηριακές) για την αγορά ενός νομίσματος έναντι κάποιου άλλου ή για την ανταλλαγή ταμειακών ροών επιτοκίων σε καθορισμένη τιμή και ημερομηνία στο μέλλον.

Τα συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης (futures) είναι συμβατικές υποχρεώσεις για την είσπραξη ή πληρωμή ενός καθαρού ποσού σύμφωνα με τις μεταβολές στην τιμή/ επιτόκιο του υποκείμενου χρηματοοικονομικού μέσου (underlying financial instrument). Τα συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης διαπραγματεύονται σε τυποποιημένα ποσά σε οργανωμένες αγορές και υπόκεινται σε καθημερινό διακανονισμό του λογαριασμού περιθωρίου.

Τα δικαιώματα προαίρεσης (options) είναι συμβατικές συμφωνίες οι οποίες ενέχουν το δικαίωμα, αλλά όχι την υποχρέωση για τον αγοραστή να αγοράσει ή να πωλήσει ένα ορισμένο ποσό ενός χρηματοοικονομικού μέσου ή ξένου νομίσματος, σε καθορισμένη τιμή ή επιτόκιο, σε μια μελλοντική ημερομηνία. Τα δικαιώματα προαίρεσης διαπραγματεύονται είτε σε οργανωμένες αγορές, είτε εξω-χρηματιστηριακά (ΟΤΚ).

Οι ονομαστικές αξίες των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων δεν αποτελούν απαραίτητα τα ποσά των σχετικών μελλοντικών ταμειακών ροών, ούτε τις τρέχουσες εύλογες αξίες των υποκείμενων μέσων και για το λόγο αυτό δεν υποδηλώνουν την έκθεση της Τράπεζας στον πιστωτικό κίνδυνο, στον κίνδυνο αγοράς ή στον κίνδυνο ρευστότητας. Ονομαστική αξία είναι η αξία του υποκείμενου τίτλου του παραγώγου και αποτελεί τη βάση για τη μέτρηση της εύλογης αξίας των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων. Οι μεταβολές στις εύλογες αξίες καθορίζονται από τις μεταβολές στην τιμή ή το επιτόκιο του υποκείμενου τίτλου και αντανακλούν το ποσό που πρέπει να πληρωθεί (υποχρέωση) ή να εισπραχθεί (απαίτηση). Οι ονομαστικές και οι εύλογες αξίες των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων που κατέχονταν στο τέλος του έτους παρουσιάζονται παρακάτω.

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2008	Ονομαστικές Αξίες	Εύλογες Αξίες	
		Ενεργητικού	Υποχρεώσεων
Παράγωγα διακρατούμενα για εμπορικούς σκοπούς			
Συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης (futures)	185.800	-	-
Συμβάσεις ανταλλαγής στοιχείων ενεργητικού (asset swaps)	75.507	176	15.049
Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων (interest rate swaps)	11.184.351	144.268	147.819
Συμβάσεις ανταλλαγής νομισμάτων (currency swaps)	6.549.781	-	1.437
Προθεσμιακά συμβόλαια συναλλάγματος (FX forwards)	389.164	151.163	139.653
Δικαιώματα προαίρεσης (Options) και λοιπά παράγωγα	225.834	56.353	7.019
		351.959	310.977
Ενσωματωμένα παράγωγα			
Καταθέσεις/ δάνεια πελατών συνδεδεμένες με δικαιώματα προαίρεσης	153.778	4.861	4.398
Παράγωγα διακρατούμενα για αντιστάθμιση εύλογης αξίας			
Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων (interest rate swaps)	1.323.655	-	45.533
Σύνολο αναγνωρισμένων παραγώγων στοιχείων ενεργητικού/ υποχρεώσεων		356.820	360.908

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2007	Ονομαστικές Αξίες	Εύλογες Αξίες	
		Ενεργητικού	Υποχρεώσεων
Παράγωγα διακρατούμενα για εμπορικούς σκοπούς			
Συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης (futures)	86.700	-	-
Συμβάσεις ανταλλαγής στοιχείων ενεργητικού (asset swaps)	490.915	6.528	13.069
Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων (interest rate swaps)	10.454.326	58.969	55.674
Συμβάσεις ανταλλαγής νομισμάτων (currency swaps)	6.316.240	-	-
Προθεσμιακά συμβόλαια συναλλάγματος (FX forwards)	405.971	-	1.469
Προθεσμιακές συμφωνίες επιτοκίων (FRAs)	475.511	366	-
Λοιπά παράγωγα	3.118.784	170	(36)
		66.034	70.176
Ενσωματωμένα παράγωγα			
Καταθέσεις/ δάνεια πελατών συνδεδεμένες με δικαιώματα προαίρεσης	188.873	9.731	9.346
Παράγωγα διακρατούμενα για αντιστάθμιση εύλογης αξίας			
Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων (interest rate swaps)	156.034	560	4.087
Σύνολο αναγνωρισμένων παραγώγων στοιχείων ενεργητικού/ υποχρεώσεων		76.325	83.609

Η Τράπεζα Πειραιώς συναλλάσσεται με άλλους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, για το μεγαλύτερο ποσοστό των συμβολαίων της σε συναλλαγματικές ισοτιμίες και επιτόκια. Ειδικά για τις συμφωνίες ανταλλαγής επιτοκίων, περίπου το 84% των συναλλαγών γίνονται με άλλους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς (ονομαστικό ποσό). Αυτές οι συναλλαγές γίνονται μέσω διαφοροποιημένου χαρτοφυλακίου αντισυμβαλλομένων. Το 78% του ονομαστικού ποσού των συμφωνιών ανταλλαγής επιτοκίων έχει συναφθεί με τέσσερις αντισυμβαλλομένους. Το υπόλοιπο 22% έχει συναφθεί με διάφορους αντισυμβαλλομένους. Το ποσοστό της εύλογης αξίας όλων των παραγώγων (ενεργητικό) σε σχέση με τις απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων ανέρχεται στο 8%.

Η Τράπεζα χρησιμοποιεί παράγωγα προϊόντα προκειμένου να αντισταθμίσει την έκθεσή της σε κίνδυνο αγοράς. Η αντιστάθμιση αυτή επιτυγχάνεται αντισταθμίζοντας είτε συγκεκριμένα χρηματοοικονομικά στοιχεία είτε το σύνολο ή μέρος χαρτοφυλακίου. Οι πρακτικές και η λογιστική αντιστάθμισης κινδύνων παρουσιάζονται στη σημείωση 2.3.

Συγκεκριμένα, η Τράπεζα, κάνοντας χρήση αντισταθμίσεων εύλογης αξίας, αντισταθμίζει τον κίνδυνο επιτοκίου που προκύπτει από πιθανή μείωση της εύλογης αξίας ομολόγων που περιλαμβάνονται στο «Διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλάκιο» και στις «Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους» σταθερού επιτοκίου. Αντισταθμίζει επίσης, τον κίνδυνο επιτοκίου που προκύπτει και από πιθανή μείωση της εύλογης αξίας δανείων που η Τράπεζα έχει χορηγήσει σε ευρώ και ξένο νόμισμα, με σταθερό επιτόκιο. Η αντιστάθμιση επιτυγχάνεται με την χρήση συμβάσεων ανταλλαγής επιτοκίων.

Η καθαρή εύλογη αξία αυτών των συμβάσεων ανταλλαγής την 31/12/2008 ήταν πιστωτική € 45,5 εκατ. (2007: πιστωτική € 3,5 εκατ.). Οι ζημιές από τα μέσα αντιστάθμισης ήταν € 41,9 εκατ. (2007: € 2,6 εκατ. ζημία). Τα κέρδη από τα αντισταθμισμένα χρηματοοικονομικά στοιχεία ήταν € 42,6 εκατ. (2007: € 2,4 εκατ. κέρδος).

20 Χρηματοοικονομικά μέσα ενεργητικού αποτιμώμενα σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Χρεόγραφα εμπορικού χαρτοφυλακίου		
Ομόλογα εκδόσεως Ελληνικού Δημοσίου	-	349.523
Συμπεριλαμβανόμενα στο Ταμείο και Χρηματικά διαθέσιμα κάτω των 90 ημερών (σημείωση 41)	0	349.523
Ομόλογα εκδόσεως Ελληνικού Δημοσίου	872.439	3.639.911
Έντοκα γραμμάτια Ελληνικού Δημοσίου	101.945	14.915
Ομόλογα εκδόσεως Δημοσίου άλλων κρατών	15.653	10.198
Ομόλογα εταιριών	166.658	280.073
Τραπεζικά Ομόλογα	10.204	-
	1.166.899	3.945.097
Μετοχές εισηγμένες στο ΧΑ	-	103.053
Αμοιβαία κεφάλαια	-	6.218
Σύνολο χρεογράφων εμπορικού χαρτοφυλακίου	1.166.899	4.403.891
Λοιπά χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που αποτιμώνται σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών	84.984	508.137

Από τα ανωτέρω χρεόγραφα εμπορικού χαρτοφυλακίου της 31/12/2008 ποσό € 563 εκ. είναι σταθερού επιτοκίου, € 462 εκ. μεταβλητού επιτοκίου και € 142 εκ. zero-coupon. Τα αντίστοιχα ποσά για την 31/12/2007 ανέρχονται σε € 2.124 εκ., € 1.787 εκ. και € 384 εκ. (zero-coupon).

Στα λοιπά χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που αποτιμώνται σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών περιλαμβάνονται κυρίως τα ομόλογα των συμβάσεων ανταλλαγής στοιχείων ενεργητικού (asset swaps). Η αρχική κατάταξή τους στο εν λόγω χαρτοφυλάκιο πραγματοποιήθηκε προκειμένου να μειωθούν οι διακυμάνσεις των αποτελεσμάτων που θα προέκυπταν εάν τα εν λόγω χρηματοπιστωτικά μέσα τηρούσαν στο κόστος εξαγοράς τους και τα σχετιζόμενα με αυτά παράγωγα ανταλλαγής επιτοκίων ως διακρατούμενα για εμπορικούς σκοπούς. Τα λοιπά χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που αποτιμώνται σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών είναι σταθερού επιτοκίου και περιλαμβάνουν δεδουλευμένους τόκους ύψους € 2 εκ.

Τα χρεόγραφα σε ενέχυρο εμφανίζονται στη σημείωση 37.

Η Τράπεζα κάνοντας χρήση των τροποποιήσεων του ΔΛΠ 39 και ΔΠΧΠ 7 «Επαναταξινόμηση Χρηματοοικονομικών Περιουσιακών Στοιχείων», επαναταξινόμησε χρεόγραφα του «Εμπορικού χαρτοφυλακίου» στα χαρτοφυλάκια «Διαθέσιμο προς πώληση» και «Διακρατούμενα έως την λήξη», καθώς η Τράπεζα έχει την πρόθεση να τα διακρατήσει στο προσεχές μέλλον κι επιπρόσθετα εκτιμάται ότι η εύλογη αξία των εισηγμένων εταιριών, των αμοιβαίων κεφαλαίων και των ομολόγων, λόγω των ιδιαίτερων συνθηκών που επικρατούν στη χρηματοοικονομική αγορά την περίοδο αυτή, δεν αντανακλούν τη δυναμική και τις προοπτικές ανάπτυξης των εκδοτών, χρεόγραφα των οποίων κατέχει η Τράπεζα.

Αναλυτικότερα, η Τράπεζα εφαρμόζοντας τις παραπάνω τροποποιήσεις την 1/7/2008 μετέφερε από τα «Χρεόγραφα Εμπορικού Χαρτοφυλακίου» στα «Χρεόγραφα Διαθέσιμα προς Πώληση» του Επενδυτικού χαρτοφυλακίου, μετοχές εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών και αμοιβαία κεφάλαια ποσού € 50,6 εκ. Η αποτίμηση αυτών των μετοχών και αμοιβαίων κεφαλαίων, για την περίοδο από 1/7/2008 έως και 31/12/2008, ήταν ζημιά ποσού € 17,9 εκ. η οποία καταχωρήθηκε στο αποθεματικό «Διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλακίου». Η ζημιά από την αποτίμηση των ανωτέρω τίτλων ύψους € 20,7 εκ. για την περίοδο από 1/1/2008 έως 30/6/2008 εξακολουθεί να εμφανίζεται στα αποτελέσματα εμπορικού χαρτοφυλακίου της χρήσης 2008. Ομόλογα εύλογης αξίας € 339,9 εκ. την 1/10/2008 μεταφέρθηκαν από το «Εμπορικό χαρτοφυλάκιο» στο χαρτοφυλάκιο «Διαθέσιμο προς πώληση». Η αρνητική αποτίμηση των ομολόγων αυτών της περιόδου από 1/10/2008 έως και 31/12/2008 ποσού € 14,4 εκ. καταχωρήθηκε στο αποθεματικό «Διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου». Η ζημιά για την περίοδο 1/1/2008 έως 30/9/2008, των ομολόγων που μεταφέρθηκαν από το «Εμπορικό χαρτοφυλάκιο» ύψους € 7,2 εκ. εξακολουθεί να εμφανίζεται στα αποτελέσματα του έτους. Τέλος, ομόλογα εύλογης αξίας € 601,2 εκ. την 1/10/2008 μεταφέρθηκαν από το «Εμπορικό χαρτοφυλάκιο» στο χαρτοφυλάκιο «Διακρατούμενα έως την λήξη» και η αξία αυτή αποτελεί το αποσβέσιμο κόστος κτήσης. Η ζημιά για την περίοδο 1/1/2008 έως 30/9/2008, των ομολόγων που μεταφέρθηκαν από το «Εμπορικό χαρτοφυλάκιο», ύψους € 336 χιλ. εξακολουθεί να εμφανίζεται στα αποτελέσματα του έτους. Εάν τα ομόλογα αυτά είχαν παραμείνει στο «Εμπορικό χαρτοφυλάκιο», η αρνητική αποτίμησή τους ποσού € 5,3 εκ. θα είχε εμφανιστεί στα αποτελέσματα εμπορικού χαρτοφυλακίου.

21 Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Δάνεια προς ιδιώτες		
Στεγαστικά δάνεια	6.071.087	5.316.653
Καταναλωτικά/ προσωπικά δάνεια	2.600.490	2.386.274
Πιστωτικές κάρτες	706.284	575.786
	9.377.861	8.278.713
Δάνεια προς επιχειρήσεις	24.586.692	18.801.404
Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών	33.964.553	27.080.117
Μείον: Προβλέψεις για ζημιές (απομειώσεις) από δάνεια και απαιτήσεις πελατών	(481.935)	(317.158)
Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών (μετά από προβλέψεις)	33.482.619	26.762.959
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών μέχρι ενός έτους	14.840.282	11.497.972
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών πάνω από ένα έτος	18.642.337	15.264.987
	33.482.619	26.762.959

Από τις απαιτήσεις κατά πελατών (προ προβλέψεων), ποσό € 3.049 εκ. (2007: € 2.799 εκ.) αφορά χορηγήσεις σταθερού επιτοκίου, ενώ ποσό € 30.916 εκ. (2007: € 24.281 εκ.) αφορά χορηγήσεις κυμαινόμενου επιτοκίου.

Κίνηση πρόβλεψης (απομείωσης) για ζημιές από δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες:

α) Δάνεια προς ιδιώτες

	Στεγαστικά Δάνεια	Καταναλωτικά/ προσωπικά Δάνεια	Πιστωτικές κάρτες	Σύνολο
Υπόλοιπο έναρξης χρήσης 2007	8.591	75.207	12.815	96.613
Έξοδο χρήσης	1.868	21.984	11.378	35.230
Διαγραφές δανείων	-	(20.707)	(406)	(21.113)
Υπόλοιπο λήξης χρήσης 2007	10.459	76.484	23.787	110.730
Υπόλοιπο έναρξης χρήσης 2008	10.459	76.484	23.787	110.730
Έξοδο χρήσης	30.361	38.646	20.709	89.716
Υπόλοιπο λήξης χρήσης 2008	40.820	115.130	44.496	200.446

β) Δάνεια προς επιχειρήσεις

Υπόλοιπο έναρξης χρήσης 2007		216.277
Έξοδο χρήσης		28.866
Διαγραφές δανείων		(38.085)
Συναλλαγματικές διαφορές		(630)
Υπόλοιπο λήξης χρήσης 2007		206.428
Υπόλοιπο έναρξης χρήσης 2008		206.428
Έξοδο χρήσης		149.161
Διαγραφές δανείων		(74.101)
Συναλλαγματικές διαφορές		-
Υπόλοιπο λήξης χρήσης 2008		281.489

Το έξοδο της χρήσης 2008 ποσού € 239,9 εκ. (2007: € 67,1 εκ.) στην κατάσταση αποτελεσμάτων περιλαμβάνει ποσό € 1 εκ. (2007: € 3 εκ.) που αφορά έξοδο πρόβλεψης λοιπών απαιτήσεων.

Η αντιστροφή προβλέψεων δανείων στη χρήση 2008 είναι € 5,5 εκ. (2007: € 76,8 εκ.).

22 Χρεόγραφα επενδυτικού χαρτοφυλακίου

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Χρεόγραφα Διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου		
Ομολογίες και άλλοι τίτλοι σταθερής απόδοσης		
Εκδόσεις Δημοσίου άλλων κρατών	5.240	-
Εκδόσεις Ελληνικού Δημοσίου	218.836	816.532
Ομόλογα εταιριών	334.576	137.711
Ομόλογα τραπεζών	56.031	50.329
	614.682	1.004.573
Μετοχές και άλλοι τίτλοι μεταβλητής απόδοσης		
Μετοχές εισηγμένες	92.327	150.718
Μη εισηγμένες μετοχές	78.724	119.141
Αμοιβαία κεφάλαια	6.967	-
	178.018	269.858
Σύνολο διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου	792.700	1.274.431

Από τα ανωτέρω ομόλογα της 31/12/2008 ποσό € 209 εκ. είναι σταθερού επιτοκίου και € 406 εκ. μεταβλητού επιτοκίου. Τα αντίστοιχα ποσά για την 31/12/2007 ανέρχονται σε € 168 εκ. και € 837 εκ.

Η Τράπεζα κάνοντας χρήση των τροποποιήσεων του ΔΛΠ 39 και ΔΠΧΠ 7 «Επαναταξινόμηση Χρηματοοικονομικών Περιουσιακών Στοιχείων», επαναταξινόμησε χρεόγραφα του «Εμπορικού χαρτοφυλακίου» στα χαρτοφυλάκια «Διαθέσιμο προς πώληση» και «Διακρατούμενα έως την λήξη» (σημείωση 20).

Επιπλέον, βάσει των ανωτέρω τροποποιήσεων ομόλογο εύλογης αξίας € 272,2 εκ. την 1/10/2008 μεταφέρθηκε από το χαρτοφυλάκιο «Διαθέσιμο προς πώληση» στο χαρτοφυλάκιο «Διακρατούμενα έως την λήξη». Το σχηματισμένο αποθεματικό του ομολόγου αυτού έως την 30/9/2008 ζημίας ύψους € 1,5 εκ. θα αποσβεστεί στα αποτελέσματα με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου μέχρι τη λήξη (2017) του ομολόγου. Εάν το ομόλογο αυτό είχε παραμείνει στο «Διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλάκιο», θα είχε επιβαρύνει το αποθεματικό κατά € 6,0 εκ. Εταιρικά ομόλογα εύλογης αξίας € 34,4 εκ. και τραπεζικά ομόλογα εύλογης αξίας € 43,2 εκ. την 1/10/2008, μεταφέρθηκαν από το χαρτοφυλάκιο «Διαθέσιμο προς πώληση» στις «Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους» και στις «Απαιτήσεις από Πιστωτικά Ιδρύματα», καθώς δεν διαπραγματεύονται σε ενεργή αγορά και πληρούν τις λοιπές προϋποθέσεις του ΔΛΠ 39 για την κατάταξή τους ως Δάνεια και Απαιτήσεις. Το σχηματισμένο αποθεματικό των ομολόγων αυτών έως την 30/9/2008 ζημίας ύψους € 11,7 εκ. θα αποσβεστεί στα αποτελέσματα με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου μέχρι τη λήξη των ομολόγων. Εάν τα ομόλογα αυτά είχαν παραμείνει στο «διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλάκιο», θα είχαν επιβαρύνει το αποθεματικό αυτό κατά € 21,9 εκ. Οι τόκοι από τα ομόλογα αυτά θα συνεχίσουν να αναγνωρίζονται στα έσοδα από τόκους, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου. Οι τόκοι των χρεογράφων που μεταφέρθηκαν και θα υπολογιστούν βάσει του πραγματικού επιτοκίου δεν θα διαφοροποιηθούν σημαντικά από τους τόκους βάσει του ονομαστικού επιτοκίου. Συνεπώς οι μελλοντικές ταμειακές ροές των χρεογράφων αναμένονται στο ύψος της ονομαστικής αξίας και των μελλοντικών τόκων.

Η κίνηση του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου έχει ως εξής:

Υπόλοιπο έναρξης χρήσης (1/1/2008 και 1/1/2007 αντίστοιχα)	1.274.431	1.111.713
Αγορές	431.463	937.523
Μεταφορές από συγγενείς εταιρείες (σημείωση 24)	14.358	7.255
Διαθέσεις	(753.651)	(783.254)
Μεταφορές στις συγγενείς εταιρείες (σημείωση 24)	(15.250)	(14.358)
Μεταφορές από εμπορικό χαρτοφυλάκιο	390.528	-
Μεταφορές στις Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους (σημείωση 23) και στις Απαιτήσεις από Πιστωτικά Ιδρύματα (σημείωση 18)	(77.615)	-
Μετατροπή άλλων στοιχείων ενεργητικού σε χρεόγραφα	-	11.227
Αναγνώριση δανείων σύμφωνα με το ΔΛΠ 39	-	(25.000)
Μεταβολές στην εύλογη αξία (σημείωση 39)	(197.590)	33.465
Μεταφορές στα διακρατούμενα έως τη λήξη χρεόγραφα	(272.191)	-
Απομείωση αξίας (σημείωση 11)	-	(553)
Συναλλαγματικές διαφορές	(1.783)	(3.587)
Υπόλοιπο λήξης χρήσης (31/12/2008 και 31/12/2007 αντίστοιχα)	792.700	1.274.431

Οι μεταφορές από τις συγγενείς εταιρείες στο διαθέσιμο χαρτοφυλάκιο προς πώληση πραγματοποιούνται όταν παύσουν να πληρούνται οι προϋποθέσεις που ορίζει το ΔΛΠ 28 για την αναγνώριση μιας εταιρείας ως συγγενούς. Επίσης, όταν η Τράπεζα αποκτήσει ουσιώδη επιρροή σε μία εταιρεία του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου, τότε αυτή μεταφέρεται στις συγγενείς εταιρείες.

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Διακρατούμενα έως τη λήξη χρεόγραφα		
Εκδόσεις Ελληνικού Δημοσίου	3.263.095	-
Σύνολο διακρατούμενου έως την λήξη χαρτοφυλακίου	3.263.095	0
Κίνηση του διακρατούμενου έως τη λήξη χαρτοφυλακίου		
Υπόλοιπο έναρξης χρήσης	-	-
Προσθήκες	2.389.664	-
Μεταφορές από εμπορικό χαρτοφυλάκιο	601.240	-
Μεταφορές από διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλάκιο	272.191	-
Υπόλοιπο λήξης χρήσης	3.263.095	0

Τα ανωτέρω διακρατούμενα έως τη λήξη ομόλογα είναι στο σύνολό τους μεταβλητού επιτοκίου.

23 Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους εταιρειών	209.479	-
Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους εκδόσεως Ελληνικού Δημοσίου	318.220	-
Σύνολο απαιτήσεων από χρεωστικούς τίτλους	527.699	0

Εταιρικά ομόλογα εύλογης αξίας € 34,4 εκ. την 1/10/2008, μεταφέρθηκαν από το χαρτοφυλάκιο «διαθέσιμο προς πώληση» στις «Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους» καθώς δεν διαπραγματεύονται σε ενεργή αγορά (σημείωση 22).

24 Επενδύσεις σε θυγατρικές και συγγενείς εταιρείες

Οι επενδύσεις της Τράπεζας Πειραιώς σε θυγατρικές και συγγενείς εταιρείες είναι:

A) Θυγατρικές εταιρείες

α/α	Εταιρείες	Αντικείμενο εργασιών	% συμμετοχής	Χώρα
1.	Marathon Banking Corporation	Τραπεζικές Υπηρεσίες	87,91%	Η.Π.Α.
2.	Tirana Bank I.B.C. S.A	Τραπεζικές Υπηρεσίες	91,24%	Αλβανία
3.	Piraeus Bank Romania S.A.	Τραπεζικές Υπηρεσίες	100,00%	Ρουμανία
4.	Piraeus Bank Beograd A.D.	Τραπεζικές Υπηρεσίες	100,00%	Σερβία
5.	Piraeus Bank Bulgaria A.D.	Τραπεζικές Υπηρεσίες	99,98%	Βουλγαρία
6.	Piraeus Bank Egypt S.A.E.	Τραπεζικές Υπηρεσίες	95,36%	Αίγυπτος
7.	OJSC Piraeus Bank ICB	Τραπεζικές Υπηρεσίες	99,95%	Ουκρανία
8.	Τράπεζα Πειραιώς Κύπρου ΛΤΔ	Τραπεζικές Υπηρεσίες	100,00%	Κύπρος
9.	Piraeus Asset Management Europe S.A.	Διαχείριση Αμοιβαίων Κεφαλαίων	99,94%	Λουξεμβούργο
10.	Πειραιώς Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε.	Χρηματοδοτικές μισθώσεις	100,00%	Ελλάδα
11.	Piraeus Leasing Romania S.R.L.	Χρηματοδοτικές μισθώσεις	99,80%	Ρουμανία
12.	Πειραιώς Μεσίτες Ασφαλ. και Αντασφαλ. Εργασιών Α.Ε	Μεσπεία Ασφαλειών - Αντασφαλειών	100,00%	Ελλάδα
13.	Tirana Leasing S.A.	Χρηματοδοτικές μισθώσεις	100,00%	Αλβανία
14.	Πειραιώς Α.Ε.Π.Ε.Υ.	Χρηματιστηριακές εργασίες	100,00%	Ελλάδα
15.	Piraeus Group Capital LTD	Έκδοση πιστωτικών τίτλων	100,00%	Ηνωμένο Βασίλειο
16.	Piraeus Leasing Bulgaria EAD.	Χρηματοδοτικές μισθώσεις	100,00%	Βουλγαρία
17.	Piraeus Group Finance P.L.C.	Έκδοση πιστωτικών τίτλων	100,00%	Ηνωμένο Βασίλειο
18.	Multicollection A.E.	Αξιολόγηση και είσπραξη εμπορικών απαιτήσεων	51,00%	Ελλάδα
19.	Πειραιώς Factoring A.E.	Πρακτόρευση απαιτήσεων	100,00%	Ελλάδα
20.	Πειραιώς Multifin A.E.	Εμπόριο αυτοκινήτων	100,00%	Ελλάδα
21.	Picar A.E.	Διαχείριση χώρων City Link	100,00%	Ελλάδα
22.	Bulfina S.A.	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	100,00%	Βουλγαρία
23.	Πειραιώς ATFS A.E.	Λογιστικές και φορολογικές υπηρεσίες	100,00%	Ελλάδα
24.	Γενική Εταιρεία Κατασκευών και Αναπτύξεων Α.Ε.	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας & συμμετοχών	66,67%	Ελλάδα
25.	Πειραιώς Direct Services A.E.	Παροχή τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών	100,00%	Ελλάδα
26.	Exodus A.E.	Εφαρμογών πληροφορικής	50,10%	Ελλάδα
27.	Οικιστική Ανάπτυξη Κομοτηνής Α.Ε.	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	100,00%	Ελλάδα
28.	Πειραιώς Real Estate A.E.	Τεχνική και κατασκευαστική εταιρεία	100,00%	Ελλάδα
29.	ND Αναπτυξιακή Α.Ε.	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	100,00%	Ελλάδα
30.	Property Horizon A.E.	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	100,00%	Ελλάδα
31.	ΕΤΒΑ ΒΙ.ΠΕ. Α.Ε.	Ανάπτυξη/ διαχείριση βιομηχανικών περιοχών	65,00%	Ελλάδα
32.	Πειραιώς Property A.E.	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	100,00%	Ελλάδα
33.	Πειραιώς Development A.E.	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	100,00%	Ελλάδα
34.	Πειραιώς Asset Management Α.Ε.Δ.Α.Κ.	Διαχείριση Αμοιβαίων Κεφαλαίων	100,00%	Ελλάδα
35.	Πειραιώς Developer Α.Ε.	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	100,00%	Ελλάδα
36.	Estia Mortgage Finance PLC	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τιτλοποίηση στεγ. δανείων	-	Ηνωμένο Βασίλειο
37.	Euroinvestment & Finance Public LTD	Τραπεζικές, χρηματοεπενδυτικές, κτηματικές εργασίες	90,79%	Κύπρος
38.	Ακίνητα Λάκκος Μικέλλη LTD	Εταιρεία εκμετάλλευσης ακινήτων	40,00%	Κύπρος
39.	Φιλοκτηματική Δημόσια LTD	Ανάπτυξη γης και κτηματικής περιουσίας	6,39%	Κύπρος
40.	New Evolution Κτηματική Τουρ. & Αναπτ. Α.Ε.	Κτηματική Τουριστική & Αναπτυξιακή εταιρεία	100,00%	Ελλάδα
41.	Πειραιώς Green Investments Α.Ε.	Εταιρεία Συμμετοχών	100,00%	Ελλάδα
42.	Πειραιώς Κάρτες Α.Ε.	Παροχή χρηματοοικονομικών συμβουλών & υπηρεσιών	59,16%	Ελλάδα
43.	Capital Investments & Finance S.A.	Εταιρεία επενδύσεων	100,00%	Λιβερία
44.	Maples Invest & Holding S.A.	Εταιρεία επενδύσεων	100,00%	Βρετανικές Παρθένες Νήσοι
45.	Margetson Invest & Finance S.A.	Εταιρεία επενδύσεων	100,00%	Βρετανικές Παρθένες Νήσοι
46.	Vitria Investments S.A.	Εταιρεία επενδύσεων	100,00%	Παναμάς
47.	SSIF Piraeus Securities Romania S.A.	Χρηματιστηριακές εργασίες	79,46%	Ρουμανία
48.	Trieris Real Estate Management LTD	Διαχείριση της Trieris Real Estate Ltd	100,00%	Βρετανικές Παρθένες Νήσοι
49.	Piraeus Insurance - Reinsurance Broker Romania S.R.L	Μεσπεία Ασφαλειών - Αντασφαλειών	95,00%	Ρουμανία
50.	Olympic Εμπορικές και Τουριστικές Επιχειρήσεις Α.Ε	Λειτουργικές μισθώσεις	94,00%	Ελλάδα
51.	Piraeus Rent Doo Beograd	Λειτουργικές μισθώσεις	100,00%	Σερβία

Τράπεζα Πειραιώς - 31 Δεκεμβρίου 2008
Ποσά σε χιλιάδες ευρώ (Εκτός αν αναφέρεται διαφορετικά)

α/α	Εταιρείες	Αντικείμενο εργασιών	% συμμετοχής	Χώρα
52.	Estia Mortgage Finance II PLC	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τιτλοποίηση στεγ. δανείων	-	Ηνωμένο Βασίλειο
53.	Piraeus Leasing Doo Beograd	Χρηματοδοτικές Μισθώσεις	100,00%	Σερβία
54.	Piraeus Capital Management A.E.	Αμοιβαία Κεφάλαια Επιχειρηματικών Συμμετοχών	100,00%	Ελλάδα
55.	Estia Mortgage Finance III PLC	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τιτλοποίηση στεγ. δανείων	-	Ηνωμένο Βασίλειο
56.	AGR Investments A.E. Απόκτησης Τιτλοποιούμενων Απαιτήσεων	Εταιρεία επενδύσεων	99,83%	Ελλάδα
57.	New Up Dating Development Κτημ. Τουρ. & Αναπτ. Α.Ε.	Κτηματική Τουριστική & Αναπτυξιακή εταιρεία	0,17%	Ελλάδα
58.	Axia Finance PLC	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τιτλοποίηση επιχ. δανείων	-	Ηνωμένο Βασίλειο

Οι εταιρείες με αριθμηση 36, 52, 55 και 58 αποτελούν οχήματα ειδικού σκοπού για τιτλοποίηση δανείων και έκδοση πιστωτικών τίτλων. Οι εταιρείες με αριθμηση 39 και 57 οι οποίες εμφανίζονται με ποσοστά συμμετοχής 6,39% και 0,17% αντίστοιχα αποτελούν θυγατρικές της Τράπεζας λόγω έμμεσης συμμετοχής.

B) Συγγενείς εταιρείες

α/α	Εταιρείες	Αντικείμενο εργασιών	% συμμετοχής	Χώρα
1.	Εταιρία Διαχείρισης & Ανάπτυξης ΕΤΕΠ Κρήτης Α.Ε.	Διαχείριση τεχνολογικού πάρκου	30,45%	Ελλάδα
2.	Αναπτυξιακή Εταιρία Έβρου Α.Ε.	Διαχείριση κοινοτικών προγραμμάτων	30,00%	Ελλάδα
3.	Στάλκο Α.Β.Ε.	Παραγωγή ηλεκτρολογικού εξοπλισμού	25,00%	Ελλάδα
4.	Project on Line Α.Ε.	Εφαρμογών πληροφορικής	40,00%	Ελλάδα
5.	APE Commercial Property Κτημ. Τουρ. & Αναπτ. Α.Ε.	Κτηματική, τουριστική και αναπτυξιακή εταιρεία	27,80%	Ελλάδα
6.	APE Fixed Assets Κτημ. Τουρ. & Αναπτ. Α.Ε.	Κτηματική, τουριστική και αναπτυξιακή εταιρεία	27,80%	Ελλάδα
7.	Trieris Real Estate LTD	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	22,80%	Βρετανικές Παρθένες Νήσοι
8.	Ευρωπαϊκή Πίστη Α.Ε.Γ.Α.	Ασφάλειες γενικές, ζωής και αντασφάλειες	30,23%	Ελλάδα
9.	Πειραιώς Επενδύσεις Ακίνητης Περιουσίας Α.Ε.Ε.Α.Π.	Εταιρεία επενδύσεων ακίνητης περιουσίας	33,80%	Ελλάδα
10.	APE Επενδυτικής Περιουσίας Α.Ε.	Κτηματική, τουριστική και αναπτυξιακή εταιρεία	27,20%	Ελλάδα
11.	Sciens Διεθνής Α.Ε. Επενδύσεων και Συμμετοχών	Εταιρεία Συμμετοχών	29,80%	Ελλάδα
12.	Εκκαθαρίσεις Ακτοπλοίας Ανώνυμη Εταιρεία Α.Ε.	Εκκαθαρίσεις Εισιτηρίων	49,00%	Ελλάδα
13.	Proton Bank Α.Ε.	Τραπεζικές Υπηρεσίες	31,31%	Ελλάδα
14.	Euroterra Ανώνυμη Εταιρεία Ακινήτων	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	29,22%	Ελλάδα
15.	Rebikat Ανώνυμη Εταιρεία Ακινήτων	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	30,00%	Ελλάδα
16.	Abies Ανώνυμη Εταιρεία Ακινήτων	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	30,00%	Ελλάδα

Η κίνηση των επενδύσεων σε θυγατρικές εταιρείες αναλύεται ως εξής:

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Υπόλοιπο έναρξης	1.694.919	1.027.930
Προσθήκες	16.228	98.121
Μειώσεις Μετοχικού Κεφαλαίου	(15.565)	-
Συμμετοχή σε αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου θυγατρικών εταιρειών	214.225	569.498
Απορρόφηση εταιρείας	(1.715)	-
Πωλήσεις	(5.352)	(1.939)
Μεταφορές σε συγγενείς	(36.169)	-
Απομείωση αξίας (σημείωση 11)	(44.710)	(553)
Συναλλαγματικές διαφορές	-	1.863
Μειώσεις Κόστους Κτήσης Θυγατρικών	(6.472)	-
Υπόλοιπο λήξης	1.815.391	1.694.919

Στις 05/11/2008 η Τράπεζα απέκτησε το 31,31% της Proton Bank Α.Ε., έναντι τιμήματος € 24,7 εκ, ποσό που περιλαμβάνεται στις προσθήκες των επενδύσεων σε συγγενείς εταιρείες. Η ανωτέρω απόκτηση έγινε μέσω ανταλλαγής 19.629.247 μετοχών της Proton Bank με 2.379.303 μετοχές Τράπεζας Πειραιώς από το απόθεμα ιδίων μετοχών της.

Η κίνηση των επενδύσεων σε συγγενείς εταιρείες αναλύεται ως ακολούθως:

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Υπόλοιπο έναρξης	105.011	13.976
Προσθήκες	24.777	73.758
Συμμετοχή σε αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου συγγενών εταιρειών	6.513	-
Μεταφορές από θυγατρικές	36.169	-
Μεταφορές από το διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλάκιο (σημείωση 22)	15.250	14.358
Πωλήσεις	-	(2.761)
Αποαναγνώριση/ Αναγνώριση δανείων σύμφωνα με το ΔΛΠ 39	8.135	(6.300)
Μεταφορές στο διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλάκιο (σημείωση 22)	(14.358)	(7.255)
Μεταφορές από το εμπορικό χαρτοφυλάκιο λόγω απόκτησης ουσιώδους επιρροής	-	19.235
Υπόλοιπο λήξης	181.497	105.011

25 Άυλα στοιχεία ενεργητικού

2007	Λογισμικό	Λοιπά άυλα	Σύνολο
Αξία κτήσης			
Υπόλοιπο έναρξης 1 Ιανουαρίου 2007	58.703	1.628	60.331
Προσθήκες	14.571	15	14.586
Διαγραφές	(6)	-	(6)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2007	73.268	1.643	74.911
Συσσωρευμένες Αποσβέσεις 1 Ιανουαρίου 2007	Λογισμικό	Λοιπά άυλα	Σύνολο
Υπόλοιπο έναρξης	(44.316)	(1.517)	(45.833)
Έξοδο χρήσης	(7.825)	(59)	(7.884)
Διαγραφές	6	-	6
Συσσωρευμένες Αποσβέσεις 31 Δεκεμβρίου 2007	(52.135)	(1.576)	(53.711)
Αναπόσβεστο υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2007	21.133	67	21.200
2008	Λογισμικό	Λοιπά άυλα	Σύνολο
Αξία κτήσης			
Υπόλοιπο έναρξης 1 Ιανουαρίου 2008	73.268	1.643	74.911
Προσθήκες	17.998	-	17.998
Μεταφορές	2.932	1.884	4.816
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2008	94.197	3.527	97.724
Συσσωρευμένες Αποσβέσεις 1 Ιανουαρίου 2008	Λογισμικό	Λοιπά άυλα	Σύνολο
Υπόλοιπο έναρξης	(52.135)	(1.576)	(53.711)
Έξοδο χρήσης	(5.915)	(305)	(6.219)
Συσσωρευμένες Αποσβέσεις 31 Δεκεμβρίου 2008	(58.050)	(1.881)	(59.930)
Αναπόσβεστο υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2008	36.147	1.647	37.794

Η Τράπεζα, βάσει των διατάξεων του ΔΛΠ 38, εντός του 2008 επαναξιολόγησε την ωφέλιμη ζωή επιλεγμένων άυλων στοιχείων, προκειμένου οι αποσβέσεις τους να ακολουθούν ορθότερα χρονικά τα οφέλη χρήσης τους. Εάν η Τράπεζα δεν πραγματοποιούσε τις παραπάνω αλλαγές, το έξοδο αποσβέσεων των άυλων παγίων στοιχείων για τη χρήση του 2008 θα ήταν αυξημένο κατά € 5,3 εκατ.

26 Ενσώματες ακινητοποιήσεις

2007	Γήπεδα και Κτίρια	Έπιπλα, ηλεκτρονικός και λοιπός εξοπλισμός	Ακινητοποιήσεις υπό εκτέλεση	Λοιπά Ενσώματα Πάγια	Βελτιώσεις Εκμισθωμένων ακινήτων	Σύνολο
Αξία κτήσης						
Υπόλοιπο έναρξης 1 Ιανουαρίου 2007	77.869	164.388	13.068	6.285	124.824	386.434
Αγορές	2.354	24.820	36.819	210	22.987	87.190
Μεταφορές	350	882	(10.327)	-	8.540	(555)
Πωλήσεις	(5.528)	(90)	-	(64)	-	(5.682)
Διαγραφές	-	-	(3.000)	(2)	(504)	(3.506)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2007	75.045	190.000	36.560	6.429	155.847	463.881
Συσσωρευμένες Αποσβέσεις 1 Ιανουαρίου 2007						
Υπόλοιπο έναρξης	(3.747)	(122.973)	-	(5.698)	(52.810)	(185.228)
Έξοδο χρήσης	(1.836)	(15.560)	-	(204)	(9.039)	(26.639)
Μεταφορές	10	38	-	14	-	62
Πωλήσεις	467	87	-	61	-	615
Διαγραφές	-	-	-	-	306	306
Συσσωρευμένες Αποσβέσεις 31 Δεκεμβρίου 2007	(5.106)	(138.408)	0	(5.827)	(61.543)	(210.884)
Αναπόσβεστη αξία την 31 Δεκεμβρίου 2007	69.939	51.592	36.560	602	94.304	252.997
2008	Γήπεδα και Κτίρια	Έπιπλα, ηλεκτρονικός και λοιπός εξοπλισμός	Ακινητοποιήσεις υπό εκτέλεση	Λοιπά Ενσώματα Πάγια	Βελτιώσεις Εκμισθωμένων ακινήτων	Σύνολο
Αξία κτήσης						
Υπόλοιπο έναρξης 1 Ιανουαρίου 2008	75.045	190.000	36.560	6.429	155.847	463.881
Αγορές	1.307	19.142	43.939	284	25.398	90.069
Μεταφορές	381	2.342	(16.377)	-	11.838	(1.816)
Πωλήσεις	-	(48)	-	(5)	(504)	(558)
Διαγραφές/ απομειώσεις	-	-	(777)	-	-	(777)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2008	76.733	211.435	63.345	6.707	192.579	550.799
Συσσωρευμένες Αποσβέσεις 1 Ιανουαρίου 2008						
Υπόλοιπο έναρξης	(5.106)	(138.408)	-	(5.827)	(61.543)	(210.884)
Έξοδο χρήσης	(1.933)	(13.221)	-	(104)	(7.774)	(23.032)
Πωλήσεις	-	23	-	5	353	382
Συσσωρευμένες Αποσβέσεις 31 Δεκεμβρίου 2008	(7.039)	(151.606)	0	(5.925)	(68.963)	(233.534)
Αναπόσβεστη αξία την 31 Δεκεμβρίου 2008	69.693	59.829	63.345	782	123.615	317.265

Η Τράπεζα, βάσει των διατάξεων του ΔΛΠ 16, εντός του 2008 επαναξιολόγησε την ωφέλιμη ζωή και την υπολειμματική αξία ορισμένων κατηγοριών ενσώματων παγίων στοιχείων ενεργητικού, προκειμένου οι αποσβέσεις τους να ακολουθούν ορθότερα χρονικά τα οφέλη χρήσης τους. Εάν η Τράπεζα δεν πραγματοποιούσε τις παραπάνω αλλαγές, το έξοδο αποσβέσεων των ενσώματων παγίων στοιχείων για τη χρήση του 2008 θα ήταν αυξημένο κατά € 9,5 εκατ.

27 Επενδύσεις σε ακίνητα

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Υπόλοιπο έναρξης	39.562	17.384
Αγορές	1.723	27.027
Αναπροσαρμογή	8.597	14.925
Μεταφορές	2.608	(9.295)
Πωλήσεις	(9.815)	(10.479)
Υπόλοιπο τέλους χρήσης	42.675	39.562

Το έσοδο της χρήσης 2008 από μισθώματα επενδύσεων σε ακίνητα είναι € 1.916 χιλ. (2007: € 1.294 χιλ.).

Το σύνολο των μεταφορών της χρήσης 2008, ποσό € 2.608 χιλ. μεταφέρθηκε στις "Επενδύσεις σε ακίνητα" από τα "Ακίνητα ως στοιχεία κυκλοφορούντος ενεργητικού".

Οι επενδύσεις σε ακίνητα αποτιμώνται στην εύλογη αξία, όπως αυτή εκτιμάται από εξωτερικούς ανεξάρτητους εκτιμητές, σε ετήσια βάση. Η εύλογη αξία προσδιορίζεται από τις αγοραίες τιμές ή εάν η πληροφόρηση για τις εύλογες αξίες δεν είναι διαθέσιμη, χρησιμοποιούνται μέθοδοι αποτίμησης.

28 Λοιπά στοιχεία ενεργητικού

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Αποθέματα ακινήτων	72.577	51.734
	72.577	51.734
Προπληρωμένα έξοδα και έσοδα εισπρακτέα	183.792	225.527
Προπληρωμένοι φόροι και παρακρατηθέντες φόροι	133.761	72.137
Απαιτήσεις από φορολογικές αρχές και το Ελληνικό Δημόσιο	90.293	26.186
Εισπρακτέα μερίσματα	5.959	2.552
Απαιτήσεις από συναλλαγές πιστωτικών καρτών	73.503	69.236
Λογαριασμοί χρηματιστηριακής εκκαθάρισης μετοχών	2.918	6.687
Απαιτήσεις κατά θυγατρικών	73.339	33.605
Απαιτήσεις κατά τρίτων	1.569	49.687
Λοιπά στοιχεία	166.062	191.118
	731.196	676.735
Αποθέματα ακινήτων και λοιπά στοιχεία ενεργητικού	803.773	728.468
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού μέχρι ενός έτους	643.414	583.566
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού πάνω από ένα έτος	160.360	144.902
	803.773	728.468

Τα λοιπά στοιχεία περιλαμβάνουν κυρίως λοιπούς λογαριασμούς που σχετίζονται με την καθημερινή δραστηριότητα της Τράπεζας.

29 Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Υποχρεώσεις προς την Κεντρική Τράπεζα	8.850.567	1.400.464
Καταθέσεις από τράπεζες	3.022.780	5.667.850
Repos πιστωτικών ιδρυμάτων	1.187.700	1.377.621
Λοιπές υποχρεώσεις σε τράπεζες	1.384.485	2.258.909
	14.445.532	10.704.842
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα μέχρι ενός έτους	13.895.532	10.202.910
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα πάνω από ένα έτος	550.000	501.932
	14.445.532	10.704.842

Το σύνολο των υποχρεώσεων προς πιστωτικά ιδρύματα είναι κυμαινόμενου επιτοκίου.

Στις λοιπές υποχρεώσεις σε Τράπεζες περιλαμβάνεται το υπόλοιπο του δανείου Schuldschein. Ο συνολικός δανεισμός μέσω Schuldschein ανέρχεται την 31/12/2008 στα € 950 εκ. έναντι € 500 εκ. την 31/12/2007.

30 Υποχρεώσεις προς πελάτες

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Τρεχούμενοι λογαριασμοί και καταθέσεις όψεως	3.742.031	4.009.760
Ταμειυτήριο	3.095.277	3.347.160
Καταθέσεις προθεσμίας	16.583.320	10.599.282
Λοιπές καταθέσεις	155.954	203.726
Πράξεις προσωρινής εκχώρησης χρεογράφων - Repos	533.005	870.093
	24.109.587	19.030.022

Τράπεζα Πειραιώς - 31 Δεκεμβρίου 2008
Ποσά σε χιλιάδες ευρώ (Εκτός αν αναφέρεται διαφορετικά)

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Υποχρεώσεις προς πελάτες μέχρι ενός έτους	24.032.719	18.990.363
Υποχρεώσεις προς πελάτες πάνω από ένα έτος	76.868	39.659
	24.109.587	19.030.022

Στις υποχρεώσεις προς πελάτες περιλαμβάνονται καταθέσεις ύψους € 49 εκ. (2007: € 56 εκ.) οι οποίες είναι δεσμευμένες.

Στις λοιπές καταθέσεις περιλαμβάνονται επιταγές πληρωτέες ύψους € 79 εκ. (2007: € 110 εκ.). Από τις καταθέσεις εταιρειών και ιδιωτών, ποσό € 6.914 εκ. (2007: € 7.451 εκ.) αφορά καταθέσεις κυμαινόμενου επιτοκίου, ενώ ποσό € 16.583 εκ. (2007: € 10.599 εκ.) αφορά καταθέσεις σταθερού επιτοκίου.

Το πρόσθετο κεφάλαιο κάλυψης καταθέσεων το οποίο έχει καταβληθεί από την Τράπεζα βάσει του Ν. 3746/2009 εντός του Δεκεμβρίου 2008 στο Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων και Επενδύσεων (ΤΕΚΕ) δεν έχει αναγνωριστεί ως στοιχείο ενεργητικού, αλλά συμψηφίστηκε με την αντίστοιχη κατάθεση.

31 Πιστωτικοί τίτλοι σε κυκλοφορία

	Νόμισμα	Μέσο επιτόκιο (%)		31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
		2008	2007		
Ομόλογα ΕΤΒΑ	EUR	4,70%	3,30%	2.603.581	793.972
ECP - βραχυπρόθεσμοι τίτλοι	EUR	4,84%	4,20%	455.647	2.559.822
	USD	3,84%	5,40%	41.741	206.206
	GBP	5,85%	5,75%	15.698	50.257
	CHF	3,15%	2,64%	-	20.788
	JPY	1,17%	1,00%	-	68.418
				513.086	2.905.491
EMTN - μεσομακροπρόθεσμοι τίτλοι			Επιτόκιο (%)	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
€ 32,5 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2010			Μεταβλητό	705	738
€ 21,65 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2010			Μεταβλητό	430	1.350
€ 500 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2010			Euribor + 0,30	492.560	488.811
€ 2,15 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2008			Μεταβλητό	-	2.150
€ 3,43 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2009			Μεταβλητό	390	3.025
USD 15 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2009			Libor + 0,10	7.263	8.458
USD 20 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2009			Libor + 0,20	1.748	9.659
USD 15 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2008			Libor + 0,05	-	8.937
€ 500 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2009			Euribor + 0,20	497.269	491.928
€ 25 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2008			Euribor + 0,15	-	24.995
€ 60 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2015			Μεταβλητό	60.000	59.965
€ 20 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2008			Euribor + 0,10	-	12.892
€ 10 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2013			Euribor + 0,30	9.987	9.987
€ 500 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2011			Euribor + 0,25	487.898	454.877
€ 20 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2008			Euribor + 0,05	-	11.024
€ 5,05 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2011			Μεταβλητό	4.750	5.050
€ 50 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2010			Euribor + 0,225	50.000	50.000
€ 750 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2010			Euribor + 0,20	706.700	711.389
€ 53 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2008			Euribor + 0,08	-	53.000
€ 60 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2008			Euribor + 0,05	-	60.000
€ 20 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2012			Euribor + 0,20	19.964	19.964
€ 30 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2008			Euribor + 0,05	-	29.979
€ 20 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2008			Euribor + 0,05	-	19.982
€ 20 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2008			Euribor + 0,05	-	19.982
€ 20 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2008			Euribor + 0,05	-	19.982
€ 10 εκ. σταθερού επιτοκίου λήξης 2009			Σταθερό	-	10.000
€ 10 εκ. σταθερού επιτοκίου λήξης 2009			Σταθερό	-	10.000
€ 45 εκ. σταθερού/ κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2009			Σταθ/ Euribor + 0,25	-	-
€ 45 εκ. σταθερού/ κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2009			Σταθ/ Euribor + 0,25	45.000	-
€ 40 εκ. σταθερού/ κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2009			Σταθ/ Euribor + 0,28	-	-
€ 10 εκ. σταθερού/ κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2010			Σταθ/ Euribor + 0,35	3.412	-
Προϋπολογισμένοι τόκοι και λοιπά έξοδα				7.822	10.947
				2.395.898	2.609.071
Υποχρέωση από τιτλοποίηση στεγαστικών δανείων					
€ 750 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2040			Euribor + 0,18	330.781	423.146
€ 1.250 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2054			Euribor + 0,18	935.605	976.252
€ 800 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2055			Euribor + 0,45	-	-
				1.266.386	1.399.398
Υποχρέωση από τιτλοποίηση επιχειρηματικών δανείων					
€ 1.750 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2035			Euribor + 0,45	-	-
				0	0
Σύνολο πιστωτικών τίτλων σε κυκλοφορία				6.778.951	7.707.932

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Πιστωτικοί τίτλοι σε κυκλοφορία μέχρι ενός έτους	4.120.142	3.529.560
Πιστωτικοί τίτλοι σε κυκλοφορία πάνω από ένα έτος	2.658.809	4.178.372
	6.778.951	7.707.932

Οι τίτλοι των προγραμμάτων ECP και EMTN εκδίδονται μέσω της θυγατρικής Piraeus Group Finance PLC. Εντός της χρήσης 2008, οι σε κυκλοφορία ευρισκόμενοι βραχυπρόθεσμοι τίτλοι του προγράμματος ECP κυμάνθηκαν στο επίπεδο των € 2,5 δις περίπου. Σημειώνεται ότι οι εκδόσεις EMTN των € 45 εκ. και € 40 εκ., λήξης 2009, οι οποίες στον ανωτέρω πίνακα εμφανίζονται με μηδενικά υπόλοιπα, είναι κατεχόμενες από την Τράπεζα κατά την 31/12/2008.

Η πρώτη έκδοση ομολόγων από τιτλοποίηση στεγαστικών δανείων ύψους € 750 εκ. πραγματοποιήθηκε από τη συσταθείσα για το σκοπό αυτό εταιρία Estia Mortgage Finance PLC στο Ην. Βασίλειο το 2005. Τα ομόλογα παρέχουν στον εκδότη την δυνατότητα ανάκλησης στα 9 έτη και το μέσο κόστος ανέρχεται σε Euribor 3 μηνών συν 18 μονάδες βάσης.

Η δεύτερη έκδοση ομολόγων με κάλυψη στεγαστικών δανείων ύψους € 1,25 δις πραγματοποιήθηκε από τη συσταθείσα για το σκοπό αυτό εταιρία Estia Mortgage Finance II PLC στο Ην. Βασίλειο τον Ιούλιο του 2007. Τα ομόλογα παρέχουν στον εκδότη τη δυνατότητα ανάκλησης στα 7 έτη και το μέσο κόστος ανέρχεται σε Euribor 3 μηνών συν 18 μονάδες βάσης.

Η τρίτη έκδοση ομολόγων με κάλυψη στεγαστικών δανείων ύψους € 800 εκ. πραγματοποιήθηκε από τη συσταθείσα για το σκοπό αυτό εταιρία Estia Mortgage Finance III PLC στο Ην. Βασίλειο τον Απρίλιο του 2008. Τα ομόλογα παρέχουν στον εκδότη τη δυνατότητα ανάκλησης στα 7 έτη και το μέσο κόστος ανέρχεται σε Euribor 3 μηνών συν 45 μονάδες βάσης. Η εν λόγω έκδοση διακρατήθηκε από την Τράπεζα Πειραιώς και μπορεί να χρησιμοποιηθεί για αναχρηματοδότηση από την Ε.Κ.Τ.

Η πρώτη έκδοση ομολόγων από τιτλοποίηση επιχειρηματικών δανείων ύψους € 1.750 εκ. πραγματοποιήθηκε από τη συσταθείσα για το σκοπό αυτό εταιρία Axia Finance PLC στο Ην. Βασίλειο τον Νοέμβριο του 2008. Το μέσο κόστος των ομολόγων ανέρχεται σε Euribor 3 μηνών συν 45 μονάδες βάσης. Η εν λόγω έκδοση διακρατήθηκε από την Τράπεζα Πειραιώς και μπορεί να χρησιμοποιηθεί για αναχρηματοδότηση από την Ε.Κ.Τ.

32 Υβριδικά και λοιπά δανειακά κεφάλαια

	Επιτόκιο (%)	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Υβριδικά Κεφάλαια (Tier I)			
€ 200 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου	Euribor + 1,25	199.191	191.632
Προϋπολογισμένοι τόκοι και λοιπά έξοδα		2.253	1.774
		201.444	193.406
Κεφάλαια μειωμένης εξασφάλισης (Tier II)			
€ 400 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2014	Euribor + 0,60	379.493	393.159
€ 400 εκ. κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 2016	Euribor + 0,55	378.335	395.651
Προϋπολογισμένοι τόκοι και λοιπά έξοδα		4.473	2.925
		762.301	791.735
Σύνολο υβριδικών και λοιπών δανειακών κεφαλαίων		963.745	985.141

Τα υβριδικά κεφάλαια έχουν εκδοθεί από την Piraeus Group Capital Ltd τον Οκτώβριο 2004. Έχουν δυνατότητα ανάκλησης από τον εκδότη από τα 10 έτη και φέρουν ονομαστικό επιτόκιο Euribor 3 μηνών συν 125 μονάδες βάσης.

Τα κεφάλαια μειωμένης εξασφάλισης έχουν εκδοθεί από την Piraeus Group Finance PLC μέσω του προγράμματος EMTN. Την 29/9/2004 εκδόθηκε ποσό € 400 εκ. με 10ετή διάρκεια, δυνατότητα ανάκλησης στα 5 έτη και ονομαστικό επιτόκιο Euribor 3 μηνών συν 60 μονάδες βάσης. Την 20/7/2006 εκδόθηκε ποσό € 400 εκ. 10ετή διάρκεια, δυνατότητα ανάκλησης στα 5 έτη και ονομαστικό επιτόκιο Euribor 3 μηνών συν 55 μονάδες βάσης.

Οι δεδουλευμένοι τόκοι των υβριδικών και λοιπών δανειακών κεφαλαίων περιλαμβάνονται στα δανειακά κεφάλαια που αφορούν. Η Τράπεζα εξυπηρετεί κανονικά τις πληρωμές κεφαλαίου και τόκων των ανωτέρω δανειακών κεφαλαίων. Το υπόλοιπο των υβριδικών και λοιπών δανειακών κεφαλαίων της 31/12/2008 ποσού € 963,7 εκ. αφορά υπόλοιπα άνω του ενός έτους.

33 Λοιπές υποχρεώσεις

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Προεισπραγμένα έσοδα και έξοδα πληρωτέα	230.136	243.582
Παρακρατηθέντες φόροι και εισφορές	57.983	30.004
Υποχρεώσεις από συναλλαγές μέσω ΔΙΑΣ	189.960	210.852
Προμηθευτές	43.565	53.998
Λοιπά στοιχεία υποχρεώσεων	111.881	54.296
	633.526	592.732
Λοιπές υποχρεώσεις μέχρι ενός έτους	633.526	592.732
Λοιπές υποχρεώσεις πάνω από ένα έτος	-	-
	633.526	592.732

Τα λοιπά στοιχεία υποχρεώσεων περιλαμβάνουν λοιπούς πιστωτικούς λογαριασμούς που προκύπτουν από την καθημερινή δραστηριότητα της Τράπεζας. Κατά την 31/12/2008 και την 31/12/2007 δεν υφίστανται υποχρεώσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις.

34 Λοιπές προβλέψεις για κινδύνους και βάρη

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Υπόλοιπο έναρξης	10.360	16.481
Υπόλοιπο έναρξης απορροφούμενης εταιρείας	305	-
Μεταφορά προβλέψεων για διαφορές φορολογικού ελέγχου στις τρέχουσες φορολογικές υποχρεώσεις	-	(6.121)
Υπόλοιπο τέλους	10.665	10.360

35 Αναβαλλόμενοι φόροι

Οι αναβαλλόμενοι φόροι υπολογίζονται με βάση τη μέθοδο της πλήρους υποχρέωσης (liability method) για όλες τις προσωρινές διαφορές με βάση τον ισχύοντα ονομαστικό φορολογικό συντελεστή για την Τράπεζα. Ο αναβαλλόμενος φόρος για την χρήση 2008 υπολογίστηκε αφού ελήφθη υπόψη η νομοθετημένη μελλοντική μείωση των ονομαστικών φορολογικών συντελεστών. Για την χρήση 2007, οι αναβαλλόμενοι φόροι υπολογίστηκαν με βάση τον ονομαστικό φορολογικό συντελεστή του 2007. Οι αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις και τα αναβαλλόμενα στοιχεία ενεργητικού αναλύονται ως εξής:

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις		
Προσαρμογή αποσβέσεων ακινήτων	2.913	2.367
Αποτίμηση παραγώγων	-	15.115
Λοιπές απαιτήσεις χορηγήσεων	10.206	1.781
Αποτίμηση χρεογράφων	9.755	29.126
Αναγνώριση προμηθειών με βάση το πραγματικό επιτόκιο	-	1.481
Αναπροσαρμογή αξίας επενδύσεων σε ακίνητα	5.755	4.207
Άυλα πάγια στοιχεία	14.290	6.540
Λοιπά αναβαλλόμενα φορολογικά στοιχεία υποχρεώσεων	7.268	590
	50.187	61.207
Αναβαλλόμενα φορολογικά στοιχεία ενεργητικού		
Συντάξεις και λοιπές παροχές μετά την συνταξιοδότηση	33.903	34.648
Διαγραφή άυλων στοιχείων ενεργητικού	911	1.045
Αποτίμηση παραγώγων	20.625	17.186
Αποτίμηση χρεογράφων	132.684	48.256
Απομείωση αξίας δανείων	20.529	-
Αναγνώριση προμηθειών με βάση το πραγματικό επιτόκιο	8.286	10.449
Λοιπά αναβαλλόμενα φορολογικά στοιχεία ενεργητικού	-	1.449
	216.939	113.033
Καθαρή αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση	166.752	51.826

Η κίνηση της καθαρής αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης έχει ως εξής:

	2008	2007
Καθαρή αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση την 1η Ιανουαρίου	51.826	37.666
Επίδραση αναβαλλόμενου φόρου στα αποτελέσματα χρήσης	72.810	(15.384)
Πώληση/ αποτίμηση του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου	42.115	29.544
Καθαρή αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση την 31η Δεκεμβρίου	166.751	51.826

Ο αναβαλλόμενος φόρος που επηρέασε τα αποτελέσματα της περιόδου αναλύεται ως εξής:

	1/1-31/12/2008	1/1-31/12/2007
Αναβαλλόμενος φόρος (Κατάσταση Αποτελεσμάτων)		
Συντάξεις και λοιπές παροχές μετά την συνταξιοδότηση	(745)	(3.525)
Απομείωση αξίας δανείων	20.529	-
Λοιπές απαιτήσεις χορηγήσεων	(8.425)	(1.781)
Αναγνώριση προμηθειών με βάση το πραγματικό επιτόκιο	(682)	621
Αποτίμηση παραγώγων	18.555	1.184
Προσαρμογή αποσβέσεων ακινήτων	(546)	(617)
Αναπροσαρμογή αξίας επενδύσεων σε ακίνητα	(1.547)	(3.191)
Άυλα στοιχεία ενεργητικού	(7.884)	(6.871)
Απομείωση αξίας συμμετοχών	-	(13.619)
Αποτίμηση χρεογράφων	61.684	13.645
Λοιπές προσωρινές διαφορές	(8.129)	(1.230)
	72.810	(15.384)

Εντός της χρήσης 2008, ποσό αναβαλλόμενου φόρου € 42.115 χιλ. που αφορά πωλήσεις και αποτίμηση των διαθέσιμων προς πώληση χρεογράφων δεν επηρέασε τα αποτελέσματα της χρήσης, αλλά αύξησε το αποθεματικό του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου (σημείωση 39) όπως προβλέπεται από τις σχετικές διατάξεις των ΔΠΧΠ.

36 Υποχρεώσεις για παροχές μετά την συνταξιοδότηση

Η πρόβλεψη η οποία πραγματοποιείται, βασίζεται σε γνωμοδοτήσεις νομικών συμβούλων, καθώς και σε αναλογιστική μελέτη από ανεξάρτητο αναλογιστή με βάση τη μέθοδο "προβλεπόμενης πιστωτικής μονάδας υποχρέωσης", σύμφωνα με την οποία το κόστος για αποζημιώσεις λόγω συνταξιοδότησης προσωπικού επιβαρύνει την κατάσταση αποτελεσμάτων με σκοπό να επιμεριστεί και να αναγνωρισθεί το αναλογούν κόστος, στην περίοδο που οι υπάλληλοι παρέχουν τις υπηρεσίες τους. Η αντίστοιχη υποχρέωση που εμφανίζεται στον Ισολογισμό υπολογίζεται ως η παρούσα αξία των ταμειακών ροών με βάση το επιτόκιο των εταιρικών ομολόγων υψηλής πιστοληπτικής διαβάθμισης που έχουν ληκτότητα ανάλογη με αυτή της υποχρέωσης.

Κατά την 31/12/2008 πραγματοποιήθηκε αναλογιστική μελέτη. Η απεικόνιση της πρόβλεψης βασίστηκε στα αποτελέσματα της μελέτης αυτής και έχει ως εξής:

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Υποχρεώσεις Ισολογισμού		
Παροχές μετά την συνταξιοδότηση - χρηματοδοτούμενες	66.772	68.615
Παροχές μετά την συνταξιοδότηση - Μη χρηματοδοτούμενες	106.006	92.391
	172.778	161.006
Πρόβλεψη μη ληφθεισών αδειών	284	1.187
Προβλέψεις απορροφηθείσας εταιρείας	159	-
Σύνολο υποχρέωσης	173.221	162.193
Αποτελέσματα Χρήσης	1/1-31/12/2008	1/1-31/12/2007
Παροχές μετά την συνταξιοδότηση - χρηματοδοτούμενες	(7.133)	(7.151)
Παροχές μετά την συνταξιοδότηση - Μη χρηματοδοτούμενες	(21.686)	(24.591)
Έξοδο παροχών απορροφηθείσας εταιρείας	(29)	-
	(28.847)	(31.742)

Α) Παροχές μετά την συνταξιοδότηση - Χρηματοδοτούμενες

Τα ποσά που αναγνωρίζονται στον ισολογισμό αναλύονται ως εξής:

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Παρούσα αξία υποχρεώσεων	88.903	88.095
Εύλογη αξία περιουσιακών στοιχείων	(15.411)	(13.763)
	73.492	74.332
Μη καταχωρηθείσες αναλογιστικές (ζημιές)/ κέρδη	(6.720)	(5.717)
Υποχρέωση στον Ισολογισμό	66.772	68.615

Η Τράπεζα έκανε χρήση των διατάξεων του Ν. 3371/ 2005 για την ένταξη των ασφαλισμένων και συνταξιούχων του Ταμείου Επικουρικής Ασφάλισης Προσωπικού Εμπορικής Τράπεζας της Ελλάδος (Τ.Ε.Α.Π.Ε.Τ.Ε.) στην ασφάλιση του Ενιαίου Ταμείου Ασφάλισης Μισθωτών (Ε.Τ.Ε.Α.Μ.) και του Ενιαίου Ταμείου Ασφάλισης Τραπεζοϋπαλλήλων (Ε.Τ.Α.Τ.). Το ποσό της επιβάρυνσης ισούται με € 59,6 εκ. (€ 9,7 εκ. θα καταβληθούν στο ΕΤΕΑΜ και € 49,9 εκ. θα καταβληθούν στο ΕΤΑΤ), καθορίστηκε βάσει της ειδικής οικονομικής μελέτης που προβλέπεται από το νόμο, επικυρώθηκε από τη Βουλή με το Ν. 3455/2006, άρθρο 26 και δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 84, τεύχος Α' (18/4/2006). Το ποσό αυτό θα καταβληθεί σε 10 ισόποσες ετήσιες δόσεις ύψους € 7,1 εκ. η κάθε μία, εκ των οποίων οι 4 δόσεις ύψους € 28,4 εκ. έχουν καταβληθεί έως την 31/12/2008. Αν και το ΤΕΑΠΕΤΕ δεν συγκαταλέγεται πλέον στις χρηματοδοτούμενες παροχές, παρουσιάζεται μαζί με τις χρηματοδοτούμενες κατά την 31/12/2008 και κατά την 31/12/2007.

Τα ποσά που επιβάρυναν τα αποτελέσματα της χρήσης έχουν ως εξής:

	1/1-31/12/2008	1/1-31/12/2007
Κατάσταση Αποτελεσμάτων		
Κόστος τρέχουσας υπηρεσίας	(3.464)	(3.696)
Δαπάνη τόκου	(4.186)	(3.784)
Αναμενόμενη απόδοση περιουσιακών στοιχείων	570	459
Καθαρά αναλογιστικά κέρδη/ (ζημιές) για την χρήση	424	25
Αναγνώριση κόστους προϋπηρεσίας	(476)	-
Κέρδος/ (κόστος) περικοπών/ διακανονισμών/ τερματισμού υπηρεσίας	-	(155)
Σύνολο που περιλαμβάνεται στις δαπάνες προσωπικού	(7.133)	(7.151)

Η κίνηση της παρούσας αξίας της υποχρέωσης για τη χρήση 2008 αναλύεται ως εξής:

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Υπόλοιπο έναρξης	88.095	91.441
Κόστος τρέχουσας υπηρεσίας	3.464	3.696
Δαπάνη τόκου	4.186	3.784
Εισφορές εργαζομένων	1.527	1.366
Παροχές που καταβλήθηκαν από τα περιουσιακά στοιχεία	(2.108)	(1.543)
Παροχές που καταβλήθηκαν από τον εργοδότη	(7.134)	(7.124)
Έξοδα	(58)	(49)
(Κέρδος)/ κόστος περικοπών/ διακανονισμών/ τερματισμού υπηρεσίας	-	(1)
Κόστος προϋπηρεσίας	476	-
Αναλογιστικά (κέρδη)/ ζημιές	454	(3.475)
Υπόλοιπο τέλους	88.903	88.095

Η κίνηση της εύλογης αξίας των περιουσιακών στοιχείων για τις χρήσεις 2008 και 2007 αναλύεται ως εξής:

	2008	2007
Υπόλοιπο έναρξης	13.763	12.061
Αναμενόμενη απόδοση περιουσιακών στοιχείων	570	459
Εισφορές εργοδότη	1.842	1.638
Εισφορές εργαζομένων	1.527	1.366
Παροχές που καταβλήθηκαν	(2.108)	(1.543)
Έξοδα	(58)	(49)
Κέρδη/ (ζημιές) περιουσιακών στοιχείων	(125)	(169)
Υπόλοιπο τέλους	15.410	13.763

Η κίνηση της υποχρέωσης όπως αναγνωρίζεται στον Ισολογισμό αναλύεται ως εξής:

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Υπόλοιπο Έναρξης	68.615	70.226
Μεταβολή για την χρήση	7.133	7.151
Εισφορές που πληρώθηκαν από τον εργοδότη	(1.842)	(1.638)
Παροχές που καταβλήθηκαν από τον εργοδότη	(7.134)	(7.124)
Υπόλοιπο Τέλους	66.772	68.615

Β) Παροχές μετά την συνταξιοδότηση - Μη χρηματοδοτούμενες

Τα ποσά που αναγνωρίζονται στον Ισολογισμό αναλύονται ως εξής:

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Παρούσα αξία υποχρεώσεων	160.265	128.965
Μη καταχωρημένες αναλογιστικές (ζημιές)/ κέρδη	(7.765)	(3.928)
Μη καταχωρημένο κόστος προϋπηρεσίας	(46.494)	(32.646)
Υποχρέωση στον Ισολογισμό	106.006	92.391

Η κίνηση της παρούσας αξίας της υποχρέωσης για τις χρήσεις 2008 και 2007 αναλύεται ως εξής:

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Υπόλοιπο έναρξης	128.965	91.819
Κόστος τρέχουσας υπηρεσίας	9.282	8.902
Δαπάνη τόκου	5.691	4.475
Παροχές που καταβλήθηκαν από τον εργοδότη	(8.071)	(8.834)
(Κέρδος)/ κόστος περικοπών/ διακανονισμών/ τερματισμού υπηρεσίας	(3.916)	(634)
Κόστος προϋπηρεσίας	23.731	41.554
Αναλογιστικά (κέρδη)/ ζημιές	4.583	(8.317)
Υπόλοιπο τέλους	160.265	128.965

Τα ποσά που επιβάρυναν τα αποτελέσματα των χρήσεων 2008 και 2007 έχουν ως εξής:

Κατάσταση Αποτελεσμάτων	1/1-31/12/2008	1/1-31/12/2007
Κόστος τρέχουσας υπηρεσίας	(9.282)	(8.902)
Δαπάνη τόκου	(5.691)	(4.475)
Καθαρά αναλογιστικά κέρδη/ (ζημιές) για την χρήση	(64)	(765)
Αναγνώριση κόστους προϋπηρεσίας	(9.882)	(10.831)
Κέρδος/ (κόστος) περικοπών/ διακανονισμών/ τερματισμού υπηρεσίας	3.234	382
Σύνολο που περιλαμβάνεται στις δαπάνες προσωπικού	(21.686)	(24.591)

Η κίνηση της υποχρέωσης όπως αναγνωρίζεται στον Ισολογισμό αναλύεται ως εξής:

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Υπόλοιπο έναρξης	92.391	76.634
Μεταβολή για την χρήση	21.686	24.591
Παροχές που καταβλήθηκαν από τον εργοδότη	(8.071)	(8.834)
Υπόλοιπο τέλους	106.006	92.391

Οι κύριες αναλογιστικές παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν για τις χρηματοδοτούμενες και μη χρηματοδοτούμενες παροχές έχουν ως εξής:

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Προεξοφλητικό επιτόκιο	5,60%	5,50%
Αναμενόμενη απόδοση περιουσιακών στοιχείων	4,50%	4,50%
Μελλοντικές αυξήσεις μισθών	4,00%	4,00%
Μελλοντικές αυξήσεις συντάξεων	2,50%	2,50%

37 Ενδεχόμενες υποχρεώσεις και δεσμεύσεις

A) Νομικές διαδικασίες

Οι αγωγές που εκκρεμούν κατά της Τράπεζας την 31/12/2008, δεν αναμένεται να έχουν σημαντική επίπτωση στην οικονομική της κατάσταση, σύμφωνα με την άποψη των νομικών υπηρεσιών της Τράπεζας.

B) Δανειακές δεσμεύσεις

Κατά την 31/12/2008 η Τράπεζα είχε τις ακόλουθες κεφαλαιακές δεσμεύσεις:

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Εγγυητικές επιστολές	2.917.096	2.317.635
Ενέγγυες πιστώσεις	143.729	171.176
Αχρησιμοποίητα πιστωτικά όρια	13.369.023	12.365.397
	16.429.848	14.854.208

Γ) Στοιχεία ενεργητικού σε ενέχυρο

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Χρεόγραφα εμπορικού χαρτοφυλακίου	1.054.675	3.056.772
Χρεόγραφα επενδυτικού χαρτοφυλακίου	3.677.779	-
Απαιτήσεις κατά πελατών	865.000	-
Απαιτήσεις από χρεωστικούς τίτλους	450.000	-
	6.047.455	3.056.772

Δ) Υποχρεώσεις λειτουργικών μισθώσεων

Η υποχρέωση που απορρέει από μελλοντικές ελάχιστες καταβολές μισθωμάτων βάσει μη ακυρώσιμων λειτουργικών μισθώσεων αναλύεται ως εξής:

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Έως 1 έτος	49.098	46.852
Από 1 έως 5 έτη	215.807	197.710
Μετά από 5 έτη	467.409	411.580
	732.314	656.142

38 Μετοχικό Κεφάλαιο

	Μετοχικό Κεφάλαιο	Υπέρ το Άρτιο	Ίδιες μετοχές	Σύνολο
Υπόλοιπο έναρξης 1 Ιανουαρίου 2007	1.288.830	88.146	(97.300)	1.279.676
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου με καταβολή μετρητών	322.208	994.481	-	1.316.689
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου από την εξάσκηση δικαιωμάτων προαίρεσης 2ου και 3ου προγράμματος	6.939	17.276	-	24.215
Αγορές ιδίων μετοχών	-	-	(188.639)	(188.639)
Πωλήσεις ιδίων μετοχών	-	-	24.417	24.417
Πωλήσεις δικαιωμάτων από ίδιες μετοχές	-	-	10.662	10.662
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2007	1.617.977	1.099.903	(250.860)	2.467.020

	Μετοχικό Κεφάλαιο	Υπέρ το Άρτιο	Ίδιες μετοχές	Σύνολο
Υπόλοιπο έναρξης 1 Ιανουαρίου 2008	1.617.977	1.099.903	(250.860)	2.467.020
Ακύρωση Ιδίων Μετοχών	(49.644)	(184.526)	234.170	0
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου λόγω επανεπένδυσης μερίσματος	3.589	12.398	-	15.987
Αγορές ιδίων μετοχών	-	-	(188.745)	(188.745)
Πώληση ιδίων μετοχών (σημείωση 24)	-	-	38.116	38.116
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2008	1.571.923	927.775	(167.319)	2.332.378

Στον παραπάνω πίνακα παρατίθεται η ανάλυση της μεταβολής του αριθμού των μετοχών της Τράπεζας:

	Αριθμός μετοχών		
	Εκδοθείσες μετοχές	Ίδιες μετοχές	Καθαρός αριθμός μετοχών
Υπόλοιπο έναρξης 1ης Ιανουαρίου 2007	270.195.031	(4.758.077)	265.436.954
Έκδοση μετοχικού κεφαλαίου	67.548.758	-	67.548.758
Έκδοση νέων μετοχών λόγω άσκησης δικαιωμάτων προαίρεσης αγοράς μετοχών	1.454.798	-	1.454.798
Αγορές ιδίων μετοχών	-	(7.323.853)	(7.323.853)
Πωλήσεις ιδίων μετοχών	-	1.000.000	1.000.000
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2007	339.198.587	(11.081.930)	328.116.657

	Αριθμός μετοχών		
	Εκδοθείσες μετοχές	Ίδιες μετοχές	Καθαρός αριθμός μετοχών
Υπόλοιπο έναρξης 1 Ιανουαρίου 2008	339.198.587	(11.081.930)	328.116.657
Ακύρωση Ιδίων Μετοχών	(10.407.537)	10.407.537	0
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου λόγω επανεπένδυσης μερίσματος	752.478	-	752.478
Αγορές ιδίων μετοχών	-	(14.228.664)	(14.228.664)
Πώληση ιδίων μετοχών (σημείωση 24)	-	2.379.303	2.379.303
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2008	329.543.528	(12.523.754)	317.019.774

Η ονομαστική αξία των μετοχών της Τράπεζας είναι € 4,77 ανά μετοχή. Το μετοχικό κεφάλαιο είναι ολοσχερώς καταβλημένο.

Κατά τη συνεδρίαση της Τακτικής Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων της Τράπεζας την 3/4/2008 αποφασίστηκε, σύμφωνα με το άρθρο 16 του ν.2190/20 περί ανωνύμων εταιρειών, η απόκτηση από την Τράπεζα μέσω του Χρηματιστηρίου Αθηνών μέχρι, κατ' ανώτατο όριο, 33.000.000 ιδίων μετοχών, που αποτελεί ποσοστό μικρότερο του 10% του συνόλου των υφισταμένων μετοχών της Τράπεζας, συμπεριλαμβανομένων των μετοχών τις οποίες είχε αποκτήσει προηγουμένως η Τράπεζα και διατηρεί, με εύρος τιμών αγοράς μεταξύ των € 4 (κατώτατη τιμή) και των € 40 (ανώτατη τιμή). Οι ανωτέρω αγορές ιδίων μετοχών πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί εντός είκοσι τεσσάρων μηνών από την απόφαση της Γενικής Συνέλευσης, δηλαδή το αργότερο μέχρι 3/4/2010, ενώ οι ίδιες μετοχές που θα αποκτώνται θα είναι δυνατό να διανέμονται και στο προσωπικό της Τράπεζας ή συνδεδεμένης με αυτήν εταιρείας.

Η Β' Επαναληπτική Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας Πειραιώς που πραγματοποιήθηκε την 7/5/2008 αποφάσισε, σε εκπλήρωση υποχρέωσης αναληφθείσας με το Ενημερωτικό Δελτίο της από 6/7/2007 αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας, τη μείωση του μετοχικού της κεφαλαίου κατά € 49.643.951,49, με ακύρωση 10.407.537 ιδίων μετοχών της Τράπεζας. Μετά τη μείωση, το μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας διαμορφώθηκε στο ποσό € 1.568.333.308,50, διαιρούμενο σε 328.791.050 μετοχές ονομαστικής αξίας € 4,77 ευρώ κάθε μία.

Περαιτέρω, η ίδια Γενική Συνέλευση αποφάσισε την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας μέχρι ποσού € 26.378.367,12, με έκδοση μέχρι 5.530.056 νέων κοινών ονομαστικών μετοχών, η οποία συντελέστηκε με καταβολή μετρητών και με παροχή στους μετόχους της δυνατότητας επανεπένδυσης του μερίσματος χρήσης 2007 (που απέμεινε μετά την αφαίρεση του ήδη καταβληθέντος προσωρινού μερίσματος), ήτοι ποσού € 0,36 ανά μετοχή. Οι νέες μετοχές διετέθησαν στην τιμή των € 21,36 ανά μετοχή. Το συνολικό ποσό μερίσματος που επανεπενδύθηκε ανήλθε σε € 16.072.930,08. Συνεπεία των ανωτέρω, το μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας αυξήθηκε κατά το ποσό € 3.589.320,06 με την έκδοση 752.478 νέων μετοχών ονομαστικής αξίας € 4,77. Η υπέρ το άρτιο αξία των μετοχών ποσού € 12.483.610,02 ήχρη στο λογαριασμό «Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο», ο οποίος και αυξήθηκε κατά το ποσό αυτό μείον τα έξοδα της αύξησης.

Κατόπιν των ανωτέρω εταιρικών πράξεων, το μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας ανέρχεται σήμερα σε € 1.571.922.628,56 διαιρούμενο σε 329.543.528 κοινές ονομαστικές με ψήφο μετοχές.

Προγράμματα δικαιωμάτων προαίρεσης αγοράς μετοχών

Στην Β' Επαναληπτική Τακτική Γενική Συνέλευση της 7/5/2008 αποφασίστηκε η παροχή εξουσιοδότησης προς το Διοικητικό Συμβούλιο, σύμφωνα με το άρθρο 13 παρ. 14 του κ.ν. 2190/1920, η οποία θα ισχύει για ένα έτος, προκειμένου να θεσπίσει πενταετές πρόγραμμα διάθεσης μετοχών σε στελέχη της Διοίκησης και το προσωπικό της Τράπεζας και των συνδεδεμένων (κατά την έννοια του άρθρου 42ε κ.ν.2190/20) με αυτήν εταιρειών με τη μορφή δικαιωμάτων προαίρεσης για απόκτηση μετοχών (stock options). Στο πλαίσιο του προγράμματος θα επιτρέπεται να εκδοθούν μέχρι κατ' ανώτατο όριο 5.000.000 νέες μετοχές από τις οποίες ετησίως θα ωριμάζει το 1/5. Συμπληρωματικά ή εναλλακτικά θα μπορεί, στο πλαίσιο του προγράμματος, να γίνει και διάθεση μετοχών από το απόθεμα ιδίων μετοχών, που κατέχει η Τράπεζα ή κατόπιν αγορών που θα πραγματοποιήσει για το σκοπό αυτό. Η τιμή διάθεσης των μετοχών δεν θα είναι κατώτερη από 21,36 ευρώ ανά μετοχή. Μέχρι την 31/12/2008 το Διοικητικό Συμβούλιο δεν είχε λάβει σχετική απόφαση με αποτέλεσμα το ανωτέρω πρόγραμμα να μην έχει υλοποιηθεί.

2ο Πρόγραμμα Δικαιωμάτων Προαίρεσης

Στο πλαίσιο του παραπάνω προγράμματος που ίσχυε από το 2005, επιτρεπόταν να εκδοθούν κατ' ανώτατο όριο 2.000.000 νέες κοινές ονομαστικές μετοχές της Τράπεζας. Την 30η Νοεμβρίου κάθε έτους ωριμάζετο το ¼ του συνολικού αριθμού δικαιωμάτων προαίρεσης που έχουν χορηγηθεί σε κάθε δικαιούχο, οι δε δικαιούχοι μπορούσαν να ασκούν ολικά ή μερικά τα ώριμα δικαιώματα προαίρεσης που τους αναλογούν, αρχής γενομένης από τον Δεκέμβριο 2006, υπό την προϋπόθεση ότι το ποσοστό αύξησης της τιμής της μετοχής της Τράπεζας για το χρονικό διάστημα από 1ης Ιανουαρίου μέχρι 30ης Νοεμβρίου καθενός από τα έτη ισχύος του προγράμματος δεν υστερεί του ποσοστού αύξησης του δείκτη τραπεζικών μετοχών του Χρηματιστηρίου Αθηνών για το ίδιο χρονικό διάστημα. Η διάθεση των μετοχών έγινε σε τιμή € 12,20 ανά μετοχή. Δικαιώματα αποκτηθέντα αλλά μη ασκηθέντα σε προηγούμενο έτος θα μπορούσαν να ασκηθούν σε επόμενο έτος μαζί με τα δικαιώματα που θα ωριμάσουν τότε, με καταληκτική ημερομηνία λήξης του προγράμματος το Δεκέμβριο του έτους 2008.

Εντός του 2006, αποφασίστηκε α) η αύξηση του συνολικού αριθμού των μετοχών που εκδίδονται βάσει του παραπάνω Προγράμματος από 2.000.000 σε 2.500.000, έτσι ώστε να αντιστοιχούν στο ίδιο ποσοστό επί του συνολικού μετοχικού κεφαλαίου, όπως αυτό διαμορφώθηκε μετά την αποφασισθείσα αύξηση από την Γενική Συνέλευση της 15/5/2006, με διανομή μίας δωρεάν μετοχής για κάθε τέσσερις υφιστάμενες μετοχές και β) την αντίστοιχη προσαρμογή της τιμής διάθεσης κάθε μετοχής από € 12,20 σε € 9,76. Σημειώνεται ότι η μέση εύλογη αξία του κάθε δικαιώματος είχε αρχικά υπολογιστεί σε € 2,90.

Την 1/10/2008, δικαιούχοι 456.108 δικαιωμάτων του 2ου προγράμματος προαίρεσης μετοχών παραιτήθηκαν από το δικαίωμα άσκησης. Η αξία του δικαιώματος κατά την ημερομηνία παραίτησης προσδιορίστηκε βάσει μοντέλου αποτίμησης (Black and Scholes) την ανωτέρω ημερομηνία. Τα υπόλοιπα 267.346 δικαιώματα έληξαν χωρίς να ασκηθούν κατά τη λήξη του προγράμματος την 30/11/2008.

Την 1/10/2008 λόγω της προαναφερθείσας τροποποίησης προγράμματος, επιβαρύνθηκαν τα αποτελέσματα χρήσης κατά το αναλογούν έξοδο με αντίστοιχη αύξηση του ειδικού αποθεματικού.

Η εύλογη αξία του κάθε δικαιώματος την 1/10/2008 σύμφωνα με το μοντέλο αποτίμησης ανήλθε σε 4,80 ευρώ. Οι σημαντικές μεταβλητές που υπεισέρχονται στο μοντέλο είναι η τιμή της μετοχής κατά την 1/10/2008 (€14,40), η τιμή εξάσκησης (€ 9,76), το επιτόκιο προεξόφλησης (5,114%) και η μεταβλητότητα της τιμής της μετοχής (62,284%). Το συνολικό ποσό που αφορούσε τις παραπάνω περιουσιακές περιορισόμενες στο ύψος της αρχικής εύλογης αξίας αποδεδειχθεί με μείωση του σχηματισμένου αποθεματικού.

3ο Πρόγραμμα Δικαιωμάτων Προαίρεσης

Στο πλαίσιο του παραπάνω προγράμματος που ίσχυε από το 2006 και λήγει τον Δεκέμβριο του έτους 2010, επιτρέπεται να εκδοθούν κατ' ανώτατο όριο 4.028.820 νέες μετοχές, με τιμή διάθεσης € 17,25. Ετησίως και ειδικότερα κατά την 30η Νοεμβρίου κάθε έτους ισχύος του Προγράμματος αυτού θα ωριμάζει και θα μπορεί να ασκηθεί το 1/5 του συνολικού αριθμού των χορηγηθέντων σε κάθε δικαιούχο δικαιωμάτων προαίρεσης. Δικαιώματα αποκτηθέντα, αλλά μη ασκηθέντα σε προηγούμενο έτος θα μπορούν να ασκηθούν σε επόμενο έτος μαζί με τα δικαιώματα που θα ωριμάσουν τότε, με καταληκτική ημερομηνία αυτή της λήξης του προγράμματος κατά το μήνα Δεκέμβριο 2010. Η μέση εύλογη αξία του κάθε δικαιώματος είχε αρχικά υπολογιστεί σε € 3,31.

Την 1/10/2008, δικαιούχοι 2.671.680 δικαιωμάτων του 3ου προγράμματος προαίρεσης μετοχών παραιτήθηκαν από το δικαίωμα άσκησης. Η αξία του δικαιώματος κατά την ημερομηνία παραίτησης προσδιορίστηκε βάσει μοντέλου αποτίμησης (Black and Scholes) την ανωτέρω ημερομηνία. Τα υπόλοιπα 71.900 δικαιώματα μπορούν να ασκηθούν μέχρι τη λήξη του προγράμματος. Κατά τη διάρκεια του 2008, δεν ασκήθηκαν δικαιώματα.

Την 1/10/2008 λόγω της προαναφερθείσας τροποποίησης προγράμματος, επιβαρύνθηκαν τα αποτελέσματα χρήσης κατά το αναλογούν έξοδο με αντίστοιχη αύξηση του ειδικού αποθεματικού.

Η εύλογη αξία του κάθε δικαιώματος την 1/10/2008 σύμφωνα με το μοντέλο αποτίμησης ανήλθε σε 2,31 ευρώ. Οι σημαντικές μεταβλητές που υπεισέρχονται στο μοντέλο είναι η τιμή της μετοχής κατά την 1/10/2008 (€ 14,40), η τιμή εξάσκησης (€17,25), η μερισματική απόδοση (5,152%), το επιτόκιο προεξόφλησης (4,586%) και η μεταβλητότητα της τιμής της μετοχής (41,30%). Καθώς η εν λόγω αξία ήταν μικρότερη της αρχικής εύλογης αξίας των δικαιωμάτων, το συνολικό ποσό βάσει της αποτίμησης της 1/10/2008 που αφορούσε τις παραιτήσεις αποδεσμεύθηκε με μείωση του σχηματισμένου αποθεματικού.

39 Λοιπά αποθεματικά και κέρδη εις νέον

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Τακτικό αποθεματικό	57.038	51.263
Αποθεματικό διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου	(149.715)	14.145
Λοιπά αποθεματικά	1.104	5.800
Κέρδη εις νέον	383.022	406.057
Σύνολο λοιπών αποθεματικών και κερδών εις νέον	291.449	477.265

Η κίνηση των διαφόρων αποθεματικών αναλύεται ως εξής:

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Τακτικό αποθεματικό		
Υπόλοιπο έναρξης	51.263	30.103
Διανεμηθέντα κέρδη	5.657	21.160
Απορρόφηση εταιρειών και λοιπές κινήσεις	118	-
Υπόλοιπο τέλους	57.038	51.263

Το τακτικό αποθεματικό της Τράπεζας σχηματίζεται σύμφωνα με το Ν. 2190/1920, όπως ισχύει και τις διατάξεις του καταστατικού της.

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Αποθεματικό διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου		
Υπόλοιπο έναρξης	14.145	111.029
Κέρδος / (ζημία) από την αποτίμηση ομολόγων του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου (σημείωση 22)	(45.305)	(8.162)
Κέρδος / (ζημία) από την αποτίμηση μετοχών και αμοιβαίων κεφαλαίων του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου (σημείωση 22)	(152.285)	41.627
Αναβαλλόμενοι φόροι (σημείωση 35)	42.115	29.544
Ανακύκλωση της αποτίμησης των πωληθέντων χρεογράφων του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου (σημείωση 11)	512	(161.805)
Διαφορές από συναλλαγματικές μετατροπές και λοιπές προσαρμογές	(8.897)	1.912
Υπόλοιπο τέλους	(149.715)	14.145

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Υπόλοιπο κερδών εις νέον		
Υπόλοιπο έναρξης	406.057	204.154
Κέρδη χρήσης μετά φόρων	113.148	423.191
Μεταφορά σε τακτικό αποθεματικό	(5.657)	(21.160)
Μερίσματα προηγούμενης χρήσης	(118.122)	(86.462)
Προμέρισμα χρήσης	-	(117.598)
Κέρδη/ (ζημιές) από πωλήσεις ιδίων μετοχών	(13.431)	2.973
Απορρόφηση εταιρειών και λοιπές κινήσεις	1.027	958
Υπόλοιπο τέλους	383.021	406.057

Κατά την Τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας Πειραιώς της 3ης Απριλίου 2008, αποφασίσθηκε, μεταξύ άλλων, η διανομή μερίσματος € 0,72 ανά μετοχή για το 2007 (συμπεριλαμβανομένου του αναφερομένου στη συνέχεια προμερίσματος). Από το παραπάνω συνολικό μέρισμα ανά μετοχή (€ 0,72), προμέρισμα ύψους € 0,36 ανά μετοχή είχε ήδη καταβληθεί εντός του Δεκεμβρίου 2007, σύμφωνα με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της 31/10/2007.

40 Μέρισμα ανά μετοχή

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 16, παράγραφος 8, εδάφιο β και του άρθρου 45 παράγραφος 1 και 2 του Κ.Ν. 2190/1920 σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 1 παράγραφος 3 του Ν. 3723/2008, το διανεμητέο μέρισμα δεν επιτρέπεται να υπερβεί το οριζόμενο ως ελάχιστο από τις διατάξεις του Α.Ν. 148/1967, δηλαδή το 35% των διανεμητέων κερδών της χρήσης του 2008. Εξάλλου, με την υπ' αριθμ. 522 /25-2-2009 τροπολογία στο Σχέδιο Νόμου «Σύστημα Άυλων Τίτλων, διατάξεις για την Κεφαλαιαγορά, φορολογικά θέματα και λοιπές διατάξεις» που κατατέθηκε προς ψήφιση στην Βουλή από το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, προβλέπεται επίσης ότι σε περίπτωση διανομής μερίσματος για τη χρήση του 2008, η διανομή αυτή θα γίνει αποκλειστικά υπό μορφή μετοχών.

41 Ταμείο και χρηματικά διαθέσιμα

Για σκοπούς σύνταξης της κατάστασης ταμειακών ροών, ως ταμείο και χρηματικά διαθέσιμα νοούνται τα ακόλουθα υπόλοιπα τα οποία έχουν λήξη μικρότερη των 3 μηνών από την ημερομηνία απόκτησής τους.

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα (Σημείωση 17)	2.486.574	2.064.982
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων (Σημείωση 18)	3.955.720	2.940.047
Χρηματοοικονομικά μέσα ενεργητικού αποτιμώμενα σε εύλογες αξίες μέσω αποτελεσματικών λογαριασμών (Σημείωση 20)	0	349.523
	6.442.294	5.354.552

42 Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη

Τα συνδεδεμένα μέρη περιλαμβάνουν α) Μέλη Δ.Σ. και Διοίκησης της Τράπεζας, β) Πλησιέστερα μέλη και οικονομικά εξαρτώμενα μέλη (σύζυγοι, τέκνα, κ.α) των μελών Δ.Σ. και Διοίκησης, γ) Εταιρείες οι οποίες συναλλάσσονται με την Τράπεζα Πειραιώς, εφόσον η συνολική συμμετοχή σε αυτές (μελών Δ.Σ. και διοίκησης, καθώς και των εξαρτώμενων / πλησιέστερων μελών τους) υπερβαίνει αθροιστικά το 20%.

	Μέλη Δ.Σ. και Διοίκηση Τράπεζας	
	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Υπόλοιπο δανείων	231.659	173.664
Υπόλοιπο καταθέσεων	130.085	28.169

Οι εγγυητικές επιστολές και οι ενέγγυες πιστώσεις προς τα μέλη του Δ.Σ. και τη Διοίκηση της Τράπεζας κατά την 31/12/2008 ανέρχονται σε € 1,7 εκ. (2007: € 11 εκ.). Οι εγγυητικές επιστολές προς τις θυγατρικές εταιρείες του Ομίλου κατά την 31/12/2008 ανέρχονται σε € 93,2 εκ. (2007: € 93,9 εκ.). Το συνολικό έσοδο από τα δάνεια προς μέλη του Δ.Σ. και τη Διοίκηση της Τράπεζας για τη χρήση 2008 είναι € 11,2 εκ. (2007: € 5,8 εκ.). Το έξοδο των καταθέσεων των προαναφερόμενων συνδεδεμένων μερών είναι € 1,8 εκ. (2007: € 0,9 εκ.).

Οι χορηγήσεις και οι εγγυητικές επιστολές προς συνδεδεμένα μέρη συνιστούν ελάχιστο ποσοστό επί του συνόλου των χορηγήσεων και εγγυητικών επιστολών αντίστοιχα της Τράπεζας. Έχουν δοθεί μέσα στα πλαίσια των εγκεκριμένων χρηματοδοτικών πολιτικών και διαδικασιών της Τράπεζας, με επαρκείς εξασφαλίσεις και καλύμματα.

Αμοιβές μελών Διοίκησης

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Μισθοί και λοιπές αμοιβές	12.062	19.104
Παροχές λήξεως της εργασιακής σχέσης	3.464	4.354
	15.526	23.458

Το συνολικό κόστος των δικαιωμάτων προαίρεσης αγορών σε μετοχές που έχουν χορηγηθεί στα μέλη Δ.Σ. και διοίκησης είναι € 2,5 εκ. (2007: € 3 εκ.) (σημείωση 13). Το σύνολο των προβλέψεων για τα μέλη Δ.Σ. και διοίκησης ανέρχεται κατά την 31/12/2008 σε € 36,8 εκ. (2007: € 32,7 εκ.). Το σύνολο των εν λόγω προβλέψεων έχει συμπεριληφθεί στις υποχρεώσεις για παροχές μετά τη συνταξιοδότηση (σημείωση 36).

Τα υπόλοιπα των συναλλαγών της Τράπεζας με θυγατρικές και συγγενείς της εταιρείες και τα σχετικά με τις συναλλαγές αυτές αποτελέσματα έχουν ως εξής:

I. Θυγατρικές εταιρείες	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
	Ενεργητικό	
Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	8.408	1.012
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	2.475.348	1.903.584
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	2.802.362	2.357.742
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	76.990	41.587
Σύνολο	5.363.109	4.303.924
Υποχρεώσεις		
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	653.122	313.772
Υποχρεώσεις προς πελάτες	324.195	312.668
Πιστωτικοί τίτλοι σε κυκλοφορία	4.191.406	6.915.125
Λοιπά δανειακά κεφάλαια	964.564	990.548
Λοιπές υποχρεώσεις	23.782	29.292
Σύνολο	6.157.070	8.561.405

	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Έσοδα		
Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα	302.440	143.370
Έσοδα προμηθειών	13.356	22.761
Λοιπά έσοδα	1.588	1.728
Σύνολο	317.384	167.859
Έξοδα		
Τόκοι και εξομοιούμενα έξοδα	(383.920)	(330.147)
Έξοδα προμηθειών	(27.820)	(24.974)
Λειτουργικά έξοδα	(43.620)	(44.633)
Σύνολο	(455.360)	(399.754)
II. Συγγενείς εταιρείες		
	31 Δεκεμβρίου 2008	31 Δεκεμβρίου 2007
Καταθέσεις	116.477	41.947
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών και πιστωτικών ιδρυμάτων	400.367	301
Τόκοι/ έξοδα	(3.849)	(1.075)
Τόκοι δανείων/ έσοδα	4.855	16

43 Γεγονότα μετά την ημερομηνία του Ισολογισμού

Η Έκτακτη Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Τράπεζας Πειραιώς που πραγματοποιήθηκε στις 23/1/2009 ενέκρινε την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου κατά ποσό € 370.000.000, με έκδοση 77.568.134 προνομιούχων μετοχών ονομαστικής αξίας € 4,77 η καθεμία και κατάργηση του δικαιώματος προτίμησης των παλαιών μετόχων υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου, σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου 3723/2008 "για την ενίσχυση της ρευστότητας της οικονομίας και την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης".

Στις 3/2/2009 ο διεθνής οίκος πιστοληπτικής αξιολόγησης Moody's προχώρησε σε υποβάθμιση της μακροπρόθεσμης πιστοληπτικής διαβάθμισης της Τράπεζας σε A2 από A1 με αρνητικές προοπτικές.

Αθήνα, 12 Μαρτίου 2009

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
 ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
 ΚΑΙ C.E.O.

Ο ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ
 ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
 ΚΑΙ ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ C.E.O.

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ
 ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΜΙΧΑΛΗΣ Γ. ΣΑΛΛΑΣ
 Α.Δ.Τ. Τ 164347

ΘΕΟΔΩΡΟΣ Ν. ΠΑΝΤΑΛΑΚΗΣ
 Α.Δ.Τ. ΑΕ 119288

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Δ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
 Α.Δ.Τ. ΑΑ 019570

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ι. ΛΙΑΠΗΣ
 Α.Δ.Τ. Φ 364378
 Α.Μ. Αδείας Ο.Ε.Ε. Α/ 7253

**Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή
Προς τους Μετόχους της Ανώνυμης Εταιρείας
«ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ Α.Ε.»**

Έκθεση επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Ελέγξαμε τις συνημμένες οικονομικές καταστάσεις της Ανώνυμης Εταιρείας «ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ Α.Ε.» (η «Τράπεζα») που αποτελούνται από τον ισολογισμό της 31ης Δεκεμβρίου 2008 και τις καταστάσεις αποτελεσμάτων, μεταβολών ιδίων κεφαλαίων και ταμειακών ροών της χρήσης που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και περίληψη των σημαντικών λογιστικών πολιτικών και λοιπές επεξηγηματικές σημειώσεις.

Ευθύνη Διοίκησης για τις Οικονομικές Καταστάσεις

Η Διοίκηση της Τράπεζας έχει την ευθύνη για την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση αυτών των οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η ευθύνη αυτή περιλαμβάνει το σχεδιασμό, την εφαρμογή και διατήρηση συστήματος εσωτερικού ελέγχου που αφορά στην κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση οικονομικών καταστάσεων, απαλλαγμένων από ουσιώδη ανακρίβεια, που οφείλεται σε απάτη ή λάθος. Η ευθύνη αυτή περιλαμβάνει επίσης την επιλογή και εφαρμογή κατάλληλων λογιστικών πολιτικών και τη διενέργεια λογιστικών εκτιμήσεων, οι οποίες είναι λογικές για τις περιστάσεις.

Ευθύνη Ελεγκτή

Δική μας ευθύνη είναι η έκφραση γνώμης επί αυτών των οικονομικών καταστάσεων, με βάση τον έλεγχο μας. Διενεργήσαμε τον έλεγχο σύμφωνα με τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα. Τα πρότυπα αυτά απαιτούν τη συμμόρφωσή μας με τους κανόνες δεοντολογίας και το σχεδιασμό και διενέργεια του ελέγχου μας με σκοπό την αποκρίση εύλογης διασφάλισης για το κατά πόσο οι οικονομικές καταστάσεις είναι απαλλαγμένες από ουσιώδη ανακρίβεια.

Ο έλεγχος περιλαμβάνει τη διενέργεια διαδικασιών για τη συγκέντρωση ελεγκτικών τεκμηρίων σχετικά με τα ποσά και τις πληροφορίες που περιλαμβάνονται στις οικονομικές καταστάσεις. Οι διαδικασίες επιλέγονται κατά την κρίση του ελεγκτή και περιλαμβάνουν την εκτίμηση του κινδύνου ουσιώδους ανακρίβειας των οικονομικών καταστάσεων, λόγω απάτης ή λάθους. Για την εκτίμηση του κινδύνου αυτού, ο ελεγκτής λαμβάνει υπόψη το σύστημα εσωτερικού ελέγχου που αφορά στην κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων, με σκοπό το σχεδιασμό κατάλληλων ελεγκτικών διαδικασιών για τις περιστάσεις, αλλά όχι για την έκφραση γνώμης επί της αποτελεσματικότητας του συστήματος εσωτερικού ελέγχου της Τράπεζας. Ο έλεγχος περιλαμβάνει επίσης την αξιολόγηση της καταλληλότητας των λογιστικών πολιτικών που εφαρμόστηκαν και του εύλογου των εκτιμήσεων που έγιναν από τη Διοίκηση, καθώς και αξιολόγηση της συνολικής παρουσίας των οικονομικών καταστάσεων.

Πιστεύουμε ότι τα ελεγκτικά τεκμήρια που έχουμε συγκεντρώσει είναι επαρκή και κατάλληλα για τη θεμελίωση της γνώμης μας.

Γνώμη

Κατά τη γνώμη μας, οι συνημμένες οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζουν εύλογα από κάθε ουσιώδη άποψη την οικονομική κατάσταση της Τράπεζας κατά την 31η Δεκεμβρίου 2008, τη χρηματοοικονομική της επίδοση και τις ταμειακές της ροές για τη χρήση που έληξε την ημερομηνία αυτή σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Αναφορά επί Άλλων Νομικών Θεμάτων

Επαληθεύσαμε τη συμφωνία και την αντιστοίχιση του περιεχομένου της Έκθεσης του Διοικητικού Συμβουλίου με τις συνημμένες οικονομικές καταστάσεις, στα πλαίσια των οριζόμενων από τα άρθρα 43α και 37 του Κ.Ν.2190/1920.

Πράιγουοτερχαους Κούπερς
Ανώνυμος ελεγκτική Εταιρεία
Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές
Λεωφ. Κηφισίας 268
152 32 Χαλάνδρι
ΑΜ ΣΟΕΛ 113

Αθήνα, 12 Μαρτίου 2009
Ο ΟΡΚΩΤΟΣ ΕΛΕΓΚΤΗΣ ΛΟΓΙΣΤΗΣ

Βασίλειος Γούτης
ΑΜ ΣΟΕΛ 10411

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ Α.Ε.

ΑΡ.Μ.Α.Ε. 6065/06/Β/86/04

ΕΔΡΑ: ΑΜΕΡΙΚΗΣ 4, Τ.Κ. 105 64, ΑΘΗΝΑ

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΧΡΗΣΗΣ από 1 Ιανουαρίου 2008 έως 31 Δεκεμβρίου 2008 (Δημοσιεύσιμα βάσει του κ.ν. 2190/20, άρθρο 135 για επιχειρήσεις που συντάσσουν ετήσιες οικονομικές καταστάσεις, ενοποιημένες και μη, κατά τα ΔΛΠ)

Τα παρακάτω στοιχεία και πληροφορίες, που προκύπτουν από τις οικονομικές καταστάσεις, στοχεύουν σε μία γενική ενημέρωση για την οικονομική κατάσταση και τα αποτελέσματα της Τράπεζας Πειραιώς Α.Ε. και του Ομίλου της. Συνιστούμε επομένως στον αναγνώστη, πριν προβεί σε οποιαδήποτε είδους επενδυτική επιλογή ή άλλη συναλλαγή με την Τράπεζα, να ανατρέξει στη διεύθυνση διαδικτύου της Τράπεζας, όπου αναρτώνται οι οικονομικές καταστάσεις, καθώς και η έκθεση ελέγχου του αρκωτού ελεγκτή λογιστή.

Main financial statement table with columns for 'ΟΜΙΛΟΣ' and 'ΤΡΑΠΕΖΑ' and rows for various financial items like 'ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ', 'ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ', 'ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ', and 'ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ'. Includes sub-sections for 'ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ', 'ΣΥΝΘΕΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ', and 'ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΠΕΡΙΟΔΟΥ'.

Summary table with columns for 'Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ Κ.Ε.Ο.', 'Ο ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ Κ.Ε.Ο.', 'Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ', and 'Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ'. Lists names like ΜΙΧΑΛΗΣ Γ. ΣΑΛΛΑΣ, ΘΕΟΔΩΡΟΣ Ν. ΠΑΝΤΑΛΑΧΗΣ, ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Δ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ, and ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ι. ΛΙΑΠΗΣ.

Πληροφορίες βάσει του άρθρου 10 του Ν. 3401/ 2005

Οι πληροφορίες του άρθρου 10 του Ν. 3401/ 2005 που αφορούν την Τράπεζα Πειραιώς, τις μετοχές της καθώς και την αγορά κινητών αξιών στην οποία διαπραγματεύονται οι μετοχές της και οι οποίες έχουν δημοσιευθεί και καταστεί διαθέσιμες στους επενδυτές κατά τη διάρκεια της χρήσης 2008, έχουν ενσωματωθεί στην παρούσα Ετήσια Οικονομική Έκθεση μέσω παραπομπής. Για το λόγο αυτό, παρατίθεται πίνακας αντιστοίχιας των παραπομπών:

α) Ανακοινώσεις στο Χ.Α. - Δελτία Τύπου	Ημερομηνία
Δελτίο Τύπου - Η Τράπεζα Πειραιώς στη Μόσχα	10/1/2008
Οικονομικό Ημερολόγιο έτους 2008	11/1/2008
Δελτίο Τύπου - Δηλώσεις του Αντιπροέδρου και Διευθύνοντος Συμβούλου Γ. Προβόπουλου	14/1/2008
Τροποποίηση Οικονομικού Ημερολογίου έτους 2008	11/2/2008
Αποτελέσματα έτους 2007	12/2/2008
Παρουσίαση των Αποτελεσμάτων του έτους 2007 προς τους Αναλυτές	12/2/2008
Πρόσκληση των Μετόχων της Ανώνυμης Τραπεζικής Εταιρείας "Τράπεζα Πειραιώς Ανώνυμη Εταιρεία" σε Τακτική Γενική Συνέλευση	29/2/2008
Γνωστοποίηση σημαντικών αλλαγών στα δικαιώματα ψήφου που απορρέουν από μετοχές σύμφωνα με το Ν.3556/2007	20/3/2008
Γνωστοποίηση σημαντικών αλλαγών στα δικαιώματα ψήφου που απορρέουν από μετοχές σύμφωνα με το Ν.3556/2007	20/3/2008
Σχολιασμός επί Δημοσιευμάτων	21/3/2008
Γνωστοποίηση σημαντικών αλλαγών στα δικαιώματα ψήφου που απορρέουν από μετοχές σύμφωνα με το Ν.3556/2007	24/3/2008
Γνωστοποίηση σημαντικών αλλαγών στα δικαιώματα ψήφου που απορρέουν από μετοχές σύμφωνα με το Ν.3556/2007	24/3/2008
Αλλαγή σύνθεσης Διοικητικού Συμβουλίου	26/3/2008
Γνωστοποίηση σημαντικών αλλαγών στα δικαιώματα ψήφου που απορρέουν από μετοχές σύμφωνα με το Ν.3556/2007	31/3/2008
Γνωστοποίηση σημαντικών αλλαγών στα δικαιώματα ψήφου που απορρέουν από μετοχές σύμφωνα με το Ν.3556/2007	31/3/2008
Γνωστοποίηση σημαντικών αλλαγών στα δικαιώματα ψήφου που απορρέουν από μετοχές σύμφωνα με τον Ν.3556/2007	1/4/2008
Γνωστοποίηση σημαντικών αλλαγών στα δικαιώματα ψήφου που απορρέουν από μετοχές σύμφωνα με τον Ν.3556/2007	1/4/2008
Γνωστοποίηση σημαντικών αλλαγών στα δικαιώματα ψήφου που απορρέουν από μετοχές σύμφωνα με τον Ν.3556/2007	1/4/2008
Γνωστοποίηση σημαντικών αλλαγών στα δικαιώματα ψήφου που απορρέουν από μετοχές σύμφωνα με τον Ν.3556/2007	1/4/2008
Ετήσια Γενική Συνέλευση - Συνεχίζεται το 2008 η άνοδος των εργασιών και της κερδοφορίας του Ομίλου Πειραιώς	3/4/2008
Ανακοίνωση αποκοπής δικαιώματος μερίσματος / πληρωμής μερίσματος	3/4/2008
Αποφάσεις Γενικής Συνέλευσης	3/4/2008
Τροποποίηση Οικονομικού Ημερολογίου 2008	3/4/2008
Ανακοίνωση απόφασης για την αγορά ιδίων μετοχών	3/4/2008
Λήξη Περιόδου Απόκτησης Ιδίων Μετοχών	4/4/2008
Γνωστοποίηση σημαντικών αλλαγών στα δικαιώματα ψήφου που απορρέουν από μετοχές σύμφωνα με τον Ν.3556/2007	4/4/2008
Γνωστοποίηση σημαντικών αλλαγών στα δικαιώματα ψήφου που απορρέουν από μετοχές σύμφωνα με τον Ν.3556/2007	4/4/2008
Γνωστοποίηση σημαντικών αλλαγών στα δικαιώματα ψήφου που απορρέουν από μετοχές σύμφωνα με τον Ν.3556/2007	8/4/2008
Γνωστοποίηση σημαντικών αλλαγών στα δικαιώματα ψήφου που απορρέουν από μετοχές σύμφωνα με τον Ν.3556/2007	8/4/2008
Γνωστοποίηση σημαντικών αλλαγών στα δικαιώματα ψήφου που απορρέουν από μετοχές σύμφωνα με τον Ν.3556/2007	10/4/2008
Γνωστοποίηση σημαντικών αλλαγών στα δικαιώματα ψήφου που απορρέουν από μετοχές σύμφωνα με τον Ν.3556/2007	10/4/2008
Γνωστοποίηση σημαντικών αλλαγών στα δικαιώματα ψήφου που απορρέουν από μετοχές σύμφωνα με τον Ν.3556/2007	17/4/2008
Γνωστοποίηση σημαντικών αλλαγών στα δικαιώματα ψήφου που απορρέουν από μετοχές σύμφωνα με τον Ν.3556/2007	17/4/2008
Γνωστοποίηση σημαντικών αλλαγών στα δικαιώματα ψήφου που απορρέουν από μετοχές σύμφωνα με τον Ν.3556/2007	18/4/2008
Γνωστοποίηση σημαντικών αλλαγών στα δικαιώματα ψήφου που απορρέουν από μετοχές σύμφωνα με τον Ν.3556/2007	18/4/2008
Αποφάσεις Γενικής Συνέλευσης	21/4/2008
Γνωστοποίηση σημαντικών αλλαγών στα δικαιώματα ψήφου που απορρέουν από μετοχές σύμφωνα με τον Ν.3556/2007	23/4/2008
Γνωστοποίηση σημαντικών αλλαγών στα δικαιώματα ψήφου που απορρέουν από μετοχές σύμφωνα με τον Ν.3556/2007	23/4/2008
Τρίτη πιλοποίηση στεγαστικών δανείων	24/4/2008
Γνωστοποίηση σημαντικών αλλαγών στα δικαιώματα ψήφου που απορρέουν από μετοχές σύμφωνα με τον Ν.3556/2007	24/4/2008
Γνωστοποίηση σημαντικών αλλαγών στα δικαιώματα ψήφου που απορρέουν από μετοχές σύμφωνα με τον Ν.3556/2007	24/4/2008
Γνωστοποίηση σημαντικών αλλαγών στα δικαιώματα ψήφου που απορρέουν από μετοχές σύμφωνα με τον Ν.3556/2007	30/4/2008
Γνωστοποίηση σημαντικών αλλαγών στα δικαιώματα ψήφου που απορρέουν από μετοχές σύμφωνα με τον Ν.3556/2007	30/4/2008
Γνωστοποίηση σημαντικών αλλαγών στα δικαιώματα ψήφου που απορρέουν από μετοχές σύμφωνα με τον Ν.3556/2007	2/5/2008
Γνωστοποίηση σημαντικών αλλαγών στα δικαιώματα ψήφου που απορρέουν από μετοχές σύμφωνα με τον Ν.3556/2007	2/5/2008
Γνωστοποίηση σημαντικών αλλαγών στα δικαιώματα ψήφου που απορρέουν από μετοχές σύμφωνα με τον Ν.3556/2007	2/5/2008
Γνωστοποίηση σημαντικών αλλαγών στα δικαιώματα ψήφου που απορρέουν από μετοχές σύμφωνα με τον Ν.3556/2007	2/5/2008
Ανακοίνωση - Διακριτικός Τίτλος	6/5/2008
Διευκρινιστική Δήλωση	6/5/2008
Αποφάσεις Γενικής Συνέλευσης	7/5/2008
Έντυπο παροχής πληροφοριών Ν. 3401/2005 (άρθρο 4 παρ. 1. δ)-Σχετικά με την καταβολή μερίσματος χρήσης 2007 υπό μορφή διάθεσης μετοχών της ίδιας κατηγορίας με εκείνες για τις οποίες καταβάλλεται το μέρισμα	7/5/2008

	Ημερομηνία
Γνωστοποίηση σημαντικών αλλαγών στα δικαιώματα ψήφου που απορρέουν από μετοχές σύμφωνα με τον Ν.3556/2007	7/5/2008
Γνωστοποίηση σημαντικών αλλαγών στα δικαιώματα ψήφου που απορρέουν από μετοχές σύμφωνα με τον Ν.3556/2007	7/5/2008
Γνωστοποίηση σημαντικών αλλαγών στα δικαιώματα ψήφου που απορρέουν από μετοχές σύμφωνα με τον Ν.3556/2007	9/5/2008
Γνωστοποίηση σημαντικών αλλαγών στα δικαιώματα ψήφου που απορρέουν από μετοχές σύμφωνα με τον Ν.3556/2007	9/5/2008
Δελτίο Τύπου - Ο κ. Στ. Σιώκος στην Τράπεζα Πειραιώς	13/5/2008
Αποτελέσματα 1ου 3μήνου 2008	14/5/2008
Παραίτηση κ. Γ. Προβόπουλου	22/5/2008
Ανακοίνωση για τη διαγραφή / ακύρωση μετοχών εταιρίας	23/5/2008
Αλλαγή επωνυμίας / διακριτικού τίτλου εταιρίας	23/5/2008
Ανακοίνωση κάλυψης αύξησης μετοχικού κεφαλαίου με καταβολή μετρητών και παροχή δυνατότητας επανεπένδυσης μερίσματος χρήσης 2007	27/5/2008
Αλλαγή σύνθεσης Διοικητικού Συμβουλίου	4/6/2008
Έντυπο παροχής πληροφοριών Ν. 3401/2005 (άρθρο 4 παρ. 2. ε) - Σχετικά με την καταβολή μερίσματος χρήσης 2007 υπό μορφή διάθεσης μετοχών της ίδιας κατηγορίας με εκείνες για τις οποίες καταβάλλεται το μέρισμα	6/6/2008
Εισαγωγή μετοχών από αύξηση μετοχικού κεφαλαίου λόγω επανεπένδυσης μερίσματος χρήσης 2007	13/6/2008
Αγορά Ιδίων Μετοχών (Συναλλαγές της 18.06.08 & 19.06.08)	27/6/2008
Τροποποίηση Οικονομικού Ημερολογίου έτους 2008	3/7/2008
Ανακοίνωση αγοράς ιδίων μετοχών (Συναλλαγές της 03.07.08, 07.07.08, 10.07.08, 11.07.08)	14/7/2008
Ανακοίνωση - Συμφωνία εξαγοράς	18/7/2008
Ανακοίνωση αγοράς ιδίων μετοχών (Συναλλαγές της 14.07.08, 15.07.08, 16.07.08)	21/7/2008
Ανακοίνωση αγοράς ιδίων μετοχών (Συναλλαγή της 22.07.08)	23/7/2008
Ανακοίνωση αγοράς ιδίων μετοχών (Συναλλαγή της 25.07.08)	28/7/2008
Ανακοίνωση αγοράς ιδίων μετοχών (Συναλλαγή της 28.07.08)	29/7/2008
Ανακοίνωση αγοράς ιδίων μετοχών (Συναλλαγή της 29.07.08)	30/7/2008
Η Fitch αναβαθμίζει την πιστοληπτική διαβάθμιση της Τράπεζας Πειραιώς σε " A- "	31/7/2008
Αποτελέσματα 1ου εξαμήνου 2008	31/7/2008
Ανακοίνωση αγοράς ιδίων μετοχών (Συναλλαγή της 01.08.08)	4/8/2008
Ανακοίνωση αγοράς ιδίων μετοχών (Συναλλαγή της 04.08.08)	5/8/2008
Ανακοίνωση αγοράς ιδίων μετοχών (Συναλλαγή της 07.08.08)	8/8/2008
Ανακοίνωση αγοράς ιδίων μετοχών (Συναλλαγή της 08.08.08)	11/8/2008
Ανακοίνωση αγοράς ιδίων μετοχών (Συναλλαγή της 11.08.08)	12/8/2008
Ανακοίνωση αγοράς ιδίων μετοχών (Συναλλαγή της 12.08.08)	13/8/2008
Ανακοίνωση αγοράς ιδίων μετοχών (Συναλλαγή της 13.08.08)	14/8/2008
Ανακοίνωση αγοράς ιδίων μετοχών (Συναλλαγή της 14.08.08)	18/8/2008
Ανακοίνωση αγοράς ιδίων μετοχών (Συναλλαγή της 18.08.08)	19/8/2008
Ανακοίνωση αγοράς ιδίων μετοχών (Συναλλαγή της 19.08.08)	20/8/2008
Ανακοίνωση αγοράς ιδίων μετοχών (Συναλλαγή της 20.08.08)	21/8/2008
Ανακοίνωση αγοράς ιδίων μετοχών (Συναλλαγή της 03.09.08)	4/9/2008
Εμπορική Συνεργασία της «Τράπεζας Πειραιώς (Κύπρου) Λτδ» με την «Atlantic Insurance Company Public Ltd»	5/9/2008
Ανακοίνωση αγοράς ιδίων μετοχών (Συναλλαγή της 05.09.08)	8/9/2008
Ανακοίνωση αγοράς ιδίων μετοχών (Συναλλαγή της 10.09.08)	11/9/2008
Ανακοίνωση αγοράς ιδίων μετοχών (Συναλλαγή της 11.09.08)	12/9/2008
Ανακοίνωση αγοράς ιδίων μετοχών (Συναλλαγή της 15.09.08)	16/9/2008
Ανακοίνωση αγοράς ιδίων μετοχών (Συναλλαγή της 16.09.08)	17/9/2008
Ανακοίνωση αγοράς ιδίων μετοχών (Συναλλαγή της 17.09.08)	18/9/2008
Ανακοίνωση αγοράς ιδίων μετοχών (Συναλλαγή της 18.09.08)	19/9/2008
Σχολιασμός Δημοσιεύματος	24/9/2008
Προαιρετική Δημόσια Πρόταση Αγοράς Κινητών Αξιών στους μετόχους της εταιρείας "Πειραιώς Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε."	24/9/2008
Ανακοίνωση αγοράς ιδίων μετοχών (Συναλλαγή της 25.09.08)	26/9/2008
Ανακοίνωση αγοράς ιδίων μετοχών (Συναλλαγή της 26.09.08)	29/9/2008
Μηδενική έκθεση της "Πειραιώς" στον Όμιλο Lehman Brothers	29/9/2008
Απόκτηση μετοχών της Πειραιώς Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε. την 26.9.08	29/9/2008
Ανακοίνωση αγοράς ιδίων μετοχών (Συναλλαγή της 29.09.08)	30/9/2008
Απόκτηση μετοχών της Πειραιώς Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε. την 29.9.08	30/9/2008
Ανακοίνωση αγοράς ιδίων μετοχών (Συναλλαγή της 30.09.08)	1/10/2008
Απόκτηση μετοχών της Πειραιώς Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε. την 30.9.08	1/10/2008
Απόκτηση μετοχών της Πειραιώς Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε. την 01.10.08	2/10/2008
Ανακοίνωση Τροποποίησης Οικονομικού Ημερολογίου Τράπεζας Πειραιώς	2/10/2008
Δελτίο Τύπου - Δηλώσεις Μ. Σάλλα για την χρηματοπιστωτική κρίση	2/10/2008
Δελτίο Τύπου - 150 Εκατ. Ευρώ για τη στήριξη των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων στην Ελλάδα: Συνεργασία της ΕΤΕπ με την Τράπεζα Πειραιώς	2/10/2008
Ανακοίνωση αγοράς ιδίων μετοχών (Συναλλαγή της 02.10.08)	3/10/2008
Απόκτηση μετοχών της Πειραιώς Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε. την 02.10.08	3/10/2008
Ανακοίνωση αγοράς ιδίων μετοχών (Συναλλαγή της 03.10.08)	6/10/2008

	Ημερομηνία
Απόκτηση μετοχών της "Πειραιώς Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε." την 3.10.2008	6/10/2008
Ανακοίνωση αγοράς ιδίων μετοχών (Συναλλαγή της 06.10.08)	7/10/2008
Απόκτηση μετοχών της "Πειραιώς Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε." την 6.10.2008	7/10/2008
Ανακοίνωση αγοράς ιδίων μετοχών (Συναλλαγή της 07.10.08)	8/10/2008
Απόκτηση μετοχών της "Πειραιώς Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε." την 7.10.2008	8/10/2008
Δελτίο Τύπου - Η Standard & Poor's επιβεβαιώνει την πιστοληπτική διαβάθμιση της Τράπεζας Πειραιώς σε BBB+	8/10/2008
Ανακοίνωση αγοράς ιδίων μετοχών (Συναλλαγή της 08.10.08)	9/10/2008
Προαιρετική δημόσια Πρόταση της Τράπεζας Πειραιώς στους μετόχους της "Πειραιώς Χρηματοδοτικές Μισθώσεις ΑΕ"	9/10/2008
Απόκτηση μετοχών της "Πειραιώς Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε." την 8.10.2008	9/10/2008
Ανακοίνωση αγοράς ιδίων μετοχών (Συναλλαγή της 09.10.08)	10/10/2008
Απόκτηση μετοχών της "Πειραιώς Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε." την 09.10.2008	10/10/2008
Ανακοίνωση αγοράς ιδίων μετοχών (Συναλλαγή της 10.10.08)	13/10/2008
Ανακοίνωση - Proton Bank	13/10/2008
Απόκτηση μετοχών της "Πειραιώς Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε." την 10.10.2008	13/10/2008
Δελτίο Τύπου - Συμφωνία για το 26,98% της Proton Bank	13/10/2008
Απόκτηση μετοχών της "Πειραιώς Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε." την 13.10.2008	14/10/2008
Ανακοίνωση αγοράς ιδίων μετοχών (Συναλλαγή της 14.10.08)	15/10/2008
Διευκρινιστική ανακοίνωση για την εξαγορά του 26,98% του μετοχικού κεφαλαίου της Proton Τράπεζα Α.Ε	15/10/2008
Απόκτηση μετοχών της "Πειραιώς Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε." την 14.10.2008	15/10/2008
Ανακοίνωση αγοράς ιδίων μετοχών (Συναλλαγή της 15.10.08)	16/10/2008
Απόκτηση μετοχών της "Πειραιώς Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε." την 15.10.2008	16/10/2008
Απόκτηση μετοχών της "Πειραιώς Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε." την 16.10.2008	17/10/2008
Ανακοίνωση αγοράς ιδίων μετοχών (Συναλλαγή της 17.10.08)	20/10/2008
Αποτελέσματα 9μήνου 2008	20/10/2008
Απόκτηση μετοχών της "Πειραιώς Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε." την 17.10.2008	20/10/2008
Ανακοίνωση αγοράς ιδίων μετοχών (Συναλλαγή της 20.10.08)	21/10/2008
Απόκτηση μετοχών της "Πειραιώς Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε." την 20.10.2008	21/10/2008
Ανακοίνωση αγοράς ιδίων μετοχών (Συναλλαγή της 21.10.08)	22/10/2008
Απόκτηση μετοχών της "Πειραιώς Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε." την 21.10.2008	22/10/2008
Ανακοίνωση αγοράς ιδίων μετοχών (Συναλλαγή της 22.10.08)	23/10/2008
Ματαίωση Συμφωνίας Εξαγοράς της Proton Bank	23/10/2008
Απόκτηση μετοχών της "Πειραιώς Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε." την 22.10.2008	23/10/2008
Ανακοίνωση αγοράς ιδίων μετοχών (Συναλλαγή της 23.10.08)	24/10/2008
Απόκτηση μετοχών της "Πειραιώς Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε." την 23.10.2008	24/10/2008
Ανακοίνωση αγοράς ιδίων μετοχών (Συναλλαγή της 24.10.08)	27/10/2008
Απόκτηση μετοχών της "Πειραιώς Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε." την 24.10.2008	27/10/2008
Ανακοίνωση αγοράς ιδίων μετοχών (Συναλλαγή της 27.10.08)	29/10/2008
Απόκτηση μετοχών της "Πειραιώς Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε." την 27.10.2008	29/10/2008
Απόκτηση μετοχών της "Πειραιώς Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε." την 29.10.2008	30/10/2008
Ανακοίνωση αγοράς ιδίων μετοχών (Συναλλαγή της 30.10.08)	31/10/2008
Απόκτηση μετοχών της "Πειραιώς Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε." την 30.10.2008	31/10/2008
Ανακοίνωση αγοράς ιδίων μετοχών (Συναλλαγή της 31.10.08)	3/11/2008
Απόκτηση μετοχών της "Πειραιώς Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε." την 31.10.2008	3/11/2008
Ανακοίνωση αγοράς ιδίων μετοχών (Συναλλαγή της 03.11.08)	4/11/2008
Απόκτηση μετοχών της "Πειραιώς Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε." την 03.11.2008	4/11/2008
Αναστολή προγράμματος επαναγοράς Ιδίων Μετοχών	5/11/2008
Εξαγορά του 31,3147% της Proton Bank	5/11/2008
Ανακοίνωση αγοράς ιδίων μετοχών (Συναλλαγή της 04.11.08)	5/11/2008
Απόκτηση μετοχών της "Πειραιώς Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε." την 04.11.2008	5/11/2008
Απόκτηση μετοχών της "Πειραιώς Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε." την 05.11.2008	6/11/2008
Επανάραξη Προγράμματος Αγοράς Ιδίων Μετοχών	6/11/2008
Δελτίο Τύπου- Η «Πειραιώς» στο πρόγραμμα για την ενίσχυση των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων	7/11/2008
Ανακοίνωση Αγοράς Ιδίων Μετοχών (06.11.08)	7/11/2008
Απόκτηση μετοχών της "Πειραιώς Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε." την 06.11.2008	7/11/2008
Δελτίο Τύπου- Σειρά μέτρων από την Τράπεζα Πειραιώς για τη διευκόλυνση και την υποστήριξη των πελατών της	10/11/2008
Απόκτηση μετοχών της "Πειραιώς Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε." την 07.11.2008	10/11/2008
Ανακοίνωση Αγοράς Ιδίων Μετοχών (Συναλλαγή της 07.11.08)	10/11/2008
Ανακοίνωση Αγοράς Ιδίων Μετοχών (Συναλλαγή της 10.11.08)	11/11/2008
Ανακοίνωση αποτελέσματος προαιρετικής δημόσιας πρότασης της εταιρείας "Τράπεζα Πειραιώς Α.Ε. προς τους μετόχους της εταιρείας "Πειραιώς Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε."	11/11/2008
Ανακοίνωση Αγοράς Ιδίων Μετοχών (Συναλλαγή της 11.11.08)	12/11/2008

	Ημερομηνία
Ανακοίνωση Αγοράς Ιδίων Μετοχών (Συναλλαγή της 12.11.08)	13/11/2008
Ανακοίνωση Αγοράς Ιδίων Μετοχών (Συναλλαγή της 13.11.08)	14/11/2008
Ανακοίνωση Αγοράς Ιδίων Μετοχών (Συναλλαγή της 14.11.08)	17/11/2008
Ανακοίνωση Αγοράς Ιδίων Μετοχών (Συναλλαγή της 17.11.08)	18/11/2008
Ανακοίνωση Αγοράς Ιδίων Μετοχών (Συναλλαγή της 18.11.08)	19/11/2008
Ανακοίνωση Αγοράς Ιδίων Μετοχών (Συναλλαγή της 19.11.08)	20/11/2008
Ανακοίνωση Αγοράς Ιδίων Μετοχών (Συναλλαγή της 20.11.08)	21/11/2008
Ολοκλήρωση της 1ης πιλοποίησης επιχειρηματικών δανείων	21/11/2008
Ανακοίνωση Αγοράς Ιδίων Μετοχών (Συναλλαγή της 21.11.08)	24/11/2008
Ανακοίνωση Αγοράς Ιδίων Μετοχών (Συναλλαγή της 26.11.08)	27/11/2008
Άσκηση δικαιώματος εξαγοράς για τις μετοχές της εταιρείας "Πειραιώς Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Ανώνυμος Εταιρεία"	28/11/2008
Ανακοίνωση Αγοράς Ιδίων Μετοχών (Συναλλαγή της 28.11.08)	1/12/2008
Ανακοίνωση Αγοράς Ιδίων Μετοχών (Συναλλαγή της 01.12.08)	2/12/2008
Ανακοίνωση Αγοράς Ιδίων Μετοχών (Συναλλαγή της 02.12.08)	3/12/2008
Ανακοίνωση Αγοράς Ιδίων Μετοχών (Συναλλαγή της 03.12.08)	4/12/2008
Δελτίο Τύπου- Μείωση επιτοκίων	4/12/2008
Ανακοίνωση Αγοράς Ιδίων Μετοχών (Συναλλαγή της 04.12.08)	5/12/2008
Ανακοίνωση Αγοράς Ιδίων Μετοχών (Συναλλαγή της 05.12.08)	8/12/2008
Γνωστοποίηση αλλαγής ανωτάτων Διευθυντικών Στελεχών	8/12/2008
Διευκρινιστική ανακοίνωση - Γενική Δ/ση Οικονομικών Υπηρεσιών	8/12/2008
Ανακοίνωση Αγοράς Ιδίων Μετοχών (Συναλλαγή της 08.12.08)	9/12/2008
Ανακοίνωση Αγοράς Ιδίων Μετοχών (Συναλλαγή της 09.12.08)	10/12/2008
Ανακοίνωση Αγοράς Ιδίων Μετοχών (Συναλλαγή της 10.12.08)	11/12/2008
Δελτίο Τύπου - Συμμετοχή στις ρυθμίσεις του νόμου για την "Ενίσχυση της ρευστότητας της οικονομίας"	11/12/2008
Ανακοίνωση Αγοράς Ιδίων Μετοχών (Συναλλαγή της 11.12.08)	12/12/2008
Ανακοίνωση Αγοράς Ιδίων Μετοχών (Συναλλαγή της 12.12.08)	15/12/2008
Ανακοίνωση Αγοράς Ιδίων Μετοχών (Συναλλαγή της 15.12.08)	16/12/2008
Ανακοίνωση Αγοράς Ιδίων Μετοχών (Συναλλαγή της 16.12.08)	17/12/2008
Ανακοίνωση Αγοράς Ιδίων Μετοχών (Συναλλαγή της 17.12.08)	18/12/2008
Ανακοίνωση Αγοράς Ιδίων Μετοχών (Συναλλαγή της 18.12.08)	19/12/2008
Ανακοίνωση Αγοράς Ιδίων Μετοχών (Συναλλαγή της 19.12.08)	22/12/2008
Ανακοίνωση Αγοράς Ιδίων Μετοχών (Συναλλαγή της 22.12.08)	23/12/2008
Ανακοίνωση Αγοράς Ιδίων Μετοχών (Συναλλαγή της 23.12.08)	24/12/2008
Ανακοίνωση Αγοράς Ιδίων Μετοχών (Συναλλαγή της 24.12.08)	29/12/2008
Ανακοίνωση Αγοράς Ιδίων Μετοχών (Συναλλαγή της 29.12.08)	30/12/2008
Ανακοίνωση Αγοράς Ιδίων Μετοχών (Συναλλαγή της 30.12.08)	31/12/2008

Οι ανακοινώσεις στο Χ.Α. και τα Δελτία Τύπου είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.piraeusbank.gr στην ενότητα Ενημέρωση Επενδυτών, στην υποενότητα Δελτία Τύπου - Ανακοινώσεις.
(παραπομπή: <http://www.piraeusbank.gr/ecPage.asp?id=236516&lang=1&nt=103&sid=&fid=236514>).

Οι "Ανακοινώσεις ρυθμιζόμενης πληροφoρίας Ν. 3556/2007" είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.piraeusbank.gr στην ενότητα Ενημέρωση Επενδυτών - Στοιχεία μετοχής - Γνωστοποίηση συναλλαγών - Συναλλαγές.
(παραπομπή: http://www.piraeusbank.gr/Documents/internet/Enimerosi_Ependiton/Stoixeia_Metoxis/Transactions1.pdf).

β) Ενδιάμεσες ατομικές και ενοποιημένες οικονομικές πληροφορίες

Στοιχεία και πληροφορίες Ομίλου και Τράπεζας Πειραιώς 31/3/2008	14/5/2008
Ενδιάμεσες συνοπτικές ατομικές οικονομικές πληροφορίες 31/3/2008	14/5/2008
Ενοποιημένες ενδιάμεσες συνοπτικές οικονομικές πληροφορίες 31/3/2008	14/5/2008
Στοιχεία και πληροφορίες Ομίλου και Τράπεζας Πειραιώς 30/6/2008	31/7/2008
Εξαμηνιαία οικονομική έκθεση	31/7/2008
Στοιχεία και πληροφορίες Ομίλου και Τράπεζας Πειραιώς 30/9/2008	20/10/2008
Ενδιάμεσες συνοπτικές ατομικές οικονομικές πληροφορίες 30/9/2008	20/10/2008
Ενοποιημένες ενδιάμεσες συνοπτικές οικονομικές πληροφορίες 30/9/2008	20/10/2008

Οι ενδιάμεσες ατομικές και ενοποιημένες οικονομικές πληροφορίες είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.piraeusbank.gr στην ενότητα Ενημέρωση Επενδυτών, στην υποενότητα Οικονομικά Μεγέθη - Οικονομικές Καταστάσεις.
(παραπομπή: <http://www.piraeusbank.gr/ecportal.asp?id=235054&lang=1&nt=102%20&sid=>

γ) Ατομικές και ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις 2007 - Ετήσιο Δελτίο 2007

Οι ατομικές και ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις της χρήσης 2007 της Τράπεζας Πειραιώς είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.piraeusbank.gr στην ενότητα Ενημέρωση Επενδυτών, στην υποενότητα Οικονομικά Μεγέθη - Οικονομικές Καταστάσεις. (παραπομπή: <http://www.piraeusbank.gr/ecportal.asp?id=235054&lang=1&nt=102%20&sid>).

Το ετήσιο δελτίο της χρήσης 2007 είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.piraeusbank.gr στην ενότητα Ενημέρωση Επενδυτών, στην υποενότητα Οικονομικά Μεγέθη - Ετήσια Δελτία. (παραπομπή: <http://www.piraeusbank.gr/ecportal.asp?id=240105&lang=1&nt=96%20&sid>).

δ) Ετήσια έκθεση 2007 - Έκθεση εταιρικής κοινωνικής ευθύνης 2007

Η ετήσια έκθεση της χρήσης 2007 είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.piraeusbank.gr στην ενότητα Ενημέρωση Επενδυτών, στην υποενότητα Ετήσιες Εκθέσεις. (παραπομπή: http://www.piraeusbank.gr/Documents/internet/Enimerosi_Ependiton/Etisies_Ekthesis/Annual_Report_07_gr.pdf).

Η έκθεση εταιρικής κοινωνικής ευθύνης της χρήσης 2007 είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.piraeusbank.gr στην ενότητα Ενημέρωση Επενδυτών, στην υποενότητα Ετήσιες Εκθέσεις. (παραπομπή: http://www.piraeusbank.gr/Documents/internet/Enimerosi_Ependiton/Etisies_Ekthesis/EEKE_gr_07.pdf).

ε) Εκδόσεις πιστωτικών τίτλων

Οι εκδόσεις πιστωτικών τίτλων είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.piraeusbank.gr στην ενότητα Ενημέρωση Επενδυτών, στην υποενότητα Επενδυτές πιστωτικών τίτλων. (παραπομπή: <http://www.piraeusbank.gr/ecpage.asp?id=238354&lang=1&nt=99>).

Ετήσιες Οικονομικές Καταστάσεις θυγατρικών Εταιρειών

Οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις των θυγατρικών εταιρειών του Ομίλου της Τράπεζας Πειραιώς, συμπεριλαμβανομένων των εκθέσεων ελέγχου των ανεξάρτητων ορκωτών ελεγκτών λογιστών, καθώς και των εκθέσεων του Διοικητικού Συμβουλίου των θυγατρικών αυτών εταιρειών, που είχαν οριστικοποιηθεί κατά την ημερομηνία έκδοσης της Ετήσιας Οικονομικής Έκθεσης της χρήσης 2008, έχουν αναρτηθεί στο διαδίκτυο στη διεύθυνση www.piraeusbank.gr στην ενότητα Ενημέρωση Επενδυτών, στην υποενότητα Οικονομικά Μεγέθη - Οικονομικές Καταστάσεις - Ενοποιούμενες θυγατρικές εταιρείες. Οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις των υπολοίπων θυγατρικών εταιρειών του Ομίλου θα αναρτηθούν στην ιστοσελίδα της Τράπεζας Πειραιώς κατά την οριστικοποίησή τους. (παραπομπή: <http://www.piraeusbank.gr/ecportal.asp?id=233569&lang=1&nt=102%20&sid>).